

गाम वढालीवाल—
मेता नागरचंद लीलाचंदना
स्मरणार्थं भेट ।

श्री उमैद खान्ति जैन ज्ञान मंदिर, झींझुवाडा.
SHRI UMED KHANTI JAIN GYAN MANDIR, ZHIZUYADA,

जैनविविधसाहित्यशास्त्रमाला [१]

श्रीमद्वनेश्वरमुनीश्वरविरचितं
सुरसुंदरीचरिअं ।

विद्वच्छिरोमणि-शान्तमूर्ति-मुनिमहाराज-श्रीमद्-
राजविजयेन टिप्पणादिभिः संस्कृत्य
संशोधितम् ।

श्रेष्ठिकमचन्द्रात्मज-न्यायतीर्थ-व्याकरणतीर्थ-
पण्डित-हरगोवनदासेन प्रकाशितम् ।

द्वारद्वारद्वार

चन्द्रमभायन्त्रालये तत्प्रबन्धकर्त्रा मुनशा-गाराशकरलालन
मुद्रितम् ।

वीरसंवत् २४४२

विक्रमसंवत् १९७२

Jama Vidya Sahitya Shastramala No. 1.

SURASUNDAREE-CHARIAM

OF

~~SHREE DEWASHYAM MANJESHWARI~~

EDITED WITH NOTES

BY

Muniraj Shree Raja Vijayjee.

PUBLISHED BY

PANDIT HARGOVANDAS T. SHETH,
NYAYATEERTH and VYAKARANATEERTH.

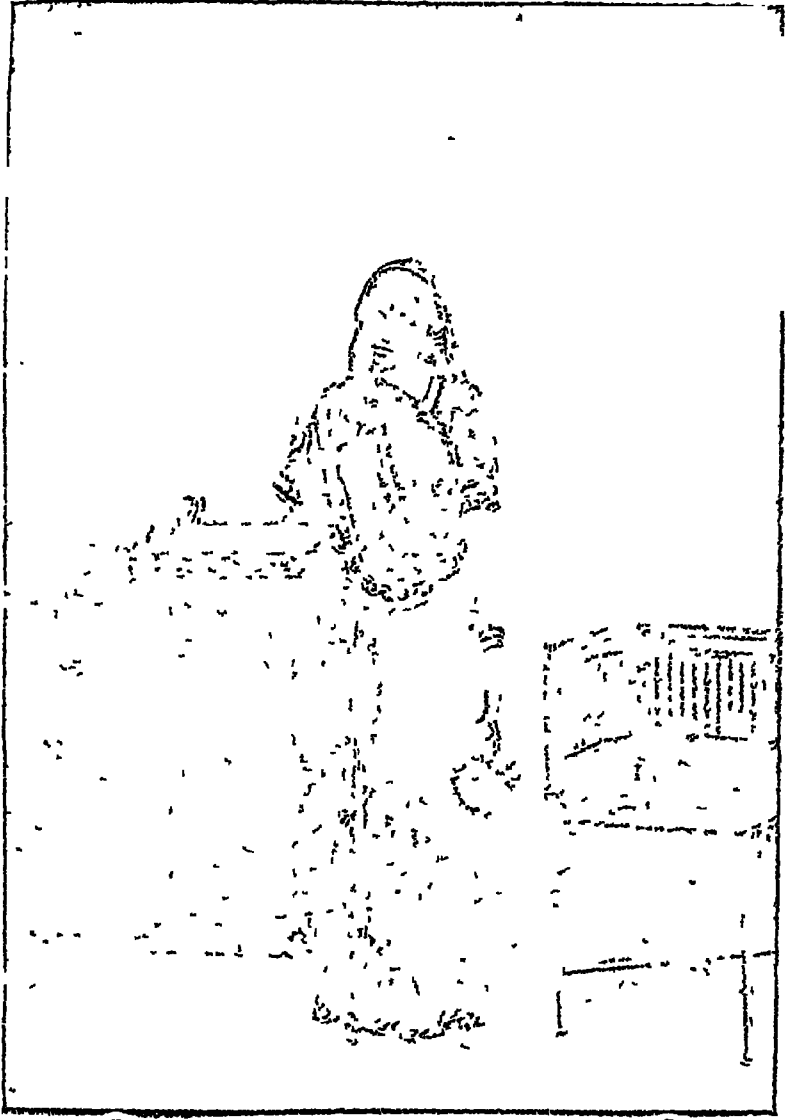
Printed by GAURI SHANKARLAL MANAGER, at the Chandraprabha Press

BENARES.

1916.

अ० सौ० स्त्रीरत्न बाई जुमख

(साणदवाला मणिभार घनजीभाई वलतचदनी सद्गत भार्या) ।

द्विवं गतापि स्वपतिव्रतास्वानौद्वल्यधैर्यादिपरोपकारः ।

या स्त्रीस्वभावासुलभैर्गुणैरभ्यक्षमन्नास्ति यशःशरीरा ॥ १ ॥

प्रस्तावना ।

सुविदितं प्रमाणसिद्धं चेदं खल्वखिलानामपि विहितैतिहा-
शास्त्रपरिशीलनानामभियुक्तमतल्लिकानां यदुत, 'भरतक्षेत्र'-इत्या-
ख्यया वा, 'जम्बूद्वीप'-इत्यभिख्यया वा, 'आर्यावर्त'-इत्यभि-
धया वाऽऽर्हत-ताथागत-तदन्यसमयपरिभाषितस्य चिराय सर्वत्र
विश्रुतप्रतिष्ठस्यास्य भारतवर्षस्य प्राचीनभाषासु प्राकृतभाषाप्ये-
कतमा नाम । यद्यपि 'संस्कृत-प्राकृत-पाल्यादिषु तादृशीषूपल्ल-
भ्यमानोत्पद्यमानप्राचीनार्वाचीनविविधसाहित्यग्रन्थासु का प्रा-
चीनतरा प्राचीनतमा च ?' इति गौरवाङ्कितम्, अथ च नाना-

१ 'मञ्जिमनिकाय'-प्रभृतीना पिठकग्रन्थसङ्गया प्रसिद्धानां बौद्धमूल-
धर्मशास्त्राणाम्, तदद्भूतानामितरेषा सौगतसख्यावद्विनिर्मिताना च व्या-
करण-न्यायादिविविधसाहित्यग्रन्थानां भाषाया 'पाली' इति नामधेयेन
प्रख्यातत्वे, पुराणे च व्यवहारे सत्यपि प्राकृतभाषया सह यदा तौल्यपर्य-
वेक्षणं त्रिदर्शामहि, मागधी-शौरसेन्यादीना वाणीनामिवावास्तवमेव भेदमा-
लोकेमाहि, वस्तुतो देश-काल-वक्त्रादिसामग्रीभेदसजातेपद्विशेषप्रयुक्त माग-
ध्यादीना प्राकृतभाषायाः संज्ञान्तरमिव (प्र० पृ० २) अस्या अपि नामान्त-
रत्वमेव, महावीर-शुद्धोदनसुतयोरेकदेश-कालभवत्वेन तद्भाषयोर्भेदबीजस्यै-
वासंभवात्, द्वयोर्धर्मग्रन्थाना भाषाया अतिसौसदृश्यस्य साक्षात्करणाच्च ।
२ संस्कृत-प्राकृत-पालीभाषासु प्रत्नपण्डितगणप्रणीतं विविधविषयानुगत-
मनल्पीयः साहित्यमुपलभ्यमानम्, इदानीन्तनैश्चापि प्रायः सर्वमतानुयायि-
भिः समस्तदेशवासिभिश्च विद्वद्भिरधिकमरुप वा संस्कृतभाषायाः साहित्यम्,
पालीभाषायाश्च तत् सिंहलद्वीप-ब्रह्मदेशादिवास्तव्यै सुगतमतानुसारिभिर्न-
वीनमारच्यमानमध्यक्षमीक्ष्यते । दुर्भाग्यमस्ति केवल प्राकृतभाषाया एव,
या पुरा निखिलदर्शनावलम्बिभिरखिलजनपदानिवासिभिश्च विबुधैर्विविध-
वर्त्मनैधितापि, जैनैश्चोत्तोरत्तरमधिकाधिकं तथा समाहृता यथा 'प्राकृतभाषा
जनाना स्वीया भाषा' इति सार्वत्रिकविश्रुतिमाश्रितापि, इदानीमार्हतैरपीतर-
भाषासाहित्यवृद्धिं यथाशक्ति त्रिधानैरपि सर्वथा परित्यक्तसमादरा, अत
एवानुत्पद्यमाननूतनसाहित्या प्रतिदिनमवहीयमानसाहित्या च वराकी वर्तत
इति नेषरुज्जाकरमेतदस्माकमर्हद्वाणीसमुपासकानाम् ।

मत्तभेदग्रस्तम्, अंत एव विस्तरापेक्षिणं विषयं विवेचयितुं नैत-
दुचितं योग्यं च स्थलम्; तथापि 'प्राकृतभाषायाः सार्धवत्सर-
सहस्रद्वयाद् नार्वाक्तनमस्त्वम्' इत्यत्र, यावदवमच्छामि, नास्ति
मत्तद्वितयं मत्तमताम् । न चैतदेव केवलम्, किन्त्वेतस्यां प्राकृ-
तभाषायामेव जैनसिद्धान्तसूत्रणप्रयोजनप्रतिपादनमकरणे प्राक्-
नैरनुचानमूर्धन्यैः

"बाल्छीमूढमूर्खाणां शृणां चारित्र्यकाङ्क्षिणाम् ।
अनुग्रहार्थं तत्त्वज्ञैः सिद्धान्तः प्राकृतः कृतः ॥"

इत्यादिना भूयस्तत्तद्ग्रन्थेषु निरुन्वयमाणो जैनसिद्धान्तानां
प्राकृतभाषाकृत एवं जनसाधारणस्यासाधारण लपकारः, अ-
र्हनेतरेषामपि प्राच्यपसिद्धप्रज्ञावतां नाटकग्रन्थादावपि तादृश-
पात्रादीनां प्राकृतभाषामयी एव वचनरचनापद्धत्यादिप्रवृत्तिश्च

३ अङ्गसूत्रादिपर्यायेष्वर्थतस्तीर्थकृद्भिः, शब्दतश्च तच्छिष्यमुख्यैर्मण-
धरपदवाच्यैर्विरचितेषु

"भाचाराङ्ग सूत्रकृत स्थानाङ्गं समवाययुक्त् ।

पञ्चम भगवत्सङ्गं ज्ञातधर्मकथापि च ॥ २४३ ॥

उपासकान्तकृदनुत्तरोपपातिकारुं दशाः ।

प्रश्नव्याकरणं चैव विपाकश्रुतमेव च ॥ २४४ ॥

इत्येकादश सोपाङ्गान्यङ्गानि, द्वादश पुनः ।

सष्टिवाचो, द्वादशाङ्गं स्याद् गणिष्टिकाहया ॥ २४५ ॥" (A. C. II.)

इति नामसु द्वादशसु सिद्धान्तग्रन्थेषु प्रथमे एकदशापि प्राकृता एव,
बाल-मूढाद्यल्पबुद्धीनामेव सत्त्वाना तदधिकारत्वात्; द्वादशश्च संस्कृतभा-
षामय, अतिव्युत्पन्नमतिप्रतिपाद्यापेक्षयैव तन्निर्माणात् । ४ हेमचन्द्राचा-
र्यप्रमुखेः, ततोऽपि प्राचीनैः प्राङ्गवयैश्च । ५ मुक्तेरवन्व्यकारणतया चारि-
त्रस्य, कारणे कार्योपचारात् तदमिच्छाशुकाणामिति भावः । ६ 'सर्वज्ञै-'
इत्यन्थत्र पाठः । ७ (H. A. OBU. P. I) । ८ दण्डि-भामह-वररुचि-वाक्य-
तिप्रभृतीनाम् । ९ मृच्छकटिक-गडद्वह-प्राकृतमञ्जर्यादौ । १० यद्यपि
नाटकादौ स्त्री-विदूषकत्वादीना तादृशपात्राणां भाषा, हेमचन्द्र-चण्ड-वररु-
च्यादिप्रणीतप्राकृतव्याकरणनिर्दिष्टभाषानियमानामभावेन, प्राकृतभाषान-
नुपातिनामप्यथ च शौरसेनी-मागधी-वैशाची-पाल्यादिव्यतिरिक्तव्यपदेश-
(सङ्गान्तर) भागभाषोपदिष्टप्रयोगाणामुपलम्भेन च प्राकृतभाषातो विभेद-

‘तदानीमेतस्या गिर आवालगोपालाङ्गनमन्यः प्रचार आसीत्’ इति निःसंशयमन्नगमयतः, भाषायास्तस्यास्तादृशप्रचाराभावे निर्दिष्टग्रन्थादिना जनसाधारणानुग्रहादिप्रयोजनस्यैवासिद्धेः । किञ्च, ‘मगधदेशे भवा, तत्संबन्धिनी वेयं मागधी’ इत्युपलब्ध-‘मागधी’-इतिनामान्तरा प्राकृतभाषैव यथा मगधेषु देशभाषात्मना व्याहियमाणाऽभवत्, तथा, यदि, इदानीमाङ्गलदेश-

शालिनीव विभाव्यमानापि सूक्ष्मेक्षिकया समीक्ष्यमाणा न ततो व्यतिरिच्यमाना विभाति, देश-कालादिपरिवर्तनकृतस्य सर्वपदार्थानामल्पस्य महतो वा मूलरूपानुविद्धस्य परिवर्तनस्येव तदन्यतरणैकेन केनापि रूपेण सर्वभाषास्वव्याहतप्रसरस्य भाषापरिवर्तनस्यापि नैसर्गिकतयाऽत्र सद्भावेऽपि प्राकृतत्वानुगमस्य वस्तुभेदानियामकस्यामूलचूलमालोकनात्, ईषत्परिवर्तनेन भेदानाधायकस्य व्यपदेशान्तरस्य (नामान्तरस्य) सर्वत्रापातात्, तस्य (व्यपदेशान्तरस्य) व्यक्तहारसौकर्यमात्रनिबन्धनत्वात्, अत एव (व्यपदेशान्तरस्य वस्तुभेदाविधायकत्वादेव) तत्र मागध्यादौ प्राकृतत्वव्यवहारस्याप्यस्खलितमाधुनिकैस्तादितरैश्च विचक्षणैः क्रियमाणस्य कृतस्य चाभीक्ष्णमीक्षणात्, अन्यथाऽस्य कथमप्यनुपपद्यमानत्वात् ‘तो दोऽनादौ’- (प्र P IV.260) इत्यादिना प्रतिपादितस्यैकैकस्या भाषाया विशेषस्याप्यल्पत्वात्, तस्यापि (विशेषस्य) अन्यस्यामुपादानेऽप्रतिबन्धात्, स्वयं हेमचन्द्राचार्येण तत्रैव (प्राकृतव्याकरणे) “शेषं प्राकृतवत्” (IV 286) “शेषं शौरसेनीवत्” (IV. 323) इत्यादिभिः, ततोऽपि व्यक्ततरमेतत्सिद्धधाधायकेन सर्वापवादभूतेनापास्तापवादेन च “व्यत्ययश्च” (IV 447) इति सूत्रेण, तत्र तत्र सूत्रेषु प्रदर्शितेन च “व्यत्ययात् प्राकृतेऽपि, अत्र दाण बोहिं” (IV. 277) “ताहँ, तुम्हाहँ” (IV. 300) इत्यादिनिदर्शनकदम्बकेनैतस्यैवाशयस्य निर्धिवादप्रादुर्भूतत्वात्; हेमचन्द्राचार्यात् प्राचीनैर्जैनैर्जनेतरैश्च मेधावद्भिर्निर्मितेषु नाटक-चरित्र-स्तोत्र-साहित्यादिप्राकृतग्रन्थेष्वपि प्रतिपदं तादृशप्रयोगदर्शनाच्चैत्यलमातिचर्चया । ११ जैनसिद्धान्तादिना, आदिना नाटक-स्तुत्यादिपरिग्रहः ।

१२ च च कल्पनाश्लिपिकल्पितमात्रमेतत्, यद्दिदानीमपि वस्तुतः सर्वथाऽऽङ्गलभाषैव सती ‘अमरिका’ (America) इतिनाम्ना सुविख्याते जनप्रदे तद्देशभाषारूपेण व्याहियमाणा तद्देशसम्बन्धितया ‘American Language’ इति समासादितसंज्ञान्तरानुभूयते, तद्देशस्य अपि व्यपदे-

स्योन्नतिशालित्वेनाङ्गलभाषेव, सुविश्रुतश्रेणिका(विम्बसार)-
ऽश्लोकादिमहाभूमिपतिपटलस्यैतिहासिकस्थलतया सुप्रसिद्धपाट-
लीपुत्र (Patna) राजगृही (Rajgir) प्रभृतिराजधानीरस्य संजा-
तमहावीर-बुद्ध-मङ्गलीपुत्रादिमहाधर्मप्रवर्तकस्य मगधदेशस्याति-
गौरवितत्त्वेन 'इयमपि भाषा भारतवर्षस्येतरजनपदेष्वपि जन-
भाषारूपेण प्रचलिताऽऽसीत्' इत्यनुमिन्वीमहि, न किञ्चिद् वा-
चकमुपलभेमहि, प्रत्युत हस्तावलम्बदायकं संवादं चात्रासाद-
येमहि । स चायम्-नागरी- गौर्जरीप्रभृतीनां कालत परिवर्ति-
त्त्वेषु दीर्घद्रूपाणामधुनापि भारतेऽस्मिन् जनभाषारूपेण प्रचलन्ती-
नां प्रायो निखिलानामप्येतद्देशभाषाणां व्याकरणादिप्रमाणितं
मूलं (प्राथमिकं रूपम्) प्राकृतभाषैव भवेतुमर्हतीति । प्राकृत-

शमेदस्य सुसभवात् । १३ केचित्तु भाषाशास्त्रिभ्यः संस्कृतभाषामेव
सर्वासा भारतवर्षीयभाषाणां मूलम्, प्राकृतभाषा च संस्कृताज्जायमानतया
द्वैतीयिकं रूपमामनन्ति, प्रमाणयन्ति च "प्रकृतिः संस्कृतम्, तत्र भव
तत आगत वा प्राकृतम्" (P P I L) इत्यादिना स्वाभिप्रायम् । एत-
च्चाविचारितरमणीयम्, "प्रकृतिः संस्कृतम्"-इत्याद्यन्यवहितानन्तरमेव
"संस्कृतानन्तर च"-इत्यादिना भेदत्रितयविभक्तनेन प्राकृतभाषायां,
तद्विशेषस्य (प्राकृतविशेषस्य) तद्भवत्वेऽपि (संस्कृतभवत्वेऽपि) प्राकृत-
सामान्यस्य संस्कृतजन्यत्वाभावेन भेदत्रयघटकांशविशेषस्य प्राथमिकरूप-
त्वे दोषाभावात्; संस्कृतभाषातः प्राकृतभाषामवल्लुप्तसूनां तद्वैधोषोत्पादने
तादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागस्यैव कारणिकतया संस्कृतव्याकरणानन्तर प्राकृ-
तोपदेशस्य च तन्निमित्ततया (तादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागनिमित्ततया) तद्वा-
च्यस्य (प्रकृतिः संस्कृतमित्यादेः) स्वव्याकरणस्थतादृशासाधनक्रममात्रसूच-
नपरत्वात्, अन्यथा हेमचन्द्रस्यैव तीर्थकृत्सामान्योपदेशभाषामिधानविवर-
णप्रसङ्गे "एकरूपापि हि भगवतोऽर्धभागधीभाषा वारिदिमुक्तवारिदाश्रया-

१ शुद्धप्राकृतभाषाया प्रथमविभक्त्येकवचनरूपस्य सिप्रत्ययस्य "अत एत सौ
पुंसि मागध्याम्" (P P IV 287) इति सूत्रविहितस्यैकारादेःशास्त्रिकस्य केवल-
स्यैकस्यैव मागधीभाषानुपार्तिवकिष्टनियमस्य विधानमाहोष्य, अर्थकन्द चासमाना-
शवाचक्रमदाय (हेम० लिहा० आ० ११) वस्तुतः शुद्धप्राकृतभाषापि सिद्धान्त-
भाषा तीर्थद्वाराणीकरूपा प्राच्यरमिरूपैः 'अर्धभागधी' इत्यन्वयेन नामान्तरेण निरू-
पिता, तर्था बोक्तव्यवृत्तौ स एव ग्रन्थकारः— "वदापि

भाषाया अस्याः साहित्यभाण्डागारस्तदानीं तदानीन्तनैराहृतै-
स्तदपरैश्च विद्वद्भिः, त्रिना स्वस्वमताग्रहकौटिल्यम्, अहमहमि-
कया सर्वतोभावेन वृद्धिमुपनीयमानस्तादृशीं विस्तीर्णतामुपेयि-
वान् यत्, अनेकशो नैकैरनार्यनरनाथापशदविनिर्मितैर्दुर्दैवादि-
विलसितैश्चाहरहरधिकाधिकमुपातिष्ठमानैर्विविधोपद्रवैर्भृशमपचे-
चीयमानोऽपीदानीं यावद् नानाविषयकाणि विचक्षणचित्तचम-
त्कारकारकाणीतरयाषासाहित्यासुलभानि साहित्यजगति नवी-
नप्रकाशमादधानानि आधास्यमानानि च ग्रन्थरत्नान्युपदीकरो-
तीत्ययमपि तद्व्यतिरेकेणानुपपद्यमानः प्रकृतसिद्धौ सिद्धहस्त-
तामाकलयति । अद्य पाठकवर्याणामुपदीक्रियमाणमिदं सुरसुन्द-
रीचरितमपि तस्यैव भाण्डागारस्य ग्रन्थरत्नानामेकतमद् रत्नम् ।

विनिर्माताऽस्य ग्रन्थस्य श्रीमान् धनेश्वराभिधानः साधु-
पुरुष आसीदिति स्वयं ग्रन्थकर्ता प्रतिपरिच्छेदग्रन्तैर्भार्याभिका-
मुपन्यस्यमानः प्रत्यपीपदत् । धनेश्वरनामानश्च बहवो ग्रन्थकारा
भिन्नभिन्नगच्छसत्तासमयाः स्मर्यन्ते, येषु;—

१ शत्रुञ्जयमाहात्म्याभिधस्य ग्रन्थस्य प्रणेता प्रथमः, येन

रुरूपतया परिणमति, यदाह;—

“ देवा देवां नरा नारीं शवराख्यापि शायरीम् ।

तिर्यञ्चोऽपि हि तैरर्थां मेभिरे भगवद्विरम् ॥”

न ह्यत्रविधमुवनाद्भुतातिशयमन्तरेण युगपदनेकसत्त्वोपकार. शक्यः
कर्तुम्” (H & CHUDA P 2) इति वचनविरोधप्रसङ्गात्, अनादिप्रवाह-
रूपतया सजायमानानां तीर्थकृतामनादित्वेन तदुपदेशवाण्याः प्राकृतरूपाया
अप्युत्पत्तिविरोधात्, संस्कृतपश्चाद्वर्तित्वाङ्गीकारे बलादापततः सादित्वस्य
कथमप्यघटनादिति ।

१४ सा चैयम्—

साहु-धनेसर-विरह्य-सुबोह-गाहा-ममूह-रम्माए ।

रागरिग-दोस-बिसहर-पसमण-जल-भंतभूवाए ॥ २४९ ॥”

“पोरणमद्रमागहमासानियत्र इवह सुत ।”

इत्यादिनाऽऽर्षस्यार्धभागधभाषानियतत्वमात्राधि, तदपि प्रायोऽस्यैव (एतस्यैव
विशेषनियमस्य IV. 287) विधाभात्, न वक्ष्यमाणलक्षणस्य (प्रोक्तसूत्राद्य प्रति-
पादितस्यान्यस्य भागधीभाषाविशेषनियमनिकरस्य)” इति ।

सौराष्ट्रदेशान्तर्गतवलभीपुर (वला vala, near Bhavnagar, in Kathiawar) राजस्य शिलादित्यनाम्नः कृते ग्रन्थोऽयं निर-
मायि, इति शिलादित्यसत्ताकाल एवास्यापि समयः, वलभी-
पुरभङ्गनान्तरीयकश्च शिलादित्यसमयः, तद्द्रौज्यकालान्त एव
वलभीपुरभङ्गात्, वलभीनाशसमयश्च प्राक्तनानामाधुनिकानां च
विदुषां नानामतभेदग्रस्तत्वेनाद्यापि विवादापन्न एव, केवलं
श्रूयमाणेषु सर्वेषु धनेश्वरसूरिष्वयं प्राचीनतम इत्यविवादं शक्य-
मभिधातुम्, इतः प्राचीनस्यैतन्नाम्नोऽपरस्य ग्रन्थकर्तुरद्यपर्यन्तं
श्रुतिपथानवतारात् ।

२ वादमहार्णवं सम्मतितर्कस्य तत्त्वबोधविधायिनीमतिम-
हतीं न्यायगभीरां टीकां च विनिर्मातुस्त्कारण्यानीशार्दूलविरुदस्य
राजमच्छगनाङ्गणदिनमणेः श्रीमद्विभवदेवसूरेः शिष्यः, विक्र-
मात् १२४६ तमे वर्षे काव्यप्रकाशसकेतकर्तुः श्रीमाणिक्यचन्द्र-
सूररष्टमः पट्टगुरुशैको धनेश्वरसूरिः । अस्य सत्तासमयो विक्र-

१५ प्रबन्धामृतदीर्घिकाद्यभिप्रायेण; इतरेषामत्रापि मतपार्थक्यात् ।
१६ श्रीराजशेखरसूरिभिः

‘ विक्रमादित्यभूपाळात् पञ्चविंशतिवत्सरे ।

जाताऽयं वलभीभङ्गो ज्ञानिनः प्रथम ययुः ॥’

इति श्लोकेन स० ३७५ रूपस्य विक्रमस्य चतुर्थ्यां शय्या अन्यभागस्य
तस्य (वलभीभङ्गसमयस्य) विनिर्देशात्, एतदनुसृत्य तपागच्छपट्टावल्यामस्म-
त्परमगुरु-न्यायाम्भोनिधिश्रीमद्विजयानन्दसूरीश्वरेश्वापि वीरनिर्वाणान्नवम्या-
शताब्द्या मध्यभागस्य ८४५ रूपस्य (विक्रमात् ३७५) समुल्लेखात्
(see Jaina Tattvadarsha p 334); अन्यैश्च पञ्चम्या अपि विक्रमान्द्या
अन्तिमभागस्य ४७७ रूपस्याभिधानात् (See Jaina Dharma Prachina
Itibasa Part II p 144); अपरैस्ततोऽपि मित्रस्य तस्य विकल्पनाच्च ।

१७ यदाह स्वयं ग्रन्थकारस्तद्ग्रन्थप्रान्ते-

‘रस-वक्त्र-प्रहाधीश्वरसरे मासि माघवे ।

काव्ये काव्यप्रकाशस्य संकेतोऽयं समर्पितः ॥ ११ ॥’

यत्तु काव्यप्रकाशटीकाकर्त्रा मह्वामनाचार्येण स्वग्रन्थप्रस्तावनायामेत-
च्छ्लोकस्यवक्त्रशब्देनैकसख्यामादाय काव्यप्रकाशसकेतनिर्माणकालो वि-
क्रमात् १२१६ .पृ० १७) खृष्ट ११६० (पृ० ६) इति प्रोक्तम्; तच्चिन्त्यम्,

धीयैकादशशताब्दी। एनं श्रीमृञ्जनामा धराधीशो निजगुरुरूपतः
याऽङ्ग्यकार्षीत्, सदकार्षित्यादि श्रीमाणिक्यचन्द्रसूरिकृत-
मशस्त्युल्लेखे स्पष्टम् ।

३ विशावलगच्छीयः श्रीधनेश्वरसूरिरपरः, अस्य सत्ता-
कालो विक्रमीया द्वादशी शती, श्रीजिनवल्लभसूरिकृतस्य सूक्ष्मा-
र्थविचारसारापरपर्यायस्य सार्धशतकनामधेयस्य ग्रन्थस्य चतुः-
श्लोकसहस्रमिताया वृत्तेरनेन विक्रमात् ११७१ तमे संवत्सरे
प्रणयनस्य स्वयं तत्रोक्तत्वात् ।

४ चन्द्रगच्छाधिपतिः, प्रद्युम्नसूरिशिष्यस्य श्रीचन्द्रप्रभसूरेः
शिष्यो धनेश्वरसूरिरन्यतमः, 'यस्य वीरभद्र-देवसूरि-देवभ-
द्रवाचक-देवेन्द्रसूर्यश्चेति चत्वारः शिष्याः समजनिषत'-इति
श्रीबालचन्द्रकविकृतोपदेशकन्दलीवृत्तिर्षशस्तौ दर्शनादस्य विद्य-
मानतासमयो विक्रमस्य द्वादशशताब्द्या अन्तिमेः, त्रयोदश्या
वो तस्या अग्रिमोऽज्ञः शक्यो विनिश्चेतुम्, बालचन्द्रकवेरुपदेश-
कन्दलीकारासडकविशिष्यत्वात्, आसडकवेश्चास्य प्रस्तुतस्य
सूरेः प्रशिष्यशिष्यत्वात्, विवेकमञ्जर्याश्चासडकविना विक्रमात्
१२४८ तमे वत्सरे विनिर्माणभणनात् । गुर्वावल्यामपि

“अथ चैत्रपुरे धीरप्रतिष्ठाकृद् धनेश्वरः ।

चैन्द्रगच्छेऽभवत् सूरिस्तस्माच्चैत्रगणोऽभवत् ॥ ८४ ॥”

अनेनैव ग्रन्थकर्त्री पार्श्वनाथचरित्रस्य विक्रमात् १२७६ तमेऽब्दे निर्माणोत्,
एकान्यग्रन्थविरचने तावत्. कालान्तरस्यासमवाभावेऽपि द्वु समवस्य निरो-
द्धमशक्यत्वात्, ब्रह्ममुखचातुर्विध्यतया वक्त्रशब्देन चतुरङ्गोपादानस्यैव
बहुप्रसिद्धत्वात्, तथाप्रयोगस्यान्यत्रानेकज्ञो दृष्टत्वाच्चेति ।

१८ See Peterson Report 5 th । १९ श्रीमन्मुनिसुन्दरसूरिप्रणी-
तायाम् । २० एकस्यैव गच्छस्य 'चन्द्रगच्छ'-‘तपागच्छ’-इत्यादीनि निमि-
शविशेषमासाधोदितानि नामान्तराणि, यद् गुर्वावल्यामेव

“श्रीचन्द्रगच्छोऽय वृहद्गणश्च तपागणश्चेत्यधुना स वाच्यः ।

चाग्रं कुल कोटिकनाम्नि गच्छे वाञ्छी च शाखेति पुरा प्रसिद्धि ॥ १८ ॥”

१ अदाह स्वयं तस्यैव ग्रन्थस्य प्रशस्तौ—

“इत्यर्धविसहस्रायां समायां हीपपर्वणि ।

समर्थितामिद वेलाकूले श्रीदेवकूपके ॥” इति ।

सौराष्ट्रदेशान्तर्गतवलभीपुर (वला vala, near Bhavnagar, in Kathiawar) राजस्य शिलादित्यनाम्नः कृते ग्रन्थोऽयं निर्मायि, इति शिलादित्यसत्ताकाल एवास्यापि समयः, वलभीपुरभङ्गनान्तरीयकश्च शिलादित्यसमयः, तद्वैज्यकालान्त एव वलभीपुरभङ्गात्, वलभीनाशसमयश्च प्राक्तनानामाधुनिकानां च विदुषां नानामतभेदग्रस्तत्वेनाद्यापि विवादापन्न एव, केवलं श्रूयमाणेषु सर्वेषु धनेश्वरसूरिव्यं प्राचीनतम इत्यविवादं शक्यमभिधातुम्, इतः प्राचीनस्यैतन्नाम्नोऽपरस्य ग्रन्थकर्तुरद्यपर्यन्तं श्रुतिपथानवतारात् ।

२ वादमहार्णवं सम्प्रतितर्कस्य तत्त्वबोधविधायिनीमतिमहतीं न्यायगभीरां टीकां च विनिर्मातुस्तर्कारण्यानीशार्दूलविरुदस्य राजगच्छगगनाङ्गणादिनमणेः श्रीमद्भयदेवसूरेः शिष्यः, विक्रमात् १२४६ तमे वर्षे काव्यप्रकाशसकेतकर्तुः श्रीमाणिक्यचन्द्रसूरैरष्टमः पट्टगुरुयैको धनेश्वरसूरिः । अस्य सत्तासमयो विक्र-

१५ प्रबन्धामृतदीर्घिकाद्यभिप्रायेण, इतरेषामत्रापि मतपार्थक्यात् ।
१६ श्रीराजशेखरसूरिभिः

‘ विक्रमादित्यभूपालात् पञ्चदशत्रिकवत्सरे ।

जातोऽयं वलभीभङ्गे हानिन. प्रथमं ययुः ॥’

इति श्लोकेन स० ३७५ रूपस्य विक्रमस्य चतुर्थ्यां. शब्दा अन्यभागस्य तस्य (वलभीभङ्गसमयस्य) विनिर्देशात्, एतदनुसृत्य तपागच्छपट्टवल्यामस्य परमगुरुन्यायाभोनिधिश्रीमद्विजयानन्दसूरीश्वरैश्चापि वीरनिर्वाणाजवम्याः शताब्द्या मध्यभागस्य ८४५ रूपस्य (विक्रमात् ३७५) समुल्लेखात् (see Jaina Tattvaratna p 334); अन्यैश्च पञ्चम्या अपि विक्रमान्द्या अन्तिमभागस्य ४७७ रूपस्याभिधानात् (See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part II. p 144); अपरैस्ततोऽपि भिन्नस्य तस्य विकल्पनाच्च ।
१७ यदाह स्वयं ग्रन्थकारस्तद्ग्रन्थप्रान्ते-

‘रस-वक्त्र-प्रहाधीश्वरसरे मासि माघवे ।

काव्ये काव्यप्रकाशस्य सकेतोऽयं समर्पितः ॥ ११ ॥’

यत्तु काव्यप्रकाशटीकाकर्त्रा भट्टवामनाचार्येण स्वग्रन्थप्रस्तावनायामेतच्छ्लोकस्य वक्त्रशब्देनैकसख्यामादाय काव्यप्रकाशसकेतनिर्माणकालो विक्रमात् १२१६ (पृ० १७) खृष्ट ११६० (पृ० ६) इति प्रोक्तम्; तच्चिन्त्यम्,

भीर्यैकादशशताब्दी। एनं श्रीगुञ्जनामा धराधीशो निजगुरुरूपत-
याऽङ्ग्यकार्पात्, सदकार्पाचित्यादि श्रीमाणिक्यचन्द्रसूरिकृत-
प्रशस्त्युल्लेखे स्पष्टम् ।

३ विशावलगच्छीयः श्रीधनेश्वरसूरिरपरः, अस्य सत्ता-
कालो विक्रमीया द्वादशी शती, श्रीजिनवल्लभसूरिकृतस्य सूक्ष्मा-
र्थविचारसारापरपर्यायस्य सार्धशतकनामधेयस्य ग्रन्थस्य चतुः-
श्लोकसहस्रमिताया वृत्तेरनेन विक्रमात् ११७१ तमे संवत्सरे
प्रणयनस्य स्वयं तत्रोक्तत्वात् ।

४ चन्द्रगच्छाधिपतिः, प्रद्युम्नसूरिशिष्यस्य श्रीचन्द्रभस्मूरेः
शिष्यो धनेश्वरसूरिरन्यतमः, 'यस्य वीरभद्र-देवसूरि-देवभ-
द्रवाचक-देवेन्द्रसूरयश्चेति चत्वारः शिष्याः समजनिषत'-इति
श्रीबालचन्द्रकविकृतोपदेशकन्दलीवृत्तिर्प्रशस्तौ दर्शनादस्य विद्य-
मानतासमयो विक्रमस्य द्वादशशताब्द्या अन्तिमः, त्रयोदश्या
वा तस्या अग्रिमोऽंशः शक्यो विनिश्चेतुम्, बालचन्द्रकवेरुपदेश-
कन्दलीकारासङ्कविशिष्यत्वात्, आसङ्कवेश्यास्य प्रस्तुतस्य
सूरेः प्रशिष्यशिष्यत्वात्, विवेकमञ्जर्याश्चासङ्कविना विक्रमात्
१२४८ तमे वत्सरे विनिर्माणभणनात् । गुर्वावल्यामपि

“अथ चैत्रपुरे वीरप्रतिष्ठाकुंद् धनेश्वरः ।

चैन्द्रगच्छेऽभवत् सूरिस्तस्माच्चैत्रगणोऽभवत् ॥ ८४ ॥”

अनेनैव ग्रन्थकर्त्री पार्श्वनाथचरित्रस्य विक्रमात् १२७६ तमेऽब्दे निर्माणात्,
एकान्यग्रन्थविरचने तावत्. कालान्तरस्यासमवाभावेऽपि द्वु समवस्य निरो-
द्धमशक्यत्वात्, ब्रह्ममुखचातुर्विध्यतया वक्त्रशब्देन चतुरङ्गोपादानस्यैव
बहुप्रसिद्धत्वात्, तथाप्रयोगस्यान्यत्रानेकशो दृष्टत्वाच्चेति ।

१८ See Peterson Report 5 th । १९ श्रीमन्मुनिसुन्दरसूरिप्रणी-
तायाम् । २० एकस्यैव गच्छस्य 'चन्द्रगच्छ'-'तपागच्छ'-इत्यादीनि निमि-
षाविशेषमासाधीदितानि नामान्तराणि, यद् गुर्वावल्यामेव

“श्रीचन्द्रगच्छोऽथ बृहद्गणश्च तपागणश्चेत्युना स वाच्यः ।

चान्द्रं कुलं कोटिकुनाग्नि गच्छे वाज्री च शाखोति पुरा प्रसिद्धि ॥ ९८ ॥”

१ बदाह स्वयं तस्यैव ग्रन्थस्य प्रशस्तौ—

“रसर्विरविषल्यायां समाया दीपपर्वणि ।

समर्थितामिद वेलाकूले श्रीदेवकूपके ॥” इति ।

इत्यादिना वर्णितः श्रीधनेश्वरसूरिरप्यस्मादाभिन्न एव प्रती-
यते, यस्य देवभद्रवाचकनामाऽत्र, उपदेशकन्दलीवृत्तिप्रशस्तौ
च विनिर्दिष्टः शिष्यः, पट्टावल्यादिविनिर्णीतविक्रमीयत्रयोद-
शाब्दीसत्तासमयं श्रीमज्जगच्चन्द्रसूरिं शिषिणीभूतनिजतपाग-
च्छोद्धारे तच्छिष्यीभूय भूयः साहाय्यमर्पितवान् ।

५ शीलभद्रसूरेः सत्रह्यचारी, श्रीचन्द्रसूरेः सामाचार्यादि-
ग्रन्थप्रणेतुर्गुरुरप्येक एतन्नामा सूरिधूर्यः “सामाचारी सुबोध-
सर्वानुष्ठानगोचरा धनेश्वरशिष्यश्रीचन्द्रीया” इति बृहट्टिपनि-
कोल्लेखात् । अयमपि विक्रमीयत्रयोदशशताब्द्यां विद्यमानसत्ता-
कः, श्रीचन्द्रसूरिणा पञ्चोपाङ्गवृत्तेवैक्रमे १२२८ तमे परिवत्सरे
विनिर्माणौत् ।

६ नागेन्द्रगच्छीयः, श्रीवासुपूज्यचरित्रग्रन्थकस्य वर्धमान-
सूरेः प्रगुरुः, चन्द्रप्रभचरित्रप्रणेतुर्देवेन्द्राचार्यस्य गुरुश्चाप्यन्य-
तपः श्रीधनेश्वराचार्यः; यद् वासुपूज्यचरित्रप्रशस्तौ,-

“श्रीमान् धनेश्वरः सूरिरथाजनि मुनिप्रभु ।

रूपे वयसि च प्राप जयपत्रं जनेषु यः ॥ ४ ॥”

अस्यापि सत्ताकाल उपरितनसमानस्त्रयोदशशतीरूप एव,
देवेन्द्राचार्येण चन्द्रप्रभचरित्रस्य विक्रमात् १२६४ वत्सरे संद-
र्भात्^{३५}; वर्धमानसूरिविहितस्य वासुपूज्यचरित्रस्य च विक्रमाद्

२१ तच्छब्देऽत्र जगच्चन्द्रसूरिं परामृशति, यदुक्तं गुर्वावल्या-

“देवभद्रगणान्द्रोऽपि संविम उपरिच्छद ।

गणेन्द्रं श्रीजगच्चन्द्रमेव भजे गुरुं तदा ॥ १०३ ॥”

२२ Jaina Granthavali p 157 । २३ Jaina Granthavali p. 10

२४ यदाह ग्रन्थकार एव तत्प्रशस्तौ;—

“श्रीधनेशपदे सूरिर्देवेन्द्राख्यः स्वभक्तिः ।

पुण्याय चरित चक्रे श्रीमच्चन्द्रप्रभप्रभोः ॥”

२५ (Peterson Report IV p. 84-85) । २६ यत्तु विक्रमीयैका-
दशशताब्द्यां विद्यमानसत्ताकस्य वर्धमानसूरेर्वासुपूज्यचरितप्रणेतृत्वेन पण्डि-
तहीराणालस्य कथनम् (Jaina Dharma Praobhina Itihasa Part 1 p.
119) तदयुक्तम्, ग्रन्थकर्त्रा प्रशस्तौ स्वयमुपरिनिर्दिष्टसमय एव स्वग्रन्थ-

नवाङ्कुरविप्रमितस्य (१२९९) विनिर्माणकालस्य विनिर्णयैदिति ।

अयं प्रस्तुतग्रन्थकर्ता च सर्वेभ्योऽप्येतेभ्यो धनेश्वरनाम-
भ्यो विद्वद्भ्यो व्यतिरिक्त एव, प्रायः समस्तेभ्योऽप्यस्य भि-
न्नसत्ताकालत्वात्, निखिलानामप्येतेषामाचार्यापरपर्यायसूरिप-
दविभूषितत्वात्, अस्य च मृन्यादिशब्दवाच्यसाधुपदसंस्थित-
त्वात्, “साहु-धणसर-विरइय”-इत्यादिना निखिलपरिच्छेदा-
न्ते “तेसिं सीसवरो धणसरमुणी” इत्यादिनाऽन्त्यपरिच्छेदा-
वसाने च स्वयं ग्रन्थकृता स्वस्य साधुपदवर्तित्वमणनात्, साधु-

निर्मितेर्निम्नोद्धृतेन श्लोकेन प्रतिपादनात्; तत् (पण्डितहाराळ)-
प्रोक्ताद् वर्धमानसूर्युर्वाद्यभिधानतः, सत्तासमयतश्चैतद्ग्रन्थनिर्दिष्टयोस्तयो-
र्भिन्नत्वेन प्रस्तुतग्रन्थकारस्य तदुक्तसूरिव्यतिरिक्ततायाः स्पष्टं प्रतीयमान-
त्वाच्च । २७ एतस्य ग्रन्थकारस्यैव

“ततोऽसौ निधि-निध्यऽर्कसंख्ये (१२९९) विक्रमवत्सरे ।

आचार्यश्चरितं चक्र बाहुपूज्याविभोरिदम् ॥ २८ ॥”

इत्यनेन प्रशस्तिगतश्लोकेन । २८ न च सूरिपदस्य साधुपदतो गौर-
वाहत्वेन स्वयं स्वस्त्राघाकरणस्य महतामनधिकृतत्वेन च ग्रन्थकृता स्वस्य
विद्यमानत्वेऽपि तदानीं सूरित्वे, इदानींतनानामपि कतिपयानामिव स्वयं
सूरिपदोऽप्येव न विहितः स्यादिति शक्यमभिधातुम्; पूर्वकाले साधुभ्य
उपाध्यायपदादप्यतिशयिनः, धैर्यवैदुष्यसमयसूचकत्वाद्यनन्यगुणापेक्षिणीं
योग्यतां प्रतीत्यैव तीर्थकरेणापि नमस्करणीयेन चतुर्विधसधेन सूरिपदस्य
महासम्मानपूर्वक वितरणात्, तदुल्लेखस्य तादृशमहामान्यसंघप्रसाधिननिज-
कर्तव्ययोग्यतासंदर्शनमात्रे तात्पर्यात्, वस्तुतस्तेन (सूरिपदोऽप्येव) समु-
चितसत्कारविधायिनः श्रीसंघस्यैव शोभाधानात् स्वयं तदुल्लेखस्यात्यावश्यक-
त्वात्; अत एव हरिभद्र-हेमचन्द्राचार्यप्रभृतीना महाचार्याणामपि विना
संकोचं प्रायः सर्वत्र सूर्युपपदत्वेनैव स्वनामोऽप्युल्लेखस्यालोकनात् । आधुनि-
कानां तु सूरिमानिनां कतिपयानामल्पाश्रमसाध्यमहादम्भपरिशीलनविहितक-
तिचित्रिजान्धमक्तजनजनितप्रच्छन्नप्रद्युम्न-पुस्तकादिव्ययपरितोषितान्यदर्श-
नानुयायिककतिचिल्लुब्धपण्डितेभ्य आचार्यपदव्युपादानस्येव तदानीन्तनानां
तेषा तस्याग्रहणात्, पूर्वकाले दायकोपादायकयोर्द्वयोरपि शुद्धत्वात् । अत
एवाचार्यपदादप्यतुष्यता ततोऽप्यधिकक्षरा हनूमल्लुम्बपुञ्जमिव-सुदीर्घा
पदवीमात्तवतामप्यद्यतनाना श्रीसंघकृतस्य तदग्रभूतोपासकगणविहितस्य
वा तादृशस्य सम्मानस्यास्ता कथा, आदराभावस्य, ततोऽपि विशिष्याऽक-

सूरिपदयोः पूर्वापरभावेन भिन्नत्वात्, सूरिपदावच्छिन्नेन सर्वे-
णापि स्वयं स्वस्य सूर्युपपदत्वेन स्वनापोल्लेखस्याईतानामान्ना-
यात्, साधुत्व-सूरित्वावस्थावर्तिनाम्नोश्च प्रायस्तदानीं परि-
वर्तनेकृतभेदस्योपलम्भेनाप्युपर्युक्तेषु धनेश्वरनामसु सूरिष्वस्य
प्रस्तुतग्रन्थविरचनात् पश्चात्काले सूरिपदवीभवनं परिकल्प्या-
पि परिगणयितुं दुःशकत्वाच्च ।

स्वनापनिर्देशव्यतिरिक्तस्य संक्षिप्तस्य स्ववंशपापरम्पर्यस्य
ग्रन्थविरचनासमय-स्थलादिगर्भस्य भविष्यज्जनसमूहस्यात्यन्त-
मुपयुक्तस्य निजसत्तासमयप्रभृतीतिवृत्तौचितवृत्तान्तस्य चीपनि-
बन्धाय प्रचुरैः प्राच्यैरन्यैर्ग्रन्थकर्तृभिः केनाप्यौदासीन्यादिका-
रणेन प्रायोऽगृहीतमायासमुपाददता प्रस्तुतेन ग्रन्थकर्त्रा कियता-
प्यंशेन सत्यमनुगृहीता इतिहासरसिकाः ।

थनीयतिरस्कारस्याप्यभ्यक्षमीक्षितत्वादीक्ष्यमाप्नत्वाच्च, इत एव कारणा-
दिदानीं हियेव स्वहस्तेन कापि स्वपदोल्लेखमकुर्वन्तो अकवृत्तिमेवाभिप्रयन्तस्ते
दृश्यन्ते, निजसत्तैरेव तद्विधापनोद्धोषणादेर्दर्शनात्, इत्येतादृशामधुना-
तनमहात्मना (१) केषाचित् स्वयं सूरिपदानुल्लेखं विधाय तत्कारणं च
तैः कापत्येन दर्श्यमानं स्वच्छाघापातकादिकं श्रद्धाय तद्विलक्षणप्रवृत्तिषु
पूर्वतनेषु तद्विकल्पनस्य सर्वथाञ्चितत्वादिति सूतमत्राधिकेन ।

२९ मुनिपदवर्तित्वे धनेश्वरनाम्नः प्रस्तुतग्रन्थकर्तुरपि सूरिपदावस्थाया
पूर्वनामपरिवर्तनेन गुरुभिः "जिनभद्र-" इति विहितं नामधेयं विभाव्यते
(See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part I, P. 37) श्रीजिने-
श्वरसूरि-बुद्धिसागराचार्ययोर्बहुशिष्येष्वपि श्रीजिनचन्द्र-अभयदेव-जिन-
भद्रसूरीणामतिप्रसिद्धि-साहचर्यादिभाक्त्वात्, श्रीमदभयदेवसूरीणाप्यत्र

" तयोरेव विनेयानां तत्पदं चानुकुर्वताम् ।

श्रीमता जिनचन्द्राख्यसत्प्रभूणां नियोगतः ॥ ६ ॥

श्रीमद्विनेश्वराचार्यैः किष्याणां गुणशालिनाम् ।

जिनभद्रमुनीन्द्राणामस्माकं चार्हाहसेविनः ॥ ७ ॥ "

इत्यनेन भगवतीसूत्रवृत्तिप्रसूतिप्रोक्तस्य संवादस्यासाद्वनात्, सुर-
सुन्दरीकथायाश्चेत्सूरित्रयेऽप्येतद्व्यतिरिक्तेनान्येन विधानस्याद्यावप्य-
श्रवणात्, जिनभद्रसूरिकृतत्वेन तस्या उल्लेखस्यालोकजाय (See Jaina
Dharma Prachina Itihasa Part I, P 37) ।

इति गाथास्थितैः 'एवं सूरिण परंपराए, 'साहाए तस्स सूरि' इत्येतत्सामान्याभिधायिभिरेव शब्दैरुपांदेशि ।

'सञ्ज्ञाओ अल्लओ' इत्येवमत्र निर्दिष्टम् 'अल्लक-इत्यभिधानं, वर्धमानसूरि-सर्वदेवसूर्यादिभूरिसूरिशिष्यकस्य 'उद्धो-तैनसूरि-' इतिनाम्ना सर्वत्र गुर्वावल्यादावितिवृत्तग्रन्थसार्थे विश्रुतस्य सूरिवर्यस्यान्वर्थायां पदवीरूपायां वोपाध्यायावभ्यायां विभाष्यते, वर्धमानसूरेस्तस्यैव शिष्यत्वेन सर्वत्रोपैलभ्यमानस्यो-ल्लेखस्यान्यथा कथमप्यनुपपद्यमानत्वात्, प्रस्तुतग्रन्थकारेणा-स्य सूरेनाम 'उद्धोतनसूरि-' इत्यनुलिखित्य 'अल्लकोपाध्याय-' इत्यभिधानस्योपन्यासे चानन्यकारणस्य सञ्ज्ञावात्, समानका-लिकत्वेनोपाध्यायतया तदतिर्भेसिद्धेः साक्षात्करणस्य तत्त्वात् (अनन्यकारणत्वात्), अस्यैतद्रूपेण (उपाध्यायतया) प्रसिद्धेः प्रसाधकस्य संवादस्याप्युपलम्भात्, तथा च पट्टावल्याम्, —

३० अत एवात्र वक्ष्यवृक्षेऽपि तदनुसारिणि तथैवोपान्यासि । तदिति-वृत्तमपि स्थविरावली परिशिष्टपर्कदिग्रन्थनिबद्धमतिप्रसिद्धमिति तज्जिज्ञा-सवस्तद्विलोकनाय विज्ञाप्यन्ते । येषां तु तदधोवर्तिनामल्लकोपाध्यायप्रमृतीना यावद् ग्रन्थकृद्गुरूणा वृत्त न तादृशी प्रसिद्धिमश्नुवानम्, तत्, यच्च याव-च्चोपाळप्ति, यथास्थलमग्रेऽनुक्रममुपन्यास्थम् ।

३१ Manisa darsuri's guravale, Shloka 45—54

३२ उद्धोतनसूरेस्तच्छब्देन परामर्शः, 'वर्धमानसूरे पूर्व चैत्यवास्व-वस्थार्या श्रीजिनचन्द्रसूरे शिष्य आसीत्' इत्यादिश्रुतान्तेनानन्तरमेव वक्ष्यमाणेन तस्मान्यशिष्यत्वेऽपि, अत्र श्रुत्वावस्थायाम् एव विवक्षितसवैवकारस्यान्यव्यवच्छेद-परत्वमदुष्टम् ।

३३ अस्मत्सुहृद्भारणसेयमण्डलाचार्यश्रीवेमिचन्द्रसूरे संबन्धिनि खरतरगच्छ पद्यवल्यावर्षापुस्तके, यत् तैर्वितीर्थं मृगमुपकृतोऽहमत्र, पत्र० ५ पृ० १ ; जैनधर्मोतिहासप्रथमभागे पृ० १२९ ।

३४ न्यायाम्भोनिघंठरस्मत्परमपुरोराचार्यपदसमये सजातस्य 'श्रीविजयानन्द-सूरि-' इत्यभिधानस्यापेक्षया साधुत्वदद्यादिति 'आरमाराम-' इत्यभिधान सर्वैः स्वीयैः परकीयैश्चाधिकरूपेण तत्र तत्रोल्लिख्यते, मुन्यवस्थायामेव प्रज्ञा-ज्ञान वैर्ध-सादृश्यत्वाद्यसाधारणगुणशालित्वेन समस्तेऽपि जगति प्रसिद्धीभवनात् ।

“तत्पट्टे श्रीउद्धोतनसूरिः, अस्माच्चतुरशीतिगच्छस्यापना जाता”
तत्स्वरूपं यथा; एकदा श्रीउद्धोतनसूरिं महाविद्वांसं शुद्धक्रियापात्रं च
विज्ञायापरेषां त्र्यशीति ८३ संख्यानां स्थविराणां त्र्यशीतिः शिष्याः
पठनार्थं समागताः, तान् श्रीगुरुः सद्गीत्या पाठयति स्म । तस्मिन्नवसरे...

इति स्पष्टमुल्लेखात्, अस्मत्परमगुरोर्विजयानन्दसूरिवर्यस्या-
पि तथान्यवहारस्यात्र निदर्शनभूतत्वात्, उपाध्यायादिपूर्वावस्था-
वर्तिनाम्नः सूरिपदसमये यथागुर्विच्छं परावर्तनस्यापि बहुशो
दर्शनार्थं; गुर्वावल्यादावुद्धोतनसूरेरुपाध्यायसमयवर्ति-‘अल्लक-’
नामोल्लेखानासादने गुर्वावल्यादौ सूरिपदमाग्वृत्त्यन्यवृत्तान्तानु-
ल्लेखस्यैव वीजत्वात्, उपाध्यायदशावृत्तिनामोल्लेखस्य च तन्त्रान्त-
रीयकत्वात् (सूरिपदमाग्वृत्त्यन्यवृत्तान्तोल्लेखनान्तरीयकत्वात्) ।
उद्धोतनसूरेश्चान्यत्र सर्वत्रेतिहासग्रन्थसमुदायेऽद्ययावदस्मा-
भिरासादितं वृत्तं, तपागच्छीयपट्टावलयभिप्रायेण

‘विमलचन्द्रसूरिपट्टधरः सूरिरयमेकदा विक्रमात् ९९४ सं-
ख्याके संवत्सरे पूर्वदेशात् श्रीअर्बुदाचले (Mount Abu) या-
त्राकृते गच्छंस्तदुपत्यकास्थस्य ‘टेली’नाम्नो ग्रामस्य सीम्नि
स्थितस्यैकस्य वृहतो वटवृक्षस्य तलमाश्रयमाणः श्रेष्ठमूर्तमव-
बुध्य ‘वटस्येवास्य सौवस्य कुलस्यापि वृद्धिः स्तात्’ इति निजपट्टे-
ऽष्टावाचार्यान्, मतान्तरेणैकं वा तमस्थापयत् । ततः प्रभृति च
पश्चात्संजाततपागच्छनाम्नो गच्छस्य ‘वृद्धगच्छ-’ इति, मतभे-

३५ उपाध्यायावस्थावृत्ति-‘धर्मकीर्ति-’इत्यादिनामधेयस्य धर्मघोपसूर्यादेः

“ शिष्योऽथ देवेन्द्रगुरोर्द्वितीयकः श्रीधर्मघोपः सुकृताधिपोपकः ।

घोष नयन्नन्ययशः सरस्वतीयोगान् धर्मौ पल्लवयन् वसन्तवत् ॥१७३॥

देशात् प्रयोदशदिनान्तरतो गते स्वः शैल-द्वि-विश्वधारदि स्वगुरुद्वयेऽपि ।

यो धान्कोऽधिगतसूरिपदः स्वगोत्रिसूरेर्जघान किल मत्सरिणा कदाशाः ॥१७४॥

स च श्रीधर्मकीर्त्याहः धीविद्यानन्दवान्धवः ।

जित्वा मत्सरिणः शक्त्या भविश्वाब्देऽभवद् गणी ॥ १७५ ॥”

इत्यादिना गुर्वावल्यादौ तयोक्तेः ।

हेन 'वटगच्छ-' इति वा नाम संजातैर्म्' इत्यत्र;

खरतरगच्छीयतदभिसंधिना पुनः

'श्रीनेमिचन्द्रसूरिपट्टभृत् सूरिरयं मालवदेशात् श्रीशत्रुञ्जयती-
र्थमभिवन्दितुकामो विहरन् स्वशिष्यभूतांश्चतुरशीतिगच्छोत्पाद-
कांस्तावत् आचार्यान् मन्त्रशक्तिविशेषेण समर्थीकृत्य निर्ज-
चायुः स्वल्पमधिगम्य वर्त्मन्येवानशनं विधाय दिवमशिश्रियैत्'
इत्येतावन्मात्रे च पर्यवस्यति ।

३६ यदाहुर्गुर्वावल्या मुनिसुन्दरसूरयः;-

“ तत्पट्टभृत्पाकृद्भूद् मुनीना त्रिभिः शतैः सेव्यपद सदापि ।

उद्योतन' सूररवद्यहीनविद्यानदीविभ्रमधिन्धुनाय ॥ ४५ ॥

समस्तयो शैलकुलावचूळः श्रीभद्रुंदस्तीर्थपवित्रितात्मा ।

नानापुरप्रामतटाकवापीधुनीवनभ्राजिततुङ्गमौलिः ॥ ४६ ॥”

* * * * *

अतुर्नवत्याऽभ्यधिकै शरच्छतैः श्रीविक्रमाकांद् नवभि स सूरिराद् ।

पूर्वावनीतो विहरणभागमद् यात्राकृते तस्य गिररुपत्यकाम् ॥ २३ ॥

ढेलीखेटकसीमसस्थितवटस्याधः पृथोस्तत्र स

प्राप्त. श्रेष्ठतम मुहूर्तमतुलं ज्ञात्वा तदाऽतिष्ठिपत् ।

सूरीन् सौवकुलोदयाय भगवानद्यौ, जगुस्त्वेककं

केचित्, इन्द्रगणोऽभवद् वटगणाभिचस्तदादि त्वयम् ॥ ५४ ॥

न्यप्रोधगच्छेऽथ बभूव तस्मिन् श्रीसर्वदेव. प्रथमो मुनीन्द्र' ।”

३७ यत् खरतरगच्छपट्टावल्याम्, -“अथ श्रीउद्योतनसूरिरस्यशीति-
शिष्यपरिवृतो मालवकदेशात् सधेन सार्धं शत्रुञ्जये गत्वा ऋषभेश्वरमभि-
वन्द्य पश्चाद् बलमानो रात्रौ सिद्धवटस्याधोभागे स्थितः । यत्र मध्यरात्र-
समये आकाशे रोहिणीशकटमध्ये बृहस्पतिप्रवेश विलोक्यैवमुक्तवान्,—
' साप्रत तादृशी ब्रह्मा विद्यते, यतो यस्य मस्तके हस्तः क्रियते स प्रसिद्धि-
मान् भवति 'इति । अथैतत् श्रुत्वा त्र्यशीत्यापि शिष्यैरुक्तम्,—' स्वामिन् !
वयं भवता शिष्या स्मः, यूयमस्माकं विद्यागुरवः ; ततोऽस्मदुपरि कृपां
विधाय हस्तः क्रियताम् ।' ततो गुरुभिरुक्तम्,—' वासचूर्णमानीयताम् ।'
'तदा तै शिष्यैः काष्ठच्छगणादिचूर्णं कृत्वा गुरुभ्य आनीय दत्तम् । गुरुभिरपि
तच्चूर्णं मन्त्रयित्वा त्र्यशीतिः शिष्याणां मस्तके निक्षिप्तम् । ततः प्रभाते
श्रीगुरुभिः स्वस्याल्पायुर्जात्वा तत्रैवानशनं कृत्वा स्वर्गतिः प्राप्ता । अथ ते

१ इतः श्लोकपट्टकमर्बुदाचलवर्णनपरमित्युपयुक्तत्वाभावेनात्र नोदधारि ।

अष्टकोपाध्यायस्य (श्रीउद्घोतनसूरेः) पैट्टमृत्वेनात्रोप-
दिष्टस्य श्रीवर्धमानसूरेः खरतरगच्छपट्टावल्यां खण्डश उल्लिखि-
तोऽयं वृत्तान्तलेशः ;—

“तस्मिन्निवसरेऽम्भोहरदेशे स्थविरमण्डल्यां वृद्धस्य जिनचन्द्रा-
चार्यस्य चैत्यवातिनः शिष्यो वर्धमाननामा सिद्धान्तमवगाहमानश्चतुर-
शीत्याशातनाधिकारे आगते सति गुरु प्रत्येवमुक्तवान्,—भोः स्वामिन् !
चैत्ये निवसतामस्माकमाशातना न ईळति, ततोऽयं व्यवहारो मे न
रोचते ।’ इत्युक्तिं श्रुत्वा गुरुणा यथा तथा विद्म (प्र ?) तारितोऽप्ययं
स्वश्रद्धातो न परिभ्रष्टः । ततः श्रीउद्घोतनसूरिं शुद्धक्रियावन्नं श्रुत्वा
तत्पार्श्वे समागत्य तस्यैव शिष्यो जातस्तदुपसंपदं गृहीतवान् । ततः
श्रीगुरुभिर्योगादिकं बाहयित्वा सर्वे सिद्धान्ताः पाठिताः । क्रमेण योग्यं
ज्ञात्वाऽऽचार्यपदं दत्त्वा गच्छवृद्ध्यादिलाभं विज्ञायोत्तराखण्डे विहारा-
र्थमाज्ञा दत्ता । ततो वर्धमानाचार्योऽपि गुर्वादेशं स्वीकृत्य तत्र गतः ।”

त्र्यशीतिरपि शिष्या आचार्यपदं प्राप्य पृथक् २ विहार चक्रुः । अथैक-
स्तस्य शिष्यो वर्धमानसूरिः, त्र्यशीतिश्चान्यदीयाः शिष्याः, एवं चतुर-
शीतिर्गच्छा. संजाता इति वृद्धवादः ।” इति ।

३८ सर्वास्वपि तपागच्छपट्टावलीषूद्घोतनसूरेरनन्तरं सर्वदेवसूरेवा-
धिकारः प्रकृतः, तपागच्छनायकतया सर्वदेवसूरेव तत्र वृत्तान्तनिरूप-
णस्य न्याय्यत्वात् ; खरतरगच्छपट्टावलीग्रन्थेषु च समस्तेषूद्घोतनसूर्यनन्तरं
वर्धमानसूरेव वृत्तस्योद्देशः, खरतरगच्छाधिपतित्वात्, तत्र तस्यैव प्रस्ता-
वस्य सामयिकत्वादिति ।

३९ पूर्वोल्लिखितेन “तत्पट्टे—” [प्रस्ता० पृ० १३] इत्यादिना पट्टा-
वलीग्रन्थेनाभिसवच्यमानमिदम् ।

४० चतुरशीतिशैलानामुपभोक्तृत्वमस्यान्यत्रापि प्रसिद्धम्, क्रमप्राप्तं
यत् परित्यजतो वर्धमानसूरे. स्तुतिं

“ चतुर्भिरधिकाशीतिशैलाना येन तस्यजे ।

सिद्धान्ताभ्यासतः सख्यतस्य विज्ञाय ससृतेः ॥ ३४ ॥”

इति श्लोकेन प्रभावकचरित्रकर्तृतच्छ्रुतिकारज्ञापनगर्भामकार्षात् ।

४१ टलति=अपगच्छति; आशातना भवतीत्यर्थः ।

“उद्धोतनसूरिपट्टे श्रीवर्धमानसूरिः । स च षण्मासान् यावदाचा-
 प्लतपः कृत्वा धरणेन्द्रं समाराध्य श्रीसीमन्धरस्वामिपार्श्वे तं सप्रेष्य
 सूरिमन्त्रं शुद्धं कारितवान् । तथा पुनरेकदा विहारं कुर्वन् सरसाख्ये
 पत्तने समाययौ । तस्मिन्नवसरे चै...”

“तथा पुनः श्रीवर्धमानसूरिमिन्नयोदशसुरत्राणच्छत्रोदालकचन्द्रा-
 चतीनगरीस्थापकपोरवाढज्ञातीयश्रीविमलमन्त्रिणं प्रतिबोध्य श्रीअर्बुदा-
 चले विच्छिन्नजैनतीर्थस्य पुनः प्रवृत्त्यर्थमुपदेशो दत्तः । परं तत्रस्थैर्ब्रा-
 ह्मणैरुक्तम्,—इदमस्माकं तीर्थमस्ति, अत्र निनप्रासादो न भवति’ इति ।
 ततो गुरुभिः पुष्पमालां मन्त्रयित्वा विमलमन्त्रिणे दत्त्वा च प्रोक्तम्,—
 ‘भो मन्त्रिन् ! ब्राह्मणकन्याहस्ते इमा मालां प्रदाय ब्राह्मणानामग्रे इति
 वक्तव्यम्—‘अस्मिन् पर्वते यत्र भूमावेशा माला पतति तत्रास्माक तीर्थ-
 मस्ति ।’ अथ मन्त्रिणा यथा गुरुमिहक्तं तथैव कृतम् । ततश्च यत्र
 माला निपतिता तत्र कलश शूल्यादिपूजोपकरणसहितं प्रतिमात्रयं
 प्रादुर्भूतम् । तत्रैका वज्रमयी श्रीआदिनाथप्रतिमा, द्वितीयाऽम्बिका-
 मूर्तिः, तृतीया च वालीनाथक्षेत्रपालमूर्त्तिरिति । अथैवं कृतेऽपि ब्रा-
 ह्मणैः पुनरुक्तम्—‘भवतां देवोऽस्ति, परं देवगृहं नास्ति, ततो देवस्यैव
 पूजा कार्या, देवगृहं तु न कारयितव्यम्’ इति । तदा विमलमन्त्रिणा
 द्रव्यबलेन विप्रा वशीकृताः—स्वर्णमुद्राऽऽस्तरणं विधाय भूमिर्गृहीता ।
 तत्र ऋषभदेवप्रासादः कारितः । अष्टादशकोटि-त्रिपञ्चाशच्छक्षप्रमितं
 द्रव्यं व्ययीकृतम् । तत्राद्यापि ‘विमलवसही’ इति प्रसिद्धिरास्ते । ततः
 श्रीवर्धमानसूरिः संवत् १०८८ मध्ये प्रतिष्ठां कृत्वा प्रान्तेऽनशनं गृहीत्वा
 स्वर्गं गतः ।” इति ।

श्रीवर्धमानसूरिपट्टधरयोः प्रकृतग्रन्थैकदशगुणैः

४२ वक्ष्यमाणेन “तस्मिन्नवसरे च सोमब्राह्मणस्य -” [प्रस्ता० पृ० २५]
 इत्यादिना पद्मावलीग्रन्थेनास्य संटङ्कः, द्विरुक्तभयेन शिष्टस्यात्रानुलि-
 खितत्वात् ।

४३ अमयदेवसूरि-निनचन्द्रसूरी इष तत्सतीर्थः प्रस्तुतग्रन्थकारो-
 ऽपि ‘तेसि’ इति ह्यर्थकबहुवचनान्ततच्छब्देनैतयोर्द्विधापि भ्रातृरूपयो-
 र् अमयदेवसूरे.

“तेस्स य जाया दुवे सीसा ॥ २४१ ॥

दुव्वार-वाइ-धारण-भरट्ट-निट्टवण-निट्टुर-मइंदो ।

जिण-भणिय-सुद्ध-सिद्धंत-देसणा-करण-तल्लिच्छो ॥ २४२ ॥

जस्स य अइव सुल्लिय-पय-सच्चार पसन्न-वाणीया ।

अइकोमळा सिलेसे विविहालंकार-सोहिळा ॥ २४३ ॥

लीलावइत्ति-नामा सुवन्न-रयणोह-हरि-सयलंगा ।

वेसव्व कहा वियइ जयम्मि कय-जण-मणाणंदा ॥ २४४ ॥

एगो ताण जिणेसरसूरी सूरुव्व उक्कड-पयावो ।

तस्स सिरी बुद्धिसागर-सूरी य सहोयरो बीओ ॥ २४५ ॥

पुन्न-सरदिट्टु-सुंदर-निय-जस-पम्भार-भरिय-भुवणयलो ।

जिण-भणिय-सत्थ-परमत्थ-वित्थरोसत्त-सुह-चित्तो ॥ २४६ ॥

जस्स य मुह-कुहराओ विणिग्गया अत्थ-वारि-सोहिळा ।

बुह-चक्कवाय-कलिया रंगंत-सुफक्किय-तरंगा ॥ २४७ ॥

तडरुह-अवसइ-महीरुहोह-उम्मूलणम्मि सुसमत्था ।

अज्जाय-पवर-तित्था पंच्चैंगथी नई पवरा ॥ २४८ ॥

तेसि सीसवरो धणेसर-मुणी-”

इति पद्यैः प्रस्तुतग्रन्थकृता प्रशस्तौ समाख्यातात्यल्पवृत्तयोः
श्रीजिनेश्वरसूरि-बुद्धिसागरसूर्योश्चरितलवमभयदेवसूरिप्रबन्धप्र-
स्तावे प्रभाचन्द्रसूरिः स्त्रीये प्रभावकच,रेत्रेऽभिगतपट्टावल्युक्ति-

राचार्यवर्ययोः परामर्शं कुर्वन् द्वयोरपि निजगुरुत्वं स्पष्टमवबोधयति, अन्य-
थाऽव्यवहिततयोर्द्विष्टस्यैकस्य बुद्धिसागरसूररेव स्वगुरुत्वे जिज्ञापयिषितव्ये,
सम्मानार्थं वा बहुवचने (s. ५ 2, 2, 124) विवक्षितव्ये, पूर्वत्रैकवच-
नान्तेन नाम्ना निर्दिष्टयोस्तयोर्द्विवचनान्तेन बहुवचनान्तेन वा तेन परा-
मर्शस्याघटमानत्वादिति ध्येयम् ।

४४ तच्छब्देन वर्धमानसूरिप्रह' ।

४५ “श्रीबुद्धिसागराचार्यैर्वृत्तैर्व्याकरणं कृतम्”

“तयोरिमां शिष्यवरस्य वाक्याद् वृत्ति व्यधात् श्रीजिनचन्द्रसूरेः ।

शिष्यस्तयोरेव विमुग्धबुद्धिग्रन्थार्थबोधेऽभयदेवसूरि. ॥ ४ ॥”

इति पञ्चाशकवृत्तिप्रशस्तौ,

“ तयोर्विनेयेन विधुद्धिनाप्यलं वृत्तिः कृतैषाऽभयदेवसूरिणा ”

इति भयवर्तावृत्तौ च, एवं सर्वत्रापि प्रायस्तत्कृतिषु, जिनचन्द्राचार्यस्य संवेग-
रक्षणाकाया चैवमुल्लेखात् ।

विसंवादमुपाचीकथत् । प्रासाङ्गिकस्यापि चास्य, अत्र स्थलस्या-

इति श्रीजिनेश्वरसूरिविरचितप्रमाणलक्षणनाम्नि ग्रन्थे, “श्रीबुद्धि-
सागराचार्यैः पाणिनि-चन्द्र-जैनेन्द्रविश्रान्तदुर्गाटीका अवलोक्य वृत्तबन्धैः
(वृत्तैः ?) घातुसूत्रगणोणादिवृत्तबन्धैः कृतं व्याकरणं सस्कृतप्राकृतशब्द-
सिद्धये” इति स्तोपज्ञतद्वृत्तौ,

“श्रीबुद्धिसागरः सूरिष्वके व्याकरण नवम् ।

सद्व्याप्तकमानं तत्र श्रीबुद्धिसागरामिषम् ॥ ८९ ॥”

इति प्रभावकचरिते,

“अन्योऽपि वित्ते भुवि बुद्धिसागरः पाण्डित्यचारित्रगुणैरनुभवैः ।

शब्दादिलक्ष्मप्रतिपादकानघग्रन्थप्रणेता प्रवरः क्षमावताम् ॥३॥”

इति, “व्याकरणादिशास्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य” इति चामय-
देवसूरिनिर्मितयोः पञ्चाशकग्रन्थस्य स्थानाङ्गसूत्रस्य च वृत्त्योः, अन्यत्र
चोच्छ्रितस्य व्याकरणस्यैवेदमपर नामानुमीयते, तद्वर्णनपरेण विशेषण-
कदम्बकेन शब्दशास्त्ररूपस्यैवार्थस्यार्पणात्, प्रकृतग्रन्थस्य च सङ्गके आदर्श-
पुस्तके एतस्य (‘पञ्चगंथी’ शब्दस्य) ‘पञ्चाङ्ग व्याकरण इति केनापि
प्राचीनाविदुषा कृतेन पुराणादिपणेनैतदनुमानस्य संवाददानाच्च ।

१ ग्रन्थकारेण स्वयं ग्रन्थकर्तृत्वादासंन्यासके चाष्टर्ये कथने वा विहितेऽपि तस्मिन्-
तादृक्वृत्तिभाषा-ग्रन्थव्याख्या-पदार्थनिरूपणपद्धत्यादिसाम्येन बुद्धिसागरव्याकरण-
प्रणयने कारण-लक्ष्य-समयाद्यैक्येन, बुद्धिसागराचार्यसाहचर्यज्ञापनेन, तन्नामधेयस्य
द्विस्त्रिरपि च निर्विशेषणतयैव परिग्रहण, तत्पश्चरशिष्यश्रीमदमयदेवसूरे स्थानाङ्ग-
वृत्तिप्रशस्तौ “प्रयाणादिव्युत्पादनप्रषणप्रथमप्रणयिनः + + श्रीजिनेश्वरचार्यस्य”
इति स्पष्टोक्तेखेन चानन्यलिङ्गेन, अपरेणापि चैतत्प्रसाधकहेतुसमूहेनान्यथालुपपद्यमानेन
तत्कर्तृत्वस्य निर्वाचमाधिकृतत्वात् ।

१ “तैरवधीरिते यत्तु प्रवृत्तिरावयोरिह ।

तत्र दुर्जनवाक्यानि प्रवृत्ते साधवन्धनम् ॥ ४०३ ॥

कौटिल्यानि दुर्जनवाक्यानीत्याह—

शब्दलक्ष्म प्रमालक्ष्म यदेतेषा न विद्यते ।

जादिमन्तस्ततो ह्येते परलक्ष्मोपजीविनः ॥ ४०४ ॥

तथा च किं जातमित्याह—

“श्रीबुद्धिसागराचार्यैर्वृत्तैर्व्याकरणं कृतम् ।

अस्माभिस्तु प्रमालक्ष्म, वृद्धिभाषातु चाप्रतम् ॥ ४०५ ॥”

इति प्रमाणलक्षणग्रन्थग्रन्थेन दुर्जनवाक्यरूपकारणस्य, तस्मिन्सात्मकस्य लक्ष्यस्य,
प्रमयतीत्यस्य, तद्वृत्तौ “भावयोः = मम श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च” इति निर्विशे-
षणत्वस्य बोधत्वमेव ।

तिसंकीर्णत्वेऽपि पट्टावल्युल्लेखसहितस्यास्य किञ्चिद्विस्तीर्णत्वे-
ऽपि च, विरलप्रसिद्धतयैतिहासरसास्वादज्ञानां महोपकारजन-
कतया च, यथाक्षरमिह निबन्धम्युक्ततरमत एवौचित्यशास्त्रिनं
चोत्प्रेष्यामि । तत्र प्रभावकचरित्रे ;—

“अस्ति श्रामालवो देश. सद्बृत्तरसशास्त्रितः ।

जम्बूद्वीपास्वयमाकन्दफलं सद्बर्णवृत्तसूः ॥ ४ ॥

तत्रास्ति नगरी धारा मण्डलाप्रोदितस्थितिः ।

मूलं नृपश्रियो दुष्टविग्रहद्रोहशास्त्रिणी ॥ ५ ॥

श्रीभोजराजस्तत्रासीद् भूपालः पालितावनिः ।

शेषस्येवापरे मूर्त्ती विश्वोद्धाराय यद्मुजौ ॥ ६ ॥

तत्र लक्ष्मीपतिर्नाम व्यवहारी महाधनः ।

यस्य श्रिया जितः श्रीदः कैलासाद्रिमाशिश्रियत् ॥ ७ ॥

अन्यदा मध्यदेशीयकृतब्राह्मणनन्दनौ ।

प्रह्वप्रज्ञाबलाक्रान्तवेदविद्याविशारदौ ॥ ८ ॥

अधीतपूर्विकौ सर्वान् विद्यास्थानाश्चतुर्दश ।

स्मृत्यैतिह्यपुराणानां कुलकेतनता गतौ ॥ ९ ॥

श्रीवर श्रीपतिश्चेतिनामानौ यौवनोद्यमात् ।

देशान्तरदिदृक्षायै निर्गतौ तत्र चागतौ ॥ १० ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

तौ पवित्रयतः स्मात्र लक्ष्मीधरगृहाङ्गणम् ।

सोऽपि भिक्षा ददौ भक्त्या तदाकृतिवशीकृतः ॥ ११ ॥

गेहाभिमुखमित्तौ च लिख्यते स्मास्य लेखकम् ।

टङ्कविंशतिलक्षाणां, नित्यं ददृशतुश्च तौ ॥ १२ ॥

सदा दर्शनतः प्रज्ञाबलादप्यतिसंकुलम् ।

तत् परिस्फुरितं सम्यक् सदम्यस्तमिवानयोः ॥ १३ ॥

जनो मत्पार्श्वतः सूपकारवत् सूपकारवान् ।

वर्तते निष्पुरं किन्तु मम किञ्चिन्न यच्छति ॥ १४ ॥

ब्राह्मणा अपि गीर्वाणान् मन्मुखादाहुतिप्रदाः ।

तर्पयन्ति फलं तु स्यात् तत्कर्मकरतैव मे ॥ १५ ॥

इतीव कुपितो वह्निरहैकेनापि भस्मसात् ।

विदधे ता पुरीमूरीकृतप्रतिकृतक्रियः ॥ १६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

लक्ष्मीपतिर्द्वितीयेऽहि न्यस्तहस्तः कपोलयोः ।
 सर्वस्वनाशतः खिन्नो लेख्यदाहाद् विशेषतः ॥ १७ ॥
 प्राप्ते काले गतौ भिक्षाकृते तस्य गृहाङ्गणे ।
 प्राप्तौ प्लुष्टं च तद् दृष्ट्वा विषण्णाविदमूचतुः ॥ १८ ॥
 यजमान ! तवोन्निद्रकष्टेनावा सुदुःखितौ ।
 किं कुर्वहे, क्षुधा किन्तु सर्वदुःखातिशायिनी ॥ १९ ॥
 पुनरीदृक्शुचाक्रान्तसत्त्वद्वृत्तिर्भवान् किमु ? ।
 धीराः सत्त्वं न मुञ्चन्ति व्यसनेन भवादृशाः ॥ २० ॥
 इत्याकर्ण्य तयोर्वाक्यमाह श्रेष्ठी निशम्यताम् ।
 न मे घनान्नवस्त्रादिदाहाद् दुःखं हि तादृशम् ॥ २१ ॥
 यादृग् लेखकनाशेन, निर्धर्मेण जनेन यत् ।
 कलहः संभवी धर्महानिकृत् क्रियते हि किम् ? ॥ २२ ॥ युग्मम् ॥
 जजल्पतुश्च तावावां भिक्षावृत्ती, न चापरम् ।
 शक्नुवो नो (वोऽत्रो ?) पकर्तुं हि, व्याख्यावो लेखकं पुनः ॥ २३ ॥
 श्रुत्वेति हर्षभूः श्रेष्ठी स्वपुरस्तौ वरासने ।
 न्यवेशयजनः स्वार्थपूरकं द्युवमर्हति ॥ २४ ॥
 तावादितः समारम्य तिथिवारर्क्षसंगतम् ।
 व्यक्तवत्सरमासाङ्कसहित खाटिनीदलैः ॥ २५ ॥
 वर्णजात्यभिधामूलद्रव्यसंस्थानवृद्धिमृत् ।
 आख्यातं लेखकं स्वाख्याख्यानवद् विषणावलात् ॥ २६ ॥
 पत्रकेषु लिखित्वा तत् श्रेष्ठी दध्यावहो ! इमौ ।
 मम गोत्रसुरौ कौचित् प्राप्तौ मदनुकम्पया ॥ २७ ॥
 यद्विशोपकमात्रेण वदन्तौ तावविस्मृतम् ।
 दुस्त्रीसंपुटे पत्रनिरपेक्ष हि लेख्यकम् ॥ २८ ॥ युग्मम् ॥
 ततः सन्मान्य सद्भोज्यवस्त्राचैर्वहुमानतः ।
 स्वगेहचित्रकौ तेन विहितौ हितवेदिना ॥ २९ ॥
 जितेन्द्रियौ स तौ शान्तौ दृष्ट्वेति व्यमृशद् धनी ।
 शिष्यौ मदगुरुपार्श्वेऽमू स्ता चेत् तत्संधमूषणौ ॥ ३० ॥
 इतः सपादलक्षेऽस्ति नाम्ना कूर्चपुरं पुरम् ।
 मपीकूर्चकमाधातुं यदलं शात्रवानने ॥ ३१ ॥
 अल्लभूपालपुत्रोऽपि शक्योऽतीव घराधरः ।
 श्रीमान् सुवनपालाख्यो विख्यातः सान्वयाभिधः ॥ ३२ ॥
 तत्रासीत् प्रशमश्रीभिर्वर्धमानगुणोदधिः ।

श्रीवर्धमान इत्याख्यः सूरिः संसारपारभूः ॥ ३३ ॥
चतुर्भिरधिकाऽनीतिर्धेत्याना येन तत्त्वजे ।
सिद्धान्ताभ्यामतः मत्प्रतरज विज्ञाय मंसृतेः ॥ ३४ ॥
अन्यथा विद्वन् धारापुर्वा धाराधरोपमः ।
आगाद् वाग्मत्प्रभाराभिर्जनमुऽज्ञोऽप्यजमुन् ॥ ३५ ॥
लक्ष्मीपनिस्तदाकर्ण्य श्रद्धालक्ष्मीपनिस्ततः ।
ययो प्रगुम्न-शान्ताभ्यामिष ताभ्या गुरोर्नतौ ॥ ३६ ॥
सर्वाभिगमपूर्वं स प्रणम्योपाविदात् प्रभुन् ।
तौ विधाय निविष्टौ च कर्मस्पृष्टयोजनम् ॥ ३७ ॥
वर्षलक्षणवर्षा च दृष्यी वीक्ष्य तनुं तयोः ।
गुरुराहानयोर्नृसिः सम्यक् स्वपरजिन्वरी ॥ ३८ ॥
तौ च प्राग्मत्संब्रह्मादिव्यानिमिषटोचनौ ।
वीक्षमाणौ गुरोराख्यं व्रतयोग्या च तैर्मता ॥ ३९ ॥
महाजतभरोद्वाग्धुरीणा तपसो निधी ।
अध्यापितौ च सिद्धान्तं योगोद्ग्रहणपूर्वकम् ॥ ४० ॥
शाचीचिर्यं च सूरिणे स्यापितौ गुरुमिश्च तौ ।
सिद्धान्तो हि सीरम्यवासं समनुगच्छति ॥ ४१ ॥
जिनेश्वरस्तत सूरिपरो बुद्धिमागरः ।
नामभ्यां विभ्रुतौ पूर्वैर्विद्वारिऽनुमनौ तदा ॥ ४२ ॥
ददे जिज्ञेने नैः श्रीमत्पत्तने चैवमूरिभिः ।
धिपनं सुभितिताना स्यान् तत्रावस्थानधारणात् ॥ ४३ ॥
युषाम्यामपनेमव्य शक्या बुद्ध्या च तत् फिट ।
यदिदानींनने काले नास्ति प्रागे भवन्ममः ॥ ४४ ॥ युगम् ॥
अनुनाम्नि प्रनाम्निः इत्युक्त्वा गुर्जरायनौ ।
पिदरन्तौ जनः श्रीमत्पत्तने प्रायःपुंसा ॥ ४५ ॥
मद्गोताध्यामीपारी तत्र भान्तौ गृहे गृहे ।
विशुद्धोत्तमकाशमःद् काशां मरुत्पुंसा ॥ ४६ ॥
संमानं दुर्नेभरादादप्यमत्र चार्थंद् विद्वान्पतिः ।
गौ पनेऽप्युत्तमार्थो नीतिविक्रमविक्रमम् ॥ ४७ ॥
सं संभेदादेव एवमत्र चार्थान् पुंसांतिनः ।
एदुगेते ताम्, संभेदादी गूर्पेसुप्यधिष ॥ ४८ ॥
एदुगेते ताम् पुंसांतिनः संभेदासंभुतम् ।
संभेदासंभुतौ च एतत् तैस्व च देवम् ॥ ४९ ॥

घतुर्वेदीरहस्यानि सारणीशुद्धिपूर्वकम् ।
 व्याकुर्वन्तौ स शुश्राव देवतावसरे ततः ॥ ९० ॥
 तद्द्वानघ्याननिर्मग्नचेता स्तम्भितवत् तदा ।
 समप्रेन्द्रियचैतन्य श्रुत्योरेव स नीतवान् ॥ ९१ ॥
 ततो भक्त्या निज वन्धुमाप्याय वचनामृतैः ।
 आह्वानाय तयोः प्रेषीत् प्रेक्षापेक्षी द्विजेश्वरः ॥ ९२ ॥
 तौ च दृष्टान्तरायान्तौ दध्यावम्भोजमूः किमु ।
 द्विधाभूयाऽद आदत्त दर्शनं स्वस्य दर्शनम् ॥ ९३ ॥
 हित्वा भद्रासनादीनि तद्वत्तान्यासनानि तौ ।
 समुपाविशतां शुद्धस्वकम्बलनिपद्ययोः ॥ ९४ ॥
 वेदोपनिषदा जैनतत्त्वश्रुतगिरा तथा ।
 वाग्भिः साम्यं प्रकाश्यैतावम्यधत्ता तदाशिषम् ॥ ९५ ॥
 तथाहि—

“अपाणिपादो ह्यमनो ग्रहीता पश्यत्यचक्षुः स शृणोत्यकर्णः ।
 स वेत्ति विश्वं नहि तस्य वेत्ता शिवो ह्यरूपः स जिनोऽवताहः ॥”
 ऊचतुश्चानयोः सम्यगवगम्यार्थसंग्रहम् ।
 दययाम्यधिकं जैनं तन्नावामाद्रियावहि ॥ ९७ ॥
 युवामवस्थितौ कुत्रेत्युक्ते तेनोचतुश्च तौ ।
 न कुत्रापि स्थितिश्चैत्यवासिम्यो लभ्यते यतः ॥ ९८ ॥
 चन्द्रशाला निजां चन्द्रज्योत्स्नानिभर्त्मानसः ।
 स तयोरार्पयत् तत्र तस्यतु सपरिच्छदौ ॥ ९९ ॥
 द्विचत्वारिंशता मिक्षादोषैर्मुक्तमलोल्लुपम् ।
 नवकोटीविशुद्धं चायातं भैक्षममुञ्जताम् ॥ १० ॥
 मध्याह्ने याज्ञिकस्मार्तदीक्षितानग्निहोत्रिणः ।
 आहूय दर्शितौ तत्र निर्व्यूढौ तत्परीक्षया ॥ ११ ॥
 यावद् विद्याविनोदोऽय विरिञ्चेरिव पर्षदि ।
 वर्तते तावदाजग्मुर्नियुक्ताश्चैत्यमानुषा ॥ १२ ॥
 ऊचुश्च ते श्रुतिलेव गम्यतां नगराद् वहिः ।
 अस्मिन् न लभ्यते स्थातुं चैत्यबाह्यसिताम्बरैः ॥ १३ ॥
 पुरोधः प्राह निर्णयमिदं भूपसमान्तरे ।
 इति गत्वा निजेशानामाख्यातमिह भाषितम् ॥ १४ ॥
 इत्याख्याते च तैः सर्वैः समुदायेन भूपतिः ।
 वीक्षितः प्रातरायासीत् तत्र सौवस्तिकोऽपि सः ॥ १५ ॥

ज्याजहारायं देवास्मद्गृहे जैनमुनी उभौ ।
 स्वपक्षे स्थानमप्राप्नुवन्तौ संप्रापनुस्ततः ॥ ६६ ॥
 मया च गुणग्राह्यात्वात् स्थापितावाश्रये निजे ।
 भट्टपुत्रा अमीभिर्मे प्रहिताश्चैत्यपक्षिभिः ॥ ६७ ॥
 अत्रादिशत मे क्षूर्णं दण्डं वात्र यथार्हतम् ।
 श्रुत्वेत्याह स्मितं कृत्वा भूपालः समदर्शनः ॥ ६८ ॥
 मत्पुरे गुणिनः कस्माद् देशान्तरत आगताः ।
 वसन्तः केन वार्यन्ते को दोषस्तत्र दृश्यते ? ॥ ६९ ॥
 अनुयुक्ताश्च ते चैवं प्राहुः शृणु महीपते ! ।
 पुरा श्रीविनराजोऽभूच्चापोत्कटवरान्वयः ॥ ७० ॥
 स बाल्ये वर्धित श्रीमद्देवचन्द्रेण सूरिणा ।
 नागेन्द्रगच्छभूद्धारप्राग्बराहोपमास्पृशा ॥ ७१ ॥
 पञ्चाश्रयाभिधस्थानस्थितचैत्यनिवासिना ।
 पुर स च निवेश्येदमत्र राज्यं ददौ नवम् ॥ ७२ ॥
 वनराजविहारं च तत्रास्थापयत प्रभुः ।
 कृतज्ञत्वादसौ तेषां गुरुणामर्हणं व्यधात् ॥ ७३ ॥
 व्यवस्था तत्र चाकारि संघेन नृपसाक्षिकम् ।
 संप्रदायधिभेदेन लाघवं च [न ?] यथा भवेत् ॥ ७४ ॥
 चैत्यगच्छयतिव्रातसमतो वसताद् मुनिः ।
 नगरे मुनिभिर्नात्र वस्तव्य तदसंमतैः ॥ ७५ ॥
 राज्ञा व्यवस्था पूर्वेषा मान्या पाश्चात्यभूमिपैः ।
 यदादिशासि तत्कार्यं राजन्नेवं स्थिते सति ॥ ७६ ॥
 राजा प्राह सदाचार प्राग्भूपाना वयं दृढम् ।
 पालयामो गुणवता पूजा तूल्लङ्घयेम न ॥ ७७ ॥
 भवादृशा सदाचारनिष्ठानामाशिषा नृपाः ।
 एघन्ते, युष्मदीयं तद् राज्यं नात्रास्ति संशयः ॥ ७८ ॥
 उपरोधेन नो यूयममीषा वसनं पुरे ।
 अनुमन्यध्वमेवं च श्रुत्वा तेऽत्र तथा दधुः ॥ ७९ ॥
 सौवस्तिकस्ततः प्राह स्वामिन्नेपामवस्थितौ ।
 भूमिं काप्यश्रयस्यार्थं श्रीमुखेन प्रदीयताम् ॥ ८० ॥
 तदा समाययौ तत्र शैवदर्शनवासयः ।

ज्ञानदेवामिधः क्रूरसमुद्रविरुदाहितः ॥ ८१ ॥
 अभ्युत्थाय समम्यर्च्यं निविष्टं निज आसने ।
 राजा व्यजिज्ञपत् किञ्चिदद्य विज्ञप्यते प्रभो ! ॥ ८२ ॥
 प्राप्ता जैनषर्यस्तेषामर्पयच्चमुपाश्रयम् ।
 इत्याकर्ण्य तपस्वीन्द्रः प्राह प्रहसिताननः ॥ ८३ ॥
 गुणिनामर्चनां यूयं कुरुष्वं विधुतैनसाम् ।
 सोऽस्माकमुपदेशानां फलपाकश्रियां निधिः ॥ ८४ ॥
 शिव एव जिनो बालव्यागात् परपदास्थितः ।
 दर्शनेषु विभेदो हि चिह्नमिध्यामतेरिदिम् ॥ ८५ ॥
 निस्तुपत्रीहिहृष्टानां मध्ये त्रिपुरुषाश्रिता ।
 भूमिः पुरोधसा ग्राह्योपाश्रयाय यथारुचि ॥ ८६ ॥
 विघ्नः स्वपरपक्षेभ्यो निषेध्यः सकलो मया ।
 द्विजस्तच्च प्रतिश्रुत्य तदाश्रयमकारयत् ॥ ८७ ॥
 ततः प्रमृति संजज्ञे वसतीना परम्परा ।
 महद्भिः स्थापित वृद्धिमन्तुते नात्र सशयः ॥ ८८ ॥
 श्रीबुद्धिसागरः सूरिश्चक्रे व्याकरणं नवम् ।
 सहस्राष्टकमानं तत् श्रीबुद्धिसागरामिधम् ॥ ८९ ॥
 अन्यदा विहरन्तश्च श्रीजिनेश्वरसूरयः ।
 पुनर्धारापुरीं प्रापुः सपुण्यप्राप्यदर्शना ॥ ९० ॥
 श्रेष्ठी महीधरस्तत्र पुरुषार्थत्रयोनत ।
 मुक्तवैका स्वधने सख्या यः सर्वत्र विचक्षण ॥ ९१ ॥
 तस्याभयकुमारख्यो धनदेव्यङ्गभूरभूत् ।
 पुत्रं, सहस्रजिह्वोऽपि यद्गुणोक्तौ नहि प्रमुः ॥ ९२ ॥
 सपुत्रः सोऽन्यदा सूरिं प्रणन्तुं सुकृती ययौ ।
 संसाराऽसारतामूलं श्रुतो धर्मश्चतुर्विधः ॥ ९३ ॥
 अथामयकुमारोऽसौ वैराग्येण तरङ्गितः ।
 आपपृच्छे निजं तातं तपःश्रीसगमोत्सुकः ॥ ९४ ॥
 अनुमत्या ततस्तस्य गुरुभिः स च दीक्षितः ।
 ग्रहणासेवनारूपशिक्षाद्वितयमग्रहीत् ॥ ९५ ॥
 स चावगाढसिद्धान्तस्तत्त्वप्रेक्षानुमानत ।
 वमौ महाक्रियानिष्ठः श्रीसङ्खाम्भोजभास्करः ॥ ९६ ॥
 श्रीवर्धमानसूरीणामादेशात् सूरिता ददौ ।
 श्रीजिनेश्वरसूरिश्च ततस्तस्य गुणोदधेः ॥ ९७ ॥*

स्वरतरगच्छपट्टावल्यां पुनः—

“तस्मिन्नवसरे च सोमब्राह्मणस्य द्वौ पुत्रौ शिवदास-बुद्धिसागरनामानौ, एका च कैल्याणवतीनाम्नी पुत्री; एवं त्रयोऽप्येते सोमेश्वरमहादेवस्य यात्रार्थं गच्छन्तः। सरसामिधाने पत्तने समाजग्मुः। तत्र सरस्वत्या नद्या स्नात्वा रात्रौ तत्रैव सुप्ताः। ततोऽर्धरात्रवेलायां सोमेश्वरः प्रादुर्भूय तेभ्य इत्युवाच,—‘भोः ! प्रसन्नोऽहम्, मार्गयत मनोवाञ्छितं वरम्। ततस्तैर्वैकुण्ठे याचिते स प्राह;—‘भोः ! ममापि वैकुण्ठं नास्ति, ततो भवद्भ्यः कुतो ददामि ? परं यदि भवता वैकुण्ठेच्छास्ति तर्हि श्रीवर्धमानसूरेश्वरपसेवा कार्या, स एवको वैकुण्ठदाताऽस्ति’ इत्युक्त्वा देवोऽदृश्यो बभूव। ततः प्रातःकाले ते त्रयोऽपि जना नद्यां स्नात्वापोश्रयमागत्य च गुरुभ्यो वैकुण्ठममार्गयन्। ततो गुरुभिरप्येकस्य भ्रातृमस्तकशिखायां स्थितं दर्शयित्वा दयामय श्रीजैनधर्मं द्योतयित्वा तान् प्रतिबोध्य दीक्षा दत्ता। योगादिकं च बाहयित्वा सर्वसिद्धान्तपारगाः कृताः। शिवदासस्य ‘जिनेश्वर-’इति नाम कृतम्।

“एकदा जिनेश्वरेणोक्तम्—‘स्वामिन् ! यदि गुर्जरदेशे गम्यते तदा भूयसी धर्मोन्नतिः स्यात्।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—‘तत्र हीनाचारिणामसंयमिना चैत्यवासिना बहुः प्रचारोऽस्ति, ते उपद्रवं कुर्युः, ततस्तत्र न गम्यते।’ तदा पुनर्जिनेश्वरेणोक्तम्—‘स्वामिन् ! यूक्ताभयात् किं वृद्धं परित्यज्यते ? ततो मह्यं बुद्धिसागराचार्यस्य च तत्र गमनार्थमाज्ञा प्रदीयताम्।’ अथ गुरुभिरप्येतत् श्रुत्वा जिनेश्वर-बुद्धिसागराम्यामाचार्यपदं दत्त्वा गुर्जरदेशं प्रति विहारराजा दत्ता। तावपि गुर्वाज्ञया तं देशं प्रति विहारं चक्रतुः। तथा गुरुभिः कैल्याणवती साध्वी महत्तरा कृता।

“तत्रैव (वर्धमानसूरिपट्टे) चत्वारिंशत्तमः श्रीजिनेश्वरसूरिः। स च बुद्धिसागरेण सह मरुदेशाद् विहारं कुर्वन् क्रमेण गुर्जरदेशेऽणहिलपुरपत्तने समागतः। तत्र दुर्लभराजस्य पुरोहितं शिवगर्मा नाम ब्राह्मणः स्वमातुलोऽस्ति, तद्गृहं प्राप्तः। अथ ब्राह्मणो बहुच्छात्रास्तर्कन्याकरणादिशास्त्राणि पाठयन्नेकस्य वेदपदस्याशुद्धमर्थमुवाच। तदा श्रीजिनेश्वरसूरिभिः प्रोक्तम्—‘अस्य पदस्यायमर्थो न भवति, भवद्भिः कथमित्थं पाठ्यते ?’ इति। तदा विप्रेणोक्तम्—‘भवता वेदार्थपरिज्ञानं कृतं ? चेद्भवेत्, तर्हि भवद्भिरे-

१ प्रकृतग्रन्थकर्तापि सुरसुन्दरीकथाग्रन्थनप्रयोजनविनिर्देशे

“श्रीशिषि-मयहूरियाए गुरु मगिणीए अलंघवयणाए।

सिदि-कल्लणमईए पवत्तिणीए उ वयणेण ॥ ४१ ॥”

इत्यार्यामिमासुपानिवन्तन् नामप्राहमेतस्याः सूर्योरनयोर्भगिनीत्वं संवादयति।

वास्यार्यो वाच्यः' इति । अथैतद् वचः श्रुत्वा गुरुभिर्ये केऽपि पुरोहितस्य सदेहा अभूवस्ते सर्वेऽपि निरस्ताः । ततः पुरोहितेन पृष्टम्—'को भवता निवासः ? कश्च भवता पिता ?' इति । तदा गुरुभिर्वावराणसी नगरी, सोमब्राह्मणश्च प्रोक्तः । तदा तेन ज्ञातमेतो मम भागिनेयौ । ततश्च बट्टमानपुरस्सरं स्वगृहे रक्षितौ । अथैषा वार्ता चैत्यवासिभिः श्रुता, चिन्तित च स्वचित्ते, यतो जिनेश्वरसूरिरत्रागतोऽस्ति, स तु संवगरङ्गकृत्स्नगात्र. परमशुद्धक्रियापात्रमस्ति, वयं तु गिथिला हीनाचारिणः स्मः; ततोऽयं केनापि प्रकारेण नगराद् निष्कासनीय, अन्यथाऽस्माकं निन्दा भविष्यतीति । एवं विचिन्त्य क्रियद्विश्वैत्यवासिभिः संभूय दुर्लभनृपाय प्रोक्तम्,— 'महाराज ! अस्मिन् पुरे दिल्लीतो ग्रन्थिच्छोटका समागताः सन्ति, ते च भवत्पुरोहितस्य गृहे तिष्ठन्ति ।' अथ राज्ञैतद्वाक्यं श्रुत्वा पुरोहितमाहूय पृष्टम्—'भो भवद्गृहे चौरा आगता श्रूयन्ते ?' तदा तेनोक्तम्—'राजन् ! मद्गृहे तु शुद्धाचारवन्तः सन्मार्गसंचारिणो मुनीश्वरा सन्ति, न चौराः, किन्तु ये केऽपि तेषु चौरव्यपदेशं कुर्वन्ति त एव चौराः ।' तदा राज्ञा आचारदर्शनार्थं जिनेश्वरसूरय आहूताः । आगता गुरवो राजसभायामास्तृत वदन् दूरीकृत्य रजोहरणं भूमिं प्रमार्ज्य ईर्यापयिकीं प्रतिक्रम्य स्वकमन्त्रलमास्तीर्य स्थिताः । अथैतत्सद्गुर्वालोकनादानन्दितेन राज्ञोक्तम्—'सन्मार्गधारका एवंविधा एव भवन्ति' इति । तथा पुनर्मूषेन एतेभ्यो विरुद्धं चैत्यवासिनामाचारं दृष्ट्वा गुरुभ्यो मुनीनामाचारं पृष्टः । तदा जिनेश्वरसूरिभिः प्रोक्तम्—'अस्माभिर्मुखात् किं कथ्यते, भवता देवाधिष्ठित सरस्वतीभाण्डागारमस्ति, तत्र सर्वमतस्वरूपनिषेदकानि पुस्तकानि सन्ति, ततो भाण्डागारात् पुस्तकमानाययितव्यम् ।' तदा राज्ञा तथैव कृते सति दशवैकालिकपुस्तकं हस्ते आगतम् । तच्च राजसभायामानीतम् । ततो गुरुभिः प्रोक्तम्—'इदं पुस्तकमेतेषां चैत्यवासिनामेव हस्ते देयम्, एते एव वाचयन्तु ।' ततो वाचयद्विस्तैः साध्वाचारपत्राणि मुक्तानि । तदानीं गुरुभिरुक्तम्—'राजसभाया दिवसे चौर्यं जायते ।' राज्ञा पृष्टम्—'तत् कथम् ?' तदा तैरुक्तम्—'एभिः पत्राणि मुक्तानि ।' राज्ञोक्तम्—'तर्हि यूयमेव वाचयत ।' गुरुभिरुक्तम्—'नात्रास्माकं कार्यम्, पक्षपातरहितैर्ब्राह्मणैर्वाचनीयम् ।' ततो ब्राह्मणेभ्यः पुस्तके दत्ते सति तैर्यथार्थं वाचितम् । तदा शास्त्राविरुद्धाचारदर्शनेन जिनेश्वरसूरिसुदृश्य 'अतिखरा एते' इति राज्ञा प्रोक्तम् । तत एव खरतरविरुद्धं लब्धम् । तथा चैत्यवासिनो हि पराजयप्रापणात् 'कुंवला' इति नामधेयं प्राप्ता । एव च सुविहितपक्षधारकाः श्रीजिनेश्वरसूरयो विक्रमतः १०८० वर्षे. खरतरविरुद्धधारका जाताः ।

“तथा पुनरेकदा मरुदेवानाम्नी साध्वी चत्वारिंशदितानि यात्रदनशनं कृतवती । प्रान्ते निर्जरां कारयाद्भर्जिनेश्वरसूरिभिरुक्तम्-‘स्वकीयमुत्पत्तिस्थान ज्ञापनीयम् ।’ ततः सा गुरुवचः स्वीकृत्य कालं कृत्वा, देवपद प्राप्ता । अथैकदा स देव. सीमन्धरस्वामिवन्दनार्थं गच्छन् ब्रह्मशान्तिपक्ष प्रत्युवाच-‘भवता जिनेश्वरसूरीणा पार्श्वे गत्वा ‘म स ट स ट’ इत्येतानि पञ्चाक्षराणि कथनीयानि । एषामर्थं स्वयमेव गुरवो ज्ञास्यन्ति’ इति । तदा यक्षेणागल्य तान्यक्षराणि कथितानि । ततो गुरुभिस्तेषामर्थो निगदितः, तद्यथा,—

मरुदेवी नाम अञ्जा गणिनी जा आसि तुम्ह गच्छम्मि ।

सगाम्मि गया पढमे देवो जाओ महड्ढीओ ॥ १ ॥

टक्कलयम्मि विमाणे दो-सागर-आउसो समुप्पन्नो ।

समणेसस्म जिणेसरसूरिस्स इय सकहिज्जासु ॥ २ ॥

टक्कउरे जिणवंदणनिमित्तमिह आगएण देवेण ।

चरणम्मि उज्जमो तो कायव्वां, किंच सेसेहिं ? ॥ ३ ॥ इति ।

एवंविधा श्रीजिनेश्वरसूरय प्रान्तेऽनशनं कृत्वा स्वर्गं प्राप्ताः ॥”

केचिदाचार्या विक्रमात् १०२४ तमे वर्षेऽस्मादेव श्रीजिनेश्वरसूरेः खरतरगच्छोत्पत्तिं मन्यन्ते, अवमन्यन्ते च मतमेतदपरे, जिनेश्वरसूरीणा तच्छिष्याजिनचन्द्रार्भयदेवप्रभृतिभिश्च सूरिभिः प्रणीतेष्वनल्पग्रन्थेष्विदानीमप्युपलभ्यमानेषु विद्यमानविस्तृतप्रशस्तिष्वेकतस्मिन्नपि तस्मिन् खरतरगच्छोल्लेखमात्र-

१ इतश्चापि मतमेतदयुक्तम्, जिनेश्वरसूरेः संवत् १०२४ विद्यमानताया एव दुरुपपादत्वात्, विक्रमात् १०८० तमेऽब्दे तैरष्टकवृत्तनिर्माणस्य तत्र स्वय प्रतिपन्नत्वात्, (प्र० पृ० २८) विक्रमात् १०८८ तमे च संवत्सरे तैरेव निजशिष्याभयदेवसूरेराचार्यपददानस्य सर्वाविसवादतया प्रसिद्धत्वेन ततोऽप्यूर्ध्वं तस्य विद्यमानतया महतः कालव्यवधानस्यापत्तेः; खरतरविरुदस्यापि विक्रमात् १०८८ तमे वर्षे (प्र० पृ० २६) लब्धत्वेन खरतरगच्छबीजस्यैव तदानीमभावात्, तदर्पयित्तुः पत्तनेशदुर्लभराजस्य राज्यस्यापि तत्कालेऽभावादिति । २ यत्तु श्रीअभयदेवसूरेर्जिनचन्द्रसूरिशिष्यतया प्रतिपादनम् (Dr. Peterson Report 5 th.) तच्चिन्त्यम्, स्वयं जिनचन्द्रसूरीणा निजे संवगरङ्गशालानाम्नि ग्रन्थे, अभयदेवसूरीणा च भगवत्यादिवृत्तिप्रशस्तौ तत्सब्रह्मचारित्वस्य स्पष्टमभिधानात् [प्रस्ता० पृ० १७] ।

स्याप्यदर्शनार्तं, सर्वत्र चन्द्रकुलोद्धेखस्यैवोपलम्भाच्च । खरतरग-
च्छोत्पत्तेर्विक्रमात् १२०४ तमे वर्षे श्रीजिनदत्तसूरिसकाशादेव
लब्धात्मलाभत्वात्, तस्य सूरैरभिमानयुक्तस्वभावतया प्रष्टव्य-
विषयं प्रचण्डरूपतयाचरयता लोके 'खरतर'—इति प्रसिद्धेः
संजातत्वात्, स्वयं तेनापि तस्याङ्गीकारात् ।

प्रस्तुतसूरिवर्ययोः 'कृतिविषये तावत् जिनेश्वरसूरिणा
निर्मिता ग्रन्था इमे;—

१ लीलावतीकथा । २ हारिभद्राष्टकवृत्तिः ।

१ धर्मसागरापाध्यायाः प्रवचनपरीक्षाया खरतरगच्छोत्पत्तिप्रकरणे,
अन्यत्रापि च—In this Dharmasagar tries to prove
that is owed its rise not to Jineshwara, the pupil
of Vardhaman in samvat 1024 as is commonly
believed, but to Jinadatta in samvat 1204 (Buhler's
Report p 148)

२ तथा चाष्टकवृत्तौ ग्रन्थकर्ता स्वयम्;—

“सूरे श्रीवर्धमानस्य नि.सवन्धविहारिणः ।

हारिचारित्रपात्रस्य श्रीचन्द्रकुलभूषिणः ॥ २ ॥

‘पादाम्भोजद्विरेफेण श्रीजिनेश्वरसूरिणा ।

अष्टरूना कृता वृत्तिः सत्त्वानुप्रहहेतवे ॥ ३ ॥”

३ श्रीजिनवल्लभसूरिविरचितस्य गणधरसार्धशतकप्रकरणस्य जिन-
पतिसूरिशिष्यसुमतिगणिविरचिताया वृत्तौ व्यक्तमेतत्; अपरत्रापि च,—

“The Khariatara sect then arose according to an
old gatha in Samvat 1204. Jindatta was a proud man,
and even in his pert answers to others mentioned by
Sumatigani pride can be clearly detected. He was,
therefore, called Khariatara by the people, but he
gloried in the new appellation and willingly accepted
it.” (Dr Buhler's Report p 149)

४ प्रस्तुतग्रन्थप्रशस्तौ प्रशस्तशब्देष्वेतदुद्धेखस्योपलेभानस्य संद-
र्शितत्वात् प्रस्ता० पृ० १७ । हेमचन्द्राचार्योऽपि काव्यानुशासनटीकाया
पद्यकथोदाहरणप्रसङ्गे “काचित् पद्यमयी यथा लीलावती” इत्यनेनमेव
स्मरन् विभाव्यते । ५ ग्रन्थोऽयं जावालिपुरे विक्रमात् १०८० तमे
वर्षे निर्मित, यदाह स एव प्रशस्तौ,—

३ पंचलिङ्गीकरणम् । ४ वीरचरित्रम् ।

५ कथारत्नकोशः । ६ प्रमाणलक्षणं सवृत्तिकम् ।

एतदन्येषामुल्लेखो नाथावाधि क्वाप्यासादितः ।

बुद्धिसागरसूत्रेश्च बुद्धिसागरव्याकरणव्यतिरिक्ता अपरा
कृतिर्न दृष्टिपथं श्रुतिपथं वाऽवतीर्णा ।

स्ववंशपारम्पर्यानन्तरं प्रकृतग्रन्थकृता सुरसुन्दरग्रन्थाविरे-
चनासमयतत्स्थलादिरेवमनेन श्लोकेन विनिरदेशि ;—

“तोसि सीसवरो धणेसरमुणी एयं कह पायड

चङ्गावह्निपुरी ठिबो सगुरुणा आणाए पाढंतरा ।

कासी विक्रमवच्छरम्मि य गए वाणक-सुन्नोड्डुपे,

मासे भद्वणए गुरुम्मि कसिणे वीया-धणिट्ठा-दिणे ॥ २४९ ॥”

एतेन ग्रन्थकर्तुरमुष्य सत्तासमयोऽपि विक्रमस्यैकादशशती
रूप इति विनिर्णये न किञ्चिद् वक्तव्यमवशिष्यते ।

एतद्व्यतिरिक्तं ग्रन्थकृद्विषयकमितिवृत्तसंबन्धि जन्मस्यल
कुल-विहितकार्यव्यूहादिवृत्तान्तस्यापरैः प्राक्तनैरिवानेन ग्रन्थ-
कर्त्रापि न स्वयमत्रापरत्र वा विनिर्दिष्टम्, नापि तत्समान-
कालिकेन पश्चाद्भवेन वा केनचन विदुषा तदुल्लिखितं विहित-
गवेषणायासेनाद्यावध्युपलब्धम्, प्राच्यमहात्मनां फलानुमेय-
प्रारम्भरूपसिद्धान्तावलम्बितया वस्तुस्वरूपमात्रप्रदर्शनेऽपि स्वा-
त्मश्लाघापातकशङ्काकलङ्कपङ्किलताङ्गीकारितया स्वयं स्वेतिहा-
सलेखनकार्ये प्रायः प्रवृत्तिमात्रस्याप्यविधानस्य साधारण-
त्वात्, तत्समानकालिकानामन्यपण्डितानां स्वदृष्टिसम्मुखत्वेन
तादृशगौरवास्पदाभावेन तत्र दुर्लभ्यात्, अन्यान्यविषयेष्विव
वा तदानीं पुरावृत्तविषये पुरातनसंख्यावतां तादृशादराभावस्यै-
व मुख्यकारणत्वात्, पश्चाद्भवानां चास्माकमिवाहमहामिक्र्या

“समानामधिकेऽशीत्या सहस्रे विक्रमाद् गते । •

श्रीजावालिपुरे इत्ये शक्तिरेषा समापिता ॥ ४ ॥” इति ।

१ See Jaina Dharma Panchina Itihasa Part 1 P 43.

२ प्रस्ता० पृ० १८ । ३ अमयदेवसूत्रेः स्थानाङ्गवृत्तौ“ व्याकरणादिशा-
स्त्रकर्तुं श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च” इत्यत्रोक्तादिशब्दवाच्यमन्तरेण ।

तदभिलषतामपि तद्देनोपायाभावसाम्यादिति ।

ग्रन्थकृता ग्रन्थस्यास्य 'सुरसुन्दरीकहा' इति कथाभिधानं
यथार्थं व्युत्पाद्यि; यतोऽत्र

“श्लोकैर्ब्रह्म तु संक्षेपात् कविर्यत्र प्रशंसति ।

मुद्ध्यार्थस्यावताराय भवेद् यत्र कथान्तरम् ॥

परिच्छेदो न यत्र स्याद् न स्याद् वा लम्बक' क्वचित् ।

सा कथा नाम तद्गर्भे निबन्नीयाच्चतुष्पदीम् ॥”

इत्याग्निपुराणोक्तं कथालक्षणं सामस्त्येनानन्वीयमानमपि,

“धीरशान्तनायिका गद्येन पद्येन वा सर्वभाषा कथा”

इति हेमचन्द्राचार्येण कान्यानुशासने समुदीरितं (पृ० ३३८)

“कथाया सरसं वस्तु पद्यैरेव विनिर्मितम् ।

क्वचिदत्र भवेदार्या क्वचिद् वक्त्रापवक्त्रके ॥

आदौ पद्यैर्नमस्कार खलादेवृत्तकार्त्तनम् ।”

“यथा कादम्बर्यादि”

इति विश्वनाथकविना दर्पणेऽभिहितं (पृ० ३०३) च
तल्लक्षणं सम्यगिह संगच्छमानमीक्ष्यते । यद्यप्युक्तलक्षणं कथा-
सापान्यस्यैव, प्रकृता कृतिश्च “समस्तफलान्तेतिष्ठच्चवर्णना
समरादित्यवत् सकलकथो” इतिस्वरूपेण सकलकथानाम्ना
कथाप्रभेदेनैवाङ्किता, तथापि सामान्यार्थाभिधायिब्रह्मदेनापि
तद्विशेषवाचकत्वस्य भूयोदर्शनात्, अन्यथा कीटादौ जीवविशेषे
जीवसामान्याभिधायकस्य सत्त्वादिशब्दस्याप्रवृत्तेरावाल्लगोपाल-
प्रसिद्धव्यवहारोच्छेदप्रसङ्गात्, अत एव सामान्यविशेषयोर-

१ “वाञ्छ सवेगकरि कर्हं तु सुरसुन्दरी नाम ।” इत्यनेन ग्रन्थो-
पक्रमे, “सुरसुन्दरीनामाए कहाए पदमो परिच्छेदो ” इत्यादिना
सकलपरिच्छेदावसाने च ग्रन्थकारस्यैव स्पष्ट तथावचनात् । २ नायिकोप-
लक्षणत्वादस्य लक्षणाशस्य नायिकाप्रधानायामप्यस्या कथाया न लक्षणान-
न्वय । ३ कादम्बरीह क्षेमन्द्रकविनिबद्धा पद्यमयी विवक्षिता, न तु
गद्यरूपा वाणमद्येपज्ञा सा, दृष्टान्तत्वानुपपत्तेः । ४ कान्यानुशासनम्,
पृ० ३४० । ५ कथाप्रमेदत्व चास्या. “एते च कथाप्रमेदा एवेति न
पृथग् लक्षिताः” इत्युक्त्वाऽलङ्कारचूडामणौ स्पष्टम् (पृ० ३४०) ।

भेदस्यान्यत्र महता प्रबन्धेन सिद्धान्तितत्वादिति ग्रन्थकृता कृतः सामान्येन तन्निर्देशो न मनागपि दोषमावहतीति । अस्माभिस्तु समयप्रसिद्धचतुरोधाकृष्टैः सकलकथापर्यायेण 'चरित' शब्दे- नैव ग्रन्थस्यैतस्याभिधानं प्रसेधयद्भिर्विशेषलक्षणमेवाहृतमिति दूषणाशङ्काऽनुत्थानोपहतैवेति विदाङ्कुर्वन्तु विद्वांसः ।

पद्यमयीं च कथां विनिर्ममाणेन ग्रन्थकारेण समस्तेऽपि ग्रन्थे गाथापराहयमार्याच्छन्द एव व्यवहारि, केवलमितर- श्लोकवद्धचरितग्रन्थेष्विवात्रापि प्रतिपरिच्छेदमन्ते, क्वचिच्च वर्णनीयतादृशवस्त्वायत्तेनान्तःपरिच्छेदमपि भिन्नभिन्नो वृत्तवारो व्यापारि । व्यभाजि च षोडशसु परिच्छेदेषु संपूर्णोऽपि ग्रन्थः, प्रत्येकं यत्रानूनमनधिकं च पद्यानां सार्धशतद्वयं न्यभान्ति, विमुच्यन्तिममेक परिच्छेदमपवादरूपमेकरूपैव गाथया समभ्यधि- कम् । न च वक्तव्यानु रूप्येण स्वभावत एव तथा बन्धः समजनि,

“निसुणह एगगमणा होउमियाणि कह कहिज्जत ।

अद्धाइज्जसएहिं गाहाण कयपरिच्छेय ॥ ४४ ॥”

इत्यनयार्यया ग्रन्थारम्भ एव तादृशकर्तव्यतां प्रतिजानानस्य ग्रन्थकारस्य तत्र साभिप्रायत्वाभिव्यक्तेः । एवं नियतशब्दाधीने- ऽपि विधातव्ये निबन्धे कविना निपुणं निजकवित्वशक्तिप्रपयुञ्जा- नेन तथात्र समाचारि, यथा न समासि विस्तरार्हवक्तव्यं वस्तु, न च व्यासि संक्षेपापेक्षि वर्णनीयम्, नाप्यदायि काव्यप्राण- भूतरसापकर्षस्य लेशोऽप्यवकाशः, पर्यचापि चैवमपूर्वमात्मीयं कवित्वकौशलं सहृदयानामिति विनोक्त्वा न शक्यतेऽवस्थान- माघातुम् ।

काव्यत्वमस्योपपद्यते नवा ? इति मीमांसायां पुनः “अ- दोषौ सगुणौ सालङ्कारौ शब्दार्थौ काव्यम्” इति काव्यानु- शासने हेमचन्द्राचार्योक्तस्य,

“साधुशब्दार्थसंदर्भ गुणालङ्कारभूषितम् ।

स्फुटरीतिरसोपेतं काव्यम्”

१ अनेकान्तजयपताकादिन्यायविपकग्रन्थेषु । २ यदाह हेमसूरिर्निजविवेके “सकलकथा = चरितमित्यर्थः” इति (पृ० ३४०) ।

इति वाग्भट्टालंकारे वाग्भट्टकविकथितस्य,

“निर्दोषं गुणवत् काव्यमलङ्कारैरलङ्कृतम् ।

रसान्वित कवि. कुर्वन् कीर्तिं प्रीतिं च विन्दति ॥”

इति सरस्वतीकण्ठाभरणे भोजदेवप्रणीतस्य,

“निर्दोषा लक्षणवती सरीतिर्गुणमूषिता ।

सालङ्काररसानेकवृत्तिर्वाक् काव्यनामभाक् ॥”

इति चन्द्रालोके पीयूषवर्षसमुदीरितस्य,

“तददोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलङ्कृती पुन क्वापि”

इति काव्यप्रकाशे मम्मटभट्टभणितस्य, “काव्यशब्दोऽयं गुणालंकारयुक्तयोः शब्दार्थयोर्वर्तते” इति काव्यालंकारवृत्तौ वामनसामान्नातस्य, “ध्वन्यात्मकं वाक्यं काव्यम्” इति व्यक्ति-विवेके महिमभट्टनिर्मितस्य, एवमेव प्रभाकरादिप्रणीतस्य च काव्यसामान्यलक्षणस्यात्र क्वाचित्क्यामेव संगतावपि; “रमणीयार्थप्रतिपादकः शब्दः काव्यम्” इति रसगङ्गाधरे पण्डितजगन्नाथग्रथितस्य, “वाक्यं रसात्मकं काव्यम्” इति साहित्यदर्पणे विश्वनाथकविराजविरचितस्य, “शरीरं (काव्यम्) तावदिष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली ।” इति काव्यादर्शे दण्डिकविसंगीर्णस्य, “रसालंकारोपेतं सुखविशेषसाधनं वा काव्यम्” इत्यलङ्कारशेखरे केशवमिश्रनिबद्धस्य, “काव्यं रसादिमद् वाक्यम्” इत्यलंकारसूत्रकारिकाग्रन्थे शौद्धोदनिविहितस्य च तस्य (काव्यसामान्यलक्षणस्य) समन्वयेन सुशकं काव्यत्वमे-

१ या तु काव्यप्रकाश टीकाप्रस्तावनाया वामनान्चार्यस्य “वामटमेव वाग्भट्ट इति नाम्ना केचित् क्वचिद् व्यवहरन्ति । वस्तुतस्तु द्वौ भिन्नावेव, वाग्भट्ट(ट १)स्य काव्यानुशासनाख्यग्रन्थकर्तृत्वात्” इत्युक्तिः, सा चिन्त्या, वाग्भट्टालङ्कार-काव्यानुशासनयोरेककर्तृकत्वे कस्यापि बाधकस्यासंभवात्, एकतरग्रन्थनैष्कल्यस्याप्यापादायितुमशक्तत्वात्, द्वयोरपि प्रतिपाद्यस्य विषयस्याधिकारिणश्च भिन्नभिन्नतया यथायोग चारितार्थात्, एकेनापि कर्त्राऽधिकार्यादिभेदेनैकविषयाणामनेकग्रन्थानां विरचनाया मूयः समुपलम्भात्, तद्ग्रन्थोल्लेखत; तद्दीकातश्च द्वयोरेकस्य वाग्भट्टमन्त्रिणः कर्तृताया. संवादस्याप्यासादनाच्च ।

तस्य संगरितुम् ; समृद्धितानां तूक्तसमग्रलक्षणानामेकत्र सर्वाङ्गीणाव्यभिचारस्यान्यत्र प्रसिद्धकाव्यग्रन्थेष्वपि सुसूक्ष्मपीक्ष्यमाणेष्वनीक्षणात् , तत्रापि नित्यानित्यान्यतमदूपणदुष्टत्वस्य क्वाचित्कस्य सार्वत्रिकस्य वा समुपलम्भेन, रमणीयार्थप्रतिपादकत्व-व्यङ्ग्यार्थकत्व-रसात्मकत्वादेस्त्वत्रापि सद्भावेन च तुल्ययोगक्षेमत्वादिति ।

एवं काव्यतत्त्वविभूषितश्च प्रस्तुतो ग्रन्थः “पद्यं प्रायः संस्कृतप्राकृतापभ्रंशग्राम्यभाषानिवद्धभिन्नान्त्यवृत्तसर्गांश्वाससन्धयवस्कन्धकवन्धं सत्सन्धि शब्दार्थवैचित्र्योपेतं महाकाव्यम्” इति काव्यानुशासने हेमचन्द्रेण सूरिधुरीणेन (पृ० ३३०),

“सर्गबन्धो महाकाव्यं तत्रैको नायकः सुरः ।
 सद्वंशः क्षत्रियो वापि धीरोदात्तगुणान्वितः ॥
 एकवंगमत्रा भूपाः कुलजा बहवोऽपि वा ।
 शृङ्गारवीरशान्तानामेकोऽङ्गी रस इष्यते ॥
 अङ्गानि सर्वेऽपि रसाः सर्वे नाटकसधयः ।
 इतिहासोद्भव वृत्तमन्यद् वा सज्जनाश्रयम् ॥
 चत्वारस्तस्य वर्गाः स्युस्तेष्वेकं च फलं भवेत् ।
 आदौ नमस्क्रियाशीर्षा वस्तुनिर्देश एव वा ॥
 क्वचिन्निन्दा खलादीना सता च गुणकीर्तनम् ।
 एकवृत्तमयैः पद्यैरवसानेऽन्यवृत्तकैः ॥
 नातिस्वल्पा नातिदीर्घा सर्गा अष्टाधिका इह ।
 नानावृत्तमयः क्वापि सर्गः कश्चन दृश्यते ॥
 सर्गान्ते भाविसर्गस्य कथायाः सूचन भवेत् ।
 सन्ध्यासूर्येन्दुरजनीप्रदोपघ्वान्तवासराः ॥
 प्रातर्मध्याह्नमृगयाशैवर्तुवनसागराः ।
 संभोगविप्रलम्भौ च मुनिस्वर्गपुराध्वराः ॥
 रणप्रयाणोपयममन्त्रपुत्रोदयादयः ।
 वर्णनीया यथायोग साङ्गोपाङ्गा अमी इह ॥
 कवेर्वृत्तस्य वा नाम्ना नायकस्थेतरस्य वा ।
 नामास्य, सर्गोपादेयकथया सर्गनाम तु ॥
 अस्मिन्नापि पुनः सर्गा भवन्त्याख्यानसंज्ञकाः ।
 प्राकृतैर्निर्मिते तस्मिन् सर्गा आश्वाससंज्ञकाः ॥”

इति साहित्यदर्पणे विश्वनाथकविना चाभिधानं महाका-
व्यस्वरूपं काव्यविशेषलक्षणमपि न व्यभिचरति, नायकोपल-
क्षितधीरोदात्तगुणधारिनायिकाशालित्वात्, शान्तरसप्रधान-
त्वात्, अन्यरसानामप्यङ्गभावेन यथास्यानमाधानात्, मुख-
प्रतिमुखादीनां चतुष्पञ्चानां संधीनां यथासंभवं विनिवेशनात्,
चतुर्वर्गाग्रणीभूतस्य प्रोक्तवर्गभ्योपादेयतयाऽभिव्यञ्जनात्, नम-
स्कारात्मकमङ्गल-सज्जनाभिवन्दन-दुर्जननिन्दनाऽऽदिकत्वात्,
भिन्नान्त्यवृत्तोपेतसमानजातीयपद्यवद्धत्वात्, चतुर्वर्गासन्नोप-
कारितया कवितृभिर्नियमतः प्रयोज्यानां मन्त्रदूतरणप्रयाण-
नायकाम्युदयादीनामृतूद्यानजलकोलिरतोत्सवादीनां चाखि-
लानामपि, तदितरेषां च नगनगराश्रमसन्ध्यासवितृसमुद-
यास्ततमस्तमातमाकरसरःसग्वस्वतीपतिविवाहवाहनवनविहारा-
दीनां विकल्पप्रयोज्यत्वेन साहित्यविद्भिः सिद्धान्तितानां वर्ण-
नीयवस्तूनामलंकारादिगुणगणगुम्फितया श्रुतिमधुरया ललि-
तया वचनविरचनया यथोचितगुणवर्णनात्, नायिकानाम्ना
ग्रन्थाभिधानस्य, उपादेयकथाभिश्च परिच्छेदनाम्नां निर्देशात्,
अवान्तरार्थदर्शनैराश्वासस्थानापन्नैः परिच्छेदैर्निर्वद्धत्वात्, असं-
क्षिप्तग्रन्थत्वात्, सरसस्फुटप्रासादगुणप्रधानबन्धवन्धुरत्वात्,
प्रयोजनाद्युपदर्शनात्, लौटानुप्रास-यमक श्लेषादिदुष्करालंकार-

१ भरतमुन्यादिमते मुख-प्रतिमुख-गर्भ-विमर्शाश्चत्वारः संघयः (अल-
ङ्कारचूडा० पृ० ३३१) दर्पणकारादिनये तूपसंहतिपञ्चमकाः पञ्च त इति
[पृ० २३५] । २ क्वचिदन्तरान्तराऽन्यच्छन्दोनिबन्धः प्रायोग्रह-
णात् क्वचिद्ग्रहणाच्च न दुष्यति । ३ हेमचन्द्रविवेके पृ० ३३७ ।
४ लक्षणे प्रायोग्रहणादेव सस्कृतभाषानिवद्धेऽपि हरिप्रबन्धादौ सर्गस्थानी-
याश्वासबन्धवत्, प्रकृतेऽपि प्रकृतग्रन्थे परिच्छेदनामनिबन्धो न दोषा-
वहः (अलङ्कारचूडा० पृ० ३३७) । ५, परि० ३-५२, ९-२०३,
२०४, २०५, २०६, १०-३, ४, ५; १०-१८५, १८६, १८७;
१०-२३३, २३४; ११-१७१, १७२, १७३, १७४, १७५, १७६;
१३-४१, ४२, ४३, ४४ इत्यादिकासु गाथासु ।

समलंकृतत्वात्, ग्रन्थकृत्तमाङ्कितसमाप्तिकत्वात्; रसभावनैर-
न्तर्यस्य, विधिनिर्देशव्युत्पादकत्वस्य, सुसूत्रसंविधानकत्वस्य,
अन्यस्य चार्थवैचित्र्यस्य; रसानुरूपसंदर्भ-कथान्तरानुपपन्नना-
देरुभयवैचित्र्यस्य च वाढ्युपलम्भाच्च ।

सत्यप्येवं गुणविसरविराजिनि प्रतुतपुस्तके, अमृतमय इव
मकराकरे कालकूटकणस्य, न दूषणगणस्याप्यसद्भावः,
तथाहि;—

“गम्भस्स य गरुत्ता भयवेविरओ सरीरस्स” (१०-११५)

इत्यत्र भावप्रत्ययस्य त्वतलादेरवश्यप्रयोज्यस्य च्छन्दआ-
नुलोम्यपरिरक्षणायाप्रयोगो व्याकरणदोषः, त्वतलाद्यभावे हि
'सरीरस्स' इत्यत्र षष्ठ्याः, 'वेविरओ' इति पञ्चम्यर्थकतसो-
र्वाऽनुपपत्तिः, समानाधिकरणत्वात् ।

“जणणीसमयं मरिही गयणाओ निवडिओ वइरी ” (१५-१५)
अत्र समयशब्दस्य समस्तीभावः शब्दशास्त्रनिषिद्धः ।

“एवं हि कए अहवा न होज्ज वियणा पभूयकालीया ” [१५-२४]
इह कालशब्दात् तद्धितीयस्य 'इकण्प्रत्ययस्य (सिद्ध० ६, ३, ८०)
स्थाने ईयस्य प्रयोगो न व्याकरणानुकूलतामाभजते ।

“आजम्मपि कलक सुदूसह होई ता मज्झ ” (६-१५८)

इत्यादाविव शुद्धप्रयोगे प्रयोजनीये

“दुसहं विओयदुक्खं संजायं तुम्ह दोण्हंपि ” (८-२३९)

“जळमारियसरवराइवि महिनिवडियच्छत्तसरिसाई ” (१०-१७९)

इतिप्रभृतिप्रयोगो नहि शब्दानुशासननियमयोः (H. P. I.
13-41) प्रतिपन्थितां न समश्नुते ।

पादादाववश्यविधेयाया यतेः

“पाउसनरिंदनवसगमम्मि जायम्मि भूमिमहिलाए ” (२-८८)

“मह आगमेवि पियविरहियाण महिलाण किं न फुट्टाइ ।” (२-९०)

“पवणाहयधयवडचचला उ लच्छीउ तहय मणुयाण ।” (४-७६)

इत्यादावकरणं च च्छन्दःशास्त्रीयो दोषः ।

“किसलयरइयम्भी सत्थरे संनिविट्ठो ।” (४-२४८)

“अह उवच्चियगम्भा पूरिए दोहलम्भी

पसवणसमयम्मां आगयम्मी मुहेण ।

मुहगहनविहम्मी उच्चठाणट्टियम्मी ” (९-२४८)

“अइवेगओ कारिस्ता अदकखयाए य इत्थिभावस्स ” (१०-११५)

इत्यादिषु सप्तम्येकत्रचनान्ते (H P III. II) इस्वे गयो-
क्तव्ये छन्दःपूरणार्थं दीर्घीकरणं पदैकदेशाधिकत्वम्,

“नाउं मह आगमण वहवि इ ऋ च्छिथा पिया मोत्तु” (२-९१)

“जइवि इ कन्ना पिययम । मञ्जसभरिया न सक्कए कहवि ।

मणवल्लहस्स पुरओ एकपि इ वयणमुल्लविट ॥ (७-१६१)

“अइभीसणेण वधेण गरुयपीढावहो खु जीवाण ।

मिच्छावियप्पवसओ सव्वंपि इ सोक्खमाभाइ ॥” (४-७८)

“ताव य विञ्जुचमुक्कारणतर चडचडडससदो ।” (२-११०)

“एवं विचित्तिऊण अवहरिओ धणवर्ड इमेणे नु ।

नेऊण भरहखित्ते मुक्को उ विणीयनयरीए ॥” (६-१९३)

इत्यादिषु ‘हु खु य उ चिय’-प्रभृतीनां निपातानां पूरणार्थमेव
प्रयुक्ततया कविशक्तिदौर्बल्यमावेद्यतां निरर्थमिह निर्दिष्टत्वेन
पदाधिकत्वम्,

“मिळिओ य भूरिळोगो किं किं एयंति एवँ जंपंतो ।” (६-१६७)

“कयत्थमप्पौण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ सठाणयं ।” (१४-२४८)

इत्यादौ न्यूनपदांशत्वम्,

“किंवा सो मणदइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।

सोच्चिय दइओ अन्नो पडिहासइ किं विवजासो ? ॥” (६-१५४)

इतिप्रभृतिषु न्यूनपदैत्वमुक्तपदैत्व च,

“दुज्जणसहावे पडियं निम्मलकव्वंपि लहइ न पइट्ट ।

जळविट्ठव्व सुतत्ते आयसभाणम्मि पक्खित्तो ॥” (१-२३)

इत्यादावुपमानोपमेययोर्भिन्नलिङ्गत्वेनानैन्वितत्वम्, एवम-

१ अलङ्कारचूडामणौ पृ० १३६ । २ अत्र हि ‘एव’ इति प्रयोक्तव्ये
वृत्तबन्धानुलोम्यायानुस्वाररूपस्य पदाशस्य लोपो विहितः । न च लेखा-
शुद्धिः, मात्राधिक्यप्रसङ्गेन च्छन्दोदोषापत्तेः । ३ इह ‘अप्पाणं’ इति युक्ते
निर्देशे ‘अप्पाण’ इति न्यूनपदांशः पाठः । ४ अलङ्कारचूडामणौ पृ०
१३८।५ अत्र विकल्पार्थद्योतकस्य वाशब्दस्यावश्यवाच्यत्वेऽप्यनुक्तिः । ६
चूडामणौ पृ० १४३ । ७ अलङ्कारचूडामणौ पृ० १५४ ।

प्रधानस्याप्यङ्गस्यातिविस्तरेण वर्णनं चेतिप्रभृतयः साहित्यसम-
यसमाम्नाता दांपाश्चेति ।

यद्यप्युक्तव्याकरणदोषेषु प्रथमस्य भावप्रधाननिर्देशत्वेन,
अन्येषां च प्राकृतभाषानियमनिबन्धस्य सर्वस्यापि “बहुलम्”
(H. P. I. 2.) सूत्रज्ञापितेनावश्यभावाभावेन, यतिभङ्गात्मकस्य
च्छन्दोदूषणस्यापि कैश्चिद् दोषरूपतयानभ्युपगतत्वेन; साहि-
त्यशास्त्रीयदोषाणां चापदर्शितानां मध्ये केषाञ्चिदतिव्यत्येन,
केषाञ्चित् कैश्चिद् दांपात्मकनयानङ्गीकृतत्वेन, केषाञ्चिन्निरो-
धस्यैव गायोऽर्थक्यतयाऽवश्यमापातेन, अत्रशिष्टानां च कवित्
रभसप्रवृत्त्या निरङ्कुशतया वा प्रयुक्तानां क्षमणीयत्वेन च भवति
सर्वेषामप्युपर्युक्तदूषणानां परिहारः, द्रविडप्राणायामवत् कृच्छ्र-
साध्यनयाऽरुचिग्रस्ततया च सहृदयहृदयानां हृदयद्वग्मतां तु
नैवावहतीति । न चैवंविधदूषणानामिहैवोपनिपातो नयनगो-
चरीभवनीत्यवधारणीयम्, एतत्प्राग्वर्तिष्वर्वाग्भवेषु च सर्वे-
ष्वप्येनज्जानीयग्रन्थेषु तत्कृतां कविवराणां प्रमादशब्दाभिधे-
यस्यैवविधप्रवर्तनस्याल्पस्याधिकस्य दोषलम्भात् । अतएव
सुष्ठुक्त कविनापि सता सतां धुरीणेन सूरिणा श्रीनयचन्द्रेण
निजे हम्पीरमहाकाव्ये;—

“प्रायोऽपशब्दादिकृतोऽपि दोषो न चिन्तनीयो मम मन्दबुद्धेः ।

न कालिदासादिभिरप्यपास्तो योऽप्यत्र कथं वा तमहं त्यजामि ? ॥”

इत्यलं, समालोचनायामवश्यदर्शनीयं वस्तुसन्तमपि प्राच्य-
ग्रन्थदोषनिकरं प्रकाशयन्तं विद्विपतां, प्राक्तनग्रन्थकृत्वावच्छिन्नेषु
स्वमतावलम्बिषु ग्रन्थकृत्सु सूरिषु प्रमादप्रकृतिकं मानुष्यमङ्गी-

१ यथा धनदेव-सुप्रतिष्ठ-चित्रवेगादिष्टुत्तान्ताना गुणीभूतानामपि प्रथ-
मसर्गादारम्या दशम तमतिविस्तरेणोपवर्णनम् । २ स्पष्टमेतच्छन्दोमङ्गयी
पृ० ३८ । ३ तथा च कविर्वाग्मटो निजे वाग्मटालङ्कारनामनि ग्रन्थे
“बुधा क्वापि लिङ्गमेद तु मेनिरे” इत्यनेन विदुषा तादृश मतमुप-
दर्शितवान् पृ० ४२ । ४ अत एव पूर्वसूरिभिः काव्यलक्षणे निवेशितं
निर्दोषविवेचनमर्वाञ्चिर्निर्विश्वनायप्रभृतिभिः स्वग्रन्थेषु खण्डितम् ।

पसवणसमयम्मा आगयम्मी सुहेण ।

सुहगहनविहम्मी उच्चठाणट्टियम्मी ” (९-२४८)

“अइवेगओ कारिस्सा अदक्खयाए य इत्थिभावस्स ” (१०-११५)

इत्यादिषु सप्तम्येकवचनान्ते (H. P. III II) ह्रस्वे ङयो-
क्तव्ये छन्दःपूरणार्थं दीर्घीकरणं पदैकदेशाधिकत्वम्,

“माउं मह आगमणं तहवि हु किं चळ्ळिया पिया मोत्तु ” (२-९१)

“जइवि हु कन्ना पिययम । सद्धसभरिया न सक्कए कहवि ।

मणवल्लहस्स पुरओ एक्कपि हु वयणमुल्लविठ ॥ (७-१६१)

“अइमीसणेण बघेण गरुयपीडावहो खु जीवाण ।

मिच्छावियप्पवसओ सव्वंपि हु सोक्खमामाइ ॥” (४-७८)

“ताव य विज्जुचमुक्कारणतरं चढचढडससओ ।” (२-११०)

“एवं विचित्तिरुण अवहरिओ धणवई इमेणं तु ।

नेरुण भरहखित्ते मुक्को उ विणीयनयरीए ॥” (६-१९३)

इत्यादिषु ‘हु खु य उ चिय’-प्रभृतीनां निपातानां पूरणार्थमेव
प्रयुक्ततया कविशक्तिदौर्बल्यभावेदयतां निरर्थमिह निर्दिष्टत्वेन
पदाधिकत्वम्,

“मिलिओ य भूरिलोगो किं किं एयंति एवै जंपंतो ।” (६-१६७)

“कयत्यमप्पाण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ सठाणयं ।” (१४-२४८)

इत्यादौ न्यूनपदांशत्वम्,

“किंवा सो मणदइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।

सोच्चिय दइओ अनो पडिहासइ किं विवज्जासां ? ॥” (६-१५४)

इतिप्रभृतिषु न्यूनपदैत्वमुक्तपदैत्वं च,

“दुज्जणसहावे पडिय निम्मलकव्वपि लहइ न पइट्टं ।

जळविदुव्व सुतत्ते आयसमाणम्मि पक्खित्तो ॥” (१-२३)

इत्यादावुपमानोपमेययोर्भिन्नलिङ्गत्वेनानन्वितत्वम्, एवम-

१ अलङ्कारचूडामणौ पृ० १३६ । २ अत्र हि ‘एवं’ इति प्रयोक्तव्ये
वृत्तवन्धानुलोम्यायानुस्वाररूपस्य पदागस्य लोपो विहितः । न च लेखा-
शुद्धिः, मात्राधिक्यप्रसङ्गेन छन्दोदोषापत्तेः । ३ इह ‘अप्पाणं’ इति युक्ते
निर्देशे ‘अप्पाण’ इति न्यूनपदाशः पाठः । ४ अलङ्कारचूडामणौ पृ०
१३८ । ५ अत्र विकल्पार्थद्योतकस्य वाग्वदस्यावश्यवाच्यत्वेऽप्यनुक्तिः । ६
चूडामणौ पृ० १४३ । ७ अलङ्कारचूडामणौ पृ० १५४ ।

प्रधानस्याप्यङ्गस्यातिविस्तरेण वर्णनं चेतिप्रभृतयः साहित्यसम-
यसमाप्नाता दांपाश्रेति ।

यद्यप्युक्तव्याकरणदोषेषु प्रथमस्य भावप्रधाननिर्देशत्वेन,
अन्येषां च प्राकृतभापानियमनिवहस्य सर्वस्यापि “बहुलम्”
(II. P 1 2.) सूत्रज्ञापितेनावश्यंभावाभावेन, यतिभङ्गात्मकस्य
च्छन्दोदूषणस्यापि कैश्चिद् दोषरूपतयानभ्युपगतत्वेन; साहि-
त्यशास्त्रीयदोषाणां चोपदर्शितानां मध्ये केपाञ्चिदनित्यत्वेन,
केपाञ्चित् कैश्चिद् दांपात्मकतयानङ्गीकृतत्वेन, केपाञ्चिन्निरो-
धस्यैव प्रायोऽर्शक्यतयाऽवश्यमापातेन, अवशिष्टानां च कवितू-
रभसप्रवृत्त्या निरङ्कुशतया वा प्रयुक्तानां क्षमणीयत्वेन च भवति
सर्वेषामप्युपर्युक्तदूषणानां परिहारः, द्रविडप्रणायामवत् कृच्छ्र-
साध्यतयाऽरुचिग्रस्ततया च सहृदयहृदयानां हृदयद्रमतां तु
नैवावहतीति । न चैवंविधदूषणानामिहैवोपनिपातो नयनगो-
चरीभवनीत्यवधारणीयम्, एतत्प्राग्वर्तिष्वर्वाग्भवेषु च सर्वे-
ष्वप्येतज्जातीयग्रन्थेषु तत्कृतां कविवराणां प्रमादशब्दाभिधे-
यस्यैवविधप्रवर्तनस्याल्पस्याधिकस्य चोपलम्भात् । अतएव
सुद्यूक्तं कविनापि सता सतां धुरीणेन सूरिणा श्रीनयचन्द्रेण
निजे हम्मीरमहाकाव्यं;—

“प्रायोऽपशब्दादिकृतोऽपि दोषो न चिन्तनीयो मम मन्दबुद्धे ।

न कालिदासादिभिरप्यपास्तो योऽध्वा कथं वा तमहं त्यजामि ? ॥”

इत्यलं, समालोचनायामवश्यदर्शनीयं वस्तुसन्तमपि प्राच्य-
ग्रन्थदोषनिकरं प्रकाशयन्तं विद्विषतां, प्राक्तनग्रन्थकृत्वावच्छिन्नेषु
स्वमतावलम्बिषु ग्रन्थकृत्सु सूरिषु प्रमादप्रकृतिकं मानुष्यमङ्गी-

१ यथा धनदेव-सुप्रतिष्ठ-चित्रवेगादिष्टचान्तानां गुणीभूतानामपि प्रथ-
मसर्गादारम्या दशमं तमतिविस्तरेणांपवर्णनम् । २ स्पष्टमतच्छन्दोमङ्ग्या
पृ० ३८ । ३ तथा च कविर्वाग्भटो निजे वाग्भटालङ्कारनामनि ग्रन्थे
“बुधा क्वापि लिङ्गभेदं तु मेनिरे” इत्यनेन विदुषा तादृश मतमुप-
दर्शितवान् पृ० ४२ । ४ अत एव पूर्वसूरिभिः काव्यलक्षणे निवेशितं
निर्दोषत्वविशेषणमर्वाचीनैर्विश्वनाथप्रभृतिभिः स्वग्रन्थेषु खण्डितम् ।

कृत्यापि सर्वज्ञत्वं सर्वगुणसंपन्नत्वं चासन्तमप्यन्धश्रद्धाविषयी-
कुर्वतां निज विपर्यस्तमतिविजृम्भितं वा वास्तवगुणानुरागवि-
धुरत्वं वाऽऽविर्भावयतामिदानान्तिनानां कतिचित्पण्डितमानिनां
व्यर्थकोपवृद्धेः कारणेन, आत्मदौर्जन्यख्यापनहेतुभूतेन चाधि-
केनात्र दोषमादुष्करणप्रसङ्गेन ।

विद्यमानेऽप्युदीरितदूषणसमुदाये, कालिमनीव रजनীরम-
णस्य, कण्टकपटल इव च कपळनालस्य, अस्यामूलचूलं विवि-
धरसातिशयं प्रस्रवतः, आकण्ठं सुमनसां मनस्सु मृदमादधतः,
मधुरमधुरं हितमुपदिशतः, बहुविधं विज्ञेयवस्तुनिकुरम्बमवबोध-
यतः, सुविचारमसारभावपरिहारं शिक्षयतः, निपुणं नानाविध-
शास्त्रसर्मुचितोपादेयमुपवर्णयतः, एवं च सुधानिधिनिर्मलं निज-
निर्मातुर्यशश्चयमधिजगत्त्रितयं प्रथयतश्च प्रस्तुतस्य ग्रन्थस्य न
किञ्चिद्नमादेयत्वमवलोकयामः ।

प्राकृतभाषायां व्युत्पत्तिमाभिलषतां सहैव च कथारसमपि
निपिपासुर्ना जनानां ग्रन्थोऽयं महीयांसमुपकारमाधास्यति,
निजमुद्धारं च विधास्यतीत्यवधृत्य मुद्रणमन्तरेण नास्य समुप-
लम्भः साधारणमुलभ इत्यवगत्य चास्य संशोधनकर्माणि व्यापृ-
तोऽभवत्, यत्र प्रूफदर्शनादिसाहाय्यं वितीर्णवते, उच्चीर्णवते
न्यायतीर्थं व्याकरणतीर्थपदवीकयो राजकीयपरीक्षयोः, एतत्प्र-
सेधनभारमुद्धोढवते चास्मच्छिष्यान्यतमाय पण्डितहरगोवनदा-
साय शतशः प्रयच्छामि साधुवादान् ।

प्रासिद्धिकार्ये, पुनरस्य द्रव्यसहायताविधायिनः—

- “साणदानिवासि शेठ धनजीभाई वखतचद
पुण्यपत्तन (पूना) वास्तव्य शेठ कृष्णाजी वाल्हाजी
” शेठ भोगीलाल नगीनदास
” शेठ धनजीभाई प्रेमचंद
” शेठ कीसनदास प्रेमचंद
” शेठ छगनलाल वखतचद
” शेठ छगनलाल गणपतदास

पूनानिवासि शैठ भीखणदास कीसनदास
 ” शैठ बालचंद लाधाजी
 ” ” खमचंद रूपाजी
 ” ” रतनचंद कृष्णाजी
 ” ” शंकरलाल मगनलाल

वेडकीहालनिवासि शैठ लालचन्द रावजीभाई
 सुरतनिवासि श्वेरी ठाकोरदास मोतीचंद
 एषलावास्तव्य शैठ रूपचन्द चिंतामणदास
 मोहमयीनिवासि शैठ साराभाई वीरचंद”

इतिप्रभृतयः श्रेष्ठिवर्या अपि भूयसां धन्यवादानां पात्रम्,
 ये सुकृतप्राप्तां निजश्रियं सुकृतवर्त्मन्येवोपयोज्यात्मनः कृतज्ञ-
 तामावेदयन्तश्चञ्चलायास्ततोऽचलसुखसाधनमेतद्गन्धवितरणवि-
 निश्चयमकार्षुः ।

संशोधनकर्माणि ग्रन्थस्यास्यादर्शपुस्तकद्वितयमुपयुक्तम्, यत्र

१ A संज्ञकम्, मदीयम्, नातिशुद्धम्, ७० पत्रात्मकम्,
 विक्रमात् १४६७ तमे वर्षे लिखितमिति प्रत्नतरम्, यस्य लि-
 पिर्नागरी जैनी, यत्र एकार-पकारयोः, उवर्ण-ओवर्णयोः, घ-
 थयोः, च-व वानां, च्छ-त्थयोः, ज्ञ बभयोः, ट-हृयोः, ट-डयोः,
 इ-इ-द्धानां च वर्णानामस्पष्ट एव लिपिभेदः, प्रतीयमानेऽपि भेदे
 बहुधा विपर्ययश्च, यथा प्रायः सर्वास्वन्यग्रन्थसंविधिनिष्पत्त्याह-
 तलिपिमयीष्वादर्शप्रतिष्वनुभूयते, यस्मिंश्च प्रतिपत्रद्वयं प्रतितत्रयं
 वा सर्वत्र परिगणिताक्षरमिव सार्धगाथाद्वितयीपरिमितं ग्रन्थ-
 भागमनुद्धरता लेखकेनानुकार्यादर्शस्यैकैकाऽखण्डा पङ्क्तिरेव
 प्रमादवशतोऽन्यत्रासक्तस्वस्वान्तत्वतो वा परित्यक्तेत्यनुमीयते ।

२ B नामकम्, प्रातःस्मरणीयप्रवर्तकमहाराजश्रीकान्तिवि-
 जयपादानाम्, नातिशुद्धम्, अष्टसप्तति ७८ पत्रात्मकम्, लेख-
 कालोलेखसमुद्भूतमप्याकारदर्शनेनानुमेयप्राचीनतम्, प्रथमा-
 दर्श इव स्फुटतयाऽपरिच्छेद्योक्तवर्णविभेद-वर्णविपरीतताकम्,
 ‘ओ ख कख ग ग्ग ह्’ इत्येतेषां स्थाने प्रायः सर्वत्रानुक्रमं ‘उ ष
 व्य ग्र ग्ग ह्’ इतिवर्णलेखसंकलितम्, क्वचित् क्वचिलेख-

स्यानाद् बाहिर्भागे विभिन्नहस्तीयवर्णेषु लिपीकृतेन संस्कृतपर्या-
यमयेन, क्वचिच्च तुल्यार्थकप्राच्यमरु-गुर्जरदेशीयमिश्रभाषाश-
ब्दशालिना टिप्पणेन च समलङ्कृतम् । लघिष्ठमपि टिप्पण-
मिदमनुपयोगिवहंशम्, क्वचिदत्यशुद्धमपि; तथा च कतिचिद-
शुद्धिनिदर्शनानि,

“अन्वत्यणारिहा जं सुयणा, तो ते उ पत्थिमो इर्णिह ” (१-३०)

अत्र ‘सुयणा’ इत्यस्य प्रथमाविभवत्यन्तस्य “हे सुजनाः”
इति संबोधनावबोधकपर्यायान्वयदोषसमाक्रान्तं टिप्पणम्,

“नहवाहणोवि एसो पट्टिविलगो इमस्स एइत्ति ।

ताहे करेमि किंचिवि उवगारं पुव्वमित्तस्स ॥ ” (९-८)

इह ‘ताहे’ इति तर्हिस्थानीयमखण्डमपि पदं ‘ता हे’ इति
विश्लिष्टम्, न चैषोऽर्थोऽत्र प्रकरणसंबद्धः,

“तत्तो य पइदिण सो उवयरइ ममं असुहभावो ” (११-७२)

एतस्मिन् पादार्थे ‘उवयरइ’ इत्यस्य ‘उपचरति’ इति
टिप्पणीये ‘कथापयति’ इति टिप्पितम्,

“अवरुंडइ सहिनिवहं उच्चं संखवइ हसइ अनिमित्तं ” (३-१८२)

इह ‘अवरुंडइ’ इत्यस्य देश्यस्य ‘परिरभते’ इत्युचितार्थं
(H. D. I. 11) अनिर्दिश्य ‘अवगणयति’ इति टीकितम्,

“सामिय ! कीस ससंको अरइपरद्धोव्व दीससि तुमंति । ” (७-४)

अस्मिन् ‘परद्ध’ इत्यस्य देश्यशब्दस्य (H. D. VI. 70)
पीडितार्थकस्य ‘प्रारब्ध’ इति संस्कृतपर्यायनिर्देशनम्,

“अणहसरीरा एसा ज तुमए मज्झ उवणीया ” (९-१२४)

अत्रापि ‘अणह’ इति देश्यशब्दस्य ‘अक्षत’ इत्यर्थकस्य
(H. D. I. 13) ‘अनघ’ इति संस्कृतरूपं प्रकरणार्थासंबद्धं
टिप्पणम्,

“कुडमाणंपि न कुट्टं मन्ने तइसणासाए ” (३-२४३)

इह च ‘कुडमाणं’ इत्यस्य ‘स्फुटमानं’ इति संस्कृतरूपं व्या-

करणदोषदूषितम्, 'स्फुटत्' इति तु युक्तम्, परस्मैपदत्वात् स्फुटघातोः,

“अन्ने चिंतति मणे नियंति अन्नं घटति अन्नेण” (८-१५४)

इत्यत्रापि 'नियंति' इत्यस्य 'पश्यन्ति' इत्यनुरूपे पर्याये (H. P. IV. 181) करणीये 'प्रेक्षन्ति' इत्यर्थतः शुद्धमप्य-शुद्धसंस्कृतम्, आत्मनेपदत्वादीक्षेः। एवं कर्तुः क्वचिदर्थज्ञान-सूचकम्, क्वचन देश्यशब्दार्थानवबोधविज्ञापकम्, कुत्रचन व्याक-रणानुपस्थितिविनिवेदकं च टिप्पणमिदं केनचनाभ्यसनावस्था-वर्तिना विहितमिति विज्ञायते। ईदृशस्याप्यस्य टिप्पणस्य कश्चिदंशं केनचिदंशेनोपयुक्तं विजानानस्तादृशाक्षरमेव तदिह स्वीयटिप्प-णेऽवातारिषमिति।

अस्मिन्नादर्शपुस्तके तत्तत्स्थलेषु “युग्मम्” “तिसृभिः कुल-कम्” “चतसृभिः कलापकम्” “पंचभिः कुलकम्” इत्यादिः A संज्ञकादर्शानुपलभ्यमानः समुपलभ्यतेऽधिकः पाठः। स च ग्रन्थ-कारपश्चाद्भवेन केनापि प्राक्षिप्त इत्यवगम्यते; अन्यथा 'एवं च टिप्' “अन्नं च” “अविय” इत्यादिगद्यपदानामिवैतेषामपि प्राकृतभाषायामेवोपलम्भसंभवात्, गण्डवह-कुमारपालचरियप्र-भृतिष्वेवंविधेषु ग्रन्थेषु मूलकारेण युग्मादीनामनभिधानात्, तेष्वपि (गण्डवहादिषु ग्रन्थेषु) तेषां (युग्मादीनां) टीकाकारैरेव निर्देशात्; ग्रन्थकारोपज्ञत्वे पुनः प्राचीनतरप्रथमादर्शपुस्तकेऽवश्यं तादृश-पाठस्योपलब्धिप्रसङ्गात्, तत्र च तदनासादनस्याधुनैवोक्तत्वाच्च। अतएव तादृशपाठं मूलग्रन्थेऽनिवेश्य टिप्पण्यामेवातिष्ठिपम्।

एवं च प्रतिद्वयाधारेण संपादितम्, शुद्धिपत्रादिविशूषितम्,

१ एतच्चायुक्तम्, त्रिभिश्छन्दोभिर्वाक्यासमाप्तौ विशेषकसंज्ञानस्यैवाभी-ष्टत्वात्; यदाहुः—“एकाद्वित्रिचतुश्छन्दोभिर्मुक्तक-संदानितक-विशेषक-कला-पकानि” (काव्यानु० पृ० ३४०) इति,

“द्वय्या युग्ममिति प्रोक्तं त्रिभिः श्लोकैर्विशेषकम्।

कलापकं चतुर्भिः स्यात् तदूर्ध्वं कुलक स्मृतम् ॥”

इति च। (काव्यप्र० टी० पृ० १८६)।

विषमस्थानेषु टिप्पण्या निष्ठाङ्कितार्थसार्थं च कथाग्रन्थामिममा-
प्रारम्भपर्यन्तमवलोकयन्तामालोचकाः, मनोहृत्य निपीयन्ताम-
मन्दानन्दसन्दोहानिःस्यन्दिनं विविधरसनिवहं सहृदयाः, सततं
समभ्यस्यन्तां प्राकृतव्युत्पत्तिमभीप्सवश्छात्राः, नयतामेवं परिश्र-
ममेनं मामकीनं फलेग्रहिताम्, क्षमन्तां मम निसर्गोपनिपाता भानु-
ष्यसहकृताः स्वलनाः, उपेक्षन्तां च मुद्रणयन्त्रसंजातास्तन्नियुक्त-
जनसमारचिता वा मात्रानुस्वाराङ्गादिपतनपरिवर्तनादीरवश्य-
मापतन्तीरशुद्धीरिति—

पुण्यपत्तने
संवत् १९७२ चैत्र कृष्णदशम्यां गुरुवासरे
ता० २७-४-१९१६ ।

प्रार्थयते
राजविजयः ।

विषयानुक्रमणिका ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

प्रथमः परिच्छेदः ।

- १ मङ्गलाचरणम् । अभिधेयनिर्देशः । सञ्जन-दुर्जनयोः स्तुति-
निन्दे । धर्मप्रवृत्त्युपदेशः । ग्रन्थस्य सरलतायां, प्राकृत-
भाषानिबन्धे च प्रयोजनं च ।
- ४ ग्रन्थारम्भः । तिर्यग्लोक-जम्बूद्वीप-कुसुदेश-हस्तिनापुर—
अमरकेतुनृपवर्णनानि । चित्रकरस्य राजसभायां प्रवेशः ।
कन्याचित्रप्रदर्शनम् । तद्दर्शनाद्राज्ञो मोहोत्पत्तिः । कन्या-
स्थान-कुलादिवृत्तान्तपृच्छोत्तरे । विवाहादि च ।
- १३ धनदेवश्रेष्ठिनः कुलजन्मादिव्यावर्णनम् । धूर्तयोगिभ्यां
सकाशात् पत्नीपतिप्रतिष्ठबालस्य सदेवशर्माख्यबाल-
पालकस्य लक्षद्रव्येण परिमोचनम् । तदौदार्यविरूपातिः ।
पितृद्रव्योपभोगोपालम्भश्रवणासहने । द्रव्योपार्जनाय
सह सार्थेन विदेशे धनदेवस्य पर्याणम् । अटवीप्रवेशश्च ।

द्वितीयः परिच्छेदः ।

- १८ अटव्यां सार्थे भिल्लधाटीपतनम् । भिल्लानां क्रूरताया
वर्णनम् । सार्थस्येतस्ततः पलायनम् । धनदेवस्य भिल्लैर्युद्धम् ।
धनदेवपराजयः । भिल्लैस्तं गृहीत्वा पत्नीपतेः समर्पणम् ।
देवशर्मणो धनदेवपरिज्ञानम् । पत्नीपतये तन्निवेदनम् ।
धनदेवस्य निजपत्न्यां नयनम्, आतिथ्यविधानादि च ।
- २४ धनदेवस्य भिल्लपतिचरित्रपृच्छा । भिल्लपतिना तत्प्रति-
वचनरूपं 'स्वस्य राजकुलजन्मत आरभ्य स्वमातृमरण-
पित्रन्यकन्यापाणिग्रहण-तदासक्ति-स्वावमानना-यौवरा-
ज्यपरित्यागादिगर्भं पत्नीपतित्ववृत्तिस्वीकारपर्यन्तं स्व-
वृत्तान्तनिवेदनं च ।
- ३५ धनदेवस्य गमनानुष्ठा । पत्नीपतिना तदा दिव्यमखेः सम-

पृष्ठक

विषयः ।

पणम् । एतादृशदिव्यमणोर्भनुष्यस्त्रीकासंभविनः कथं
भवतां प्राप्तिरिति धनदेवस्य सुप्रतिष्ठं प्रति प्रश्नश्च ।

३६ सुप्रतिष्ठस्य मणिप्राप्तिवृत्तान्तनिवेदनोपक्रमः । तत्र सुप्रति-
ष्ठस्य वने मृगयार्थं गमनम् । तत्र सर्पापद्रवाक्रान्तविद्या-
घराक्रन्दश्रवणम् । तच्चूडास्थमणिनीपद्रवनाशनं चेति ।

तृतीयः परिच्छेदः ।

३८ विद्याधरवृत्तान्तस्य सुप्रतिष्ठकृता जिज्ञासा । तन्निवेदना-
रम्भः । तत्र— वैताड्यवर्णनम् । रत्नसंघयनगरवर्णनम् ।
निजमातापितृस्वजन्मादिव्यावर्णनम् । चित्रवेग इति
निजामिधानम् । विद्याभ्यासादि । सिद्धायतनयात्रा-
महोत्सववर्णनम् । वसन्तर्तुवर्णनम् । यात्रायां, ततः
मातुलसुतेन सह कुञ्जरावर्तपुरे गमनं च ।

४५ मदनत्रयोदशीमहोत्सव-मदनमन्दिरादिवर्णनम् । तत्र
कनकमालादर्शनम् । चित्रवेग-कनकमालयोर्दृष्टिभेदः । मो-
होत्पत्तिः । उभयोर्दासीद्वारा वृत्तज्ञापन-पत्रादिप्रेषणान-
यन-प्रेमदाह्य-सूर्यास्तादिव्यावर्णनम् । विरहाग्निपीडाव-
र्णनम् । सूर्योदयवर्णनम् । परिच्छेदसमाप्तिः ।

चतुर्थः परिच्छेदः ।

५७ कनकमालाया नभोवाहनेन सह वरणास्य महोत्सवः ।
चित्रवेगमूर्च्छा । दैवीपालम्भः । पूर्वमेव कनकमाला-
पित्रा नभोवाहनाय निजकन्यावितरणम् । तद्वृत्तान्तस्य
दास्या चित्रवेगाय निवेदनारम्भः । तत्र—

६० अमितगतेर्गङ्गावर्तपुरे गमनम् । सुरवाहनमुनिसमवसरण-
केवलोत्पत्ति-देशनाश्रवण-कन्याभाविवर-प्रश्नोत्तरादि ।

६३ गन्धवाहनस्य स्वसुतनभोवाहनार्थं कनकमालायाञ्छा, त-
त्स्वीकार-सम्पन्निर्धारण-स्वपुरागमन-स्वदयितातद्वृत्तज्ञा-
पन-नभोवाहनकन्यावितरणाग्रहादिवर्णनम् ।

६६ कनकमालाया अभिलषितवरसिद्धिनिराशा । आत्महत्यो-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

द्यमः । देववाणी-समभीष्टभर्तृलाभज्ञापन-तदुपायप्रदर्शना-
दिवर्णनम् ।

११ ततश्चित्रवेगस्याभीष्टसिद्ध्याशा । आशाया निराशाया प-
रिवर्तनम् । आत्मबधोद्यमः । चित्रगतिना तत्रागमन-पा-
शच्छेद-स्वस्थीकरणादि । परिच्छेदान्तः ।

पञ्चमः परिच्छेदः ।

१५ चित्रगतेश्चित्रवेगवृत्तपृच्छा । प्रतिवचनम् । चित्रवेगवृत्ता-
न्तारम्भः—नगर-मातापित्रादिवर्णनम् । निजमातृमातु-
लयोरन्योन्यं भाविस्वापत्यवीवाहकरणप्रतिज्ञा । मातु-
लराज्यप्राप्तिः । स्वभगिनी-मातुलसुतयोश्चित्रलेखा-ज्वलन-
प्रभयोः पाणिग्रहणम् । मातुलस्य प्रभञ्जनस्य दीक्षा । ज्व-
लनप्रभराज्यावाप्तिश्चेतिप्रभृतिवर्णनम् ।

१८ कनकप्रभस्य ज्येष्ठभ्रात्रा ज्वलनप्रमेया युद्धम् । ज्वलनप्रभ-
पराजयः । ज्वलनप्रभस्य श्वशुरनगरे गमनम् । चित्रवेग-ज्व-
लनप्रभयोः शालकभगिनीपत्योः पुरवहिर्गमनम् । प्रभञ्जन-
मुनिकेवलोत्पत्ति-देशनाश्रवण-राज्यावाप्तिप्रश्नोत्तरादि ।

२१ द्वयोर्विद्याराधनाय गमनम् । तत्र निजभगिनीं कनकप्रभे-
णोपद्रव्यभार्यां दृष्ट्वा चित्रगतेस्तत्पृष्ठिधावनम् । कनकप्रभ-
स्य निजनगरे श्रागत्य विद्यया चित्रवेगचित्तभ्रमकरणात् ।
ज्वलनप्रभस्य रीहिणीविद्यासिद्धिः । चित्रगतेर्विद्यामुखाद्
वृत्तान्तश्रवणम् । तदानयनाय दसघोषप्रेषणम् । चित्र-
गतिस्वास्थ्यम् । द्वयोर्निजनगरे प्रस्थानम् ।

२४ मार्गं हस्तिकृतीपद्मवात् कन्यायाः परित्राणम् । कन्या-
चित्रगत्योर्निधःस्नेह-मुद्रार्पण-स्वस्थानगमनादि । चित्रगतेः
कन्यापुरागमन-तत्पुरोद्घसताविलोकन-कारणपृच्छादि ।

२८ कनकप्रभराजस्य प्रसादाज्जिनभवनोत्सङ्गन-धरणेन्द्राक्रोश-
तद्विद्याविनाश-पलायन-पुरलोकान्यान्यनगरगमनादिवृ-
त्तान्तश्रवणम् । ततश्चित्रगतेर्विस्मय-विरहदुःख-कन्यागवेष-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

शान्यान्यपुरश्चमण-चित्रवेगपाशच्छेद-मिथोनिजवृत्तस्याप-
न-कनकमालाम्राप्त्युपायप्रदर्शनवर्णनं च ।

पद्यः परिच्छेदः ।

९२ द्वयोस्तयोर्मदनमन्दिरे प्रच्छन्नतया गमनम्, कनकमालाया-
स्तत्रागमन-मकरध्वजसोपालम्भस्तवन-पाशबन्ध-मोचन-
मिथोमेलनादिवर्णनम् । चित्रगतेः कनकमालावेषेण मद्-
नमन्दिराभिर्गमनादि । कनकमाला-चित्रवेगयो रत्नसंचय-
नगराभिमुखं प्रस्थानं च ।

९३ वर्त्मनि वननिकुञ्जे क्वचन तयोर्विश्रामकरणम्, तत्र स्व-
स्त्रिया चित्रगतेरापतनम्, घतुर्णामपि मेलन-संभाषणगो-
ष्ठ्यादि, चित्रगतिस्त्रियाः प्रियङ्गुमञ्जुर्यां नगर-कुल-जन्म-
स्थानादिवृत्तव्यावर्णनोपक्रमश्च ।

१०२ प्रियङ्गुमञ्जुर्यां जातिस्मरणोत्पत्तिः, विस्तरेण चित्रगतिपूर्व-
भवसंबन्धगर्भं निजपूर्वभवयोर्मनुष्यदेवरूपयोर्मध्ये वसु-
तीस्वरूपस्य मनुष्यभवस्य निरूपणम्, देवलोकप्राप्तिश्चेति ।

सप्तमः परिच्छेदः ।

११० देवच्यवन-देवीविलाप-कीवलिदेशनाश्रवण-चित्रगत्युत्पत्ति-
स्थानदर्शनादिविषयकपर्यनुयोग-प्रतिवचन-सहितं प्रियङ्गु-
मञ्जुर्यां देवभवस्य व्यावर्णनम् ।

११४ प्रियङ्गुमञ्जुरीप्रचलद्भवावशिष्टवृत्तोपदर्शनम्, तच्छ्रवणात्
चित्रगतेर्जातिस्मरणज्ञानोत्पत्तिश्चेत्यादि ।

१२१ वननिकुञ्जात् सस्त्रीकचित्रगतेः सुरनन्दननगरे प्रस्थानम्,
कनकमाला-चित्रवेगयोरपि ततः स्थानादुत्पतनम्, वर्त्मनि
गच्छतोर्देवसाक्षात्कार-संभाषणमोवाहनागमननिवेदन-
तत्प्रेषितव्यविधातकविद्याप्रतिघातसमर्थादिव्यमशिसमर्ष-
च-देवतिरोधानादिपर्युपाख्यानं च ।

अष्टम परिच्छेदः ।

१२३ नमोवाहनस्य ससुभटादिसामग्र्यस्य दूराद्विलोकनम्, कन-
कमालामयविह्वलताक्रन्दनादि, चित्रगतिना तत्संधीरता-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

पादनम्, नभोवाहनसमापतन-चित्रगतिनिर्भर्त्सन-बाणा-
ग्नेयवारुणादिशस्त्रवर्षण-मणिप्रभावसंजनिततन्निष्फला-
दिवर्णनगर्भितमन्ततो नागपाशविद्याह्वानमोचनतत्कृतवि-
बोर्निप्रभावसंजातचित्रवेगपतनपीडनमूर्च्छादि च ।

१३२ सुप्रतिष्ठस्य तत्र गमनम् । चित्रवेगापत्तित्राणादिद्वितीयप-
रिच्छेदाधिकृतवृत्तान्तसमन्वयसंकलितं च देवस्य पुनराग-
मनम् । तदागमन-निजत्राणादिप्रयोजन-पूर्वभवसंबन्धा-
दिचित्रगतिपर्यनुयोगस्य देवविहितं सर्वपरिचितपूर्वभव-
घटनावर्णनोपबृंहितं प्रतिवचनम् ।

नवमः परिच्छेदः ।

१४५ देवस्य घनवाहनमुन्युपसर्गनिवारण-मुनिकैवल्योत्पत्तिदेश-
नोपसर्गविधायकसुरपूर्ववैरवृत्तान्तस्वागामिभवविषयकदेव-
कृतप्रश्नकैवलिप्रतिकथनाद्युपवर्णनम् ।

१५० चित्रवेगस्य स्वभार्याया नभोवाहनकृतापहारपश्चाद्भूतवृत्ता-
न्तप्रश्नः । देवस्योत्तरम् । कनकमालां नभोवाहनादपहृत्य
देवेन चित्रवेगाय समर्पणम् । चित्रवेगस्य कृतवृत्तान्तिवेदनम् ।
देवस्य वरग्रहणायाग्रहः । चित्रवेगाय विद्याधराधिपतित्व-
दानम् । देवान्तर्धानं चेत्यादि ।

१५५ द्वितीयपरिच्छेदाधिकृतसुप्रतिष्ठधनदेवयोर्दिव्यमणिवृत्तो-
पसंहरणम् । धनदेवाय मणोः समर्पणम् । धनदेवस्याग्ने
प्रस्थानम् । कुशाग्रपुरसंप्राप्तिः । श्रीदत्तधनदेवयोर्भिद्योसैत्री,
धनदेवस्य श्रीदत्तगृहे भोजनाय निमन्त्रणम्, तत्र श्रीका-
न्तादर्शन-स्नेह-प्राप्तीच्छादिवृत्तान्तोपकथनम् ।

१५७ श्रीकान्तायाः कृष्णमुजङ्गदशनम् । नानोपायविधानम् ।
धनदेवेन दिव्यमणिप्रयोगेण तद्विषयपाकरणम् । धन-
देवस्य श्रीकान्तापरिखयन-निजपुरप्रस्थान-मार्गस्थसीहगु-
हादाहविलोकन-देवशर्ममेलन-दाहवृत्तान्तश्रवण-देवशर्मदे-
वल्लोकासिस्वपुरागमन-श्रीकान्तापुत्रप्रसूत्यादिवर्णनं चेति ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

दशम. परिच्छेद. । ५

१६३ पुत्रजन्मोत्सव-सराज्ञीकनृपनिनन्त्रण-नाम-विधान-राज्ञी-
पुत्राभिवाच्या-सुताभावजन्यशोकादिवर्णनम् ।

१६६ राज्ञो देवाराधनम् । देवतासाक्षात्कारः । राज्ञीस्वप्नदर्शन-
गर्भाधान-हस्त्यारोहणादिदोहदोत्पत्ति-तदपहारादि ।

१७३ नैमित्तिकागमन-राज्ञीविषयकप्रश्नोत्तर-नृपोत्तरदिकप्रया-
ण-राज्ञीसमागमादिवर्णनम् ।

१७५ राज्ञ्या गजविहितनिजापहारादारभ्य निजवृत्तान्तचिवेद-
नारम्भः, तत्र हस्तिनो गगनोत्पतनम्, राज्ञ्या गगनात्
सरोवरे पतनम्, सरोवरवर्णनम्, श्रीदत्तसमागमः, राज्ञ्या-
स्तेन कुशाग्रपुराभिगमनम्, वर्त्मनि भिल्लावस्कन्दः, राज्ञ्याः
सार्थाद्वियोगः, अटवीभ्रमणम्, पुत्रप्रसूतिः, तदपहारश्चेति ।

एकादशः परिच्छेदः ।

१८१ राज्ञ्याः क्रन्दन-तापसीसमागमाश्वासन-स्वाभ्रमनयनादि ।

१८४ अश्वहतसुरथागमनम्, तेन कुलपतये निजवृत्तकथनम्,
राज्ञ्यास्तेन सह स्वपुराभियानम्, मार्गे सुरथस्य राज्ञीशी-
लखण्डनोद्यमः, राज्ञ्याः पलायनं कुर्वत्या कूपे पतनम्, तत्र
निजपतिनृपस्य समागमश्चेतिप्रभृतिपरिवर्णनम् ।

१८९ उद्द्याने नभस्तलात् सुरसुन्दर्याः पतनम्, उद्यानपालेन
राज्ञे तन्निवेदनम्, राजपुरी तस्या नयनम्, राज्ञा तद्वृत्त-
पृच्छायां संक्षेपेण परिचयदानम्, राज्ञ्या दासीद्वारा वि-
स्तरतस्तद्वृत्तान्ताधिगमनप्रयासः, सुरसुन्दर्या दास्यै स्ववृत्त-
निवेदनोपक्रमश्चेत्यादि । तत्र—

१९३ स्वपुर-मातापितृ-कलाग्रहण-थौवनप्राप्त्यादिवर्णनम् । उ-
द्याने प्रियंवदादर्शन-संभाषण-विस्मृतविद्यापदोपलम्भन-
चित्रदर्शन-स्नेह-मूर्च्छा-सख्यालाप-प्रियंवदागमनादि ।

द्वादशः परिच्छेदः ।

१९९ सखीनां मिथो हास्यालापः । परिव्राजिकाया आगमनम् ।
तस्या आत्म-परलोकाभावादिसाधनगर्भनास्तिकतोपदेशः ।

पृष्ठाङ्कः

विषय ।

सुरसुन्दर्या युक्तिभिस्तत्खण्डनं चेत्यादिवर्णनम् ।

२०५ शत्रुञ्जयनृपस्य मन्त्रिद्वारा सुरसुन्दरीयाचना, नरवाहनेन तदनङ्गीकारः, द्वयोर्युद्धं च ।

२०७ रत्नद्वीपे सुरसुन्दर्यपहरणम्, अपहारकेण निजवृत्तनिवेदनम्, विद्याजापदानाय तस्य वंशजात्यामवस्थानम्, सुरसुन्दर्या आत्मघाताय विषफलभक्षणम्, मूर्च्छां चेत्यादि ।

२१२ मकरकेतोर्वंशजालीच्छेदः, वृक्षाथः सुरसुन्दर्यवलोकनम्, विषापहरणम्, शत्रुञ्जयनृपवधाय युद्धे गमनम्, प्रियंवदया सह सुरसुन्दर्या तत्रावस्थानम्, वेतालेन पूर्ववैरिणा सुरसुन्दरीमपहृत्याकाशात् पातनं चेत्यादि ।

त्रयोदशः परिच्छेदः ।

२१७ मकरकेतुकृतशत्रुञ्जयनृपवधः । धनदेवस्य राजसभायामागमनम् । नृपपृच्छोत्तरं तेन स्वीयसिंहलद्वीपयात्रार्थमङ्गवर्णनप्रक्रमः । तत्र समुद्रे मकरकेतुसंगमः । धनदेवस्य तद्दत्तजिज्ञासा । तत्कथनारम्भः । तत्र रत्नद्वीपे विद्यासाधन-सुरसुन्दरीविषापहार-रणाप्रयाण-रिपुव्यापादनादिवर्णनम् । नभोमार्गेण रत्नद्वीपे प्रत्यावर्तमानस्य मध्ये पूर्ववैरिदेवेन वार्धौ पातनम् । बाहुभ्यां तत्तरणप्रक्रमश्चेति ।

२३० प्रवहणभङ्गः । धनदेवस्य फलकासादनम् । नीरधितीरे स्थितिः । देवसाक्षात्कारः । तेन देवशर्मभवावस्थितौ धनदेवकृतस्योपकारस्य स्मारणा, विविधरत्नवितरणम्, हस्तिनापुरे नयनं चेत्यादिवर्णनम् ।

चतुर्दशः परिच्छेदः ।

२३५ सुरसुन्दरी-कमलावतीविलापः । सुप्रतिष्ठसूरिसमवसरणम् । तदुपदेशमुखेन संसारासारता-नारकादिदुःखदौर्गत्यादिवर्णनम्, धर्मतत्त्वादिसंकीर्तनं च ।

२४१ राज्ञो मकरकेत्वपहरण-वृद्धि-सत्त्वादिवृत्तान्तानुयोगोत्तरं केवलिकृतं तदुत्तरम् । पूर्वभवादारस्य तत्कालपर्यन्तं तद्विनिवेदनारम्भः ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

पञ्चदशः परिच्छेदः ।

२५२ प्रकृतसमाप्तिः । धनदेवस्य पङ्गीभङ्गानन्तरजातसूरिवृत्तप्र-
शनः । सूरैस्तन्निवेदनम् । प्रियंवदया समुद्रान्मकरकेतोरुद्द-
रणम् । तेन तस्यै स्ववृत्तशंसनम् । मकरकेतोः सुरसुन्दरी-
वृत्तजिज्ञासा, प्रियंवदया तद्विज्ञापनं च । धरणेन्द्रेण निजपूर्-
वचरित्रकथनपूर्वकं तस्मै विद्यावितरणं चेत्यादि ।

२६२ श्राकाशमार्गेण मकरकेतोरागमनम् । महोत्सवेन तस्य पुर-
प्रवेशः । सर्वेषां मिथः समागमहर्षः । सुरसुन्दरीमकरकेतु-
विवाहः ।

२६४ सूरिवन्दनायै नृपगमनम् । कमलावत्या निजपूर्वभवप्रशनः ।
सूरिणा तज्ज्ञापनम् । चित्रवेगादीनां दीक्षाग्रहणं चेति ।

षोडशः परिच्छेदः ।

२६९ मकरकेतो राख्यशासनपट्टतिः । शुभकृत्यानि । सुरसुन्दरी-
स्वप्नः । राज्ञः सभार्यस्य हिमवति गमनम् । तत्रोद्याने
दम्पत्योः प्रश्नोत्तरविनोद-कृष्णासर्पदंश-विषापहाराः, ग-
र्भाधानम्, पुत्रद्वयप्रसूतिः, युवराजविवाहश्च ।

२७८ मदनवेगस्य दासीरूपेण नृपवधोद्यमः । राज्ञा तस्य कारा-
गृहे क्षेपणम् । पर्युषणायां तन्मुक्तिः । पुना राजविघातचेष्टा ।
तत्रापि निष्फलता चेत्यादि ।

२८१ चित्रवेगसूरिसमवसरणम् । राज्ञा मदनवेगस्य वैरनिमित्तं
ज्ञातुमिच्छा । सूरिणा तदुत्तरदानम् । सुरसुन्दरीमकरकेतु-
प्रव्रज्योपादानं च ।

२८३ चित्रगत्यपहारः । सूरिदेशना । मकरकेतुमुनेर्मुक्त्यवाप्तिः ।
सूरि-सुरसुन्दरीप्रभृतीनां केवलज्ञानोत्पत्तिः । सर्वेषां मौह्य-
प्राप्तिः । ग्रन्थकृष्णता । प्रशस्तिः । ग्रन्थसमाप्तिश्चेति ॥

अहं

सुरसुन्दरी-चरिअं

सुह-सामन्न-पइन्ना-समैय-समारद्ध-ल्लोय-कम्मस्स ।
अमरवइ-वयण-धरिओ परिकुडिलो कुतल-कलावो ॥ १ ॥
कन्नासने सोहइ जस्स अवत्थाण-पत्थणत्थव ।
चित्तम्मतर-रुद्ध-प्पवेस-कदप्प-दूउव्व ॥ २ ॥

अहना ।

सोहइ जस्स सुसगय-उभयंस-लुलंत-कुंतल-कलावा ।
मुत्ती सुवन्न-वन्ना सकज्जलग्गव्व दीव-सिहा ॥ ३ ॥
जस्स पणामा पावइ पलय पत्तरोवि विग्घ-संघाओ ।
तस्स रिसहस्स पढमं नमामि पय-पकयं पयओ ॥ ४ ॥
अजियाइणो जिणिंदे वदे जम्मम्मि जेसिममरिंदा ।
रागाइणो वि सत्तू पंचत्त पाविया सैमयं ॥ ५ ॥
जम्मण-समयाणतर-सुमेरु-सिहरामिसेय समयम्मि ।
सँक्किंदण-कय-कुवियप्प-नासणे कय-पयत्तस्स ॥ ६ ॥
रागाइ-वइरि-सेणव्व जस्स दट्ठु अणन्न-सामत्थ ।
थैरहरिया अच्चत्थं सँसिलोच्चय-सायरा वसुहा ॥ ७ ॥
निम्मल-कम-नह-नियरो पडिबिंबिय-पणय-तिहुअणो जस्स ।
उव्वहइ जाय गव्वो केवलनाणस्स सैमसीसिं ॥ ८ ॥
जस्स य पणाम-मेत्ता निम्मल-कम-णँक्ख-पडिय-पडिबिम्बा ।
एक्कारस-गुणमुवल्लम्म अप्पयं हरिसिया तियसा ॥ ९ ॥
त वंदे जिण-यद देविंद-नरिंद-त्रिंद-वदियय ।
सिद्धत्थ-नरिंद-सुअ चरिमं चरिम गइ पत्तं ॥ १० ॥^{१२}

१ सामन्नं भ्रामप्यम् । २ B मइ । ३ B चत्तसुभिः कलापकम् । ४ अमरेन्द्रपक्षे
स्त्रीयपञ्चरुतरवम्, जिनेश्वरजन्माभिषेकसमये चामरादिधारकतया सौरूपपञ्चककर-
णस्य तेषामाचारात्; रागादिपक्षे पञ्चत्वं नाशः । ५ समकं युगपत् (V A. B. 2442)
६ B सक्कइ^० । ७ कम्पिता (H. D. V. 27) । ८ शिलोच्चयः पर्वतः । ९ समसीसी
= स्पर्धा (H. D. VIII. 13) । १० B नक्ख । ११ चरमगतिर्मुक्तिः । १२ B
पद्मभिः कुलकम् ।

दुज्जय-अणंग-मायग-भग-सारग-पुंगव-सरिच्छे ।
 सासय-सिव-सुह-सहिण् सिद्धे सिरसा नमसामि ॥ ११ ॥
 दुद्धंस-धंत-विद्धस-धीर-सिद्धत-देसए धीरे ।
 पचविहायार-रए सिरसा वदामि आयरिए ॥ १२ ॥
 विसय-सुह-निप्पिधासे संसौर-च्छेय-करण-तल्लिच्छे ।
 वंदामि उवज्झाप सुत्त-स्थ-विसारए सयय ॥ १३ ॥
 पच-महव्वय-दुव्वह-पव्वय-उव्वहण-पच्चले सिरसा ।
 घर-वास-पास-मुक्के साहू सब्बे नमसामि ॥ १४ ॥
 जीए कम-कमल पाविरुण पाविति पाणिणो परम ।
 नाण अनाणा वि ङु सा जयइ सरस्सई देवी ॥ १५ ॥
 जाण पसाएण पुण मएवि जड-बुद्धिणा कहा-करणे ।
 छीर्त्तिए पयट्ठिज्जइ, विसेसआं ते गुरू वंदे ॥ १६ ॥
 इय पुज्ज-पणइ-करण-प्पणासियासेस-विग्घ-सघाओ ।
 घोच्छं संवेगकरिं कह तु सुरसुदरिं नाम ॥ १७ ॥
 अन्न च, तस्स कीरइ पढम चिय पथणा खल-जणस्स ।
 धीहेइ कवि-जणो जस्स मूसआं इव विराळस्स ॥ १८ ॥
 अहवा सहावउच्चिय दोस गगहणम्मि वावंड-मणस्स ।
 अब्भस्यणा-सएहि वि न खलस्स खलत्तणं गलइ ॥ १९ ॥
 कुडिलत्तण न उज्झइ परिच्छिद्ध-गवेसओ य दोजीहो ।
 परियज्जतो वि कवीहिं दुज्जणो सप्प-सारिच्छो ॥ २० ॥
 अब्भत्थियो वि वको कल्लसिय-हियओ सुंविच्च-परिहीणो ।
 चंदोव्व दुज्जणो इह 'दोसासगे पयासेइ ॥ २१ ॥
 छलिए व निट्ठूरे वा कव्वे दोसो खलेहिं घेतव्वो ।
 उट्ठ-मुहाओ अहवा 'नीहरइ न जीरय कहवि ॥ २२ ॥
 दुज्जण-सहाए पडिय निम्मल कव्व पि लहइ न पइइ ।
 जल-विद्धुव्व सुतत्ते आयस-मीणम्मि पक्खित्तो ॥ २३ ॥

१ सारइ = सिंह । २ ध्वान्त = तिमिरम् । ३ A °साश्च्छे° । ४ तल्लिछान् =
 तत्परान् । ५ प्रखलान् = समर्थान् । ६ B °लाइ । ७ प्रवृत्तते । ८ B विडाल° ।
 ९ व्यापृतमनस । १० परिच्छिन्नगवेपकः, सर्पपक्षे छिद्र = विकल्प, दुर्जनपक्षे छिद्र =
 दूषणम् । ११ चन्द्रपक्षे सुवृत्तं = शोभनकुण्डलाकारः, दुर्जनपक्षे सदाचारः । १२
 चन्द्रपक्षे दोषाया रात्रे स्वाङ्गे, दुर्जनपक्षे दोषाणा दूषणानामासङ्गे । १३ निस्सरति
 (घ. P IV. 79) B नीसर° । १४ मार्ण = भाजतम् (घ P I. 267) ।

आसग्ज दुज्जण कवि-जणस्स अब्भत्थणा तओ विहल ।
 न इ सक्कर-रस-सितोवि चयइ कहुयत्तणं निवो ॥ २४ ॥
 अहवा कहा-पवधो कीरइ किं दुज्जणाण सकाए ॥
 ज्या-भएण परिहण-विमोयण हंदि । न इ जुत्त ॥ २५ ॥
 दुज्जण-असंमय पि इ कुणइ कवी कब्बमेत्थ किमजुत्तं ? ।
 उल्लयाणमभासंतोवि दिणयरो किं न उग्गमइ ? ॥ २६ ॥
 अपत्थिओवि सुयणो कईण कब्बे गुणे पयासेइ ।
 धवलेइ जैयं सयल सभावओ चेव निसि-नाहो ॥ २७ ॥
 निदाकैरि-जणस्स वि दोस-ग्गहाही न सज्जणो कहवि ।
 कुणइ सुयधं वासिं तच्छिज्जतो वि मलयरुहो ॥ २८ ॥

अ च ।

हवइ इ विरुवयपि इ कब्बे सुयणाण सगमे लुटुं ।
 सिंप्पि-पुडम्मि पविट्ठ जलपि मुत्ताहल होइ ॥ २९ ॥
 अब्भत्थणारिहा ज सुयणा, तो ते उ पत्थिमो इण्हि ।
 एग्ग मणा होउ सांहिज्जति निसामेह ॥ ३० ॥
 घोरे अणोरपारे ससारे जोणि-लक्ख-पत्तरम्मि ।
 अइदुलह लद्धूण मणुयत्त भविय-लोएण ॥ ३१ ॥
 देविद-चंद-नागिंद-विद-मैणुइंद-वदिय-जिणेहिं ।
 वैजरिए उज्जमित जुत्त धम्मम्मि सुद्धम्मि ॥ ३२ ॥
 सौ अंतरारि-विजए राग-दोसा य अतरा सत्तू ।
 तन्विजए चिय सोक्ख तेहिं जियाण पुणो दुक्ख ॥ ३३ ॥

एव च ठिए ।

राग-दोसाणुगया जीवा पौवेति विविह-दुक्खाइं ।
 तम्हा तन्विजए चिय विवुहेहिं होइ जइयव्व ॥ ३४ ॥
 एयत्थ-साहण-परा सोलस-परिच्छेय-संगया ललिया ।
 पाइय-गाहाहिं कहा कीरइ सुरसुदरी-नामा ॥ ३५ ॥
 अबुह-जण-बोहणं तह दुक्कह-लोयाण चित्त-रजणय ।
 जुगवं णो सक्किज्जइ कवीहिं समयपि काऊण ॥ ३६ ॥

१ परिहणं=परिधानं=वस्त्रम् (H D. VI, 21) । २ B परिहाण । ३ जय =
 जगत । ४ B कारज । ५ तथा वास्या छियमानः । ६ लड् श्रेष्ठम् (H D. XII 26)
 ७ झुक्ति-पुटे । ८ कथ्यमानाम् । ९ A ० हियंते । १० अण = नास्ति (H P. II, 190)
 उरं = आरम्भः (H. D. I 86) पारखान्तो यस्य तस्मिन्ननाशवन्ते इत्यर्थः । ११
 मणुइंदा = मनुजेन्द्राः । १२ वजरिए = कथिते (H. P IV 2) । १३ संज
 छुद्धधर्मः । १४ दोसो द्वेष. (H.D.V. 56) । १५ B पावति ।

जओ ।

सालंकारेण घणक्खरेण रजिज्जए जणो विवुहो ।
 पयइत्थ-ळलिय-कव्वं अबुहाण वोहणं कुणइ ॥ ३७ ॥
 दोणह वि ऐक्कवए द्विय सक्किज्जइ रंजण न काळण ।
 एक्क गेणहतार्णं अवस्म किर नासए^१ वीय ॥ ३८ ॥
 निय-गुरु-कम प्पसाया कावि हु सत्ती उँ जइवि मह अत्थि ।
 उँवमा-सिलेस-रूवग-वण्णग-वहुळम्मि कव्वम्मि ॥ ३९ ॥
 सहवि हु तय न कीरइ असमत्थं पैत्थुअम्मि ज अत्थे ।
 तो अबुह-वोहणत्थ पयइत्था कीरए एसा ॥ ४० ॥

किञ्च ।

सीसिणि-मैयहरियाए गुरु-भगिणीए अलघ-वयणाए ।
 सिरि-कल्लुणमईए पवत्तणीए उ वयणेण ॥ ४१ ॥
 पारद्धा ज एसा कवित्त-गव्वेण नो मए, तेण ।
 कीरइ उँत्ताणत्था पाइय-गाहाहिँ ललिय-पया ॥ ४२ ॥
 हु पज्जत्तं वहुणा पत्थुय-विग्घावहेण विहलेण ।
 विहव-कुळ व्वालिया-कय-कडक्ख-विक्खेव-सरिसेण ॥ ४३ ॥
 निसुणह एगग-मणा होउमियाणिं कहं कहिज्जंतं ।
 उँदुद्धाइज्ज-सएहिँ गाहाण कय-परिच्छेयं ॥ ४४ ॥

अत्थेत्थ सुवित्थिओ उदुद्धाहो-लोग-मँज्जयारम्मि ।
 नामेण तिरिय-लोगो विवुँहाणुगओ सुमेरुव्व ॥ ४५ ॥
 दीवो उ अत्थि तत्थवि वित्थरओ जौयणाण लक्ख तु ।
 जलहि-वलयावगूढो जमुदीवो त्ति विक्खाओ ॥ ४६ ॥
 तस्स य दाहिण-भागे भरहं नामेण अत्थि वर-खेत्तं ।
 वेयइद्ध नग-वरेण दुहा-विहत्त सुवित्थिन्न ॥ ४७ ॥
 अह दाहिणइद्ध-भरहं गगा-सिघूण मँज्जयारम्मि ।
 कप्प-दुमोव्व दुमाणं वहु-देसाणं पहाणयरं ॥ ४८ ॥
 घन्न-समिद्धिल-पामर-रासय-ससइ-पूरिय-दियतो ।
 अवि-करह-महिस रासह-नाणाविह-गोहणाइओ ॥ ४९ ॥

१ एकपदं=धुगपत् । २ वीर्यं=द्वितीयम् । ३ B वि । ४ उपमा-श्लेष रूपकादयो-
 इल्लहारविशेषाः । ५ प्रस्तुते । ६ A^१ पत्थुयम्मि । ७ मयहरिया महत्तरा (P.P) । ८
 उत्तानार्था=स्पष्टार्था । ९ अपेक्षार्थावशतैः । १० मज्जयारं=मध्यम् (B D P
 ११) । ११ विवुधा. पण्डिताः, देवाश्च । १२ गोधनाकीर्णः ।

पइदियह-वहंताणय-सारणी-विसर-रेहिरुज्जाणो ।

पुर-नगर-गाम-पउरो बड्ड-रिद्धि-समिद्ध-सयल जणो ॥ ९० ॥

निच्चं पमुइय-लोओ नाणाविह-उच्छवेहिं अत्रिरहियो ।

मय-डमर-रहिय-गामो कुरुत्ति नामेण घर देसो ॥ ९१ ॥^१

अविय ।

अणवरय-वहंताणय-वणिय-सत्थोह-वसिम-सयल-पहो ।

जत्थ न नज्जइ पहि पहिं अडवि-वसि-ठाणय-विसेसो ॥ ९२ ॥

अन्न चं, तम्मि देसे गुणाण भवणम्मि एयमँच्छरियं ।

सोअ-रहियोवि ज सुणइ जणवओ लोय-मणियाइ ॥ ९३ ॥

अविय ।

जत्थ य गाम-मँहल्लां कर-रहिया धम्म वज्जिया मुणिणो ।

देसस्स तस्स सवणणम्मि को उज्जम कुणइ ? ॥ ५४ ॥

तत्थवि य अत्थि वित्थिन्न-जलहि-वलयणुकारि-परिहाए ।

पर-पुरिसालंघाए परिकिखत्त भँमिर-मयराए ॥ ५५ ॥

पडिक्ख-मयुप्पायण-विसाल-सालेण परिगयं रम्म ।

रमणीय-मगर-तोरण-गोउर-दारेहिं परिकिन्न ॥ ५६ ॥

अइनील-बहल-उववण-विरायमाणवसाण-भागेहिं ।

मँत्तालव-भावक्खय-जुएहिं धँर-चित्त-जुत्तेहिं ॥ ५७ ॥

नाणा-भूमि-जुएहिं पासाएहिं तुसार-धवलेहिं ।

तन्नयर-वासि-जण-जँस-थूहेहिंव निच्चमइरम्म ॥ ५८ ॥

तह अवरावर-देसागण तन्नयर-वासिणा चव ।

वणिय-कला-निउणेण पइदियहं वणिय-लोएण ॥ ५९ ॥

किँज्जित-वणिज्जेहिं विरायमाण अणेग-हट्टेहिं ।

परिपूरिएहिं अंतो बड्ड-मुल्लँ-कियाणग-सएहिं ॥ ६० ॥

उत्तुग-मगर-तोरण-पवणुद्धुय-धवल-धय-वडद्धेहिं ।

सुंदर-देव-उलेहिं उवसोहिय-सुदर-पएस ॥ ६१ ॥

१ रेहा=राजन = शोभा (H. P. IV 100) साऽस्ति येषां रोहिराणि (H. P. II. 159) । २ B चतद्यमिः कलापकम् । ३ वसिमा वासवान् । ४ आश्वर्यम् । ५ सोओ=श्रोत = श्रोत्रम्, शोकश्च । ६ महल्लो = वृद्धो निवहश्च (H. D. VI. 143) प्रथमेऽर्थे विरोधः, कर(इस्त)रहितानां महत्त्ववाचात्, द्वितीयेऽर्थे परिहार, सर्वप्रामाणा कर(राजदेयमाग)वर्जितत्वात् । ७ धर्मः=पुण्यं, धनुश्च । ८ भमिरा भ्रमवन्तो भवरा यस्यां तथा । ९ मत्तालम्बः प्राङ्गणावरणम् । १० B पायाररम्मोहिं । ११ थूहो = प्रासादशिखरं (H. D. V 32.) । १२ क्रीयमाण वणिज्जैः । १३ B ल्लग । १४ ध्वजपटाब्जः ।

तह पंडु पउम-सडोह-मडियाणेय-गुरुतर-सरोहिं ।
 सोवाण-पति-सुगमावयार-वावी-सहस्सेहिं ॥ ६२ ॥
 वर-तिय-चउक्क-चच्चर-आरामुज्जाण-दीहियाईहिं ।
 देवाणमवि कुणंत पए पए चित्तै-सहरणं ॥ ६३ ॥
 सयल्लन पुर-पहाणं नयर सिरि-हत्थिणाउदं नाम ।
 नयर-गुणेहुववेय सकास अमर-नयरस्स ॥ ६४ ॥^१
 जत्थ य निवसइ लोओ पियवओ धम्म-करण-तल्लिच्छो ।
 दक्खिन्न-चाय-मोगेहिं सगओ तह कळा-कुसलो ॥ ६५ ॥
 जत्थ य पुरम्मि निच्चं इओ तओ बहु-पओयण-परेण ।
 भमिर-जण-समुदएण दुस्संचाराओ रँत्थाओ ॥ ६६ ॥
 जत्थ य कोडि-पढाया-पच्छाइय-सयल-गयण-मग्गम्मि ।
 लोओ गिम्ह-दिणेसुवि रवि-कर-ताव न याणेइ ॥ ६७ ॥
 जत्थ य पुरम्मि पुरिसा घर-भित्ति-निहित्त-मणि-मऊहेहिं ।
 निच्च ह्यधयारे गयपि रँइ न याणंति ॥ ६८ ॥
 रम्मत्तणओ जस्स य पलोयणत्थव आगया देवा ।
 कौउगवक्खित्त-मणा अणमिस-नयणत्तण पत्ता ॥ ६९ ॥
 धवल-हर-सिहर-विरइय-पवण-पैहल्लंत-वेजयतीओ ।
 सँनाति व रविणो सारहिस्स अइउच्च-गमणट्ठा ॥ ७० ॥
 जत्थ य पुरम्मि दीसइ पाय-पहरो उ रग-भूमीसु ।
 दंडो उ धय-वडाण सीस-च्छेओ जुयारीण ॥ ७१ ॥
 कुसुमाण सिरिसि बंधो साग-च्छेत्तेसु जीव-कत्तणया ।
 तह पडिय-परिसासु पैत्ताणं हदि । भिदणैया ॥ ७२ ॥
 अह एक्को विय दोसो गुणाण भवणम्मि तम्मि नयरम्मि ।
 निदोस-साहुणो ज सयावि दीसति गुँत्ति-ठिया ॥ ७३ ॥
 अह तम्मि पुरम्मि पँहँ पभूय-करि-त्तरय रयण-भँडारो ।
 जह-भणिय-नीइ-पालण-आणदिय-सयल-जण-चित्तो ॥ ७४ ॥
 निय-जुद्धे समुदएण वसीकयासेस-सत्तु-सताणो ।
 संपूरियत्थि-समुदय-मण पत्थिय-अत्थ-वित्थारो ॥ ७५ ॥

१ B पड्ढ । २ B °सहरण च । ३ B दशभिः कुलकम् । ४ इत्था = राज-
 भार्गव । ५ रात्रिम् । ६ कौशुकावक्षिप्तमनसः । ७ पहल्लती = घूर्णयमाना (H P IV.
 117) विचलन्तीत्यर्थः । ८ सङ्गा कुर्वन्तीति । ९ जुयारी = धान्यविशेषः । १० पत्त =
 पात्र पत्र च । ११ A °णय । १२ गुत्ति = कारागृहम्, मनो-वाक्-श्रवणसयमनरूपः
 साधोराचारश्च । १३ प्रभुः = स्वामी राजत्यर्थः ।

दद-काढेण-मुया ऽपरिमिय परक्कम क्त सयल-पडिवक्खो ।
 पडिवक्ख-भामिणी-वयण-नल्लिण-सकोयण मैयको ॥ ७६ ॥
 सूरौव्व पिहु-पयावो सीहो इव अकय-पर-त्रलासको ।
 उयहिंव्व सुगभीरो चंदो इव जण-मणाणदो ॥ ७७ ॥
 रूवेण कामदेवो बुद्धीए सुर-गुरुस्स सारिच्छे ।
 निवसइ पमोय-पत्तो राया सिरि-अमरकेउत्ति ॥ ७८ ॥
 तस्स य ति-वग्ग-सार रज्ज-सिरिं सम्ममणुहवंतस्स ।
 वञ्चंति वासराइ इदस्स व देव-लोगम्मि ॥ ७९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अत्थाण-गयस्स राइणो तस्स ।
 विणय-पणउत्तमगो पडिहारो वंधुलो भणइ ॥ ८० ॥
 देव ! कुसग्गपुराओ चित्तयरो चित्त-कम्म-पत्तट्ठो ।
 नामेण चित्तसेणो समागतो चिट्ठइ दुवारे ॥ ८१ ॥
 सो देव-पाय-दसण-सुह-कंवी इच्छए इह पवंस ।
 एवं च ठिए अम्ह देवाएसो पमाणाति ॥ ८२ ॥
 तत्तो रण्णा भणिय लहु पवंसेहि, ताहे सो त्रिहिणा ।
 अत्थाणम्मि पविट्ठो कय-विणओ राइणो पुरओ ॥ ८३ ॥
 उवविट्ठो भूमीए रत्ता भणिओ कुओऽसि त मह ! ? ।
 केण व कज्जेण इह समागतो मह समीवम्मि ? ॥ ८४ ॥
 तो भणइ चित्तसेणो कुसग्गनयराउ आगओ देव ! ।
 चित्तगरो साइमय जाणामि य चित्त-कम्ममह ॥ ८५ ॥
 चित्त-प्पिओ य देवो सुम्मइ वत्तासु तेण अहमेय ।
 चित्त-कलं पयडेउ समागतो देव पासम्मि ॥ ८६ ॥
 तत्तो रत्ता भणिय केरिसय चित्त-कोसल तुज्ज ? ।
 दसेहि ताव मज्ज आलिहियं किंचि वैर-रूय ॥ ८७ ॥
 अह तेण कक्ख-देसम्मि गोविया चित्त-पट्टिया सहसा ।
 पयडीकाउं रण्णो समप्पिया हिट्ठ-वयणेण ॥ ८८ ॥
 पम्परत-पयढ-पुलओ राया पुँलोएइ तत्थ आलिहिय ।
 नाणा-वन्नय-कलियं पमाण-रेहाहिं सुविसुद्धं ॥ ८९ ॥
 अहिणव-जोव्वण-वर-रूव-जुत्तमच्चत-मणहरागार ।
 अहिणव^१सिहिणारम कण्णाए रूवय पवर ॥ ९० ॥^१

१ A कामि । २ A भिय । ३ B पयभिः कलापकम । ४ आस्थानं-सभा । ५
 पत्तदो = बहुशिक्षितः (M. D. VI. 68) । ६ B मह तुम । ७ श्रूयते । ८ प्रकटयितुम् ।
 ९ A °हिउ । १० B वृचंति । ११ पश्यति (M. P. II. 181) । १२ सिद्धिणो =
 स्वनः (M. D. VIII 31) । १३ B युत्तम ।

त ददुं नर-नाहो चित्तइ एसो डु चित्त-कम्मम्मि ।
 अइकुसलो ज लिहिय अउन्व-रूव इम रूव ॥ ९१ ॥
 ति-लोक्कम्मिवि मन्ने एरिस-रूवा न इरियया अत्थि ।
 चित्त-कळा-निउणत्ता अदिट्ट-रूवा इमा लिहिया ॥ ९२ ॥
 जइ पुण कत्थवि होजजा एरिस-रूवेण इरियया कत्ता ।
 तीए वि संगमो जइ ता रज्जं होज्ज सकयत्थं ॥ ९३ ॥
 एव चित्तैतस्स य वैम्मह-सर-भोयरम्मि पडियस्स ।
 वीसरिओ से अप्पा चित्तेऽवक्खित्त-चित्तस्स ॥ ९४ ॥
 तत्तो खणतराओ समीलिय-लोयणो अमरकेऊ ।
 सीहासणाउ पडिओ मुच्छए परवसो सहसा ॥ ९५ ॥
 हा ! हा ! हत्ति भणता अत्थाण-गया समुट्टिया लोया ।
 वीयाति वीयणेहिं सीयल-सल्लिणेण सिंचति ॥ ९६ ॥
 वयणे खिंति खिप्प कप्पूर तह मलेति अगाइं ।
 तं ददुं चित्तसेणो पहसिय-वयणो दद जाओ ॥ ९७ ॥
 रे ! रे ! कोवि डु पात्रो अहिमर-रूवेण आगओ एसो ।
 कम्मणगारी जेणिह विमोहिओ अम्ह सामित्ति ॥ ९८ ॥
 ताळेह हणह वधह एव भणतोहिं अंगरक्खेहिं ।
 गहिओ सो हम्मंतो एव भणित्ता सैमाढत्तो ॥ ९९ ॥
 भो ! भो ! भदा ! नाहं दुट्ठो ता मा मुहा कैयत्थेह ।
 तत्तो य तेहिं भणिय कह न दुट्ठो तुम पाव ! ? ॥ १०० ॥
 कम्मण-कय हि चित्तं पयसिय कीस राइणो तुमए ? ।
 तह मुच्छियम्मि देवे वियसिय-वयणो य किं जाओ ? ॥ १०१ ॥
 ता कहसु केण रण्णो वहणत्थं पेसिओ तुम पाव ! ? ।
 तो मणइ चित्तसेणो अक्खिस्स तुम्ह सव्वंपि ॥ १०२ ॥
 रनो अन्मुदयत्थ समागओ न उण दुट्ठ-बुद्धीए ।
 एंमाइ भणतोवि डु बद्धो सो राय-पुरिसेहिं ॥ १०३ ॥
 एत्थतरम्मि राया गय-मुच्छो सैत्थ-न्वेयणो जाओ ।
 अह नरवइणा भणिय मुत्तह भो ! चित्तगरमेय ॥ १०४ ॥
 उच्छोडिय-वधो सो रन्ना भणिओ य भइ ! उवविससु ।
 आइक्खसु मह सच्च केण तुम पेसिओ एत्थ ? ॥ १०५ ॥

१ अपूर्वरूपम् । २ वम्महो = मन्मथः । ३ विस्मरितः । ४ अभिमरो घना-
 द्धिक्रान्तो मरुत्प्रभयराहित साहसकर्मकारी । ५ हम्मंतो = हन्यमानः । ६ समाढत्तो =
 समारब्धः (M. P II, 138) । ७ कदयवत् । ८ प्रदावीतम् । ९ आख्यास्यामि ।
 १० एवमादि । ११ स्वस्थचतनः ।

निय-सहि यण-सजुत्ता ताव य कमलावई तहिं आया ।
 भूसण-पसाहिअगी गेंदुय-कीलाए कीळती ॥ १२१ ॥
 अह सा भगिणी रत्ना पीईए निवंसिया निउच्छगे ।
 तत्तो दहु तीए रूव तह जोव्वणमुदग्ग ॥ १२२ ॥
 भणिओ रत्ना मती मइसागर ! तइय पव्वयतेण ।
 ताएण अह भणिओ भगिणी टाणम्मि दायव्वा ॥ १२३ ॥
 इहिं वरस्स उच्चिया जाया एसत्ति, ता मह कहसु ।
 को अणुरूवो पुरिसो ईमीए सुक्कुळ-प्पसूओ य ? ॥ १२४ ॥
 मइसागरेण भणिय देवो च्चिय एत्थ जाणए उच्चियं ।
 तत्तो रत्ना भणियं एव मे फुरई च्चित्तम्मि ॥ १२५ ॥
 कीरइ सयवरो इह हक्कारिज्जतु सव्व-रायाणो ।
 जो च्चैव हियय-इट्ठो त च्चैव वरेई जेणेसा ॥ १२६ ॥
 मइसागरेण भणिय ज देवो आणवेइ त किच्चं ।
 नैवरि सयंवर-करणं सपइ उच्चिय न काउ जे ॥ १२७ ॥
 सव्वेवि निवा जइया आयत्ता होंति एग-नरवइणो ।
 तदणुत्ताएण तया सयवरो होइ कायव्वो ॥ १२८ ॥
 एगस्स जओ वरणे सेसाण सो निवारगो होइ ।
 सपइ पुण रायाणो नरिंद ! सव्वेवि अहमिंदा ॥ १२९ ॥
 ता ताणमंग-वरणे सेसा सव्वेवि सत्तुणो होंति ।
 न य सक्का संगामे जिणिउ सव्वेवि एणेण ॥ १३० ॥
 ता अलमिमिणा नर-वर ! विग्गह-मूलेणणैथ-व्वहुलेण ।
 कमलावई-सयवर-करणेण एत्थ पत्थावे ॥ १३१ ॥
 तत्तो रण्णा भणिय कस्सेसा तैरिहि भइ । दायव्वा ।
 को व इमीए इट्ठो मणस्स इइ कह णु नायव्व ? ॥ १३२ ॥
 जस्स व तस्स व रत्तो दायव्वा न य मए नियय-भगिणी ।
 टिक्का होइ सुट्ठिक्का जस्स, इमा तस्स दायव्वा ॥ १३३ ॥
 एव च्च जाव जपइ राया मइसागरेण सह तत्थ ।
 ताव य दुवारंपैलो पणाम-पच्चुट्ठिओ भणइ ॥ १३४ ॥
 अट्ठग-निमित्त-विऊ भूय-भविस्सत्थ-पयइण-पैडिट्ठो ।
 सुमई-नामो इहइ समागओ देव । नेमिती ॥ १३५ ॥

१ B कहु । २ निउच्छगे=निजोत्सङ्गे । ३ तदा प्रमजता=दीक्षा गृहता ।
 ४ B इहिं । ५ B मीइ । ६ आनन्तर्येऽव्ययम् (M. P II 188) । ७ पादपूरणे-
 ऽव्ययमिदम् (M P II 217) । ८ यदा । ९ A भायम्मि तवो । १० अन्तर्यबहुलम् ।
 ११ B तरहि; तहिं । १२ A रयालो । १३ पटिष्ठः=चतुर ।

सो देव-दंसणत्थं दुवार-देसम्मि चिट्ठइ इयाणि ।
इय सोत्तं नर-वइणा भणिय तुरियं पवेसेहिं ॥ १३६ ॥
त्तयत्थत्तरं च सुमई निम्मल-सिय-वसण-सोहिय-सरारो ।
गोरोयण-कय-तिल्लओ समागओ राइणो पुरओ ॥ १३७ ॥
आसी-पयाण-पुव्वं दात्तं ट्ठुव्वक्खए वरिंदस्स ।
रत्ता कओवयारो उच्चियासणगाम्मि उवविट्ठो ॥ १३८ ॥
रत्ता पच्चय-हेउ अतीय-वत्थुम्मि पुच्छिओ एसो ।
पच्चक्ख पिव सव्व साहेइ सो अविताह जाव ॥ १३९ ॥
ताहे पहसिय-वयणो राया नरवाहणो इमं भणति ।
ओ सुमइ ! मज्झ भगिणी एसा कमलावई कण्णा ॥ १४० ॥
एईए को भत्ता होही मण-वल्लड्ढात्ति वज्जरसु ।
सुमई निरुव्विऊण निमित्तमेवं समुल्लवइ ॥ १४१ ॥
नर-वर ! चित्ते लिहिय एईए रूवय पुलोएत्ता ।
मुच्छिज्जिस्सइ जो इह होही भत्ता इमीए सो ॥ १४२ ॥
सयलोरोहै-पहाणा तस्स य होही इमा महादंवी ।
एत्थत्थे य नरेसर ! मा काहिसि अन्नहाभाव ॥ १४३ ॥
एत्थतरम्मि सागर-सेट्ठी सलवइ सुमइ-नेमित्ति ।
सिरिकंताए भत्ता को होही मज्झ घूयाए ? ॥ १४४ ॥
वज्जरइ तओ सुमई कामिण-मुयगेण ढंसियमेय जो ।
उब्बीविस्सइ सो चिय भत्ता घूयाए ते होही ॥ १४५ ॥
एव च पुच्छिऊण उच्चिय काऊण तस्स उवयार ।
पट्ठविओ नर-वइणा जहामय पडिगओ सुमई ॥ १४६ ॥
त्तो य भणइ मती सोहणमहुणा नरिंद ! सजाय ।
ता इण्हि तव्वभणिए कायव्वो उज्जमो होइ ॥ १४७ ॥
भणिय रत्ता को इह साइसय लिहइ चित्त-कम्मति ।
मइसागरेण भणियं सुपसिद्धो ताव इह नयरे ॥ १४८ ॥
एक्को चिय कमलावइ-उज्जाय-सुमित्तसेण-नामस्स ।
तणओ उ चित्तसेणो अइकुसलो चित्त-कम्मम्मि ॥ १४९ ॥
रत्ता भणिय सिग्घ वाहरइ तयति तक्खपोण अह ।
वाहरिओ सपत्तो भणिओ रत्ता सबहु-माण ॥ १५० ॥

१ आशी प्रदानपूर्वम् । २ दूर्वाक्षतान् । ३ अवितयम् = सत्यम् । ४ B एवं एईइ
पिक्खिऊण निवो । ५ अवरोध. = अन्त पुरम् । ६ कसिणो = कृष्णः । ७ दृश्यम् । ८
अस्थापितः । ९ B सुरमम् ।

कत्रलावईए रूव सिग्घ आळिहसु चित्त-फळहीए ।
 ज आणवेसि, भणिउं सोहण-वन्नेहि तं लिहियं ॥ १५१ ॥
 देक्खालिय च रत्तो साइसयं पेक्खिऊण सो तुट्ठो ।
 भणिओ य अह रत्ता एत्यथे त सिं उचिउत्ति ॥ १५२ ॥
 चित्तगर-वेसधारी एय वेत्तूण सब्व-राईण ।
 दसेसु, जस्स मुच्छा जायइ एय पुँलोएउ ॥ १५३ ॥
 सो मह साहेअब्बो सिग्घं आगम्म, जेण तस्सेव ।
 महया उवयारेण दिज्जइ कमलावई एसा ॥ १५४ ॥^६
 एव रण्णा भणिओ तत्तो पणमित्तु तस्स पय-कमळं ।
 कइवय-परियण-सहिओ कुसगगनयराउ नीहरिओ ॥ १५५ ॥
 सुग्गीव-कित्तिवद्धण-पमुहाण नरवईण मे एसा ।
 सदासिया उ, न पुणो जाया इह अत्थ-त्तसिद्धी ॥ १५६ ॥
 अज्ज पुणो इह नयेरे समागओ देव । तुम्ह पासम्मि ।
 एय नियेच्छिऊण मुच्छा जाया य तुम्हाण ॥ १५७ ॥
 जाय मह मामि-ममीहिय ति चित्तित्तु तेण नर-नाह ।
 जाओ हरिसो मज्झ सुमारिय नेमित्तियं वयणं ॥ १५८ ॥
 एएण कारणेण मुच्छाए तुम्ह हरिमिओ अहय ।
 ता मा नरिंद ! अनह-भवेण वियण्सु ममति ॥ १५९ ॥
 इइ चित्तसेण-वयण सोऊण विगय-अन्न-आसंको ।
 वज्जरइ अमरकेऊ विम्हइओ चित्त रूवेण ॥ १६० ॥
 किं तीए कन्नाए एरिसयं अत्थि रूव-सोहग्ग ? ।
 ता मणई चित्तसेणो निमेसंमत्त इम लिहियं ॥ १६१ ॥
 को सक्कइ कुसलोवि डु जँहट्टिय तीए राय-कन्नाए ।
 निज्जिय-तियस-विलासिणि-रूव रूवं समाळिहिउं ? ॥ १६२ ॥
 तव्वयण सोऊण हरिसिय-हियएण राइणा तस्स ।
 अग-विलगामसेस पसाइय कडय-वत्थाइं ॥ १६३ ॥
 तो मणइ चित्तसेणो आप्स देह देव ! अम्हाण ।
 नरवाहणस्स रण्णो जँहट्टियं जेण सँहेमो ॥ १६४ ॥
 रण्णण्णुन्नाओ सो कमेण पत्तो कुसगगनयरम्मि ।
 नरवाहणस्स रत्तो सिट्ठो सब्बोवि वुत्ततो ॥ १६५ ॥

१ आङ्गपयसि । २ दर्शित (B P IV. 181) । ३ त्वम् । ४ अस्मि । ५ दृष्ट्वा
 (B. P IV 181) । ६ B युग्मम् । ७ नि सतः (B. P IV. 79) । ८ स्मृत्वा ।
 ९ विस्मित । १० यय स्थितम् । ११ दययामः (B P IV. 2) ।

अह तेणवि निय-भगिणी पभूय-धण-परियणेण परियरिया ।
 पट्टाविया हिट्ठेणं सयंवरं अमरकेउत्त ॥ १६६ ॥
 सिरिकंताइ-साहि-जणं आभासित्ता य सयल-परिवार ।
 कमलावईवि च्चलिया हरिस-विसायाउरा हियए ॥ १६७ ॥
 इच्छिय-वर-लाभेणं साणदा तह्य वंधु-विरहेणं ।
 किंचि-ससोगा पत्ता कमेण सा हत्थिणपुरम्मि ॥ १६८ ॥
 महया विच्छेदुण सोहण-लग्गम्मि गुरु पमोएण ।
 कमलावई उ रत्ता परिणीया खैत्त-कुल विहिणा ॥ १६९ ॥
 पाणाणवि अन्महिया पवरं अतउरत्त सयलत्त ।
 इंदस्सव इदाणी जाया अह सा महादेवी ॥ १७० ॥
 तीए सह विसय-सांखं अणुहवमाणत्त राइणो तत्त ।
 नाईए सयल-भूमि नियय परिवालयत्त ॥ १७१ ॥
 वञ्चति वासराइ सुह-समुदयमसममणुहवत्त ।
 विवुह-पहुत्तव तियसालयम्मि आइट्ट-दुक्खत्त ॥ १७२ ॥
 तम्मि य पुरे पसिद्धो पवरो पउराण आसि धणवम्मो ।
 मेट्टो निवत्त इट्टो पत्तट्टो सव्व-सत्थेसु ॥ १७३ ॥
 नासेस-अत्थि-वित्थर-पत्थिय-अन्महिय-दिन्न वर-दाणां ।
 अज्जय-ईज्जय जणयज्जियाए लच्छीएऽलकरिओ ॥ १७४ ॥
 जिण-समय-मत्थ-वित्थर-वियक्खणां मोक्ख-मग-तल्लिच्छे ।
 जिण-साहु-पूयण-रओ साहम्मिय-वच्छलो धैणिय ॥ १७५ ॥
 अत्रहसिय-तियम-मुदरि-रूवाइसया पई-वया दक्ख ।
 अजा मणोरम-नामा तत्त थ पाण-पिया धैणिय ॥ १७६ ॥
 ताण ति-वग्ग-मार विमय-मुह मम्ममणुहवताणं ।
 निय-कुल मट्टण भूओ जाओ अह टारवा एव्वां ॥ १७७ ॥
 वैत्ते य वाससाहे अम्म-पीईहिं नियय कुल-वाहिणा ।
 धणदेवोति य सम्मं नामं निवत्तिय तत्त ॥ १७८ ॥
 अह पंच-धाइ कय-विविह-लालणो टारओ सै वद्धतो ।
 पत्ता कुमार-भाव माळ-पिऊण कयाणटो ॥ १७९ ॥

१ विच्छट्टो = विच्छदो विस्तार (II P D. III 9) विच्छट्टो समूह (G ४
 ४४२) विच्छट्टो = ऋद्धि. (II D. VII ३२) २ B ० एम । ३ A निहणाओ ।
 ४ B तीइ । ५ L ० इंड । ६ ० GE NOT P 7 । ७ ऊजओ = आर्थक. = पि-
 तामहः । ८ पजओ = प्रार्थकः प्रपितामहः । ९ धणियं गाढ (II D.V. 58) । १०
 घृत्त न त । ११ अःव. - पतु-ग्राम् । १२ A पव^० ।

अन्महिय-अह-वरिसो सम्म अन्मसिय-सयल-विज्जस्त ।
 उज्जायस्सुवर्णायां विनाय-कला-कलावस्म ॥ १८० ॥
 थेवेण वि कालेण अहिगमियायां सैमत्य विज्जाओ ।
 सयले कला-कलावे अह जायां सोवि पँत्तद्वे ॥ १८१ ॥
 तत्तो गहिय-कलावो समाणिओ निय घरम्मि घणदेवो ।
 पिट्ठणा से उज्जाओ स पूट्ठओ वत्थमार्डहिं ॥ १८२ ॥
 कमसो पवइइमाणो घणदेवो जांन्वण समणुपत्तो ।
 निज्जिय-अणग-रूवो जाओ वर कामिणी-टडओ ॥ १८३ ॥
 अह सो समाण-जांन्वण-रूवाइमएहिं वर-वयसोहिं ।
 परियरिओ आहिंइइ ईसर-लीलं विडवतां ॥ १८४ ॥
 अह अन्नया कयाइवि वयस-विसरेण परिगओ एसो ।
 नयराओ नीहरिओ पत्तो य मणोरमुज्जाणे ॥ १८५ ॥
 दिट्ठो य तत्थ एगो पुरिसो गुरु-सोय परिगओ तेण ।
 बौवी तडोवविट्ठो अमु जलोहलिय-गड-यलो ॥ १८६ ॥
 घणदेवो तं दट्ठु पुरिस टप्पन्न-गरुय-कारुणो ।
 आसन्ने गतूणं महुर-गिराए इमं भणति ॥ १८७ ॥
 को सि तुम कत्तो वा किं वा ते सोय-कारणं भद ! ? ।
 एव च तेण भणिओ सो पुरिसो एवमुल्लवड ॥ १८८ ॥
 कह तम्मि वँज्जरिज्जइ दुक्खं गुरु-दुक्ख-पीडिय-मणोहिं ।
 न कुणइ जो पँडियार न य दुहिओ अहव जो होइ ? ॥ १८९ ॥
 तँहवि डु कहेमि सुदर ! मा वयण तुज्ज निप्फळं जाई ।
 सीहगुहा-नामेणं अइविसमा अत्थि पट्टित्ति ॥ १९० ॥
 तीए य सुपइट्ठो पल्लि-वई तस्स भारिया लच्छी ।
 तीए पुत्तो जाओ जयसेणो जण-मणाणंदो ॥ १९१ ॥
 तस्स य बौल-ग्गाहो अहय नामेण देवसम्मोत्ति ।
 १ कौलामि य जयसेण तत्थ अहं विविह-कौलाहि ॥ १९२ ॥
 अह अन्नया य वौहिं विणिग्गओ १ गण्हऊण जयसेण ।
 पुरिसोहिं दोहिं १६ दिट्ठो तत्थ अह जोगि-रूवेहिं ॥ १९३ ॥

१ उपनीत. समर्पितः । २ स्तोत्रेण । ३ समस्तविद्या । ४ SEE NOTE P 7 ।
 ५ श्वेच्छया परिभ्रमति । ६ वयस्याविसरेण=मित्रप्रभूहेन । ७ वापीतटोपविष्ट ।
 ८ कथ्यते SEE NOTE P. 3 । ९ प्रतिकारम्=उपायम् । १० B °ह व कहेमी सुं ।
 ११ यातु । १२ बालगलङ्घः । १३ क्रीडयामि खेलयामि । १४ बहिः । १५ B
 विण्हि° । १६ A दोहिं ।

संभासिऊण पुन्नि दिन्नो मह तेहिं पवर-तंचोळो ।
 तम्मि ममाणियमित्तं मइ-समोहा मह जाआं ॥ १९४ ॥
 तत्तो कुमर-ममेओ तेसिमणुमगमेव लग्गो हं ।
 जाणामि नेव किंचिवि विमोहिओ तेहिं पावेहिं ॥ १९५ ॥
 तेहिं समेतो अहय वयामि जा कित्तिपि भू-भाग ।
 ताव य तिसिएण मए एगम्मि उवन्नण-निगुंजे ॥ १९६ ॥
 बहुविह-तरु-फल-कलुम पीय नीर तु तण्णभवेण ।
 जाओ सत्य-सररो विचिनिय ताहि मे एयं ॥ १९७ ॥
 रयणीइ गहिय कुमर नासिस्सामिमाणं पाव-पुरिमाण ।
 इय चित्तिव चलिओ हं अलक्खिओ चैव सह तेहिं ॥ १९८ ॥
 पत्ताए रयणीए निसुया अन्नान्मुल्लवेमाण ।
 एण्ण बालएण सिञ्जिस्सड जक्खिणी अम्ह ॥ १९९ ॥
 तुगीयं-पव्वयम्मी पत्ता हुंणिऊण बालयं एयं ।
 सिद्धाए जक्खिणीए पाविस्सामो निहिं तं तु ॥ २०० ॥
 इय तेसिं सांऊणं भणियं, भय-वेविरो^१ दढ जाओ ।
 सुत्तेमु तेसु वेत्तु जयसेणं ताहि नट्टो ह ॥ २०१ ॥
 कहकहवि ह नासतो गवेसमाणेहिं तेहिं ह पत्तो ।
 बंधित्तु तओ वसभे समाकहेत्ता डहाणीओ ॥ २०२ ॥
 अज्ज पुणो इह नयेर सपत्तो सत्तमाड दिवसाड ।
 तेन्हा-छुहामिभूओ मुक्को ह एत्थ उज्जाणे ॥ २०३ ॥
 ता भंढ ! इमं गुरु-मोय-कारण साहियं मए तुम्ह ।
 जइ अरिय कावि सत्ती ता रक्खह बालयं^२ त तु ॥ २०४ ॥
 भणियं धणदेवेण सपइ चिट्ठति कथ ते पुरिसा ? ।
 सो भणइ गहिय-कुमरो एगो नग्गोर्ह-हेट्ठम्मि ॥ २०५ ॥
 वीओ^३ पुरे पविट्टो सुराइ-कज्जेण सपय चैव ।
 इय भणिए धणदेवो जोगिय-पासे गओ तुरिय ॥ २०६ ॥
 भणिओ य तेण एसो एय मह टेमु बालयं भइ ! ।
 अहय सुवन्न-लक्ख तुह देमि, न एत्थ संदेहो ॥ २०७ ॥

१ B °यमेसे । २ B °सिं अणु° । ३ A केत्ति° । ४ नृपितेन । ५ B °गुजम्मि ।
 ६ A °पीए । ७ पञ्चम्याः स्थानेऽत्र पट्टी (H. P. III. 134) । ८ धृतौ (H. D. IV
 72) । ९ एतन्नान्नि पवते । १० हुत्वा । ११ वेपनशील कम्पः । १२ A ताहे ।
 १३ तृष्णा = पिपामा, छुदा = क्षुन् (H. P. I. 17) ताभ्यामभिभूत. पीडितः ।
 १४ B भो एय गु° । १५ लम् । १६ न्यप्रोषसाध. । १७ द्वितीय. ।

तो जोगिएण भणिय जाव न सो एइ दुइयवो जोगी ।
 ताव मह देसु लक्ख जेण इम देमि तुह बाल ॥ २०८ ॥
 तत्तो धणदेवेण समप्पिय अगुलीयय तस्स ।
 दीणार-लक्ख-मुल्लं मुक्को य इमेण जयसेणां ॥ २०९ ॥
 घेत्तूण अगुलीय सिग्घयर जोगिवो तमां नट्ठो ।
 घेत्तूण य जयसेण धणदेवो देवसम्मस्स ॥ २१० ॥
 पासम्मि समल्लीणां भणिवो एसो य गिन्ह कुमरत्ति ।
 तत्तो य देवसम्मो पहसिय-वयणो इम भणइ ॥ २११ ॥^१
 तं सामी तं बधू तं चिय मह जीय-दायगो सुयणु ।
 किं किं न कय तुमए जीयं कुमरस्स दिन्तेण ? ॥ २१२ ॥
 मह सामियस्स दिन्न जीय, ज पाण-वल्लहो पुत्तो ।
 पाविट्ठ-ट्ठु-जोगिय-कयत-वैयणाठ नीहरिवो ॥ २१३ ॥
 तत्तो धणदेवेण नीवो गेहम्मि भौइवो सम्म ।
 सत्थस्स मेलिऊण पट्टविओ नियय-ठाणम्मि ॥ २१४ ॥
 एसो पुण वुत्ततो वित्थरिआं तत्थ पुर-वरे सहसा ।
 वैइचाई धणदेवो देइ धण लक्खगन्नेहिं ॥ २१५ ॥
 ता जत्थ जत्थ दीसइ धणदेवो निय-वयस-परियरिवो ।
 अन्नोन्न पुर-लोओ तत्थ इम विविहमुल्लवइ ॥ २१६ ॥
 एसो सो धणदेवो चाई भोगी य तह कला-कुसलो ।
 आरिय-जण-पत्थिवो जो वरिसइ लक्खेहिं धन्नोत्ति ॥ २१७ ॥
 अन्ने पुण मच्छरिणो भणति निय-चाय-गम्बिया तत्थ ।
 किं सैलहिज्जइ एसो निय-पित्त-लच्छीए खय-कालो ? ॥ २१८ ॥
 त दाणमिह पसस्स त चेव य पोरु(रि?)सस्स बुद्धि-करं ।
 ज निय-परक्कमेण ^२विढविय विलसिज्जइ जहिच्छ ॥ २१९ ॥
 ज पुण ^३उज्जय-पज्जय-जणयज्जिय-अत्थ-मज्झओ दाण ।
 परमत्थवो कलक तय तु पुरिसाभिमाणीण ॥ २२० ॥
 भणिय च बर्णे-विढविय-दव्वेण को न ^४विट्ठिर कुणइ ।
 सैइ-विढवण-विलोसणय जणयइ विरल सुय नारी ॥ २२१ ॥

१ द्वितीयः । २ B °तूण । ३ B चित्तू । ४ B युग्म । ५ B बाणाओ । ६
 A भांविओ । ७ आंतलाणी = दातृप्रवरः । ८ लक्षगण्यैः लक्षसंख्याभिः । ९ स्ता-
 थ्यते (H. P. IV. 88) । १० विढविय = अर्जित्वा । ११ (M. P. 18) । १२ अप्पो पित्त
 (H. D. V. 88) तेनार्जितद्रव्येण । १३ विट्ठिर = आभोगम् (H. D. VII 90) ।
 १४ सइ = स्त्रियं । १५ A विलस^२ ।

एयं जण-प्पवायं निसुणित्ता चिंतई उ धणदेवो ।
 सच्चं भणंति एए न ह्व जुत्त मज्झ एरिसय ॥ २२२ ॥
 ता पर-देस गतु विद्वित्ता भूरि-भूइ-पम्भारं ।
 विलसामि जहिच्छाए दीणाऽणाहाण अविसको ॥ २२३ ॥
 इय चितिय धणदेवो माउ-पिऊणं सैगासमागम्म ।
 विणय-पणउत्तमगो कयजली भणित्तामादत्तो ॥ २२४ ॥
 तुम्भेहि अणुत्ताओ गतूण ताय । अन्न-देसम्मि ।
 विद्वैवामि भूरि-दव्वं इय इच्छा सपय मज्झ ॥ २२५ ॥
 ता अणुजाणउ ताओ पुंजतु मणोरहा इमे मज्झ ।
 गच्छामि अन्न-देस वणिज्ज-बुद्धीए सयमेव ॥ २२६ ॥
 भणिय जणणीए तओ गमणय-वयणंपि दुस्सह पुत्त ! ।
 अच्छउ तां दूरे विय पुंण गमण अन्न देसम्मि ॥ २२७ ॥
 अन्न च अत्थि लच्छी तुह जणणावि अज्जियं पुत्त ! ।
 जीए विलसंतोवि हु अत काउं न संतो सि ॥ २२८ ॥

अविय ।

जणण य तुह पुत्तय । अत्थुप्पत्तीए कारणं जं ज ।
 त सव्वं कारविय किं कज्ज तुह वणिज्जेण ? ॥ २२९ ॥
 भणिय धणदेवेणं जावज्जवि अम्मि ! बालओ पुत्तो ।
 ताव निय-जणाणि-सिहिणे^१ कैरिसतो लहइ सोहपि ॥ २३० ॥
 बोलीण-वाल-भावो छिप्पिइ पावेण त करेमाणो ।
 तह पिउ-लच्छी जणाणिव्व होइ सुसमत्थ-पुत्ताणं ॥ २३१ ॥
 सुसमत्थो वि हु जो जणय-अज्जियं सपय निसेवइ ।
 सो अम्मि ! ताव लोए मैमव उवहासयं लहइ ॥ २३२ ॥
 इय भणित्त धणदेवो असु-जल्लुप्फुण्ण-लोयणो सहसा ।
 मुक्कलह इह भणतो पडिओ जणणीए च्छणेसु ॥ २३३ ॥
 तो धणधम्मो संद्धी नाउ अवसाण-कारण तस्स ।
 वज्जरइ पुत्त ! को तुज्झ वंछिए कुणइ विग्वति ? ॥ २३४ ॥

१ सकार्वा=समीपमागम्य । २ आरब्धः । ३ B °द्वेभि । ४ अनुजानातु =
 आह्वयंतु । ५ पूर्यन्ताम् । ६ B °णीइ । ७ B पुण । ८ B तुह । ९ शक्तः । १०
 अम्ब ! । ११ SEE NOTE P, 7 । १२ A फरि° । १३ स्पृश्यते (H. P IV 257) ।
 १४ ममेवोपहास्यताम् । १५ लप्फुण्ण=आपूर्णम् (H. D. I 92) B जलोप्यज
 १६ मुक्कल = उचित, स्वैर वा मां कुस्त (H. D. VI. 147) ।

जणपण से जणपो पुस्त-बिओग अणिच्छमाणीवि ।
 कहकहवि इ सठविया विनाय सुयावमाणेण ॥ २३५ ॥
 एवं सो धणदेवो भाया-विच्छेहि अन्नपुत्राओ ।
 पर-देस-गमण-जोगं गहिऊण वैलन्विह मण्डं ॥ २३६ ॥
 अट्टाहिय-महिमाओ कारावेत्ता जिणिद-भवणसु ।
 सपूहय सहु-जण समाणिय माणणिज्ज-जण ॥ २३७ ॥
 सयलम्मि तम्मि नयरे कारिय आघोसण जणे मिलिए ।
 नेमिच्चिय-आइहे सुह-दिवसे विहिय-मंगेले ॥ २३८ ॥
 गहिऊण पवर-सठण अगीकाठ कुसग्ग-वर-नयर ।
 हिय-वंधु-वाणिये-सहिओ नीहरियो नियय-नयराओ ॥ २३९ ॥
 एव सो धणदेवो संवाहिय-सह-पयइ-जण-नियरो ।
 लहु लहु-पयाणएहि वच्चइ सह गरुय-सत्येण ॥ २४० ॥
 ततोऽणुवासरं सो सत्यो वैसिमं अइक्कमेऊण ।
 अह कमसो संपत्तो एक अइमीसण अडवि ॥ २४१ ॥
 जत्थ अदासंताणवि वण-पत्तल-पठर-पायवत्तणओ ।
 कूइय-सर-ससवणा गम्मइ विहगाण अत्थित्त ॥ २४२ ॥
 अन्न च जीए लोया नीइ-पहाणत्स पुहइपालत्स ।
 नयरंए इव न कुणाति कहवि उम्मग्ग-सचरणं ॥ २४३ ॥
 वियडाडवीए तीए मज्झमज्जेण वयइ सो सत्थो ।
 निय-कोलाहल-पडिरव-पडिपूरिय-जेन्न-तरु-विवरो ॥ २४४ ॥
 तुंग-तरु-नियर-साह-प्पसाह-सच्छन्न-अवरत्तणओ ।
 सन्नापि वहइ दियहं अल्लग-रवि-किरण-सतावो ॥ २४५ ॥
 कैवि-कय-गुरुतर-बोक्कार-सवण-सैहसुत्तसत्त बहु-वसहो ।
 उत्तासिय-वसह-वाँलण-निमित्त-पमुक्क-हक्कारो ॥ २४६ ॥
 हक्कार-सह-पडिरव-संसवणुत्तासियाण सैयराह ।
 औपन्नतो दिसि दिसि घूयाण भूरि-हुकारे ॥ २४७ ॥
 वसह-कठ-पळविर-वटिया-रणिय-पूरिय-भूरितरवरो ।
 विसं-खुरुक्खय-रेणु-निरंतरो वयइ सैत्थ स वाणिय-सत्थओ ॥ २४८ ॥

१ A एण थ से । २ मातापितृभ्याम् । ३ चतुर्विधम्, गणित-धरित-मन-
 पारिच्छेद्यभेदात् । ४ A गङ्गा । ५ B चतसृषि कलापकम् । ६ पयस्त्रं = प्रवृत्त ।
 ७ वसिम = वसतम् । ८ यस्याम्, ३ जीइ । ९ सुत्रं = जीर्णम् । १० कपि- । ११ सह-
 घोत्रसत्- । १२ वारण- । १३ सयराह = शीघ्रम् (म. ७ VIII 11) । १४ आकर्णयन् ।
 १५ वृषपुरोत्थात्तरेणुभिर्निरन्तरो = व्याप्त, । १६ A सन्वत् ।

साहु-धणोसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगिग-दोसै-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसो एत्थ समप्पइ अडवि पवेसस्स वन्नणो नाम [?]
 सुरसुन्दरि-नामाए कहाए पढमो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह अन्न-वासरम्मी कमेण बँहु-बोलियाए अडवीए ।
 गहिय जलासयमेग अह सो आवासिआ सत्थो ॥ १ ॥
 अह तम्मि सत्थ लोए उँह्णहिय-सयल-वसह-नियरम्मि ।
 जल-इधणाइ अट्टा इओ तओ पँरियडतम्मि ॥ २ ॥
 पमुक्केसु दिसि दिसि चरणत्थं सब्ब-वसह-महिसेसु ।
 पारँहेसु य तक्कालमुचिय-किच्चेसु लोएण ॥ ३ ॥
 नाऊण पँणिहि-वसओ भोयण-कज्जम्मि आउळं सत्थं ।
 सत्थाम्मि तम्मि पडिया झाडित्ति भिल्लाण धांडित्ति ॥ ४ ॥^१

अथिय ।

नव-मुग्ग-वन्न-अङ्गण ढाँकिय-आजाणु-भीसण-सरीरा ।
 मासि-रासी इव काला कुविय-कयतोव्व दुँपिच्छा ॥ ५ ॥
 खर-वीभच्छ-सरीरा पलास-पत्तेहिँ^२ विहिय-सेहरया ।
 गुजा-फल-रँत्तच्छा उँव्वं-खर-केस-पँम्भारा ॥ ६ ॥
 सनद्ध वद्ध-कवया पाट्टि-पएसा-डवणद्ध-तोणीरा ।
 कन्नायँड्हिय-धणुह-पट्ट-दीसत-मल्लोडा ॥ ७ ॥
 केवि असि-वग्ग-हत्था केवि हु कर-गहिय-उँउडया अवरै ।
 गुफँण फेरण-सुकारएहिँ जीय व अवणँता ॥ ८ ॥
 धिँट्टाँ निट्टुर-हियया दिसो दिसिँ 'मारि मारि' भणमाणा ।
 अँनाया एव कुओवि उञ्जत्ति भिल्ला समावडिया ॥ ९ ॥^३

१ रागगनी=रागाभिः । २ BEEB NOTE P. 3 । ३ समाप्यते । ४ बह्वृत्तिकान्ता-
 याम् । ५ उँह्णहिय = माराकान्तम् । ६ पर्यटति । ७ B उँह्णसु । ८ प्रणिषयवरपूषपाः,
 तद्दशात् । ९ धाटी । १० B तिसम्मि' कुलकम् । ११ ढाँकिय = आच्छादित
 (B P. IV 21) । १२ A दुप्यच्छा । १३ B विविहसे । १४ रक्काक्षाः । १५ उव्व
 = उव्वंम् । १६ पव्वमारो = प्राग्भारः = समूहः । १७ कर्णाङ्गुल- । १८ लगुडकः = याष्टिः ।
 १९ चर्मादिभयं प्रहरण, 'गोफण' इति भाषाया तस्य 'फेरणं' भ्रमण तन्न जाता ये
 'सुकारया' शब्दास्तैः । २० A धट्टा = धृष्टा । २१ अज्ञाताः । २२ B पव्वभिः कुलकम् ।

पडिएसु तओ तेसु सत्यो सब्बो वि आउलीभूओ ।
 मिल्हाण पैउर-भावा वक्खेवा सत्य-पुरिसाण ॥ १० ॥
 अह तम्मि सरण-रहिए ल्हंसिज्जंते समत्थ-सत्थम्मि ।
 दप्प-परिपूरियगा हक्किय जपति केवि नरा ॥ ११ ॥
 रे ! रे ! पिसाय-रूत्रा ! कात्थिण्हि जौह दिट्ठि-पह-पडिया ।
 पयडह सब्बं जइ अत्थि तुम्हमिह पोरिस किंपि ॥ १२ ॥
 केवि पुण भैंरु-हियया वरया दसण-उड-गहिय-अगुलिणो ।
 हा ! हा ! रक्खह रक्खह एवं कलुणाइ जपति ॥ १३ ॥
 केवि इ छुटिज्जता इओ तओ तह प्हम्ममाणा य ।
 कैवा पलायणट्ठा तत्थ गवेसति छिद्दाणि ॥ १४ ॥
 केवि कहकहवि पाविय-छिद्दागाढ च खसफसेमाणा ।
 सणिय सणिय ओसेक्किज्जण लीयति गँहणेसु ॥ १५ ॥
 केवि इ वेविर-देहा सिद्धिलीकय-क्कच्छ-वधणा धैणिय ।
 पमुक्क-पुरिसयारा अंगीकय-दीण-जण-चेट्ठा ॥ १६ ॥
 परिचत्त-सयल लज्जा कहकँहमवि मोक्खण विमग्गता ।
 तेसिं चिय पावाण कुणाति बहु-चाडु-कम्माणि ॥ १७ ॥
 केवि इ मैयमिव भू-पाट्ठि-संठिय अँप्पय पैयँसति ।
 केवि इ छुँहति गठिं महीए पक्खाणि जोएत्ता ॥ १८ ॥
 जेवि इ इओ तओ इधणाइ अट्ठा गयासि सत्थाओ ।
 तेवि इ कल-यल-सद सोउ वच्चंति दूरयरं ॥ १९ ॥
 रे ! लेहँ हणह वधह मारह वयणाइं भरह घूर्लीए ।
 सुँम्मति तत्थ सत्थे दिसि दिसि एवमिहा सदा ॥ २० ॥
 एयावसरम्मि तओ पासिच्चु इओ तओ विलुम्पंतं ।
 मिल्हेहिं सत्थ-लोय कइवय-निय-पुरिस-परियरिओ ॥ २१ ॥
 उप्पाएतो तेसिं भौगिईए चैव चित्त-संखोह ।
 वैसुनंदय-खग्ग-करो भणदेवो एवमुल्लवइ ॥ २२ ॥

१ प्रचुरभावात् । २ सख्यमाने (H. P. IV. 197) । ३ जास्त । ४ B
 भीयहिं । ५ वराका । ६ प्रहम्यमाना । ७ ह्रीवाः । ८ शनैः शनैः । ९ A
 उवसं अपसस (H. D. I. 149) । १० वनेषु । ११ SEE NOTE P. 33 । १२
 A इवि । १३ मृतम् = मृतकम् । १४ आस्तातम् । १५ प्रदर्शयति । १६ वि-
 वन्ति (H. P. IV. 143) । १७ लात = गृहणीत । १८ भ्रूयन्ते । १९ आकृत्या ।
 २० समुनन्दक एतदास्त्यो यः सद्यः स करे यस्य सः ।

रे ! रे ! पात्रा ! जइ अत्थि तुम्ह इह कावि दण-कइई १ ।
 ता हवह मज्ज पुरओ सहसा त जेण अबणेमि ॥ २३ ॥
 मा भणह जं न भाणिय एस कैस-वट्टओ सुपुरिसाण ।
 न हि निय-जुवइ सल्लहिया पुरिसा पुरिसत्तणमुवेति ॥ २४ ॥
 हा ! धी ! धी ! एसस्स उ रे ! दुट्ठा ! तुम्ह पुरिसगारस्स ।
 नासत-लोय-पट्टी-धावण-उबलइ-पैसरस्स ॥ २५ ॥
 एवं च निसामित्ता दोच्च तच्च समुल्लवंतस्स ।
 धणदेगस्सुल्लावे सुहडाणवि भूरि-भय-जणगे ॥ २६ ॥
 रे ! रे ! लेह इमस्सवि फेडेमो धीरयं किराडस्स ।
 एवं समुल्लवता बालिया ते झत्ति तयाममुहं ॥ २७ ॥
 पत्ता य औहसना धणदेवस्सतिय समता ते ।
 तिक्खासि-कौत-तोमर-भल्लीहि य पैहरिउ लग्गा ॥ २८ ॥
 धणदेवावि असको तथा पैयडेसु तेसु भिल्लेसु ।
 ताणमुरेमोडिऊण कुणइ निय-पोरिस पयडं ॥ २९ ॥
 जह जह ते भिल्ल-नरा देति पहारे दढ दया-हीणो ।
 धणदेवो उण तह तह अब्भसिय-कलो पवचेइ ॥ ३० ॥
 अत्रिय फेरएण केवि हु इओ तया कवि काय-कस्सेण ।
 केवि हु दूराउच्चिय एते खगामिघएण ॥ ३१ ॥
 कहकहवि हु भिल्लेहि गहिओ फरएहि उट्टुहंऊण ।
 भाणियं च तेहि रे ! रे ! एसो सैत्थाहवा वणिओ ॥ ३२ ॥
 ता वधिऊण एय अक्खय-देह तु पल्लि-नाहस्स ।
 अप्पेमो जेणसो देइ वाणियो धण वहुय ॥ ३३ ॥
 तत्तो य तेहि गत्तुं पल्लीवइणो समणियो एसो ।
 एत्थतरम्मि दिट्ठो धणदेवो देवसम्मेष ॥ ३४ ॥
 तत्तो य तेण भाणियो सहुक्खमेव तु पल्लि नाहस्स ।
 हा ! हा ! सामिय ! एसो महाणुभावो स धणदेवो ॥ ३५ ॥
 जेण तथा तुह तणओ जोगिय-गहिओवि मोइओ आसि ।
 दाउ सुवन्न-लक्ख निक्कारण-वच्छलेण तु ॥ ३६ ॥

१ कण्हतिः पामा । २ अपनयाभि । ३ कषपट्टक । ४ सल्लहिया = दलाधिताः ।

५ B पुरिसस्स । ६ B °सामेत्ता । ७ द्वि । ८ त्रिः । ९ अंशयाम (H. P. IV. 177)

१० धीरताम् । ११ ईषद्वसन्तः । १२ A एरि° । १३ अवृत्तपु । १४ B मोडुऊ°

तेषा पुरः ख वक्ष ओडुयित्वा संस्थाप्य, संमुखीभूयेत्यर्थः । १५ A हीणे । १६ फल-

केन । १७ सार्थाधिपः । १८ अक्षत देहम् । १९ अर्पयामः ।

जयसेण-कुमर-जीविय-दाया धणधम्म-सेट्ठि^१-पुत्तो सो
 परमुवयारी सामिय । कहणु अहेहिं विहिउत्ति ? ॥ ३७ ॥
 इय देवसम्म-भणिय सोउ सैमत-लोयणो सहसा ।
 अह भणइ सुप्पइट्ठो मुचह मुचह महाभाग ॥ ३८ ॥
 पास-ट्ठिय-पुरिसेहिं तक्खणमुच्छोडिया य से वधा ।
 पल्ली-वइणा ताहे अवगूढो सायरं एसो ॥ ३९ ॥
 तत्तो विहिय-पणामो तक्काल्ले^२मुचियम्मि आसणे दिने ।
 पास-ट्ठिय पुरिसेहिं, उवविट्ठो तत्थ धणदेवो ॥ ४० ॥
 तत्तो य कीह दीह नीससिय विसाय-गैम्भिण एव ।
 लज्जावणमिय-वयणो पह्लि-वई भणितमाढत्तो ॥ ४१ ॥
 परमुवगारिस्सि तुमं उवेच्च किल होसि अम्ह दट्ठव्वो ।
 नवर गिहागयस्सवि सागयमेवविह विहियं ! ॥ ४२ ॥
 जायइ अवगार-फैलो विहिओ पावाण अहव उवयारो ।
 सप्पस्स जहा दिन्न दुद्धंपि विसत्तणमुवेइ ॥ ४३ ॥
 पावो अह कैयघो सुय-जीविय-दायगस्स जेणंज ।
 गिहमागयस्स एय अहेम्म-कम्मं समायरिय ॥ ४४ ॥
 भणिय धणदेवेण कीस इम वहह गुरु-विसायंति ।
 अन्नाणं अवरज्झइ, को दोसो एत्थ तुम्हाण ? ॥ ४५ ॥
 दट्ठं अणन्न-सरिमं मिल्ह-वई तस्स वयण-विन्नाण ।
 रुव तह सुँयणत्तं पुणोवि अइरंजिओ भणइ ॥ ४६ ॥
 पेच्छह एगाम्भि नरे केत्तिय-गुण-समुदओ समं वसइ ? ।
 बह्व-रयणा हु वसुमई सच्चो लोय-प्पवाओऽय ॥ ४७ ॥
 धी ! धी ! मह पुरिसत्त धी ! धी ! मह एरिसाए वित्ती^३ ।
 निय-कुल-कळंक-भूयस्स भज्ज धी ! पुरिस-जम्मेण ॥ ४८ ॥
 धी ! भज्ज जीविएण कुकम्म-निरयस्स धम्म-रहियस्स ।
 एयारिस-पुरिसाणं लुटण-कम्मम्मि निरयस्स ॥ ४९ ॥
 एत्तियमेत्तेण चिय धन्नोऽह ज महाणुमावस्स ।
 अक्खय-देहस्स इमस्स दसण श्चित्ति संजाय ॥ ५० ॥

१ B धिंइ । २ अचन्यैः 'अस्सामिः' इति शेषः । ३ संभ्रान्तलोचनः सभ्रमयुक्त-
 नयनः । ४ B 'क्खाल्लि' । ५ गमितम् (B P I 208) । ६ B उविच्च, उपेत्त ।
 ७ B करो । ८ कृतप्र । ९ येनाय । १० धर्मादनपेत धर्म्यं तद्विरुद्धमधर्म्यं सच्च तत्
 कर्म भेदार्थः । ११ अपराध्यति । १२ मुजन्तवम् । १३ वृत्तिः = आजीविका ।

जट पुण होज विवत्ती मगय भिट्टेहि जुज्जमाणस्स ।
 ता का मज्ज अउज्जस्स होज पारस्स निवारो ? ॥ ५१ ॥
 एमाइ चट्ट-विगण अण्णाणं निःऊण तो भणट ।
 भो ! भो ! भिट्ठा ! म्मेव ज गतिव एथ तुम्हेहि ॥ ५२ ॥
 सं सवंपि ममपाट इन्धम धणदेव-नाम वणियस्स ।
 तदि तेण-मज्जायं समणिय तस्म त मज्ज ॥ ५३ ॥
 ततो रा बाल बुद्धे मित्ठिण् लोकाग्नि भग विमुक्कम्मि ।
 बज्जइ सुप्पइद्धो धणदेव नेह-मम्मणिणं ॥ ५४ ॥
 एतो गाउयमेत्ते मीहगुत्ता नाम अधि मे पट्ठी ।
 तीए लोमाग-उत्त अज म्हा पाटुणा रोह ॥ ५५ ॥
 भणियं धणदेवेण एव होउंति ताते सो म-थो ।
 धणदेव भग्ग-सगो मीहगुत्त एत्ति म-वतो ॥ ५६ ॥
 अयासियस्स ततो धम्मिमासन्नग्नि स य लोयम्म ।
 पट्ठी पट्ठा नीओ धणदेवो नियम-मोहम्मि ॥ ५७ ॥
 अन्नंमिऊण विट्ठिणा नुग-म-उत्तेहि पवर-नुत्तेहि ।
 अद्धाण-परिम्मम-जा-गेण वर वारिणा देहियओ ॥ ५८ ॥
 धणमार-मार सिरिगट् चोदोओ ताहे पट्ठि-नाहण ।
 मदिओ पवराहार मोत्तुण मनुत्तुओ कमसो ॥ ५९ ॥
 कप्प-पूर-सहिण् संघोत्ते आगंण से दिने ।
 बज्जइ धणदेवो मुत्तानण-यो टम ययण ॥ ६० ॥
 एमा इ ताव पट्ठी आयासो निर्वघणस्स लोयस्स ।
 तुम्भेहि तस्स पट्ठो अण्णत्त सोज्जेन टय-उत्थिया ॥ ६१ ॥
 एतो न तस्म-जोगा अहिउत्त भिच्चाण मह टिय चित्ते ।
 जं सो नि-मज्ज-उत्तिगन्न वाज्जयाण इम ठाण ॥ ६२ ॥
 भिट्ठाण नाहावि इ ज एरिस-गुण गणेण संजुत्ता ।
 एय मणाग्नि मोत्तइ महनभेच्छरयं मज्ज ॥ ६३ ॥

१ विवत्ता = विनाश । २ अजुण्यम् A अदगम्य = अघन्यस्य । ३ निवारो
 शुक्ति. प. पा. १, ॥ वित्था, ४ A तदिनि । ५ लुणमयादं यथा स्यात्तथा लुणपर्यन्त-
 मित्यर्थः । ६ B तुमम् । ७ सधु = शास्त्रम् । ८ मग्गो पथात् (B. D. ११. १११)
 ९ मासम्यानसमोप । १० उपितः । ११ निर्वृण. = निर्वृण. । १२ अनन्यत् =
 अर्थात्तथा । १३ सोज्जय दया य तास्यो उल्लसताः सहिताः (B. P. I. ८) ।
 १४ अश्रवतिः = स्वामी । १५ शोच-वस्य-शास्त्रय-परिजितानाम् । १६ प्रतिग्राहि
 (B. P. १४. २५७) । १७ अच्छेरयं = आश्रयम् (B. P. I. ५७) ।

असरिस-सोजन-जुया तुम्हे एयाए वसह पल्लीए ।
 वसम-नरावि होउ सँहह मह केण कजेण ? ॥ ६४ ॥
 तो भणइ सुपइहो किं कहिएण इमेण धणदेव ! ।
 वंचणमवमाणं चिय मइ-जुत्तो नो पगासेज्जा ॥ ६५ ॥
 तहवि इ भणामि मा होउ तुज्ज अम्मत्यणा इमा विहला ।
 एगग-मणो होउं सँहिइँजतं निसामेहि ॥ ६६ ॥
 निच्च पमुइय-नर-नारि-पुँन-गामावलीए रमणीओ ।
 बहु-दिवस-व्रजाणिज्जो अगा नामेण देसोडत्थि ॥ ६७ ॥
 तम्मि य पुरं पुराण पत्रर सुर-नयर-सरिस-रिद्धिइँ ।
 भय-हँमर कर त्रिमुक्कं सिद्धत्थपुरति त्रिक्खाय ॥ ६८ ॥
 तम्मि य मयध-रिउ करडि करड-निम्भेयणम्मि पत्तहो ।
 कहुँवैय-सुगगीओ सुगगीओ नाम नर-नाहो ॥ ६९ ॥
 सयलोरोह-पहाणा सुदर-सरदिँदु-त्रिंन-सम-वयणा ।
 बुद्धीए अणन्न-समा कमला नामेण से देवी ॥ ७० ॥
 तीए सह विमय-सोक्खेव अणुहवमाणस्स तह य रज्ज-धुर ।
 पुव्व-भव-पुन्न-पीयध-ममणिय पालयतस्स ॥ ७१ ॥
 वच्चतेसु दिणेषु तीए देवीए अह अह पुत्तो ।
 नाओ कय च नाम त्रिहिणा मह सुप्पइहोत्ति ॥ ७२ ॥^{१३}
 खाळिज्जतो पचहिँ धाईहिँ कमेण वद्धमाणोऽह ।
 सजाओ पच-वरिसो माउ-पिऊण कयाणदो ॥ ७३ ॥
 एत्थतरम्मि गिम्हे सताविय-महि-यले वइक्कते ।
 निँवविय-मही-त्रीटो रँसत-साखूर-सघाओ ॥ ७४ ॥
 पवहत-ब्रह्ल-वाहिणि खलहल-समइ-वाहिरिय-दिमतो ।
 गज्जत्त-महिस्-जलहर-दंसण-नच्चत सिहि-निवहो ॥ ७५ ॥
 धप्फुल्ल फुल्ल-सोहिय-नीत्रोह-विरायमाण-वण-नियरो ।
 मुच-कुद-कुडय-सँदिय-रय गम्भिण वाइय-समीरो ॥ ७६ ॥

१ B °याइ । २ कययत । ३ कथ्यमानम् । ४ A °हिव्यंतं । ५ B जुत्त ।
 ६ ऋद्धिमत् रिद्धि (B P II. 159) । ७ डमरं = पचक्रादिभयम्, भीत्या पला-
 नन च (B K.) । ८ करटी=करी । ९ करट्ट.=करिगण्डः । १० कम्बु शङ्ख ।
 ११ B तीइ । १२ पायवो=पादपो=वृक्षः । १३ B युम्म । १४ निर्वापित प्रसामित
 महीपीठ येन वर्षारात्रेणत्युत्तरत्या पद्ममगायाया सबन्ध । १५ रसन् शब्दात्प्रमानः-
 स्यात्प्राणा वदुराण्य संघाती अत्रति । १६ नीवो=वृक्षविशेषः । १७ सन्दिहं क्षरिच्छम् ।

पुलिण पइट्टिय-वाल्लय-कय-वाल्लय-देउलेहि रमणीओ ।
 कैरिसय-जण-पारभिय-हलउत्तय-चच्चिय-वइल्लो^१ ॥ ७७ ॥
 हरिस-त्रस-हसिर-णमरं दिसि-दिसि चम्भत्त-भूरि-केयारो ।
 पत्तो वीसा-रत्तो कडम-दुल्लव-मग्गिल्लो ॥ ७८ ॥^२
 एयारिसम्मि नव-पाउसम्मि पत्तम्मि अन्न-टिवसम्मि ।
 नर-नाहो सुग्गीवो विहिणा कय-भोयणो सतो ॥ ७९ ॥
 चदण-चच्चिय-देहो परिहिय-मिउ सण्ह निम्मल-दुग्गलो ।
 तवाल्ल-वग्ग हत्थो समागतो देवि-भवणम्मि ॥ ८० ॥^३
 सत्त-तल्ले पासाए आरूढो उवरिमोए भूमोए ।
 देवीए कय-विणआ मेहरिह-सेज्जाए आसीणो ॥ ८१ ॥
 खणमेग्गमच्छिण परिहास-कहाहिं पिय-यमाए सह ।
 सिय-वसण-च्छाड्याए कोमल तूलीए पासुत्तो ॥ ८२ ॥
 तत्तो य सजल-जलहर-गाज्जय-सहेण नट्ट-निहो सो ।
 उट्टित्तुं सनिविट्ठो निज्जहग-सठिय-मसूरे ॥ ८३ ॥
 अद्दामणे निविट्ठा कमलदेवीवि तांहे नर पट्टणो ।
 वज्जरइ तओ राया हरिस-वसुल्लसिय-रोमचो ॥ ८४ ॥
 मेह सगम गरुय-समुल्लसत-भणहर-पओहरा ज्ञत्ति ।
 पेच्छ पिए ! सजाया तुज्ज सरिच्छा कुबेर-दिसा ॥ ८५ ॥
 तरलत्त नयणाणं कुडिलत्त सुतणु ! तुज्ज केसाण ।
 अणुकरइ पेच्छ विज्जू घण-मज्जे च्चिगिच्चिगायन्ती ॥ ८६ ॥
 अन्न च पिय ! पेच्छसु परिबभमंतहिं इदगांवेहिं ।
 नेज्जइ पाँउस-लच्छी पंचुन्निया महि-यले पाडिया ॥ ८७ ॥
 पाँउस-नरिद-नव-सगमम्मि जायम्मि भूमि-महिलाए ।
 हरियकुर-च्छलेण पेच्छसु रोमंचओ जाओ ॥ ८८ ॥

* १ वाल्लकादेवकुल्लः । २ करिसओ = कर्पक । ३ हलउत्तय = हलयोत्रकम् ।
 ४ वइल्लो = वलीवर्दा. (II D VI. 91) । ५ लुत्तप्रयमान्त पदम् । ६ वयारोत्र = वयारो-
 समयः । ७ B रत्तो । ८ B पत्तम्मिः कुल्लम् । ९ परिहितमृदुल्लक्षणनिर्मलदुग्गलः ।
 १० B युग्गम् । ११ सत्ततले = सत्तमूर्तिके । १२ B °माइ । १३ मेहरिहा = मह-
 र्या = बहुमूल्या या सेजा = शय्या (II P I. 57) तस्याम् । १४ B °लीइ सो
 उ । १५ "निर्युद्धो द्वारि निर्यासे शेखरे नागदन्तके" (II A S. 1366) तस्मिन्
 सस्मितो यो मसूर उपवहः 'सोऽवीकुर' इति मापाया तस्मिन् । १६ A नहसगवग्ग ।
 १७ प्रक गयन्ती । १८ ज्ञायते । १९ पाउसो = प्रावृद् । २० प्रचूर्णिता ।

निदूठुर-कर-पसरेणं इमेण सताविआ इमा पुहई ।
 इय रोसेणव रुद्धो घणेहिं सूरस्स कर-पसरो ॥ ८९ ॥
 मह आगमंवि पिय-विरहियाण महिलाण किं न फुट्टाइ ।
 हिययाइ सामरिस विज्जुजाणण जोएइ ॥ ९० ॥
 नाल मह आगमण तहवि हु किं चह्लिया पियां मोत्तु ।
 गज्जतो रोसेणव पहियाण दलइ हिययाइ ॥ ९१ ॥
 धवल-बलाया-दाढो विज्जु-लया-चवल-दीह-जीहालो ।
 कैसण-सरीरो धावइ पहियाण पाउस-पिसाओ ॥ ९२ ॥
 पेच्छ सुर-चाव-निग्गय-धारा-वाणेहिं विरहि-हिययाइ ।
 विधतां उवहसइव पचसरं पच-सर साहय ॥ ९३ ॥
 एत्थन्तरम्मि देवी नर-नाह भणइ हरिसिया सती ।
 सेस-उऊणं नर वर । अब्भहिओ पाउसो एसो ॥ ९४ ॥
 मोत्तूण विरहिणि-ज्जण सुंहओ ज एस कामुय-जणस्स ।
 पामर-वेच्छ-तणोसहि पमुहाण तहय जीवाण ॥ ९५ ॥
 अह भणइ पुहइ-नाहो ईसिं हसेऊण, देवि । त सच्च ।
 औहीण सजाय ज सुम्मइ एत्थ लोगम्मि ॥ ९६ ॥
 औया पुरिसा पेच्छति औयरा औयय दिसा-वलय ।
 तह देवि । तुम सुहिया सच्च सुहियति मन्नेसि ॥ ९७ ॥
 सच्चेवि देवि । उउणो सँउन्न-लोयस्स होति सुह-हेऊ ।
 पुन्न-विहूणाण पुणो पाउस-समओवि दुह-हेऊ ॥ ९८ ॥
 ओ । पेच्छ पेच्छ सुदरि । ईद्व-समारम्मि जैर-कुडारम्मि ।
 ओर्धसर संय-विराइय-डिंम-समूहे रुयतम्मि ॥ ९९ ॥
 नियय-घरिणीएँ बाढ चोईउजतो पुणो पुणो वैरओ ।
 आवरण-रहिय-देहो हम्मतो वारि-धाराहिं ॥ १०० ॥

१ अघ्नानि (H P IV 177) । २ विष्टुत, उद्धोतेन, योतयाति । ३ चक्षित्ताः
 (H P IV 231) । ४ B घर । ५ दाढा = दंष्ट्रा (H P. II 139) । ६ जीहाल्ले =
 जिह्वावान् । ७ कृष्णधरोर, B कसिण । ८ ऋतूनाम् A उदूण । ९ सुखदः ।
 १० वत्साः = गोऽर्भकाः, तृणानि, ओषधयश्च तत्प्रमुखाणाम् । ११ A ईसिं = ईषत् ।
 १२ A आहाण, किंवदन्ती । १३ 'ध्रै तृप्तौ' ध्रातास्तृप्ताः । १४ आदरात् ।
 १५ सपुण्यलोकस्य । १६ अर्धसमारचिते । १७ जरत्कुटीरे = जीर्णक्षुद्रगृहे ।
 १८ अ घघरण = अनर्घाना गृहवारिप्रवाहाणा वा (H D I 170) धतानि ।
 १९ B भर । २० B षीइ । २१ चोद्यमानः = प्रेर्यमाणः । २२ A वराओ, वराक ।

उद्भुसिय-रोम-कूवो सीयल-अनिलेण सकुंडिय-गतो ।
 एसो दरिद-पुरिसो कहकहवि सैमारइ कुडोर ॥ १०१ ॥^२
 ओल्लविय-कन्न-जुय हम्मतं गरुय-वारि-धाराहिं ।
 ओल्लुग-मग-देउल-कोण-गयं रासम नियसु ॥ १०२ ॥
 तह पेच्छ इम सुदरि ! सुणहं चुल्लोए सुन्न-गेहम्मि ।
 सीएण कुणुकुणंत खर-खर-खड्ड खणमाण ॥ १०३ ॥
 तह पेच्छ जैर-वइल्ला जलहर-धारावलीहि हम्मता ।
 ईरिया-समिउव्व मुणी वच्चति महिं पलोएत्ता ॥ १०४ ॥
 सेवालिय-भूमि-तले फिल्लसमाणा य थामि-धामम्मि ।
 हत्य-गय-लट्ठि-खडा भिक्ख परियडइ जर-रारो^३ ॥ १०५ ॥
 एवं च जाव साहइ देवीए ताव कैचुई ज्ञत्ति ।
 पाय-वडणुट्ठिओ अह वसुदत्तो भणित्ताडत्तो ॥ १०६ ॥
 देवेण जो उ पुब्बि पट्टविओ आसि चंप-नयरीए ।
 सिरि-कित्तिवम्म-रन्नो दूओ दामोदरो नाम ॥ १०७ ॥
 सो देव-पाय-दसण-सुह-कली आगओ दुवारम्मि ।
 चिट्ठइ, एवं च ठिए देवो पमाणीति तं सोच्चा ॥ १०८ ॥
 दिट्ठीए आपुच्छिय देविं सहसत्ति उट्ठिओ राया ।
 अन्याण-मडवस्स उ आसन्नो जाव संपत्तो ॥ १०९ ॥
 ताव य विज्जू-चमुक्कारणतर चंड-चडड-संसदो ।
 आसन्नो सजाओ "भेसिय-नर-नारि-सघाओ ॥ ११० ॥"^४
 तयणतरं च महा-हा-रव-समीस समुद्धिय सहं ।
 देवी-गिहम्मि सोउं सहसा वल्लिओ मही-नाहो ॥ १११ ॥
 वज्जरइ देवि-धार्वा रुयमाणी घग्घरेण सदेण ।
 नर-वर ! मुँड्ढा मुड्ढा देवी विज्जूए दद्धत्ति ॥ ११२ ॥
 दट्ठूण भूमि-पडियं देवी-देहं जिएणं परिचत्त ।
 हा ! हा ! हत्ति भणतो राया मुच्छा-वसं पत्तो ॥ ११३ ॥

१ उद्भुसिय=उद्भुषितं = पुलकितम् (H D I 115) । २ संकृचितगात्रः ।
 ३ समारचयति (H. P. IV. 95) । ४ B तिस्र भि कुलकम् । ५ ओल्लुगं = छाया-
 रहितम् (H. D I. 164) । ६ पश्य (H P. IV 181) । ७ भानम् । ८ जरह-
 कीवर्दान् । ९ पतन्तश्च (H D VI. 86) । १० स्थाने स्थाने । ११ रोरः=रङ्गः । १२
 कञ्चुकी = प्रतीहारः । १३ विद्युच्चमत्कारानन्तरम् । १४ भेषितः = आपितः ।
 १५ B तिस्रभि. कुलकम् । १६ मुड्ढा । १७ जीवेन परिहृयकम् ।

ददूषण भूमि-पदियं नर-नाहं मुच्छिय विगय-चेष्ट ।
 भूरि-तरो सजातो परियण-अक्कद-सदोवि ॥ ११४ ॥
 पास-ट्टिय-पुरिसेहिं सीयल-पवणाइयम्मि विहियम्मि ।
 रायावि विगय मुच्छो विलविउमेव समाढत्तो ॥ ११५ ॥
 हा वल्लहि ! हा सामिणि ! हा जीविय-दायगे ! विसालच्छि ! ।
 हा मह हियय-निवासिणि ! हा ! कथ गया ममं मोत्तु ? ॥ ११६ ॥
 हा गोर देहि ! हा पिड्ड-पओहरे ! हा सुकोमल-सरीरे ।
 हा कह निग्घण-विहिणा तुह उवरिं पाडिया विज्जू ? ॥ ११७ ॥
 घणसार-घुसिण-चैच्चण-उच्चिय-सरीरम्मि कह णु हय-विहिणा ।
 विज्जू-निवाओ विहिओ मज्झ अउत्तेहिं पावेण ? ॥ ११८ ॥
 हा देवि ! तुज्झ विरहे नर-नारी-सकुल इम नयर ।
 उव्वसिय-नयर-सरिस अडवि-समाण च पडिहाइ ॥ ११९ ॥
 किल देवि ! त भणती तुह विरहे अच्छिउं न सक्कोमि ।
 त कह अह अहन्नो तुमए सहसा परिच्चत्तो ? ॥ १२० ॥
 हा ! किं न किंपि जपासि किंवा त सुयणु ! मज्झ रुद्धा सि ।
 किंव मए अवरद्ध सुदरि ! त मज्झ साहेसु ? ॥ १२१ ॥
 तं चिय मह वल्लहिया नेहो मह नत्थि अन्न-इत्थीसु ।
 तुज्झ कए परिच्चत्तो सयलो ओरोह-नारि-जणो ॥ १२२ ॥
 तहवि तुम किं सुंदरि ! निम्बर-रत्तस्स देसि नालाव ? ।
 ता पसिय पसिय सामिणि ! उट्ठिय मह देसु पडिवयण ॥ १२३ ॥
 एमाइ जाव विलवइ विविह राया सैकलुण-सहेण ।
 ताव अह सपत्तो रोवतो तत्थ घणदेव ! ॥ १२४ ॥
 उच्छ्रो विणिवंसिय मम तओ गाढ-कलुण-सहेण ।
 त चेव पलवमाणो सुदीहरं रुवइ बालोव्व ॥ १२५ ॥
 एत्थतरम्मि मंती सुमई-नामो भणइ नर-नाह ।
 देव ! अलं रुत्तेणं मय-किच्चं कुणह देवीए ॥ १२६ ॥
 भणइ तओ नर-नाहो चंदण-दारुणि वीहिं नीणेहिं ।
 देवीए जेण समयं अहंपि अग्गीए विस्सामि ॥ १२७ ॥
 तो भणइ सुमई-मंती कायर-जण-चेट्ठिएण किं इमिणा ।
 मरणउज्झवसाएणं, अवलंबसु धीर । धीरत्तं ॥ १२८ ॥

१ ऽ पयोहं । २ ऽ चदण । ३ अपुण्यः । ४ अधन्वः । ५ अपराद्धम् =
 आगो विहितम् । ६ प्रदीद । ७ ऽ सुकं । ८ सुदीर्घम् । ९ रुदितेन । १० मृतक-
 ल्यम् । ११ बहिः । १२ नाययत । १३ ऽ पविं ।

मरणेण नुज्ज नर-वर ' देसो सच्चोवि होड जं गम्मो ।
 पडिक्कय-नर-वरणं बालो तह सुपइत्थोनि ॥ १२९ ॥
 देघाण वंभणाण य 'त्तिगीणं तह पागय-जणस्स ।
 धम्म-त्तिरियाओ मत्था श्हाते देवे धंत्तम्मि ॥ १३० ॥
 माहेअ-मेत्तरम कए न तु जत्तं नुक्क उत्तम-नराण ।
 अत्तमंजसगागारिड विग्गाय-जग-म्सभाघाणं ॥ १३१ ॥

आर्य ।

'निग्गच्छम-कायम्मपि उत्तम-जिणिदस्स आड-देवस्स ।
 मरण जायं जइया का गणणा अन्न-मणुण्णु ? ॥ १३२ ॥
 निज्जिग-गडिक्कयम्मपि छ म्मड-महांसग्गम भरहम्म ।
 जइया जायं नरणं का गणणा अन्न-मणुण्णु ? ॥ १३३ ॥
 गैरु-पग्गम-निज्जिग-रिड-वत्थ-याड्ढक-चक्क-ऊय-रत्ता ।
 सौटीरा नर-वटणा सामजमा-SSइज्जम-यमुत्ता ॥ १३४ ॥
 जइ ताव ते य निहया पाव-कंत्तेण निग्गिण-मणण ।
 अनिवारिय-यमरेणं का गणणा अन्न-त्तायम्मि ? ॥ १३५ ॥
 जमिपि य तित्तामं आयुमदहाण पव्वर-टवाणं ।
 तेमिपि होड चैवणं का गणणा अन्न मन्नेसु ? ॥ १३६ ॥
 भवणवड-वाणमतर-जोइमियाणं विमाण-वामाणं ।
 जइ नाम होड चैवणं का गणणा मणुय-त्तोयम्मि ? ॥ १३७ ॥
 सो कावि नत्थि जावो ति-त्तोय-मज्झम्मि जो वत्तं न गओ ।
 मँच्चुस्स पाव-मडणो मोत्तं मिद्धं मुँह-ममिद्धे ॥ १३८ ॥
 इय काल-ऊवल्लियं पेत्तिऊण मयलंपि 'ति-दृअणं देव ।
 जायम्मि देवि-मरणे किं मांग कुणह विहलं तु ? ॥ १३९ ॥
 जुज्ज काटं सोगो मरणं जइ होत्तं ताए एक्काए ।
 साहारणम्मि मरणे को सोगो किं रुत्तेण ? ॥ १४० ॥

१ गम्यः=आक्रमणीयः प्रतिपक्षनरवराणाम्=अयुवृषाणाम् । २ लिङ्गिना=नपस्वि-
 नाम् । ३ निर्बहन्ति । ४ घरां पालयति घनि । ५ D अपि च । ६ उपक्रमा.=आयुरप-
 वर्तनकारणानि (T S II 52) तद्रहिता निरुपक्रमाः । ७ गृह्णा पराक्रमेण निजित
 रिपूणां धलं येन्ते च ते पाइरणं=पदातीना (M P II 338) चक्रेण=समूहंन
 कृत्तरहाय । ८ शौण्डीराः=गर्धिणः । ९ कृतान्तः=यमः । १० D युग्मम् । ११ A
 तेली° । १२ च्यवनं=मरणम् । १३ D अत्रलो° । १४ मृत्तोः । १५ सिद्धान्=
 मुक्तीवान् । १६ सुत्तसमृद्धान् । १७ B तेहुण । १८ रुदितेन ।

अइ-तणु-तेणग-संगय-जल-लव-तुल्लम्मि जीवियव्वम्मि ।
 निदा-संगे ज पुण उट्टिज्जइ तं मेहच्छरियं ॥ १४१ ॥
 इय लोयस्स सरूवं कुविय-कर्यतस्स एरिस दट्टुं ।
 देवि-मरणम्मि नर-वर ! न ह्य जुत्तं सोग-करणत्ति ॥ १४२ ॥
 एवं च ब्रह्म-विगप्पं भणिआं सो सुमइणा नर-वरिंदा ।
 तक्काल्लुचियं सव्वं मैइ-किच्चं क्खणइ देवीए ॥ १४३ ॥
 कइषय-दिणाईं परिचत्त-लोय-संभावणाइ-वावारो ।
 गौह-गहिओ इव च्चिट्ठइ राया देवीए सोगेण ॥ १४४ ॥
 सुमइ-भुहेहिं तावय नाणाविह-सोय-मोयण-पँह्हिं ।
 बोहिज्जंतो गिराहिं जाओ कालेण गय-सोगो ॥ १४५ ॥
 नाऊण अट्ट-वरिस मम तओ गरुय-पुत्त-नेहेण ।
 संगहिय उवज्जायं गाहेइ कलाण संदोहं ॥ १४६ ॥
 गहिए कला-कलावे गाम-सहस्से तया महं दिन्नि ।
 मह दंसणेण राया सौहारइ देवि-विरहपि ॥ १४७ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अत्थाण-गयस्स राइणो ज्ञात्ति ।
 पणमिय दुवारवालो वज्जरइ सूहवा एवं ॥ १४८ ॥
 चंपापुरीओ सामिय ! महंतमां किंत्तधम्म-नरवइणो ।
 देवस्स दंसणत्थं चिट्ठइ पडिहार-भूमीए ॥ १४९ ॥
 सिग्घं पवेससुत्ति य भणिए सो राइणा अणुन्नाओ ।
 आगम्म विहिय-विणओ उवाविट्ठो उच्चियं ठाणम्मि ॥ १५० ॥
 तंबोलाइ-पँथच्छण-पुव्व सो राइणा समुल्लविओ ।
 आगमण-कारणं भो ! साहसु तो भणिज्जमाट्ठो ॥ १५१ ॥
 चंपाए पुर-वरीए सुपसिद्धो चैव देव-पायाणं ।
 वित्थारिय-विमल-कित्ती राया सिरि-कित्तिधम्मोऽत्थि ॥ १५२ ॥
 निज्जिय-सुरिंद-सुंदरि-रूवात्तिसया समत्थ-महिल्लण ।
 अब्भाहिंया से देवी कित्तिमई लोय-विक्खाया ॥ १५३ ॥
 तांय धूया सोहग-रूव-विण्णाण-गौरवैधविया ।
 पायाल-कन्नय-समा कणयवइ नाम वर-कन्ना ॥ १५४ ॥

१ तणव्व = तृणाग्रम् । २ महाध्वयम् । ३ मृत्तिकुलम् । ४ परिचत्ता = परि-
 त्यक्तः । ५ प्रहृष्टीतः । ६ पइ = पट्ट । ७ बोध्यमान । ८ संदोहः = समूहः ।
 ९ दिर्घं = दत्तम् । १० संवारयति (H P IV, 82) विस्मरतीत्यर्थः । ११ अ यद्वाणं ।
 १२ पयच्छग = प्रदानम् । १३ अ °त्तिवम्मा । १४ गारव = गौरव (H. P. I 163)
 १५ अग्घविया = पूर्णा (H P IV, 169) ।

संपत्त-जोव्रणा सा आभरण-विभूसिया पिउ-सयासे ।
 पट्टविया माऊए तदुचिय-वर-दाण-अट्टाए ॥ १५५ ॥
 आगम्म पाय पडिया पिउणा सा सहारिसं 'निउच्छं'गे ।
 विणिवेसिय अवगूढा भणिया य इमं तु सा कन्ना ॥ १५६ ॥
 पुत्ति ! निय-हियय-इट्टं सामंत-महंतयाण मज्झमि ।
 साहसु जेण तुहं सो किज्जइ भत्ता, किमन्नेणं ? ॥ १५७ ॥
 एवं पिउणा भणिया लज्जाए अहोमुही ठिया बाल ।
 पुंणरुत्तं पुट्टावि ङु न किंचि पडिउत्तरं देइ ॥ १५८ ॥
 तो चित्तिउं पयत्तो एया लज्जालुया इमा वैरई ।
 न ङु सक्कइ वज्जरितं एसो मह ताय ! इट्ठोत्ति ॥ १५९ ॥
 ता चित्तेमि सयंचिय अप्पुक्कमिमीए पवर-भत्तारं ।
 विन्नाण-रूत्र-सपय-कलियं वर-वंस-उप्पन्नं ॥ १६० ॥
 खणमेगमैच्छिऊणं राया चिंताउरो भणइ तत्तो ।
 पुत्ति ! तुह रूव-सरिसो भत्ता लद्धो मए इण्हि ॥ १६१ ॥
 सिद्धत्थपुरे राया सुग्गीवो नाम मह परं मित्तं ।
 तस्स तुमं गच्छ लैहं सयंवरा, एत्थ किं बहुणा ? ॥ १६२ ॥
 एवं च भाणियमेत्ते सा कन्ना देव ! तुम्ह नामण ।
 निस्सुएणं चिय जाया हरिस-वसुंल्लसिय-रोमचा ॥ १६३ ॥
 नाऊण तीए भावं राया संपेक्खिऊण मह वयणं ।
 वज्जरइ, तं महाबल ! वच्चसु सिद्धत्थनयरमि ॥ १६४ ॥
 चेतुं सयंवरमिमं कणगवइं भूरि-भूइ-संजुत्तं ।
 कइवय-बल-संजुत्तो 'सोहण-तिहि-करण-नक्खत्तो ॥ १६५ ॥
 जं आणवेसि भणितं तत्तो ह तं गहीय संचल्लिओ ।
 जाव य कमेण एत्तां ज्ञोयणमंत्तमि संपत्तो ॥ १६६ ॥
 अज्ज रयणी-विरामे कइवय-तुरएहिं वेगवंतेहिं ।
 लैग्गिलिय आगओ हं तुम्हाण पिय निवेएमि ॥ १६७ ॥
 देव ! महमेयमागमण-कारणं पुच्छियं हि जं तुमए ।
 एवं चैवत्थियम्मि संपइ देवो पमाणंति ॥ १६८ ॥

१ A निमुच्छं । २ भूयः (घ. P. II, 179) । ३ वराको । ४ अच्छिऊण =
 आसित्वा । ५ लुधु यथा स्यात्तथा, शीघ्रामिति यावत् । ६ निमुजं = गुप्तम् (घ D.
 17. 27) । ७ B सोहणकरणे सुनक्खने । ८ करण = चव-बालवादि ज्योति शाल-
 ग्रसिद्धम् । ९ B युग्मम् । १० इतो नगरात् । ११ अग्रं भूत्वा । १२ चावस्थिते ।

हरिसाऊरिय-हियओ अह राया भणइ परियणं निययं ।
 महया विच्छेड्डेणं नयरे कन्न पत्रेसेह ॥ १६९ ॥
 तो परियणेण सम्मं तहत्ति संपाडियम्मि वयणम्मि ।
 सोहण-ल्लगे रन्ना परिणीया तत्थ कणगवई ॥ १७० ॥
 सा रन्नो कणगवई कालेण अईव वल्लहा जाया ।
 मह माऊए ठाणे विहिया अह पट्ट-वद्धा सा ॥ १७१ ॥
 अइवल्लहपि वीसरइ माणूस देस-काल-अतरियं ।
 वल्ली-समं हि पिम्मं जं आसन्नं तहि वडइ ॥ १७२ ॥
 वच्चंति वासराइं मह पिउणो तीए गाढ-रत्तस्स ।
 सिदिलीकय-सेसोरोहं-रमणि-गमणाड-चेट्टस्स ॥ १७३ ॥
 अह अन्नया कयाइवि कणगवईए सुओ समुप्पन्नो ।
 सुरहोत्ति विहिय-नामो पत्तो सो कुमर-भावम्मि ॥ १७४ ॥
 अन्न-दियहम्मि एयं एगते भणइ कणगवईं देवी ।
 जुवराय-पए किं नवि अहिसिच्चइ देव ! मे पुत्तो ? ॥ १७५ ॥
 तो भणइ नर-वरिदो जेहे पुत्तम्मि सुप्पडद्धम्मि ।
 १ विज्जते न इ जुत्तं जुवराय ठाविउ सुरहं ॥ १७६ ॥
 भणियं देवीए तओ जेह-द्ववणे निहोडैउ को णु ? ।
 जइ तुज्ज अहं दइया ता सुरह कुणसु जुवरायं ॥ १७७ ॥
 ताहे रन्ना भणिय सुट्ठु पिया त सुल्लोयणं ! मज्झ । -
 किंतु इमस्सऽणुरत्ता सामंत-महंतया सन्ने ॥ १७८ ॥
 तह एसो सुसमत्थो एवं विहिए १ विहेज्ज त किपि ।
 अवमाणिओ इ जेणं ममावि रज्ज अवहरेज्जा ॥ १७९ ॥
 तो भणइ हसिय देवी एरिस-सत्तेण कह तुमं विहिणा ।
 पिययम ! राया विहियो नैवरि १ किराडो कँओ होन्ती ? ॥ १८० ॥
 जेणेव सुप्पड्डो एरिसओ उँक्कडो पयावेण ।
 तेणेव इमं सिग्वं कँह-हरे खिवसु जँत्तेण ॥ १८१ ॥

१ SEE NOTE P 13 । २ संपादिते निर्व्यूढे । ३ विस्मरति (H. P. IV 75) ।

४ अन्तरितं = व्यवहितम् । ५ प्रेम । ६ आरोहति (H. P. IV 206) । ७ अव-
 रोध. = अन्त.पुरम् । ८ B^oवडदे^o । ९ अभिपिच्यते । १० विद्यमाने । ११ निवारयतु
 (H. P. IV. 22) । १२ विदध्यात् A वि होज्ज । १३ अन्यथा । १४ किरातः ।
 १५ कृत । १६ अभिविच्यत् (H. P. III. 180) । १७ उत्कट । १८ कष्टगृहे, काष्ठ-
 गृहे वा = कारागृहं इत्यर्थः । १९ यत्नेन ।

तत्तो य मञ्ज पुत्तं जुवरायं ठाविउं पयत्तेण ।
 अञ्जसु विगयासंको रज्जं च ममं च माणतो ॥ १८२ ॥
 एवं देवी-वयणं सोउं पाडिउत्तर अदाऊणं ।
 राया समुद्धिऊणं अत्याणे गंतुमुवविट्ठी ॥ १८३ ॥
 एयं च देवि-वयणं सूहाविया-नामियाए चेडीए ।
 पञ्छन्ने सांऊणं सव्वं धणदेव ! मह सिट्ठ ॥ १८४ ॥
 त सोउं मह विगप्पो चित्ते एयारिसो समुप्पन्नो ।
 कि कणगवईए वुत्तो करेज्ज एवं पिय्या मञ्ज ? ॥ १८५ ॥

अहवा ।

न गणंति पुव्व-नेहं न य नीइं नेय लोय-अववायं ।
 न य भावि-आवयाओ पुरिसा महिलाण आयत्ता ॥ १८६ ॥
 ता जा न किपि अन्न देवी-वयणाआं मह पिया कुणइ ।
 ताव अहिट्ठेमि सय रज्जं, पियर विणासेत्ता ॥ १८७ ॥
 अहव न एयं जुत्त विवेय-जुत्तस्स मञ्ज काउं जे ।
 ता वंविऊण पियरं कट्ट-हर-गयं अणुचरामि ॥ १८८ ॥
 किंवा कणगवइ चिय सह सुरहेणं नयामि जम-वयणे ।
 किंवा कट्ट-हरम्मि दोन्निवि धंत्तेमि बंधेउं ? ॥ १८९ ॥
 अहवा किं मह इमिणा पेक्खामो ताव जं पिया कुणइ ।
 अदिट्ठ-पाणियम्मि न हु जुत्तंपीणहुम्मयणं ॥ १९० ॥
 अह-राया मह उवरिं दिणे दिणे पिययमाए भञ्जतो ।
 जाओ सिट्ठिल-सिणेहो कंन-विसं जं महंत-विसं ॥ १९१ ॥
 सहसत्ति अन्न-दियहे किपि मिसं दाविऊण मह रत्ता ।
 हरियं गाम-सहस्सं दिन्नं लहु-खेडयं एक्कं ॥ १९२ ॥
 सजाय-अमारिसेणं ताहे मए चित्तियं दुरायारं ।
 मारेऊण एयं रज्जमहिट्ठेमि, किं बहुणा ? ॥ १९३ ॥
 अहवा न पुव्व-पुरिसेहिं मञ्जं वंसे कयं इमं पावं ।
 तमहंपि कह करोमी असार-रज्जस्स कज्जेण ? ॥ १९४ ॥
 महिला वयणेण इमो रागंधो कुणइ, कुणउ अञ्जायं ।
 मह पुण विवेय-जुत्तस्स हंदि ! न हु एरिसं जुत्तं ॥ १९५ ॥

१ चेटी = दासी । २ उक्कः । ३ पिता । ४ आवया = आपत् । ५ आयत्ता =
 आधीनाः । ६ अधितिष्ठामि । ७ पादपूर्त्तावव्ययम् (H. P. II. 217) । ८ करोमि ।
 ९ B बंधेउं वत्तमि = बद्ध्वा घातयामि । १० अदृष्टपानीये प्रदेशे । ११ उपासहोः
 पादरक्षकयोस्समाचनम् । १२ कर्णावपम् । १३ खेटकं = ग्रामः । १४ अन्यायम् ।

ता किं करेमि इण्हि अवमाणं ताव दूसहं पिउणो ।
 अम्प-वहोवि न जुत्तो देस-चाओ परं जुत्तो ॥ १९६ ॥
 गतूणमन्न देसं तम्हा सेवामि अन्न-नर-नाहं ।
 हु तंपि हु नहु जुत्तं अवमाण-पर्यं^१ हि सेवत्ति ॥ १९७ ॥
 सुग्गीव-नरिंद-सुओ जुयराया आसि एस रिद्धि-जुओ ।
 संपइ पुण^२ वंठो इव कह सेवं कुणइ भिच्चाण ? ॥ १९८ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-वज्जरण-समुज्जण लोएणं ।
 दंसिज्जंतो रिउणं कह गेहेसुं परिभमिस्सं ? ॥ १९९ ॥
 तम्हा कइवय-निय-पुरिस-परिगओ अकय-अन्न-जण-सेवो ।
 गंतु चिद्धामि अहं कम्मवि पच्चंत-देसम्मि ॥ २०० ॥
 जा जीवइ एस परिथा एयम्मि मयम्मि पुण जहा-जुत्तं ।
 तइय च्चिय काहामो किं इण्हि तीए च्चिताए ? ॥ २०१ ॥
 एवं विणिच्छिय मई कइवय-पिय-परियणेण परियरिओ ।
 सामंत-भेति पुर-नायगेहिं रत्ता य अन्नाओ ॥ २०२ ॥
 नाहारिओ तत्तो हं कमेण अह पाविउ इमं पल्लि ।
 सीहगुहं नामेण अच्चिउमेईए^३ पारद्धं ॥ २०३ ॥
 भिल्लिया मज्झ अणेगे भिल्ला चोरा कुकम्म-निरया य ।
 तेहिं परिवारिओ हं संपइ पल्ली-वई जाओ ॥ २०४ ॥
 तं जं तुमए पुट्टं तुम्हाणं कह णु एत्थ आवासो ।
 उत्तम-नराण पाविट्ठ-लोय-जोगाए पल्लीए ? ॥ २०५ ॥
 एयं संखेवेणं कहियमवत्थाण-कारणं एत्थ ।
 तं तुह धणदेव ! मए गरुय-सिणेहण सन्वपि ॥ २०६ ॥
 भणियं धणदेवेणं अँवो ! जणओवि एरिसं कुणइ ।
 अवमाणं पुत्ताणं धी । धी^४ ! संसार-वासस्स ॥ २०७ ॥
 सो च्चिय कज्ज-वसेणं वल्लहओ होइ एत्थ ससारे ।
 कारण-वसेण सोवि हु रिउव्व^५ वेसो जणो होइ ॥ २०८ ॥
 परमत्थओ न कोवि हु पिओ व सत्तू व अत्थि लोगम्मि ।
 नइ माया नेय पिया स-कज्ज-वसओ जणो सन्वा ॥ २०९ ॥

१ आत्मवधः । २ चाओ = त्यागः । ३ B जं सेवा । ४ वंठा = दासः (II D VII 83) । ५ भूलो दास, अन्यराजाना स्वराज्यापेक्षया लघुत्वेन स्वाज्ञावशावसि-
 तया वा दासप्रायत्वात् । ६ दर्शयमानः । ७ प्रत्यन्तदेवो = समीपदेवो । ८ A राया ।
 ९ अज्ञतः । १० आसितुमेतत्ताम् । ११ B मे एई^० । १२ अव्ययमिदमन्न वि-
 स्मयार्थं (II P II. १०५) । १३ धिक् । १४ द्वेष्यः ।

पुत्तोत्रि सत्तु-सरिभो दीसइ निय-कारणे अणुज्जेते ।
 पिटणा सुविणीओत्रि इ धिरत्थु संसार-वासस्स ॥ २१० ॥
 तं चिय फुमर ! मैहप्पा तं चिय पसमस्स लद्ध-परमत्थो ।
 तं चिय विवेय-जुत्तो तुमए चिय मेदिया वसुहा ॥ २११ ॥
 पिटणाऽवमाणिओवि इ अन्न असमंजस अकाळणं ।
 संतम्मि घळे तहवि इ देम-च्चाओ कओ जेण ॥ २१२ H
 एमाइ-त्रयण-वित्थर-अवरोपर-वट्टमाण-नेहाणं ।
 ताण पत्र व सत्त व बालीणा वामरा जाव ॥ २१३ ॥
 तावय ममत्थ-सत्थ दट्टण गमण-उत्तुगीभूय ।
 घणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं मुण्डइट्ट त ॥ २१४ ॥
 तुम्ह विओगां दसहो एसो सत्थो ममुच्छुगीभूओ ।
 तं कुमर ! अम्ह जाये एत्थ तदी एत्थ वग्घोत्ति ॥ २१५ ॥
 एएणं चिय नेच्छंति साहवो मज्जणंहि ममग्गिं ।
 जम्हा विओग-विट्ठरिय-हिययस्स न ओमहं अन्नं ॥ २१६ ॥
 जइवि इ घहइ न जीह्वा एरिम-त्रयणे समुल्लविज्जंते ।
 तहवि इ भणामि मुंचसु गच्छामो तंपयं अम्हं ॥ २१७ ॥
 ता किंपि चित्तिऊणं खणनरं दीहरं च नीससिउं ।
 चज्जरइ मुण्डइट्टो सविनायं एरिमं घयण ॥ २१८ ॥
 अम्हारिसेहिं गिहमागयाण तुम्हारिमाणं मुंयणाणं ।
 को उंवयारो कीरउ एरिस-टाणे वसंतहिं ? ॥ २१९ ॥
 तहवि इ भणामि किंचिवि कायव्वा नेव पत्थणा-भंगो ।
 जेण पर-कज्ज-साहण-निरया खल्ल सज्जणा होति ॥ २२० ॥
 तत्तो फुरंत-निम्मळ-मैऊह-विट्ठरिय-दस-दिसा-ऽऽभोगो ।
 एक्कोवि अणेग-गुणो पवर-मणी तस्स उवणीओ ॥ २२१ ॥
 दट्टुं दिव्व-मणिं तं दीसंताणेय-लक्खणं विमलं ।
 वियसिय-लोयण-जुअलो अह घणदेवो इमं भणइ ॥ २२२ ॥
 एरिस-पवर-मणीणं मणुप्स-व्वत्तम्मि संभवो नत्थि ।
 नवर जइ सुर-लंग हवेज्ज न हु अन्न-खेत्तम्मि ॥ २२३ H

१ अपूर्यमाणे । २ महारमा । ३ आतिक्रान्ता । ४ समस्त-सार्धम् । ५ उच्छु-
 कीभूतम् = उत्कण्ठितम् । ६ ॥ युग्मम् । ७ ससक्तम् = सप्रतिम् । ८ दांषम् । ९
 सुजनानाम् । १० उपचार = समादर- । ११ क्रियताम् । १२ मयूजाः = किरणाः ।
 १३ विच्छुरितः = व्याप्तः । १४ आभोगः = प्रशंसः ।

एवं विणिच्छियम्भिवि तहवि हु कोऊहल मह हियए ।
तो भणसु कह णु जाया सपैत्ती तुम्ह एयस्स १ ॥ २२४ ॥

तो भणइ सुप्पइट्ठो सम्मं हि विणिच्छियं तुमे भइ ।
माणस-खेत्त-समुत्थो न होइ एसो मणी ताव ॥ २२५ ॥
किंतु सुर-लोग-जाओ एसो सपाविओ जहम्हेहिं ।
तं एग-मणो होउ जइ कोउंगमत्थि तो सुणसु ॥ २२६ ॥
पुच्चं एगम्भि दिणे पभाय-समयम्भि गहिय-काँदडो ।
चलिओ कइवय-निय-पुरिस-परिगओ मिग-वहट्टाए ॥ २२७ ॥
उत्तर-दिसा-मुहो ह गाउयमेत्तम्भि भूमि-भागम्भि ।
घण-पत्तल-तरु वर-सकुलम्भि वियरामि जाव वणे ॥ २२८ ॥
ताव य निसुँओ सद्धो दूसह-गुरु-दुक्ख-सूयओ कलुणो ।
आगासे महिलाए सघघरं रोयमाणीए ॥ २२९ ॥
हा । कह मज्झ निमित्तं पिययम ! अतिगरुय-आँवैयं पत्तो ? ।
हा । अज्जउत्त ! इण्हि तुह विरहे नत्थि मह जीय ॥ २३० ॥
तदणतरं च केणवि हक्किय अइनिट्ठुर समुल्लविय ।
कत्तो मह वसगाए साहारो तुज्झ एएण १ ॥ २३१ ॥
त सोऊण मज्झं मणम्भि कोऊहलं समुप्पन्न ।
जाव थ दोणिण व तिण्णिण व वच्चामि पयाइ ता निसुँओ ॥ २३२ ॥
एगम्भि वण-निगुंजे अदिस्समाणस्स कैस्सवि नरस्स ।
गरु-दुक्ख-सूयण-परो मदो नित्थणण-ससद्धो ॥ २३३ ॥^{१४}
तत्तां महत्त-कोऊहलेण तत्तो-मुहो अहं चलिओ ।
पेच्छामि संबलि-तरु सरल उत्तुंगमइगरुय ॥ २३४ ॥
दंसणमेत्तुप्पाइय अइगरुय-भएहिं रत्त-नेत्तेहिं ।
कासिण-सरीर-समुब्भूय-भूरि-पँहा-भरिय-गयणेहिं ॥ २३५ ॥
निम्मल मणि वलय-समुच्छलत्त-कतीए पयड-वयणंहिं ।
गुरु-रोस-वस-वियंभिय-फार-फणा-घार-मुयगेहिं ॥ २३६ ॥
दाँहर-लळत्त-जीहा-सहस्स-विप्फुरण-भीइ-जणगेहिं ।
असरित-अमरिस-वस-विप्पमुक्क-फुकार-सडेहिं ॥ २३७ ॥

१ विनिश्चिने । २ कुत्तहलम् । ३ सप्राप्तिः । ४ कौतुकम् । ५ कोटण्ड = धनुः ।
६ पत्तल = पत्रम् (H P. II 173) । ७ श्रुत SRE NOTE P 31 । ८ करुण. =
करुणोत्पादक. । ९ B युग्मम् । १० आपदम् । ११ A °वइ । १२ जीवितम् ।
१३ A °स्स वरन° । १४ B युग्मम् । १५ शात्मलीतरुम् । १. प्रहा = प्रभा ।

अङ्गरुय-पन्नगेहिं समतओ वेदिओ अणेगेहिं ।
 एगो दिव्वागारो पुगिसो दिट्ठो अहे तस्स ॥ २३८ ॥^२
 अङ्गूसह-वियणा-वस-विमुक्क-पुणरुत्त-मद-हुकार ।
 आकठ-वेडिथं त दट्ठु पुरिस मए भणियं ॥ २३९ ॥
 धी ! धी ! हय विहिणो विलसियस्स अंसमिविखयस्स एयस्स ।
 एयारिसेवि पुरिसे एरिस-दुक्ख करेतस्स ॥ २४० ॥
 एर्माइ मए पैरिदेवियम्मि भणिय इमं तओ तेणं ।
 अलमिमिणा ते परिदेविणुण सुण ताव मह वयणं ॥ २४१ ॥
 चिट्ठइ चूडाए मह मञ्ज वद्धो फुरत-किरणिट्ठो ।
 दिव्वो मणीण पधरो मणी भुयगोह-विहवणो ॥ २४२ ॥
 जस्स पभावण इमे ढसिउमणावि हु चयति नो ढसिउ ।
 घोर-विस्सावि हु मया सप्यति न वेद्ध-वयणव्य ॥ २४३ ॥
 तं घेत्तुणं वर-मणिं सिंचसु सलिलेण तेण तो पण्ठा ।
 अण्णोहेमु भुयंगे अंग-विलगगे महमणेगे ॥ २४४ ॥
 आमति भणतेणं तव्वयण सोयर कय सब्ब ।
 अण्णोडिया जलेणं झत्ति विलीणा अह भुयगा ॥ २४५ ॥

अविय ।

मणि-सलिलेणं मित्ता खणेण सव्वेवि पाविया विलय ।
 म्बर-जालावलि-जलणोवताविया मयण-पिडव्य ॥ २४६ ॥
 अह सो पण्डु-वियणो सीयल-तरु-छीहियाए उवविट्ठो ।
 मेह-पुरिस-कय सुकोमल-किसलय-संछण्ण-सथरए ॥ २४७ ॥
 आभट्ठो पढमं च तेण अहयं कत्तो तुमं आगतो
 किंवा नाम कहिं कुलम्मि विमले जाओ सि, को ते पिया ? ।
 एवं भो घणदेव ! तेण तइया पुट्टे मए सीहिया
 पुव्वुत्ता सयलावि तुञ्ज काहिया जा सा पेउत्ती तहिं ॥२४८॥
 साहु-धणंसर-विरइय-सुवोह-गाहा समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

१ अधः । २ ऽ चत्तसुभि. कलापकम् । ३ वियणा = वेदना । ४ पुणरुत्तं भूय (II P II 179) । ५ असर्माक्षितस्य । ६ ऽ माइए । ७ परिदेविते = विकपिते = विलापे कृते सर्तात्थं । ८ विद्रावण = निवारकः । ९ चयति = क्षयन्-वन्नि (II P IV 86) । १० वद्धवदनाः = वद्धमुखा । ११ आण्णोडय । १२ सादरं यथा स्यात्तथा । १३ छाहिया = छाया । १४ मत्पुरुषेण कृते सुकोमले किसलयैः सल्लभ सत्वारके । १५ आभापितः । १६ कविता । १७ प्रवृत्तिः = वृत्तान्तः ।

एसो एत्थ समप्पइ विज्जाहर-भोयणोत्ति नामेण ।

सुरसुंदरि-नामाए कहाए वीओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ९०० ॥

॥ द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह सोवि मए पुट्ठो केण तुम एरिसाए धाराए ।
 खित्तो सि आवयाए केण व कज्जेण भेद । मुहा ? ॥ १ ॥
 एव च पुच्छिओ सो सदुक्खमइदीहर च नीसासिउं ।
 चित्तम्भतर-गुरु-दुक्ख-सूयगं मोत्तु असु-जल ॥ २ ॥
 अह सो भणइ सुभणिओ ससारे राग-मोहिय मणाण ।
 सुलहाओ आवयाओ जीवाण अदीह दंसीण ॥ ३ ॥
 समार-सागरम्मी परिम्भमताण भइ । जीवाणं ।
 न इ चोज्जंमावयाहिं अनिजतिय-करण-वग्गाणं ॥ ४ ॥
 पुव्व-कय-कम्म-दोसा दुक्ख सव्वपि जायड जिंयाण ।
 अवराहंसु गुणेनु य निमित्तमेत्तं परो होइ ॥ ५ ॥
 परमत्थओ न केणइ सुह व दुक्ख व कीरइ नरस्सी ।
 पुव्व-कयमेव कम्म सुह-दुह जणणम्मि तंल्लिच्छ ॥ ६ ॥
 तत्तो य मए भणियं एव एयति नत्थि सदेहो ।
 तहवि इ विसेस-कारण-विंयाणणे अम्ह इच्छत्ति ॥ ७ ॥
 अह भणइ भो मुदर । जइ एव सुट्ठु तुम्ह निव्वेधो ।
 ता एग-मणां होउ सीहिउंजत निसामेहि ॥ ८ ॥

अत्थेथ भरह-खेत्ते विक्खाओ खेयगावली-गम्मो ।
 तुगोव्व रूप-पुजो टस-टिसि-पसरत कतिल्लो ॥ ९ ॥
 अर-अर-अरत-निज्जर हुंकार-नवेहिं वहिरिय-दियतो ।
 मयरद-पाण-लपड-अळि-वल्लय-विरायमाण-वणो ॥ १० ॥
 वहमाण-याहिणीण दिसि-दिसि-सुव्वत-खलहरा-सहो ।

१ आपदि । २ ॥ भइमुद । = मद्रमुद । ३ सुवा । ४ अदीर्घदर्शनाम् =
 अदिष्टयकाणिणाम् । ५ ये वम् । ६ आपर्द्धपयो नव प्रष्टव्यः, सुगमत्वादित्यर्थः ।
 ७ अनियन्त्रित' = धवर्शाकृतः फरणनामन्दिनाणा वर्ग समूहो येस्तेषाम् ।
 ८ कावनाम् । ९ तंल्लिच्छ = तत्परम् (U D V. 3) । १० विज्ञाने । ११ ॥ इमो ।
 १२ विवध = आग्रह । १३ इत्यमानम् । १४ अ °द्विपत । १५ वाहिनी =
 नदी । १६ मुत्तंतां = प्रथमाणः ।

ठाणे ठाणे विजाहरोर-पुर-पंति-सोहिहो ॥ ११ ॥
 विजा-पसाहणुंजय-विजाहर-सनिरुद्ध-एगतो ।
 धर-सिद्धाययणेहि परिमंडिय-चैलिया-सिहरो ॥ १२ ॥
 सिद्धाययण-परिद्विय-जिण-विर्वैचण-निमित्तमितीहि^१ ।
 विविह-विबुहावलीहि विरायमाणवरा-ऽऽभोगो ॥ १३ ॥
 कयलीहर-द्विपहि पडमज्झणहं वणे वणे बहुसो ।
 कंता-विइज्ज-विजाहरोहि किज्जंत-संगीओ ॥ १४ ॥
 अइमद्धर-भौरइए ठाणे ठाणम्मि चारण-मुणीहि ।
 पारद्ध-देसणेहि पडिबोहिज्जत-जंतु-गणो ॥ १५ ॥
 पुव्वावर-सागर-पाविएण होऊण मज्झ-देसम्मि ।
 पिसुणेणत्र जेण कओ दुंभावो भरह-वासस्त ॥ १६ ॥
 सुविसाल-दक्खिणुत्तर-विभत्त सेढी-दुगेण सोहिहो ।
 आसिय-सन्विद्धोओ वेयद्धो नाम सेलोत्ति ॥ १७ ॥^२
 तत्थत्थि दक्खिणाए सेढीए^३ खयर-लोय-पडिपुनं ।
 भमिर-खैयरंगणा-गण-नेउर-झकार-रव-मुहल ॥ १८ ॥
 उत्तुग-भगर-तोरण-असमाण-दुवार-देस-सोहेहि ।
 निचं विरायमाण विजाहर-भवण^४वंदेहि ॥ १९ ॥
 सयल-तंइ-लोक्क-लच्छी-निय-निलय रयणसंचय नाम ।
 नगरं नयर-गुणद्धं पमुदिय-नर-नारि-सघाय ॥ २० ॥^५
 तम्मि य पुरम्मि बहुविह-विजाहर-सय-सहस्स-सकिन्ने ।
 परिवसइ गुण-निहाणो पवणगई नाम वर-खयरो ॥ २१ ॥
 विजाण-विणय जुत्ता पंइणो अचंत-चच्छल-सहावा ।
 निय-परिमल-जिय-वलला बठलवई नाम से भज्जा ॥ २२ ॥
 तीए सह विसय-सोक्ख अणुहवमाणस्स तस्स कालेण ।
 अहमेगएव पुत्तो उप्पन्नो कय-मणाणंदो ॥ २३ ॥
 जम्म-दिणे चिय पुर-नर-चित्त-चमुक्कार-कारय मज्झ ।

१ सोहिहो=शोभावान् । २ उज्जया=उद्यताः । ३ ॥ भूमिचा । ४ अर्चनम् =
 पूजनम् । ५ आद्यतीभिः = आगच्छन्तीभिः । ६ कान्ता द्वितीया येषां तैः स्वस्ती-
 संहितैर्विधाधरैरित्यर्थः । ७ भारस्या । ८ ॥ विहिवो^० । ९ दुर्भावः, द्वयोर्भावो
 द्विभाव इति विग्रहेण द्वित्वं च । १० सेढी = श्रेणी । ११ आश्रिताः सर्वा ऋद्धयो
 यं वैताद्व्यं सः । १२ ३ नवभिः कुलकम् । १३ खचरा विद्याधरास्तेषामज्ञानाना
 द्योणां गणस्य नूपुराणां सङ्काररवैर्द्वारसन्धैर्मुखरम् । १४ वृन्दैः । १५ ३ तिय ।
 १६ ३ तिस्रभिः कुलकम् । १७ पत्युः ।

वद्वावण्यं पिडणा कारावयमसम-हरिसेणं ॥ २४ ॥
 कमसो य वारसाहं बोलीणं मञ्ज जणणि-जणएहिं ।
 गुरु-तुड्ढाए पइड्डियमहिहाणं चित्तवेगोत्ति ॥ २५ ॥
 बोलीणेषु य कइवय-वरिसेसु अह महत-बुद्धिस्स ।
 अञ्जावयस्स सुह-तिहि-रिक्खम्मि समण्णियो पिडणा ॥ २६ ॥
 तत्तो अकाल-हीणं तहविह-अञ्जावय-प्पमावेण ।
 निय-मइ-सामत्थेण य गहियाओ कलाओ सयलाओ ॥ २७ ॥
 निय-कुल-कमागयाओ पिडणा विज्जाओ मञ्ज दिन्नाओ ।
 नहगामिणि-पमुहाओ जहनिहिणा साहियव्वाओ ॥ २८ ॥
 दसिय-मयण-वियारं महिला-जण हियय-मोहणमुदार ।
 अह कमसो सपत्तो अहय नव-जोव्वणारभ ॥ २९ ॥
 अन्नम्मि दिणम्मि अह समाण-जोव्वण-वयस-परियरिओ ।
 पत्तो अण्य-तरु-संड-मंडिय मणहरुज्जाणं ॥ ३० ॥
 पारद्ध-विविह-कीला चिद्दामो जा खणतर तत्थ ।
 ताव थ गयणे दिद्दा दिव्व-विमाणाण रिंछोली^१ ॥ ३१ ॥
 पसरत-पवर-रयणोरु-दित्ति-विच्छुरिय-नह-यला ऽऽमोया ।
 उत्तर-दिसा पैयद्दा सुर-सुंदरी गय-सोहिच्छा ॥ ३२ ॥^२
 त दट्ठु मए मणियं कन्थ इमो हदि ! देव-सदोहो ।
 चलिओ चलत-कुंडल-मुत्ताहल-धवल-गढ-यला ? ॥ ३३ ॥
 ईसि^३ हसिऊण मणिय मञ्ज वैयंसेण वधुदत्तण ।
 सुपसिद्धमेव एय वेयइह-नगे वसताणं ॥ ३४ ॥
 जिण-वदणत्थंमत्थ सिद्धाययणेषु एइ सुर-निवहो ।
 निच्चंपि वयस ! अओ पसिद्ध-वत्थुम्मि का पुच्छा ? ॥ ३५ ॥
 तत्तो य मए मणिय एवं एयति किंतु निसुणेषु ।
 महया विच्छेदुण न एंति^४ निच्च सुरा एत्थ ॥ ३६ ॥
 अञ्ज पुणो सविमाणा सन्निइद्दीए महत-हरिसेण ।

१ आमघानम् । २ अ. मह । ३ अञ्जावओ = अच्योपक । ४ शुभ-तियि-
 ऋधे, ऋध = नक्षत्रम् । ५ अकालेन हीनं यथा स्यात् = कालप्राप्त्येत्यर्थः ।
 ६ यथावित्ति । ७ साधयितव्याः = साधयितु योग्याः शक्याश्चेत्यर्थः । ८ अहकम्,
 म्बार्थे क । ९ कीला = कीटा । १० रिंछोली = पङ्क्ति (H. D VII 7) ।
 ११ प्रवृत्ता । १२ B सुरमम् । १३ इयत् । १४ वयस्येन = मित्रेण । १५ BHR
 3015 P. 13 । १६ B इति ।

दीसंति जं वयंता तेण मए पुच्छिय मित्त ! ॥ ३७ ॥
 अह भणइ वधुदत्तो खणंतरं चित्तिऊण सवितक्कं ।
 इ नाय पारद्धा सिद्धाययणेसु जत्ताओ ॥ ३८ ॥
 पसरत-सुरहि-मलयानिलुद्धुरो जेण वट्टइ वसंतो ।
 किंसलइय-सयल-तरु-वर-विरायमाणोरु-वण-नियरो ॥ ३९ ॥

अविय ।

वायत-मलय-मारुय-चलत-पत्तल-विसाल-साहाहिं ।
 नच्चंतिव तरुणो पहरिसेण महु-मास-आगमणे ॥ ४० ॥
 कुसुमा-SSमोयौ SSयद्धिय-अलि-उल-झंकार-गहिर-सहेण ।
 गायतिव तरु-नियरा वसन्त-मासागमे तुट्ठा ॥ ४१ ॥
 मयरंठ-पिंजराओ विसंइ-सुगंध-कुसुम-वयणाओ ।
 वण-राईओ हसतिव वसंत-मासागमे दट्ठुं ॥ ४२ ॥
 दट्ठूणव तरु-नियरं महु-समए बहल-पत्तल-च्छायं ।
 अवमाणिओ पलासो कसिण-मुहो झत्ति संजाओ ॥ ४३ ॥
 अच्छउ ता फल-काले फुल्लिमं-समएवि कालिमा वयणे ।
 इय कलिउं व पलासो चत्तो पत्तेहिं किंविणोव्व ॥ ४४ ॥
 दट्ठूण वण-समिद्धिं पलास-विडवेहिं मउलियं वयणं ।
 अन्नेवि इ अंप्पत्ता पर-रिद्धिं नेय विसहंति ॥ ४५ ॥

अविव ।

पाविय-वसत-मासो वणम्मि निस्सेस-पीय-लोहियओ ।
 पिय-विरहिय-पहियाणं भय-जणओ किंसुय-पिसाओ ॥ ४६ ॥

अन्न च ।

पंचसर-लोद्धेएणं महु-मास-विइज्जएण दय-रहियं ।
 हम्मतीओ गाढं दट्ठूणव पहिय-माहिलाओ ॥ ४७ ॥
 हासियव मज्झ-संठिय-कलयंठि-कएण कूइय-खेण ।
 पैयडिय-मंजरि-गुरु-दंत-पतिय चूंय-विडवेहिं ॥ ४८ ॥
 दट्ठूण पहिय-निवहं निहयं महु-मास-लोद्धेय-नरेण ।

१ व्रजन्तः । २ किंसलइयं = नवपल्लवितम् । ३ आयद्धिया = आकुशा ।
 ४ विसइ = विकसितम् (H. P. D. V 57) । ५ अ फुल्लव । ६ त्यक्त । ७ कृपणः ।
 ८ अपात्राणि = तुच्छा, अपत्राव्व = पत्ररहिता । ९ उन्वक = व्याघ्रः । १० मधु-
 मासद्वितीयेन = वसन्तसहितेनेत्यर्थः । ११ प्रकटिता मज्जयं एव ये गुरवो = महाबल्लो
 इन्तास्तेषां पङ्क्तिर्यत्र हसने तदिति । १२ चूतविट्पै. = आम्रशाखाभिः ।

ओणय-मुहीओ कुसुममुएहि रोयातिव लयाओ ॥ ४९ ॥
 मय-पहियाण जळतिव ठाणे ठाणे महत-चैयाओ ।
 घण-किंसुय-च्छेणं अलि-रव-मिसिमिसिय-सदाओ ॥ ५० ॥
 निज्जर-तडेसु तरुणो पवण-पहल्लत-जळ-निबुद्धेहि ।
 साहा-करोहि देतिव जळंजळिं जत्थ पाहियाण ॥ ५१ ॥

किं च ।

घण-किंसुय-नव-रंगय-विराइया बद्ध-पवर-मयण-हला ।
 पाडळ-कुसुमा सोहई वसत-लच्छी नव-बहुव्व ॥ ५२ ॥

अत्र च ।

बुह-सहिओवि हु सूरु कंवासत्तो वसत-माहप्पा ।
 उवमुंजिऊण मीणं संपइ मेसंसु उक्कोत्ति ॥ ५३ ॥
 ता एरिसे वसते दिसि-दिसि-पसरत-परहुया-सदे ।
 वित्थरिय-चच्चरी-रव-मुहरिय-उज्जाण-भूमागे ॥ ५४ ॥
 विलसति कामुय-जणा अदोलिज्जति तरुण-जुवईओ ।
 वित्थरइ पढहय-रवो पियति वर-वारुणिं तरुणा ॥ ५५ ॥
 साहीण-पिययमाण तरुणीणं वल्लहम्मि महु-मासे ।
 धम्म-परायण-लोएण एत्थ कीरति जैत्ताओ ॥ ५६ ॥
 जिण-बिबाण भत्तीए तेण एए समागया देवा ।
 सन्वायेण वेयइद्ध-सिद्धकूडेसु जैत्तथ ॥ ५७ ॥
 तत्तो य मए भाणिय जइ एव तो वयस ! अम्हेवि ।
 गतुण सिद्धकूडे सांसय-सव्वन्नु-पाडिमाओ ॥ ५८ ॥
 भत्तीए पणमिऊणं करेमु निय-माणुसत्तण संहलं ।
 पेच्छामो जिण-जैत्त सुय-खर्येरोहेण किज्जत ॥ ५९ ॥
 अह सव्वेहिवि भणियं एव होउत्ति सुट्ठु ते भणिय ।
 एत्थतरम्मि पत्तो मह धाई-सुओ बलो नाम ॥ ६० ॥
 आगम्म तेण भणिय पिउणा ते चित्तवेग ! सलत्त ।

१ अवनत-मुखाः । २ कुसुमान्येव अश्रुकाणि तैः । ३ वित्ताः । ४ निवृद्धा =
 तिकुडिता = मग्नाः (G V. 409) । ५ केसु । ६ नवरङ्गकः = कौसुम्भवासः (G.
 V 598) । ७ बुध. पण्डितो ग्रहविशेषश्च । ८ कव्वो = काव्य = शुकः, कव्व = क्रव्य =
 मांसं च । ९ मीनराशि मत्स्य च । १० मेषराशे, ऊरणस्य च । ११ उक्कः = सत्सुकः ।
 १२ परमृता = छोकिला । १३ गीतमेदः । १४ साहीणा = स्वाधीनाः । १५ जत्ता = यात्रा ।
 १६ शाश्वतसर्वज्ञप्रतिमा । १७ सफलम् । १८ ओध. = समूहः । १९ B द्युग्मम् ।
 २० धात्रीश्रुत. । २१ संलसम् = उक्तम् ।

एसो हु रयण-संचय-वैत्यव्वो सयल-खयर-जणो ॥ ६१ ॥
 न्हाओ विलित्त-देहो सुह-नेवैथो महा-विभूर्इए ।
 चलिओ जिण-जत्ताए आसन्ने सिद्धकूडम्मि ॥ ६२ ॥
 सेण समं अम्हेवि हु चलिया ता सिग्घमेव आगच्छ ।
 कय-ण्हाणाइ-विहाणा जेण सम चेव गच्छामो ॥ ६३ ॥
 तव्वयण सोऊणं निय-गेहे आगओ पिउ-समीवे ।
 तेवि य मज्झ वयसा निय-निय-गेहेसु संपत्ता ॥ ६४ ॥
 कय-ण्हाणाइ-विहाणो सह पिउणा ताहे पवणगइणा ह ।
 तक्कालुचिय सब्ब गहिऊणं धूव-पुप्फाइ ॥ ६५ ॥
 नागर-जणेण सहिओ उप्पइओ खँग-सामल गयण ।
 गच्छतेण कमेणं दिट्ठं भवणं जिणिदस्स ॥ ६६ ॥
 बायत-मउय-मारुय-मंदंदोलत-धय-वडगोहिं ।
 सैन्नं करेमाण आगमणत्थं जणोहस्स ॥ ६७ ॥
 दुदुहि-मँउद-मइल-तिलिमा-पमुहेण तूर-सदेण ।
 हक्कारेतव जणं जत्ता-समए जिणिदस्स ॥ ६८ ॥
 तत्तो कमेण पत्ता दिसि दिसि नच्चत-अच्छरा-नियर ।
 मणहर-गेय-झुणीए आणदिय-भविय-संदोह ॥ ६९ ॥
 नाणाविह-वत्थेहिं कय-उँल्लोय मणोहरायारं ।
 विच्छिंतीए लंबिय-निम्मल-वर-हार-ओचूँल ॥ ७० ॥
 विरइय-वण-फुल्लहर विचित्त-लंबत-तारियाइन्नं ।
 पवर-पीडि-मंडवेण उच्छाइय-अंगणाभोय ॥ ७१ ॥
 नीसल-तीडिय-चंदायएहिं मंडिय-चउक्किया-देस ।
 फुल्लमय-पवर-तोरण-सोहिय-मज्झ जिणिद-गिहं ॥ ७२ ॥^{१४}
 तस्स य दुवार-देसे निम्मल-जल-पूरियाए बावीए ।
 काऊण पीय-सोयं नियय-वयसेहिं परियरिओ ॥ ७३ ॥

१ वास्तव्यः । २ नेपथ्य=वज्रम् । ३ खड्गवत् इयामम् । ४ वात् (चलत्)
 मृदुक-भारुत-मन्दान्दोत्यमान-ध्वज-पटाग्रैः । ५ सज्ञाम् । ६ मुकुन्दो वाद्यविशेषः ।
 ७ झुणी = ध्वनिः । ८ चन्द्रातपः "चंद्रवो" इति भाषायाम् । ९ विच्छित्तिः =
 श्रान्तभागः । १० अवचूलः = ध्वजस्याधोमुखः । कूर्चकोऽवचूलः B उचचूल ध्वज-
 स्थोर्ध्वस्थितः कूर्चकः उचचूलः (A. G. III. 414) । ११ B परमं । १२ निस्तलं =
 क्लमम् । १३ तडिय = ततम् = विस्तृतम् (M. P. IV. 187) । १४ B चत्तसभिः कलापकम् ।
 १५ पादशौचम् ।

जिण-भवण-दुवार-द्विय-उच्चलिय-कुल्लमालियोहत्स ।
 पुप्फाइ गेण्हंतो अंतो विहिणा पविट्ठो हं ॥ ७४ ॥^३
 पूइय जिणिट-विंवे काउ चीइ-वंटणं जहा-विहिणा ।
 वाहिं नाहरिओ ह उवविट्ठो खयर-मज्झम्मि ॥ ७५ ॥
 वत्ते जिण-मज्जणए इओ तओ तत्थ संचरतो हं ।
 अवरोप्पर दांसय-काउगोहिं सहिओ वयंसेहिं ॥ ७६ ॥
 कत्थइ विलासिणि-जण पेच्छंतो नच्चमाणय विविह ।
 कत्थइ कवि-वर-निवह जिण-चरिय अहिणवेमाणं ॥ ७७ ॥
 वीणा-रव-सवलिय कत्थवि गीय-ञ्जुणि निसामेतो ।
 विरइय-विविहायारं कत्थवि य वलिं पलोएतो ॥ ७८ ॥
 कत्थइ तरुण-नरेहिं दिज्जंत रासय सुणेमाणो ।
 सुर-सुंदरीहिं कत्थइ गिज्जंतं धवल-सघाय ॥ ७९ ॥
 एवं च जाव कोऊहलेण अवरावरं सु ठाणेसु ।
 हिंढामि तत्थ भवणे लीलोए सम वयंसेहिं ॥ ८० ॥
 ताव मह माउल-सुओ सहरिसमागम्म साइय टाउ ।
 वज्जरइ भाणुवेगो पभूय-कालाओ दिट्ठो सि ॥ ८१ ॥^३
 कुसल च पवणगडणो पिल-भगिणीए य वटलवडयाए ? ।
 तत्तो य मए भणिय कुसलं सव्वेस्ति, अन्न च ॥ ८२ ॥
 एवेव आगयाइ इमाइं चिट्ठति भइ ! जिण-भवणे ।
 अम्मा-पिल्लण मूलं समागओ तणे संहिओ हं ॥ ८३ ॥
 सायरभवयूदो मो तेहिं घटात्ति च पुच्छिओ भणइ ।
 कुसल मह जणगाण नागमण कारणावक्खं ॥ ८४ ॥
 अह सो मए पभणिओ^१ चित्तप्याया इमा हु जिण-जत्ता ।
 सपइ पुण अरहाण आगच्छसु पाहुणो ताव ॥ ८५ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो एवं एयंति किंतु निसुणेसु ।
 मह चित्तभाणु-पिल्लणा लहुमागच्छेज्ज इति भणियं ॥ ८६ ॥
 ता चित्तवेग ! सपइ त चिय नगरम्मि एहिं मेहतणए ।
 उक्कठिओ पंगाम जं अच्छइ तुम्ह माउलओ ॥ ८७ ॥

१ उच्चलितः = समीपागतः । २ कुल्लमालिया = पुष्पाविक्रेत्री । ३ B युग्मम् ।
 ४ चैत्यवन्दनम् । ५ वहिः । ६ B पत्त । ७ निशमयन् = शृण्वन् । ८ प्रलोकमान् ।
 ९ A °लंघंते । १० गीयमानम् । ११ B °लाइ । १२ B युग्मम् । १३ मातुल-
 बुतेन । १४ वृत्तप्राया = पूर्णप्राया । १५ मदीये । १६ प्रकामम् ।

एवं च तेण भणिओ अम्मा-पीइंहि अब्भणुत्ताओ ।
 भाउ-समेओ पत्ता नगरमह कुंजरावत्त ॥ ८८ ॥
 ताहिय च चित्तमाणू म दट्ठु सुट्ठु हरिसिओ भणइ ।
 सुदरमायारिय ते जमागओ अम्ह पैहुणओ ॥ ८९ ॥
 नियय-पउत्तिं सव्वं कहिउ कय-भोयणाइ-वावारी ।
 पत्ताए रयणीए पैसुत्तो पवर-संयणाए ॥ ९० ॥
 तत्थ य पभाय-समए लवमाणे तंनूचूल-निररवे ।
 दिट्ठो अदिट्ठ-पुव्वो एतां सुमिणो मए तइया ॥ ९१ ॥
 किल धवल-फुल्ल-माल मणोहर दट्ठु तग्गहट्टाए ।
 चालेओ ह न य सक्कोभे गेण्हउं तं जवा कहवि ॥ ९२ ॥
 केणवि मित्तेण तओ समणिया आयरेण मे गहिया ।
 औलंविस्सं गलए किल निषए ताव सा ज्ञात्ति ॥ ९३ ॥
 पडिया मह हत्थाओ कत्थवि य गयत्ति नेय जाणामि ।
 ताहे महत्त-दुक्ख तन्विरहे मज्झ संजाय ॥ ९४ ॥^१
 सुक्कावि मए एसा पुणांवि अमिलण-कुसुमिया विहिया ।
 इय भणिऊण केणवि कठे विणित्रेसिया मज्झ ॥ ९५ ॥
 ताव पडु-पडह-झल्लारि-काहल-भभा-मउद-सहाळं ।
 सोउ तूरस्स रवं ज्ञात्ति षणट्ठा मह निहा ॥ ९६ ॥
 तो हरिस-विसायद्धं दट्ठु सुमिणं विचिंतिय ^२हियए ।
 किं नाम मज्झ स्युइ अदिट्ठ-पुव्व इमं सुमिणं ? ॥ ९७ ॥
 का हृदि ! इमा माला विज्जा वा संपया व मह होज्जा ।
 दिन्ना केणवि नट्ठा पुणरवि लद्धा, न याणामि ॥ ९८ ॥
 एव औणिच्छियत्थां सुविण-सरूवस्स उट्ठिओ अहय ।
 काउ पभाय-किच्च अह सहिओ भाणुवेगेण ॥ ९९ ॥
 आरूढो पासाए उवरिम-भूमीए चित्तसालाए ।
 मणि-रयण कोट्टिमम्मी उवविट्ठां मत्तवारणए ॥ १०० ॥^३
 अह त पभाय-दिट्ठ ^४सिट्ठ सुविण तु भाणुवेगस्स ।
 निच्छेइउ नो सक्कइ सोवि ह्व सुविणस्स संभाव ॥ १०१ ॥

१ आभयनुज्ञातः = आदिष्ट. । २ प्राचूर्णकः = अतिथि । ३ प्रसुप्तः । ४
 पयवे । ५ लपति = शब्दायमाने । ६ ताम्रचूड-निकुम्बे = कुम्भकुट्टसमूह । ७ स्वप्नः ।
 ८ अवलम्बिधे = निवेद्यविध्याभि । ९ तिस्राभ. कुलकम् । १० अ चित्त । ११
 अनिश्चितार्थः । १२ मत्तवारण = मत्तालम्ब । १३ B शुगमम् । १४ शिष्टम् =
 शकम् । १५ निवेत्तुम् । १६ सद्भाव = परमार्थम् ।

चित्तिता सुविण-फलं विगप्प-संकप्प-खित्त-निय-चित्ता ।
 जा चिद्दामो अम्हे खणतरं तत्थ ठाणम्मि ॥ १०२ ॥
 ताव य वर-नेवत्थो मैहग्घ-आभरण-भूसिय-सरीरो ।
 सब्बोवि नयर-लोभो गंतु कत्थवि पैयट्ठेत्ति ॥ १०३ ॥^a
 त दट्ठु मए भणियं सवाल-बुद्धो इमो जणो कत्थ ।
 कय-उवसोहो वच्चइ साहसु भो भाणुवेगम्ह ? ॥ १०४ ॥
 भणियं च तेण निसुणसु अज्जं ज मैयण-तेरसी भइ ! ।
 मयरदुज्जाण-ठियस्स तेण जत्ताए मयणस्स ॥ १०५ ॥
 एसो नर-नारि-गणो पूयत्थ तस्स वैच्चइ पैमोया ।
 अम्हेवि ड्ढु गच्छामो पेच्छामो कुंसुमसर-जत्तं ॥ १०६ ॥^b
 तत्तो य मए भणिय एव होउत्ति दोवि सच्चलिया ।
 कय-सिंगारा पैयओ पत्ता य कमेण उज्जाणं ॥ १०७ ॥
 कीलत-कामिणी-यण-रणंत-नेउर-रवेण तरु-नियरो ।
 मयण-महूसव तुट्ठो गायइ इव चच्चरिं जत्थ ॥ १०८ ॥
 मलयानिल हँल्लाविय-साहाहिं विधुम्ममाणया धैणिय ।
 कोइल-कय-कल-कोलाहलेहिं अँफुडक्खरालावा ॥ १०९ ॥
 अँयंबिर-नव-किसिलय-अँयव-मुहा महीरहा जत्थ ।
 आसाइय-मड्ड-मासा मत्ता इव सँच्चविज्जंति ॥ ११० ॥^c
 सुविसट्ट-कुसुम-सोहत-मंजरी-पुंज-रइय-सेहरया ।
 चोहँरैतिव पवणोणयाहिं साहाहिं पउर-जण ॥ १११ ॥
 तम्मि य पवरुज्जाणे घण-तरु-वर-मडिए सुरमणीए ।
 दसणमेत्तुप्पाइय-मयणे मयरद-नामम्मि ॥ ११२ ॥
 नाणा-नेवत्थेण नायर-लोएण परिगया जाव ।
 पविसामो ता दिट्ठ दूराओ मयण-देव-हर ॥ ११३ ॥^d
 रइ-जुत्त-मयण-पूयण-निमित्तैमिच्चेण पउर-लोएण ।
 पडिपुत्त सुविळास उत्तुग तुग-पागारं ॥ ११४ ॥

१ महार्थ = बहुमूल्यकम् । २ प्रवृत्त । ३ B युगम् । ४ उपशोभा = विभूषा ।
 ५ मदनत्रयोदशी । ६ व्रजति । ७ प्रमोदात् । ८ कुसुमशरः = काम । ९ B युगम् ।
 १० पयओ = पदतः = पादाभ्याम् । ११ हल्लाविया = चालिता । १२ विघूर्णयमानका
 (H P IV. 117) । १३ गाढम् । १४ अस्पष्टं = अव्यक्तम् । १५ आयंबिरा =
 आताम्राः । १६ आयव = आताम्रम् । १७ सच्चिबन्ति = दृश्यन्ते (H. P IV. 182)
 १८ B युगम् । १९ प्रणमन्ति । २० B युगम् । २१ A °तमेत्ते° ।

अविष ।

सदाम-वृज्जंत-अच्चत-वर-महलं

मत्त-वर-कामिणी-संघ-कय-गुंदलं ।

अचचरी-सद्-अक्खित्त-कामुय-जणं

पडहिया-सद्-नच्चत-बहु-वामण ॥ ११५ ॥

पिययमासत्त-नर-रुद्ध कयली-हर

दोलिया-रूढ-पुर-वालिया-सुदरं ।

सविड-वेसा-जणारद्ध-जल-कीडयं

सलिल-सपाय-कय-कहमुंपीलयं ॥ ११६ ॥

त्त मज्जे पविसित्ता दट्ठूण रईए सजुयं मयणं ।

निग्गतूण दोण्णवि उवविट्ठा वौर-वेईए ॥ ११७ ॥

नाणाविह-कीलाहिं कीलत पुर-जण पुंलोएतो ।

जाव खणतरमेग कुमर ! अहं तत्थ अच्छामि ॥ ११८ ॥

तावासन्नम्मि दुमे अदोळिती सहीण मज्ज-गया ।

दिट्ठा अउव्व-रूवा जुवई नव-जोव्वणारमा ॥ ११९ ॥

पीणुच्चय-घण-मिहिणुच्छलत-हारावलीए कय-सोहा ।

उत्तत्त-कणय-वन्ना मणि-कुंडल-मंडिय-कवोळा ॥ १२० ॥

अमयमइयव्व विहिणा विहिया कय-लोय-लोयणाणदा ।

दंसणमेत्तण चिय पैल्हायती जण-मणाई ॥ १२१ ॥^८

त्त दट्ठु चित्तिं मे का एसा हंदि ! मणहर-सरुवा ।

किं नाग-कन्नगोसा अवइत्ता, अहव वण-लच्छी ? ॥ १२२ ॥

किंवा सुर-लोगाओ पव्वट्ठा तियस-सुंदरी एसा ।

किंवा मयण-विउत्ता होज्ज रई गहिय-देहात्ति ? ॥ १२३ ॥

एव विगप्पमाणो अणामिस-नयणेहिं तं पुंलोएतो ।

तीएवि पुंलोइओ हं सीसिणिद्ध अवग दिट्ठीए ॥ १२४ ॥

पुट्ठो य भाणुवेगो का एसा कत्स वावि महिलत्ति ? ।

ईसीसि^९ विहासिऊणं अह भणियं भाणुवेगेणं ॥ १२५ ॥

एईए संकहाए न हु कज्जं किंचि उट्ठिमो ताव ।

१ वज्जंत = वाद्यमानम् । २ उप्पीलो = सघातः (H. D I 126) । ३ द्वारवेदि-
कवाम् । ४ पदयन् । ५ उत्तत्तं = उत्तप्तम् । ६ अमृतमया । ७ प्रहादयन्ती =
आनन्दयन्ती । ८ B चतस्रसि कलापकम् । ९ अवतीर्णा । १० B पलो^० । ११
ससिन्धापाद्दृष्ट्या । १२ ईपदीषत ।

एसा हु बंक-बंक जोयइ तुह समुहं जेण ॥ १२६ ॥
 अंगसु निवडमाण्णा दिट्ठी एवंविहाण महिलाण ।
 देहं कुणइ असत्थं अवस्स हिययं अवहरेज्जा ॥ १२७ ॥
 तत्तो य मए भणिय परिहास तरो सि अम्हे एमेव ।
 पुच्छामो कोत्तरेण तं पुण अन्नं विवप्पेसि^१ ॥ १२८ ॥
 तो मणइ भाणुवेगो इमम्मि नयरम्मि अत्थि पैयड-जसो ।
 खयरो अभियगई तस्स भारिया चित्तमालत्ति ॥ १२९ ॥
 एसा एगा धूया ताण जाया अणोवम-गुणद्धा ।
 नामेण कणगमाला विनाण-सैमन्निया कन्ना ॥ १३० ॥
 तत्तो य मए भणिय का एसा मयण पूयणं कुणइ ? ।
 एसावि का सहीए पुरओ वैत्तं कहेर्माणो ? ॥ १३१ ॥
 को व इमो अवलंबइ गलए वेसाए तरुणओ पुरिसो ? ।
 एमाइ मए पुट्टो हसिऊण तओ इमं भणइ ॥ १३२ ॥
 एवंविह-पुच्छाहिं कीस तुम सुयणु । म पंयारोसि ? ।
 को जुन्न-मंज्जरिं^२ कजिएण पवियारिउं तैरइ ? ॥ १३३ ॥
 न हु सुयणु ! पढम-पुच्छ एरिस-पुच्छाहिं छाइउं तरसि ।
 किडएहिं पयत्तेणवि छाइउजइ कह णु पैच्चूसो ? ॥ १३४ ॥
 एवं च तेण भणिओ लज्जाए अहोमुहो ठिओ अहयं ।
 तं दट्ठु भाणुवेगो ठिओ अलक्खोव्व होऊणं ॥ १३५ ॥
 लज्जाए तस्समए वौल्लिज्जंतीवि अन्नओहुत्तं ।
 मैङ्गाए तहवि निवडइ मह दिट्ठी तीए मुह-कमले ॥ १३६ ॥
 अणुरायं-तंति-बद्धा दिट्ठी जण-सकुलेवि मग्गम्मि ।
 सरिऊण सणिय सणियं जत्थ पियं तत्थ अँदिलियइ ॥ १३७ ॥
 सहि-जण पच्छन्नेहिं पुणो पुणो तरल दिट्ठि-पाएहिं ।
 भैद्वय-मेह-विज्जूए विलसिय तीए विजियति ॥ १३८ ॥
 तो तीए तरल-पैहल दिट्ठी बाणंहिं जज्जरे हियए ।
 मज्झ पविट्ठा पंचवि कुसुम-सरा मयण-पविमुक्का ॥ १३९ ॥

१ अस्वत्थम् । २ अवकल्पमे । ३ प्रकटयशा । ४ दुहिता-पुत्री । ५ अनुप-
 मन्णाढ्या । ६ समन्निया=समन्विता । ७ वार्ताम् । ८ A माणा । ९ प्रतारयसि ।
 १० जीर्णमात्राराम् । ११ B उज्जरं । १२ काञ्जिक 'काजी' इति भाषायाम् ।
 १३ अक्कोति (H P IV 86) । १४ कटे । १५ प्रत्युष. = सूर्यः । १६ अलक्ष्य ।
 १७ वार्थमाणपि । १८ बलात्कारेण (H D VI. 140) १९ A तन्ती । २० अ-
 कायते = विलप्यति । २१ मद्भवो = भाद्रपद. । २२ पम्हल = पद्मलम् ।

एत्थंतरम्मि तीए सहि-निवहो निय-गिहेसु संचळिओ ।
 सावि हु बाला चळिया पुणो पुणो म पुलोएती ॥ १४० ॥
 वळिय-ग्गीवं तीए ससिणिद्ध-अवंग-दिट्ठि-दोरेणं ।
 आयड्ढिय पच्छन्न मह हिययं झत्ति अवहरिय ॥ १४१ ॥
 नाउंवेहरिज्जतं मह हियय् तीए पय-विलग्गाइ ।
 कूयंति नेउराइं पुणो पुणो कुट्टिय-पुरिसोव्व ॥ १४२ ॥
 मयणत्ता सा जती अणमिस-नयणेहिं पुंलइया ताव ।
 जावुज्जाण-तरुहिं अंतरिया दिट्ठि-मग्गाओ ॥ १४३ ॥
 बोलीण-दसणाए तीए मह माणसम्मि संतावो ।
 दुव्विसहो संजाओ सैमय अइदीह-सासेहिं ॥ १४४ ॥
 अह भणइ भाणुवेगो गच्छामो निय-गिहम्मि अम्हेवि ।
 एवंति मए भणिए समागया दोवि गेहम्मि ॥ १४५ ॥
 तत्तो अहमारुढो उवरिम-भूसीए तत्थ सयणीए ।
 पासुत्तो उवविट्ठो मह पासे भाणुवेगोवि ॥ १४६ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो कीस तुम दुम्मणोव्व संजाओ ? ।
 मुंचसि विसाय-गब्भे सुदीहरे कीस नीसासे ? ॥ १४७ ॥
 किं कुणसि अंग-मंगं दीहं नीससिय मुक्क-हुंकारो ।
 भँट्ट-ट्टिय-चणगो विव सयणीए कीस तँडफडसि ? ॥ १४८ ॥
 किं-किंपि चित्तिऊणं अणिमित्त चेव कीस त हससि ? ।
 नियय-विगप्प-वसेणं कीस पुणो दुम्मणो होसि ? ॥ १४९ ॥
 नाणा-रस-संकिञ्चं नाडय-कव्वव अँहिणवेमाणो ।
 किं चिड्डसि न य साहासि सग्भाव किंचि अम्हाणं ? ॥ १५० ॥
 एवं च तेण बहूसो पुच्छिज्जंतेण कुमर ! मे भणियं ।
 जाणामि नेव किं पुण मह देहं गाढमँसत्थं ? ॥ १५१ ॥
 हासिऊण तेण भणियं पुव्व चिय साहियं मए तुज्झ ।
 एवंविह-महिलाण न सुदरं दंसणं होइ ॥ १५२ ॥
 ता तीए चक्खु-दोसा एसो सव्वोवि तुज्झ संतावो ।
 दीविज्जइ सा हत्थं पट्टीए जेण होइ सुहं ॥ १५३ ॥

१ दोरो = गुणः । २ अपाहियमाणम् । ३ कुढो = हतानुगमनं (H D II.62)
 तद्धान् कुट्टिओ । ४ मदनातां । ५ दृष्टा (H. P IV 181) । ६ समयं = सह ।
 ७ आच्छास्थितचणक इव । ८ तडफडसि = परितश्चलसि (H D. V 9) । ९ अ
 ण्णाएस^० । १० नाटककाव्यम् । ११ अभिनयन् । १२ अस्वस्थम् । १३ तस्मात्
 सा तव पृष्ठे हस्त दाप्यते येन सुख भवेत् ।

नीससिय मए भणियं संदेहो जीवियस्संवि य अम्हं ।
 तं पुण सुहिओ भाओ य परिहास कीस नो कुणसि ? ॥ १५४ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो सब्भाव-विवज्जियस्स पुरिसस्स ।
 अन्नायम्मि सरूवे किं काठं सक्किमो अम्हे ? ॥ १५५ ॥
 ताहि मए वज्जरियं साहिज्जइ तस्स जो न याणाइ ।
 त पुण जाणतोवि हु अलिय चिय पुच्छिसि ममंति ॥ १५६ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-वज्जरण-परायणाण अम्हाण ।
 चूय-लया गिह-दासी आगंतूण इमं भणइ ॥ १५७ ॥
 अच्छइ द्वार-देसे समागया तुम्ह दंसण-निमित्तं ।
 सोमलया नामेण वर-घाई कणगमालाए ॥ १५८ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो लहुं पवेसेह एव भणियम्मि ।
 अह सच्चिय सोमलया समागया अम्ह पासम्मि ॥ १५९ ॥
 कय-उवयारा ताहे उवविदुठा भणइ सायरं वयण ।
 एगत कुणह तओ चूयलया पेसिया तत्तो ॥ १६० ॥
 भणियं सोमलयाए सरणागय-वच्छला जओ सुयणा ।
 परितायह परितायह ममं तओ भीम-वैसणाओ ॥ १६१ ॥
 हरिसाऊरिय-हियएण ताहे एवंविह मए भणिय ।
 कत्तो भदे ! वैसण, सा भणइ कुसुमवाणाओ ॥ १६२ ॥
 ईसीसि विहसिऊणं वज्जरियं ताहि भाणुवेगेण ।
 कडकडिय-सब्ब-सधिं गेय-लायन्नं तुह सरार ॥ १६३ ॥
 निन्नट्ट-दत्त-पंतिं सिय-केस-हसंत-सीस-सोहिह्लु ।
 दूर-पलविर-वलि-वलय-सहिय-सिर्हिणहिं वीमच्छं ॥ १६४ ॥
 दट्टूण भीय-मीओ दूरं दूरेण वच्चइ अणगो ।
 तत्तो कह तुज्झ मयं जराए जज्जरिय-देहाए ? ॥ १६५ ॥
 सोमलयाए भणियं मा म उवहससु सुणसु वुत्ततं ।
 जह कुसुम-वाण-विहियं परंपराए मह भयति ॥ १६६ ॥
 उज्जाणाउ कीलियं समागया निय-गिहे कणगमाला ।
 विच्छाय-वयण-सोहा विड-प्पगहिया ससि-कलब्ब ॥ १६७ ॥
 तत्तो य मए पुट्ठा कीस तुमं पुत्ति ! विमण-दुम्मणिया ? ।
 न य तीए किंचि सिद्धं सुदीहर नवरि नीससितं ॥ १६८ ॥

१ अ वि अ^१ । २ अलीकम् । ३ उपचार = सत्कारः । ४ व्यसन = कष्टम् । ५
 गतकान्धयम् । ६ निनेष्टदन्तपद्मकम् । ७ अदुल्लय^१ । ८ SEE NOTE P.7 । ९ कीदस्ता ।

अंसु-जल-पूरियाइं नयणाइं कयाइं दीण-त्रयणाए ।
 तत्तो य मए पुट्टा तीए सही हंसिया नाम ॥ १६९ ॥
 तीए भणियं अबे ! उज्जाणं अज्ज पाविया अम्हे ।
 पूइय मयणं वाहिं नीसरिया जाव ता दिट्ठो ॥ १७० ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो उवविट्ठो भाणुवेग-पासम्मि ।
 पच्चक्खोव्व अणंगो एगो तरुणो महाभागो ॥ १७१ ॥^१
 तं दट्ठूणं एसा जाया निप्फद-लोयणा सहसा ।
 आसत्ता तव्वयणं आलक्ख-गयव्व निच्चेट्ठा ॥ १७२ ॥
 सैवंगिओ इमीए अणामिस-दिट्ठाए औइओ स युवा ।
 न य तेण इमा दिट्ठा कोउगवक्खित्त-चित्तेण ॥ १७३ ॥
 तो तस्स नयण-गोयरमपावमाणा सलज्ज-मुह-कमला ।
 दोहंग-दूसियं पिव अत्ताणं मन्नमाणव्व ॥ १७४ ॥
 किं-किपि चित्तिऊणं मणइ सहीओ ! इमम्मि चूय-दुमे ।
 कीलामो ताव खणं वैधिय अंदोलयं अम्हे ॥ १७५ ॥^१
 एवं ताहिं मणिए तहेव संपाडियम्मि एसावि ।
 गुरु-सदेण सहीओ आसन्नाओवि वाहरइ ॥ १७६ ॥
 जइ एसो मह सइं सोऊण संमुह पलोएज्जा ।
 होज्जामि ता कयत्था ईइ आसाए तडिज्जती ॥ १७७ ॥
 तं पेक्खिऊण य मए परिहास-वसेण जंपिय एय ।
 आसन्नापि सहि-जणं उच्चुच्चं क्रीस वाहरसि ? ॥ १७८ ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो एसो तुह देइ नेय पड्वियणं ।
 तं वयणं सोऊणं सैविलक्खा किंचि संजाया ॥ १७९ ॥
 एत्थंतरम्मि दिट्ठा तेण जुवाणेणऽणंग-रूवेण ।
 सैज्जस-हरिसेहिं इमा ताहि अउव्व रसं पत्ता ॥ १८० ॥
 तेणालोइयभत्ता सोहंग-समन्नियं च अप्पाणं ।
 जीवियमवि स-कयत्थ मन्नता पुलइय-सरीरा ॥ १८१ ॥
 अँवरुडइ सहि-निवहं उच्चं सलवइ हसइ अनिमित्त ।
 पायंगुट्ठेण माहिं विलिहइ केसे य सँजमइ ॥ १८२ ॥
 एसाइं सँवियारं ^{१३}चेट्ठता कीलिऊण खणमेग ।

१ B युगमम् । २ सर्वाङ्गण. (H P. II 151) । ३ दृष्टः । ४ दोहंग =
 दुर्भाग्यम् । ५ B युगमम् । ६ सखीः । ७ A इति । ८ सवैलक्ष्या । ९ साध्वस-
 हर्षाभ्याम् । १० अवकंडइ = परिरभते = आलिङ्गति (H D. I. 11) । ११ सयम-
 यति । १२ सविकारम् । १३ B चिट्ठं ।

मयण-सर-विहरियंगी इहागया एरिसा जाया ॥ १८३ ॥
 एव च हसियाए भणियम्मि पुणोवि सा मए पुट्टा ।
 को सो पुरिसो हंसिणि ।, कहिय सबंपि मह तीए ॥ १८४ ॥
 सोहण-ठाणे रागो पुत्ताए, चित्तिउ गक्क पासे ।
 तीए दिट्ठा य मए सयणीय-गया कणगमाला ॥ १८५ ॥
 आपडुर-मुह-कमळा सुदाह-सासेहिं सोसिय-सरीरा ।
 कहकहवि हु निय-जीयं महया किच्छेण धारंती ॥ १८६ ॥
 पिय-विरह-जलण-जाळावलीहिं संतावियाए वरईए ।
 हारो चटण-पंको मुम्मुर-सरिसोव्व पडिहाइ ॥ १८७ ॥
 चांयव्व मुणालाइ नलिणि-दलाइपि जाल-तुल्लाइं ।
 अंगार-रासि-सरिसा पंडिहासइ हस-तूलीवि ॥ १८८ ॥
 पुट्टा न देइ वयणं आलवइ न सहि-जण सिणिद्धपि ।
 ज्ञाणावगया वर-जांगिणिव्व जाया विगय-चेट्टा ॥ १८९ ॥
 पिय विरह-पिसाएण गाहिया गय-चेयणावि हु सहीहिं ।
 आसासिज्जइ वरई सुंदर । तुह नाम-मतेहिं ॥ १९० ॥
 पिय-विरह-पीडिय तं तुडि-गय-निय-जीवियं मुंजेऊणं ।
 तदुदुक्ख दुक्खिया हं समागया तुम्ह पासम्मि ॥ १९१ ॥
 एव कुसुमसराओ अइगरुय आगय मह वसणं ।
 जं तीए दुक्खियाए अहंपि अइदुक्खिया चेव ॥ १९२ ॥
 ता सुयणु । कणगमाला जा सा नीसास-सोसिय-सरीरा ।
 आसासिज्जउ वरई जाव न सासा संमपंपति ॥ १९३ ॥
 लहु कुणसु किंचुवायं जाव न नीसरइ जीवियं तीए ।
 गय-जीवियाए पच्छा किं काही लावय-रसेण ? ॥ १९४ ॥
 तव्वयणं सोऊण तइया अह रीय-उत्त । मे भणियं ।
 एयंपि न जाणामो का एसा कणगमालत्ति ॥ १९५ ॥
 ता पुच्छ भाणुवेग पत्थुय-वत्थुम्मि गहिय-परमत्थ ।
 अम्हे पुण पाट्टणया अयाणुया एत्थ वत्थुम्मि ॥ १९६ ॥
 अह भणइ भाणुवेगो अम्हेवि हु नेव जाणिमो किंचि ।
 तो भणइ सोमलया सांसूय एरिस वयणं ॥ १९७ ॥

१ आपाण्डुरम् = इषत्पाण्डु । २ वराक्या । ३ मुम्मुर = तुषारिनः । ४ ज्वाला-
 तुल्यानि । ५ प्रतिभासते । ६ वृटि = सशयः (H A B 105) । ७ ज्ञात्वा
 (H P IV. 7) । ८ आश्वासयताम् । ९ समाप्यन्ते । १० राजपुत्र । ११ अज्ञाताः ।
 १२ असूयया सद्वितम् ।

हरिजण तीए हियं दिङ्डी-नाणेहिं पहरिय अंगे ।
तुडि-गय-जीयं काउं तं संपइ अयाणुओ जाओ ॥ १९८ ॥
कंठ-गय-जीवियासा तुह विरहे मरइ नाथि संदेहो ।
अयणैत्त अवलबिय तं चिड्डसि १निहओ भइ । ॥ १९९ ॥

अथ च ।

जो जत्थ जणो निवसइ रक्खइ सो आयरेण त गेहं ।
तीए मणम्मि वसंतो किं निहय ! त मण दहासि ? ॥ २०० ॥
हरिजण तीए हियं संपइ चोरोब्ब निहवेमाणो ।
न ह्नु च्छुड्डसि सुयणु ! तुमं किंचि उवायं विचित्तसु ॥ २०१ ॥
तत्तो य मए भणिय अम्मो ! त चेव साहसु उवायं ।
एव चवत्थियम्मि ज जुत्तं अम्मह काउ जे ॥ २०२ ॥
भणियं सोमलयाए चित्तं पत्तं व पैच्चय-निमित्त ।
पट्टवसु जेण चित्तं सधीरइ सा तयं ददुट्ठु ॥ २०३ ॥
तत्तो य मए लिहिया पत्ते नलिणीओ तीए पउमम्मि ।
मोत्तूण सेस-कुसुमे निलीयमाणो अली लिहियो ॥ २०४ ॥
हिदुठे य तस्स लिहिया एसा गाहा उब्बुन्नय-रसेण ।
निय-भाव-सूयण-परा पच्छन्नथा तथा कुमर ! ॥ २०५ ॥
तह कहवि परिदुठविय अलिणो नलिणीए परिमल हियए ।
ल्लयणुप्पयण जह तस्स केवल सेस-कुसुमेसु ॥ २०६ ॥
तं च बहु-पत्त-मज्जे काउं तो पेसिओ सतंबोळो ।
चूयलयाए हत्थे दोवि गया तीए पासम्मि ॥ २०७ ॥
तत्तो खणतराओ चूयलया आगया इम मणइ ।
एत्तो विणिग्गया हं पत्ता य कमेण तग्गेहे ॥ २०८ ॥
मत्तव्व मुच्छिया इव गिलिया इव सुयणु ! गुरु-पिसाएण ।
दिदुठा उ कणगमाला विसममवत्थतरं पत्ता ॥ २०९ ॥
तीए सहीहिं भणिय समागया चित्तवेग-दुइत्ति ।
अह सा तुह नामक्खर-अयन्नण-लद्ध-बुद्धीया ॥ २१० ॥

१ अजनत्वम् = पशुत्वम् । २ B ०थशुत्तं । ३ निर्देयः । ४ निहजुवानः =
अपलपन् । ५ छुत्थसे = मुच्यसे । ६ अम्मा = अम्मा (H. D I ५) । ७ प्रत्ययः =
वेश्वासः । ८ संधीरइ = सम्यग् वैर्गमांशति (G. V 970) । ९ A हेहे, अचः ।
१० उब्बुन्नओ = उद्भूतः (H. D .I 123) । ११ लभनोत्पत्तनम् = अवस्थानोत्पत्त-
त्वे । १२ B तीइ । १३ आयन्नणं = आकर्षणम् = भवणम् ।

ज्ञत्ति निविट्ठा तत्तो पासिय म लज्जियाव मैणयति ।
 ताहे समप्पिओ से तंबोले सहरिस गहिओ ॥ २११ ॥
 गहियत्याए भणियं केणसां पेसिओ म्हे तंबोले ? ।
 मे भणिय तुह सुदरि ! मणोहरेणं पिययमेणं ॥ २१२ ॥
 तीए भणिय कन्ना अहति कह मज्झ पिययमो भदे ! ? ।
 मे भणिय नणु होही अह सा अफुडक्खरं भणइ ॥ २१३ ॥
 कह मौमि ! अउन्नाए एत्तियमेत्ताणि मज्झ पुन्नाणि ।
 ज सां भत्ता होही दसणमित्तांप अइदुलहं ॥ २१४ ॥
 एत्तियमेत्त भणितं अंसु-जल्लुप्फुण्ण-ल्लोयणा ज्ञत्ति ।
 नीसास मोत्तूण गय-चेट्ठा सा पुणां जाया ॥ २१५ ॥
 तत्तो सहीहिं भणिय साहेज्जसु तस्स निग्घिण-भणस्स ।
 जह-दिट्ठं हि सरूव इमीए अइगरुय-पेम्माए ॥ २१६ ॥

अन्न च ।

जइ कहवि ताव वोळैइ रयणी कुसलेण ता पभायम्मि ।
 उज्जाणम्मि गयाए दायव्व दंसणमिमीए ॥ २१७ ॥
 तइंसणेण जांवइ न अन्नहा एस निच्छओ अम्ह ।
 एवं बहुहा भणिया समागया तुम्ह पासम्मि ॥ २१८ ॥
 एव चूयलयाए भणिय सोऊण तीए वुत्तंत ।
 दुगुणतरो मे जाआ तव्विरहे गरुय-सतावो ॥ २१९ ॥
 जइ मरिही सा वाला कहवि इ गुरु-विरह-ताविया हंदि ! ।
 एएण निमित्तेणं ता मज्झवि आगरं मरण ॥ २२० ॥
 अहवा सिणेह-जुत्ता जइ सा ता कीस मज्झ पडिवयण ।
 नवि दिन्नं, ता मन्ने मद-सिणेहा उ मह उवरिं ॥ २२१ ॥
 जइवि इ सा निन्नेहा तहवि भणं मज्झ तीए विरहम्मि ।
 पजल्लिय-जलण-समुज्जल-जालोळिद्धं पडिहाइ ॥ २२२ ॥
 नयणेहिं पुँलइया सा ताइ चिय दहउ एस पिय-विरहो ।
 हियएण किमवरद्धं जेण तय निदयं दहइ ? ॥ २२३ ॥
 अन्नेण कय अन्नो न भुजए अल्लियमेरिसं वयणं ।
 सा दिट्ठा नयणेहिं जाआ हिययस्स सतावो ॥ २२४ ॥

१ दृष्ट्वा । २ मनाक् (H. P. II. 169) । ३ सख्या आमन्त्रणेऽन्वयम्
 (H. P. II. 195) । ४ अपुण्यायाः । ५ अणमेत्त । ६ उप्फुण्णं = पूर्णम्
 (H. D. I. 92) । ७ गच्छति (H. P. IV. 162) । ८ मरिष्यति । ९ नि स्नेहा ।
 १० आल्लिद्ध = आल्लिष्टम् । ११ दृष्ट्वा (N. P. 7) ।

रोवंतु नाम तं जणमपेच्छमाणाणि दद्वढ-नयणाणि ।
 तं हियय ! किं विमूरसि साहीणे चितियव्वम्मि ? ॥ २२५ ॥
 नयणेहिं जोइया सा हियएण कओ य गरुय-पडिबवो ।
 सरिसेवि ह्व अवराहे विरहो हियय दद्व दहइ ॥ २२६ ॥
 एत्थतरम्मि सूरुो भमिऊण भुवण-मडलमसेस ।
 अत्थ-गिरि-मत्थय-त्थो जाओ अद्धान-खिन्नोव्व ॥ २२७ ॥
 निट्ठुर-करेहिं भुवण इमेण सतावियति रोसेण ।
 नज्जइव अत्थ-गिरिणा सैसाओ ढालिओ सूरुो ॥ २२८ ॥
 नाऊण सूर-पडण अणुलगा उवरि अत्थ-सेलस्स ।
 रोसेणव रत्त-मुहा समागया झत्ति अह सझा ॥ २२९ ॥
 तयणतरमंधारिय-दिसि-वळया नवरि आगया रयणी ।
 पयडिय-तारय-निवहा कौसिय-हुंकार-भीसणया ॥ २३० ॥
 ताव य खणंतराओ निन्नासिय-वहल-तिमिर-सघाओ ।
 म्हाणिणि-माणुम्महणो वित्थरिओ ससि-कर-निहाओ ॥ २३१ ॥
 मयलंछण-पवणेण गाढं संधुक्किओ विओयगगी ।
 संताविठ पयत्तो मह हिययं ताहे सय-गुणियं ॥ २३२ ॥
 अह चितितं पयत्तो अमयमओ सुम्मई इमो चंदो ।
 नवरं तव्विरहे अब्ज विज्जु-पुंजोवमो जाओ ॥ २३३ ॥
 हे हियय ! कीस उज्झसि उव्वेव कीस कुणसि अच्चत्थ ? ।
 दुल्लह-जणम्मि रागं पढम चिय कीस तं कुणसि ? ॥ २३४ ॥

अन्नं च ।

जो किर करेइ नेह तस्सेव य हियय ! रीच्चिउ जुत्तं ।
 दूर-ट्टिओवि जो दहइ माणसं तम्मि को रागो ? ॥ २३५ ॥
 सो च्चिय बुंभइ हियए सो च्चिय अइनिट्ठुरो दहइ देह ।
 कस्स कहिज्जइ वत्ता सरणाओ मयम्मि उव्वमूए ? ॥ २३६ ॥
 किं मजे होज्ज दियहं जैम्मी लभोज्ज मज्झ हत्थम्मि ।
 मण-निव्ववणो तीए कमलोयर-कामलो हत्थो ॥ २३७ ॥
 अच्चउ ता'दूरे च्चिय पाणिग्गहणाइय तु सह तीए ।

१ विमज्जसे (H. P. IV. 106) । २ सैसाओ ढालिओ = क्षीर्पात् पातितः । ३
 कोषिको घूकः । ४ मानिनीमानान्मथनः । ५ निहाओ = समूहः (H. D. IV. 49) ।
 ६ प्रदीप्तः (H. P. IV. 152) । ७ B विरहणी । ८ श्रूयते । ९ दद्वसे । १० अत्य-
 र्थम् । ११ रङ्कुं = रागं कर्तुम् । १२ उद्यते (H. P. IV. 245) । १३ यस्मिन् ।
 १४ मनोनिर्वापनः = संतापापहारी ।

अन्हाण मणो-देइयं दंसणमवि दुल्लहं मन्ने ॥ २३८ ॥
 किं मञ्ज जीविणं किंवा मह हदि । मणुय-जम्भेण ।
 जो विरह-दुक्ख-समणं तीए वयण न पेच्छामि ? ॥ २३९ ॥
 अहवा चूयलयाए भणिणं भविस्सई पमायम्मि ।
 तीए सह दसणय अणुकूळो जइ विही होही ॥ २४० ॥
 गुरु-विरह-जलण-जाळावलीहिं सतावियस्स हिययस्स ।
 अन्नो नत्थि उवाओ पिय-दंसण-ओसहं मोत्तुं ॥ २४१ ॥
 एसाइ-विगप्पेहिं पणट्ट-णिहस्स मञ्ज सा रयणी ।
 चउ-जामावि हु तइया जाम-सहस्सोवमा जाया ॥ २४२ ॥
 असरिस-दूसह-संताव-ताविणं कहवि माणसं मञ्ज ।
 फुट्टमाणंपि न फुट्ट मन्ने तइसणासाए ॥ २४३ ॥
 सीयल-कर-नियरेणवि सतावं फेडिटं मह अंसत्तो ।
 अह लज्जितन्न चंदो अत्य-गिरि पाविओ तत्तो ॥ २४४ ॥
 पच्चुस-गयवरुम्मूलियाए उड्डीण-ससि-विहंगाए ।
 रयाणि-लयाए गलतिव कुसुमाइ तारय-निहेर्ण ॥ २४५ ॥
 अह इद-दिसा सहसा केसुय-सुय-तुड-सच्छहा जाया ।
 आसन्न-सूर-मंडल-वज्जरणत्थं व लोयस्स ॥ २४६ ॥
 पडिबोहिय-कमल-वणो पसरिय-खर-किरण-पूरिय-दियंतो ।
 मेलिय-रंहग-जुयलो तदणंतरमुग्गओ सूरु ॥ २४७ ॥
 एत्थंतरम्मि अहयपि समुट्टिज्जण
 किच्चं पमायतणयं करिडं पयत्तो ।
 ओ सुप्पइइ ! तइया देइयाइ होही
 संदसणमह इइ पहिड्ड-मणो पैगामं ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागागि-दोस-विसहर-पसमण जल-मत्त-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ विरहे सूरुग्गमोत्ति सुपसिद्धो ।
 सुर-सुंदरि-नामाए कहाए तइओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ७५० ॥

॥ तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

१ दयितम् = अर्पणम् । २ A हस्ताव । ३ अशयित्तुम् (H P IV 177) ।
 ४ अशक्तः । ५ B याइ । ६ निमः = हलम् । ७ पूर्वा दिक् । ८ किशुक-शुक-
 तुण्ड-सदृशी (सच्छहा = सदृशी H D VIII 9) । ९ रथाह = चक्रवाक । १०
 पमायतणय = प्रमातसवन्धि । ११ प्रवृत्तः । १२ दयिताया = वल्लभायाः । १३ प्रकामम् ।

अह भौओ भाणुवेगो समागओ पहसिओ ममं भणइ ।
 गम्मउ उज्जाणम्मि चूयलया-वयणमैणुसरिउं ॥ १ ॥
 हरिसाऊरिय-हियएण ताहि एवंति जपमाणेणं ।
 तक्कालुचियं जाव य कायव्वं काउमारद्धं ॥ २ ॥
 एत्थंतरम्मि निसुओ मंगल-तूरस्स गहिर-निग्घोसो ।
 पुट्ठो य मए भाया कथ इमं वज्जए तूरं ? ॥ ३ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो सम्मं जाणे न कारणं एत्थं ।
 नवरं अमियगइ-गिहे भौविज्जइ एस तूर-रवां ॥ ४ ॥
 अह चितियं मए किं आसन्न-पिया-समागमस्सावि ।
 अम्महिओ संतावो फुरइ थ वामं तहा नयणं ? ॥ ५ ॥
 ता भवियव्वं केणवि एत्थ नणु कारणेण ताहे मए ।
 चूयलया वौहरिया समागया अह इमं भणिया ॥ ६ ॥
 कथ इमो तूर-रवो केणव कज्जेण, सम्ममुव्लम्भ ।
 आगतूणं भदे ! सिग्घं चिय कहसु अम्हाणं ॥ ७ ॥
 गतूणं चूयलया खणंतराओ समागया, घणियं ।
 विच्छाय-वयण-कमला पुट्ठा य मए इमं भणइ ॥ ८ ॥
 एत्तो विणिग्गयाए अमियगइ-गिहस्स दार-देसम्मि ।
 भूरि-जण-संकुलम्मी मए न लद्धो पवेसोवि ॥ ९ ॥
 तत्तो य बंधुदत्तो पैत्थुय-वत्थुम्मि पुच्छिया भणइ ।
 वरणम्मि एस भदे ! महोच्छवो कणगमालाए ॥ १० ॥
 सिरि-नीधवाहण-सुओ गंगावत्तम्मि खयर नयरम्मि ।
 नहवाहणोत्ति सुम्मइ तस्स विईन्ना कणयमाला ॥ ११ ॥
 एवं विर्याणिऊणं समागया एत्थ तुम्ह पासम्मि ।
 कैन्न-कडुयंपि तुम्हं साम्हिज्जइ मंद-भागाए ॥ १२ ॥
 तीए वयण सोउं धसत्ति गुरु-भोग्गरेण पहओ हं ।
 मुच्छ-निमीलियच्छो पडिओ भूमीए गय-चेट्ठो ॥ १३ ॥
 घणसार-सार-गोसीस-मीस-सल्लिणेण ताहि संसित्थो ।
 सुकुमाल-ताळविटय-सीयल-पवणेण गय-मुच्छो ॥ १४ ॥

१ आता । २ अनुस्मृत्य । ३ B.B.B. NOT B P 31 । ४ भाव्यते = संभाव्यते । ५
 व्याहृता । ६ उपलभ्य = विज्ञाय । ७ पत्थुयवत्थुम्मि = प्रस्तुतवस्तुनि । ८ वितीर्णा ।
 ९ विज्ञाव । १० 'कर्णकट्टकम् । ११ B चिट्ठो । १२ A ताहे । १३ तालवृत्तर्क =
 व्यजनम् ।

परिचितिसं पयत्तो पेच्छह दुब्बिहिय-विलासियं विहिणो ।
पिय-संग-मणोरह-मंसणम्मि उज्जुत्त चित्तस्स ॥ १९ ॥

अहवा ।

अन्नह परिचितिज्जइ सहरिस-कंहुज्जएण हियएण ।
परिणमह अन्नहच्चिय कज्जारंभो विहि-वसेण ॥ १९ ॥
कथ इमा कथ अहं अन्नोन्न कथ गरुय-अणुरागो ।
नवरं हयास-विहिणा सव्वं चिय अन्नहा विहिय ॥ १७ ॥
पुव्वपि हु जइ बुद्धी एरिसया आसि तुज्ज रे दिव्व । ।
ता कह मह पढमं चिय तीए सह दसणं विहिय ? ॥ १८ ॥
काऊण दसण गरुय-राय-सहियं हयास ! रे ! दिव्व ! ।
अन्नत्थ त मयच्छि जौडंतो कि न लज्जिहिसि ? ॥ १९ ॥

अविय ।

नयणाण पडउ वज्ज अहवा वज्जस्स वड्डिळ किंपि ।
अमुणिय-जणेवि दिट्ठे अणुबध जाणि कुव्वंति ॥ २० ॥
खण-परिचिय-दुल्लह-ळोय-कारणे कीस हियय ! तं मिहंसि ?
मुचसु गरुय-विसाय विवरीओ हय-विही जेण ॥ २१ ॥
एरिस-दुव्विसहेवि हु सजाए हियय ! गरुय-दुक्खम्मि ।
वज्ज-घडियंब मन्ने ज नवि सय-सिक्करं जासि ॥ २२ ॥
एमाइ-बहु-विगप्यं चित्तेमाणस्स गरुय-सोगस्स ।
तव्विरहे^१ दूमय-माणसस्स तइया मह कुमर ! ॥ २३ ॥
पुणरवि सा सोमलया समागया किंचि हरिसियाव मणे ।
उवविट्ठा म दट्ठु सुट्ठुं विसायाउरं तइया ॥ २४ ॥^२
ता मणइ कीस सुदर ! दीससि त दुम्मणोव्व अच्चत्थं ।
सुणित्त वरणय-वत्तं, ताव निसामेसु मह वयणं ॥ २५ ॥
मणियं च मए अज्जवि किं आसा कावि अत्थि अम्हाण ।
वज्जरसि जेण एव सोमलए !, ताहि सा मणइ ॥ २६ ॥
तुह विरहे गय-चेट्ठं दट्ठूण ताव कणगमालं तु ।
चूयलया कैलम्मि पट्ठविया तुम्ह पासम्मि ॥ २७ ॥

१ अन्नान = नाशनम् । २ हर्षेण सदिता या कण्ह' = अभिलाषातिरेकस्तत्रो-
द्यतेन । ३ दैव ! । ४ A देव्व । ५ ताम् । ६ मृगाक्षीम् । ७ योजयन् । ८ महत्
(B D VII. 29) । ९ अमुणियो = अज्ञातः । १० मेघघे = स्निग्धासि । ११
शतसीकर = शतखण्डम् । १२ A °हसुट्ठुं । १३ दूमिय = दावितं (M. P. IV. 23)
पीडितम् । १४ B शुगमम् । १५ कत्ये = द्यः ।

सावि ढु सहीहिं कहवि तुह संगम-सूयगेहिं वयणेहिं ।
 आसासियावि वरई तुह संगमपावमाणा उ ॥ २८ ॥
 खणमेत्तं मुच्छिज्जइ उट्टियइ पुणोवि मुंयइ ढुकारे ।
 गायइ हसइ य वेवई रोवइ य खणेण उत्तसइ ॥ २९ ॥^१
 गह-गहिया इव वाळा असमजस-चेट्टियाइ कुणमाणा ।
 हसियावि सहि-जणेण नवि जाणइ किंचि ह्य-हियया ॥ ३० ॥^२
 तं पेक्खिज्जण य मए विचिंतिय जाव मुंयइ नो पाणे ।
 गुरु-अणुरागा एसा ताव उवायं विचिंतेमि ॥ ३१ ॥
 तत्तो तन्वुत्तंतो कहिओ गंतूण चित्तमालाए ।
 तज्जणणीए उ मए एंगंत-गयाए सन्वोवि ॥ ३२ ॥
 विनाय-सरूवत्था पासे आगम्म कणगमालाए ।
 वण्णरइ चित्तमाला कीस तुम पुत्ति ! उव्विग्गा ? ॥ ३३ ॥
 अच्छसि ओसन्न-मुही भणियावि ढु कीस देसि नाळावं ? ।
 सुह-सज्ज च्चव इमं मा पुत्ति ! विसायमुव्वहसु ॥ ३४ ॥
 अन्हाण चित्तभाणू आंयत्तो तं च पुत्ति ! कन्ना सि ।
 उचिओ य चित्तवेगो रूवेण कलाहिं ज तुज्ज ॥ ३५ ॥
 तस्स य उवरिं जाओ अणुरागो तुज्ज तण सव्वपि ।
 अणुकूलमिणं जाय मा चित्तसु अन्नहा वच्छे । ॥ ३६ ॥
 किंतु तुह पुत्ति ! जणओ गगावत्तम्मि खयर-नयरम्मि ।
 पासम्मि गधवाहण-विज्जाहर-राइणो ढु गओ ॥ ३७ ॥
 आगच्छउ सो सिग्घ कुसलेण ताहे तुज्ज वीवाह ।
 महया विच्छंङ्गणं कारिस्सइ चित्तवेगेण ॥ ३८ ॥
 एसोवि चित्त-मासो वित्तं प्पाउत्ति लैब्भिही ल्ळगं ।
 सिग्घं चिय पुत्ति ! तुमं मा काहिसि किंचि उव्वेवं ॥ ३९ ॥
 एव निय-जणणीए भणिया सा विगय-विरह-सतावा ।
 जाया मँणयं सँत्था समुट्टिया ताहे से जणणी ॥ ४० ॥
 एत्थंतरम्मि सहसा समागओ ताओ खयर-नयराओ ।
 अमियगई से जणओ कय-विणओ परियणेणसो ॥ ४१ ॥

१ सङ्ग=संगमम्, अप्राप्तुवती । २ मुञ्चति । ३ वपते=कम्पते । ४ B युग्मम् ।
 ५ B तिसृभिः कुलकम् । ६ B पिक्खि । ७ प्राणान् । ८ अवसन्नम्=खिन्नम् । ९
 आयत्तः=आधीनः । १० SEE NOTE P. 13 । ११ वृत्तप्राय=गतप्रायः । १२
 रूप्यते । १३ उव्वेवा=उद्देगः (H P IV 227) A उव्वेयं । १४ मनाक् । १५ स्वस्या ।

ण्हाय-विलित्तो मुत्तो उवविट्ठो उवरिमाए भूमीए ।
 अह्यपि चित्तमाला-सहिया तत्थेव सपत्ता ॥ ४२ ॥
 कुसल-पलत्ति पुच्छिय निय-दइयं ताहे चित्तमालए ।
 निय-धूयाए पलत्ती सन्वावि हु तस्स अक्खाया ॥ ४३ ॥
 त सोउ अमियगई साम-मुहो तक्खणेण संजाओ ।
 भणइ अहो ! अइगरुयं समागयं अम्ह वसैणंति ॥ ४४ ॥
 तो भणइ चित्तमाला पिययम ! किं कारण नु वैसणस्स ? ।
 तत्तो य अमियगइणा वज्जरिय पिययमे ! मुणसु ॥ ४५ ॥
 नर-वइ-कज्जेणेत्तो गंगावत्तम्मि तम्मि नयरम्मि ।
 सिरि-गंधवाहणस्स ओ पासम्मि गओ अहं तइया ॥ ४६ ॥
 कय-विणओ उवविट्ठो अत्थाण-गयस्स राडणो पासे ।
 संभासिएण य तओ निवेइयं राय-कज्जं से ॥ ४७ ॥
 एत्थंतरम्मि सुदरि ! पडिहार-निवेइओ अणुन्नाओ ।
 अत्थाणम्मि पविट्ठो एगो विज्जाहर-कुमारो ॥ ४८ ॥
 विहिय-पणामो रन्नो पारद्धो एरिस स वज्जारितं ।
 विज्जाहराण राया वेयइढे आसि जो देव ! ॥ ४९ ॥
 संसिद्ध-सयल-विज्जो ससुरासुर-भणुय-ओय-विकखाओ ।
 सुरवाहणोत्ति नामं विज्जाहर-चक्खवट्ठित्ति ॥ ५० ॥
 अन्नमाण-वज्जियं जो विज्जाहर-राय-लच्छिमणुहविटं ।
 विकखाय-जसं पुत्त नियय-पए ठाविऊण तुमं ॥ ५१ ॥
 संसार-वास-भीओ नाऊण असारयं विभूर्इए ।
 रज्ज-सिरिं अवउज्झिय पडग्ग-ल्लगं जरं-तणव ॥ ५२ ॥
 सिरि-उसहनाह-जिणवर-वज्जरियं सन्न-विरइ-रूवं जो ।
 चारित्त पडिवन्नो चित्तगय-मुणि-वर-समीवे ॥ ५३ ॥
 गहणा-ऽऽसेवण-रूवं सिक्ख अम्मसिय गुरु-समीवम्मि ।
 अहिय-सुओ पडिवज्जिय एगल्ल-विहार-पडिमं सो ॥ ५४ ॥
 छट्ठ-ऽट्ठम-दसम-दुवालसाइ-नाणाविहे तवो-कम्मे ।
 रैज्जुत्तो विहरतो गामागर-मंडियं वसुहं ॥ ५५ ॥
 संपत्तो एत्थेव य वेयइढे चित्तकूड-सिहरम्मि ।
 तुम्ह पिया सुरवाहण-विज्जाहर-मुणिवरो अज्ज ॥ ५६ ॥

१ आख्याता = कथिता । २ व्यसनं = कष्टम् । ३ असारताम् । ४ अपोज्ज्य =
 लयन्त्वा । ५ अरत्तुणमिव । ६ अधिकश्रुतं = विशिष्टश्रुतज्ञानशाली, अर्थात् श्रुत-
 पठितशास्त्रं वा । ७ उद्युक्तः । ८ अ सुहवा° ।

पडिमा-पडिवन्नस्सिह सुक्क-ज्झाणेण खंविय-मोहस्स ।
 छोयाळोय-पयासं उप्पन्नं केवल तस्स ॥ ५७ ॥^१
 तत्तो य तस्स वयणं सोऊणं गंधवाहणो राया ।
 हरिस-वस-वियसियच्छो भणइ तयं सायरं एवं ॥ ५८ ॥
 भो आगच्छसु संगय । आसन्नो, अज्ज ताप-वत्ताए ।
 सैहलीकयं म्ह जीयं केवल-उप्पत्ति-गम्भाए ॥ ५९ ॥
 स-सरीर-परिहियं सो सव्वं आभरण-वत्थमाईयं ।
 विल्लइय तस्स ६ रीरे तत्तो भंडारियं भणइ ॥ ६० ॥
 अद्ध-त्तेरस-कोडी पवर-सुवन्नस्स देसु एयस्स ।
 पीई-दाणं तत्तो तहत्ति संपाडियं तेण ॥ ६१ ॥
 तयणंतरं च राया विज्जाहर-नियर-परिगओ चलिओ ।
 जणयस्स चित्तकूडे भत्तीए वंदण-निमित्त ॥ ६२ ॥
 विज्जा-विरइय-वर-विमाण-आरूढ-परियणाणुगओ ।
 मुह-नेवत्थ-विराइय-नायर-जण-परिगओ सहसा ॥ ६३ ॥^२
 तेण सहिओ अहंपि हु चलिओ मुणि-याय-वंदण-निमित्त ।
 अह सव्वे संपत्ता आसन्ने चित्तकूडस्स ॥ ६४ ॥
 षट्ठविह-देव-निकाय निर्घयतं दट्ठु चित्तकूडम्मि ।
 सविसेस हरिसिय-मणो वियसिय-मुह-पकओ राया ॥ ६५ ॥
 सिग्घतरं गंतूणं बहु-जण-परिवारिओ पयत्तेण ।
 मुर-कय-केवलि-महिमं थुंवंतं दिव्वं-नारीहिं ॥ ६६ ॥
 दट्ठूण मुणि-वर तं काऊण पयाहिण च तिव्वंखुत्तो ।
 बहु-माण-वस-समुट्ठिय-रोमच-चयंचिय-सरीरो ॥ ६७ ॥
 भूमि-तल-छलिय-मंडळं पंचगं करिय ताहे पणिवायं ।
 पहरिस-गलत-नयणो अह एव थुणिउमाढत्तो ॥ ६८ ॥^३
 जय जय जीव-दया-वर ! सुक्क-ज्झाणेण-दद्ध-कम्म-वण ! ।
 बोच्छिन्न-भव-निबंधण ! जाइ-जरा-मरण-दुक्ख-हर ! ॥ ६९ ॥
 उप्पन्न-विमल-केवल-उवलद्ध-संमत्थ-णेय-सम्भाव ! ।
 सासय-सिव-सुह-साहण ! पत्त-अहक्खाय-चारित्त ! ॥ ७० ॥

१ क्षपित्तमोहस्य = निर्णोक्षितमोहनीयकर्मणः । २ नवमि कुलकम् । ३ सफ-
 लीकृतम् । ४ विरचय्य = परिचाप्येत्यर्थ । ५ माण्डागारिकम् । ६ प्रीतिदानम् । ७ ष
 युग्मम् । ८ निपतन्तम् । ९ स्तूयमानम् । १० A °वदेवाहिं । ११ त्रिः । १२ चयं-
 चिय = चयाक्षितम् B °यच्चिय (याक्षित) । १३ मउडो=मुकुटः । १४ प्रणिपात =
 नमस्कारम् । १५ स्तोत्रम् । १६ B चतस्रमि कलापकम् । १७ समत्वं=समस्तम्

भयव ! अणाइ-निहणे परिब्भमताण भव-समुद्दम्मि ।
 दाउं हत्थालव अम्ह समुत्तारण कुणसु ॥ ७१ ॥
 एवं थुण्णिऊण मुण्णि मुण्णि-मुह-कमल-निहिय-मण-नयणो ।
 उवविट्ठो धरणीए नासन्ने नाइदूरम्मि ॥ ७२ ॥
 एत्थंतरम्मि मुण्णिणा परत्थ-सपायणेक्क-रसिएण ।
 गंभीर-भारईए पारद्धा देसणा एवं ॥ ७३ ॥
 अइदुलहं मणुयत्त असार-ससार-सागर-गयाणं ।
 कुगईण पत्तर-भावा स-कम्म वसगाण जीवाण ॥ ७४ ॥
 तपि इ जराभिभूयं आवासो रोग-सोग-वाहीण ।
 सारीर-माणसाणय-दुक्ख सपाय-कलियंति ॥ ७५ ॥
 पवणाहय-धय-वड-चचलाओ लच्छीओ तहय मणुयाणं ।
 अणवट्ठिया य नेहा सुहि-सयण-पियाइ-जण-विसया ॥ ७६ ॥
 विसय-सुहंपि इ परिणाम-दारुण नारयाइ-दुह-हेऊ ।
 आरंभ-परिगह सच्चियस्स पावस्स परिणामो ॥ ७७ ॥
 अइमीसणेण बंधेण गरुय-पीडावहो खु जीवाण ।
 मिच्छा वियप्प-वसओ सव्वपि इ सोक्खमाभाइ ॥ ७८ ॥
 अणवरय-सपयट्ठो मच्चू अवहरइ जीव-सघाय ।
 एवं च ठिए भो भो भद्दा ! सम्म विचिंतह ॥ ७९ ॥
 केवलि-मणिय धम्मं मोत्तूण नत्थि किंचि अन्नति ।
 सरण भव-भीयाण भवियाण भव-निबुद्धाण ॥ ८० ॥
 तम्हा कुणह पैयत्त दुलहं लदूघूण माणुस जम्मं ।
 जिण-इंद-भणिय-धम्मे सासय-सिव-सोक्ख-हेउम्मि ॥ ८१ ॥
 सावज्ज-कज्ज वज्जण रूव परिगेण्हिऊण पैव्वज्ज ।
 खाविऊण कम्म-सत्तुं सासय-सोक्खं वैयह मोक्ख ॥ ८२ ॥
 इय केवलिणा भणिए विणिवेसिय कर-यलंजलिं सीसि ।
 वज्जरइ गघवाहण राया उ तहत्ति ज मणह ॥ ८३ ॥
 दाउं विज्जा-नियरं रज्जेण सम तु नियय-पुत्तस्स ।
 नहवाहणस्स ततो करोमि गिह-वास-चायति ॥ ८४ ॥
 एत्थंतरम्मि सुदरि ! पत्थावं जाण्णिऊण पुच्छए ।
 विहिय पणामेण मए पुट्ठो मुण्णि-केवली एव ॥ ८५ ॥

१ परार्थः = परोपकारः । २ अनवास्थिताः । ३ सुही = सुहृत् । ४ निबुद्धो =
 भक्तः (M. P. 42) । ५ प्रयत्नम् । ६ प्रव्रज्यां = दीक्षाम् । ७ व्रजत । ८ शीघ्रं ।

लोयालोय-विलोयण-केवल-नाणेण नाय-भावस्स ।
 पच्चक्खं हि भयवओ एय जमहं तु पुच्छिस्सं ॥ ८६ ॥
 एक्कच्चिय मह धूया जाया विजाण-रूव-सपुत्ता ।
 पाणाणवि वल्लहिया नामेणं कणगमालत्ति ॥ ८७ ॥
 धूयाए को भत्ता होही मण वल्लहोत्ति एयाए ।
 चिंताए मह हिययं भयव ! निच्चंपि अक्खलियं ॥ ८८ ॥
 ता मण-निव्वुइ-हेउं साहिज्जउ एस अमह वत्तंतो ।
 पाणिग्गहण तीए का किर विज्जाहरो काही ? ॥ ८९ ॥
 एवं च पुच्छिएणं केवलिणा सुयणु ! एरिस भणिय ।
 मा भइ ! कुण विसायं थोवं चिय एत्थ वत्थुम्मि ॥ ९० ॥
 तुह धूयाए मत्ता सो होही जो इमम्मि वेयद्धे ।
 गुण-कलियं पालिस्सइ विज्जाहर-चक्कवट्ठित्तं ॥ ९१ ॥
 पुव्व-भव-नेह-बद्धा तुह धूया तस्स पाण-वल्लहिया ।
 होही सयल्लेउर-ल्लाम-भूया महादेवी ॥ ९२ ॥
 केवल्लि-वयणं सोउ संजाओ मज्झ गरुय-आणदो ।
 एत्थंतरम्मि राया समुट्ठिओ वंदिऊण मुणिं ॥ ९३ ॥
 तत्तो रत्ता सहिओ समागओ तम्मि चैव नयरम्मि ।
 अह रत्ता ह भणिओ बद्ध-माण-जुयं इमं वयणं ॥ ९४ ॥
 अइवल्लहावि धूया दायव्वा ताव कस्सइ नरस्स ।
 जं एसा लोण-ट्ठिई तेणमहे एरिसं भणिमो ॥ ९५ ॥
 नहवाहणस्स दिज्जउ सा कज्जा जेण वित्त-वीवाह ।
 नियय-पए ठविऊणं सेवामो ताय-पय-जुयलं ॥ ९६ ॥
 तत्तो मएवि भणिय एत्थत्ये नत्थि किंचि वत्तव्व ।
 धूया किच्चियमेत्तं पाणावि इ तुमह आयत्ता ॥ ९७ ॥
 सच्चिय धूया धन्ना सुण्हा जा होई देव-पायाणं ।
 केवल्लि-गिरावि सच्चा जं किज्जइ एरिसे विहिए ॥ ९८ ॥
 तुमह सुयं मोत्तूणं वेयद्ध-गिरिम्मि होज्ज को अत्तो ।
 विज्जाण चक्कवट्ठी जस्स पिया होज्ज मह धूया ? ॥ ९९ ॥
 एवं च मए भणिए वियसिय-वयणेण राइणाणत्तो ।
 सोमजसो जोइसिओ विवाह-लगं निरूवेसु ॥ १०० ॥

१ ज्ञातभावस्य = विदितार्थस्य । २ अक्खलियं = प्रतिफलितम् = प्रतिविम्बितम् (H. D I 27) B °कक्षानयं (व्याघृतम्) । ३ B वत्त । ४ तात-पद-युगलम् । ५ सैव । ६ सुधा = पुत्रवधु । ७ B °वल्लि° । ८ आणत्तो = आह्वस = आदिष्टः ।

तत्तो जोइसिएण सम्मं आलोचिऊण आइहं ।
 वइसाह-सुद्ध-पचमि-रत्तीए सोहणं लणं ॥ १०१ ॥
 तत्तो य मए भणिय आएस देह जेण गंतूण ।
 निय-नयरे सैजुत्ति विवाह-कज्जस्स कारेमि ॥ १०२ ॥
 तेणाणुजाओ हं सिग्घ चिय आगओ इह सुयणु ! ।
 रायाम्भेहिं समं चंदजसा-SSइच्च-नामेहिं ॥ १०३ ॥
 एएवि कणगमाला-वरणत्थं आगया मए सैमयं ।
 कळे पभाय-समए किल होइ वरणय तीए ॥ १०४ ॥

एव च ठिए ।

एसा एका घूया सुट्ठु पिथा ताव कणग लम्ह ।
 एईर अणुराओ संजाओ चित्तवेगम्मि ॥ १०५ ॥
 ता जइ मणोऽणुकूल सपाडिस्स न एक्क-घूयाए ।
 एईयवि, ता सुदरि ! किंच मए जीविएणति ? ॥ १०६ ॥
 उवयारेण महया विमगिया राइणा सुय-निमित्त ।
 सिरि-गधवाहणेण मएवि दिन्ना इमा तस्स ॥ १०७ ॥
 तं च इयाणिं अन्नहकाउ चाइज्जए न जं सुयणु ! ।
 एएण कारणेण मे भणिय आगयं वसणं ॥ १०८ ॥
 एव पिययम वयण सोऊण चित्तवेग ! सजाया ।
 मह सामिणीवि विच्छाय-वयणिया चित्तमालत्ति ॥ १०९ ॥
 तत्तो तीए भणियं मह चित्ते फुरइ एरिसं ताव ।
 परिचयइ कणगमाला तन्विरहे जीवियमवस्सं ॥ ११० ॥
 कहकहवि मए जं सा तैप्पावण-सूयंगहिं वयणेहिं ।
 पुन्वि सैधीरविया एय पुण अनहा जायं ॥ १११ ॥
 भणिय च अभियगइणा एवं हि ठिए करेमि किं सुयणु ! ।
 जइ ताव न देमि इमं तो राया हंसइ अवस्सं ॥ ११२ ॥
 केवलि-वयणा रज्जो अइगरुओ एत्थ आयरो जाओ ।
 तेण इमाइ अदाणे अइगरुयं होइ मह खैणं ॥ ११३ ॥
 रुट्ठेण तेण वेयद्ध-नग वरे जं न होइ आवासो ।

१ आलोच्य = सम्यक्लोक्य । २ रत्ती = रात्रि । ३ संयुक्ति = सामग्री-
 संबन्ध = प्रयुक्तमित्यर्थ । ४ अमासो = मन्त्री । ५ समय = सम = सह । ६ A
 सुद्ध । ७ अन्यथाकर्तुम् । ८ A चइ शक्यते । ९ सुतनु । १० विच्छाय-
 वदिका = भ्रान्तमुखा । ११ त्वत्प्रापणसूचकै । १२ धैर्यमापादिता (N. P. 53) ।
 १३ कथ्येत् = रोष कृत्यात् । १४ क्षणम् = क्षान्ति ।

अइथोवं चिय एयं, अन्नपि विरुवय होइ ॥ ११४ ॥

अन्नं च ।

गिण्हिस्सइ मैङ्गाइवि राया एयं न एत्थ संदेहो ।
ताव वरं सयमेव य समप्पिया नेहं विद्धीए ॥ ११५ ॥
जइ पुण दिज्जइ एसा राय-सुयं मोत्तु चित्तवेगस्स ।
ता तस्साव अम्हाणवि पाणाणवि संसओ होइ ॥ ११६ ॥
ता सुंदरि ! न इ कज्जं अन्नेहिं एत्थ बहु-विगप्पेहिं ।
तह भणसु कणगमालं जह उज्झइ तम्मि अणुराय ॥ ११७ ॥

किंच ।

उत्तम-कुल-प्पसूओ पियंवेओ सयल जण मणाणंदो ।
सूरो धीरो चाई निय-पिट लच्छी अलंकरिओ ॥ ११८ ॥
रूवेण जोव्वणेण य कलाहिं विज्जाहिं निम्मल-गुणेहिं ।
विकखाओ नहवाहण-कुमरो सव्वम्मि वेयइढ्ढे ॥ ११९ ॥
तत्तो स एव भत्ता कमागओ होउ कणगमालाए ।
न इ कज्ज अन्नेणं अवाय-बहुलेण पुरिसेण ॥ १२० ॥
एवं च अमियगइणा भणियाए ताहि चित्तमालाए ।
भणिया हं सोमलए ! किं जुत्त संपयं काउं ? ॥ १२१ ॥
तत्तो य मए भणिय तं चैव य इत्थ गहिय-परमत्था ।
निय-धूयाए सरूवस्स एत्थ किमहं भणामिच्छि ? ॥ १२२ ॥
तो भणइ चित्तमाला तीए गंतूण भावमुवलमसु ।
इच्छइ व नवा अन्नं पुरिस गुण-दांस कहणेण ? ॥ १२३ ॥
नहवाहणं पससिय अम्महिय-गुणेहिं, निदिउंणनं ।
तह कुणसु जहा इच्छइ वीवाह एय-तणएण ॥ १२४ ॥
तत्तो य मए भणिय सामिणि ! किं तं न याणासि सभावं ।
निय-धूयाए जेण आपसं देसि मह एव ॥ १२५ ॥
मन्निस्सइ वीवाहं जं सा अण्णस्स, अच्छउ सुदूरं ।
सोउं पउत्तिमेय मन्ने जीय पैरिच्चयइ ॥ १२६ ॥
मह वयणं सोऊणं गुरु-दुक्ख-समाहया भणइ तत्तो ।
वियल्लत-सकज्जल-नयण-सालिल-सामालिय-गड यल ॥ १२७ ॥

१ विरूपकम्=अनिष्टम् । २ मङ्गा=बलाकारः (M P 48) । ३ ज्ञेह-वृद्ध्यै । ४ प्रियवदः
५ त्यागी । ६ अपायः = कष्टम् । ७ A छेण । ८ B थाइ । ९ अम्महिय = अम्ह-
धिकम् । १० निन्दित्वाऽन्यम्=नमावाहनाद् भिन्नम् । ११ परित्यजत् । १२ विचलत्
सकज्जलाभ्यां नयनाभ्यां सकाशात् यत् सालिलं तेन श्यामलिते गण्डतले यस्याः सा ।

न भणसि-तुम भदे ! मञ्जवि हिययम्मि फुरइ तं सच्चं ।
 नवरं हयास-विहिणो वसेण अइ-दुकरं जाय ॥ १२८ ॥^१
 तत्तो अइगुरु-सोग रुयमाणिं पिच्छिऊण निय-दइय ।
 वज्जरियमभियगइणा सुदरि । किं एत्थ रूचेण २ ॥ १२९ ॥
 किं मह थोव दुक्खं नवर न चैमि अन्नहाकाउं ।
 सुंदरपि चित्तिऊणवि लभामि नन्न उवायति ॥ १३० ॥
 तम्हा महिला-गाहं मोत्तूणं आयइ निरूवेसु ।
 राय-सुयत्स अदाणे दोसे य गुणे विचित्तेसु ॥ १३१ ॥
 अन्न च, कणगमाला बहु-माण-परा ह्नु जणणि-जणगाण ।
 पडिक्खिलस्सइ वयण न अम्ह गुण-दोस-कहणेण ॥ १३२ ॥
 अन्न च, कन्नगाए मत्ता किल होइ गुरु-अणुनाओ ।
 तदणुआए य जओ सयवराईवि कीरति ॥ १३३ ॥

किम् ।

नहवाहण-राय-सुओ जाव न दिट्ठीई गोयरे पडइ ।
 तावच्चिय अणुराओ इमीए अन्नमि पुरिसम्मि ॥ १३४ ॥
 निज्जिय-अणग-रूवे दिट्ठे उण तम्मि होहिही रागो ।
 ता किं सुदरि ! बहुणा विगप्प-संकप्प-जालेण ॥ १३५ ॥
 गतूण कणगमाल सुनिउण-वयणेहिं भणसु तं सुयणु ! ।
 एयम्मि वैइयरम्मि जह अम्हं होइ न ह्नु वसण ॥ १३६ ॥
 एव च अभियगइणा भणियाए ताहि चित्तमालाए ।
 भणिया ह सोमलए ! पिबयम-वयणं लहु कुणसु ॥ १३७ ॥
 तत्तो तहत्ति भणित समुट्ठिया जाव ताहि मे पुट्ठा ।
 चदण-नामा चेढी कैत्थच्छइ कणगमालत्ति ? ॥ १३८ ॥
 तीए भणिय एसा उवरिम-भूमीओ उत्तरेऊण ।
 गिह-उज्जाणामिमुहा गच्छइ विच्छाय-मुह-कमला ॥ १३९ ॥
 त सोऊण विगप्पो लप्पन्नो मह मणम्मि पुरिसओ ।
 नूण अँलक्खियाए पिउ-वयण तीए निस्तुयति ॥ १४० ॥
 तेणेव इमा मन्ने जाया विच्छाय वयणिया बाला ।

१ उ गुग्मम् । २ वदितेन । ३ शक्नोमि (H. P. IV. 36) । ४ सुचिरमपि ।
 जावतिः=उत्तरकालः । ५ गुह्यमिः=कुलसुन्दरमुज्ञात । ७ A डीए । ८ व्यतिकरे=प्रसङ्ग । ९ कत्थ=कुत्र, अच्छइ=आस्ये । १० इहवाः । ११ अलक्षितया=प्रच्छन्न-स्थितया । १२ उ तीह । १३ श्रुतम् (N. P. 31) । १४ SEE NOTE P. 64 ।

ता जाव एत्थ गंतुं विरूवमायरइ नवि किंचि ॥ १४१ ॥
 ता सिग्घ चिय गंतुं निवारणे तीए उज्जमाभित्ति ।
 एवं विचित्तयती अणुमग्गेणव च्छलिया ह ॥ १४२ ॥^१
 पत्ता य धरुज्जाणे इओ तओ तग्गेवसण-निमित्त ।
 जा परियट्ठामि अहयं घण-तरु-यर-संकेडिल्लम्मि ॥ १४३ ॥
 घण-पत्तल-कयली-हर-मणोहरे तत्थ एग-देसम्मि ।
 पत्तल-तमाल-तरु-तल-हेट्ठ-निविट्ठा मए दिट्ठा ॥ १४४ ॥
 किं-किंपि चित्तयती गलत-थूलसु-सित्त गड-यल ।
 अणहुत्त-मण-समीहिय-गुरु-दुक्खा कणगमालत्ति ॥ १४५ ॥^२
 तत्तो विचित्तियं मे किं मन्ने निय-गिह पमोत्तूण ।
 एगागिणी ह्नु एसा समागया एत्थ उज्जाणे ? ॥ १४६ ॥
 ता एइइ अदिट्ठा पच्छन्न-ठिया निएमि ज कुणाति ।
 विन्नाय-सरूवत्था एसा निय-जणय-वयणस्स ॥ १४७ ॥
 एवं विचित्तिज्जणं तुण्हिक्का कयलि-धंभ-अतरिया ।
 खणभेगं जा चिट्ठामि तत्थ ता सुणसु ज जायं ॥ १४८ ॥
 दीह नीससिज्जणं एव भणियं तु कणगमालए ।
 अज्जवि किमित्थ बहुणा विगप्प-सकप्प-जालेणं ? ॥ १४९ ॥
 सुचिर विचित्तिज्जणवि तेण जणेणं न सगमो ताव ।
 पुन्न-रहियौए मज्झं हय-विहिणो विलसिय-वसेण ॥ १५० ॥
 अच्छल संगम-सोक्खं दंसण-आसावि दुल्लहा जाया ।
 जाए तस्स विओगे कुट्टंत धारिय हिययं ॥ १५१ ॥
 ता का अज्जवि आसा जेण तुमं हियय ! फुट्ठसि न ज्ञत्ति ।
 खण-मित्त-दिट्ठ-वल्लह-विओय-वज्जेण दलियंपि ? ॥ १५२ ॥
 न य पित्त-वयणं सोत्त इच्छिय-जण-विरह-कारय हियय ।
 वज्ज-वडियव मन्ने जं नवि सय-सिक्करं जासि ॥ १५३ ॥
 अम्माए तायस्सवि वल्लहिया ह ति इय मरिट्ठो जो ।
 हिययम्मि आसि मज्झं सोवि ह्नु इण्हि पत्तीणोत्ति ॥ १५४ ॥
 सुह-सज्झं चिय एयं कज्ज मा पुत्ति ! कुण विसायति ।

१ उद्यच्छामि = उद्यमं करोमि । २ B युगमम् । ३ घर = गृहम् । ४ सक-
 षिहं = संकटं = व्याप्तम् । ५ पत्तलं = पत्रम् (H P II. 173) । ६ अय-
 (H P II. 141) । ७ अण (N. P 3) हुत्त = अमवत् = अवसंजायमानम् ।
 ८ B युगमम् । ९ पश्यामि । (H P. IV 181) । १० विज्ञातस्वरूपायां । ११
 तृष्णीका । १२ B °याइ । १३ अशमानम् । १४ मरट्ठो गर्वः (H. D. VI. 120) ।

एवंविह-त्रयणेहिं पयारिया जेण अंवाए ॥ १५५ ॥
 जरसुवरि तुज्ज इच्छ दायन्वा तस्स त मए पुत्ति ! ।
 इय निय-त्रयण ताएण संपयं अन्नहा विहियं ॥ १५६ ॥
 विनाय-मह-सरूवो ओ अन्नहा जइ करेइ ताओवि ।
 मह वल्लिय-संपत्तीए संभवो ता कहं होउ ? ॥ १५७ ॥
 एवं वियाणिकुणवि हियय ! तुम कास मुचसि न आसं ।
 तज्जण-सगम-विसय जेणज्जवि जीवियं धरसि ? ॥ १५८ ॥
 अहवा न कोवि दोसो पैह परवस-चिद्धियस्स तायस्स ।
 सुम्मइ जणम्मि पयढ कट्ठो खल्ल भिच्च-भावोत्ति ॥ १५९ ॥
 जइवि हु विजियाणंगो रूवेणं जइवि सपया-कलिओ ।
 जइवि हु उत्तम-वंसो सक्खा सक्कदणो जइवि ॥ १६० ॥
 तहवि न भावइ अन्नो पुरिसो त हियय-वल्लुहं मोत्तु ।
 जइ एस निच्छओ हियय ! तुज्ज ता किं विलंबेण ? ॥ १६१ ॥
 एसो सो पत्थावो अइदुल्लहो पाविओत्ति कलिऊण ।
 उज्जमविचितियत्थे होउ अविग्घेण सपत्ती ॥ १६२ ॥
 एव हि कए तायस्स देइ दोसं न किंपि रायावि ।
 दूसह-विओय दुक्खस्स होइ एवं च वोच्छेओ ॥ १६३ ॥
 एमाइ-त्रहु-विगप्पा भाणिकुणं चित्तवेग ! सा बाला ।
 कय-भरणज्जवसाया आरूढा अह तमालम्मि ॥ १६४ ॥
 ददूट्ठण साहसं तीइ नवरि देहं पकपिय मज्झं ।
 न वहइ वाया कहवि हु र्थक्काओ सन्व-सधीओ ॥ १६५ ॥
 ततो य कणगमाला आरुहिऊण तमाल-साहाए ।
 बधिय निउत्तरीय बधइ निर्य-कंधरामोए ॥ १६६ ॥
 अह पभणिसं पयत्ता अम्मे ! ज किंचि बाल-भावाओ ।
 पैमिइ किलेसिया तं तं खमियव्वं मह सन्व ॥ १६७ ॥
 ताय ! तुमंपि हु मह खमसु सपयं पणय-परवसाइ मए ।
 पुर्वि किलेसियो ज पर-लोय पत्थिया अहयं ॥ १६८ ॥
 जणणी-सभ हिय-नेहे ! सोमलए ! खम किलेसिया जं सि ।
 सुसिणिद्ध-सही-संदोह ! खमसु जं किंचि अवरद्धं ॥ १६९ ॥

१ प्रतागिता = वधिता । २ त्वम् । ३ B °तीइ । ४ प्रभु परवश-स्थितस्य ।
 ५ साक्षात् । ६ सकन्दन = इन्द्र । ७ रोचते । ८ B युगमम् । ९ A तीए । १०
 बक्का = स्थिता (M P D XIII 52) । ११ निजकन्धरामोणे = स्वीयप्रीवादेषे ।
 १२ अम्मा = माता (M P. 53) । १३ पभिइ = प्रभुत्त ।

खण मित्त-दिट्ठ ! बल्लह ! हिययम्भतर-पविट्ठ ! निसुणेसु ।
 पत्थेमि किञ्चि सामिय ! पाण-ञ्चायं करेमाणी ॥ १७० ॥
 तुह संगम-रहियाए एसो जम्मो हु ताव वोळणो ।
 अन्न-भवे पुण सामिय ! तं चिय मह बल्लहो हुज्जा ॥ १७१ ॥
 अन्नं भणाभि सामिय ! जइवि हु अइनिट्ठुरं इमं वयणं ।
 तहवि हु तुह आवया-वारणत्थमेसो म्ह निब्बंघो ॥ १७२ ॥
 नीसर मह हिययाओ रुद्धे कंठम्मि पासएणहवा ।
 सक्केसि न नीसरिउ सामिय ! मह पाण-बल्लहय ! ॥ १७३ ॥
 मन्ने न किञ्चि लद्धं हय-विहिणा मरण-कारण अन्न ।
 मह तेण कारणेण तुमए सह दसण विहिय ॥ १७४ ॥
 वण-देवयाओ ! निसुणह तुम्ह पसायाओ अन्न-जम्मेवि ।
 सो खण-दिट्ठो लो गो दइओ मह होज्ज, नैन्नोत्ति ॥ १७५ ॥
 एव भाणितं तीए मुक्को अप्पा अहोमुहो ज्ञत्ति ।
 एत्थंतरम्मि गयणे समुट्ठिया एरिसा वाया ॥ १७६ ॥
 मा मा साहसमेयं आयर भदे ! सैमुच्छुगा होउं ।
 सो चैव तुज्झ भत्ता होही नणु चित्तवेगोत्ति ॥ १७७ ॥
 तत्थेव लग्ग-दिवसे पाणिग्गहणं भविस्सई तेणं ।
 अह सुदरि ! एत्थत्थे मा किञ्चिवि कुण विसायति ॥ १७८ ॥
 वयणाणंतरमेव हि तुहो से पासओ, तओ अहयं ।
 तन्वयण-गाल्लिय-सज्झस-सत्थ-सरीरा गया पासे ॥ १७९ ॥
 तत्तो सल्लज्ज-वयणा भणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं ।
 एरिसमापरिउ जणणि-जणगमाईण-दुह-जणयं ॥ १८० ॥
 तत्तो य तीइ भाणियं अम्बे ! अम्हारिसाण किं अन्न ।
 एवं हि गैए काउं जुत्त मरण पमोत्तूण ? ॥ १८१ ॥

अथो ।

वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदूसहोऽम्ह पाडेहाइ ।
 वरि एक चिय मरणं जेण सैमपंपत्ति दुक्खाइ ॥ १८२ ॥
 तत्तो य मए तीसे कहिओ सन्वावि पुव्व-वुत्तंतो ।
 भणिया य पुत्ति ! सपइ किं तुह पडिहासए काउ ? ॥ १८३ ॥
 अह तीए वज्जरिय लज्ज मोत्तु भणाभि एयं तु ।

१ A होज्ज । २ आवया = आपत् । ३ निब्बंघ. = आग्रहः । ४ पाशकेन =
 रज्ज्वा । ५ नान्य इति । ६ B ० मुहे । ७ समुत्तुका = अत्युत्कण्ठिता । ८ B
 युग्मम् । ९ पार्श्वे = संधीपे । १० गते = प्राप्तं । ११ समाप्यन्ते = पूर्णाभवन्ति ।

नवि मञ्ज करे लग्गइ अनो पुरिसो इहं जम्मे ॥ १८४ ॥
 हासिऊण मए भणिय देवैय-वयणाउ सिद्धमेयति ।
 किंतु कह तुज्ज जणओ छुट्टिस्सइ गंधवाहणओ ? ॥ १८५ ॥
 एत्थंतरम्मि पुणरवि गयणे वाया समुट्टिया एसा ।
 मा । कुणह बहु-विगप्ये मह वयणं ताव निसुणेह ॥ १८६ ॥
 गंतूण सोमलया साहउ जणयस्स एरिस वयणं ।
 भणिया बहु-प्पगार भणइ तओ कणगमालेव ॥ १८७ ॥
 जं चेव कुणइ ताओ त चेव मञ्ज बहु-मय सव्व ।
 जह होइ सुंदरं इह तायस्सवि कीरइ तयति ॥ १८८ ॥
 तत्तो अविगप्य से वरणमाइं पडिच्छियव्वंति ।
 एवं हि कए कमसो होही इट्ठत्थ-संपत्ती ॥ १८९ ॥
 इय देवयाए वयण सोऊणं चित्तवेग ! अम्हाण ।
 संजातो गुरु-तोसो तत्तो य मए इम भणिय ॥ १९० ॥
 मण-वक्खिय-वत्थुम्मी मा कीरउ पुत्ति ! कावि आसका ।
 कवडेणवि तेण तुमं मन्नसु निय-जणय-वयणंति ॥ १९१ ॥
 एवं च देवयाए वयणं अन्नस्स नेव काहियव्व ।
 मा विनाय-सरुवो विरुवमायरइ सो राया ॥ १९२ ॥
 एयम्मि कए पयडे लोय-पँवायाउ नाय-परमत्थो ।
 रायाऽवस्स तुह बल्लहस्स आयरइ असुहंति ॥ १९३ ॥
 तो भणइ कणगमाला एव एयंति नत्थि सदेहो ।
 ता अँम्बे ! पत्थुयत्थे उँज्जम किं एत्थ बहुएण ? ॥ १९४ ॥
 तत्तो य मए गंतु सिट्ठं एय तु चित्तमालाए ।
 भणिया बहु-प्पगारं तुह धूया भणइ एव तु ॥ १९५ ॥
 जं किंचि भणइ ताओ ज चिय इह बहु-मयं तु अम्बाए ।
 जं चेव य सगुणतरं मएवि तं चेव कायव्वं ॥ १९६ ॥
 जह अब्भुदओ तायस्स होइ, जह होइ नावया कयावि ।
 तह चेव य कायव्व मएवि, किं एत्थ अन्नेण ? ॥ १९७ ॥
 तत्तो य चित्तमाला तव्वयण कहइ नियय-इँइयस्स ।
 तं सोउ अभियगई हरिसिय-वयणो इमं भणइ ॥ १९८ ॥
 सुदरमणुट्टियं हंदि ! मञ्ज धूयाए जणय-भत्ताए ।

१ देवता-वचनात् । २ बहु-मतम् । ३ इष्टार्थसंप्राप्तिः । ४ प्रवादः = परम्परा-
 गतवाक्यम् । ५ अम्भि ! । ६ उद्यच्छ = उद्यम कुरुष्व । ७ दयित = पतिः ।
 ८ मत्ता = भक्ता ।

दक्खिन्न-वयण-विन्नाण-पंगरिसो दसिओ एवं ॥ १९९ ॥

तत्तो पभाय-समए रायामञ्जेहिं वरणय तीसे ।

महया विच्छेणं विहियं कय-जणय-आणद ॥ २०० ॥

एवं च ठिए ।

‘तुह मण-निव्वुइ-हेउं तीए वयणेण आगया अहयं ।

कहणत्थं पत्थुय-वत्थु-वित्थरस्सेत्थ तुह पासे ॥ २०१ ॥

ता मा सुंदर ! वरणय-सवणाओ दुम्मणो तुमं होसु ।

जं देवैयाए वयणं अलियं न य ह्वइ एयं तु ॥ २०२ ॥

एवं च कणगमाला भाणेइ न नाह ! तं पमात्तूण ।

अन्नस्स करो लग्गइ मह हत्थे इत्थ जम्माम्मि ॥ २०३ ॥

देवय-वयणं जइ होइ सच्चयं ता धरेमि निय-पाणा ।

तदभावे पुण सरण मरणं मह निच्छओ एसो ॥ २०४ ॥

भो सुप्पइट्ठ ! एवं सोमलया-वयण-सवणाओ तइया ।

जायं मणयं मह माणसस्स सत्थत्तणं तत्तो ॥ २०५ ॥

एवं विचितियं मे केवलिणा जेण एरिसं भणियं ।

पुव्व-भव-नेह-वद्धा होही भज्जत्ति, ता एयं ॥ २०६ ॥

संभवइ नूण अम्हं अवरोप्पर-दंसणाओ अइगरुओ ।

अणुराओ जाओ जं सुम्मइ लोय-प्पवाओ य ॥ २०७ ॥

जौइसराइं मन्ने इमाइं नयणाइं सयल-लोयस्स ।

वियसति पिपे दिट्ठे अब्बो ! मेउलित्ति वेसैम्मि ॥ २०८ ॥

ता भवियच्चं इमिणा नवरं अइदुग्घडंहे पडिहाइ ।

जं सा राय-सुएण वरिया कह मज्झ होहित्ति ? ॥ २०९ ॥

एव विचितिरूणं तंबोल-पयाण-पुव्वयं भणिपौ ।

जं किंचि एत्थ होही दीसिस्सइ तं सयं अंबे ! ॥ २१० ॥

भणियं सोमलयाए एवं एयंति नत्थि संदेहो ।

तत्तो विहिय-पणामा उट्ठिय सै-द्वानमणुपत्ता ॥ २११ ॥

अह मणइ भाणुवेगो पुव्वि दिट्ठस्स तस्स सुमिणस्स ।

१ पंगरिसो = प्रकर्ष । २ SEE NOTE P 13 । ३ B तीइ । ४ B 'थाइ ।

५ भाणयति = मदद्वारा कथयति । ६ त्वाम् । ७ मनाक् (N P 54) ८ स्व-

स्थत्वम् । ९ अवरोप्पर = परस्परम् (H. P. IV. 409) । १० जातिं पूर्वजन्म स्मर-

न्तीति जातिस्मरणि । ११ मुकुलयन्ति । १२ द्वेष्ये 'द्वेष्टे' इत्यत्रापि बोध्यम् ।

१३ अतिदुर्घटम् । १४ अम्ह = मम । १५ भणिता, सोमलताया विशेषणमिदम् ।

१६ स्वस्थानमनुप्राप्ता ।

लेसेण कोवि अत्थोऽवधारिओ ताव तं सुणसु ॥ २१२ ॥
 एसा इ कणगमाला माला होहिति, तीए जो रागो ।
 तग्गहणं त जाणसु वरणं पुण तीए अंपत्ती ॥ २१३ ॥
 एत्तियमेत्तो अत्थो परिप्फुडो ताव जाणिओ इ मए ।
 सेसंपि इ अव्वत्तं वियाणिय किंचि त सुणसु ॥ २१४ ॥
 कोवि उवाएण इमं अपिस्सइ तुज्झ सा पुणो कहवि ।
 भट्ठा तुह हत्थाओ पाविस्सइ आवइं गैरुइं ॥ २१५ ॥
 तत्तो रक्खिय कोवि इ ढोइस्सइ तुज्झ तेण पजंतो ।
 सुविणस्स सुदरो इय विणिच्छिओ सुविण-सम्भावो ॥ २१६ ॥
 तं सोउं मए भणियं सम्म हि विणिच्छिय तुमे सुयणु ! ।
 घडइ जओ एसत्थो नवरं अडदुग्घडो लोहो ॥ २१७ ॥
 तो मणइ माणुवेगो वत्थु न तं अत्थि एत्थ लोमम्मि ।
 अणुकूलस्स उ विहिणो ज मन्ने दुग्घड होइ ॥ २१८ ॥
 ओ सुप्पइट्ट ! एवं पइदियह तवकहा-विणोएण ।
 तैप्पावण-आसाए वोलीणा वासरा कइवि ॥ २१९ ॥
 आसन्नमागय अह लग्ग-दिणं ताहि खयर-परियरिओ ।
 महया विच्छेण बधु-जण-समन्निओ तत्थ ॥ २२० ॥
 बीवाहत्थं तीए नहवाहण-खयर-राय-अंगरुहो ।
 संपत्तो अह पत्ता कमेण सा पंचमि-तिहीवि ॥ २२१ ॥
 तत्तोऽवरण्ह-समए मज्झ विगप्पो मणम्मि उप्पन्नो ।
 अब्बो ! किं तं अलियं होही इह देवया-वयणं ? ॥ २२२ ॥
 अहव न दीसइ किंचिवि अणुरूव तस्स तेण मन्नामि ।
 सोमलया-वज्जरिय सब्बमलीगं हि सजाय ॥ २२३ ॥
 एमाइ-बहु-विगप्पं चितेतो रणरणेण गहिओ ह ।
 कत्थवि धिइमलहंतो नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ २२४ ॥
 पत्तो य तमुज्जाणं सच्चविया जत्थ सा मए पुत्थि ।
 अंदोलण-तरु-हिट्ठे गंतुमहं ताहि उवविट्ठो ॥ २२५ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो इण्हि किं मज्झ काउमुच्चियं तु ।

१ अप्राप्ति । २ अव्यक्तम् = अस्फुटम् । ३ गरुइं = गुर्वी । ४ B °क्य ।
 ५ ढोकिञ्चते = उपस्थापयिष्यति । ६ श्रुत्वा । ७ तस्या कनकमालायां प्रापणस्व
 प्राप्त्या आशा तथा । ८ अंगरुहो = अङ्गजन्मा = पुत्रः । ९ अवरण्हं = अपराहम् ।
 १० रणरणः = उद्वेगः । ११ धिइ = श्रुतिम् । १२ निस्सतः (N. P. २) । १३
 सच्चविया = दृष्टा (M. P. IV. 181) ।

पर-हृत्थं संपत्ता ताव पिथी मह नियतस्सं ॥ २२६ ॥
 देवय-वयणासाए नेव उवाओवि चिंतिओ कोवि ।
 इण्हि पुण नो सक्क किंपि उवायंतरं काळं ॥ २२७ ॥
 एसोवि डु अणुरागो एवपि गए न तुडए कहवि ।
 पइसमयं च पवद्धइ संतावो विरह-संजणिओ ॥ २२८ ॥

अविय ।

दुल्लह-लभम्मि जणे जस्सिह पुरिसस्स होइ अणुरागो ।
 छिंल्लरय-पाणिणव अणुदियहं तेण सुसियव्वं ॥ २२९ ॥
 गरुय-पिय-संगमासा-भंस-समुच्छलिय-रंणरणाइच्चं ।,
 न य जाणे कहव इम निय-हिययं संठवामित्ति ? ॥ २३० ॥
 ता किं करोमिं इण्हि अहवा किं एत्थ वहु-विगप्पेहिं ।
 गुरु-विरह-दुवख-समणो पाण-च्चाओ परं जुत्तो ॥ २३१ ॥
 जइवि न जुज्जइ एसो विवेय-जुत्ताण उत्तम-नराण ।
 तीए विरहे तहवि डु सक्केमि न जीविय धरिउ ॥ २३२ ॥
 ता एत्थेव तरुवरे तीए अंदोलणेण सुंपवित्ते ।
 उव्वंधिय अप्पाण पाण-च्चाय करोमित्ति ॥ २३३ ॥
 एव विचिंतिऊणं आरूढो तम्मि तरु-वरे अहयं ।
 दाउ गलए पासं अह एवं मणित्तात्तो ॥ २३४ ॥
 रे दिव्वं ! अन्न-जम्मे दुल्लह-लभम्मि माणसे नेहं ।
 मा मह करिज्ज एसा डु पत्थणा तुह मए विहिया ॥ २३५ ॥

अन्नं च ।

केवल्लिणो त वयणं, सा वाया देविथीवि, तं सुविणं ।
 आसा-निवंधण मज्झ दिव्व ! सब्ब कयं अलियं ॥ २३६ ॥
 एवं मणिऊण मए मुक्को अप्पा अहो-मुहो ज्ञत्ति ।
 ताहे गाढीभूए पासम्मि सरीर-मारेण ॥ २३७ ॥
 रुद्धं गलयं आकुचियाओ धमणीओ पसरिया वियणा ।
 भगं लोयण-जुयल रुद्धो पवणस्स संचारो ॥ २३८ ॥
 उव्वेहियमंगेहिं जाय उदरं च पवण-पडिहत्थ ।

१ प्रिया । २ पश्यतः (H P IV 181) । ३ अन्य उपाय उपायान्तरम् ।
 ४ गते = संजाते । ५ छिंल्लरय = पल्लवम् = लघु तटाकं (H D III 29) तस्य
 पानीयेनेवानुदिवस शोष्ठ्यम्, अल्पत्वात् तच्छीघ्रं शुध्यतीत्यर्थः । ६ रणरणः = औ-
 त्सुक्यम् (H D. L 136) । ७ सुपवित्रे । ८ उद्वध्य = गले पाश बद्ध्वा । ९
 देव A देव । १० देवसवन्धिनी देवी, सार्विके के वैविधा वाचा । ११ पडिहरथं =
 पूर्णम् (H. D. VI, 28) ।

कैरणाइं घाइयाइं जाया अह वेयणा मंदा ॥ २३९ ॥
 भो सुप्पइड्ड ! एवं वियणा-परिमद-इंदिएण मए ।
 एत्थतरम्मि निसुओ सद्धो अपणड्ड-चित्तेण ॥ २४० ॥
 मा साहस मा साहसमेय काउरिस-जण-संमाइण्णं ।
 आयरिय देव-दुल्लह-निय-रूव भद्द ! नासेसु ॥ २४१ ॥
 एत्थतरम्मि केणवि लबंतं उक्खिवित्तु मह देहं ।
 लहु च्छिदिऊण पास विहिओ मिउ-सीयलो पवणो ॥ २४२ ॥
 तंतो तुसार-सीयल-सारणि-नीर-च्छडाहिं ससित्तो ।
 उल्लासिऊण हियय अगं संवाहियं सव्वं ॥ २४३ ॥
 मुच्छा-निमीलियच्छो सव्व सुविणं व त विमन्नतो ।
 कोमल-किंसलय-रइए संत्थरए सोविओ तेण ॥ २४४ ॥
 पुणरुत्त-पवण-करणाइयाहिं नाणाविहाहिं चिट्ठाहिं ।
 गय-वेयणेण तत्तो खणंतरा चैयणा लद्धा ॥ २४५ ॥
 उम्मीलिय-लोयण-जुयलएण दिट्ठो विसिद्ध-संठाणो ।
 नव-जोव्वणो जुंवाणो पच्चक्खं पंचवाणोव्व ॥ २४६ ॥
 भणियं च तेण किं भद्द ! भौहए, ^१दसियं मए गलय ।
 अह सवाहण-विहिणा तंपि इ सत्थं कयं तेण ॥ २४७ ॥
 विगय-सयल-पीडो सत्थ-देहो तथा इं
 किंसलय-रइयम्मी संत्थरे संनिविट्ठो ।
 विरह-विट्ठुरियंगो दीह-नीसास-खिओ
 अहिलसिय-पयत्था-उसाहणुव्वि^१चित्तो ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ पासंग-परिमोयाणोत्ति नामेण ।
 सुरसुदरि-नामाए कहीए तुंरिओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ॥ ७ ॥ १००० ॥

१ करणानि = इन्द्रियाण । २ अप्रनष्टचित्तेन । ३ काउरिसो = कापुरुषः ।
 ४ समाचोर्णम् = समाचरितम् । ५ आचर्य । ६ उल्लासिऊण = अवसंस्य (H. P.
 IV. 197) । ७ संवाहित = मर्दितम् । ८ A किंसिल^० । ९ सत्तरः = शय्या । १०
 युवा । ११ बाधते । १२ 'ततः = तत्रश्रानन्तर' इति शेषः । १३ उव्विणं =
 उद्दिप्तम् । १४ B °सइ । १५ B °हाइ । १६ A °रियओ ।

अह सो ददूण ममं विदाण-मुहं गलंत-नयणिल्लं ।
 कर-यल-^१निभिय-कबोल एव भणित समाढत्तो ॥ १ ॥
 सुंदर ! तुह सरिसाण उत्तम-पुरिसाण जुज्जइ न काठ ।
 अहम-जण-समाइत्तो अप्प-वहो कुगइ-संजणणो ॥ २ ॥

अर्थ ॥

को सि तुमं कस्स कओ केण व कज्जेण एयमायरियं ? ।
 कीस ससोगो सुंदर ! अविरल-थूलंसुए मुयसि ? ॥ ३ ॥
 दीहं नीसासिज्जणं तत्तो य मए तथा इमं भणियं ।
 किं कहियाए इमाए विहलाए सुयणु ! वत्ताए ? ॥ ४ ॥
 कहिएण जेण लब्भइ कोवि गुणो, तमिह साहितं जुत्तं ।
 अचह पुण तुस-खंडण-सरिसेणं किं नु कहिएणं ? ॥ ५ ॥

भाव्यं ।

बोलीण-पाय-कज्जे साहारो कोवि नत्थि कहिएण ।
 गय-पाणियम्मि पालीइ बंधण क गुणं लहत ? ॥ ६ ॥
 दुस्सह-दुक्ख-समुच्छेयणम्मि उज्जुत्त-भाणसत्स तुमे ।
 कीस कयं मह विघं पाण-च्चायं करेतस्स ? ॥ ७ ॥
 ता मा काहिसि इण्हिपि मज्झ विग्घति, ताहि सो भणइ ।
 षा भइ ! कुणसु एव साहसु मह कारणं ताव ॥ ८ ॥
 विनायम्मि सरूवे जेण उवाओवि लब्भए कोवि ।
 तत्तो थ मए कहिया नीसेसा पुव्व-वत्ता से ॥ ९ ॥
 उल्लंघण-अवसाणा तं सोउ सुप्पइइ ! तेणाहं ।
 भणितो जुवईए कए न ह्व जुत्तं उत्तम-नराण ॥ १० ॥
 एरिसमायरिउं भो ! विसेसओ तुम्ह नीइ-कुसलाण ।
 जीवंता जेण नरा कल्लाण-परंपरमुविति ॥ ११ ॥

किं ।

धनो सि तुमं जस्सत्थि ताव अन्नोन्न-वयण-संचारो ।
 तह देवयाए वयणं आसाए निबंधणं अत्थि ॥ १२ ॥
 तह एग-नगर-वासो अवरोप्पर-भाव-जणण-सगग्गो ।
 ता कीस कुणसि सोयं, धनो तं पुनर्वतो य ॥ १३ ॥

१ निभियं = न्यस्तम् (H. P. IV 199) । २ आत्म-वच = आत्महत्या ।

३ अविरलानि बहूनि च तानि स्थूलाशूणि । ४ B °याइ । ५ अतिक्रान्तप्रावकार्ये ।

६ A °लीए । ७ उल्लंघनम् = उद्ग्रन्थनम् । ८ उविति = उपयन्ति । ९ B °साइ ।

मह पुण पुन विहूणस्स कहवि तइसणम्मि जा आसा ।
 तीएवि डु दालिई तहवि डु धारेमि निय-पाणे ॥ १४ ॥
 किच्चियमित्तं दुक्खं होंते^१ वयण-क्कमम्मि तुह भइ । १ ।
 जं मह मण-दइयाए ठाणाइ अयाणमाणस्स ॥ १५ ॥
 तत्तो य मए भणियं साहसु मह ताव नियय-वुत्तत ।
 ठाणंपि नेय जाणासि कह णु तुम नियय-दइयाए^२ ॥ १६ ॥
 कम्मि पुरे तुह वासो केणव कज्जेण आगओ एथ^३ ।
 तत्तो य तेण भणियं एग-मणो भो । निसामेहि ॥ १७ ॥
 एत्थेव अत्थि सेले बहु-विज्जाहर-पुरोह-परिकलिए ।
 सुविभत्त-तिये-चउक्कं नाणा-उज्जाण-रमणीयं ॥ १८ ॥
 सुविसाल-साल-कलियं सक्कंइण-पुर-वरस्स सारिच्छं ।
 उत्तर-सेईए पुरं पवर सुरनदणं नाम ॥ १९ ॥^४
 साहीण-सयल-विज्जो विज्जाहर-नियर-पणय-पय कमलो ।
 कमल दल-तुल्ल-नयणो नयण-मणाणदणो सूरु ॥ २० ॥
 सूरुव्व निहय-तेयस्सि-तेय-निव्वहो अखंडिय-पयावो ।
 दप्पिह-वइरि-वारण-निवारणे सीह-पेयं-समो ॥ २१ ॥
 विज्जाहराण राया सुपसिद्धो चेव सव्व-खयराण ।
 पंसरत-विमलकिच्ची आसी हरिचंद-नामोत्ति ॥ २२ ॥^५
 सरसिरुह-सरिस-वयणा नीलुप्पल-दल-विसाल-वर-नयणा ।
 कमलोयर-रंई-देहा रयणवई नाम से महिल ॥ २३ ॥
 सयलोरोह-पहाणाए तीए पाण-प्पियाए देवीए ।
 समय ति-वग्ग-सार विसय-सुहं अणुहवंतस्स ॥ २४ ॥
 देव-कुमार-सरिच्छो अह तीए दारओ समुप्पन्नो ।
 उच्चिय-समए य तेहिं पहजणो नाम से विहियं ॥ २५ ॥
 धूया य बंधुसुंदरि नामा असमाण-रूव-लावन्ना ।
 दोन्निवि ताइ कमसो पत्ताइ जोव्वण पढम ॥ २६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अवरोप्पर-नेह-गरुय-भावणं ।
 एगतम्मि ठियारणं उल्लुओ तेसि सजाओ ॥ २७ ॥
 भणियं पहंजणेण पढम तुह होइ किच्चि जेमवच्च ।

१ विहूण = विहीनम् । २ तस्या. प्रियादशनस्याशाया अपि दारिद्र्यम् =
 अभाव इत्यर्थः । ३ भवति = विद्यमाने । ४ अजानतः । ५ त्रिकम् = मार्गत्रय-
 संयोग । ६ B ष्टीइ । ७ B युग्मम् । ८ शूरः । ९ पोतः = बालकः । १० B
 तिस्रभिः कुलकम् । ११ रुचिः = कान्तिः । १२ अवच्च = अपत्यम् ।

धूया वा तणओ वा तं मह तणयस्स दायव्वं ॥ २८ ॥

अविय ।

तुज्झ महं वा जं होज्ज किंपि इह पढमगं तु डिंम-रुयं ।
 अवरोप्पर-संबधो ताणं अग्हेहिं कायव्वो ॥ २९ ॥
 ता बंधुसुंदरीए तहत्ति बद्धुं भनियं तयं वयणं ।
 गरुय-सहोयर-सम्भाव-नेह-अक्खित्त-चित्ताए ॥ ३० ॥
 एत्तो य अत्थि नयरं वेयद्धे उत्तराए सेढीए ।
 सैव्वोउय-तरु-वण-सड-मंडिय चमरचंचति ॥ ३१ ॥
 तत्थ य खयर-नरीसो भाणुगई नाम अतुल्ल-सामत्थो ।
 निज्जिय-अणग-रूवो कामिणि-जण-माणसाणंदो ॥ ३२ ॥
 हरिचंद-खयर-पवरेण निय-सुया वधुसुदरी तस्स ।
 दिन्ना वर-पीईए विवाहिआ सायरं तेण ॥ ३३ ॥
 तीई सुत्तणूइ समयं अणुहवमाणो उ गरुय-पीईए ।
 पंच-पयारे विसए भाणुगई मुंजई रज्ज ॥ ३४ ॥
 वच्चंतेसु दिणेषु तीए देवीए दारिया जाया ।
 उज्जोइय-दिसि-बलया उ चित्तेहत्ति नामेण ॥ ३५ ॥
 तयणंतरं च देवी सुंदर-सुविणेहिं सूइय तणयं ।
 सूया सुह-तिहि-रिक्खे चित्तगई नाम से विहियं ॥ ३६ ॥
 हरिचंदोवि हु राया चारण-समणस्स सुमुह-नामस्स ।
 पय-मूले सोऊण जिण-धम्मं सिद्धि-सुह-हेउं ॥ ३७ ॥
 नियय-पए ठविऊणं पहंजण निय-सुयं विणिक्खंतो ।
 संसार-वास-भीओ निर्व्विन्नो काम-भोग्गण ॥ ३८ ॥^१
 सामन्न काऊणं पय-मूले चारणस्स सुमुहस्स ।
 नि^२ट्टुविद्य-कम्म-जालो अंतंगडो केवली जाओ ॥ ३९ ॥
 जाओ पहंजणोवि हु विज्जाहर-नरवई पैयाविल्लो ।
 मुंजइ जेणय-विइण्ण रज्जं गय-सैयल-आसको ॥ ४० ॥
 तस्स य सयलंतेउर-पवराओ दुन्नि अंग-महिसीओ ।

१ मतम् । २ B ० राइ । ३ सव्वोउया = सर्वतुंकाः । ४ नरीसो = नरेशः ।
 ५ A तीए । ६ A ०णूए । ७ भुनक्ति = पालयति । ८ सूता = जनितवती । ९ रि-
 क्ख = ऋक्ष = नक्षत्रम् । १० विनिष्कान्तः = प्रव्रजितः । ११ निर्व्विण्ण = खिन्नः ।
 १२ कामभोग्गय्य (M P III 234) । १३ B युग्मम् । १४ निष्ठापित = नाशि-
 तम् । १५ अन्तकृत । १६ पयाविल्लो = प्रतापवान् । १७ जनक-वितीर्णम् । १८ B
 सकल । १९ अग्रमहिषी = पशुराज्ञी ।

कलहंसी मंजूसा उत्तम-वस-प्यसूयाओ ॥ ४१ ॥
 कलहसीए जाओ पुत्तो जलणप्पहोत्ति नामेण ।
 मंजूसाए छेडुओ पुत्तो कणगप्पहो नाम ॥ ४२ ॥
 नियय-सहोयर-वयणं सुमरंती बधुसुंदरी देवी ।
 नाऊण चित्तलेह निय-धूर्यं जोव्वणं पत्तं ॥ ४३ ॥
 अह त भाउय-वयणं साहइ दइयस्स भाणुगइणो सा ।
 तत्तो य भाणुगइणा निय-धूया चित्तलेहा सा ॥ ४४ ॥
 दिन्ना खयर-पहंजण-सुयस्स जेट्टस्स ख्व-जुत्तस्स ।
 अलणपहस्स, तेणवि परिणीया परम-पीईए ॥ ४५ ॥
 सुर-नंदणम्मि नयरे नीया अह तीएँ नेह-सहियाए ।
 सह विसए मुंजंतो चिद्धइ देवोव्व दियेँ-लोए ॥ ४६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि खयराहिवई पहंजणो दट्टुं ।
 गयणे ससक-धवलं देव-उल्ल-गोरयं गेहं ॥ ४७ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो मणोहरो हंदि ! एस आगारो ।
 ऐयागिईए ता हं कारेमि जिणालयं रम्मं ॥ ४८ ॥
 माणि-कुट्टिमम्मि तत्तो आलिहिउं उज्जओ जया राया ।
 ताव य झत्ति विलीणो पवण-हओ जलहरो सब्बो ॥ ४९ ॥
 दट्टुण तं विलीणं खणेण राया विचितए एवं ।
 एवंविहा नराणं लच्छीओ चवल-ख्वाओ ॥ ५० ॥
 अह एसो अम्म-लवो खणेण दिट्ठो पुणो पणहोत्ति ।
 तह सब्बेवि पयत्था खणमित्ताणंद-संजणणा ॥ ५१ ॥
 ख्व च जीवियं जोव्वणं च सब्बेवि बंधु-संबंधा ।
 एवमाणिन्हा अब्बो ! धिरैत्थु संसार-वासस्स ॥ ५२ ॥
 पच्चक्ख हि अणिच्च नाऊणवि जं धिरं व मज्जंति ।
 विसया-SSसत्ता सैत्ता, एयं अविवेय-सामत्थं ॥ ५३ ॥
 नाऊणवि जिण-वयणं आरंभ-परिगहेसु वट्टति ।
 कामासत्ता ज पुण अहो ! महा-मोह-माहप्पं ॥ ५४ ॥
 ताऽल मम रज्जेण संसार-निवास-हेउ-भूएण ।
 जौणिय-जिणिंद-वयणस्स हदि ! गुरु-दुक्ख-मूलेण ॥ ५५ ॥

१ B कइए । २ स्मरन्ती । ३ B युग्मम् । ४ B तीइ । ५ बुल्लोके । ६ आ-
 वारं = गृहम्, प्राकृतत्वाल्लिङ्गव्यत्ययेन पुस्त्यम् । ७ एतदाकृत्या । ८ उच्यते । ९ खेदा-
 योऽत्राव्ययमिदम् (H. P. II. 204) । १० धिगस्तु । ११ सत्त्वाः = प्राणिनः ।
 १२ आगिर्वं = ज्ञातम् ।

ता सावज्जं वज्जिय पव्वज्जा-उज्जमं करोमि ल्हं ।
 किं मह इमिणा दुग्गइ-निबंधणासार-रज्जेण ? ॥ १६ ॥
 अन्नं च मज्झ वसे रज्जं दाऊण नियय-पुत्ताण ।
 बहवे कय-सामन्ना रायाणो पाविया सुगइं ॥ १७ ॥
 तव्वंस-पसूएणं मएवि कायव्वयं इमं तम्हा ।
 इय चित्तिऊण राया संसैइ संनिहिय-खयरणं ॥ १८ ॥
 एत्थंतरे सुघोसो चउ-नाणी चारणो मुणी तत्थ ।
 विहरंतो संपत्तो भवियाण विबोहणट्ठाए ॥ १९ ॥
 राया पहंजणो अह सुयस्स जलणप्पहस्स अह-रज्जं ।
 दाऊण तहा कणगप्पहस्स पन्नत्ति-वर विज्जं ॥ २० ॥
 तत्तो य विणिक्वंतो सुघोस-साहुस्स पाय-मूलम्मि ।
 अवहाय राय-लच्छिं पहंजणो खयर-रायत्ति ॥ २१ ॥
 जलणप्पहोवि भुजइ राय-सिरिं खयर-नियर-परिकिन्तो ।
 सयलोरोह-पहाणोइ चित्तलेहाइ समयंति ॥ २२ ॥
 कणगप्पहोवि साहिय विज्जं पन्नत्ति-नामियं विहिणा ।
 विज्जा-पभाव-संजाय-भारुय-सामत्थ-वित्त्यारो ॥ २३ ॥
 उज्झिय निय-वंस-कमं अणविकिखय अयस-पढहयं लोए ।
 बहु मन्निय अविवेयं अवियारिय दोग्गइ-गमण ॥ २४ ॥
 अणवेकिखय गुरु-भावं अंगीकाऊण तह अदक्खिज्जं ।
 राय-सिरि-लोलुएणं विज्जा-बल-दप्प-भरिएण ॥ २५ ॥
 जलणप्पहस्स जिट्ठस्स भाउणो पिउं-विदिन्न-रज्ज-पयं ।
 उदात्थियं तु कणगप्पहेण विज्जा-पभावाओ ॥ २६ ॥^१
 तत्तो अहिट्ठियं तं रज्जं सव्वंपि उग्ग-तेएण ।
 सोमाइणा सव्वो वसीकओ खयर-निउरंओ ॥ २७ ॥
 नीसारिओ सै-भूमीओ ताहि जलणप्पहो कणिडेण ।
 नयरम्मि चमरचंचे समागओ ससुर-पासम्मि ॥ २८ ॥
 बहु-माण-पुव्वयं सो पवोसिओ निय-पुरम्मि ससुरेण ।
 भाणुगइ-राइणा अह समयं चिय चित्त-लेहाए ॥ २९ ॥
 अह परम-पमोएणं तहिं वसंतस्स ससुर-नयरम्मि ।

१ प्रव्रज्या=दाक्षा । २ शसति = कथयति । ३ अपहाय = लयत्वा । ४ नि-
 यरो = निकरः = समूहः । ५ अ °णाए । ६ अ °हाए । ७ साधयित्वा । ८ अन-
 वेक्ष्य । ९ B पियवि° । १० B चतस्रभिः कुककम् (?) । ११ सामादिना भेदान्तेन ।
 १२ निकुरम्ब. = समूहः । १३ खभूमीतः B सुसुत्तीओ ।

भो चित्तवेग ! तस्स उ बोलीणा वासरा कइवि ॥ ७० ॥

अह अन्नया कयाइवि जलणपहो सालएण संजुत्तो ।

चित्तगइ-नामएणं नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ ७१ ॥

पेच्छतो बहुविह-उववणाइं रमणीय-तरु-सैणाहाइं ।

भारड-चक्क-मडिय-पसन्न-जल-दीहिया निवहं ॥ ७२ ॥

पैसरिय-सिय-भासाइ पेच्छतो गिरि-वरस्स सिहराइ ।

किन्नर-मिहुण-सुसंगय कयली-हर-विहिय-सोहम्मि ॥ ७३ ॥

अइ-कल-कूइय-कलयठि-लैट्ट-कोलाहलाभिरमणीए ।

पैरिमिर-भमर-निउरव-गरुय-झकार-महुरम्मि ॥ ७४ ॥

एगम्मि वण-निगुजे फल-भर-विणमंत-दुम-सैयाइजे ।

पत्तो स कोउगोण समयं चिय चित्तगइणा उ ॥ ७५ ॥^१

वायंत-भउय-मारुय-हल्लत-सुपल्लवोह-सोहिल्लं ।

पेच्छइ रत्तासोयं महुयुरि-गण-विहिय-हैलवोलं ॥ ७६ ॥

तस्स य अहे निविट्ठो कंचण पउमम्मि मुणि-वरो दिट्ठो ।

विज्जाहर-नर-किन्नर-सुर-विसरेण नमिज्जतो ॥ ७७ ॥

उप्पन्न-विमल-केवल-नाणो अह सुर-वरेहिं थुव्वतो ।

आसन्ने उण जलणप्पहेण सो पच्चभिन्नाओ ॥ ७८ ॥

सो एसो मज्झ पिया पहजणो नाम मुणि-वरो, एवं ।

सिट्ठम्मि चित्तगइणो तत्तो ते दोवि हरिसेण ॥ ७९ ॥

तिं पैइक्खिणित्तं सम्मं हरिस-वसुट्ठंत-बहल-रोमंचा ।

पणमिय-केवलि-चलणा विणिविट्ठा धैरणि-वट्ठम्मि ॥ ८० ॥^२

निज्जिय-सनीर-जीमूय-घोस-गंभीर-भारइए तओ ।

तीइ परिसाइ भयव पारद्धो देसणं काउ ॥ ८१ ॥

अविद्य ।

गय-कलह-कन्न-चवला लच्छी मणुयाणमारुयमणिच्चं ।

जोव्वणमवि मणुयाण सहसत्ति जरा अभिइवइ ॥ ८२ ॥

रोग-सय-पीडिय तंपि जोव्वण जाइ जीव-लागम्मि ।

इट्ट-वियोगां-ऽणिट्ट-पैओग-दुक्खेहिं कैसिंचि ॥ ८३ ॥

१ सनाथ = युक्तम् । २ प्रसृता सिता श्वता भासो दास्यो येषां तानि ।
३ लट्टं = भेषम् (M P 3) । ४ परिभ्रमन्ति तच्छीलाः = परिभ्रमिन् (M P II 145) ।
५ आइल्ल = आकीर्णम् = व्याप्तम् । ६ B वतसुभिः कलापकम् । ७ हल्लवोलो =
कलकल. (M D 111 64) । ८ म्पुयमान । ९ त्रिः । १० प्रदक्षिणीकृत्य । ११
धरणिपुष्टे । १२ B युग्मम् । १३ आउय = आयुष्कम् । १४ प्रकषेण चागः प्रयोगः ।

अइपरिमियम्मि चवले रोग-जरा-सोग-वाहि-पउरम्मि ।
 जीवाण जोव्वणे एरिसम्मि को नाम पडिबंधो ? ॥ ८४ ॥
 विसया कुगइ-निमित्तं उवमुत्ता तुच्छगा तथा तेवि ।
 विरसा सइ अवसाणे तेषु तन्नो को व पडिबंधो ? ॥ ८५ ॥
 इय संसारे सारं ज किर पडिहासए विवैज्जासा ।
 तंपि हु दुह-सय-हेउत्ति जाणित कुणह जिण धम्म ॥ ८६ ॥
 जं दुळहा सामग्गी एसा तुब्भेहिं भव-समुद्दम्मि ।
 पत्ता अपत्त-पुव्वा ता मा तं निष्फल नेह ॥ ८७ ॥
 एसा हु पुणो दुळहा जाई-ल्लखोह-संकुल-भवम्मि ।
 हिंढंताण तौण न य अन्न जिण-मैय मोचुं ॥ ८८ ॥
 तम्हा जिणेहिं भणिय दिक्ख घेत्तूण संजमं काउं ।
 उच्चिय तो संसार पौवह सिद्धीएँ पवर-सुहं ॥ ८९ ॥
 एव मुणिणा धम्मम्मि साँहिए कोवि तत्थ पव्वइया ।
 जाया उवासया सह अत्ते सम्म पव्वन्नत्ति ॥ ९० ॥
 एत्थंतरम्मि पणमिय जलणपहो विन्नेवेइ निय-पियर ।
 भयवं ! पुणरवि रज्ज किं तं मह होव्व नो अहवा ? ॥ ९१ ॥
 अह केवल्लिणा भणियं होही, त कैइय, पुच्छियमणेण ।
 तो भणइ मुणि-वरिदो केवल्ल-विन्नाय-परमथो ॥ ९२ ॥
 भाणुगइ-दिन्न-रोहिणि-विज्जाए साहियाए ते भइ ! ।
 होही पुणरवि खँयराहिवत्तणं नत्थि संदेहो ॥ ९३ ॥
 एव मुणिणा भणिए पहासिय-वयणेहिं वदिओ भयवं ।
 एत्थंतरम्मि परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥ ९४ ॥
 तत्तो ते दोवि जणा समागया ज्ञात्ति नियय-नयरम्मि ।
 चित्तगइणा य काहियं केवल्ले-त्रयणं तु निय-पिउणो ॥ ९५ ॥
 तत्तो य भाणुगइणा सोहण-रिक्खम्मि रोहिणी विज्जा ।
 जामाउय-तणयाणं दोणहवि समयं विदिन्नत्ति ॥ ९६ ॥
 भणिया य पुव्व सेवं कर-जाव-विहाणओ कुणह सम्मं ।
 वत्तिमम्मि ठिया समयं छम्मासं जाव तो पच्छा ॥ ९७ ॥
 उत्तर-सेवा उग्गा कायव्वा एगगेहिं अहवीए ।

१ सह = सदा (घ. प I 72) । २ विपर्यासात् = भ्रमात् । ३ त्राणं = शरणम् ।
 ४ मत = दर्शनम् । ५ शान्तुत । ६ सिद्धिः = मुक्तिः । ७ साहिए = कथिते (घ.
 प 12) । ८ उपासकाः = धावकाः । ९ सम्यक्त्वम् । १० प्रपन्ना इति । ११ ।
 विज्ञपयति । १२ कदा । १३ खचराधिपत्वम् = विद्याधरस्वामित्वम् । १४ वसतो ।

वीएण पुणो उत्तर-साहग-रूवेण होयव्वं ॥ ९८ ॥
 अन्नं च भीसणासुवि विभीसियासुं मणं न दायव्वं ।
 पुन्ने सत्तम-मासे देस्सैइ अह दंसणं विज्जा ॥ ९९ ॥
 एवं रन्ना भणिया दोन्निवि पणमित्तु तस्स पय-कमळं ।
 पारद्धा तं काठं छम्मासा जाव पुत्तत्ति ॥ १०० ॥
 अह सत्तमाम्भि मासे गतुं अडवीए तैव्विही सब्बो ।
 जलणप्पहेण पुब्बि पारद्धो जाव-होमाई ॥ १०१ ॥
 वसुनंदय-खग्ग-करो चित्तगई तस्स रक्खओ जाओ ।
 सोवि ह्मु अणन्न-चित्तो पारद्धो तं विहिं काठं ॥ १०२ ॥
 अन्न-दिवसम्मि तुरियं आगच्छंती पकंपमाण-तणू ।
 दिट्ठा उ चित्तलेहा भय-भीया तम्मि ठाणम्मि ॥ १०३ ॥
 तं ददुट्ठु निय-भगिणि चित्तगई भणइ कथं तं भदे । ।
 आया सुभीसणाए एकल्ला एत्थ अडवीए ? ॥ १०४ ॥
 कस्स व भएण गाढं कंपसि तं भगिणि ! ताहि सा भणइ ।
 नयरत्त निग्गया हं परियरिया दास-चेडीहिं ॥ १०५ ॥
 पत्ता उज्जाणम्भी तत्थ मए पूहओ कुसुमबाणो ।
 निय-गिहमागच्छंती विमोहिया ज्ञत्ति केणावि ॥ १०६ ॥
 मोत्तूण परियणं त पलायमाणी समागया एत्थ ।
 अडवीए ताव मए दिट्ठो कणगप्पहो सहसा ॥ १०७ ॥
 पावेण तेण भणिय इच्छ ममं ताहि गाढ-कुद्धाए ।
 बैक्कोसिओ स बहुहा निदुट्ठुर-वयणेहिं मे ताहे ॥ १०८ ॥
 सैग्गीरिज्जण खग्गं भणिया हं तेण इच्छसु ममंति ।
 अह नवि, तो ते सीसं छिंदामि इमेण खग्गेण ॥ १०९ ॥
 एवं च तेण भणिया पलायमाणी भएण कंपंती ।
 पत्ता तुम्ह समीवे रक्ख ममं ताओ पावाओ ॥ ११० ॥
 एवं भणमाणि तं सहसा आगम्म गिण्हिउं हत्थे ।
 सैप्पइओ कणगपहो तमाल-दल्ल-सामल गयण ॥ १११ ॥
 हा ! रक्ख रक्ख भाउय ! हा वल्लह ! कुणसु मह पैरित्तत्ति ।
 एमाइ विलवमाणि "हीरंति ददुट्ठु निय-भगिणि ॥ ११२ ॥

१ विभीषिका = उपसर्गः । २ दास्यसि । ३ स चासौ विधिश्च तद्विधिः । ४
 आनाता । ५ आक्रोशित । ६ उद्वर्ग्यं = उत्पाद्य । ७ अ °भाणा । ८ उत्पतितः ।
 ९ परिसती = परित्रासि. = परित्राणम् । १० हीरंती = द्वियभाजा ।

निय-कुल-कलंक-कारय ! कथं ममं जासि दिङ्घि-पह-पडिओ ? ।
 पुरिसो भव एस तुहं सीस-च्छेयं करेमिच्छि ॥ ११३ ॥
 एमाइ वाहरतो चित्तगई गहिय-निसिय-करवालो ।
 अणुमगणुप्पइओ भगिणीए विमोयणद्वाए ॥ ११४ ॥^३
 अह तं विमोहयंतो कणगपहो आगओ नियय-नयरे ।
 चित्तगईवि खयरो अणुमगं तस्स संपत्तो ॥ ११५ ॥
 तत्तो विमोहणीए विज्जाए मोहिऊण चित्तगई ।
 सुरनंदणे पविट्ठो कणगपहो नियय-नयरम्मि ॥ ११६ ॥
 अह सो मोहिय-चित्तो चित्तगई तत्थ बाहिरुज्जाणे ।
 वीसरिय-मार्गणि-हरणो अवयारिओ कोउहल्लेण ॥ ११७ ॥
 दट्ठुं जण-संदोहं उसभ-जिणिदस्स पवर-भवणम्मि ।
 जत्ता-समए मिलियं विचित्त नेवत्थ-सच्छायं ॥ ११८ ॥
 पविसिय जिणिद-भवण वदिय भत्तीइ पढम-जिण-नाहं ।
 उवाविट्ठो चित्तगई विज्जाहर-नियर-मज्झम्मि ॥ ११९ ॥
 पत्तो खणंतराओ जलणप्पह-पेसिओ नरो एगो ।
 पुच्छंतो चित्तगई दमघोसो नाम जिण-भवणे ॥ १२० ॥
 दट्ठुण य चित्तगई णमिय नेऊण ताहि एगते ।
 दमघोसो भणइ तओ भगिणीए विमोयणद्वाए ॥ १२१ ॥
 उप्पइओ ताव तुमं, जलणपहो पिच्छिउंपि तं सव्वं ।
 अक्खुहिय-मणो संम्म नवि चलिओ नियय-किरियाओ ॥ १२२ ॥^{११}
 मिच्चल-चित्तं दट्ठु जलणपहं मंतं-जाव-त्रावारं ।
 अह सा रोहिणि-विज्जा पच्चक्खा झात्ति सजाया ॥ १२३ ॥
 भणियं च तीए पुत्तय ! अणन्न-सरिसं हि सुट्ठु धीरत्त ।
 ता सिद्धा तुज्झ अह भणसु य जं मज्झ कायव्व ? ॥ १२४ ॥
 भणिय जलणपहेणं अवहरिया मज्झ भारिया जा सा ।
 कणगप्पहेणं, तं ताव सिग्घमाणेह मह पासं ॥ १२५ ॥
 भणियं विज्जाइ तओ सुणसु इमं ताव वैइयरो पुत्त ! ।
 केवल्लि-वयणाइओ सव्वोवि ङ्खु वैइयरो तस्स ॥ १२६ ॥

१ अनुमार्गेणात्पातित = अनुगत इत्यर्थः । २ B °णीइ । ३ B तिच्छभिः
 कुलकम् । ४ अवतीर्णः । ५ A °तीए । ६ नीत्वा । ७ B °णइ । ८ A वेच्छि
 दृष्ट्वा (H. P. IV. 181) । ९ अक्षुब्धमनाः । १० B सव्वं । ११ B युग्मम् । १२
 मन्त्रजापे व्यापारो यस्य तम् । १३ अनन्य-सदृशम् = अद्वितीयम् । १४ A °जाए ।
 १५ व्यतिकरः = प्रसङ्गः ।

पन्नत्तीए कहिओ तत्तो सो आगओ तुह समीवे ।
 खोहण-हेउं सव्वं मायाए कय इमं तेण ॥ १२७ ॥
 तुह महिला निय-गेहे अच्छइ निरुवदवा सुहेणं तु ।
 चित्तगई पुण तेणं विमोहिओ मोहणि-पभाव ॥ १२८ ॥
 सुरनंदणम्मि नयरे जिणिंद-भवणम्मि अच्छइ निविट्ठो ।
 ता मा काहिसि किंचिवि ऐत्थत्थे पुत्त ! उव्वेवं ॥ १२९ ॥
 एव भणिउ विज्जा अदसण द्धत्ति उवगया ताहे ।
 अहयं जलणपहेणु पट्टविओ तुम्ह पासम्मि ॥ १३० ॥
 एवं च तेण भणिओ दमघोसेण अमूढ-चित्तो सो ।
 चित्तगई संजाओ चलिओ सह तेण निय-ठाण ॥ १३१ ॥
 एत्थतरम्मि न्हवणे वित्त-प्पायम्मि जिण-वरिंदस्स ।
 पविसइ नयरे लोगो नाणाविह-वाहणाखुढो ॥ १३२ ॥

अविय ।

कोवि ङ्गु सिविर्थाखुढो आखुढो रह-वरेसु चित्तिसु ।
 हय-गय-अस्सतरेसुं डोलिय-जुगोसु विविहेसु ॥ १३३ ॥
 एत्थंतरम्मि हत्थी कैणगप्पह-सतिओ महा-काओ ।
 मय-मत्तो उम्मिट्ठो नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ १३४ ॥
 भंजतो गिह-दारे उड्ढोसेतो वरंडए वहुसो ।
 मारितो जण-नियर उच्छोलितो रहे विविहे ॥ १३५ ॥
 अह तं करयंत-सरिसं उड्ढीकय-गुरु-कर सुघोर-मुह ।
 ददुं नट्ठो लोओ दिसो-दिसि मरण-भय-मीओ ॥ १३६ ॥
 सोवि ङ्गु पव्वेहण-निवहं भंजतो दंत-पाय-घाएहिं ।
 उच्छोलितो सुडाइ दिंडए सव्वओ तत्थ ॥ १३७ ॥
 कोऊहलेण गयणे परिट्ठिओ पुँलोइउं पयत्तो सां ।
 चित्तगई मत्त-करिं कैयत-वयणत्र दुँप्पिच्छ ॥ १३८ ॥
 एत्थतरम्मि एगम्मि रह-वरे पढम-जोव्वणारभा ।

१ क्षोमणहेतो = क्षोभनिमित्तम् । २ B युग्मम् । ३ अत्रार्थे । ४ B युग्मम् ।
 ५ स्तने वृत्तप्राये = संपूर्णे सति । ६ शिबिका = सुखासनम् । ७ चित्रा. = नाना-
 विधा । ८ अश्वतरौ = वेसर. । ९ डोलिया = शिबिकाविशेष (H D IV 11) ।
 १० कनकप्रमसत्कः = कनकप्रमस्वामिकः । ११ उद्भ्रमयन् = नाशयन् (H P
 IV 161) । १२ वरण्डको मिति । १३ A उच्छोलतो, छिट्ठन् । १४ एकस्या
 दिशोऽन्यस्या दिशि । १५ प्रवहणं = रथः । १६ इष्ट (H P IV 181) । १७
 कृतान्तो यमस्तस्य वदनमिव । १८ दुर्दर्शम् (H. P. IV, 181) दुरालोकमित्यर्थः ।

जुवई अणन-रुवा बहुविह-वर-मूसणाइना ॥ १३९ ॥
 सभमग-पयट्टेहिं जच्च-तुरंगेहिं हथि-तैट्टेहिं ।
 भग्गम्मि रहे भूमीड् निवडिया विगय-जीयव्व ॥ १४० ॥^४
 नव-नीलुप्पल-सँच्छह-विसाल-लोलंत-लोयणा वरई ।
 संभग्ग-कन-कुंडल-विल्लिय-वर-कुंतल-कलावा ॥ १४१ ॥
 विच्छिन्न-कणय-खिर्खिणि-नियर-पलंबत-मेहँला-दामा ।
 ईसीसि-हार-पच्छन्न-थणहरा गलिय-सिर-कुसुमा ॥ १४२ ॥
 विहँडिय-अगय-जुयला निवडिय-कँडया पणट्ट-गेविज्जा ।
 त्तँट्ट-गुण-हार-वियलिय-मुत्ताहल-सोहिय-सरीरा ॥ १४३ ॥
 संभग्ग-नेत्तर-जुँया मुँसुमूरिय-रयण-माळिया-नियरा ।
 भूमि-तल-लुलिय-देहा अँह दिट्ठा तेण सा करिणा ॥ १४४ ॥^५
 तत्तो उन्झिय-हत्यो तीइ वहट्टाइ करि-वरो चलिओ ।
 त दट्टु पँरियरेणं गरुओ हाहा-रवो विहिओ ॥ १४५ ॥
 सुसिल्लिह-अंगुवंगं अह तं पडिपुन्न-चंद-सम-वयणं ।
 कर-गिञ्ज-मञ्ज-भाग वियड-नियव-थलिं जुवइ ॥ १४६ ॥
 दट्टुपि समासन्नं नँग, गतुं अँचायमाणिं तु ।
 मरण-भयाओ गाढ वेवत-सरीरय खुँदं ॥ १४७ ॥
 तँयारमपिक्खंतिं सतरल-तारं दिसो नियँच्छंतिं ।
 दट्टुण चित्तगई गयँण-त्यो चित्तए एव ॥ १४८ ॥^६
 हा ! हा ! काम-निहाणं महिला-रयणं विणस्सइ लँगं ।
 ओयँरिऊणं गयणाउ तँहि अँकम्मि सा गहिया ॥ १४९ ॥
 धित्तूण सय सहसा ठाणे निरुवइवम्मि नेऊण ।
 सीयल-तर-छाहाए निवेसिया कुट्टिमुच्छंगे ॥ १५० ॥

१ सम्मार्गवृत्तैः = विमार्गपतितैः । २ जच्चो = जास्यः । ३ तथा = तस्मात् ।
 ४ B युगम् । ५ सँच्छहो सदृशः (M. P. 56) । ६ स्त्रिलिणी = किङ्किणी =
 क्षुद्रघण्टिका = 'बुधरि' इति भाषायाम् । ७ मेखला = कटीसूत्रम् । ८ विघटितं अस्तं
 अश्रद्धयो. केयूरयोर्वुगल यस्याः सा । ९ कटक = करभूषणम् । १० प्रवेयकम् =
 शीवाया आभरणम् । ११ त्रुटितो गुणो यस्य स चासौ यो हारस्तस्माद् विगलितै-
 र्मुक्ताफलैः शोभितधारीरा । १२ जुय = युगम् = युगलमित्यर्थः । १३ सुसुमूरिय =
 मकम् (M. P. IV 106) त्रुटितम् । १४ अह = अहौ । १५ B चरत्तमिः कल्पपकम् ।
 १६ परिकरः = परिवारः । १७ नागः = इत्सी । १८ अशक्यवृत्तौ । १९ सुव्वाम् ।
 २० त्रातारम् = रक्षितारम् । २१ पश्यन्तीम् (M. P. IV. 181) । २२ गगनस्थः ।
 २३ B तिसुभिः कुलकम् । २४ लगं = अवटमानम् (M. D. VII. 17) । २५
 अवतीर्थं । २६ A ताहे । २७ अइ = उत्सङ्गः ।

तत्तो य उत्तरीयय-मिउ-पवणाऽऽसासियाए सो तीए ।
 लज्जा-सज्जस-मउलिय-नयणेहिं पुलोइओ तत्तो ॥ १५१ ॥
 चिय-परिचियव ददूठु तं तरुणं गरुय-नेह-सम्भावा ।
 अमएणव संसित्ता जाया अह वियसिय-कवोळा ॥ १५२ ॥
 चित्तगईवि य तीए ददूठूण अणोवमं तयं रूवं ।
 तन्वयण-निसिय-निष्फद-लोयणो चिट्ठई जाव ॥ १५३ ॥
 ताव य तीए घाई कइवय-जुवईहिं परिगया श्चत्ति ।
 आगतुं उवविट्ठा भणइ तय महुवर-वाणीए ॥ १५४ ॥
 पर-कज्ज-करण-निरया हवंति किर सज्जणत्ति सैच्चवियं ।
 कन्नगमेय मोयतेएण तुमए गेइंदाओ ॥ १५५ ॥
 ता निक्कारण-वच्छल ! तुज्ज पभावाओ जीविया एसा ।
 एमाइ वहु-विगप्यं अमिनदिय सा पुणो भणइ ॥ १५६ ॥
 गच्छामि अमह गेह उस्सूरं वट्टए जओ इण्हि ।
 भणियं च चित्तगइणा एव कुणहत्ति तत्तो य ॥ १५७ ॥
 निय नयराभिमुहाण ताणं चलियाण तीए कन्नाए ।
 चित्तगइ-कर-यलओ मुदा-रयण लहुं गहिय ॥ १५८ ॥
 नियय-कर-सठियं पुण समाप्पय तस्स ताण पच्छर्जं ।
 अह सा सज्जस-वेविर-देहा गंतुं पयइत्ति ॥ १५९ ॥
 वलिय-ग्गीव तीए अइगुरु-अणुराय-पिसुण दिट्ठीए ।
 निज्झाइओ तहा सो जह जाओ कुसुमसर-विसओ ॥ १६० ॥
 अह सा सहि-यण सहिया कमेण निय-पुर-वरं पविट्ठत्ति ।
 चित्तगईवि य तीए जोन्वण रूवेहिं हय-हियओ ॥ १६१ ॥
 चित्त-लिहिउव्व जाओ खणंतर विगय-अन्न-वावारो ।
 तं ददूठुं दमघोसो सविणयमेवं समुल्लवइ ॥ १६२ ॥
 अत्थ-गिरि-सिहरमणुसरइ दिणयरो एस वियलिय-पयावो ।
 ता गम्मउ निय-ठाणे कुमार । किमिणा विलंबेण ? ॥ १६३ ॥
 तन्वयण सोऊण काउ आगार-नवरं भणइ ।
 एवं करेमु नवर कारणमेय विलंबस्स ॥ १६४ ॥
 मह हन्थाओ पढियं मुदा रयणं तु एत्थ कत्थवि य ।

१ अमृतेनेव । २ B शुभमम् । ३ सच्चवियं=सत्यापित=धवादितम् । ४ मोत्त्वता ।
 ५ गबेन्द्रात् । ६ ऊर्ध्वं सूरौ यत्र तदिति क्रियाविशेषणम् । ७ ते-व (M P 15) । ८
 पिञ्चन=सूत्रकम् । ९ निध्यात.=दृष्ट । १० B शुभमम् । ११ आकारधंवरः=
 आहृतिगोपनम् ।

तं गेविसिदं पभाए झडत्ति अहमागामिस्सामि ॥ १६५ ॥
 तं पुण गच्छसु सिग्घ कहेज्ज जलणप्पहस्स वुत्तंत ।
 ईसि हसिऊण तओ दमघोसो एवमुल्लवइ ॥ १६६ ॥
 पच्चक्खम्मिभि दिट्ठे कुमार ! किं एत्थ वक भणिएहिं ! ।
 किं नवि दिट्ठा कन्ना तुह हत्था तं^१ पागिण्हंती ॥ १६७ ॥
 ता कवडं मोत्तूण जहट्ठियं चैव साहिउ जुत्तं ।
 कन्नाए मूल-सुद्धिं उँवलाभिउ आगामिस्सामि ॥ १६८ ॥
 एवं च तेण भणिओ चित्तगई विहसिऊण वज्जरइ ।
 सम्मं वियाणियं ते मणो-गयं मज्झ दमघोस ! ॥ १६९ ॥
 अह सो कय-प्पणामो उप्पइओ पाविओ निय ठाणं ।
 चित्तगईवि पविट्ठो जुगाइ-जिणमंदिरे रम्भे ॥ १७० ॥
 वंदिय-जिणिव-बिंबो जिण-उग्गाह-वज्जियम्मि एगते ।
 गंतूणं उवविट्ठो समागया ताव रयणीवि ॥ १७१ ॥
 अह चित्तिउ पयत्तो किं मने तीइ मज्झ हत्थाओ ।
 गहिउं मुद्दा-रयणं किंवा मह ढोइयं नियय^२ ॥ १७२ ॥
 कह णु मए नायव्व तीए कुळं कहव सा वरैयव्वा ।
 जइ सा हविज्ज महिळा हविज्ज तो जीवियं सहल ॥ १७३ ॥
 तारिस-रूव-जुयाए समय इह विसय-सेवण जुत्तं ।
 तदभावे विसयासा विडंबणा मज्झ पडिहाइ ॥ १७४ ॥
 सो य कैयत्थो पुरिसो लग्गिज्जा जस्स कर-यले बाला ।
 रंभा-गन्ध-सुकोमल-बाहु-लया हंस-गइ-गमणा ॥ १७५ ॥
 धन्नो हमित्तिएणं गहिया अंकम्मि सा मए सुतणू ।
 अवगूहिया य गाढं जं न मए, वंचिओ तं तु ॥ १७६ ॥
 पुणरवि हावेज्ज जैत्ता हत्थि-भए भूमि-निवडिया तह सा ।
 विट्ठूण जेण सहसा अवयासेज्जा तय गाढं ॥ १७७ ॥
 एमाइ बहु-विगप्यं विचित्तयंतस्स तग्गय-मणस्स ।
 निदाए सम राई खय गया, उग्गाओ सूरो ॥ १७८ ॥
 अह सो पहाय-समए विहिणा वंदित्तु जिण-वर पढम ।
 च्छिओ कन्ना कुँल-हर-वियाणणत्थ पुराभिमुहो ॥ १७९ ॥
 पत्तो य पुर-पिच्छइ जण-राहियं सुन्न-सयल-धवल-हरं ।

१ गेवियत्त्वा = अन्विय्य । २ तां = शुद्धिकाम् । ३ उपलभ्य = विज्ञाय । ४ A
 तीए । ५ कृतार्थः = कृतकार्यः । ६ इतिएण = एतावता । ७ जत्ता = यात्रा । ८ A
 धेनुं । ९ अवयासेजा = श्लिष्येत (B P. IV 190) । १० कुल्लएइम् = पितृश्रमम् ।

पुर-ळच्छि-विष्णुमुक्कं उव्वसिय अडवि-पैडिरुव्वं ॥ १८० ॥
 अह पिच्छिऊण त सो विन्धिय-हियओ मणेण चित्तेइ ।
 कत्तो हंत ! अकंढे पुरमेयं उव्वस जाय ? ॥ १८१ ॥
 किं होज्ज इंदयाळ अहवा सच्च हि उव्वसं एयं ।
 किं कुविण्ण सुरेण अवहरियमिमाओ ठाणाओ ॥ १८२ ॥
 अहवा भयाओ कस्सवि नट्टो लोगो इमाओ नयराओ ।
 एव विचिंतयतो चित्तगई पविसई जाव ॥ १८३ ॥
 तावय समुहमितो एगो पुरिसो पुलोइओ तेण ।
 उव्वयार-पुव्वय सो मड्डुर-गिराए इमं भणिओ ॥ १८४ ॥
 मद्-मुह^१ किंनिमित्तं उव्वसियं पुर-वरं इमं सहसा ।
 तत्तो य तेण भाणियं साहिज्जतं निसामेहि ॥ १८५ ॥
 ताव सुपसिद्धमेयं विज्जा-पन्नत्ति-गन्विओ सूरौ ।
 पाळइ पुर-वरमेय कणगपहो खयर-रायत्ति ॥ १८६ ॥
 जळणप्पहस्स जेद्धस्स भाउणो पिउ विदिन्न-रज्ज-पय ।
 उदालिऊण जेणिह अहिद्धिय अप्पणा चव ॥ १८७ ॥
 नीसारिओ य भाया जिद्धो समुरस्स सो गओ नयरे ।
 एसोवि इमम्मि पुरे अच्छइ रज्जं अणुहवंतो ॥ १८८ ॥
 समुरेण भाणुगइणा किल विज्जा रोहिणी उ से दिन्ना ।
 सो साहित पयत्तो सिद्ध च इमस्स विज्जाए ॥ १८९ ॥
 तत्तो तव्विग्घट्टा राया कणगप्पहो गओ तत्थ ।
 न य खोमिओ स तेणं मणेण भीओ तओ एसो ॥ १९० ॥
 निय-नयराभिमुहेण आगच्छंतेण अन्न-चित्तेण ।
 कहवि ड्डु पमाय-वसओ जिण-भवण लंघियमणेण ॥ १९१ ॥
 पुव्वं धरणिदिणं एसो सैमओ कओ न्हयरण ।
 जिण-भवण-साहु-पाडिमाण लंघण एत्थ जो काही ॥ १९२ ॥
 तस्स खयरहमस्स ओ विज्जा-च्छेओ भविस्सई सहसा ।
 एव वेयइद्ध-नगे अइविदिय सयल-खयरण ॥ १९३ ॥^{१०}
 तत्तो इमस्स रओ जिण-भवणं लंघियति रुद्धेण ।
 धरणेण तैक्खणिच्चिय विज्जा-च्छेओ कओ मद् ! ॥ १९४ ॥

१ उव्वसियं=उद्धुषितम्, उव्वस=उद्धुषम्=नरनिवाधरहितम् । २ प्रतिरूप=सदसम् । ३ अकण्ढे=अकाले । ४ समुखमायन्=आगच्छन् । ५ B तिद्याभिः कु-लकम् । ६ क्यमानम् (N P 12) A^० द्विष्यतं । ७ समयः=संकेतः । ८ नमश्चराणां=विद्याधराणां । ९ खचराधमस्य=विद्याधरापशदस्य । १० B सुग्मम् । ११ तत्क्षणेएव ।

जळणप्पहस्स विज्जा सिद्धत्ति वियाणिरुण कणगपहो ।
विज्जा-रहिओ इहयं ठाउमसत्तोत्ति अह नट्ठो ॥ १९९ ॥
गंगावत्तम्मि गओ भय-भीओ दक्खिणाए सेढीए ।
सिरि-गधवाहणस्स ओ सरण सह नाइ-वग्गेण ॥ १९६ ॥
नाऊण वइयरमिण खुहिओ सव्वोवि नायरो लो गो ।
पहु-रहिओ भय-भीओ अवरोप्परमेवमुल्लवइ ॥ १९७ ॥
अम्हाण प्हू नट्ठो न य सक्कइ वासितं पुरं एयं ।
तेण विणा ता अम्ह न जुत्तमिह अच्चित्तं इण्हि ॥ १९८ ॥
को कुणइ अम्ह रक्खं एत्थ वसंताण नाह-रहियाण ।
सव्वेसिं तेण उच्चिय पुरमेय उज्झित्त सिग्घ ॥ १९९ ॥
एव विणिच्छियम्भी नयर-महंतोहिं मत-कुसलेहिं ।
सव्वोवि जणो नट्ठो जाय अह सुत्तय नयरं ॥ २०० ॥
आसज्ज कारणमिणं उव्वसियं तेण पुर-वर एयं ।
चित्तगई मणइ तओ कत्थ गओ सो जणो मइ ! ? ॥ २०१ ॥
तत्तो य तेण भाणिय कोवि जणो गयण-वल्लहे नयरे ।
कोवि गओ विजयपुरे कोवि हु ईह वेजयतम्मि ॥ २०२ ॥
सत्तुजयम्मि कोवि हु अरिजए कोवि तह गओ लोओ ।
अन्नो नदण-नयरे अवरो विमलम्मिं नयरम्मि ॥ २०३ ॥
रहनेउरम्मि कोवि हु आणदपुराम्मि अरिजए कोवि ।
सगढामुहम्मि कोवि हु पुरीए तह वेजयंतीए ॥ २०४ ॥
कोवि हु रयणपुराम्मि सिरिनयरे रयणसंचैय कोवि ।
नयरम्मि जलावत्ते कोवि गओ संखनामम्मि ॥ २०५ ॥
अवरावर-नयरेसुं पंडिवक्ख-समासएण पुर-लोओ ।
सव्वोवि हु विक्खिरिओ संचुय-पुंजोव्व वाय-हओ ॥ २०६ ॥
एव भाणिरुण नरो विहिय-पणामो स गंतुमारट्ठो ।
चित्तगईवि य ताहे 'सोच्चा तव्वयणय सहसा ॥ २०७ ॥
पंडुत्तव्व मोगरेण गिलिओ इव रक्खसेण खुंदिएण ।
वज्जेण ताडिओ इव दुक्खं अइदूसहं पत्तो ॥ २०८ ॥^{१२}
अह चित्तिं पयत्तो दट्ठवा कत्थ सा मए बाला ।

१ स्यात्तुमशक्त इति । २ ज्ञातिवर्गेण = स्वजनसमूहेन । ३ परस्परम् (N. P. 71) । ४ आसित्तुम् = स्यात्तुम् । ५ आसाद्य । ६ B अयवे । ७ A चये । ८ प्रतिपक्षसमाश्रयेण = शत्रुभयेन । ९ विक्खिरिओ = विकीर्णं । १० सक्तक = मृष्टयक्क-दिचूर्णः (B. K.) । ११ श्रुत्वा । १२ प्रहत इव । १३ क्षुधितं । १४ B सुग्गम् ।

मह हियय-कयाणंदा एव विहियम्मि हय-विहिणा ! ॥ २०९ ॥
 एत्थवि नयरे तीए कुल कोडि-समाउलम्मि विउलम्मि ।
 दंसणमवि अइदुलह अवियाणिय-कुल-हराए उ ॥ २१० ॥
 इण्हि पुण नाणाविह-नयरेसु पैवसियम्मि लोयम्मि ।
 दइयाए पउत्तीयवि वियाणणे सभवो नत्थि ॥ २११ ॥
 ता किं करोमि इण्हि हय-विहिणा विहडियम्मि एयम्मि ।
 लम्मिञ्ज कह पउत्ती कहवा मह दसणं होज्जा ? ॥ २१२ ॥
 को पुच्छिञ्जउ नाम को मह साहिज्ज कुल-हर तीए ? ।
 जत्थ गया मम दइया अविखज्जा पुर-वरं को तं ? ॥ २१३ ॥
 कहव त्तिडि-जोगओ सा दिट्ठा अम्हेहिं हय-विहि-निओगा ।
 इण्हि पुण दट्ठव्वा को जाणइ कत्थव नवत्ति ॥ २१४ ॥
 तीए नामक्खराइं विरह-पिसायस्स मंत-भूयाइं ।
 सुइ-गोयरं गयाइं न मज्झ हा ! कत्थ वच्चामि ? ॥ २१५ ॥
 हा ! हियय ! कास ईरसि निब्बंधं मुंच तम्मि लोयम्मि ।
 अज्जवि का तुह आसा ठाणंपि अयाणमाणस्स ? ॥ २१६ ॥

अविब ।

जइ डज्जासि ता डज्जासु कुट्टसि हे हियय ! न इ निवारोमि ।
 दइयाए जं पउत्तीवि दुल्लहा सपय जाया ॥ २१७ ॥
 अहवा किं इमिणा चित्तिएण अइगरुय-विसाय-गम्भेण ।
 अवलंबिय धीरत्त किंचि उवाय विचित्तेमि ॥ २१८ ॥
 जेण उवाय-पयट्ठा पुरिसा पावित्ति इच्छिय अत्थं ।
 सुम्मइ लोयम्मि जओ लम्मइ सुविण सुयतेहिं ॥ २१९ ॥
 एसो य इह उवाओ भमामि सव्वेसु खयर-नयरेसु ।
 भा कहय कोवि कत्थवि तीए पउत्तिपि साहिज्जा ॥ २२० ॥
 दासिज्ज अहव सक्खा परिब्भमंतेहि कम्मवि पुरम्मि ।
 चदमुही सा बाला, तहा य अइसुबरं चव ॥ २२१ ॥
 एवं विणिच्छियत्थो सो हं भो चित्तवेग ! चित्तगई ।
 दइया-विओय-गुरु-दुक्ख-वज्ज-निहळिय-मण-सेल्लो ॥ २२२ ॥
 परिचत्त-बंधु-वग्गो अह गुरु-अणुराय-परवसो तत्तो ।
 एगागी वेयइडे उत्तर-सेटाए नयरसु ॥ २२३ ॥
 सव्वेसुवि परिममिओ न य लद्धा तीए कत्थवि पउत्ती ।

१ B तीइ । २ विपुले । ३ प्रोषिते । ४ वासि° । ५ आख्यायात् । ६ देव-
 शात् । ६ स्मराणि (M P IV. 74) । ७ खपद्धि । ८ B तीइ । ९ क्लृप्तः = पर्वत ।

ततो य दक्खिणाए सेणीए आगळो अहयं ॥ २२४ ॥
 तत्थवि पुरेसु केसुवि आहिंदिय इच्छियं अपावितो ।
 अज्ज पुणो इह पत्तो तुह नयरे कुंजरावत्ते ॥ २२५ ॥
 एयम्मि य उज्जाणे मह पविस्संतस्स सोहणो सँउणो ।
 संजाओ तह फुरिया दाहिण-बाहू तहा नयणं ॥ २२६ ॥
 ततो वियाप्पियं मे अवस्समज्जेव होहिई तीए ।
 दइयाए दंसणं, अहव किंचि अइसोहण अन्नं ॥ २२७ ॥
 एवं विचितयंतो पत्तो हं एत्थ कयलि-गेहम्मि ।
 काऊण पाँय-सोयं उवविद्धो कुट्टिसुच्छंगो ॥ २२८ ॥
 ताव य खणंतराओ समागया सुयणु ! मज्झ निदत्ति ।
 सोऊण तुज्झ सदं झत्ति पबुद्धो अहं ततो ॥ २२९ ॥
 केण इमं उल्लवियति चित्तिं जा दिसाओ पुँलएमि ।
 ताव य तुम हि दिट्ठो पळंबमाणो तरु-ळयाए ॥ २३० ॥
 हा ! हा ! अणंग-रूवो कह णु जुवाणो विणस्सए लगो ? ।
 एवं विचित्तिऊणं हाहा-सदं करेमाणो ॥ २३१ ॥
 पत्तो तुज्झ समीवे छिन्नो अह पासओ मए सहसा ।
 ओ चित्तवेग ! सेस पच्चक्खं चैव तुह सव्व ॥ २३२ ॥^१
 तं जं तुमए पुट्टं कह णु तुमं भइ ! नियय-दइयाए ।
 ठाणंपि नेय जाणसि त सव्वं साहियं एयं ॥ २३३ ॥
 त्तो दुल्लहं मणुयत्तं दट्टूणं रूव-जोव्वण-समेयं ।
 महिल्लमित्तस्स कए न ह्नु मरणं होइ कायव्वं ॥ २३४ ॥
 ओ चित्तवेग ! जइवि ह्नु पिय-विरहे दूसहं हवइ दुक्खं ।
 उत्तम-कुल-प्पसूयाण तहवि एयं न जुत्तति ॥ २३५ ॥
 जाणामि अहंपि इमं मण-वल्लह-माणुसस्स विरहम्मि ।
 नरए नेरइयस्सव उप्पज्जइ दारुण दुक्खं ॥ २३६ ॥
 तहवि ह्नु न होइ जुत्तो अप्प-वहो कित्तु कोवि ह्नु उवाओ ।
 चित्तेयव्वो जह सा पाविज्जइ हियय-वल्लहिया ॥ २३७ ॥
 ओ सुप्पइह ! एवं वज्जरिए तेण चित्तगइणा ओ ।
 दीह नीससिऊणं एवं हि मए समुल्लविय ॥ २३८ ॥
 वोलीणा तीइ कहा न ह्नु इण्हि अत्थि कोवि उवाओ ।
 अज्जेव य रयणीए जं होही तीइ वीवाहो ॥ २३९ ॥

१ अङ्कनः । २ पादशौचम् । ३ पश्यामि (म. P IV. 181) । ४ B शुग्मम् ।

५ A °लामेत्त° । ६ नैरयिकः = नरकजीवः । ७ A तीए ।

चित्तगई भणइ तओ एकोवि य तीए पावणोवाओ ।
 मह फुरइ माणसम्मी जइ तुह पडिहासए सुयणु ! ॥ २४० ॥
 भणियं च मए को सो ततो सो भणइ भइ । निसुणेसु ।
 किळ एसो कुलायारो दक्खिण-सेढीए खयराण ॥ २४१ ॥
 कन्ना विवाह-समए एकल्ला पूयए कुसुमवाणं ।
 निय-कुल-कमागयं अह परिणिज्जइ सा तओ पच्छा ॥ २४२ ॥
 तं कममणुपालिती सा एंही मयण-पूयण-निमित्त ।
 अम्हे पुण दोवि जणा पुव्व चिय इत्थ पविसामो ॥ २४३ ॥
 अह तीए आगयाए नेवत्थं तीए सतयं अहयं ।
 धित्तूण इत्थि-रूवो गच्छिस्सं वरय-पासम्मि ॥ २४४ ॥
 धित्तूण कणगमाल तं पुण नासिज्ज तैक्खणा चव ।
 अहयंपि उवाएण नासिस्सं लद्ध-पत्थावो ॥ २४५ ॥
 एवं हि कए तीए संपत्ती अत्थि, नन्नहा भइ ! ।
 तह देवयाए वयण होज्जा एवं च सच्चति ॥ २४६ ॥

किंच ।

पुरिसेण पुरिसयारो कायव्वो ताव इच्छियत्थम्मि ।
 विहिणो निओगओ पुण हवइ हु कज्जस्स निर्फत्ती ॥ २४७ ॥
 एवं च तेण कहिए उचिए उवाए
 आगामियं गरुय-दुक्खमच्चित्तिज्जण ।
 भो सुप्पइह ! वयणं पँडिवन्नयं से
 तिब्वाणुराग-परिमोहिय-माणसेण ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि कणगमाला-पावण-उवएस-सूयगो भणिओ ।
 सुरसुदरी-कहाए, पंचमओ वर परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पञ्चमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ १२५० ॥

ईत्यतरम्मि सूरु ममिऊणं गयण-मंडलमसेसं ।
 अवर-समुदं पत्तो पह-खिन्नो भेज्जणत्थव ॥ १ ॥

१ एष्यति । २ सत्क = सवन्नि । ३ तत्क्षणात् । ४ लब्धप्रस्तावः = प्राप्त-
 सङ्गः । ५ पुरपकार = प्रयत्नः । ६ निष्पत्ति = सिद्धि । ७ प्रतिपन्नकम् = अज्ञी-
 कृतम् । ८ एत्थं । ९ मञ्जनार्थमिव = स्नानार्थमिव ।

भणियं च चित्तगङ्गा अन्नाया एव एतथ पविसामो ।
 मयणस्स गिहे संपइ पत्थुअ-अत्थस्स हेउम्मि ॥ २ ॥
 तत्तो य मए भणिय एव होउत्ति उट्ठिया दोवि ।
 उच्चिणिय कइवयाइं पुप्फाइं तत्थ उज्जाणे ॥ ३ ॥
 पविसिय मयणस्स गिहे पूइय मयणं च एवमुल्लवियं ।
 भयव ! तुह प्पसाया संपज्जत्तो इच्छियं अम्ह ॥ ४ ॥^१
 एव भणिकुण तओ दोवि निल्लुक्का अणंग-गट्ठीए ।
 रयणीए जाममिच्चे बोलीणे किञ्चि-अहियम्मि ॥ ५ ॥
 बहु-परियण-परियारिया गिज्जंता पवर-मगल-सएहिं ।
 वज्जंतेण य विविह नाणाविह-तूर-निवहेण ॥ ६ ॥
 निय-सहि-यणेण सहिया आरूढा उत्तिमाए सिवियाए ।
 कय-मगलोवयारा सिय-भूसण-भूसिय-सरीरा ॥ ७ ॥
 सिय-वसण-पाउयंगी आबद्ध सुगंध-कुसुम-आमेल ।
 पत्ता ओ कणगमाला दारे अह काम-गेहस्स ॥ ८ ॥^२
 उत्तिन्ना सिवियाओ पूयण-उवगरणयं गहेऊणं ।
 धरिऊण दार-देसे सयलं निय-परियणं ताहे ॥ ९ ॥
 एगागिणी पविट्ठा मयरद्धय-विन्न-पूयण-निमित्तं ।
 पविसिच्चु भवण-दारं अंगलिय तौए बालाए ॥ १० ॥^३
 संपूइऊण कामं अह सा निर्वेडेवि तस्स चळणेसु ।
 दीहं नीससिऊण गलंत-थूलंसु-नयणिल्ला ॥ ११ ॥
 लहु-सदेणं एयं सोव्वालंभ सँगगर भणइ ।
 निज्जिय-सुर-भणुओवि ह्नु पहरसि इत्थीण किं भयवं ! ? ॥ १२ ॥^४
 अइ मज्झ तम्मि लोए भयवं ! गरओ कओ ह्नु अणुराओ ।
 ता कीस तं पमोत्तुं घडसि ममं अन्न-लोएण ? ॥ १३ ॥

अन्नं च ।

सुम्मंति इत्थ लोए पंचेव सिलीमुँहा ओ किल तुज्झ ।
 नवरं मम पैडुँचा सहस्स-बाणोन्व तं जाओ ॥ १४ ॥
 जइ ताव मज्झ पहरसि पहरसु को तं निवारइ भयव ! ।

१ B इत्थ । २ उच्चिल्ल = प्रचायीकृत्य । ३ B युग्मम् । ४ निल्लुक्का = निल्लीनी
 (H P IV. 55) । ५ गीयमाना । ६ पाउयंगी = प्रावृताङ्गी । ७ आमेलो = आपीडः =
 अवतंसः । ८ B चतसृभिः कलापकम् । ९ अर्गलितम् । १० B ताइ । ११ B
 युग्मम् । १२ निपत्थ । १३ सोपालम्भं = साक्षेपवाक्यम् । १४ सगद्गदम् ।
 १५ B युग्मम् । १६ शिलीमुखाः = बाणाः । १७ पडुँचा = प्रतीत्य ।

नवर तह मह पहरसु कयंत-भवणे जह वयामि ॥ १५ ॥
 तुमए पुण तह पहया जह न मया नेय जीविया अहयं ।
 ता किं मणामि इण्हि सरणम्मि समागया तुज्ज ? ॥ १६ ॥
 दद्धस्स इयवहेणं सौ चैव जहोसहं तु लोयस्स ।
 तुमए पीडिय-देहा तह सरणं तुज्ज अल्लीणा ॥ १७ ॥
 जइ मज्ज तुमं तुदुठो देहि वरं पत्थिओ मए एयं ।
 मा मह हविज्ज एरिस-विडंवणा अन्न-जम्भेवि ॥ १८ ॥
 ताव इमो मह जम्भो पिय-जण-आसाए बोळिओ अहलो ।
 तं चिय दइयं दिज्जसु मयवं ! मह अन्न-जम्भेवि ॥ १९ ॥
 भो सुणइदुठ ! एवं मणिल्लणं ताहि कणगमालाए ।
 विअलंत-धूल-अंसुय-पवाह-संसित्त-सिहिणाए ॥ २० ॥
 नाणाविह-रयण-विणिम्मियम्मि पसरंत-विमल-किरणम्मि ।
 गम्भ-हर-दार-निहिए रम्भे अह तोरणे तीए ॥ २१ ॥
 वद्धो निट्टेरीएण पासओ ताहि सा पुणो मणइ ।
 एसा मरामि तंपइ कुसुमाउह ! तुज्ज पुरओ हं ॥ २२ ॥
 मा मह मणिल्ल क्कोवि हु विहियमज्जुत्तंति कणगमालाए ।
 एत्थियमित्तं काल विमालियं जेण आसाए ॥ २३ ॥
 इण्हि पुण न हु सक्का काउं मंगं तु निय-पईनाए ।
 तं मोत्तुं हियय-दइयं न लग्गाए मह करे अन्नो ॥ २४ ॥
 अन्नं च देवयाओ ! अल्लियं जंपति नेय कइयावि ।
 तंपि हु अन्नह जायं मज्ज अउत्तेहि पावाए ॥ २५ ॥
 अहव कवडेण केणावि पिसाय-रुवेण वंचिया तइया ।
 नहवाहण-भत्तेणं अहवा खयरेण केणावि ॥ २६ ॥
 ता संपयंपि मा होज्ज मज्ज अमिंवळियत्थ-वाघाओ ।
 मयवं ! तुह प्पसाया सिज्जउ मरणं अविग्गेण ॥ २७ ॥
 पिय-विरह-गरुय-भोगार-जज्जरिय-मणाए मज्ज पावाए ।
 मरणं होज्ज न होज्ज व अज्जवि आसक्के हिययं ? ॥ २८ ॥
 पिय-विरह-दुक्ख-समणं लम्भइ मरणापि गरुय-पुत्तेहि ।

१ मृता । २ इतवहः = अग्निः । ३ च एव = अग्निरेव । ४ आलीना (म. P. IV 54) । ५ बोळिओ = गतः (म. P. IV. 16s) । ६ गर्मयुहम् = युहाभ्यन्तरप्र-
 देशः । ७ निओत्तरोयेण = खीयोत्तरवक्षेण । ८ B तिसम्मिः कुलकम् । ९ विगाळितं
 विलम्बितमित्यर्थः । १० पइसा = प्रतिज्ञा । ११ अपुण्यैः । १२ बाघाओ =
 श्वाघातः ।

तं जइ हविज्ज इण्हि सुकयत्था होज्ज ता अहयं ॥ २९ ॥
 एवं भणियं तीए मुक्को अप्पा अहोमुहो ज्ञत्ति ।
 त्तरियं गंतूण मए छिन्नो अह पासओ तीए ॥ ३० ॥
 गहिऊण तयं अके ताहे सैणियं मए इमं भणिया ।
 निज्जिय-सुरासुरिंदो तुट्ठो तुह सुयणु ! रइ-नाहो ॥ ३१ ॥
 असरिस-साहस-आबिज्जएण मयरदएण तुह सुयणु ! ।
 एयम्मि चेव जम्मे उवणीओ सो जणो एसो ॥ ३२ ॥
 किज्जउ कंठ-ग्गहण गाढं उक्कंठिओ जणो तुज्ज ।
 एवं भणिया बाला लैज्जाए अहोमुही जाया ॥ ३३ ॥
 चित्तगईवि य ताहे समागओ तम्मि चेव ठाणम्मि ।
 तत्तो य मए भणियं वर-मित्तो एस मह सुयणु ! ॥ ३४ ॥
 तुज्ज विओए सुदरि ! अप्प-वहे उज्जओ अहमिमेण ।
 विणिवारिओ अकारण-वच्छल्ल-जुएण धीरेण ॥ ३५ ॥
 तुह पावणे उवाओ एसो मह साहिओ इमेणेव ।
 एएण सहाएण सिज्झैस्सइ इच्छियं अम्ह ॥ ३६ ॥
 कन्ना-सहाव-सुलह उज्झित्ता सैज्जसं सुयणु ! तम्हा ।
 निय-नेवत्थं सव्वं ज्ञत्ति समप्पेसु एयस्स ॥ ३७ ॥
 काऊण तुज्ज रूवं जेण इमो सुयणु ! वच्चए बौहि ।
 परियण-विमोहणट्ठा पर-कज्ज-समुज्जओ धीरो ॥ ३८ ॥
 एवं च मए भणिया सहरिस-हियया करेइ तं सव्वं ।
 अह दोवि निलुक्काइ पुणरवि मयणस्स पट्ठीए ॥ ३९ ॥
 चित्तगईवि य तीए नीसिसं निविसिऊण नेवत्थ ।
 उग्घाडिच दुवार आरूढो ज्ञत्ति सिवियाए ॥ ४० ॥
 अह तम्मि गए लोए नीसइं जाणिऊण तं भवणं ।
 भणिया य मए एसा सुदरि ! किं इण्हि कायव्वं ? ॥ ४१ ॥
 ओणंयं-मुहीए तीए सज्जस-वस-कंपमाण-गैत्ताए ।
 कहकहवि हु उल्लविओ खलंत-अव्वत्त-वाणीए ॥ ४२ ॥
 गुरु-विरह-पीडियाए पिययम ! त पाविओ तुडि-वसेण ।
 कुणसु सयं ज जुत्तं सरणम्मि समाणया तुज्ज ॥ ४३ ॥^{१२}
 एव तीए भणिए गधव्व-विहीए सा मए बाला ।

१ त्वरितम् । २ शनैः । ३ आवाजित = प्रसन्न । ४ B °ज्जाइ । ५ संत्स्यात =
 विद्व भविष्यति । ६ साध्वसं = मयम् । ७ वहि । ८ निवेश्य । ९ द्वारम् । १०
 अवन्तमुखयासया । ११ गत = गात्र = शरीरम् । १२ B युग्मम् ।

परिर्णाय तं मयणं देवं काळण संखिलण्यं ॥ ४४ ॥
 अवणितु कमेण तओ सज्जसमेईइ विविह-वयणेहिं ।
 सणमेग रमित्ठणं सुत्तो आलिगिळण तयं ॥ ४५ ॥
 निहान-विगमे य मए वज्जरियं सुयणु ! वच्चिमो इण्हिं ।
 एरिसमायरिळण न हु जुत्तं अच्छिउ एत्य ॥ ४६ ॥
 दीहं नीसासिएणं अह माणियं तीइ हियय-दइयाए ।
 हा अज्ज-उत्त ! जुत्त कम-पत्तं आसि मह मरणं ॥ ४७ ॥
 मज्ज निमित्ते पाविसि सामिय ! जं गत्य-आवइं इण्हिं ।
 नहवाहणो पयंढो विज्ज-वल-दंप्पिओ तह य ॥ ४८ ॥
 नासंताणवि अन्ह न नाह ! सरण तु विज्जए किञ्चि ।
 ता तुह वइरिणि-रूवा जाया परमत्थओ अहयं ॥ ४९ ॥
 तुह-विरह-त्तावियाए न आसिं मह सामि ! तारिसं दुक्ख ।
 ज तुह नाह ! विर्वत्ति समाविय इण्हि सजायं ॥ ५० ॥
 लद्धोवि नाह ! कहवि हु मज्ज अउत्ताए होसि न हु इण्हिं !
 पुन्न-रहियाण अहवा पत्तंपि हु विहँडए सहसा ॥ ५१ ॥
 मो सुप्पइदुठ ! एव मणित अवलम्बिळण मह कंठे ।
 गुरु-दुक्ख-निम्भराए रुन्न अह तीए वालाए ॥ ५२ ॥
 तत्तो य मए मणिय सुदरि ! किं सोयमसरिस वहासिं ? ।
 लद्ध जं लहिअन्व इण्हिं ज होउ तं होउ ॥ ५३ ॥
 तुह सगम-रहियाण मरण जइ होज्ज, होज्ज ता दुक्खं ।
 इण्हि पुण्ह सुदरि ! मरणेवि हु नत्थि दुक्खति ॥ ५४ ॥

किञ्च ।

एसो अचित्तियोवि हु जह जाओ संगमो सह तुमाए ।
 तह चेव मा कैयावि हु अन्नपि हु सोहणं होब्जा ॥ ५५ ॥
 कीरउ ताव उवाओ अहलो जइ होइ होउ, को दोसो ? ।
 मंचय-वडियाण पुणो तहडिया चेव भूमिन्ति ॥ ५६ ॥
 नहवाहण-खयर तं ददूण मए इमं कयं सुयणु ! ।
 भवियन्वयाए दिट्ठ होब्जा जं किञ्चिमह उच्चियं ॥ ५७ ॥
 अन्वुवगयं हि मरणं नासिज्जत्त तहवि ताओ खयराओ ।
 कैल-चव्वणुज्जयाण मा कहवि हु एइ गुँलओवि ॥ ५८ ॥

१ धाक्षिकम् । २ अपनीय=दूरीकृतम् । ३ आर्य-पुत्र ! । ४ प्रचण्डः । ५
 दम्पिओ=दत्तः । ६ विपत्तिः । ७ विघटते=नश्यति । ८ लया । ९ अ कहावि ।
 १० अभ्युपगन्तम् = अङ्गीकृतम् । ११ जलचर्चणोद्यतानाम् । १२ गुल्फः ।

ता सुयणु ! मुंच सोयं वच्चाओ रयणसंचए ताव ।
 कालोचियं च पच्छा दिट्ठं दिट्ठ करिस्सामो ॥ ५९ ॥
 तत्तो य तीए समयं नीहरिओ पणामिऊण रइ-नाह ।
 अह तीए कठ-लग्गो उप्पइओ गयण-मग्गम्मि ॥ ६० ॥
 रागंघयार-मोहिय-नराण दट्ठुव तारिसं चरियं ।
 दूरं नासिय-तिमिरो अह सहसा उग्गओ सूरो ॥ ६१ ॥
 तत्तो य तीए भणियं सामिय ! गाढ पित्रासिया अहयं ।
 सूसइ गळयं अज्जवि केदूरे अम्ह त नयर ? ॥ ६२ ॥
 दूरे अज्जवि नयरं सुंदरि ! इत्थ वण-निगुजम्मि ।
 ओयरिमो जं होही इत्थ जलं एव मे भणिए ॥ ६३ ॥
 तत्तो दोवि जणाइं अँवइजाइं वणम्मि रम्मम्मि ।
 सीयल-जल-यडिपुन्नं अह दिट्ठ तत्थ निज्जरण ॥ ६४ ॥
 पाऊण जल अह सा पत्तल-तरु-छाहियार् उवविट्ठा ।
 काठं सरीर-चित्त अहमवि तत्थेव आयाओ ॥ ६५ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं खणंतरं वीसमामि जा तत्थ ।
 ताव य निँसुओ सद्धो आसन्ने केलि-गेहम्मि ॥ ६६ ॥
 जाया सत्थ-सरीरा सुंदरि ! वच्चाओ इण्हि निय-ठाण ।
 एयं सइं सोलं एस विगप्पो महुप्पन्ने ॥ ६७ ॥
 नूणं चित्तगइस्स य एसो सद्धो न होइ अन्नस्स ।
 एयम्मि वण-निगुंजे अहका को सभवो तस्स ? ॥ ६८ ॥
 एवं विंचितियम्मी कयली-गेहाओ ताओ गुँक्किओ ।
 तरुण-महिला-समेओ चित्तगई इत्ति नीहरिओ ॥ ६९ ॥
 तत्तो गंतूण मए सहहरिसमालिंणिवो स नेहेण ।
 अहमवि तेणं, तत्तो उवविट्ठा दोवि तत्थेव ॥ ७० ॥
 तत्तो य मए भणिवो नीहरिएण तु मयण-गेहाओ ।
 किं मिच्च ! तुमे विहिय विमोहिओ परियणो कहवा ? ॥ ७१ ॥
 कहव तुम निँच्छुट्ठो का वा एसा मणोहरागारा ।
 माहिला, कत्थ व पत्ता, साहसु मह सव्वमेयति ? ॥ ७२ ॥
 चित्तगई भणइ तओ निसुणसु भो चित्तवेग ! एग-मणो ।
 काऊण कणगमाला-रूवमह ताव नीहरिओ ॥ ७३ ॥

१ पिपासिता = तृषिता । २ कियद्दरुम् । ३ एवमे = एव मया । ४ अवतीर्णो ।
 ५ B °याइ । ६ श्रुत. (N. P 31) । ७ गुपिल = गहनम् । ८ परिजनः =
 स्वजनः । ९ निँसुक्कः ।

आरूढो सिवियाए पत्तो य कमेण वर-समीवम्भि ।
 विज्जाहरि-गण-गिज्जत-विविह-वर-मंगलुप्पीलो ॥ ७४ ॥
 लग्गे समागयम्मी गहिओ मह कर-यलो सहरिसेण ।
 नहवाहणेण, तत्तो कमेण वत्तो य वीवाहो ॥ ७५ ॥
 नहवाहणस्स पुरओ नैइं विविहंगद्वार-सोहिल्लं ।
 पारद्ध वार-विलासिणीहिं वर-मेय-संवलियं ॥ ७६ ॥
 हत्थतरम्मि एगा जुवई आगम्म कर-यल निययं ।
 मुद्दा-रयण-समेयं देसइ मह सञ्जसुंफुण्णा ॥ ७७ ॥
 त ददुत्तु चितिय मे एसा सा मज्झ संतिया मुद्दा ।
 हत्थि-भय-मोइयाए जा गहिया तीए कन्नाए ॥ ७८ ॥
 अइगुस्य अंगुट्ठिं मणय ओसोरिउ मए तत्तो ।
 अँवलोइया य एसा सहसा अह पच्चभिन्नाया ॥ ७९ ॥
 एसा सा मह दइया हत्थि-भए जा विमोइया तइया ।
 विहिणो निओगओ कह जाया इग्गार्वणापच्छं ॥ ८० ॥
 पेच्छ अइदुग्घडपि हु सहसा कह मज्झ दसणं जायं ? ।
 अणुकूलो अहव विही किंवा त ज नवि कोरेइ ॥ ८१ ॥
 एव विचित्तिऊण निदसिओ निय-करो मए तीए ।
 पुव्वं समप्पियाए तीए मुद्दाए सज्जुत्तो ॥ ८२ ॥
 कंन्ने होउ तीए आसन्न-सहीयं साहियं एय ।
 अँवनिदएण दुँक्खइ सीसं किर कणगमालाए ॥ ८३ ॥
 ता एसा खणमेग असोग-वणियाइ सुँवइ लग्गत्ति ।
 तुम्हे एत्थ ठियाओ जहा-सुहं चेव अच्छाह ॥ ८४ ॥
 वत्ते पुण पेक्खणए ज्ञाणाविज्जाउ अन्ह सिग्घत्ति ।
 एव मणिसं तीए उट्टुविओ चित्तवेग । अहं ॥ ८५ ॥
 तत्तो तीए समय पवर-घरुज्जाण-तिलेय-भूयाए ।
 वियसत-सुरहि-मंजरि-मथरदामोय-सुँहयाए ॥ ८६ ॥
 पत्तो रमणीयाए असोग-वणियाए सहरिसं तीए ।
 दिन्नम्मि आसणम्मी उवविट्ठो, सावि मह पुरओ ॥ ८७ ॥^{१६}

१ उप्पीलो = समूहः (H D I 126) । २ नाव्यम् । ३ B इत्थं । ४ उप्फु-
 ण्णा = पूर्णा (H P 17) । ५ अइगुलीयकम् । ६ अपसार्थं । ७ अवलाकिता ।
 ८ B वणीपं । ९ कर्म । १० A हीए । ११ अपनिद्रेण = निद्राया अभावेन ।
 १२ दु ख करोत = दु खयति । १३ खपिति । १४ झाप्यताम् । १५ मुद्दाया =
 सुभगा सुखदा वा । १६ B युग्मम् ।

अह सा सज्जस-भरिया जाहे न चएइ किंचि वज्जरिउं ।
 ताहे नियय-पउची सव्वावि हु च्छिवेग ! मए ॥ ८८ ॥
 पुव्व जा तुह कहिया तीएवि हु सा मए समासेण ।
 कहिया य जाव इत्थं इत्थीरूवेण आयाओ ॥ ८९ ॥
 सुंदरि ! लुज्ज विओगे गुरु-दुक्खं माणसं मए पत्तं ।
 भमिओ तुज्ज निमित्ते सव्वेसुवि खयर-नयरेसु ॥ ९० ॥
 ता लज्जं मोत्तूण साहसु किं तुज्ज नामधेयंति ।
 कम्मि कुळे तुह जम्मो किंवा नार्म तु ते पिउणो ? ॥ ९१ ॥
 कहवि पुरे इह पत्ता पभूय-ल्लोयस्स भैज्जयारम्मि ।
 इत्थीरूवोवि अहं विनाओ सुयणु ! कह तुमए ? ॥ ९२ ॥
 एवं च मए भणिया कहवि हु उज्जित्तु सज्जस बाला ।
 मणयं खलत्त-वयणा अह एत्तं भणित्तात्ता ॥ ९३ ॥
 अय्यन्नसु मण-त्रल्लुह ! कहेमि सव्वंपि ज तुमे पुट्ट ।
 तुम्ह सुपसिद्धमेव हि नयर सुरनदणं ताव ॥ ९४ ॥
 तत्थासि सुविक्खाओ पईजणो नाम खयर-रायत्ति ।
 तस्स य पवरो मंती अइकुसलो नीइ-सत्थेसु ॥ ९५ ॥
 पड्डणो य दद्व भत्तो बुद्धीए च्छविहाए संपन्नो ।
 रत्तो विस्सास-पयं आसि पुरा मेहनाउत्ति ॥ ९६ ॥^३
 तस्स य धरिणी पवरा पइ-व्वया रूव-संवथा-कलिया ।
 उत्तम-कुल-प्पसूया इट्ठुमई नाम आसित्ति ॥ ९७ ॥
 तीए सह विसय-सोक्खं निसेवमाणस्स मेहनायस्स ।
 जाओ सुओ सुरूवो नामेण असेणिवेगोत्ति ॥ ९८ ॥
 अम्मसिय-कला-नियरो साहिय-विज्जो गुणाण आवासो ।
 ज्ञयाण कयाणदो कमसो सो जोव्वण पत्तो ॥ ९९ ॥
 एत्तो य दक्खिणाए इमीए सेढीए कुंजरावत्ते ।
 एयम्मि च्चव नयरे च्चदगई आसि वर-खयरो ॥ १०० ॥
 तस्स य मण-वह्णहिया महिला नामेण मयणरेहत्ति ।
 काळण ताण पुत्तो अमियगई नाम संजाओ ॥ १०१ ॥
 धूया चंपय-गोरा चंपयमाळत्ति तदणुसजाया ।
 पत्ता य जोव्वण सा विज्जाहर-कुमर-मण-हरण ॥ १०२ ॥
 अह सा चंपगमाला वरिया सुरनदणम्मि नयरम्मि ।

मति-सुय-असणिवेगस्स, सायर तेण परिणीया ॥ १०३ ॥
 नीया नियए नयरे सह तीए सो विसाल.नयणाए ।
 पैर-पीईए जुत्तो मुजइ माणुस्सए भांगे ॥ १०४ ॥
 अह अन्नया कयाइवि मंति-पर्यं देवि^३ असणिवेगस्स ।
 नियय तणयस्स तत्तो विरत्त-चित्तो महा-सत्तो ॥ १०५ ॥
 रत्ता पहज्जेणण सहिओ सजाय-गरुय-संवेगो ।
 सुगुरूण पाय-मूले पव्वइओ मेहनाओ सो ॥ १०६ ॥^४
 खयरौ त्रि^५ असणिवेगो चपगमालाए हियय-दइयाए ।
 समय गिह-वास-फलं अणुहवई विसय-सोक्खति ॥ १०७ ॥
 अह चपगमालाए कमेण पुत्ता ओ पच उप्पत्ता ।
 ताण पिययम^६ निसुणसु कमेण एयाइ नामाड ॥ १०८ ॥
 वज्जगई वाउगई चदो तह चंदणो सुमीहां य ।
 पचणहं पुत्ताण उवरिं धूया अहं जाया ॥ १०९ ॥
 जम्म-दिणे मह पिउणा सुय-जम्म-महूसवाओ अब्भहिओ ।
 काराविओ सहरिस महोच्छवो गरुय-नहेण ॥ ११० ॥
 वत्ते य बारसाहे नामं तु पियंगुमंजरी मज्झ ।
 विहेय कमेण अहय देहांवचएण वद्धता ॥ १११ ॥
 जणयाण कयाणदा लाल्लिज्जंता य धाइ-पैणणेण ।
 पत्ता कुमारि-भाव कय-परियण-लेयणाणदा ॥ ११२ ॥^७
 जुवई-जण-जाग्गाओ नट्टाईया कलाओ सयलाओ ।
 गहियाओ कमेण तओ पत्ता हं जोव्वणं पढमं ॥ ११३ ॥
 सुसिणिद्ध-सही-सहिया रमाभि विविहासु तत्थ कीलासु ।
 वर-चित्त-पत्त-छिज्जय-नच्चण-गधव्व-वीणासु ॥ ११४ ॥
 तत्थ य पिययम^६ अहय सहावओ पुरिस-वेसिणी जाया ।
 वरया य मज्झ बहवे^८ इति तहिं खयर-पवराण ॥ ११५ ॥
 वर-रूव-कला-रिद्धाओ तेसिं, जणओवि मज्झ साहेइ ।
 न य कत्थवि मह इच्छा जायइ तो ते निवारेइ ॥ ११६ ॥
 जो जो औवइ वरआ त तं नेच्छामि जावय अह तु ।
 ताहं य असणिवेगो मज्झ पिया सोयमावन्नो ॥ ११७ ॥

१ परा = उत्कृष्टा । २ इत्था । ३ अ^०णेण । ४ B युग्मम् । ५ B य । ६
 उपचय = वृद्धि । ७ पणग = पक्षकम् । ८ B युग्मम् । ९ छिन्य = छेद्यकम् ।
 १० वेसिणा = द्वेषिणी । ११ A एति । १२ आवाति । १३ B निच्छा^० ।

ददूण त ससोगं चपगमाला उ भणइ निय-दइयं ।
 कीसं ससोगो सामिय । दीससि चिंताउरो धणिय ? ॥ ११८ ॥
 तत्तो य तेण भणियं मह घूया ताव जोव्वणं पत्ता ।
 न य इच्छइ किंपि वरं सुदरि ! गरुई इमा चिंता ॥ ११९ ॥
 घूया जोव्वण-पत्ता वर-रहिया कुल-हरम्मि वसमाणा ।
 तं किंपि कुणइ कज्जं लहइ कुल मैइलण जेण ॥ १२० ॥
 को होज्ज वरो घूयाए हंदि ! मण-इच्छिउत्ति चिंताए ।
 सुदरि ! न एइ निहा रयणीएवि मह पसुत्तस्स ॥ १२१ ॥
 एयं निसम्म वयण चपगमालावि ताहि मे जणणी ।
 मज्झ निमित्ते सुंदर ! जाया सोगाउरा धणियं ॥ १२२ ॥
 अन्न-दिणम्मि पिय-सही पमाय-समयम्मि धारिणी-नामा ।
 सुज्जापहस्स घूया समागया मज्झ पासम्मि ॥ १२३ ॥
 भणइ य किमज्ज पिय-सहि ! हियैव्व विक्रियैव्व-वुंनव्व ।
 दीससि अन्न-मणा विव विहाण-मुहा ससोगिह्हा ॥ १२४ ॥
 चिर-आगयावि पिय-सहि ! कीस न संभासिया अहं तुमए ? ।
 ता भणसु सोग-कारणमेयं ज तुज्झ संजाय ? ॥ १२५ ॥
 एव च पिय-सहीए भणियाए मए तया समुल्लवियं ।
 सम्ममुवलक्खिय ते धारिणि ! निसुणंसु वुत्तं ॥ १२६ ॥
 तुज्झेहिं समं पिय-सहि ! कीलित्ता ता विर्याल-समयम्मि ।
 नाणाविह-कीलाहिं समागया नियय-गेहम्मि ॥ १२७ ॥
 उवरिम-भूमिइ तआं नाणा-मणि-रयण-हेम मइयम्मि ।
 पल्लके पासुत्ता पवराए हंसतूलीए ॥ १२८ ॥
 अह अइह-रत्त-समए दुंदुहि-सइ सुणित्तु पाडिबुद्धा ।
 पिच्छामि गयण-मगं दिव्व-विमाणेहिं संकिन्न ॥ १२९ ॥
 ददूण देव-निवह उज्जोइय-गयण-मडलं तथ ।
 सुर-सुंदरि-गण-सहिय चिंता मे एरिसा जाया ॥ १३० ॥
 कथेरिसाईं मजे दिव्व-विमाणाईं दिट्ठ-पुन्वाईं ।
 एवंविहा य देवा देवीआं कथ दिट्ठाआं ॥ १३१ ॥
 एव विचितयंती पिय-सहि ! मुच्छा-वसं अह पत्ता ।

१ कीस = कस्य, त । २ मलिनताम् (म D VI 142) । ३ हूतेव । ४ वकु-
 त्तव । ५ बुद्धा = भीता. उद्विग्ना च (H. D. VII. 94) । ६ विकालसमये = सा-
 वम् । ७ A सीए । ८ अंधरात्रसमये ।

मुच्छा-विरमे तत्तो जाई-सरणं समुप्पन्न ॥ १३२ ॥
 समैरिया पुव्व-भवा दोन्नि मए मणुय-देव-सवद्धा ।
 जह त निमुणसु धारिणि । सव्वपि ह्व वैज्जरिज्जंतं ॥ १३३ ॥
 जवुद्धीवे दीवे सुरगिरिणा उत्तरम्मि पासम्मि ।
 एरवयं वर खित्त इहत्थि तेळोक्कं विक्खाय ॥ १३४ ॥
 तम्मि य मज्झिम-खंडे आरिय-खित्तम्मि आसि वर-नयर ।
 अमर-पुर-सरिस-रूवं पडिवक्ख-नारिद-दुग्गम्म ॥ १३५ ॥
 ति-हुअण-ळच्छी-निलयं ईम्म-सहस्सोवसेवियं विउळ ।
 आकाल-सुप्पइद्ध नामेणवि सुप्पइद्धंति ॥ १३६ ॥^९
 उवहसिय-धणय-विहवो उवघार-रओ य सयल-ळोयस्स ।
 देव-गुरु-पूयण-रओ वैच्छह्ल-यरो य वघुण ॥ १३७ ॥
 दक्खिन्न-दया-कळिओ अग्गाणी सयल-वाणिय-सत्थस्स ।
 हरिदत्तो नामेणं ईम्मो परिवसइ अह तत्थ ॥ १३८ ॥^९
 निज्जिय-रइ-सोईग्गा सीलवई महुुर-भासिणी देक्खा ।
 पाणपिया विणयवई विणयवई भारिया तस्स ॥ १३९ ॥
 पच-पयारे विसए तीए समं तस्स अणुहवतस्स ।
 जाओ पहाण-पुत्तो वसुदत्तो नाम सुपसिद्धो ॥ १४० ॥
 तत्तो विणयवईए कमेण घूयाओ तान्नि जायाओ ।
 निज्जिय-सुरिद-सुंदरि-रूवाइसएण कळियाओ ॥ १४१ ॥
 जेट्टा सुळोयणात्ति य बीया कन्ना अणगवई नामा ।
 वसुवइ-नामा तइया ति-ळोय-अच्छेरय-म्मूया ॥ १४२ ॥
 कमसो वइढतीओ तरुण-जणुम्माय-कारथे रम्म ।
 अह ताओ पत्ताओ तिन्निवि नव-जोव्वणारमं ॥ १४३ ॥^९
 कन्ना सुळोयणा सा परिणाया मेहलावइ-पुरीए ।
 सागरदत्त-सुएणं सुवधु-नामेण वाणिएण ॥ १४४ ॥
 विजयवई-नयरीए सुएण धणभूइ-सत्थवाहस्स ।
 धणवाहण-नामेणं विवाहियाऽणगवइ-कन्ना ॥ १४५ ॥
 सावि ह्व वसुमइ-कन्ना नयरीए मेहलावईए ओ ।
 धणवइणा पारणीया तणएण समुदत्तस्स ॥ १४६ ॥

१ जातिस्सरणं = पूर्वभवज्ञानम् । २ ससृता (H P VI 74) । ३ वय्यमा-
 नम् (H P 3) । ४ त्रैलोक्यविख्यातम् । ५ इय = श्रेष्ठो । ६ B युग्मम् ।
 ७ वात्सल्यकर, A ह परो । ८ अग्रणी. A अग्गेणी । ९ B युग्मम् । १० सोहम
 सौभाग्यम् । ११ दक्षा = चतुरा ।

अह सो धणवइ-वणिओ कलासु कुसलो अणंग-पडिहूओ ।
 समयं तु वसुमईए भुंजइ माणुस्सए भोए-॥ १४७ ॥
 वड्ढंत-सिणेहाण ताणं अन्नोन्न-रत्त-चित्ताण ।
 नव-जोव्वणाण सैरस विसय-सुहं सेवमाणाणं ॥ १४८ ॥
 गुरु-जण-विणय रयाणं अवरोप्पर-विरह-दुक्ख-रहियाण ।
 वचंति वासराइ आणदिय-व्रघु-वग्गाण ॥ १४९ ॥^२
 अह अन्नया कयाइवि पवरे हम्मिय-तलम्मि पासुत्तो ।
 धणवइ-वणिओ तीए वसुमइ-दइयाए संजुत्तो ॥ १५० ॥
 निम्मल-ससि-कर-उज्जोइयाए रयणीए पच्छिमे जामे ।
 निदा-खए विबुद्धा मुद्धा सा वसुमई वरई ॥ १५१ ॥
 निय-संयणीय-पसुत्तं पर-पुरिसं पिक्खिऊण भय-भीया ।
 सा पवण-हया तणु-तरु-लयव्व अह कंपिया सहसा ॥ १५२ ॥
 चितइ सा मिय-नयणा कत्थ गवो मज्झ नियय-नाहो सो ।
 दुक्ख-पवेसम्मि गिहे एसो पुरिसो कह पविट्ठो १ ॥ १५३ ॥
 किंवा सो मण-दइओ हविज्ज निहओ इमेण पवेण ।
 सोच्चिय दइओ अन्नो पडिहासइ किं विव्वज्जासा १ ॥ १५४ ॥
 अहवा न होह एसो मह दइओ ताव निच्छओ एस ।
 एस अँउव्वो कोवि ह्नु दीसइ दिव्वाणुकारित्ति ॥ १५५ ॥
 तह सुवइ सुँवीसत्थो पविसित्ता पर-गिहम्मि जं एसो ।
 तं नूणं भवियव्वं केणावि ह्नु कारणेणित्थ ॥ १५६ ॥
 जइ एस अन्न-पुरिसो दइओ वा तहवि इण्हि मह जुत्त ।
 निय-सासुयाए सिग्घं जहट्ठियं चैव सँहउं ॥ १५७ ॥
 जइ पुण एय न कहेमिं कहवि निय-सासुयाए वुत्तंतं ।
 आजम्मपि कळंकं सुदूसहं होइ ता मज्झ ॥ १५८ ॥
 एवं विचिंतिऊण उत्तरिया हम्मियाओ सा बाला ।
 पत्ता य सासुयाए सुदसणाए समीवम्मि ॥ १५९ ॥
 सा सणिय उँट्टविया भणइ किमागमण-कारणं सुँण्हे ! ।
 तत्तो य वसुमईए जहट्ठियं साहियं सव्वं ॥ १६० ॥
 भाणियं सुदसणाए न संभवो अत्थि इत्थ अन्नस्स ।

१ B सरिसं । २ B युग्मम् । ३ इम्यम् = गृहम् (H D VII 62) । ४

शयनीयम् = शय्या । ५ दुःखेन प्रवेशः शक्यो यत्र तद् दुःखप्रवेशम् । ६ विपर्या-
 सात् = भ्रमात् । ७ अपूर्वः । ८ सुविश्वस्तः । ९ सासुया = श्वभू । १० साहेउं =
 कथयितुम् (M.P. 3) । ११ उत्थापिता । १२ स्तुषा = पुत्रवधू ।

निहा-वसथो होज्जा तुह जावो विन्ममो एसो ॥ १६१ ॥
 भणिय च वसुमईए अबि ! सयं चैव ता निरुवेसु ।
 एवं तीए भणिया सुदसणा लहु गया तत्थ ॥ १६२ ॥
 सम्म निरुविओ सो निहाए पसुत्तओ तहिं पुरिसो ।
 नायं सुदंसणाए जह एस न होइ मह पुत्तो ॥ १६३ ॥
 तत्तो सुदसणाए पोक्करियं दीहरेण सदेण ।
 धावह धावह कोया ! एस अउवो नरो कोवि ॥ १६४ ॥
 अन्ह घरम्मि पविट्ठो जारो चोरोव्व नूण होऊण ।
 एव सुदंसणाए विहियं सोऊण हँलबोल ॥ १६५ ॥
 रे ! लेहँ लेहँ धावह कत्थ गओ कत्थ अच्छइ निरुव्वको ।
 एमाइ बाहरंतो समुट्ठिओ परियणो सव्वो ॥ १६६ ॥
 मिळिओ य भूरि-लांगो किं किं एयंति एव जपतो ।
 सिट्ठीं समुददत्तां भणइ ाए ! केण मुसिया सि ? ॥ १६७ ॥
 सोवि ह्नु सयणीयाओ समुट्ठिओ कल-यल निसामित्ता ।
 वज्जरइ केण अबे ! मुसिया, ज एवमुल्लवासि ? ॥ १६८ ॥
 न ह्नु इत्थ कोवि दीसइ दुट्ठ मई कीस अबि ! उव्विग्गा ? ।
 एवं तु तेण भणिया सुदसणा एवमुल्लवइ ॥ १६९ ॥
 को सि तुम कत्स सुओ कीस गिहं मज्झ आगओ पाव ? ? ।
 हा ! धिट्ठै ! किंनिमित्तं अंबित्ति मम समुल्लवासि ? ॥ १७० ॥
 कीस मह पुत्त-सेवजाए इत्थ सुत्तोसि नट्ट-भञ्जाय ।
 कत्थ कओ मे पुत्तो धणवइ-नामो हयास । तुमे ? ॥ १७१ ॥
 एव च तीई निददुर-वयणाणि निसम्म-विम्हिओ चित्ते ।
 सो पुरिसो निय-देह पुणो पुणो अह पुँलोएइ ॥ १७२ ॥
 आलोइऊण सुइर निय-देहं जाव सामल-मुहो सो ।
 उप्पइय-मणो ताहे आलोयइ नह-यल सहसा ॥ १७३ ॥
 बुड बुड इय अन्नत्तं जीव दित्तोव्व पवर-विज्जाए ।
 उँल्लइ य पुणरुत्तं दददुर इव भूमि-पट्टम्मि ॥ १७४ ॥
 जाओ खणेण दीणो खयर-कुमारोव्व नट्ट-वर-विज्जां ।
 गाढं वेविर-देहो मूढोव्व हिँउँव्व सजाओ ॥ १७५ ॥

१ निरुपय = अवलोकय । २ पूरुत्तम् । ३ B एस । ४ कलकलम् (M P 80)
 ५ लात = शृङ्गातलयं । ६ A सेट्ठी । ७ वृष्ट । ८ B सिजाइ । ९ A तीए ।
 १० पश्यति (M P.7) । ११ जापम् । १२ उल्लसति = उन्नयति । १३ हत इव ।

अह तं तारिस-रूवं पुरिस दट्टु सुदंसणा भणइ ।
 पाविट्ट ! किं न साहसि कत्थ कओ मह सुओ तुमए ? ॥ १७६ ॥
 सोवि अहो-मुह-वयणो होऊण ठिओ न जंपई जाव ।
 ताहे सो जण-निवहो विविहं उल्लुबिउमाढत्तो ॥ १७७ ॥
 एमो इब्भ-धरम्मी समागओ चौरियाए धण-लुद्धो ।
 अन्ने भणति चोरो जइ ता सेज्जाए किं सुत्तो ? ॥ १७८ ॥
 ता एस वसुमईए कैएण पँरदारियाए आयाओ ।
 अन्ने भणंति जारो जइ ता अवित्ति किं भणइ ? ॥ १७९ ॥
 ता एस धणवइच्चिय विहिओ केणावि अन्न-रूवेण ।
 देवेण दाणवेण व केलीए पिएण मन्नामो ॥ १८० ॥
 अन्ने भणति भूओ एस पिसाउव्व आगओ एत्थ ।
 अम्हाण छलण-हेलं एरिस-रूवेण दुट्टप्पा ॥ १८१ ॥
 भो भो न एवमेयं भणंति अन्ने उ किंतु निसुणेह ।
 वसुमइयाए सील परिकिखउ आगओ तियसो ॥ १८२ ॥
 एमाइ बहु-विगप्पं परोप्परं जा जणो समुल्लवइ ।
 ताव य पिय-सहि ! धारिणि ! निसुणसु ज तत्थ सजायं ॥ १८३ ॥
 केंऊर-हार-अगय-विरायमाणां मणोहर-सरीरो ।
 सहसा पयडीभूओ भासुर-दित्ती तहिं तियसो ॥ १८४ ॥
 देवेण तेण भणियं निसुणह एयस्स वइयरं भदा ! ।
 अवियाणिय-परमत्था करेह किं बहुविह-विगप्पे ? ॥ १८५ ॥
 एसो हु पावकारी सुमंगलो नाम नहयरो आसि ।
 साहिय-बहुविह-विज्जो विज्जाहर-नयर-सुपसिद्धो ॥ १८६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि भममाणो इच्छिएसु नयरेसु ।
 एसो इत्थ पुरीए समागओ जोव्वणुम्मत्ता ॥ १८७ ॥
 हम्मिय-तलमारूढा ण्हारुत्तिन्ना हु वसुमई एसा ।
 गयण-ट्टिएण दिट्ठा इमेण सुइरं च निज्झाया ॥ १८८ ॥
 दट्टु इमीए रूवं खुहिय अह माणसं तु एयस्स ।
 काउ धणवइ-रूव अवयरिओ इत्थ गेहम्मि ॥ १८९ ॥
 अवियाणिय-परमत्था मुत्ता अह वसुमई इमेणावि ।
 सुरयम्मि रंजिय-मणो चितइ एव महा-पावो ॥ १९० ॥

१ अधोमुख = अधस्ताद् वदन यस्य स । २ चोरका = चौर्यम् । ३ कृतेन =
 तदर्थे = वसुमत्यामति यावत् । ४ पारदारिकतया । ५ एत्थ । ६ ज्ञानोत्तोरणां ।
 ७ निभ्याता = दृष्टा । ८ अवतीर्णः ।

धणवइ-रूवेण ठिओ अन्नाओ एत्थ सयल-लोएण ।
 एईए वर-तणूए समय सेवामि सुरय-सुह ॥ १९१ ॥
 विज्जाहरीहिं किंवा मह कज्जं किं व अन्न-जुवईहिं ।
 सोहग्ग-निहाणाए पत्ताए इमाए महिलिए ? ॥ १९२ ॥
 एवं विचिंतिऊणं अँवहारिओ धणवई इमेणं तु ।
 नेऊण भरह-खित्ते मुक्को उ विणीय-नयरीए ॥ १९३ ॥
 पच्छाइय निय-रूव धणवइ-रूवं विहित्तु विज्जाए ।
 वसुमइ-सुरयासत्तो एसो सो चिट्ठई इत्थ ॥ १९४ ॥
 सोवि ह्नु धणवइ-वाणिओ विणीय-नयरीए पाविओ वैरओ ।
 दट्ठं अउव्व-नयरीं विन्हिय-हियओ विचिंतेइ ॥ १९५ ॥
 का एसा वर-नयरी कत्थ व सा मेहलावई नयरी ।
 किं केण व अवहारिओ पेच्छामि व सुमिणयं एयं ? ॥ १९६ ॥
 एवं विचिंतयतो बाहिं नयरीए जाव परिभमइ ।
 तावय पवरुज्जाणे सँमोसढो केवली दिट्ठो ॥ १९७ ॥
 सिरि-उसहनाह-जिणवर-वंस-पसूओ तिलोय-विक्खाओ ।
 नामेण दंडविरओ राँय-रिसी मुणि-गण-समेओ ॥ १९८ ॥
 तं दट्ठु जाय-तोसो काऊण पँयाहिणं तु तिक्खुत्तो ।
 पणमिय केवल्लि-चलणे उवविट्ठो उच्चिय-देसम्मि ॥ १९९ ॥
 नाऊण य पत्थाव विहिय-पणामेण तेण सँलँत्तं ।
 केण अहं अवहारिओ भयवं ! किंवा इमं खित्तं ? ॥ २०० ॥
 का वा एसा नयरी एवं पुट्ठेण भगवया तस्स ।
 धणवइणो पुण्वुत्तं सव्वंपि ह्नु साहियं तइया ॥ २०१ ॥
 विन्नाय-सरूवो सो भज्जा-पिइ-माइ-बघु-परिहीणो ।
 गुरु-सँाग-समावन्नो केवलिणा एरिसं भणिओ ॥ २०२ ॥
 मा भइ ! कुणसु सोयं एरिसओ चव एस संसारो ।
 इट्ठ-विओगा-ऽणिट्ठ-प्पओग-दुक्खेहिं संकिन्नो ॥ २०३ ॥
 एयम्मि वसंताणं जीवाणं विसय-भोहिय-भणाणं ।
 संजोग-विप्पओगा अणतसो भइ ! जायंति ॥ २०४ ॥
 परमत्थओ य दुक्ख जायइ निय-दुट्ठ-कँम्मुणा जणिय ।

१ अज्ञातः । २ अपहत । ३ विनीता = अयोध्या । ४ वरओ = वराक ।
 ५ ३ शीइ । ६ समवसतः = आगतः । ७ राजर्षिः । ८ प्रदक्षिणाम् । ९ त्रि =
 त्रिवारम् । १० सल्लसम् = उक्तम् = पृष्टमिति यावत् । ११ कम्मुणा = कर्मणा ।

हृषइ डु निमित्त-मित्त सेसं पुण वैज्ज-अत्यम्मि ॥ २०५ ॥
ता तेण नहयरेणं न मज्झ परमत्थओ कयं दुक्खं ।
किंतु निय-कम्म-जणियं एवं भावेसु निय-चित्ते ॥ २०६ ॥

अविय ।

“पैत्थरेणाहओ कौवो पत्थरं डक्कुमिच्छई ।
मिगारिओ सरं पप्प सैरुप्पत्ति विमग्गई ॥ २०७ ॥”
ता भइ ! जिणाणाए कम्म-समुच्छेयणम्मि उज्जमसु ।
तत्तो विळीण-कम्मो पाविहिंसि न एरिस दुक्ख ॥ २०८ ॥
इय केवलिणा भाणिओ पाडिबुद्धो घणवई इमं भणइ ।
इच्छामो अणुसट्ठिं पव्वज्जं देह मे भयवं ! ॥ २०९ ॥
केवलिणा से दिन्ना पव्वज्जा सब्ब-पाव-मल-हरणी ।
अह जाओ सो समणो सामन्न गुणेहिं उववेओ ॥ २१० ॥
पुंवं-सय-सहस्साइ तीसं काऊण उग-तव-चरण ।
तेमासियं च काऊण अणसणं चत्त-देहो सो ॥ २११ ॥
उववण्णो ईसाणे अच्छर-गण-संकुले विमाणाम्मि ।
चटज्जुणाभिहाणे देवो चटज्जुणो नाम ॥ २१२ ॥”
ओहिन्नाणेण तवो नाऊण सयल-नियय वुत्तंतं ।
सो हं भो भो भइ ! समागवो एत्थ नयरीए ॥ २१३ ॥
वसुमइ-कंठ-विलगो सयणीय-गओ पसुत्तओ दिट्ठो ।
पच्छाइय-निय-रूवो घणवइ-रूवेण एस ठिओ ॥ २१४ ॥
जाओ य मज्झ कोवो तव्वसओ चितिय मए एयं ।
मारोमि इमं पावं मह दइयाए सह पसुत्तं ॥ २१५ ॥
जणाणि-जणयाण अहवा जौणावित्ता य सयल-लोयस्त ।
एयस्त दुट्ठ-चरियं काहामि विणिग्गह पच्छा ॥ २१६ ॥
एव विचित्तिऊणं अवहरियाओ इमस्त पावस्त ।
सव्वाओ विज्जाओ जाओ य इमो समाव-त्थो ॥ २१७ ॥
तत्तो य वसुमईए सहसा निहा मए खयं नीया ।
ईए विवुद्धाए नायं जह एस पर-पुरिसो ॥ २१८ ॥

१ वज्जो = बाह्यः । २ पत्थरो = प्रस्तरः = पापाणः । ३ क्लीव', प्रस्तावा-
दत्र श्वा । ४ डक्कुं = दण्डम् । ५ A च्छइ । ६ पप्प = प्राप्य । ७ स्वरस्य शब्द-
स्योत्पत्तिम् । ८ अनुशास्तिम् = आज्ञाम् । ९ धामण्यगुणं । १० त्रिंशत्पूर्वकक्षानि-
तानि 'वर्षाणि' इति शेषः । ११ B युगमम् । १२ ज्ञापयित्वा । १३ स्वभावस्यो =
मूलरूपः ।

गंतूण सासुयाए सिद्धा वत्ता इमीइ सव्वावि ।
 तत्तो सुदंसणाए ददूटूण इमं कओ रोळें ॥ २१९ ॥
 पडिबुद्धेण इमेणवि तेणिह अंबा सुदसणा भणिया ।
 सोउं निट्ठुर वयण पलोइय नियय-देह तु ॥ २२० ॥
 ददूटूण पुव्व-रूवं निय-देह विन्धिओ इमो चित्ते ।
 मह विज्जाए पभावो अवहरिओ केण अज्जत्ति ? ॥ २२१ ॥
 एवं विचिंत्तिऊण उप्पडडमणेण ताहि एएण ।
 निय-विज्जा संभरिया पवरा नहगामिणी नाम ॥ २२२ ॥
 तहवि ह्नु उप्पडूणं जाहे न चएइ ताहि विन्नाय ।
 कुविएण मज्झ केणवि विज्जा-च्छेओ कओऽवस्स ॥ २२३ ॥
 तेणेव सभावत्थो जाओ न चएमि गयणमुप्पड्ड ।
 एवं विगप्पयतो एसो दीणत्तणं पत्तो ॥ २२४ ॥
 एव पिय-सहि ! वारिणि ! सोउं तियसस्स भासिथं तस्स ।
 सेट्ठी समुदत्तो सुदसणा सावि से मज्जा ॥ २२५ ॥
 आलिंणिय त देव अइगुरु-सुय-दुक्ख-दालिय-हिययाइ ।
 दीहर सरेण दोणिवि करुण रोत्तु पवत्ताइ ॥ २२६ ॥
 तह तेहिं तत्थ रुन्नं करुण-पलावेहिं नह-भरिएहिं ।
 जह सो समागय-जणो सव्वावि ह्नु रांविठे लग्गो ॥ २२७ ॥
 सोऊण रुन्न-सहं सेट्ठिस्स गिहम्मि नय-वत्थव्वो ।
 सव्वावि ह्नु समिलिओ सवाल-बुद्धो जणो तत्थ ॥ २२८ ॥
 नाऊण य वुत्ततं सव्व अण्णुन्न-वज्जरिज्जत ।
 अक्कोसति बद्धविहं सुमगलं नयर नारीओ ॥ २२९ ॥
 एयस्स पढउ विज्जू सुत्ता मा एस बुज्झउ पावो ।
 निदोसांवि धणवई अवहरिओ जेण पावेण ॥ २३० ॥
 हा ! पाव ! किं न आसी खयरीओ तुह सरूव-जुत्ताओ ।
 मुद्धाए वसुमईए जेण तुमे खंडिय सील ? ॥ २३१ ॥
 ता पाव ! इण्हि पावसु अणज्ज-कज्जम्मि निरय ! निह्णुज्ज ! ।
 निय-दुचेट्ठिय-सरिसं इह पर-लोए फलं कहुयं ॥ २३२ ॥
 एय न हांइ जोग्ग नाम एयस्स दुट्ट चरियस्स ! ।

१ रोळो = कोलाहल. (B D VII 15) । २ A °जाए । ३ उत्पत्तिवृत्तमना =
 उत्पत्तिवृत्तमेव । ४ B सिद्धी । ५ रोदित्तम् । ६ नगर-वास्तव्यः । ७ अण्णुम =
 अन्योन्यम् । ८ बुध्यताम् = उत्थीयताम्, युत एव त्रियथामित्यर्थः । ९ अणज्ज =
 अनाथम् ।

पावो अमंगलो एस जेण एयं कयं पावं ॥ २३३ ॥
 कन्न-कडुएहिं एवं असन्न-वयणेहिं तेण लोएण ।
 अक्कोसियां स बहुहा सुदीण-वयणो तहिं वरओ ॥ २३४ ॥
 तेणेव देवेण तहिं माया-वित्ताइ रोवमाणाइ ।
 अणुसांसियाइ सम्मं तुण्हिक्काइ तु जायाई ॥ २३५ ॥
 तत्तो सुरेण भणिया मुचती थूल-असुय-पवाहं ।
 भदे ! वसुमइ ! इण्हि को तुह हिययस्त उच्छाहो ॥ २३६ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जाए समोणमंत-वयणाए ।
 ज किंचि तुम सामिय ! आइसासि तहिं समुच्छाहो ॥ २३७ ॥
 भणियं सुरेण सुंदरि ! जइ एवं ता करेसु पव्वज्ज ।
 जिण-वर-भणियं-धम्मं कम्म-महा-कंद-कोदाळं ॥ २३८ ॥
 जइवि ह्नु सुदरि ! तुमए अयाणमाणाए एयमायरिय ।
 तहवि ह्नु इमस्स पावस्स ओसह होउ पव्वज्जा ॥ २३९ ॥
 तत्तो य वसुमईए तहत्ति बहु मन्नियं तय वयणं ।
 महईए विभूईए निय बंधव-अणुमया ताहे ॥ २४० ॥
 तत्थेव य नयरीए सुहम्म नामस्स पवर-सूरिस्स ।
 मयहरियाए बहुविह-साहुणि-गण सेविय-कमाए ॥ २४१ ॥
 चंदजसा-नामाए समणिया सुर-वरेण सयमेव ।
 तीएवि य आगम-विहिणा दिन्ना दिक्खा वसुमईए ॥ २४२ ॥^५
 सोवि सुमगल-खयरो गुरु-रोसणावि तेण देवण ।
 ददूण दीण-वयणो न मारिओ कहवि ह्नु दयाए ॥ २४३ ॥
 नेऊण माणुसुत्तर-गिरिस्स परओ स उज्झिओ वरओ ।
 अह सो तियसो पत्तो नियय विमाणम्मि वेगेण ॥ २४४ ॥
 सावि ह्नु वसुमइ-अज्जा समई-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 सैज्जाय-ज्जाण-जुत्ता उज्जुत्ता विणय-करणम्मि ॥ २४५ ॥
 पुव्व-सय-सहस्साइं बहुणि काऊण पवर-सामजं ।
 सलेहणाए सम्म झोसिंत्ता नियय-देहं तु ॥ २४६ ॥
 अणुराय-वसा तं चिय ज्ञायती सुर-वर निए हियए ।
 कय-अणसणा वसुमई कालं काऊण उववन्ना ॥ २४७ ॥
 ईसाण-नामम्मि विइज्ज-कप्पे चंदेज्जुणे दिव्व-विमाणयम्मि ।

१ माता-पितरौ । २ उत्साहः । ३ आदिशसि = आज्ञा करोपि । ४ अजा-
 नत्सा । ५ षट्तिष्ठमि. कुलकम् । ६ आर्या = साध्वी । ७ सज्जामो = स्वाध्यायः ।
 ८ शोसित्ता = झूलित्वा = क्षीणं कृत्वा । ९ षट्दवणे ।

देवस्स चंदज्जुण-नामगास्स चदप्पहा नाम पहाण-देवी ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जळ-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ वसुमइ-सुरलोय-पावणो नाम ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहाए छट्ठो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ षष्ठ परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ १५०० ॥

अह पुव्व-संगएणं समयं चंदज्जुणेण देवेण ।
 गाढापुराय-रत्ता मुजइ दिय-लोग-सोक्खाई ॥ १ ॥
 चंदप्पह-देवीए सुर-लोए सुर-वरेण तेण सम ।
 बोलीणो बहु-कालो दिव्व-सुह अणुहवतीए ॥ २ ॥
 अह अनया कयाइवि विच्छाय पिच्छऊण निय-दइयं ।
 भय-भीया सा देवी तं देव एवमुल्लवइ ॥ ३ ॥
 सामिय ! कीस ससंको अरइ-पैरद्धोव्व दीससि तुमंति ।
 तह कत ! रुइ-विवज्जिय-देहो दीणोक् किं इण्हि ? ॥ ४ ॥
 सुकइ कीस अकम्हा कुसुम-समूहो सिरम्मि संजैमिओ ? ।
 वंसणाणि तुज्झ सामिय ! सामळ-वन्नाणि किं अहुणा ? ॥ ५ ॥
 थैरहरइ कीस दिट्ठी कामम्मि य सिट्ठिळ-आयरो इण्हि ।
 मोडसि य कीस अंगं पुणो पुणो, देव ! वज्जरसु ? ॥ ६ ॥
 अह चंदज्जुण-देवो एवं पुट्ठो पियाए वज्जरइ ।
 किं न थाणसि सुंदरि ! जेण ममं पुच्छसि इमं तु ? ॥ ७ ॥
 देवस्स ववण-समए इमाणि जायति सुयणु ! लिगाणि ।
 ता मज्झवि सुइ-समओ आसन्नो वट्टइ इयाणि ॥ ८ ॥
 एवं निसम्म ववण देवी अइवल्लहस्स देवस्स ।
 उप्पन्न-गरुय-सोया दुक्ख नैरवोवमं पत्ता ॥ ९ ॥
 अह अनया कयाइवि सो देवो तीई पिच्छमाणीए ।
 खरतर-पवण-संमुद्धय-दीवोव्व अदंसणीभूओ ॥ १० ॥

१ B °हाइ । २ परद्धो = पीडित (घ. D VI 70) । ३ संयमितः = निबद्ध ।
 ४ वसनानि=वन्नाणि । ५ थैरहरइ = कम्पते (N. P. I) । ६ मोडसि, मोटयसि वा
 “भरदेछे” इति भाषायाम् । ७ च्युतिः = मरणम् । ८ वरकोपमम् । ९ A तीए ।
 १० B °मुद्धय ।

ददूण चुयं देवं देवी चदप्यहा सुदुक्खत्ता ।
 मुच्छा-विरसे करुण विलंबिउंमेवं समारद्धा ॥ ११ ॥
 हा ! नाह ! पाण-वल्लह ! मोत्तूण ममं गओ कर्हि देव ! ।
 तुमए रहिया सामिय ! कं सरणमंह पवज्जामि ? ॥ १२ ॥
 खण-लव-भेत्तपि तुमं विणा मए नेव नाह ! अच्छतो ।
 मोत्तूण मम इण्हि कत्थ गओ लोयणाणंद ! ॥ १३ ॥
 तं चैवं मज्झ सरणं तं नाहो जीविय तुमं देव ! ।
 तुमए मुक्का सामिय ! भण इण्हि कत्थ वच्चांमि ? ॥ १४ ॥
 हा ! कत्थ गओ वल्लह ! एत्थ अणाहं मम पमोत्तूणं ।
 को मह सरणं इण्हि सामिय ! तुमए पमुक्काए ? ॥ १५ ॥
 सो चैव देव-लोगो देव-सहस्सावसोहिओ रम्मो ।
 तुह विरहियाइ इण्हि भावइ नरओवमो मज्झ ॥ १६ ॥
 तं चिय इम विमाण रम्मं मणि-कणग-रयण-विच्छुरिय ।
 तुमए मुक्क भावइ वैडियालय-सच्छहं नाह ! ॥ १७ ॥
 किंकर-वग्गोवि इमो चाडुकरो विणय-करण-तल्लिच्छो ।
 परंमाहम्मिय-सरिसो भासइ तुह नाह ! विरहम्मि ॥ १८ ॥
 पुंनाग-नाग-चंपय-नमेरु-मंदार-रेहिरं रम्म ।
 उज्जाणं तुह विरहे असिपत्त-वणं व पडिहाइ ॥ १९ ॥
 वर-मज्जण-वावीओ निम्मल-जल-पूरियाओ रम्माओ ।
 भीसति तुज्झ विरहे वेयरणि-नईइ तुल्लाओ ॥ २० ॥
 घन्नाओ नारीओ जाओ मयं अणुसरंति भत्तारं ।
 एयम्मि देव-भावे कत्तो एयारिसं मज्झ ? ॥ २१ ॥
 एमाइ पलवमाणा सा देवी हणइ नियय-हरथेहिं ।
 अंगाइ सुदुक्खत्ता कंदंती करुण-सदेण ॥ २२ ॥
 मुच्छिज्जइ पुणरुत्तं नीसाहारा य पडइ भूमीए ।
 संपत्त-चेयणा सा पुणरवि एव समुल्लवइ ॥ २३ ॥
 हा ! नाह ! किं न पेच्छसि विलवतिं ज न देसि उल्लावं ।
 किं वा रुट्ठो वल्लह ! किं अवरद्धं मए तुज्झ ? ॥ २४ ॥
 पणय-कुवियाए सामिय ! चाडु-सहस्साणि मज्झ कुवंतो ।
 इण्हि कीस अकडे विलवतिं मुंचसि मम तु ? ॥ २५ ॥

१ अ ०याए । २ भासते (H. P. IV 259) । ३ विच्छुरित = व्याप्तम् । ४
 षट्कालयं = षटिकावादनगृहम् । ५ सच्छह सदृशम् (N. P. 56) । ६ मृतम् । ७
 प्रणयकृपिताया मम ।

हा १ नाह १ किं न याणसि अइगुरु-अणुराय-मोहिवा एसा ।
 मह विरहे कह होही जेण अकळे तुमे मुक्का १ ॥ २६ ॥
 एव बहु-प्यगारं पिययम-विरहम्मि कंदमाणा सा ।
 जाया उम्भूलिय-कमलिणिव्व विच्छाय-सुह-कमला ॥ २७ ॥
 रट्टूण गरुय-सोय गुरु-दुक्ख सैमोहयं तय देविं ।
 तीए निद्वै-वर्यंसा सयंपभा एवमुल्लवइ ॥ २८ ॥
 जाणिय-जिण वयणावि इ संसार-सरूवय सुणेऊण ।
 इयर-महिलव्व पिय-सहि ! विलवसि किं पुरिस बहुहा ? ॥ २९ ॥
 पिय-सहि ! न इ साहारो बहुणावि इ विलविण जं अत्थि ।
 ता किं छालिय गल-धण-समेण विहलेण रुणेण ? ॥ ३० ॥
 जइ विलवसि सैयहुत्तं पिद्वैसि देहं करंसि गुरु सोयं ।
 रुहवि इ न एइ दइओ काल-कपतेण जो नीओ ॥ ३१ ॥
 तो एय नाऊण वेहं सिढिलेसुं मुच गुरु-सोग ।
 उज्जम जिणिंद-धम्मे एवंविह-दुक्ख समणम्मि ॥ ३२ ॥
 सी तव-सजम-रूवो देव-भवे नत्थि वट्टमाणाए ।
 सम्मत्त-सुद्धि हेतं सुदरि ! ता उज्जम कुणसु ॥ ३३ ॥
 गतूण विदेहेसुं वंदसु ति-लोकक बंधव-जिणिंदे ।
 केवल्लिणो तह साहू सजम-करणुज्जए धीरे ॥ ३४ ॥
 सासुय-जिण-भवण-ट्टिय-जिणिंद-विवाणि परम-भत्तीए ।
 कुळ सेल-दीव-पव्वय-ठियाणि गतूण पणमेसु ॥ ३५ ॥
 एव विसुद्ध-सम्मत्त संजुया पाविऊण मणुयत्त ।
 लद्धु जिण-वर-दिक्खं हय-कम्मा वैयासि सिद्धीए ॥ ३६ ॥
 एवविह-दुक्खाइ तैत्थ मया नेव पाविसि अवस्स ।
 जर-मरण-रोग-सोगेहिं वाज्जिया हांसि आकालं ॥ ३७ ॥
 एव सयपभाए भणिया चंदप्पहा तहिं देवी ।
 भोत्तूण दइय-सोगं समागया एत्थ लोयम्मि ॥ ३८ ॥
 सहिया सयंपभाए वदित्ता जिण-वरिंद विवाइं ।
 नंदीसरम्मि ताहं समागया एत्थ मरहम्मि ॥ ३९ ॥
 तत्थ य पेच्छइ नयेर रायमिहे पवर-वैरिहिरुज्जाणे ।

१ अ पव्वाय । २ समोहयं = समवहताम् । ३ निग्घ-वर्यस्या = प्रियसुद्धी ।

४ छालिका = छागिका (म २ I १९१) । ५ अजा । ६ ताहयसि । ७ शिथिलय
 = शिथिलं कुरु । ८ स = अग्निन्द्रधर्यः । ९ अजासि = गच्छसि । १० तत्र = सिद्धौ ।
 ११ बाहिर = बाह्यम् ।

समण-गण-सेविय-कमं ससुरासुर-मणुय-परियरियं ॥ ४० ॥

धम्म वागरमाण सुहकरं नाम केवळिं ताहे ।

गयणाओ ओयरिया सा देवी पिय-सहि-समेया ॥ ४१ ॥^१

वांदिय सुहंकरं तं सुहं करंतं तु भविय-सत्ताणं ।

सेसंपि समण-सघ उवविट्ठा उच्चिय-देसम्मि ॥ ४२ ॥

अह सो भयवं तीए स-देव-मणुयासुराइ-परिसाए ।

गंभीर-भारईए एवं भणित्तं समाढत्तो ॥ ४३ ॥

अइदुलहो मणुय-भवो सुकुलुप्पत्ती जिणिंद-धम्मो य ।

पत्तम्मि तम्मि उज्जमह सव्वहा मा पमाएह ॥ ४४ ॥

कर-गहिय-सल्लि-सरिसं खणे खणे झिञ्जए इमं आउं ।

तम्हा जिण-वर-धम्मे मा ह्हु पमायं कुणह तुम्हे ॥ ४५ ॥

कुम-सूइ-अग्ग-संगय-जल-लव-तुल्लुम्मि जीवियव्वम्मि ।

उज्जमह भाव-सारं अइविसमा जेण कम्म गई ॥ ४६ ॥

जम्हा पमाय-मूलं दुक्ख सव्वपि एत्थ संसारे ।

चउमुवि गईसु नियमा तेण इमो होइ भोत्तव्वो ॥ ४७ ॥

एसो जम्म-निमित्तं रोग-जरा-मरण दुक्ख-सय-हेज ।

एय-वसगा य सत्ता भमंति भव-सागरे घेरे ॥ ४८ ॥

भोत्तूण ता पमायं करेह वर-उज्जमं जिणिंदस्स ।

धम्मम्मि तग्गय मणा ससार-समुद-बोहित्थे^२ ॥ ४९ ॥

परमत्थ-बंधु-भूए इमम्मि धम्मम्मि उज्जम कुणह ।

निदुधूय-सव्व-पावा पावह तो मोक्ख सोक्खाइं ॥ ५० ॥

नाउ केहतरं सा देवी चंदप्पहा इमं भणइ ।

भयवं ! कत्थुववन्नो दइओ चदज्जुणो मज्झ ? ॥ ५१ ॥

मह कित्तिर्यं च आउ इओ जुयाए य कत्थ मह जम्मो ? ।

दइएण तेण समयं होज्ज नवा दंसणं मज्झ ? ॥ ५२ ॥

एवं च पुच्छिओ सो बहु-माण-जुयाए तीए देवीए ।

भयवं सुहंकरो अह एवं भणित्तं समाढत्तो ॥ ५३ ॥

भइे ! सो तुह दइओ इह चेव य भारहम्मि वासम्मि ।

वेयह्ढ-पव्वय-वरे उत्तर-सेटीए रम्माए ॥ ५४ ॥

१ व्याकुर्वन्तम् = उपदिशन्तम् । २ B गुरमम् । ३ B सुमकं । ४ A सुभं कं ।
 ५ B सवण । ६ प्रमाद्यत = प्रमाद कृत । ७ क्षीयते । ८ बोहित्थो = यानपात्रम्
 (H D. VI. 96) । ९ कथाया उपदेशस्यान्तरं विचालरूप कथान्तर प्रस्तावमिति
 भावः ।

नयरम्भि चमरचचे भाणुगई-नामयस्स खयरस्स, ।
 पिय-जाया-कुच्छीए उप्पन्नो पुत्त-मावेण ॥ ५५ ॥^१
 पल्लिवोवमाणि अट्ठ ओ तुह आउ आसि सैमुदियं भदे ! ।
 इण्हि तु वास-लक्खं अवसेसं चिट्ठए आउं ॥ ५६ ॥
 पुन्नम्मि-वास लक्खे चइज्जण तुमपि तीइ सेढीए ।
 सुरनदणम्मि नयरे खयरस्स ओ असणिवेगस्स ॥ ५७ ॥
 धूया होहिसि भदे ! पवरा उ पियंगुमंजरी-नामा ।
 पुव्व-दइएण समय तत्थ य तुह दसण होही ॥ ५८ ॥^२
 तत्तो य भणइ देवी नायव्वो सो मए-कहं भयवं ! ।
 कहवा पाणिग्गहण होही मह तेण समयंपि ! ॥ ५९ ॥
 अह केवल्लिणा भणियं निसुणसु जत्ताइ जिण-वरिदस्स ।
 उम्मिट्ठ-करि-वराव्वो मोइस्सइ जो तुमं भदे ! ॥ ६० ॥
 सो चेव य नायव्वो एसो सो पुव्व-वल्लुहो मज्झ । ५
 पुणरवि विसेस-दंसणमेव तुह होहिही तेण ॥ ६१ ॥^३
 तुह माउल-धूयाए पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए ।
 काउ तीए रूवं एही सो मित्त-कज्जेण ॥ ६२ ॥
 जो तत्थ कणगमाला-रूवो होही स पुव्व-दइउत्ति ।
 नायव्वो नीसकं भदे ! चदप्पमे । तुमए ॥ ६३ ॥
 तयणतरं च होही पाणिग्गहणपि तेण सह तुज्झ ।
 जाई-सरणेण तुमं सुमारिस्ससि मह इम वयण ॥ ६४ ॥
 एव पिय-सहि ! धारिणि ! केवल्लि-चयणं निसम्म सा देवी ।
 जाया हरिसिय-हियया केवल्लिणो नमिय पय-कमल ॥ ६५ ॥
 तत्तो उप्पइया सा सासय-जिण-चेइयाइं सव्वाइ ।
 वदित्ता तित्थयरे महा-विदेहेसु सव्वेवि ॥ ६६ ॥
 स-ट्ठाणं सपत्ता तं चिय देव मणेण चित्तेती ।
 अह अन्नया कयाइवि सावि चुया आउय-खयम्मि ॥ ६७ ॥^४

एवं च ठिए ।

जा सा वसुमई अज्जा देवी चंदप्पहा य सुर-लोए ।
 सा ह पियगुमजरी-नामा इह सुयणु ! सजाया ॥ ६८ ॥
 दट्ठूण देव-निवह जाईसरणम्मि अज्ज उप्पन्ने ।

१ B युग्मम् । २ समुदितं = जन्मत प्रभृति सर्वम् । ३ B युग्मम् । ४ A
 ०ताए । ५ B युग्मम् । ६ सारिण्यसि । ७ B तिद्यमि. कुलकम् ।

सभरिओ सो देवो पाण-पिओ आसि जो सग्गे ॥ ६९ ॥
चिर-परिचियस्स पिय-सहि ! गाढ उक्कठिया अहं इण्हि ।
तत्संगम-इच्छाए समुच्छुगं इण्हि मह चित्त ॥ ७० ॥
तं कैइय दिणं होही जम्मि स-सिणेह-निद्ध-दिट्ठीए ।
पुव्व-भव-नेह-वद्धं पेच्छिस्सं वल्लह तमह ? ॥ ७१ ॥
कह सो मे दट्ठवो सिग्घ कह तेण संगमो होही ।
एवंविह-चिताए जाया सोगाउरा अहयं ॥ ७२ ॥
तं चिय चित्तंतीएऽवक्खित्त-मणाइ आगयावि तुमं ।
पिय-सहि ! नो सैच्चविया तेण न संभासिया भदे ! ॥ ७३ ॥
त, ज तुमए पुट्टं जायं किं सोग-कारणं तुज्झ ।
पिय-सहि ! धारिणि ! तं तुह नीसेसं साहियं एयं ॥ ७४ ॥
अह धारिणीए भणिय केवल्लि-वयणं न अन्नहा भदे ! ।
ता कौस कुणसि सोयं एवं एएण होयव्वं ? ॥ ७५ ॥
हसिऊण मए भणिय एवं एयंति नत्थि संदेहो ।
नवर अइउक्कंठा तुंवरइ मह माणसं सुयणु ! ॥ ७६ ॥
एत्थंतरम्मि पिययम ! चंपगमाला समागया जणणी ।
मणइ लहु पुत्ति ! मज्जसु मुंजसु कुण पवर-सिंगार ॥ ७७ ॥
भणियं च मए किं अम्मि ! कारणं जं अइप्पगे चैव ।
जाया भोयण-वेला, अम्माए तवो इमं भणिय ॥ ७८ ॥
उज्जाणे जिण-भवणे होही ण्हवणं जुगादि-देवस्स ।
महया विच्छेदुणं अत्थमण जाव सूरस्स ॥ ७९ ॥
तत्थ य पुर-वत्थव्वो वच्चइ ण्हवणस्स पेक्खवो लोगो ।
अम्हेवि गमिस्सामो परियण-सहियाइ तत्थेव ॥ ८० ॥
तेणेव कारणेण पमाय-समयम्मि भोयणं सिद्ध ।
ता होसुं लहु पंडणा जिण-भवणे जेण वच्चामो ॥ ८१ ॥
एव निय-जणणीए वयणं सोऊण उट्ठिया ज्ञत्ति ।
कय-भोयणाइ-चेट्ठा आरूढा सदणे पवरे ॥ ८२ ॥
निय-परियण-परियरिया गया य उज्जाण-भूसणे तत्थ ।
जिण-मदिरम्मि सम्म पूइत्ता वदिओ भयव ॥ ८३ ॥
दिट्ठं जिणिद-ण्हवण कीरंतं भत्ति-जुत्त-खयरेहि ।

१ कइय = कदा । २ B पिच्छि । ३ SEE NOTE P. 46 । ४ लरते (H P IV. 170) । ५ अत्तिप्रगे = अत्तिप्रमाते । ६ SEE NOTE P. 13 । ७ प्रक्षकः । ८ भव । ९ प्रगुणा = सज्जा । १० सन्दनः = रथः ।

वित्त-प्पाये न्हवणे निय-परियण-सजुया अहय ॥ ८४ ॥
 धारूढा रह-पवरे वलिया नयरस्स अम्मिमुहा जाव ।
 उम्मिट्ठो नयरओ नीहरिओ करि-वरो ताव ॥ ८५ ॥
 तं ददुं समुहमितं तुरया मह रह-वरस्स उँत्तट्ठा ।
 उम्मगेण पयट्ठा भग्गो सो सदणो ताहे ॥ ८६ ॥
 भूमीए अह पडिया मुच्छाए विगय-चेयणा जाया ।
 तेण पर ज जायं पिययम ! तमह न जाणामि ॥ ८७ ॥
 नवर दिट्ठो सि तुम वीयंतो नियय उत्तरीएण ।
 ददुं तुम जाओ गरुओ हिययम्मि आणदो ॥ ८८ ॥
 ततो मज्झ विगप्पो पिययम ! एसा मणम्मि संजाओ ।
 एय त संजायं केवल्लिणा ज तैयाइह ॥ ८९ ॥
 पुव्व-भव-संगओ सो ता नूणं एस वल्लहो मज्झ ।
 रमइ य इम्मि दिट्ठी मण च आणदमुव्वहइ ॥ ९० ॥
 अमएणव ससित्त दिट्ठम्मि इम्मि मह सररीएपि ।
 वियसिय-नयणो एसोवि दीसए साणुरागोव्व ॥ ९१ ॥
 ता मह पाण-पिओ सो अवस्समेसोत्ति जाव चित्तेमि ।
 ताव य परियण-सहिया समागया तत्थ मह धाई ॥ ९२ ॥
 अभिनदिऊण तीए आपुट्ठो ताहिं पिययम ! तुमत्ति ।
 वच्चाओ निय-नयरे उस्सूर वट्टए जेण ॥ ९३ ॥
 एवं मणिल चलिया तत्तो य मए विचितिय एय ।
 पुत्तेहिं पिओ दिट्ठो इण्हि न चैएमि छेउं ॥ ९४ ॥
 एयस्स वयण-पंकय-पलोयणं मोत्तु मह इमा दिट्ठी ।
 पंक-निर्बुद्धा दुव्वल-गाइव्व न सक्कए गंतु ॥ ९५ ॥

अविय ।

एवंविहे मुहुत्ते नयण-जुयं मिलइ कस्सवि जणस्स ।
 हाथिव्व पक-सुत्तो दुँक्खुत्तारं दढं होइ ॥ ९६ ॥
 एसावि मज्झ धाई चलिया एय पमोत्तु मण-दइय ।
 लज्जाए वज्जरिल अहपि सक्केमि नो किंपि ॥ ९७ ॥
 ता मज्झ इम जुत्तं गिण्हामि इमस्स किंचि आमरणं ।

१ A °हमेत । २ उत्तस्ता = भयभीता । ३ व्यजन कुर्वन् । ४ तदा आ-
 दिष्टम् । ५ (M, P 66) । ६ छेउ = मोक्षम् (H P IV 91) । ७ निबुद्धा =
 भग्ना । ८ गाई = गाँ : (H P II 174) । ९ सुत्तो = निमग्नः (H D II 74) ।
 १० दुःखेन उत्तरण = उत्तारो यस्य तत्र 'भिक्षित नयनयुग' इति विशदयम् ।

तं चिय पैलोइऊणं जेण मणं निव्वुइ कुणइ ॥ ९८ ॥
मण-बल्लहेण एएण विरहिया निय-गिहम्मि संपत्ता ।
तं चेव पुँलइऊण संघीरिस्तामि निय-हियय ॥ ९९ ॥

अथ च ।

किल एस इत्थि-रूवो पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए ।
एही, तत्थ य होही पुणोवि किल दसण इमिणा ॥ १०० ॥
इय तइया केवल्लिणा आइहं मज्झ तेण एयस्स ।
त चेव य आभरणं सांभिन्नाण तर्हि होही ॥ १०१ ॥
एवं विचिंतिऊण मुद्दा-रयण तु तुम्ह हत्थाओ ।
गाहिय बल्लह ! तइया नियया य समप्पिया मुद्दा ॥ १०२ ॥
पिय-कर-फास-पवित्त परिहित्ता तपि मुह-पमोएण ।
चल्लिया बल्लत-गीवा सपरियणा नयर-समुहिया ॥ १०३ ॥
अह धारिणि-नामाए कत्ते होऊण मज्झ उल्लवियं ।
एयं केवल्लि-वयणं निव्वडियं ताव इकं तु ॥ १०४ ॥
त्ता एस देव-जीवो पुण्वि जो आसि तुज्झ बल्लहओ ।
एवं तीए भणिए सरोसमेवं मए भणिय ॥ १०५ ॥
इं इ दिट्ठा सि तुम धारिणि ! अँवसरसु दिट्ठि-मग्गाओ ।
एवविहमणिवेद्ध जा जंपासि अम्मह पुरउत्ति ॥ १०६ ॥
इण्हि न बल्लहो किं पुण्वं जं आसि मज्झ बल्लहओ ।
ईसिं हसिऊण तओ कयंजली धारिणी भणइ ॥ १०७ ॥
पिय-सहि ! खम अवराह सन्वमसच्चं इमं मए भणिय ।
जह पुण्व तह अहुणावि बल्लहो चेव तुह एसो ॥ १०८ ॥
किं पुण भणामि सच्च जइ दइओ कीस उज्झिउ चल्लिया ? ।
ता मा पिय-सहि ! रूससु घडइ च्चिय मह इमं वयणं ॥ १०९ ॥
एमाइ बह्व-विगप्पं सहास-वयणाइ तीइ संजुत्ता ।
पत्ता गिहम्मि कमसो अँत्यमिओ ताव सूरुोवि ॥ ११० ॥
अह तीए धारिणीए जँइसरणाइ-सयल-वुत्ततो ।
कहिओ मह माऊए तं सोऊं हरिसिया एसा ॥ १११ ॥

१ प्रलोक्य । २ निर्वृत्तिः । ३ दष्ट्वा (SEE NOTE P 49) । ४ स्वाभिज्ञानम्
= उपलक्षक विहम् । ५ फासो = स्पर्शः । ६ परिधाय । ७ निर्वृत्तम् = सिद्धम् ।
८ अपसर = दूरीभव । ९ अनिवर्द्धं = असंबद्धम् । १० अस्तम् इता = गतः । ११

तींएवि सव्वं कहियं मह पिउणो असणिवेग-नामस्स ।
 तत्तो य हरिसिएण वज्जारेयं तेण एवं तु ॥ ११२ ॥
 आसि मह गरुय-चिंता धूया ज पुरिस-वेसिणी जाया ।
 न य इच्छइ किंचिं वरं कहमेयमहं करिस्सामि ? ॥ ११३ ॥
 सुदरमेयं जाय जाईसरणं इमीए जं जाय ।
 अहं चिय अब्भुदओ उंभिन्ने पाणिय पडियं ॥ ११४ ॥

अथ च ।

पुरिसेहिं मज्झ सिट्ठं हत्थि-भए जेण मोइया एसा ।
 सो भाणुमइ-पुत्तो चित्तगई नाम वर-कुमरो ॥ ११५ ॥
 तस्सेव देमि एयं जइ इच्छा अत्थि तम्मि एवाए ? ।
 तत्तो चपगमाला हरिसिय-चित्ता इमं भणइ ॥ ११६ ॥
 जोगो चिय सो कुमरो इमाइ पवराइ मज्झ धूयाए ।
 एईएवि संजाओ अइगुरुओ तम्मि अणुराओ ॥ ११७ ॥
 किंतु निसुणेसु सामिय ! रत्तो कणगप्पहस्स एयस्स ।
 भाणुगइणो य रण्णो परोप्पर गरुय-वेरति ॥ ११८ ॥
 जलणप्पह-कज्जेणं, सुप्पसिद्धं चैव तुमह एयति ।
 ता कह एही इहइ चित्तगई पाणिगहणत्थं ? ॥ ११९ ॥
 धूया सयवरा जइ पेसिब्बइ तम्मि चैव नयरम्मि ।
 एवं न होइ पिययम ! आणंदो मज्झ हिययस्स ॥ १२० ॥

अथो ।

एसा एक्का धूया वल्लहिया ता इमीए वीवाहं ।
 जइ नवि पेच्छामि अह ता किं मह जीविएणति ? ॥ १२१ ॥
 एव चंपगमाला मह जणणी जाव तत्थ उल्लवइ ।
 ताव य चंदण-नामो मह माया आगओ भणइ ॥ १२२ ॥
 किं अच्छह वीसत्था तुमहे इह ताय ! निब्बिंचित्तत्ति ।
 एय नयर ताव य सव्वपि इ आउलीभूयं ॥ १२३ ॥
 तत्तो भणियं पिउणा केण व कज्जेण पुत्त ! जाणासि ? ।
 अह चंदणेण भणियं इय वत्ता ताव नयरम्मि ॥ १२४ ॥
 किल कणगप्पह-रत्तो जिण-भवणे लंघियम्मि कुद्धेण ।
 विज्जाणं अवहारो विहिओ घरणिद-नामेण ॥ १२५ ॥

१ उद्भिन्ने = अद्भुरितमात्रे पानीय = जलवृष्टिर्था गुणावहा तथेत्यर्थः । २ नि-
 विंचिन्ताः = निश्चिन्ता ।

जलणप्पहस्स सिद्धा रोहिणि-नामा किलऽज्ज विज्जन्ति ।
 तस्स य भयाउ नद्धो राया कणगप्पहो ताव ॥ १२६ ॥
 सिरि-गंधवाहणस्स उ खयर-प्पहाणस्स सो गओ सरणं ।
 तन्विरहे पुरमेयं सयलपि ङ्ग आउलीभूय ॥ १२७ ॥
 जलणप्पह-भय-भीया सन्वेवि ङ्ग नायरा पलायंति ।
 मोत्तूण इमं नयरं वयंति अवरार-पुरेसु ॥ १२८ ॥

एवं च ठिए ।

अम्हंपि ताय ! इण्हि विसेसओ होइ नासियव्वति ।
 कणगप्पहस्स रन्नो पवरो मती जओ तौओ ॥ १२९ ॥
 एवं च पुत्त-वयण सोऊणं ताहि असणिवेगेण ।
 आणत्ता निय-पुरिसा सज्जंति कुणह गमणत्थ ॥ १३० ॥
 विज्जाए वर-विमाणं विउच्चियं ताहिं मज्झ जणएण ।
 आरोविय च सव्व घर-सारं तत्थ पुरिसेहिं ॥ १३१ ॥
 एवं च मज्झ पिययम । धारिणि-नामाए साहिय सव्व ।
 अहमवि तम्मि विमाणे आरूढा परियणेण समं ॥ १३२ ॥
 तत्तो य त विमाणं सप्पइय खग्ग-सामळं गयणं ।
 वेगेण य सपत्त गगावत्तम्मि नयरम्मि ॥ १३३ ॥
 कणगप्पहस्स रन्नो आवासे तत्थ तं सैमोइन्न ।
 अह गधवाहणेणवि उच्चिय-पवित्ती कया तस्स ॥ १३४ ॥
 एव गगावत्ते कइवय-दिवसाणि जाव अच्छामि ।
 हियएण चितयती पिययम ! तुह दंसणोवायं ॥ १३५ ॥

अविय ।

पेच्छिस्सं कइय अहं कइया मह तेण संगमो होही ।
 कइया वीवाह-दिणं होही तं कणगमालाए ? ॥ १३६ ॥
 एमाइ बद्धु-विगप्प चित्तेमाणी अहोनिस्स तत्थ ।
 रयणीएवि नो निइं लहामि तुह नाह ! विरहम्मि ॥ १३७ ॥
 अन्न-दिवसम्मि भाया चंपगमालाए मज्झ जणणीए ।
 अमियगई तत्थ पुरे समागओ राय-कज्जेण ॥ १३८ ॥
 ददूण असणिवेगं अह सो सजाय-पहरित्तो भणइ ।
 सिरि-गधवाहणेणं रत्ता बद्धु-माण-पुव्वं तु ॥ १३९ ॥

१ नागराः = नगरजनाः । २ तातः । ३ सामग्रीम् । ४ विकुर्वित्तम् = विकृ-
 तम् । ५ समवतीर्णम् । ६ A पिच्छि° ।

नहवाहणस्स कज्जे विमग्गिया अज्ज कणगमालति ।
 सहरिस-वयणेण मएवि तस्स दिन्ना इमा भइ ॥ १४० ॥^१
 एईए पंचमीए विवाह लगं निरुवियं तीए ।
 निय-बंधव-जुत्तेण आगंतव्व तहिं तुमए ॥ १४१ ॥
 अह मणइ असणिवेगो सयमेव य तत्थ गंतुमुच्चियम्ह ।
 तुम्ह वयणाओ संपइ विसेसओ होइ गंतव्वं ॥ १४२ ॥
 किंतु निसुणेसु कारणमम्ह गमण न होइ जह उच्चियं ।
 कणगप्पहस्स रणो वइइ विसमा दसा जेण ॥ १४३ ॥
 एक्कं विज्जा-छेओ रैज्ज-भंसो य निय-पुरि-च्चाओ ।
 ता तम्मि ससोगम्मि कह गमण होइ मह उच्चियं ? ॥ १४४ ॥
 'जे दुहियम्मि न दुहिया आवय-पत्ते विइज्जया नेव ।
 पट्टणो न ते उ भिच्चा घुत्ता परमत्थओ नेया ॥ १४५ ॥
 एत्थत्थे ता संपइ निब्वंधो ते न होइ कायव्वो ।
 तुह भगिणी पुण एही लग्ग-दिणे आउला जइवि ॥ १४६ ॥
 अमियगई मणइ तओ पेसेहि^२ पियगुमंजरिं ताव ।
 एईए कणगमाला अच्छइ उक्कंठिया जेण ॥ १४७ ॥
 तत्तो जणएण अहं पट्टाविया माउलेण सह एत्थ ।
 पत्ता य कमेण इहं मिलिया तो कणगमालए ॥ १४८ ॥
 एव पिययम^३ ! अहयं माउलय-गिहम्मि एत्थ आयाया ।
 चित्तेमि कइय होही लग्ग-दिणं मज्झ पुण्णेहिं ? ॥ १४९ ॥
 जत्थ मए दइव्वो सो इ जणो जीवियाओ अन्नमहियो ।
 एवं चित्तेतीए समागया पंचमी एसा ॥ १५० ॥
 जाव य कमेण वत्ते पाणिग्गहणम्मि ताहे पिक्खणए ।
 नहवाहणस्स पुरओ पारद्धे चित्तिं हि मए ॥ १५१ ॥
 एसा इ कणगमाला सहि-जण-मज्झम्मि दीसइ निविट्ठा ।
 सो मह मण-वइइओ न कोवि इह दीसए ता किं ? ॥ १५२ ॥
 केवल्लिणो तं वयण होज्जा अलिय तु मह अउत्तेहिं ।
 नहि नहि, अवर-दीसाए अवि उग्गमइ रवी कहवि ॥ १५३ ॥
 पयल्लिज्ज व मेरु-गिरी पलय गच्छेज्ज उदहिणो सव्वे ।
 न य केवल्लिणा भणिया भावा इह अन्नहा होंति ॥ १५४ ॥

१ B सुरमम् । २ राज्यभ्रत । ३ दुःखिते । ४ A °वइ । ५ प्रेषय । ६ आ-
 वाता । ७ प्रेक्षणकम् = नाट्यादिदृश्यम् । ८ प्रचलत् ।

तां किं नु कणगमाला अहवा सो हियय वल्लहो मञ्ज ? ।
 दंसिय मुदा-रयण करेमि नीसकिय एयं ॥ १५५ ॥
 एवं विचिंतिऊणं समागया ताहि तुज्झ पासम्मि ।
 मुदा-रयण-संभओ नियय-करो दसिओ ताहे ॥ १५६ ॥
 तत्तो पिययम ! तुमए मुदा-साहियम्मि दंसिए हत्थे ।
 एसो सो मह दइउत्ति पैच्चओ ज्ञत्ति उप्पन्नो ॥ १५७ ॥
 पेच्छ कह एस एव काऊणवि विगय-सयल-आसको ।
 चिहइ, किं नवि बीहइ नहवाहण-राय-उत्तस्स ? ॥ १५८ ॥
 किंचि उवार्यं ताहिं करेमि एयस्स मोयणट्ठाए ।
 एवं विचिंतिऊणं वच्चिय त सहि-यणं सव्वं ॥ १५९ ॥
 कवडेण मए सामिय ! समाणिओ इह असोग-वणियाए ।
 त जं तुमए पुट्ठं तं सव्व साहियं एयं ॥ १६० ॥^२

अविय ।

जइवि ङु कन्ना पिययम ! सज्झस-भरिया न सक्कए कहवि ।
 मण-वल्लहस्स पुरओ एक्कपि ङु वयणमुल्लविउ ॥ १६१ ॥
 तहवि मए सविसेसं निय-चरिय साहियं इमं जम्हा ।
 जाईसरण-गुणेणं परिच्चिय इव भाससि तुमति ॥ १६२ ॥^३
 मा चित्तवेग ! एव तीए वयणं निसम्म सहसत्ति ।
 मुच्छा-विरमे मज्झवि जाईसरणं समुप्पन्नं ॥ १६३ ॥
 सभरियं सव्वंपि ङु मएवि पुँव्वोइयं निय चरिय ।
 अह तीए सल्लस पिययम ! किं इण्हि कायव्व ? ॥ १६४ ॥
 तत्तो थ मए भणिय वियाणिय कुल-हरं तु ते सुयणु ! ।
 ता वच्च तुम गेह अहमवि ईत्तो पलाइस्सं ॥ १६५ ॥
 पडिया ङु कणगमाला मंड्ढाए मञ्ज एत्थ वावीए ।
 कल-यल-पुव्व एवं साहिज्जसु सयल-लोयस्स ॥ १६६ ॥
 एवं कए न कस्सवि आसंका होइ चित्तवेगम्मि ।
 नहवाहणाओ एवं विमोइओ होइ वर-मित्तो ॥ १६७ ॥

अर्धं च ।

निमुयं च मए सुंदरि ! सुरनदण-पुर-वरम्मि आगम्म ।
 अळणप्पहेण पुणरवि आहिट्ठियं नियय-रज्जति ॥ १६८ ॥

१ प्रत्ययो=विश्वासः । २ B युग्मम् । ३ B युग्मम् । ४ पूर्वोदितम् । ५ इतः ।

६ कलात् (N P. 48) । ७ धृतम् (N. P. 31) ।

वेदियं च पुर-वर तं रत्ना संमाणिओ य पुर-लोओ ।
 ता तत्थ अहं गतुं आणाविस्सामि तुह जणगं ॥ १६९ ॥
 जलणप्पहोवि राया पेक्खिस्सइ पुंन्व-गउरवेणं व ।
 तत्थ तुमं परिणिस्स अम्मा-पीईणणुत्ताया (ज्ञाओ ?) ॥ १७० ॥
 एवं च कए वल्लहि ! सँलाहणिज्जं तु होइ सव्वंपि ।
 अन्नह पुण विहियम्मि उभय-कुळं मैइलियं होइ ॥ १७१ ॥
 तत्तो य तीए भणियं जमिह तुमं किञ्चि आणवेसि मए ।
 त सव्वं कायव्वं नवरं पिय । सुणसु विक्कित्ति ॥ १७२ ॥
 जीविय-संदेहेणे कहवि मए अज्ज नाह ! संपत्तो ।
 मोत्तुण तुमं इण्हि कत्थवि सक्कोमि नो गंतु ॥ १७३ ॥
 तावच्चिय मह जीय जाव तुमं नयण-गोयरे वससि ।
 तुह दंसण-रहिया पुण झत्ति य पाणेहि मुच्चामि ॥ १७४ ॥
 जंपि निमित्तसि नयणा ऐसियभेत्तपि दूसहं मन्ने ।
 किं पुण जं बहु-दिवसे तुह विरहे नाह ! अच्छिस्स ? ॥ १७५ ॥
 ता नाह ! जत्थ वच्चसि अणुगतव्वं मएवि तत्थेव ।
 एव च ठिए कज्ज जं कायव्वं तयं मणसु ॥ १७६ ॥

अन्न च ।

स-ट्ठाणे पत्ताए पाणिगहणं भविस्सई मज्झ ।
 एवंविह-आसाए स-गिहं वच्चामि जइ नाह ! ॥ १७७ ॥
 एत्तो य मज्झ जणओ भणिओवि डु जइ न वच्चई कहवि ।
 जलणप्पहेण रन्ना, कणगपहं मोत्तु निय-नयरे ॥ १७८ ॥
 ता मह का होज्ज गई तुमए सह दंसणपि न डु होज्जा ।
 अच्छउ पाणिगहणं दूरे च्चिय मह मणाणंद ॥ १७९ ॥
 ता किं बहुणा वल्लह ! मेळ्ळींमि तुमं न ताव हत्थाओ ।
 अन्नं ज कायव्वं तं चिय मह आणवेसुत्ति ॥ १८० ॥
 ओ चित्तवेग ! एव तीए भणिए मएवि सल्लंत्तं ।
 जइ एवं ता सुंदरि ! सिग्घ पँठणा भवेसुत्ति ॥ १८१ ॥
 वियलइ जाव न रयणी पेक्खणग-क्खित्त-माणसो जाव ।
 नहवाहण-पमुहो इह लोओ, ता वच्चिमो सुयणु ! ॥ १८२ ॥

१ पृथीतम् (H. P. IV 209) । २ आनाचधिष्यामि । ३ पूर्वगौरवेण = पूर्वा-
 वरण । ४ श्लाघनीयम् । ५ मलिनम् (N P 101) । ६ विहसिम् । ७ जीवितम् । ८
 एतावन्मात्रमापि । ९ अ तिस्रमि. कुलकम् । १० मुच्चामि (H P. IV 91) । ११
 सँलपितम् = उक्तम् । १२ प्रशुणा ।

भणियं च तीए एसा पउणा चिद्धामि नाह ! तुह पुरओ ।
 तत्तो उप्पइओ हं सहसा गयणम्मि सह तीए ॥ १८३ ॥
 जाव' थ कित्तियमेत्तं खेत्तं वच्चामि वल्लहाइ सह ।
 ताव थ तीए भणियं उदरे पीडा ममं जाया ॥ १८४ ॥
 थैक्कं सम्ब-सरीर हियए सूळं सुदूसह एइ ।
 ता सामि ! कुण परित्त सक्केमि न गंतुमहमिण्हि ॥ १८५ ॥
 तत्तो य मए भणिय सुदरि ! सुकुमाल-देहिया त सि ।
 रत्तीए नेव सुत्ता वायइ अइसीयलो वाओ ॥ १८६ ॥
 तेण तुह उदर-पीडा जाया ता मा करेहिसि विसायं ।
 पँउणीकरोमि सिग्घं ओयैरिउं इह निउजम्मि ॥ १८७ ॥
 एवं भणमाणो ह ओयरिओ एत्थ वण-निउंजम्मि ।
 एत्थ निर्वाए दइया पवेसिया कयलि-गेहम्मि ॥ १८८ ॥
 घसिऊण अरणि-कट्ट अग्गी पज्जालिओ मए पच्छा ।
 संसेविय सरीर बहुहा तत्तो मए भणियं ॥ १८९ ॥
 जाया सत्थ-सरीरा सुदरि ! बच्चामु इण्हि निय-ठाण ।
 तत्तो य तीए भणियं पिययम ! एवं करेमोत्ति ॥ १९० ॥
 एवं देवि जणाइ नीहरियाइं तु कयलि-गेहाओ ।
 भो चित्तवेग ! तत्तो दिट्ठो सहसा तुम एत्थ ॥ १९१ ॥
 एसा इ कणगमाला-भगिणी उ पियंगुमंजरी-नामा ।
 तुह उवयार-कँलाओ संपत्ता मित्त ! एवाति ॥ १९२ ॥
 तं जं तुमए पुट्ठ तं सव्वं साहियं मए एयं ।
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं वज्जरिय चित्तगइणा ओ ॥ १९३ ॥
 तत्तो य मए भणियं निग्घण-हियओ त अत्थि मह सरिसो ।
 जेण स-कज्ज-रणं पवेसिओ मित्त ! विसंमम्मि ॥ १९४ ॥
 तुह पुण महाणुभावत्तणेण पर-कज्ज-करण-निरयस्स ।
 अभिवंछियत्थ-सिद्धी निय-पुन्न-पभावओ जाया ॥ १९५ ॥
 ता मित्त ! तुह सरिच्छो निक्कारण-वच्छलो जए नँनो ।
 अइदुल्लहोवि जेणं दइयाए समागओ विहिओ ॥ १९६ ॥
 तह जीवियपि दिन्न तुमए मह एरिसं करित्तेण ।
 ता मित्त ! तुमं मोत्तुं उवगारी नत्थि अन्नोत्ति ॥ १९७ ॥

१ कियन्मात्रम् । २ B खित्त । ३ परिश्रान्तम् । ४ प्रगुणीकरोमि = स्वस्थी-
 करोमि । ५ अवतीर्थ । ६ निवातः = आश्रयः (४ ५) । ७ A °सेविय । ८
 A फला° । ९ मया = चित्रवेगेण । १० विषमे = कष्टे । ११ नन्नो = नान्यः ।

ततो य चित्तगङ्गा भणिय कि उक्कयं मए तुज्ज ? ।
 तं चेव कय सुकयं परिणामे सुदरं जमिह ॥ १९८ ॥
 मुह-रसिय परिणामे य दारुण सज्जणा न संसति^१ ।
 उवगार विस-मीसिय-भोयण-दाणव खुहियस्स ॥ १९९ ॥
 एयस्सवि मह सुदर ! पडिहासइ न सुदरो परिणामो ।
 नहवाहणो हि जेण विज्जा-बल-दप्पिओ चडो ॥ २०० ॥
 दारावहार-वेरं अइगरुय हदि ! एत्थ लोयम्मि ।
 ता भइ ! तुम चित्तसु नित्थारो कह णु रायाओ ? ॥ २०१ ॥
 ततो य मए भणिय विचिंतिएणं तु एत्थ कि बहुणा ? ।
 त चेव किंचि होही ज दिट्ठं मज्झ पुणेहिं ॥ २०२ ॥
 अइदुल्लहावि हु मए संपत्ता विहि-वसेण जह एसा ।
 अन्नपि सुदरं तह ! होही भवियव्वयादिट्ठं ॥ २०३ ॥
 भणइ तओ चित्तगई एव एयं तु निच्छय-मएण ।
 तहवि हु न होइ जुत्ता एसा पाय-प्पसारणिया ॥ २०४ ॥
 ततो य मए भणिय एवं तु वैवत्थियम्मि कज्जम्मि ।
 जं कायव्व संपइ त चेव य इत्थ साहेसु ॥ २०५ ॥
 भणइ तओ चित्तगई पलायण चेव सपय उच्चियं ।
 निय-नयरम्मि वि गमणं संपइ उच्चियं न होइत्ति ॥ २०६ ॥
 महई वेला वट्टइ अच्चताणं इम्मि ठाणम्मि ।
 ता मा करेसु इण्हि काल-क्खेवं महा-भाग ! ॥ २०७ ॥
 तह कहवि हु कायव्व सरीर-हाणी न होइ जह मित्त ! ।
 सुर-नंदणम्मि नयरे अहपि एत्तो गमिस्सामि ॥ २०८ ॥
 जलणप्पहेण समय च संगंथं कट्ठुं असणिविगस्स ।
 तेण विइन्न एय परिणेस्स पुव्व-भव दइय ॥ २०९ ॥
 भो सुप्पइइ ! एवं भणिज्जण पियंगुमजरीइ समं ।
 चित्तगई उप्पइओ पत्तो य कमेण स-ट्ठाणं ॥ २१० ॥
 ततो तमाल-दल-सामलम्मि गयणे अहंपि उप्पइओ ।
 भो सुप्पइइ ! सहिओ दइयाए कणगमालाए ॥ २११ ॥
 नव-वियसिय-अरविंद-विंद-सच्छन्न-सच्छ-सलिलाइं ।
 पुलएतो विउल-सरोवराइं वर-हंस-कलियाइं ॥ २१२ ॥
 फल-भर-विणमिय-साहा-सहस्स-सोहत-साहि-सहियाइ ।

१ उ रसय । २ प्रशसन्तीत्यर्थः । ३ निस्तार = विमुक्तिः । ४ अ चाव ? ।
 ५ व्यवस्थिते । ६ आसीनानाम् । ७ सगत = मैत्रीम् । ८ कृत्वा ।

पिच्छतो गिरि-वर-निज्झराइं कय-कोइल-रवाइ ॥ २१३ ॥
 किनर-सुर-मिड्डणऽद्धांसियाइ सिय-कत-कति-कलियाइं ।
 लंघतां रम्माइ गिरि-वर गुद-साणु-सिहराइ ॥ २१४ ॥
 बह्वविह-धावार-परायणेण सहियाइ खयर-लोएण ।
 पेच्छंतो गामाइयं पमुइय-नर-नारि-पुत्राइ ॥ २१५ ॥
 दक्खिण-दिसा-मुहो ह वच्चामि कमेण जाव गैहणम्मि ।
 दूराओ ताव दिट्ठ तडिळ्ळुया-सच्छह किञ्चि ॥ २१६ ॥
 तं ददुट्ठ मए मणिय किं मञ्जे एरिसं इमं दइए ।
 दीसइ अइतेइँल्लं एतं अम्हाण संमुहयं ॥ २१७ ॥
 मणिय च तीए पिययम ! विज्जू उँक्का व ताव नवि होई ।
 थिर-भावाओ, नवरं होज्ज सुरो सुर-विमाणं वा ॥ २१८ ॥
 ओ सुप्पइट्ठ ! एवं उल्लवमाणेण अम्ह सहसत्ति ।
 भासुर-सरीरधारी समागओ सुर-वरो एक्को ॥ २१९ ॥
 नभिवो य भणइ एसो अवि कुसलं तुम्ह चित्तवेगत्ति ? ।
 परियाणसि भइ ! मम नवत्ति, तत्तो मए मणियं ॥ २२० ॥
 जाणामि कंपि देव सामजेणं, विसेसओ न पुणो ।
 भणियं सुरेण तत्तो चिर-परिचियमवि न याणोसि ॥ २२१ ॥
 विणय-पणएण मणियं इह जम्मे परिचओ न तावत्थि ।
 जइ नवरं अन्न-भवे तुमए सह मह महा-भाग ! ॥ २२२ ॥
 नवरं तुमम्मि दिट्ठे दिट्ठी आणदिया मण सुँइयं ।
 आणामि तेण कोवि हु पुज्व-भवे आसि संबंधो ॥ २२३ ॥
 एवं च मए मणिं पँयढीकाउ फुरंत-तेइँल्लं ।
 वज्जरइ सुर-वरो सो मित्त ! मणिं गेण्ह एयति ॥ २२४ ॥
 मणिणो संमप्पणत्थं समागओ सुयणु ! तुह समीवम्मि ।
 तम्हा विसहर-महणं गेण्हसु पवर मणिं एय ॥ २२५ ॥
 लत्तो य मए मणियं सुर-वर ! वज्जरसु ताव मह एय ।
 निक्कारणा पविच्ची न होइ जं उत्तमा वित्ति ॥ २२६ ॥
 ता केण कारणेण मज्झ समप्पोसि दिव्व-मणिमेयं ? ।
 पुज्व-भवे संबंधो तुमए सह आसि को मज्झ ? ॥ २२७ ॥

१ अवेच्छं । २ अघ्याधितानि=अधिष्ठितानि । ३ गहने=निजलस्थाने (ख D
 II. ४२) । ४ तेइँल्लं=तेजस्वि । ५ आयत्तं=भागच्छत् । ६ विद्युत् । ७ उक्का । ८ मुदित्तं=
 हर्षितम् । ९ B° णिय । १० प्रकटीकृत्य । ११ समपणार्थम् । १२ B गिण्ह° ।

तत्तो य चित्तगइणा भणिय किं उवकयं मए तुज्झ १ ।
 तं चेव कय सुकय परिणामे सुदर जमिह ॥ १९८ ॥
 मुह-रंसिय परिणामे य दारुण सज्जणा न संसति^१ ।
 उवगार विस-मीसिय-भोयण-दाणव खुहियस्स ॥ १९९ ॥
 एयस्सवि मह सुदर । पडिहासइ न सुदरो परिणामो ।
 नहवाहणो हि जेण विज्जा-बल-दप्पिओ चडो ॥ २०० ॥
 दारावहार-वेर अइगरुय हदि । एत्थ लोयम्मि ।
 ता भइ । तुम चित्तसु नित्थारो कह णु रायाओ ? ॥ २०१ ॥
 तत्तो य मए भणिय विचित्तिएण तु एत्थ किं बहुणा ? ।
 त चेव किंचि होही ज दिट्ठं मज्झ पुजेहिं ॥ २०२ ॥
 अइदुल्लहावि हु मए सपत्ता विहि-वसेण जह एसा ।
 अब्बपि सुदरं तह । होही भवियव्वयादिट्ठं ॥ २०३ ॥
 भणइ तओ चित्तगई एवं एयं तु निच्छय-मएण ।
 तहवि हु न होइ जुत्ता एसा पाय-प्पसारणिया ॥ २०४ ॥
 तत्तो य मए भणिय एवं तु वैवत्थियम्मि कज्जम्मि ।
 अं कायव्व संपइ त चेव य इत्थ साहेसु ॥ २०५ ॥
 भणइ तओ चित्तगई पलायणा चेव सपय उचियं ।
 निय-नयरम्मिवि गमणं संपइ उचियं न होइत्ति ॥ २०६ ॥
 महई वेला वट्टइ अञ्छताणं इमम्मि ठाणम्मि ।
 ता मा करेसु इण्हि काल-क्खेवं महा-भाग । ॥ २०७ ॥
 तह कहवि हु कायव्व सरीर-हाणी न होइ जह मित्त । ।
 सुर-नंदणम्मि नयरे अहंपि एत्तो गमिस्सामि ॥ २०८ ॥
 जलणप्पहेण समय च संगैयं कट्टुं असणिविगस्स ।
 तेण विइन्न एयं परिणेस्सं पुव्व-भव-दइयं ॥ २०९ ॥
 भो सुप्पइह । एवं भणिऊण पियंगुमजरीइ समं ।
 चित्तगई उप्पइओ पत्तो य कमेण स-ट्ठाणं ॥ २१० ॥
 तत्तो तमाल-दल-सामलम्मि गयणे अहंपि उप्पइओ ।
 भो सुप्पइह । सहिओ दइयाए कणगमालाए ॥ २११ ॥
 नव-वियसिय-अरविंद-विंद-संछन्न-सच्छ-सल्लिडाइं ।
 पुलएतो विउल-सरोवराइं वर-हंस-कलियाइं ॥ २१२ ॥
 फल-भर-विणमिय-साहा-सहस्स-सोहत-साहि-सहियाइ ।

१ B रसय । २ प्रशसन्तीत्यर्थः । ३ निस्तार = विमुक्तिः । ४ A घाय^२ ।
 ५ व्यवस्थिते । ६ आसीनानाम् । ७ सगत = मैत्रीम् । ८ कृत्वा ।

पिच्छतो गिरि-वर-निञ्चराइं कय-कोइळ-रवाइं ॥ २१३ ॥
 किनर-सुर-मिहुणऽद्वांसियाइ सिय-कत-कति-कळियाइं ।
 लंघता रम्माइ गिरि-वर-गुरु-साणु-सिहराइ ॥ २१४ ॥
 बह्विह-धावार-परायणेण सहियाइ खयर-लोएण ।
 पेच्छंतो गामाइय पमुइय-नर-नारि-पुजाइ ॥ २१५ ॥
 दक्खिण-दिसा-मुहो ह वच्चामि कमेण जाव गैहणम्मि ।
 दूराओ ताव दिट्ठ तडिळ्ळया-सच्छह किञ्चि ॥ २१६ ॥
 तं दट्ठु मए भणियं किं भन्ने एरिसं इमं दइए । ।
 दीसइ अइतेइँल्लु एंतं अम्हाण संमुहयं ॥ २१७ ॥
 भणिय च तीए पिययम ! विज्जू उँक्का व ताव नवि होई ।
 थिर-भावाओ, नवरं होज्ज सुरो सुर-विमाणं वा ॥ २१८ ॥
 भो सुणइट्ठ ! एवं उल्लवमाणाण अम्ह सहसत्ति ।
 भासुर-सरीरधारी समागओ सुर-वरो एक्को ॥ २१९ ॥
 नमिओ य भणइ एसो अवि कुसल तुम्ह चित्तवेगत्ति । ।
 परियाणसि भइ ! मम नवत्ति, तत्तो मए भणियं ॥ २२० ॥
 जाणामि कंपि देव सामनेणं, त्रिसेसओ न पुणो ।
 भणियं सुरेण तत्तो चिर-परिचियमवि न याणेसि ॥ २२१ ॥
 विणय-पणएण भणियं इह जम्मे परिचओ न तावत्थि ।
 जइ नवरं अन्न-भवे तुमए सह मह महा-भाग ! ॥ २२२ ॥
 नवरं तुमम्मि दिट्ठे दिट्ठी आणंदिया मण मुँइयं ।
 आणामि तेण कोवि हु पुव्व-भवे आसि संबंधो ॥ २२३ ॥
 एवं च मए भणिं पैयडीकाउं फुरंत-तेइल्लं ।
 वज्जरइ सुर-वरो सो मित्त ! मणिं गेण्ह एयति ॥ २२४ ॥
 मणिणो सैमप्पणत्थं समागओ सुयणु ! तुह समीवम्मि ।
 तम्हा विसहर-महण गेण्हसु पवर मणिं एय ॥ २२५ ॥
 तत्तो य मए भणियं सुर-वर ! वज्जरसु ताव मह एय ।
 निक्कारणा पविच्ची न होइ जं उत्तमा वित्ति ॥ २२६ ॥
 ता केण कारणेणं मज्झ समप्पेसि दिव्व-मणिमेयं ? ।
 पुव्व-भवे संबंधो तुमए सह आसि को मज्झ ? ॥ २२७ ॥

१ अ पेच्छं । २ अध्यासितानि=अधिष्ठितानि । ३ गहने=निर्जलस्थाने (H. D
 II. 82) । ४ तेइल्लु=तेजस्वि । ५ आयत=भागच्छत । ६ विबुत् । ७ उक्का । ८ मुदित=
 हर्षितम् । ९ B^o णिय । १० प्रकटीकृत्य । ११ समर्पणार्थम् । १२ B गिण्ह^o ।

तत्तो सुरेण भणिय पैत्यावो वित्थरस्स न इ एसो ।
 सयलाऽऽवया-विणास गणहसु एयं मणि ताव ॥ २२८ ॥
 भणिय च मए किंचिह मज्झ कत्तावि आवया होही ।
 तत्विगमत्थ सुर-वर ! जेण समप्पेसि मणिमेयं ? ॥ २२९ ॥
 भणिय सुरेण सुंदर ! तुह चरिय सब्बमेव विज्जाए ।
 पन्नत्तीए सिद्धं नह्वाहण-राय-तणयस्स ॥ २३० ॥
 दइयावहार-कुविआ अमरिस-वस-फुरफुरत-अहरैल्लो ।
 बद्ध-नहयर-परियरिओ तुज्झ बहडाए सच्चलियो ॥ २३१ ॥
 तुज्झ अणुमग्ग-ल्लगो आसन्नो च्चव वट्टइ इयाणि ।
 तत्ता जीवतयरी होही तुह आवया गरुई ॥ २३२ ॥
 एयस्स पमावाओ नित्थैररिहिसि आवइ सुभीमंपि ।
 ता गिण्ह इम सुदर ! दिव्व-मणि पाण-रक्खंटा ॥ २३३ ॥
 वंधसु निज्जुत्तिमगे गुत्तं कुतल-कलाव-मज्झम्मि ।
 नह्वाहणाविज्जाणं पडिघाय-समत्थमैच्चत्थ ॥ २३४ ॥
 अइ पुण कहवि हु उवसमइ नेय तत्विहिय-वेयणा-निवहो ।
 ता मणि-ज्जेण देह सिंचेयव्वं पयत्तण ॥ २३५ ॥
 एवं विहिए होहिसि पण्ह-विणो पुण-णव-सरीरो ।
 ता एस मणी संयय संनिहेओ भइ ! कायव्वो ॥ २३६ ॥
 सयमेव अहापि तुम सुदर ! रक्खंमि ताओ खयराओ ।
 नवर समुच्छुगो हं अइगरुय-पओयण-वसेण ॥ २३७ ॥
 ता तं पओयणमहं क्षाडित्ति सपाडिऊण एहामि ।
 काहामि सयल-सुत्थं मा काहिसि अन्नहामाव ॥ २३८ ॥
 अन्न च तेण समय विज्जा-बल-दप्पिएण खयरेण ।
 मा काहिसि सगामं गरुओ विज्जाहिं तुँह ज सो ॥ २३९ ॥
 अइदुक्करं हि जइवि इ एय पुरिसाहिमाण-जुत्ताण ।
 कारण-वसेण तहवि इ जुद्धारंभो न कायव्वो ॥ २४० ॥
 जं तेण समं जुज्झे अवस्स तुह होइ पाण-चारत्ति ।
 ता मह वयणाउ तुमे वीरहडी नेव कायव्वा ॥ २४१ ॥

१ प्रस्तावः = प्रसङ्गः = अवसर इति यावत् । २ A किंचिह । ३ B °हो ।
 ४ जीवान्तकरी = जीवितव्यविनाशकारिणी । ५ निस्सरीध्यसि = उल्लङ्घिष्यसे । ६
 उस्तमाहं = मस्तकम् । ७ अन्नत्थं = अन्नार्थम् । ८ एज्जामि । ९ सुत्थ = समीचीनम् ।
 १० त्वत् । ११ युद्धम् ।

किंच ।

संकुड्य केसरी जं उप्पइउभणो गयस्स वहणट्ठा ।
 सौंडीरत्त किं तत्तिएण उवहासयं ल्हइ ? ॥ २४२ ॥
 लद्धावसरो पच्छ साहिय-विज्जो करिज्ज ज र्हेइयं ।
 झाड-पळियंचणेणवि तुरिय-गई सिग्गवो च्चव ॥ २४३ ॥

किं बहुणा ? ।

एसो व्विय दिव्व-मणी मद-पभावाओ तस्स विजाओ ।
 काही, किं तुह कज्जं स-सरीरायास-करणेण ? ॥ २४४ ॥
 एवं सुरेण भणिए काऊणं अंजळिं पयत्तेण ।
 विहिय-पणामेण मए भणिय जं आणवेसित्ति ॥ २४५ ॥
 बहु-माण-पुव्वयं अह दिव्व-मणी सुर-वरेंण मह सीसे ।
 बद्धो निय-हत्थेणं सरीर-रक्खा य विहियत्ति ॥ २४६ ॥
 बद्धे मणिमि सहसा गरुय-पमोओ मणमि संजाओ ।
 भो सुप्पइट्ठ ! नट्ट मयं असेसं सरीराओ ॥ २४७ ॥

संभोसिउं ह्य-गुरु-भय नेह-सार मम सो

कंता-जुत्तं विविह-त्रयणालाव-संभासणाए ।

तत्तो दित्ती-भरिय-गयणो निज्जियाणंग-रूवो

देवो पत्तो तुरिय-गमणो ज्ञात्ति अइसणत्ति ॥ २४८ ॥

साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।

रागग्गि-दोस-विसहर-पसमण-जळ-भंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

एसोवि परिसमप्पइ दिव्व-मणि-समप्पणोत्ति नामेण ।

सुरसुंदरी-कहाए सत्तमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥ छ ॥

॥ सप्तमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ १७५० ॥ छ ॥

अहयंपिं तओ दक्खिण-दिसा-मुहो सह पियाए संचळिओ ।

चित्तेमि य किं काही खयरो नहवाहणो इण्हि ? ॥ १ ॥

कय-सुर-रक्खस्स महं बहु-विज्जा-दप्पिओवि सो खयरो ।

न हु सक्खिस्सइ काउं अययारं गरुय-रोसोवि ॥ २ ॥

१ तावता । २ सचित्तम् = अमीष्टम् । ३ झाड = लतागहनम् (B D III 57)
 तत्र प्रत्यक्षनेनापि परित्रमणेनापि । ४ क्षीप्रिगामी । ५ समाष्य । ६ A °पि इ° ।
 ७ A °सामिष्णु° । ८ अयकारम् ।

अहवा किं मह इमिणा विंचितिएणेह फग्गुं-भूएण ।
 होही किंचि मम चिय ज दिट्ठं पुव्व-कम्मेहिं ॥ ३ ॥
 दिव्व-मण्णो पभावा संनिञ्जेण च तहय देवस्स ।
 पुत्ताणुभाव-सरिसं होही भवियव्वया-दिह ॥ ४ ॥
 एमाइ-बहुं-विगप्पे चित्तेमाणो वयामि जा तत्थ ।
 ताव य मह दइयाए भणिय मय-वेविर-त्तणूए ॥ ५ ॥
 हा नाह ! कोवि एसो दीसइ एतोऽणुमग्गमम्हाण ।
 विज्जाहर-परियरिओ मन्ने नहवाहणो होही ॥ ६ ॥
 ता पिय ! किंपि उवायं चित्तसु पीढा न होई जह तुम्ह ।
 अहयंपि विरह-गुरु-दुक्ख-भाइणी जह न होमिचि ॥ ७ ॥
 बलिय-ग्गीवं त्तित्तो पुलोइऊणं मएवि सलत्तं ।
 एमेव कीस सुंदरि ! गरुय-विसाय समुव्वहासि १ ॥ ८ ॥
 जइ ता अंतकिओवि हु एज्जे इमो खयर-विद-परियरिओ ।
 ता होज्ज भयं गरुयं, विन्नाए किं भयं सुयणु ! १ ॥ ९ ॥
 देवेण चैव कहियं आगमणमिमस्स तुज्झ पच्चक्ख ।
 ता किं एय ददुत्तं भयाउरा सुयणु ! संजाया ? ॥ १० ॥
 देवस्स दिव्व-मण्णो पभावो सुयणु ! सुंदरं होही ।
 मा मा कुणसु विसायं एतं ददुत्तं एयति ॥ ११ ॥
 अन्नो न कोवि इण्हं काउ सक्किज्जए उवाउत्ति ।
 एसो जं सिग्घ-गई आसनो वट्टइ इयाणिं ॥ १२ ॥
 दूरवि न सक्किज्जइ उक्कड-विज्जस्स नासित्तमिमस्स ।
 किं पुण लोयण-विसए पत्तेहिं सुयणु ! अम्हेहिं १ ॥ १३ ॥
 ता होउ पिए । किंचिवि जं दिट्ठं मज्झ पुव्व-कम्मेहिं ।
 नवि किंचि सोईएणं इह लब्भइ जीव-लोगम्मि ॥ १४ ॥
 एवं च मए भणिए मुंचती थूल-असुय-पवाह ।
 गरुय-अय-सोय-त्तविधा सा बाला इय पुणो मणइ ॥ १५ ॥
 हा ! नाह ! पाण-वल्लह ! हय-विहिणा पाव-कारिणी अहय ।
 वसेस्सव फल-समओ तुह विणासाय विहियत्ति ॥ १६ ॥
 जइ तइया मण-वल्लह ! पाण-ञ्चाओ मए कओ होतो १० ।

१ फलपुभूतेन = व्ययंरूपण । २ आनिधेन = साहाय्येन । ३ अ इतो । ४
 अत्तकित्तः = अलक्षित । ५ एयात् = आगच्छत् । ६ अ सुणसु । ७ नासित्तं इम-
 स्स = मण्डमस्मात् (M. P. III, 134) । ८ शोचितेन = विचिन्तनेन । ९ वल-
 लहस हि विनाक्षयमयशामीष्ये एव फलोद्गमो भवति । १० अभविष्यत् ।

ता किं एरिस-गरु-आवईए त नाहं ! निवडंतो ? ॥ १७ ॥
जइ गब्भाओ पैडंता बालत्ते वावि जइ मैया होंता ।
ता किं मज्झ निमित्ते होज्ज इमा आंवया तुज्झ ? ॥ १८ ॥
एसो मुह-महुरोवि हु परोप्परं अन्ह गरुय अणुराओ ।
गब्भोव्व बेसैरैए जाओ गरु-आवया-हेऊ ॥ १९ ॥
इण्हि च तुम सामिय ! कम्म अवलंबिऊण धक्को सि ।
आवय-निवारणत्थं न चित्ते किंचिवि उवायं ॥ २० ॥
तत्तो य मए मणिय मा सुंदरि ! कुणसु किंचिवि विसायं ।
आवियारिय कय-कब्ज एरिसयं होइ नणु सुयणु ! ॥ २१ ॥
अप्प-बल च पर-बल अणवेक्खिय आढवेइ जो कज्जं ।
अंबमाण-पाण-वासं अवस्सै सो पावए पुरिसो ॥ २२ ॥
नीईए वट्टमाणा मणुया न ल्हंति आवया-निवहं ।
सुयणु ! मए का नीई तुमं हरंतेण विहियत्ति ? ॥ २३ ॥
विहिय राय-विरुद्धं अणुराय-पर-व्वसेहिं अम्हेहिं ।
ता इण्हि आवयाए सुयणु ! विसाओ न कायव्वो ॥ २४ ॥

सिं ।

एवं ठिएवि सुंदरि । अणुकूलो कहवि जइ विही होइ ।
ता आवयावि अन्हं परिणामिही संपैयत्तेण ॥ २५ ॥
बलिओ हु इमो सत्तू ताव य सज्जो न पुरिसगारस्स ।
पुव्वं-भव-निम्मिएहिं वारिज्जइ नवरि पुत्तेहिं ॥ २६ ॥
जइ ताव अत्थि पुत्तं किं कज्जं सुयणु ! पुरिसगारेण ? ।
अह नत्थि किंचि पुत्तं विहलो ता पुरिसगारोवि ॥ २७ ॥
एक्कत्तो मह पुत्तं अन्नत्तो दप्पिओ इमो सत्तू ।
पेच्छामो ता सुंदरि ! कस्स जओ होज्ज एंयाण ? ॥ २८ ॥
एमाइ-बहु-विगप्पं उल्लवमाणो पियाए सह जाव ।
मो सुप्पइइ ! पत्तो तुरिय-गई इह पएसम्मि ॥ २९ ॥
ताव य तुरिययर-गई पत्तो नहवाहणो मह समीव ।

१ न्यपतिष्यः । २ अपतिष्यम् । ३ मृता । ४ आपत् । ५ वेवरी = अश्व-
तरी । ६ स्थितः (H. P. D. VI. 1) । ७ आविचार्य । ८ अन्वेष्य = अपर्यालोच्य ।
९ आढवेइ = आरमते (H. P. IV. 155) । १० असमानं च प्राणनाशश्च तयोः
समाहारः । ११ B अवसो । १२ परिणत्यति । १३ सपत्त्वेन = संपत्तिभावेन =
आपत्तिरपि सपत्तिरूपा भविष्यतीति भावः । १४ मत्पुण्य-शत्रुदर्पयोर्मध्य इत्यर्थः ।

रोसायासासंजिय-सोय-जलोहलिय-गंड-यलो ॥ ३० ॥
 मणिय च तेण रे ! रे खयराहम ! कथ वच्चसे इन्हि ? ।
 इह-पर-लोय-विरुद्धं एरिस कम्मं समायरिउं ? ॥ ३१ ॥
 काउं राय-विरुद्धं नासंतो कथ छुट्ठसे पाव ! ? ।
 स्यार-साल-वडिओ ससउव्व विणस्तसे इण्हि ॥ ३२ ॥
 रे ! रे ! केण वलेणं एरिस-कम्मं तुमे समायरियं ? ।
 हरिऊण मह मैहेलं नासंतो कथ छुट्ठिहिसि ? ॥ ३३ ॥
 रे मूढ ! केण दिन्ना तुह बुद्धी एरिसा अहम्मेषण ? ।
 अहवा कुविओ डडवो पुगिसं कि हणइ लैरडेण ? ॥ ३४ ॥
 रे मूढ ! पुन्न-वडिजय ! उम्मग-पयट्ट ! नट्ट-मज्जाय ! ।
 कुविओ तुज्झ कैयंतो तेण तुमे एरिसं विहिय ॥ ३५ ॥
 जेण वलेण एय राय-विरुद्धं तुमे समायरियं ।
 तं कुणसु इण्हि पयद मा मणिहिसि जं न मणियंति ॥ ३६ ॥
 एसो तुह तिकखेण सीस छिट्ठामि अद्ध-चंदेण ।
 जइ अत्थि पोरिसं किंचि होसु ता जुज्झ-सज्जोत्ति ॥ ३७ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं मणिरूण तेण गरुय-रोसेण ।
 आयदिहूण घणुहं मुक्को मह संमुहो वाणो ॥ ३८ ॥
 अह तो घणुह-विमुक्को वेगेणागम्म मन्झ आसन्ने ।
 आवडिउव्व सिलाए वैलियो पञ्चा-मुहो जत्ति ॥ ३९ ॥
 तं दट्ठुं सो खयरो विम्हिय-हियओ ससंकिओ किंचि ।
 खणमेगमच्छिरूणं इय वज्जरिउं समाहत्तो ॥ ४० ॥
 जइ कहवि खुद-विज्जा-पभावओ मह सरो पडिक्खलियो !
 तहवि न छुट्ठसि इण्हि अँगोयाईण सत्थाण ॥ ४१ ॥
 एव च मणतेणं तेण आवाहियाइं सत्थाइं ।
 अँहिमतिय मंतेहिं मुंचइ इक्किक्कयं कमसो ॥ ४२ ॥

अविय ।

उद्धित-फुल्लिगालं फुरंत-जाला-सहस्स-संवैलियं ।

१ B युग्मम् । २ सुषकार-शाला-पतितः । ३ महिला = भार्या । ४ मुख्यसे ।
 ५ अघमेषण = पापेन । ६ लघुडा = लोहमयी यष्टिः । ७ कृतान्तो = यमः । ८
 उर्ध्वचन्द्रो = बाणविशेषः । ९ आकृष्य (H P. IV. 187) । १० वलितः = प्रति-
 गतः । ११ आमंत्रयादीनां शस्त्राणाम् । १२ आवाहियं = आरवितम् (H P. IV. 94)
 १३ अभिनन्त्य । १४ उत्तिष्ठन्त ऊर्ध्वं गच्छन्तो ये स्फुलिङ्गा अग्निकणास्ते सन्त्यस्य
 तत्तथा (H. P. II. 159) । १५ संवलित = व्याप्तम् ।

अग्रेयं अङ्गीम मञ्जु वंहट्टाए पैट्टवियं ॥ ४३ ॥
 तपि ह्नु मह आसन्ने मणि-प्पभावाओ होउमसमत्थ ।
 पासे संभामिऊण विञ्जाय झत्ति तत्तो य ॥ ४४ ॥
 चारुण-चायव्वाइं पट्टवियाइ कमेण सत्थाइ ।
 ताणिवि मणि-प्पभावा दूरिच्चिय मह विलीणाइं ॥ ४५ ॥
 अह ताणि अमोहाणिवि पैडिहय-सत्तीणि दट्टु सत्थाणि ।
 जाओ विच्छाय-मुहो राय-सुओ विरुहयक्खत्तो ॥ ४६ ॥
 खणमेगमच्छिऊण पुणोवि सो एरिसं समुल्लवइ ।
 रे खयराहम ! दप्प मा ह्नु करिञ्जासि निय-चित्ते ॥ ४७ ॥
 मह मतस्स पभावा विञ्जाए वावि आसहीए वा ।
 एमाइ सत्थाइं निहय-पयावाइ जयाइ ॥ ४८ ॥

अओ ।

मंतेण व ततेण व हंतुं सक्कति नेव एयाइं ।
 किंतु निसुणेसि कारणमेतेहिं ज न निहओ तं ॥ ४९ ॥
 एसो ह्नु पावकारी सुह-मच्चूए न च्चव जोग्गोत्ति ।
 ता दुह-भारेण इमां मारेयव्वो तुमे कुमर ! ॥ ५० ॥
 इय मञ्जु सिक्खणत्थं हआं तुम नेव दिव्व-सत्थेहिं ।
 न उओ तुह विञ्जाहिं हम्मइ सत्तीओ एएसिं ॥ ५१ ॥
 ता इण्हि भंहे न छुट्टसि पायाळ जइवि पविससे मूढ ! ।
 मारोवि^१ अहव विप्पइ हत्त ! तंइञ्जम्मि उँडुणे ॥ ५२ ॥
 रे खयराहम ! इण्हि कत्तो मह जासि दिट्ठि-पह-पडिओ ? ।
 दुह-मच्चूए एसा मारमि तुम न संदहो ॥ ५३ ॥
 ओ सुप्पइट्ट ! एवं भणिऊण गरुय-अभिनिवेसणं ।
 नहवाहणण नागिणि-विञ्जा आवाहिया तत्तो ॥ ५४ ॥
 भांसण मुयगेहिं खणेण वेढिय उग्ग-विस-वियारोहिं ।
 सव्वंगंसु बद्धो सराग-जीवोव्व कम्मंहिं ॥ ५५ ॥
 तत्तो महत्त-वियणा पौँउव्वमूया मम तओ देह ।
 गयणाओ निवडिओ हं मुयंग-भारेण मूमीए ॥ ५६ ॥

१ वनार्थम् । २ प्रस्थापितम् = प्रेषितम् । ३ विद्यात् = विनष्टम् । ४ अमा-
 धानि = अव्यर्थाणि । ५ प्रातिहता । वनघ्ना शक्तिर्येषा तानि । ६ विस्मयाऽऽक्षिप्तः ।
 ७ सुखमृत्याः । ८ दुःखमारण = दुःखबहुलमरणम् । ९ B युगमम् । १० मत् ।
 ११ मयूरोजपे । १२ तृतीयस्मिन् । १३ उडुण = उडयनम् । १४ प्रादुर्भूता ।

वियणाए विन्भलगो सँवळि-तरुणो इमस्स हिट्ठम्मि ।
 गय-चेयणोव्व जाओ भुयंग-संघाय-उव्वसो ॥ ५७ ॥
 सावि मह पाण-दइया गरुयं दट्ठूण आवयं मज्झ ।
 अइदुक्खिया वराई रोयंता धेग्वर-सरेण ॥ ५८ ॥
 हा अज्जउत्त ! वल्लह ! एय-अणत्थस्स कारिणी अहयं ।
 हा ! पाविट्ठा तइया किं न मया मयण-पच्चक्ख १ ॥ ५९ ॥
 हा ! कह मज्झ निमित्ते पिययम ! अइगरुय-आवयं पत्तो ।
 हा ! अज्जउत्त ! इण्हि तुह विरहे नत्थि मह जीय ॥ ६० ॥
 भो भो धणदेव ! इमं सोउ खयरस्स भासियं तँस्स ।
 एत्थंतरम्मि य मह एस विगप्पो समुप्पन्नो ॥ ६१ ॥
 महिल्ला-पलाव-सदो पुब्बि जो आसि इह मए निसुओ ।
 एय-दइयाए नूणं सो होही कणगमालाए ॥ ६२ ॥
 तत्तो य पुरिस-सदो तयणतरंभव जो मए निसुओ ।
 नहवाहणस्स होही सो सदो एय-सत्तुस्स ॥ ६३ ॥
 अहवा किं मह इमिणा विचिंतिएण तु ताव निसुणेमि ।
 जं किंचि कहइ एसो निय-चरियं चित्तवेगोत्ति ॥ ६४ ॥
 एवं विचिंतिऊणं तत्तो धणदेव ! सुणिउमौदत्तो ।
 तव्वयणमहं सब्बं, अह सो एवं समुल्लवइ ॥ ६५ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं विलवता बड्ढविह सुदुक्खत्ता ।
 नहवाहणेण नीया मज्झ पिया कणगमालत्ति ॥ ६६ ॥
 अहयपि तओ दुसह-विसहर-कय-वेयणाए वेधतो ।
 दइया-विओय-गुरु-दुक्ख-ताविओ जाव चिट्ठामि ॥ ६७ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! ताव य तुमपि इह आगओ पएसम्मि ।
 तुमए मणि-नीरेणं एसो मेळ्हाविओ अहय ॥ ६८ ॥
 ता भो ! तुमए दिन्न मह जीय एत्थ नत्थि सदेहो ।
 मणिणो य पभावाओ न य डँक्को दुदुट्ठ-सप्पेहि ॥ ६९ ॥
 अजह कह मह जीयं हविज्ज गुरु वेयणा-परैद्वस्स ।
 कीणोस-वयण-सँच्छह-भीसण-भुयगोहँ-गाहियस्स ? ॥ ७० ॥

१ विहल्ल = व्याकुलम् अत्र यस्य स तथा । २ चाल्मलीतरोः । ३ गद्गदसरेण ।
 ४ चित्रवेगस्य । ५ ध्रुत (H P 31) । ६ एतस्य दयिता एतद्दयिता तस्या । ७
 आरब्धः = आरम्भ कृतवान् । ८ वेपमानः = कम्पमानः । ९ मेळ्हाविओ = मोचितः
 (H P IV 91) । १० B युगम् । ११ दधः (H P II 2) । १२ उँक्क
 NOTE P. 110 । १३ कीनाओ = यम । १४ SEE NOTE P 56 । १५ ओधः = समूहः ।

तं जं तुमए पुढं केण तुमं एरिसाए महईए ।
 खित्तो सि आवयाए तं सब्बं साहिय एय ॥ ७१ ॥
 इय भो घणदेव ! तथा सोउ खयरस्स भासियं तस्स ।
 तत्तो थ मए एय विच्चित्तियं नियय-चित्तम्मि ॥ ७२ ॥
 पेच्छ नरा विबुहावि हु अणुराय-परवसा विसय-गिद्धा ।
 पारिविती आवयाओ विविहाओ एत्थ संसारे ॥ ७३ ॥
 अच्छउ ता पर-लोगे इहं व पारिविती गरुय-दुक्खाइं ।
 राग-विमोहिय-चित्ता कज्जाकज्ज अयाणता ॥ ७४ ॥
 सारीर-माणसाण दूसह-दुक्खाण कारण पढम ।
 इह पर-लोए घोरो रागो च्चिय सयल-जीवाणं ॥ ७५ ॥
 रागघा इह जीवा दुल्लुह-लोयम्मि गाढमणुरत्ता ।
 जं वेइंति असायं कत्तो त हंदि ! नरएवि ? ॥ ७६ ॥
 वल्लुह-विओय-तविया असमजस-चिट्ठिधाइ कुणमाणा ।
 नरए नेरइया इव निच्च चिय दुक्खिया होंति ॥ ७७ ॥
 वह-बध-मारणाइं लहति रागेण मोहिया जीवा ।
 वच्चंति दुग्गईए सहंति विविहाइं दुक्खाइ ॥ ७८ ॥
 रागो हि दुक्ख-रूवो रागो च्चिय सयल-आवया-हेऊ ।
 राग-परद्धा जीवा ममांति भव-सागरे घोरे ॥ ७९ ॥
 ताव च्चिय परम-सुहं जाव न रागो मणम्मि उच्चरइ ।
 हृदि ! सरागम्मि मणे दुक्ख-सहस्साइ पविसंति ॥ ८० ॥
 एमाइ च्चित्तिऊण घणदेव ! मए इम तु वज्जरिय ।
 भो चित्तवेग ! इण्हि मा कीरउ कोवि सोगोत्ति ॥ ८१ ॥
 जं एसो संसारो एरिस-दुक्खाण नियय-आवासो ।
 पत्ताए आवयाए तेण विसाओ न कायव्वो ॥ ८२ ॥
 जर-मरण-रोग-वल्लुह-विओग-बहुलम्मि एत्थ संसारे ।
 जम्हा स-कम्म-जणिय जायइ जीवाण दुक्खति ॥ ८३ ॥
 तो मणइ चित्तवेगो भइ ! विसाओ न कोवि मह अन्नो ।
 एकच्चिय मह च्चिंता कुणइ मणे दूसहं दुक्खं ॥ ८४ ॥
 सा कह वरई होही नीया नहवाहणेण रुयमाणी ।
 जीवइ व नवा इण्हि ददुं मह तारिसमवत्थं ! ॥ ८५ ॥

१ वेदयन्ति = अनुभवन्ति । २ असात = दुःखम् । ३ तविया = तप्ताः । ४
 चेष्टितानि = व्यापाराः । ५ परद्धा = पीडिताः (अ. P. 110) । ६ प्रादुर्भवति ।

एव च जाव साहइ सो खयरो मञ्ज भद ! धणदेव ! ।
 एत्थतरम्म निसुणसु जो वुत्ततो तहि जाओ ॥ ८६ ॥
 एक्को कमल-दलऽच्छो पिहुवच्छो सुर वरो तहि सहसा ।
 ओइओ गयणाओ उँज्जोइतो दिसा-वल्यं ॥ ८७ ॥
 दट्ठु समागयं त वियसिय-वयणो य चित्तवेगो सो ।
 अब्भुँट्टिऊण पणमइ त देवं परम-विणएण ॥ ८८ ॥
 अह सो सुहासणत्थो तियसो सलवइ भद ! तुह कुसलं ? ।
 मणिणो य पमावाओ नित्थिन्ना आवया विउला ? ॥ ८९ ॥
 तो भणइ चित्तवेगो तुम्ह पमावाओ सर्पयं कुसलं ।
 ता सपइ मह साहसु महत्त-कोऊहल इत्थ ॥ ९० ॥
 पुव्व-भवे संबधो तुमए सह आसि को मम देव ! ? ।
 केण व कज्जेण तुम आसि गओ उच्छुगो तइया ? ॥ ९१ ॥
 तत्तो य भणइ तियसो इमंण कज्जेण आगओ सुयणु ! ।
 ता एग-मणो होउं साहिप्पतं निसामेहि ॥ ९२ ॥
 जब्बुईवे इहइं एरवए अत्थि आरिए देसे ।
 विजयवई नामेण नयरी सुर-नयरि-सकासा ॥ ९३ ॥
 तीएवे सुविक्खाओ धणभूई नाम आसि सत्थाहो ।
 दक्खिन्न-दया-जुत्तो उज्जुत्तो जइण-धम्मम्मि ॥ ९४ ॥
 चंदोव्व कला-निलेओ गयव्व निच्च पयइ-वर-दौणो ।
 अणुयत्तिर्ये-मित्तो वासरोव्व बुह-लोय-मण-इड्डो ॥ ९५ ॥
 तस्स य पसंत-रूवा पइ-व्वया सच्च-सील-दय-जुत्ता ।
 भज्जा सुदर-देहा सुदरि-नामा सुविक्खाया ॥ ९६ ॥
 विमलं सावग-धम्मं सम्मं अह ताण पालयताण ।
 वच्चति वासराइ सुसाहु-जण-भत्ति-जुत्ताण ॥ ९७ ॥
 अह अन्नया कयाइवि पहाण-सुविणेहिं सुइयं तणय ।
 सा सुंदरी पसूया पभूय-सुह-लक्खणाइन्नं ॥ ९८ ॥
 निज्जिय-अणंग-रूवं तेएण य दिणयरस्स सारिच्छ ।
 सोमं ससि-बिब पिर्वे जिणिंद-धम्मव सुह-अणयं ॥ ९९ ॥

१ वृथुवहाः । २ उदयोत्तयन् । ३ अभ्युत्थाय । ४ साप्रत = संप्रति । ५ अ
 एत्थ । ६ आर्ये । ७ सफाशा = शुद्धा । ८ सत्थाहो = सार्थवाहः । ९ अ लयो ।
 १० दानं त्यागः, मदक्ष । ११ सत्कृतमित्रः, वासरपक्षे मित्रः सूर्यः, धनभूतिपक्षे
 मित्राणि सुदरः । १२ पिब = इवार्थेऽन्वयनिर्द्देश् (II, P II, 182) ।

अहत्तस्त बारसाहे षोलीणे नियय-जणणि-जणएहि ।
 गरुय-पमोएण कय विहिणा नाम सुधम्मोत्ति ॥ १०० ॥
 धणवाहणाभिहाणो बीओ कालेण से सुओ जाओ ।
 सोवि ङु सुधम्म-नामो जाओ अह अह-वारिसओ ॥ १०१ ॥
 तीए य पुर-वरीए विहरंतो अन्नया समोयरिओ ।
 समण-सय-सेविय-कमो सुदंसणो नाम आयरिओ ॥ १०२ ॥
 अप्पडिबद्ध-विहारी चउदस-पुव्वी गुणाण आवासो ।
 पुव्वुत्तर-दिसि-भाए अबद्धिओ नंदणुज्जाणे ॥ १०३ ॥
 सव्वोवि नयर-लोओ विणिग्गओ सूरि-वंदण-निमित्तं ।
 धणभूर्इवि ङु चळिओ भत्तीए तणय-सज्जुत्तो ॥ १०४ ॥
 उम्मुक्क-वाहणो अह दूराओ विहिय-उत्तरासंगो ।
 ति पयक्खिणिरुणं गुरुं वंदइ परमाए भत्तीए ॥ १०५ ॥
 भीम-भवोयहि-निवडत-जंतु-संतरण-वर-तैरडम्मि ।
 दिन्नम्मि धम्मलाभे गुरुणा, सेसे मुणी नमिउं ॥ १०६ ॥
 उवविट्ठो सत्थाहो मैहि-वट्ठे पुर-जणेण संजुत्तो ।
 सूरीवि मोक्ख-मगं जिण-धम्मं कहिउमाडत्तो ॥ १०७ ॥

अथिय ।

सम्म-इंसण-मूलो पंच-महव्वय-मैहल्ल-दढ-खंघो ।
 सैमिई-गुत्ती-तव-संजमाइ-साहा-पसाहिल्लो ॥ १०८ ॥
 विविहाभिग्गह-गोच्छो मणहर-सीलग-पत्त-साहिल्लो ।
 वर-ळद्धि-कुसुम-कळिओ सग्ग-उपवग्गाइ-सुह-फळओ ॥ १०९ ॥
 चारित्त-कप्प-रुक्खो वित्थरओ साहिओ जिणाणाए ।
 दुह-ताव-तावियाण जियेण सरणं अणन्न-सम ॥ ११० ॥
 चवलाइ इदियाइ दुक्ख-निमित्तं च विसय-संगोवि ।
 कोहाइणो कसाया निवधण दोगईए उ ॥ १११ ॥
 ऐकसि, कओ पमाओ जीवं पाडेइ भव-समुद्धम्मि ।
 भीमो य भवो बहुसो पयासिओ तीए परिसाए ॥ ११२ ॥
 सूरिस्सं तस्स वयण परमामय-सच्छह निसीमित्ता ।
 संविग्गा सा परिसा जहागय पडिगया सव्वा ॥ ११३ ॥

१ अष्टवार्षिक । २ तरण्ड = प्रवहणम् । ३ महीपृष्ठे । ४ B युग्मम् । ५ मह-
 जो = महान् । ६ समिति युक्ति-तपः-संयमादय एव शाखा-प्रशाखा यस्य स तथा ।
 ७ शुचलः = स्वकः । ८ वृक्षो = वृक्षः । ९ A जिणाण । १० B तिस्रभिः कुत्त-
 कम् । ११ सकृत् । १२ A °सामेता ।

सोऊण सुधम्म-नामो धम्म-मई गुरु-गिर निसामित्ता ।
 ससार-भैउव्विग्गो पणमिय सूरि इमं भणइ ॥ ११४ ॥
 इच्छामि तुम्ह मूले निरैवज्जं गिणिहउं सुपव्वज्ज ।
 जणगंहिं अणुन्नाओ भीओ जर-जम्म-मरणणं ॥ ११५ ॥
 भणियं गुरुणा य तओ होउ अविग्घ तुहेत्थ वत्थुम्मि ।
 अम्मा-पिऊहिं मुक्को अह सो पैव्वाविओ गुरुणा ॥ ११६ ॥
 अब्भसिय-दुविहै-सिक्खो सजम-तव-विणय-करण-उज्जुत्तो ।
 विहिणा गुरु-पामूले अहिज्जिउं सो समाढत्तो ॥ ११७ ॥
 सिग्घ महा-मई सो जाओ सुत्तत्थ-तदुमय विहि-न्नु ।
 चुइस-पुव्वी गुरु-साहु-सम्मओ गुण-गणावासो ॥ ११८ ॥
 नाऊण जागैय से सुह-रिक्खे सूरिणा निय-पयम्मी ।
 अहिसित्तो सूरिावि य संलिहिय-तणू गओ मोक्खं ॥ ११९ ॥
 समण-गण-संपरिवुडो सुहम्म-सूरिावि विविह-देसेसु ।
 वोहिंतो भविय-जण विहरइ पुर-गाम-नगरेसु ॥ १२० ॥
 धणवाहणोवि कमसो वद्धतो पंच-धाइ-परियरिओ ।
 पत्तो कुमार-भावं अहिज्जिओ तह कळा-निवहं ॥ १२१ ॥
 पत्तो य जोव्वण सो कामिणि-जण-हियय-चोरण-समत्थं ।
 पिउणा य तन्निमित्तं वरियौ वर-रूव-सपन्ना ॥ १२२ ॥
 सिरि-सुप्पइइ-नयरे धूया हरिदत्त-पवर-इब्भत्स ।
 विणयवई-सभूयाऽणगवई नाम वर-कन्ना ॥ १२३ ॥
 महया विच्छइण परिणीया सोहणम्मि सा लगे ।
 धणवाहणेण तत्तो आणीया नियय-नयरीए ॥ १२४ ॥
 अह सो तीए रत्तो जोव्वण-वर-रूव-सोउमहेसु ।
 गाढ विसयासत्तो गयंपि कालं न याणाइ ॥ १२५ ॥
 अह अन्नया सुधम्मो विहरंतो मुणि-वरो तहिं पत्तो ।
 विजयवई-नयरीए वासा-रत्तस्स पारभे ॥ १२६ ॥
 साहुहिं तत्थ वसही विमगिगया ताहि सत्थवाहेण ।
 धणभूइणा विदिन्ना सुविसुद्धा जौण-सालासु ॥ १२७ ॥

१ धर्मे मातर्यस्य स धर्ममातः । २ भउव्विग्गो = भयोद्धिमः । ३ निरवथा = निर्दोषाम् । ४ प्रत्राजितः = दीक्षितः । ५ प्रहणासेवनरूपा द्विविधा शिक्षा । ६ पामूलं = पादमूलम् । ७ अभ्येतुम् । ८ विहिन्नु = निर्दिष्टः । ९ अ सधयणजुओ साहुण स° । १० योग्यताम् । ११ सपरिवृतः = परिकरितः । १२ वयो = अष्टा । १३ सौडमल्ल = सौकुमार्यम् । १४ जाण = यानम् ।

निय-परियणेण सहिओ सत्याहो एइ गुरु-समीवम्मि ।
 सामाइयाइ-जुत्तो संविग्गो सुणइ जिण-धम्मं ॥ १२८ ॥
 धणवाहणो उ दइया-सुरय-सुहासत्त-माणसो धणियं ।
 पिउणा भणिओवि दढं न ए(हो ?)इ गुरुवंदओ कहवि ॥ १२९ ॥
 अह तं विसयासत्तं गुरु-राग धम्म-करण-निरवेक्खं ।
 परिचत्त-सेस-कज्ज दट्ठु लहु-भायरं गुरुणो ॥ १३० ॥
 जाया एसा चिता भाया मे राग-मोहिओ वरओ ।
 जिण-वयण-बाहिर-मई इंदिय-विसएसु आसत्तो ॥ १३१ ॥
 दुल्लहमवि मणुयत्त पावित्ता धम्म-विरहिओ एसो ।
 गाच्छिस्सइ नरयम्मि घोरासु य तिरिय-जोणीसु ॥ १३२ ॥^१
 केणावि उवाएण बोहेमी राग-मोहिय एयं ।
 एषं विचिंतिऊण गुरुणा सद्द्विओ भाया ॥ १३३ ॥
 महया उवरोहेणं समागओ वंदिऊण तो सूरिं ।
 उवविट्ठो से पुरओ अह सूरी भणिउमाढत्तो ॥ १३४ ॥
 पोमंगल-परियट्ठेहिं बह्वहिं सपाविऊण मणुयत्त ।
 हारेसु मा मुंहाए विसैयामिस-मोहिओ मइ ! ॥ १३५ ॥
 विसएसु दढ सत्ताँ सत्ता बंधंति असुह-कम्माइं ।
 तव्वसओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥ १३६ ॥
 वह-बंध-मारणाई नाणाविह-वेयणाओ नरएसु ।
 पारिंति विसय-गिद्धा दूसहाओ दीहरं काल ॥ १३७ ॥
 अच्छउ ता पर-छोए इहेव पारिंति गरुय-दुक्खाइं ।
 विसय-पसत्ता दुइत-इंदिया देहिणो बहवे ॥ १३८ ॥
 मोत्तूण नियय-जूह करेणु-सुह-सुरय-फास-पडिबद्धो ।
 बद्धो वारी-बधे फासेण गैओ गैओ निहणं ॥ १३९ ॥
 रसणिदियम्मि लुद्धो विद्धो गलएण मँच्छओ निहओ ।
 घाणिदियम्मि सत्तो पत्तो उरगोवि मरण-दुह ॥ १४० ॥
 उज्जोइय-सयल-दिसं दीवँसिहं पेच्छिउं पयंगोवि ।
 तग्गहण-रओ मरणं पत्तो नणु चक्खु-दोसेण ॥ १४१ ॥

१ वन्दत इति वन्दकः । २ ऽ सिद्धमिः कुलकम् । ३ शब्दादितः = आहूतः ।
 ४ पुद्गलपरिवर्तैः = अनन्तकालविशेषैः । ५ मुधा । ६ आमिष = मांसम् । ७ सक्काः
 = अश्ववद्धाः । ८ सत्त्वाः = जीवा । ९ जूहो = यूथ = हस्तिसमुदायः । १० गजः ।
 ११ गतः । १२ निघनम् = मरणम् । १३ मत्स्यकः । १४ ऽ सिद्धिं ।

गौरी-सदासत्तो निच्चल-तैड्विय-कन्न-जुयल्लिहो ।
 सर्वाण्णिय-दोसेण मिओ मओ वैह-त्राणेण ॥ १४२ ॥
 एक्किक्किय-वसगा एए सव्वेवि पाविया निहण ।
 पच्चिय-वसगाण नराण पुण का गई होज्जा ? ॥ १४३ ॥
 ता पच्चिय-वसगो विसय-सुहं सेविऊण मा मइ ! ।
 धम्मोवज्जण-रहिओ वच्चसु घोरम्मि नरयम्मि ॥ १४४ ॥
 किज्जउ धम्मम्मि मई विसय-सुहं उज्जिऊण ता इण्हि ।
 सँहलीकरेसु सुंदर ! अइदुलहं मणुय-जम्मति ॥ १४५ ॥
 एयं गुरुणो वयणं निसम्म घणवाहणो इम मणइ ।
 इच्छामि तुम्ह वयणं किं पुण निसुणेह मह भणियं ॥ १४६ ॥
 अइनेह-परा वरई खणमवि विरहं न सक्कए सोढुं ।
 दइयाऽणगवई मह तेण न सक्केमि त मोत्तुं ॥ १४७ ॥
 तुम्मपि वंदणत्थ आगमण तेण होइ नो मज्झ ।
 मह विरहे सा वरई इण्हिपि हु अच्छए किच्छं ॥ १४८ ॥
 तत्तो गुरुणा भणिय चंचल-चित्ताण महिलिआण कए ।
 को व सैकन्नो पुरिसो हारिजा अप्पय मइ ! ॥ १४९ ॥
 पँवणुद्धय-धय-चंचल-चित्तासु महिलिआसु आसत्तो ।
 जो धम्मम्मि पमायइ सो काउरिसो, न सप्पुरिसो ॥ १५० ॥

अविय ।

अंतो-विस-भरियाओ मणहर-रूवाओ वज्झ-विच्चीए ।
 गुंजा-फल-सरिसाओ होंति समावेण महिलाओ ॥ १५१ ॥
 सच्च-दय-सोय-राहिया अकज्ज-निरयाओ सँहस-घणाओ ।
 भय-जणणीओ, तासुं को व सैकन्नो रई कुज्जा ? ॥ १५२ ॥
 रत्ताओ हरति धण पाणेवि हरंति तह विरत्ताओ ।
 रागेवि विरागेवि थ भयंकरा दुट्ट-जुवईओ ॥ १५३ ॥
 अन्नं चित्तेति मणे नियंति^१ अन्नं धँडँति अन्नेण ।
 चल-चित्ताणं ताणं को नाम हविज्ज वल्लहओ ? ॥ १५४ ॥
 मौरँति पई जारस्स कारणे तपि हदि ! अँनडा ।

१ तडुवियं = ततं (म. P IV 137) । २ मिओ = मृगः । ३ वाहो = व्या-
 धः । ४ धमोपाजंनरहितः = धर्मकरणवर्जितः । ५ सफलीकुक्क । ६ कुक्कूं यथा
 सात्तया, कण्ठेनेत्यर्थः । ७ सकर्णं = मतिमान् । ८ B 'वणद्ध' । ९ कापुरवः = का-
 तरः । १० साहसम् = अविचार्यकारित्व घन यासां ता, साहसिक्य इत्यर्थः ।
 ११ रतिम् = आसक्तिम् । १२ पद्दन्ति (म. P IV 181) । १३ घटन्ते = संघ-
 स्यन्ते । १४ B मारिति । १५ अन्याधम् ।

वीसांसति यं अन्नं सम्भावं नेय पैयडेति ॥ १५५ ॥
 किं बहूणां मणिएणं जावो य हणंति नियय-पुत्तपि ।
 को नाम पिओ तामिं हविज्ज चवलाण महिलाण ? ॥ १५६ ॥
 ता मद् ! एरिसाण तैडिच्छडाडोव-चवल-हिययाणं ।
 महिलाण कए को इह हविज्ज सिढिलायरां धम्मे ? ॥ १५७ ॥
 इय गुरु-मणिय सोउं विहसिय धणवाहणेण संलत्तं ।
 अन्नाओ जुवईओ एवंविह-दुट्ठ-चरियाओ ॥ १५८ ॥
 मह महिला पुण सरला पइ-व्वया सच्च-सील-दय-जुत्ता ।
 अणुरत्ता सुविणीया थिर-नेहा गुरु-जणे भत्ता ॥ १५९ ॥
 सरिसा सा कह होज्जा असुद्ध-चरियाण अन्न-महिलाण ?
 ओह-तुरंगार्इणं दीसइ-गुरु-अतरं ओए ॥ १६० ॥
 तत्तो गुरुणा मणियं मणोहरा तुज्ज जइवि सा महिला ।
 तहवि ह् उवमुज्जंता सैरणी सा नरय-नयरस्स ॥ १६१ ॥
 जह किंपाग-फलाइं मुत्ताइं दुहावहाइं इह होंति ।
 तह इत्थी-सुरय-सुहं मणहरमवि दोगैगइं नेइ ॥ १६२ ॥
 जह विस-मीसं सरसपि भोयणं जीविय हरइ मुत्तं ।
 तह सुदरावि रमणी रमिया नणु दोगैगइं देइ ॥ १६३ ॥
 ता उज्जसु अणुरायं कुगइ-निमित्ताए नियय-दइयाए ।
 पंच-महव्वय-जुत्तो होसु तुमं चरण-निरउत्ति ॥ १६४ ॥
 एवं दिवसे दिवसे संवंगकरोहिं मद्धुर-वयणेहिं ।
 बोहिज्जतो मणयं जाओ अह पयणु-रागो सो ॥ १६५ ॥
 अन्न-दिणे एगंते गुरु-पुरओ अंजलिं करेऊण ।
 धणवाहणो स एव वज्जरई परम-सविगो ॥ १६६ ॥
 तुम्हाणममय-भूए वयणे निसुएवि मज्झ हिययाओ ।
 किं नो सैक्कइ रागो विसंव दुट्ठस्स सप्पस्स ? ॥ १६७ ॥
 भयवं ! ताव न तुट्ठइ दइयाए उवरि सव्वहा रागो ।
 नवरं करोमि एक्कं जइ जुत्त तुम्ह पडिहाइ ॥ १६८ ॥
 सुरय-सुह-निप्पिवासो दिक्ख गिण्हामि तुम्ह पामूले ।
 दइयाए समं अहय दसणमित्तेण संतुट्ठां ॥ १६९ ॥
 एवं ववत्थियम्मि जइ जोग्ग देह मज्झ तो दिक्ख ।

१ विश्वसन्ति । २ प्रकटयन्ति । ३ तडिच्छराऽऽटोपवपलहृदयानाम् । ४ सर-
 णिः = मार्गः । ५ दुर्गतिम् । ६ प्रतनुः = अल्पः । ७ ववत्ते = अपगच्छति ।

तीए अदंसणेणं सक्केमि न जीवियं धरिउं ॥ १७० ॥
 तन्वयणं सोऊण य सुधम्म-सूरी विचितए एवं ।
 पेच्छह अइदुरंतो रागो कह विलसए लोए ? ॥ १७१ ॥
 एवंपि ता दिउजउ पव्वज्जा ताहि गहिय-सुत्तथो ।
 सयमेव विवेग-जुओ उज्झिस्सइ राग-सवंधं ॥ १७२ ॥
 एव विचितिऊण अणगवइयाए संजुओ ताहे ।
 धणवाहणो सँ-भाया गुरुणा पन्वाविओ विहिणा ॥ १७३ ॥
 चंदजसा-नामाए मयहरियाए समप्पिया सावि ।
 साहुणि-गण-मज्झ-नया सिक्खइ वर-साहुणी-किरियं ॥ १७४ ॥
 एवं च ताण दोणहवि परोप्परं जाव तुट्ठइ न रागो ।
 बह्णुणावि इ कालेणं सुत्तथ-विसारयाणंपि ॥ १७५ ॥
 ताव य गुरुणा भणियं एगंते भारईए महुराए ।
 एयं न जुत्तमह्णुणा उत्तम-सत्ताण तुम्हाण ॥ १७६ ॥^२
 अविरइ-जुवइ-जणेवि इ सवियार-पलोयणम्मि साहुस्स ।
 पायच्छित्तं गरुयं भणिय सुत्ते जिणिदस्स ॥ १७७ ॥
 जं पुण साहुणि-विसए सवियार-पलोयण तु साहुस्स ।
 त भइ ! गुरु-अणत्थस्स कारणं वन्निय सँमए ॥ १७८ ॥
 इयर-महिल-जणेवि इ दिट्ठी-पँओ न होइ जुत्तोति ।
 किं पुण समणी-विसए अवोहि-त्रीयस्स मूलम्मि ? ॥ १७९ ॥
 ता उज्झिय अविवेय रागं अँवहत्थिऊण भावेण ।
 परिहरसु सव्वहच्चिय दिट्ठि-कुसीलत्तण एयं ॥ १८० ॥
 एवं गुरुणा भणिओ सँविग्गो सोवि चितए एव ।
 अइराग-पर-वसस्स ओ धी ! धी ! मह निब्बिवेयस्स ॥ १८१ ॥
 जो हं पणदठ-लज्जो गँय-राय-पयम्मि वइमाणोवि ।
 साहु-जण-निंदणिज्जं रागं न चएमि छँडेउं ॥ १८२ ॥
 लद्धूणावि निरवज्ज पवज्ज दुदठ-राग-पडिबद्धो ।
 होहामि पुन्न-रहिओ दीहर-संसार-आभागी ॥ १८३ ॥
 हा जीव ! पाव ! भमिहिसि नारय-तिरिएसु दीहरं कालं ।
 अविसय-पयट्ट-रागो लद्धूणावि धम्ममणवज्ज ॥ १८४ ॥
 एवं भावँतस्सवि धणवाहण-साहुणो न उँत्तरइ ।

१ स्वप्राता । २ B युगमम् । ३ समय. = सिद्धान्त । ४ द्वांष्टपात. । ५ अप-
 हस्य=अपनीय । ६ सविज्ञः=सुवेगमापन्न. । ७ गतरागपदे = साधुपदे ।
 ८ छडेउं = मोक्षतुम् (M P IV. 91) । ९ विनश्यति (M P. IV. 259) ।

अणुरागो तंभिसए तीएवि य तस्स उवरिम्मि ॥ १८५ ॥
 एव वच्चइ कालो संजम-तव-विणय-करण-निरयाणं ।
 गुरु-आणा-संपाडण-पराण अहे ताण दोण्हपि ॥ १८६ ॥
 अह अनया कयाइवि भगिणीए वसुमईए संजुत्ता ।
 चळियाऽणगवई सा वियार-भूमीए वहियाओ ॥ १८७ ॥
 दिट्ठो य ताहि एगो महिला-सहिओ नरो उ उम्मत्तो ।
 धूलि-रय-धूसरंगो जर-चीवर-चीरियाइत्तो ॥ १८८ ॥
 उंगायंतो बहुहा नच्चतो डिंभै-सत्थ-परिकिन्ने ।
 तं ददूळमणगवई सुइरं पुलएइ तं जुयळं ॥ १८९ ॥
 तत्तो तीए भणियं भगिणीए सुलोयणाए अणुहरइ ।
 अज्जो ! एसा जुवई गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९० ॥
 भणियं च वसुमईए सुइर निज्जाइऊण सविसायं ।
 सच्चिय एसा अम्हं भगिणी ओ सुलोयणा नाम ॥ १९१ ॥
 परिणीया आसि पुरा सुवंधुणा मेहलावइ-पुरीए ।
 दिट्ठा कणगरहेणं कयाइ अह राय-उत्तेण ॥ १९२ ॥
 अंतोराम्मि छुटा अइगुरु-अणुराय हरिय-हियएण ।
 सयलोरोह-पहाणा जाया अह तस्स वल्लहिया ॥ १९३ ॥
 एयं मह पच्चक्ख सव्वपि हु सासुरे वसतीए ।
 वित्तं, तुमएवि सुयं अज्जे ! लोय-एपवायाओ ॥ १९४ ॥
 एसो गह-गहिय-नरो दीसइ सरिसो उ राय-उत्तस्स ।
 ता एसो कणगरहो एसावि सुलोयणा नूणं ॥ १९५ ॥
 भणियमणगवईए सभासेमो इमं तु निय-भगिणिं ।
 किं अम्हे परियाणइ, अहवाविअ भंभंला एसा ? ॥ १९६ ॥
 तत्तो गत्तु दोहिधि मडुर आभासियावि सा जाहे ।
 नवि जाणइ किंचि फुंडं बोलइ य बहु-असंवद्धं ॥ १९७ ॥
 ताहे दोवि जणाइं सुधम्म-सूरिस्स पाय-मूलम्मि ।
 करुणा-पराहिं अज्जाहिं ताहि नीयाइ सविसायं ॥ १९८ ॥^{११}
 भणिओ अज्जाहिं गुरु एसा अम्हाण जिह्व-भगिणी ओ ।
 किं होइ नवा भयवं ! जाया उम्मत्तिया कहवा ? ॥ १९९ ॥

१ चीवरं=वस्त्रं, चीरिका कीटविशेषास्त्रैराकांशो व्याप्तः । २ उद्गायन् । ३
 ॥:=वालकाः । ४ अनुहरते=अनुकरोति । ५ आर्ये ! । ६ पार्श्वस्था । ७ क्षिप्ता
 P. 150) । ८ श्वशुरगृहे । ९ भमला=मूर्खा (H. D. VI. 110) । १० फुडं=
 (H. P. IV. 258) । ११ B युग्मम् ।

भणियं गुरुणा तत्तो नाणेण वियाणिकुण परमत्थं ।
 सच्चिय सुलोयणा सा कणगरहो एस जुवराया ॥ २०० ॥
 जोगो मइ-मोहकरो सीसे खित्तो इमाण सुत्ताण ।
 एक्काए सैवत्तीए ईसा-वस-गाढ-कुद्धाए ॥ २०१ ॥
 तस्स वसेणं दोण्हवि मइ-संमोहो इमाण संजाओ ।
 रत्ता य तओ विज्जेजा बहवे सदाविआ तत्थ ॥ २०२ ॥
 न य केणवि पत्तणाइं कयाइं कालेण रक्खग-नराणे ।
 कहवि पमाय-परौणं नीहारियाइं इमाइ तु ॥ २०३ ॥
 भणियं च वसुमईए भयव ! एयाण मूढ-चित्ताणं ।
 जइ पेच्छह उवयारं, पैडिजोग देह चित्तेलं ॥ २०४ ॥
 तत्तो गुरुणा तेसिं दिन्नो उम्माय-नासण-पैडिट्ठो ।
 पैडिजोगो, जायाइ दोण्णिवि अह सत्थ-चित्ताइं ॥ २०५ ॥
 ददट्ठण भगिणि-जुयलं सुलोयणा विम्हिया इम मणइ ।
 किं नाम इमं सुमिण किंवा मइ-विग्गमो एस ? ॥ २०६ ॥
 सा कत्थ अम्ह नयरी सा य विभूर्इ य ते अलकारा ।
 कह घूळि-घूसराइं इह म्हि (म्हो ?) सपावियाइंति ? ॥ २०७ ॥
 दोन्निवि गहिय-वेयाओ कत्थ व भगिणीओ मज्झ इहइं तु ? ।
 ता नूण इंदयालं एयं अहवावि सुमिणति ॥ २०८ ॥
 तत्तो य वसुमईए कहियं उम्माय-कारणं सव्वं ।
 जाव य गुरु-मौहप्या नट्ठो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०९ ॥
 जइया य तुम भदे ! छूढा अंतैतरम्मि जुवरत्ता ।
 तइयच्चिय खयरं मायाइ सुमगलेण अहं ॥ २१० ॥
 भुत्ता पभूय-कालं धणवइ-देवेण बोहिया तत्तो ।
 जाया चंदजसाए पय-मूले सुयणु ! पव्वइया ॥ २११ ॥
 एसावि अणंगवई धम्मं सोऊण भव-भयुव्विग्गा ।
 निय-भत्तुणा समेया पव्वइया एत्थ गच्छम्मि ॥ २१२ ॥
 ता सुयणु ! न सुविणमिण सच्चं चिय ज तुमे इमं दिहं ।
 एसो सो अम्ह गुरु सुधम्म-नामो महा-सत्तो ॥ २१३ ॥
 तत्तो दोवि जणाइ सुधम्म-सूरिस्स परम-विणएणं ।

१ योगः=औपधर्चूर्णयोगः । २ सुसयोः । ३ सपत्न्या । ४ वैद्याः । ५ सप्त-
 म्याः स्थाने षष्ठी (स P. III 134) । ६ पूर्वसाद् मतिमोहकराद् योगात् प्रति-
 कूलो योगः प्रतियोगः । ७ पटिष्ठ । ८ स्वप्नः । ९ वयं=वसतम् । १० माहर्ष्यं=
 माहात्म्यम् ।

वंदन्ति हरिसियाइं पय-कमलं सयल-दोस-हरं ॥ २१४ ॥
 तत्तो संवेयकरिं गुरुणो सोऊण देसणं पवरं ।
 पडिबुद्धाईं दोन्निवि कमेण पव्वाइयाइति ॥ २१५ ॥
 मयहरियाए पासे भगिणी-जुअळेण संजुया तत्तो ।
 संजम-गुरु-विणय-रया सुल्लोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१६ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणाणं ।
 तिण्हंपि हु भगिणीण वोलीणा वासरा वहवे ॥ २१७ ॥
 मुणिणो कणगरहस्स उ धणवाहण-साहुणो य सजाओ ।
 भो चित्तवेग ! तइया अन्नोन्न गक्य-नेहोत्ति ॥ २१८ ॥
 पंच-महव्वय-जुत्ता समिई-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 नाणाविह-तव-निरया गिण्हति य सुत्त-अत्थाईं ॥ २१९ ॥
 गुरु-आणाए निरया दोन्निवि पाळेति चरण-करणाईं ।
 एवं पभूय-क्कालो वोलीणो ताव दोण्हपि ॥ २२० ॥
 अह अन्नया कयाइवि थोवं निय-आउय मुणेऊण ।
 सूरी संलिहिय-तणू अणसण-विहिणा मैओ सम्मं ॥ २२१ ॥
 बीयम्मि देव-लोगे पवरे चंदज्जुणे विमाणम्मि ।
 जाओ विमाण-सामी देवो उ ससिप्पमो नाम ॥ २२२ ॥
 धणवाहणोवि साहु अंतुइ-रागो चरित्तु सामन्नं ।
 काळ काउं विहिणा उप्पन्नो बीय-कप्पम्मि ॥ २२३ ॥
 सामाणिय-ठाणम्मि देवस्स ससिप्पहस्स सो जाओ ।
 मासुर-सरीरघारी देवो विज्जुप्पहो नाम ॥ २२४ ॥
 सावि हु अणगवइया अविगय-रागा चरित्तु सामन्न ।
 विज्जुप्पहस्स जाया देवी अह चंदरेहत्ति ॥ ॥ २२५ ॥
 सभरिय पुव्व-नेरं बह्वसगो कारित्तु अइमीमे ।
 अग्गि कुमार-सुरेणं सुबधु जीवेण पावेण ॥ २२६ ॥
 कणगरहो सो साहु सुल्लोयणाए समं तु अज्जाए ।
 निहओ तं उवसगग विसहंतो सम्म-भावेण ॥ २२७ ॥
 काळ काउ दोन्निवि उववचाइ तु बीय-कप्पम्मि ।
 चंदज्जुणे विमाणे सामाणिय-देव-भावेण ॥ २२८ ॥
 कणगरहो ओ विहुप्पह-नामो इयरा सयंपमा नाम ।

१ ष युग्मम् । २ मृत । ३ अत्रुटितरागः = अत्यकरागः । ४ चरित्वा =
 प्रपत्य । ५ धामण्वं = साधुत्वम् । ६ सस्तुल्य । ७ उपपन्नौ = उत्पन्नौ । ८ ष
 त्रि(१)भि. कुळकम् । ९ इतरा = कनकरयस्य स्त्री सुलोचनाख्या ।

सावि तइज्जा भगिणी वसुमइया आउय-खयम्मि ॥ २२९ ॥
 पुव्व-दइयस्स जाया चदज्जुण-नामगस्स देवस्स ।
 तत्थेव किल विमाणे देवी चदप्पमा नाम ॥ २३० ॥^१
 एव एग-विमाणे दिव्व-सुह ताण अणुहवताण ।
 सव्वेसिं अन्नोन्न अइगरुया आसि पीईओ ॥ २३१ ॥
 पल्लिओवमाणि अह उ दिव्व-सुहं तत्थ अणुहवेऊणं ।
 देवो विज्जुप्पहो सो चइऊण इमम्मि वेयइडे ॥ २३२ ॥
 दक्खिण-सेठीइ पुरे रमणीए रयणसंचए पवरे ।
 पवणगइ-खयर-पुत्तो उप्पन्नो बउलवइयाए ॥ २३३ ॥^२

एव न ठिए ।

जो धणवाहण-जीवो देवो विज्जुप्पहो य दिय-लोए ।
 सो य तुम इह सुदर ! उप्पन्नो चित्तवेगोत्ति ॥ २३४ ॥
 देवीवि चदरेहा तत्तो आउक्खए चुया संती ।
 उप्पन्ना वेयइडे नयरे सिरि-कुंजरावत्ते ॥ २३५ ॥
 खयरस्स अमियगइणो पियाए भज्जाए चित्तमालाए ।
 कुच्छीए सभूया पिय-धूया कणगमालत्ति ॥ २३६ ॥^३
 भो चित्तवेग ! पुण्वि तुब्भं जो आसि राग-सबंधं ।
 सामन्नमुवगयाणवि तस्स फल एरिसं जाय ॥ २३७ ॥
 रूवं बल च दित्ती रिद्धीवि य आसि थंवरियाँ तुम्ह ।
 देव-भवे तुह आउं विमज्झिम थेवय आसि ॥ २३८ ॥
 एत्थवि माणुस्स-भवं अवरोप्पर-दसणाओ आरम्म ।
 दुसहं विओय-दुक्ख सजाय तुम्ह दोण्हंपि ॥ २३९ ॥
 तुमएच्चिय अणुभूयं विओय-दुक्ख सुदूसहं जमिह ।
 भो चित्तवेग ! किंवा कहिएण तेण तुह पुरओ ? ॥ २४० ॥
 काऊणवि सामन्नं सराग-भावो तुमे न ज चैत्तो ।
 तस्स फलेणं एसा दूसहा तुह आवया जाया ॥ २४१ ॥
 देव-भवे तुह मित्तो चदज्जुण-नामगो य जो आसि ।
 चइऊण सोवि तत्तो चित्तगई एत्थ संजाओ ॥ २४२ ॥
 वसुमइ-नामा अज्जा देवी चदप्पहा य दिय-लोए ।
 सावि य पियंगुमंजरि-नामा इह भइ ! उप्पन्ना ॥ २४३ ॥
 जं पुव्व-संगओ सो चित्तगई तेण तुम्ह सजाओ ।

१ B शुग्मम् । २ B शुग्मम् । ३ B शुग्मम् । ४ स्तोत्रिका = अल्प्या (II, P. II, 125) । ५ चत्तो = लक्ष् ।

अन्नोन्नं गुह-नेहो सुंदर ! सइ-दंसणेणंपि ॥ २४४ ॥
 तेणं उवाय-पुव्वं वैडिया सा तुज्झ कणगमाला ओ ।
 इण्हि स-कम्म-वसओ जाओ तुह तीइ सह विरहो ॥ २४५ ॥
 भो चित्तवेग ! बहुणा किंवा भणिण एत्थ अनेण ? ।
 जं चेव आसि पुट्टं त चिय तुह ताव साहेमि ॥ २४६ ॥
 कणगरहो सो साहू अइप्पिओ आसि तुज्झ अन्न-भवे ।
 तत्तो य देव-लोए विहुप्पहो नाम जो देवो ॥ २४७ ॥
 सो य अहं तुह वल्लह-मित्तो अज्जवि तत्थ वसामि दिवम्मि ।
 कारणमित्थमिंमं तु पैडुच्च मे अइ-संगैयओ सि तुमंति ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागाग्गि-दोस-विसहर-पसमण-जळ-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसो एत्थ समप्पइ चिर-परिचिय-वन्नणोत्ति नामेण ।
 सुरसुंदरि-कहाए अट्टमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ अष्टमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ २००० ॥

अह भणइ चित्तवेगो सुरवर ! मह कहसु केण कज्जेण ।
 तइथा मणिं समप्पिय कत्थ गओ आसि तुरिय-गई ? ॥ १ ॥
 तो भणइ सुरो सुदर ! निसुणसु एयपि वज्जरिजंतं ।
 अज्ज अहं आणत्तो ससिप्पहेणं तु देवेण ॥ २ ॥
 गच्छ विहुप्पह ! खिप्यं जंबुदीवम्मि भरह-खेत्तम्मि ।
 नयरो कुसग्ग-नामे घणवाहण-मुणिवर-समीवे ॥ ३ ॥
 सो पुव्व-वेरिएणं दिट्ठो ज्ञाणम्मि संठिओ तत्थ ।
 तं दैदट्ठ कुविओ सो काही अइगरुय-उवसग्गं ॥ ४ ॥
 ता तस्स रक्खण्हटा सिग्घ वच्चाहि तम्मि नयरम्मि ।
 'अहमवि इंदोणत्तिं समाणित्तं आगमिस्सामि ॥ ५ ॥
 तत्तो तहत्ति भणित्तं वेगेण समागओ अहं इहइं ।
 ताव य दइया-सहिओ पैळायमाणो तुमं दिट्ठो ॥ ६ ॥
 ओहि-नाणेण मए नायं जह एस सो हु विज्जुं पहो ।

१ सइ = सकृत् । २ घटिता = सयोजिता । ३ प्रतीत्य । ४ सगतक = मैत्री ।

५ ष जेण । ६ आहसः = आदिष्टः । ७ अ दट्ठु । ८ अ ण्हे । ९ इन्द्राक्षसिम् =
 इन्द्राक्षसम् । १० ष दिट्ठो सि तुमं पुरो इतो । ११ ष पमो ।

मह मितौ नहवाहण-भयात्तरो वञ्चए तुरियं ॥ ७ ॥
 नहवाहणोवि एसो पैट्टि-विलगो इमस्स एइत्ति ।
 ताहे करेमि किंचिवि उवगारं पुव्व-मित्तस्स ॥ ८ ॥
 एवं विचिंतिऊण तुम्ह समीवम्मि आगओ अहयं ।
 तइया य मणी दिव्वो समप्पिओ जीव-रक्खंटा ॥ ९ ॥
 तत्तो य गओ तुरियं घणवाहण-मुणि-वरस्स पासम्मि ।
 दिट्ठो य षए देवो उवसग्ग तस्स कुणमाणो ॥ १० ॥
 भणियं च मए रे ! रे ! तियसाहम ! कत्थ वच्चसे इण्हि ।
 देविंद-वंदियाणं मुणीण एवं करेमाणो ? ॥ ११ ॥
 उप्पायंतो पीडं मुणीण सम-सजु-मित्त-वग्गाणं ।
 पाविट्ठ ! कत्थ वच्चसि दिट्ठी-मग्गम्मि मह पडिओ ! ॥ १२ ॥
 एवं च मए मणिए भवणवई सो सुरो सँसंभतो ।
 नट्ठो सहसा ताव य सुक्क-ज्जाणे पविट्ठस्स ॥ १३ ॥
 मुणिणो मोहावगमा उप्पन्नं केवलं वर नाणं ।
 केवलि-माहिमा विहिया तओ मए परम-विणएणं ॥ १४ ॥^५
 सोउं दुट्ठहि-सइं देवा मणुया य आगया वहवे ।
 कहिओ तोसिं धम्मो केवलिणा मोक्ख-सुह-हेऊ ॥ १५ ॥
 पत्थावं छहिऊण पुट्ठो सो केवली मए एवं ।
 भयवं ! किं अवरद्ध इमस्स देवस्स तुम्हेहिं ॥ १६ ॥
 जेणेसो पाव-मई जीविय-वैवरोवणम्मि उज्जुत्तो ? ।
 तो भणइ मुणी निसुणसु जह वेरं आसि अन्न-भवे ॥ १७ ॥
 धायइ-संड-विदेहे चंपा नाभेण आसि वर-नयरी ।
 तीए पैउमो राया जुवराया समरकेउत्ति ॥ १८ ॥
 जिण-वयण-भावियप्पा सहोयरा दोवि नेह-संजुत्ता ।
 पैलेंति देस-विरइ रउज-धुरं तह य नीईए ॥ १९ ॥
 अत्थाणमुवगयाणं नौहिय-वाई समागओ कविलो ।
 वज्जरइ नत्थि जीवो न य सव्वन्नु न नेव्वाणं ॥ २० ॥
 जिण-मय-सत्थत्थ-वियाणएण जुवराइणा जिओ वाए ।
 दिट्ठंत-हेउ-कारण-नाणाविह-जुत्ति-निवहेण ॥ २१ ॥

१ B °वई । २ पृष्ठिः पीठम् । ३ A °णिओ । ४ एसन्नान्तः = अयभीतः ।
 ५ B शुग्गम् । ६ ज्यपरोपणम् = नाशः । ७ पद्यः, तत्रामा राजेत्यर्थः । ८ B पा-
 लिति । ९ नाहियवाइं = नास्तिफवादी । १० निर्वाणं = मोक्षः । ११, शास्त्रार्थवि-
 श्लेषकेन ।

जुवरनो पडिवयण जाहे न चएइ किंपि सो दाउं ।
 ताहे मंति-महत्तम-सामताईहिं उवहसिओ ॥ २२ ॥
 जाओ य विळ्खो सो दढं पैउट्टो य समरकेउत्स ।
 कह पु महा-यण-मज्जे एएणं धैरिसिओ अहयं ! ॥ २३ ॥
 एवं विचिंतयतो अइगुरु-रोसेण धमधमंतो सो ।
 अत्थाण-मडवाओ नीहरिओ चितए एवं ॥ २४ ॥
 न य केणइ पुव्वमहं पराइओ वाइणा इहं लोए ।
 पावेण इमेण पुणो सँभाए मज्झाम्मि कह विजिओ ? ॥ २५ ॥
 ता रयणीए भवणे इमस्स गंतूण गहिय-करवालो ।
 छिंदांमि उत्तिमंग जेण मणं निव्वुइं लहइ ॥ २६ ॥
 रोइ-ज्झाणोवगओ एवं सो चित्तिऊण रयणीए ।
 गहियाउहो पविट्टो वासं-हरे समरकेउत्स ॥ २७ ॥
 वच्चो-हर-मितीए पच्छनो अच्छए पलीणो सो ।
 काऊण गोस-किच्चं समागओ तत्थ जुव-राया ॥ २८ ॥
 दीवय-वग्ग-करेहिं नरेहिं उज्जोइएण मग्गेणं ।
 वच्चो-हर-गमणिच्छा अह जाया रीय-उत्तस्स ॥ २९ ॥
 पुरिसेहिं तत्थ दिट्टो वच्चो-हर-सठिओ स दुट्ठ-मई ।
 आयदढंतो खगं गहिओ बद्धो य सहसत्ति ॥ ३० ॥
 जुवरजा नाओ सो नाहिय वाइं स एस काविलोत्ति ।
 नूणं वायंमि जिओ मज्झ वहट्टा इह पविट्टो ॥ ३१ ॥
 दट्टूण दीण-वयणं वेवंतं-सरीरयं तय काविलं ।
 परिचत्त-जीवियासं जाया करुणा कुमारस्स ॥ ३२ ॥
 मणियं कुमरेण तथो जीवंतो ताव इण्हि मुक्को सि ।
 मोत्तूणं मज्झ देस ठाप्यव्वं तुमे पाव ! ॥ ३३ ॥
 इय मणिओ सो नट्टो गतूण ताहि दूर-देसम्मि ।
 मिहँ-जणाइन्नाए अवट्ठिओ मिहँ-पल्लीए ॥ ३४ ॥
 अह अन्नया य पउमो पुत्त अँहिसिचिऊण रज्जम्मि ।
 जुवराइणा समेओ पव्वइओ गुरु-समीवम्मि ॥ ३५ ॥
 दोन्निवि गुरुणा सहिमा विहरंता बद्धविहेसु देसेसु ।

१ चएइ = शक्नोति (M. P. 37) । २ प्रदुष्टः, प्रकुष्टो वा कष्ट इत्यर्थः ।
 ३ A धरसिओ । ४ B सभाइ । ५ निर्द्वेषिः सुखम् । ६ गृहीतायुध. = आसवाहः ।
 ७ वच्चो = विष्ठा तदुत्सर्गाय गृह वचोऽग्रहम् । ८ राजपुत्रस्य । ९ आकर्षन् । १०
 भिन्नजनैराकीर्णार्था व्याप्तयाम् । ११ A अह सिं ।

सत्येण समं चालिया रयणपुर नाम वर-नयरं ॥ ३६ ॥
 सत्थाओ कहवि मट्टा दोन्निवि अडैवीए मोहिया मुणिणो ।
 संपत्ता पल्लीए पाणय-अट्टा पविट्टा ते ॥ ३७ ॥
 दिट्टा य परियडंता कविलेणं कहवि पैच्चभिन्नाया ।
 कुट्टो य दढं एसो दट्टूण मुणिं समरकेउं ॥ ३८ ॥
 चित्तेइ ताहे कविलो इमेण वाएवि निज्जिओ अहर्यं ।
 निव्विसओ आणत्तो तइया य इमेण पावेण ॥ ३९ ॥
 ता कवडेणं केणवि वइरस्सत करेमि इण्हिपि ।
 इय चित्तिऊण वदइ ते मुणिणो परम-विणएण ॥ ४० ॥
 नीया य निजे गेहे विस-मीसं भत्त-पाणयं दिअं ।
 भाणिया य विणय-पुण्वं भयवं ! एत्थेव मुंजेह ॥ ४१ ॥
 अट्टाण-गमण-खिन्ना निव्वियणे एत्थ एग-देसम्मि ।
 मुंजिय वीसमिउ तो पभाय-काले वएज्जाह ॥ ४२ ॥
 एवं भाणिया तेणं सुह-भावा वीसमित्तु खणमेगं ।
 सञ्जायं काऊणं पारद्धा भोयणं काऊ ॥ ४३ ॥
 संनिहिय-देवयाए मुणि-अणुकेपाए तयं विसं हरियं ।
 भोत्तूण तओ दोन्निवि सञ्जायं काउमारद्धा ॥ ४४ ॥
 चित्तेइ तओ कविलो हंतं ! विसेण नं किं मैया एए ! ।
 नूण मंत-वलेणं अवहरिया होज्ज विस-सत्ती ॥ ४५ ॥
 ता रयणीइ अवस्सं मारेयव्वो मए इमो मुडो ।
 जीवंताम्मि इमम्मी नत्थि मम जेण सतोसो ॥ ४६ ॥
 पत्ताए रयणीए सञ्जायं कैट्टु साहुणो सुत्ता ।
 कविलोवि अट्ट-रत्ते समागओ साहु-वहणट्टा ॥ ४७ ॥
 भायइडिऊण खगं जोव पहारं करेइ साहुस्स ।
 र्हेट्टाए देवयाए पइओ सो तेण खमेण ॥ ४८ ॥
 रोइ-अट्टाणोवगओ मरिऊण गओ निइर्वज-पुढवीए ।
 मुणिणोवि निरइयार सामन्न काउ बडु-कालं ॥ ४९ ॥
 काल काउं विहिणा दोन्निवि सोहम्म-नाम-कप्पम्मि ।

१ B कहव । २ B °वीइ । ३ प्रत्याभिज्ञातो=‘तावेवमौ’ इत्युपलक्षितौ । ४ B
 शाहि । ५ तां कर्मतापत्रौ । ६ निर्विजने=एकान्ते । ७ B विस्स° । ८ A °वमेत्तु ।
 ९ B °पाइ त । १० विमशेऽप्राव्ययमिदम् । ११ मृतां । १२ A °णीए । १३
 कृता । १४ आकृष्य । १५ B कृदाइ । १६ द्वितीयपृथिव्या = द्वितीयनरके ।

उष्णाना सुहृत्पुत्रा अच्छर-गण-सकुल-विमाणे ॥ ५० ॥^१
 ततो य पउम-जीवो सागरमेगं तु आउय तत्थ ।
 अणुहविकुण्ह दीवे एरवए विजय-नयरीए ॥ ५१ ॥
 घणभूइ-नामगस्स ओ जाओ तणओ सुधम्म-नामोत्ति ।
 काऊण य सामन्न उष्णो धीय-कप्पम्मि ॥ ५२ ॥^२
 चंदज्जुणे विमाणे ससिप्पहो नाम सो सुरो जाओ ।
 दो चैव सागराइं संपुन्न आउय तत्स ॥ ५३ ॥
 भइ ! विहुप्पह ! संपइ विमाण-सामी उ सो सुरो तुम्ह ।
 जस्साएसंण तुमं समागओ मह समीवम्मि ॥ ५४ ॥
 सो समरकेउ-जीवो सागरमेग तु अट्ट-पळिएहिं ।
 अब्भहियं अणुमविउं देव-भवे अह तुओ ततो ॥ ५५ ॥
 एत्थेव भरह-खेत्ते कुसग्ग-नयरम्मि भइक्कित्तिस्स ।
 रओ पिय-महिलाए सुबधुदत्ताए कुच्छीए ॥ ५६ ॥
 उष्णो सो देवो जाओ य कमेण दारओ ततो ।
 घणवाहणोत्ति नामं विहिय से उच्चिय-समयम्मि ॥ ५७ ॥
 षड्ढंतो य कमेण पत्तो अह जोव्वण जणाणंदं ।
 अहिसिच्चिय तं रज्जे जाओ समणो पिया तत्स ॥ ५८ ॥
 सोविं बहु-पुव्व-लक्खे रज्ज परिवौळिऊण संबुद्धो ।
 नरवाहणं तु पुत्त रज्जे ठविऊण पव्वइओ ॥ ५९ ॥
 भइ ! विहुप्पह ! सो हं विहरंतो अज्ज इह पुरे पत्तो ।
 अह एग-राइयाए ठिओ य पडिभैए अह एत्थ ॥ ६० ॥
 सोवि ह्ठ कविलो नरए अणुहवित्तरुं दारुणं महं दुक्ख ।
 सागरमेग अहियं आउ भोत्तूण उव्वट्ठो ॥ ६१ ॥
 जाओ मगहा-विसए आभीरो सामडोत्ति नामेण ।
 काऊण य बाल-तव भवणवई सो सुरो जाओ ॥ ६२ ॥
 परमाहम्मिय-देवो उवरुहो नाम सो तहिं जाओ ।
 दंदूण ममं इहईं समागओ आसुरत्तोत्ति ॥ ६३ ॥
 सुमरतो त वइरं समागओ तेण मह वहट्ठाए ।
 एयं वइर-निमित्तं समासओ तुह मए सिट्ठं ॥ ६४ ॥

१ शुभपुण्यात्, सुखपूर्णो वा । २ B युग्मम् । ३ B युग्मम् । ४ अट्टसिः
 पत्तयैः—पत्त्योपमैरन्वधिकमेक सागर सागरोपमं, 'आयुः' इति शेषः, अनुभूयेत्यर्थः ।
 ५ श्युतः । ६ A भरहकि° । ७ B °त्ताइ । ८ B युग्मम् । ९ B विविहपु° । १०
 A °रिपालि° । ११ °माइ । १२ उद्वृत्तः = नरकान्तकान्तः ।

भो चित्तवेग ! ततो पुणरवि सो केवली मए पुट्टो ।
 भयव ! केत्तियमाउं कथ व मह होज्ज उप्पत्ती ? ॥ ६५ ॥
 को व पिया मह होही बोहिस्सइ को जिणिद-धम्ममि ? ।
 एवं च मए भणियो भयवं ! सो भणित्ताढत्तो ॥ ६६ ॥
 चिद्धइ आउगसेस ऐग-बीस वास-कोडि-कोडीओ ।
 ततो चइऊण तुमं आउक्खए हत्थिणपुरमि ॥ ६७ ॥
 सिरि-अमरकेउ-रन्नो देवी-कमलावैईए कुच्छिमि ।
 बहु-उवयाइय-लद्धो उववज्जिसि पुत्त-भावेण ॥ ६८ ॥
 जणणीइ समं तथ य अबहरिओ पुब्ब-त्रेरिय-सुरेण ।
 भो चित्तवेग ! खयराहिवस्स गेहमि वदिढाहिसि ॥ ६९ ॥
 एतेण मह समीवे दिव्व-मणी जस्स ढोईओ तुमए ।
 सो च्चिय परमत्थ-पिया भविस्सइ तम्मि जम्ममि ॥ ७० ॥
 पासमि सुप्पइहस्स सूरिणो पाविऊण गिहि-धम्मं ।
 अह लद्धं समणत्तं काहिसि ससार-वोच्चैर्य ॥ ७१ ॥
 इय केवल्लिणा भणिए तहत्ति बहु मन्निऊण तव्वयणं ।
 ति पयक्खिणिकुण पुणोऽभिवदियां सो मए भयव ॥ ७२ ॥
 ततो उर्पइऊणं समागओ एत्थ तुह समीवमि ।
 ज त तुमए पुट्ठ त सव्व साहिय एय ॥ ७३ ॥
 भो चित्तवेग ! सपइ कायव्व जं मए तैमाइससु ।
 तो भणइ चित्तवेगो सुर-वर ! निसुणेसु मह वयणं ॥ ७४ ॥
 नहवाहणेण नीया जा सा मह भारिया सुद्धुक्खत्ता ।
 तैयवत्थ मं दट्ठु विलवती कल्लुण-सदेण ॥ ७५ ॥
 भुयगोह-वेढियस्सवि न तारिस आसि मज्झ मण-दुक्खं ।
 जह तीए कल्लुण-रोवण-विलाव-सदं सुणंतस्स ॥ ७६ ॥
 सा कह चिट्ठइ सपइ जीवइ व नवत्ति मज्झ साहेसु ? ।
 ओहि-जाणेण तुमं जाणसि प्पच्चक्खमिव सव्व ॥ ७७ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ देवो वज्जरइ भइ ! निसुणेसु ।
 सा तुह भज्जा नीया गगावत्तमि रुयमाणी ॥ ७८ ॥
 नहवाहणेण ततो ह्ठींढा अंतेउरमि निययमि ।

१ आढता = आरव्यः । २ B इय । ३ ईइ । ४ B युग्गम् । ५ B इते ।
 ६ ढोहितः = उपदीकृतः । ७ व्यवच्छेदम् । ८ त्रि प्रदक्षिणीकृत्य । ९ उत्पत्त्य ।
 १० B त ज तु । ११ A तय कहसु । १२ सुदुःखार्ता । १३ A तदव । १४ B
 तीइ । १५ - - - - - स्वरतः । १६ ईषत् । १७ ह्ठींढा = क्षिप्ता (घ. प. II. १२७) ।

गुरु-सोय-पीडियाए किल एवं चित्तयंतीए ॥ ७९ ॥
 सो मह दइओ तावय भीसण-भुर्यगेहिं गहिय-सव्वंगो ।
 गुरु-वेयणार्ए मन्ने होही पाणेण परिचत्तो ॥ ८० ॥
 अह कहँमवि जइ जीवइ तहवि ह्नु मह तेण नत्थि संजोगो ।
 विज्जा-बल-अहिणं पावेण इमेण हरियाए ॥ ८१ ॥
 ता संपइ मह जुत्त मरितं गुरु-सोय-दुक्ख-तँवियाए ।
 सुँइणेवि नेव अन्नो पुरिसो मह लग्गए अंगे ॥ ८२ ॥
 इय भंतिउण तीए अइ-उग्ग-विसं तु मक्खियं सहसा ।
 भंजिय लोयण-जुयल मँही-यले निवडिया तत्तो ॥ ८३ ॥
 तदवत्थं त दट्ठं हाँहा-सद्धो समुट्ठिओ तत्थ ।
 तं सोउं नहवाहण-खयरोवि समागओ तत्थ ॥ ८४ ॥
 नाऊण विस-विर्यार मंते तंते^{१०} पँउंजई विविहे ।
 विस-निम्महणे मणिणो आबंघई तीएँ अंगम्मि ॥ ८५ ॥
 न य तीए कोवि^{११} गुणो जाओ विस-वोरियाए बालाए ।
 आहूया अह बहवे विस-मत-वियौणया खयरा ॥ ८६ ॥
 सँव्वायर-ल्लगेहिवि^{१२} तेहिवि पँउणा न सक्किया काउं ।
 ताहे मयत्ति काउं मय-क्किच्च तीएँ काऊण ॥ ८७ ॥
 नीया पेय-वणम्मी नहवाहण-परियणेण सा बाला ।
 र्वायाए पक्खविउ तत्तो उढीविओ जलणो ॥ ८८ ॥^{१३}
 एत्तियमेत्तं साहइ सो देवो जाव चित्तवेगस्स ।
 धणदेव ! ताव निसुणसु ज सवित्त तहिं तइया ॥ ८९ ॥
 सोउं दइया-मरण दूसह गुरु दुक्ख-दल्लिय-सव्वंगो ।
 वज्जासणि-भिन्ना इव उग्ग-मुयगेण मसिउव्व ॥ ९० ॥
 गहिलव्व रक्खसेण पहओ इव मोरैरेण गरएण ।
 नीससिय दीह-दीहं गुरु-सोयाऊँरिओ खयरो ॥ ९१ ॥
 मुच्छा-निमीलियच्छो घसत्ति धरणी-यलम्मि सो पडिओ ।

१ A °यगोहयं । २ B °णाइ । ३ A °हवि नइवि जीं । ४ तप्तया । ५
 स्वप्नेऽपि । ६ A महियं । ७ B °हारावो । ८ विकारम् । ९ मन्त्रान् = देवादि-
 साधनानि (H A B 452) । १० तन्त्राणि = ओषधीन् (B H) । ११ प्रयु-
 ह्क्ते । १२ B तीइ । १३ °वि ह्नु गुं । १४ धारियाए = प्राकारितया (H. D II.
 108) व्यास्येत्यर्थः । १५ विज्ञायकाः = वेत्तारः । १६ B विसहर-उचयारेहिवि ।
 १७ A तेहिंवि । १८ प्रयुणा । १९ B तीइ । २० B युग्मम् । २१ B मुग्गं ।
 २२ B °रिओ ।

निनद्ध-सयल-चेदंठा सजाव्यो विगय-जीउव्व ॥ ९२ ॥^२
 ददूण चित्तवेग तदवत्थ ताहे तेण देवेण ।
 सीयल-जलमाणेत्ता सित्तो सो संव्वं-अगेसु ॥ ९३ ॥
 विहिवो य मए पवणो सुकोमलो नियय-उत्तरीएण ।
 तत्तो खणतरावो लद्धणवि चयणं कहवि ॥ ९४ ॥
 पुणरुत्तं मुच्छिज्जइ अइगुरु-अणुराय-मोहिवो खयरो ।
 अइवल्लह-महिलाए मरणं सैरिऊण दुँक्खत्तो ॥ ९५ ॥
 कहकहवि सैमासत्यो विहिवो गुरु-सोय-पीडिवो तहवि ।
 थूळसुए मुयंतो अहो-मुहो चिट्ठई जाव ॥ ९६ ॥
 ताव य सुरेण भणिवो महिलामेत्तस्स कारणे कीस ।
 आयासिज्जइ अप्पा एवविह-सोय-करणेणं ? ॥ ९७ ॥^१
 विवुह-जण निंदणिज्जं असमंजस-चेदिठय पमोत्तण ।
 वत्थु-सरूवं सुदर ! भावेयव्व पयत्तण ॥ ९८ ॥
 संसारम्मि अणत्ते परिम्ममताण होंति जीवाण ।
 सयोग-विप्पओगा इट्ठाणिदुठेहि संयहुत्तं ॥ ९९ ॥
 नहु हरिसो 'संजागे नेवं विसाओवि इट्ठ-विरहम्मि ।
 कायव्वो बुद्धिमया ससार-सरूवयं नात्तं ॥ १०० ॥

किंच ।

पुव्व-भवे जो तुमए अणुरागो नेव उज्झिओ तइया ।
 सैमणत्तणेवि पत्ते तस्स पभावाउ सग्गेवि ॥ १०१ ॥
 रिद्धि-वल-तेयं-हीणो आसि तुम तह य एत्थ जम्मम्मि ।
 एव विओय-दुक्खं पत्तं तक्कम्म-दोसेण ॥ १०२ ॥^२
 तहवि हु अज्जवि रागं तीए उवरिं न मुचसे कीस ? ।
 एवविह-दुक्खाण ऐसो चिय कारणं परमं ॥ १०३ ॥
 अह मणइ चित्तवेगो सुर-वर ! मह फुरइ दाहिणं नयणं ।
 पहसिय-मुहो य दीससि तुमति ता कहसु परमत्थ ॥ १०४ ॥
 किं जीवइ सा बाला सच्च चिय अहव सा मया वैरई ? ।
 जइ ताव तुम मित्तो आसि महं अन्न-जम्मम्मि ॥ १०५ ॥
 दसिज्जउ सा सिग्घं अह नैवि ता मज्झ जीविय नत्थि ।

१ B चिहो । २ B तिष्ठभिः कुलकम् । ३ स्मृत्वा । ४ दुःखार्तः । ५ समा-
 स्वयः । ६ स्थूलाश्रुकाणि । ७ B °सुय । ८ A हीसु° । ९ B युग्मम् । १० शतक-
 त्व. (M. P. II 178) । ११ B न हु सोगो । १२ अरणत्वेऽपि प्राप्ते । १३ B युग्मम् ।
 १४ रापः । १५ वराका । १६ वैपरीत्येऽन्यथम् (M. P. II. 178) ।

लज्जामि बहु भणतो एसो च्चिय निच्छओ मज्झ ॥ १०६ ॥
 ईसिं हसिज्जण तथो देवो वज्जरइ भइ ! जइ एवं ।
 ता पिट्ठंआं निरूवसु जेण तयं पेच्छसे दइय ॥ १०७ ॥
 एवं सुरेण भाणिआं वलिय-ग्गीवं निरूवइ जाव ।
 ताव य विहूसियंगी पेच्छइ निय-मारियं सहसा ॥ १०८ ॥
 तं ददुठु चित्तवेगो ससकिया निय-मणम्मि वज्जरइ ।
 सुर-वर ! साहसु सच्चं हास मोत्तूण मह इण्ह ॥ १०९ ॥
 किंवा सच्चिय एसा नहवाहण-अवहिया मह दइया ।
 मह आसासण-हेउं सुर-माया अह तुमे विहिया ? ॥ ११० ॥
 जइ ताव विसं भक्खिय मह विरहं सा मया सुदुक्खत्ता ।
 ता कह इह जीवती सपत्ता अक्खय-सरीरी ? ॥ १११ ॥
 तत्तो य भणइ देवो सच्चिय एसा, न होइ सुर-माया ।
 अवहरियं सा मए जह इहाणिया तहय निसुणेसु ॥ ११२ ॥
 केवलि-भाहिमं काउं आगच्छतेण तुह समीवम्मि ।
 ओहि-न्नाणेण मए दिट्ठा तुह मारिया एसा ॥ ११३ ॥
 ऋय-मरणज्झवसाणा तत्तो य मए विचिंतियं एयं ।
 गहिज्जण इमं पच्छा गच्छिस्सं मित्त-पासम्मि ॥ ११४ ॥
 इय चिंतिय पत्तो ह गगावत्तम्मि तम्मि नयरम्मि ।
 विस-वेय-विहूरियंगी दिट्ठा य मए इमा तत्थ ॥ ११५ ॥
 हतूण मत-सत्तिं सज्जेसिं थंभियं मए उ विस ।
 तत्तो मयत्ति कलिउ मय-किच्चं तीए काज्जणं ॥ ११६ ॥
 नीया पेय-वणम्मि नहवाहण-परियणेण सा बाला ।
 चीयाए पक्खविउ जाहे उज्जालिओ जलणो ॥ ११७ ॥
 ताहे अवहरिय विसं घेत्तूण इमं समागओ इहइ ।
 तुज्झ समीवे ताव य एस विगप्पो महं जाओ ॥ ११८ ॥^{११}
 सोउं ईमीइ मरणं किं मत्ते एस कुणइ मह मित्तो ।
 किं दढ-रागो अज्जवि अहवावि हु पेयणुरागोत्ति ॥ ११९ ॥
 इय चित्तिज्जण एसा अदिस्ता सुयणु ! तुह मए विहिया ।
 नाज्जण निच्छयं ते इण्ह पुण पयडिया भइ ! ॥ १२० ॥

१ पृष्ठतः । २ B विच्छ° । ३ B स तेण म° । ४ A विभूसि° । ५ अपहता ।
 ६ A °रिया । ७ विधुरिताङ्गी = विच्छताङ्गी । ८ A °तो य म° । ९ प्रेतवन =
 श्मशानम् । १० B विसू° । ११ B तिसुभिः कुलकम् । १२ A °मीए । १३ प्रत-
 त्तरूपो रागो यस्य सः । १४ B °च्छयत्थं ।

ता मा कुण आसंकां सच्चिय एसा उ कणगमालात्ति ।
 इय भणिए सो खयरो पहसिय-वयणो दढं जाओ ॥ १२१ ॥
 अह पणमिय तं देव कयजली मणइ चित्तवेगो सो ।
 अइनेहो दक्खिन्नं अहो णु तेमित्त-वैच्छल्ल ॥ १२२ ॥
 पर-उवयार-रया इह महाणुभावा भवति पयईए ।
 अणुवकयावि परेण वट्ठंति सयावि उवयारे ॥ १२३ ॥
 तुमए दिन्न जीयं मण-संताओ तुमे य निव्वारिओ ।
 कैणह-सरीरा एसा ज तुमए मज्झ उवणीया ॥ १२४ ॥
 आउल-मणस्स पुब्बि तुमए जं किञ्चि मज्झ उवइट्ठं ।
 सव्वं भरिय-घडस्सव तं मह पासेण वोलीण ॥ १२५ ॥
 तुज्झ पभावा सुर-वर ! जाओ ह सत्य-माणसो इण्हि ।
 कायव्वं जं किञ्चिवि संपइ आइससु त सव्व ॥ १२६ ॥
 मणिय देवेण तओ हवइ हु देवाण दंसणममोहं ।
 तो मणसु भइ ! किञ्चिवि जेण तयं तुह पयच्छामि ॥ १२७ ॥
 तो मणइ चित्तवेगो जइ एव देसु मज्झ तं किञ्चि ।
 नहवाहण-खयरो जह न सक्कए म परामविउ ॥ १२८ ॥
 मणिय देवेण तओ महिला-सहियस्स पैहरिओ जं सो ।
 विज्जाहर-कय-भेर विलंधितं दैर्घ्य-वामूढो ॥ १२९ ॥
 तेणेव कारणेण विज्जा-च्छेओ इमस्स सजाओ ।
 ता संपइ असमत्थो भइ ! तुमं सो परामविउं ॥ १३० ॥

अजं च ।

किल पुव्व-वेरिएणं अवहरिओ जाय-गरुय-रेसिण ।
 तो चित्तवेग ! खयराहिवस्स गेहम्मि वड्ढिहिसि ॥ १३१ ॥
 इय तइया केवल्लिणा भावि-भवं मज्झ साहयतेण ।
 आइट्ठं ता तुमए होयव्वं खयर-नाहेण ॥ १३२ ॥
 वेयइट्ठ-दक्खिणाए सेढीए सयल-खयर-नाहाणं ।
 सामि करोमि संपइ तुमंति, कि एत्थ अजेण ? ॥ १३३ ॥
 मज्झ पभावाओ तुह सव्वाओ चैव खयर-विज्जाओ ।
 होहिंति पट्ठिय-सिद्धा अहियाओ अन्न-खयरोहिं ॥ १३४ ॥

१ मित्रवात्सल्यम् । २ निर्वापितः=शमितः । ३ अवह=अक्षतम् (M.D.L. 13) ।
 ४ अमोघं=सफलम् । ५ प्रहृतुमारब्धः प्रहृत इति कर्त्तरि कः । ६ मेरा=मर्यादा ।
 ७ दर्पेण व्यामूढः सन् । ८ B °प्यमारूढो । ९ B युग्मम् । १० श्रुषिकाः । ११
 अन्यस्त्ररेभ्यः सकाशात् ।

पर-विज्जाणं छेयं मंताण ओसहीण अहलत्तं ।
 काहिंसि इच्छाए तुमं खयराणं वयण-मत्तेण ॥ १३५ ॥
 अइदप्पियावि खयरा आणा-निद्वेस-कारिणो सन्वे ।
 होहिंसि विणय-पणया मज्झ पभावाओ तुह भद ! ॥ १३६ ॥
 ता इग्धिं गतूणं वेयद्धे सिद्धकूड-सिहरम्मि ।
 सासय-जिण-पडिमाणं महिमं अट्ठाहिअं काउं ॥ १३७ ॥
 अन्मत्थिय घराणिद सन्वाओ तुज्झ खयर-विज्जाओ ।
 दाऊण जहाविहिणा गच्छिस्सं ताहि सँ-ट्ठाणं ॥ १३८ ॥
 एवं सुरेण भणिओ पय-जुयलं पणामिऊण से खयरो ।
 सुर-वर ! महा-पसाओ एव होउत्ति वज्जरइ ॥ १३९ ॥
 बहु-माण-जुयं तत्तो आभासित्ता मम तु सो खयरो ।
 धणदेव ! मह समप्पिय मणिमेय गुरु-पमोएण ॥ १४० ॥
 देवेण तेण सहिओ सह महिलाए नहम्मि उप्पइओ ।
 अहयंपि तँओ तँत्तो समागओ नियय-ठाणम्मि ॥ १४१ ॥
 ता भो धणदेव ! मए एएण कमेण पाविओ एस ।
 बहु-पुत्त-पावणिज्जो मणी मणाणद-संजणणो ॥ १४२ ॥
 दिय-लोय-समुप्पन्नो पवरो एसो मणी महाभाग ! ।
 निस्सेस-दोस-समणो विसेसओ विस-समूहस्स ॥ १४३ ॥
 ता धणदेव ! महायस ! गेण्हँसु एय तुमं मणिं दिव्वं ।
 सयल-गुणेग-निहाण मह अणुरोहेण, किं बहुणा ॥ १४४ ॥
 एय निसम्म वयणं कुसलो मँणिईसु मणइ धणदेवो ।
 भो राय-सुय ! जमेयं तुमए सह दसण मज्झ ॥ १४५ ॥
 जं च इमं अच्चंतं वयणं सन्भाव-गब्भिमण भद ! ।
 तं चैव मज्झ मणि-सय-सहस्स-लक्खाण अन्महिय ॥ १४६ ॥
 अँह मणइ सुप्पइट्ठो निसम्म धणदेव-भासियं वयणं ।
 अत्थि य एयं धणदेव ! किंतु अँहयपि एयम्मि ॥ १४७ ॥
 गहिए दिव्व-मणिम्मी तुमए मन्ने कयत्थमप्पाणं ।
 ता भो मह धिई-हेउं किञ्जउ मणि-गहणमवियप्प ॥ १४८ ॥

१ B ताणं । २ अफलत्वम् । ३ B च्छाह । ४ B मित्तं । ५ B हियं । ६ B
 ऊर्णं विहिणाए । ७ स्वस्थानम् । ८ B युग्मम् । ९ तस्य सुरस्य । १० ततः =
 ब्रह्मन्तरम् । ११ ततः = तत्स्थानात् । १२ B युग्मम् । १३ B गिण्हं । १४
 भणित्तु = वचनेषु । १५ A अणुभं । १६ B अहियं । १७ धिई = वृत्तिः । १८
 B युग्मम् ।

नाडं अङ्गनिम्बधं गहिओ विणिण्ण सो मणी पवरो ।
 अह मणइ सुप्पइद्धो पुणरवि घणदेवमासज्ज ॥ १४९ ॥
 गत्तूण कुसग्गपुरे नियत्तमाणेण निय-पुराभिमुहं ।
 आगतंत्वं इहइं अम्हाण अणुग्गहट्टाए ॥ १५० ॥
 भणियं घणदेवेण होठ अविग्घेण ताव समथां सो ।
 जं एसो च्चिय मग्गो नियत्तमाणार्णमम्हाण ॥ १५१ ॥
 एव कय-संभासो रयणिं गमिऊण तस्स गेहम्मि ।
 पत्ते पमाय-समए^१ संवूढे सयल-सत्थम्मि ॥ १५२ ॥
 तव्वेल-समुच्चियं सो कायव्वं काडं निग्गओ तत्तो ।
 निय-परियण-सहिण्णं पल्ली-वइणाऽणुग्गम्मंतो ॥ १५३ ॥^२
 कहकहवि नियत्तेउ ससोय-वयण तु पल्लीनाह त ।
 सत्थेण सम च्चलिओ घणदेवो वेसराख्खो ॥ १५४ ॥
 कालेण य सपत्तो कुसग्गनयरम्मि वणिय-संजुत्तो ।
 धेत्तु महग्घ-मुल्लं दैरिसणयं नर वइ-समीवे ॥ १५५ ॥
 संपत्तो नरवाहण-रत्ता बहु मँनिओ तओ तेण ।
 सुक्कवइं सयल-भंडं पंच उल सक्खिणं काडं ॥ १५६ ॥^३
 सागर-सेट्ठिस्स तओ भवणेसु भाडएण गहिएसु ।
 उत्तारिय तु भड सव्वपि निउत्त-पुरिसेहिं ॥ १५७ ॥
 उत्तरइ य पइदियह भंड तह वेरैए य पडिभंडं ।
 एव च्च कइवि मासा बोलीणा तत्थ नयरम्मि ॥ १५८ ॥
 सागर-सेट्ठि-सुएणं सिरिदत्तेण समं तु एयस्स ।
 संजाया गुह-पीई सववहरिं कौरैतस्स ॥ १५९ ॥
 अह अन्नया य नीओ नियय-गिहे भोयणस्स कउजेण ।
 महया उवरोहेण सिरिदत्तेण तु घणदेवां ॥ १६० ॥
 तत्थ य गएण दिट्ठा सिरिकता पवर-रूव-संपन्ना ।
 भणिणी सिरिदैत्तस्स उ कन्ना नव-जोव्वणारभा ॥ १६१ ॥
 सातालियट-हत्था वीएती भोयण करैतेण ।
 सँच्चविया पच्चग अच्चुववन्नो तओ एसो ॥ १६२ ॥
 तीएवि ससिणेह अवग-दिट्ठीए^४ पुलइओ एसो ।

१ A वणि^० । २ B^० ण अम्हा^० । ३ गन्तुं प्रणुणीभूते । ४ B युग्गम् । ५ B
 धित्तु । ६ प्राच्यतम् । ७ मानितः । ८ A संकुव^० । ९ शुल्कं पृष्ठांत शुल्कयति ।
 १० B युग्गम् । ११ B चिप्प^० । १२ A करैत^० । १३ A^० दत्ता उ । १४ तालि-
 यट = तालरुत्तम् = व्यजनमिति यावत् । १५ दृष्टा (N.P. 46) । १६ B^० ईइ ।

अहं चिंतइ धणदेवो तीए रूवेण अक्खित्तो ॥ १६३ ॥
 जइ ताव इमा कजा, ^१देति य जइ मे विमग्गिया एए ।
 ता होज्ज मह कयत्थो दइयाए इमाए मणुय-भवो ॥ १६४ ॥
 कह होज्ज मज्झ एसा मग्गामि सयपि अहव अनेण ।
 जइ दाहिंति न मज्झं विमग्गिया, होज्ज लहुयत्तं ॥ १६५ ॥
 अहवा समाण-जाई धणवंतो वसण-वज्जिओ तह य ।
 एसावि जोब्बण-त्था तम्हा दाहिंति मह एए ॥ १६६ ॥
 एव विचिंतयतो काऊण भोयण तु धणदेवो ।
 सिरिदत्तेण विइत्ते ^२तंबोल-विलेवणाइम्मि ॥ १६७ ॥
 गेहाओ नीहरिओ गंतूण नियय-वास-ठाणम्मि ।
 सिरिकता-हय-हियओ पासुत्तो पवर-सयणीए ॥ १६८ ॥^३
 एत्तो य मयण-वसगा सिरिकंता र्णरणेण अभिभूया ।
 गतूण गिहुज्जाणे पासुत्ता कयलि गेहम्मि ॥ १६९ ॥
 तत्थ यवक्खित्त-मणा कसिण-मुयंगेण बाहु-मूलम्मि ।
 देट्ठा दट्ठूण अहिं अईव-भय-वेविर-सरीरा ॥ १७० ॥
 आगम्म माउ-मूले रुयमाणी भणइ वेयण-परट्ठा ।
 अम्मो ! खद्धा खद्धा अहय गुरु-कसिण-सप्पेण ॥ १७१ ॥^४
 पेलव-सत्तत्तणओ उँक्कडयाए य विस-वियारस्स ।
 वेयणाए पभूयत्ता सभयत्ता इत्थि-भावस्स ॥ १७२ ॥
 मीलिय लोयण-जुयल नीसाहारा धसत्ति धरणीए ।
 विहलंघला निवडिया जणणीए पेच्छमाणीए ॥ १७३ ॥
 तं दट्ठुं सिरिमइणा सारर-सेट्ठी तहेव सिरिदत्तो ।
 तह सयल-परियणो सो ^५सहसत्ति समाउलीभूओ ॥ १७४ ॥
 ताहे वहु-गारुडिया हक्कारिजंति मंत-तत-विउ ।
 कीरति मंत-जावा तह वट्टिजंती मूलीओ ॥ १७५ ॥
 धारंति धारणाओ केवि हु कन्नम्मि ^६दिंति से जाव ।
 कलुण विलवइ जणणी संवीरइ से ^७पिया एवं ॥ १७६ ॥
 सुदरि ! मा कुण सोयं एयं नेमित्थिय तय वयणं ।
 संपइ पयंढीहोही दइए ! जामाउओ तुज्झ ॥ १७७ ॥

१ B दिति । २ वित्तो=दत्ते । ३ B युग्मम् । ४ उत्कण्ठया । ५ दद्या । ६
 विरं=वेपनशूलम् । ७ आश्वर्वायेंऽप्ययम् (H. P. II. २०४) । ८ खादिता । ९
 युग्मम् । १० उत्कटतया । ११ प्रभूतत्वात् । १२ सभयत्वात् । १३ B. पिच्छ° ।
 १४ B विही । १५ A से । १६ A देति । १७ तस्याः पिता । १८ A °यवो हो° ।

अविस्वाइं जं सो सुमई नेमित्तिओ तहा सुयणु ! ।
 कमलावईए सव्वं निव्वडिय तंण आइइं ॥ १७८ ॥
 एव च वडुमाणे जाहे न चैइंति तत्थ गारुडिया ।
 सव्वायर-लगावि हु विसं-वियणं से नियत्तेरं ॥ १७९ ॥
 तत्तो तीए विसन्नो सव्वोवि हु परियणो पिया भाया ।
 चिंतोति य किं हांही अलिय नेमित्तियाइदुठ ॥ १८० ॥
 पुणरवि य तम्मि नयरे डिडिम-सदेण सव्व-गारुडिया ।
 बाहरिया न य केणवि उदुठविया सप्प-ददुठा सा ॥ १८१ ॥
 एत्थतरम्मि केणवि पओयणेण समागओ तत्थ ।
 धणदेवो अह पेच्छइ समाउल परियणं सव्व ॥ १८२ ॥
 अह ददुठु सिरिदत्तं पुच्छइ किं मित्त ! आउला तुम्हे ? ।
 दीसह विद्वैण-मुहा, अह सिरिदत्तो इम भणइ ॥ १८३ ॥
 सिरिकंता मह भगिणी कन्ना सप्पेण अज्ज ददुठत्ति ।
 न उ जीवावइ कोवि हु तेणन्हे आउला मित्त ! ॥ १८४ ॥

अथ च ।

नेमित्तिएण पुव्वं आइदुठ आसि सप्प-दसियं जो ।
 उज्जीविस्सइ एयं होही एर्याए सो मत्ता ॥ १८५ ॥
 एयं च तस्स वयण अलिय-प्पाय तु संपैइं जायं ।
 जं सा अहिणा डैक्का न य कोवि हु तं समुदुठवइ ॥ १८६ ॥
 धणदेव ! तओ अम्हं संपइ तुंहा ओ जीवियव्वासा ।
 अइवहह-भगिणीए तेणंन्हे सोगाउला धणियं ॥ १८७ ॥
 इय सोउं धणदेवो सहारस-चित्तां समुल्लवइ एव ।
 मा कुण सोय सुंदर ! न होइ अलिय तय वयणं ॥ १८८ ॥
 'दे ! 'पिच्छामो ताव य तुह भगिणि, तेण एवमुल्लविए ।
 नीओ 'तीए समीवे धणदेवो भणइ निय-पुरिस ॥ १८९ ॥
 त सुप्पइदुठ-दिन्न आपोसु मणित्ति ताहे सो पुरिसो ।

१ B °ईइ । २ निर्दुत्त = सिद्धम् । ३ शकनुवन्ति (H P IV. 86) । ४ B
 °ह-वेय तीइ अवणेउ । ५ B ताहे । ६ उरयापिता = सुस्थतामापादिता । ७ विद्रा-
 णमुखा = स्नानाननाः । ८ B °याइ । ९ अलीकम् = असत्यम् (H P. I 101) ।
 १० A °पय । ११ दष्टा (H P II 2) । १२ जुटिता । १३ जीवितव्यस्य = जीव-
 नस्य भाषा । १४ B °ण ससो° । १५ अतिशयेन SEE NOTE P 13 । १६ 'दे'
 इति समुखीकरणादावर्थेऽव्ययम् (H. P. II. 296) । १७ A वेक्खामो । १८ B
 बीइ ।

धित्तुं लहु दिव्व-मणिं समागओ तस्स पासम्मि ॥ १९० ॥
विमल-सलिलेण सित्तो दिव्व-मणीं तौहे तेण नीरेण ।
अम्भोक्खिया सलील समुट्ठिआ सुह-पसुत्तव्व ॥ १९१ ॥

अविय ।

तीए तं देह-गयं सप्प-विसं मणि जलेण समित्त ।
सुक्क ज्ञाणाभिहयं नदठ कम्मव माहाणिय ॥ १९२ ॥
त दट्ठुं सिरिद्धत्तो सागर-सिद्धंठी य हरिसिया दावि ।
पिसुंणंति तुज्झ एसा दिन्ना धणदेव ! सिरिकंता ॥ १९३ ॥
तत्तो सोहण-लगे परिणीया उच्छत्रेण महया उ ।
तीए सा अणुरत्ता विसय-सुहं मुजए तत्थ ॥ १९४ ॥
जा तत्थ कइवि मासे चिट्ठइ सो तीए जांब्यणासत्तो ।
ताव य सव्व भडं विक्कीयं तस्स पुरिसेहिं ॥ १९५ ॥
पडिभंड पिड्डुं गहियं सव्वुदा-सयल-सत्थिया तहि ।
धणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं ससुर-व्वगं तं ॥ १९६ ॥

अह मूरि-दविण-जुत्ता दासी-दासाइ-परियण-समग्गा ।
सिरिकंता निय-पिउणा पट्टावया भत्तुणा समयं ॥ १९७ ॥
पुंब्बुद्धिट्ठ-कमेण धणदेवो गरुय-सत्थ-परियरिओ ।
चलियो निय-नयरम्मि कुसग्गानयराउ सुह-दवसे ॥ १९८ ॥
अह कमसो संपत्तो सीह-गुहासन्न-भू-पप्सम्मि ।
आवासियम्मि सत्थे धणदेवो चितए एव ॥ १९९ ॥
तइया पल्ली-वइणा भाणिओ उ अह अवस्समेतेणं ।
आगतव्वं तुमए मह धिइ-हेउंति ता इण्हि ॥ २०० ॥
आसन्ना सा वइइ पल्ली ता सिग्घमेव गच्छामि ।
दट्ठूण सुप्पइट्ठं पुणरवि इहमागमिस्सामि ॥ २०१ ॥
इय चित्तिउण कइवय-पुरिस-जुओ वेसरीए आरूढो ।
संपत्तो अह पेच्छइ सीह-गुहं सव्वओ देइहं । ॥ २०२ ॥

अविय ।

जालोळुंखिय-निवडिय-गो-महिस-कैरंक-कलिय-पेरतं^{१५} ।

१ A घेतुं । २ B तेण तयणु सलिलेण । ३ जपिता = सिक्का । ४ A सेही ।
५ कययन्ति (H. P. IV. 2) B पमणाति । ६ विक्रीतम् । ७ पृथु । ८ B तहयं ।
९ A पुब्बद्धिं । १० एतेण = आयता = आगच्छतत्यर्थं । ११ दग्धाम् । १२ आ-
ल्लोखियं = दग्धम् (H. P. IV. 208) । १३ करङ्कोऽस्थिराशिः । १४ पेरतो =
पर्यन्तः ।

पेरंत-सत्य-विणिहय-हय-रुहिर-पवाह दुगंधं ॥ २०३ ॥
 दुग्ध-धरणि-निवडिय-भट्ट-मस-वसा-पसत्त-बहु-सुणहं ।
 सुणह-भय-मुक्क-माणुस-करंक-सिव-मुक्क-फेक्कार ॥ २०४ ॥
 फेक्कार-सवण-संतैट्ठ-भीरु-उड्डीण-गिद्ध-सिसु-निवहं ।
 सिसु-निवह-हत्थ-संदद्ध-मिल्ल-जुवईहिं दुँप्पिच्छ ॥ २०५ ॥
 दुँप्पिच्छ-जलण-जाला-पैल्लट्ठ-मिल्लोह-भवण-वीभच्छं ।
 वीभच्छ-जलण-कवलिय-मय माणुस-सय-समाइन्नं ॥ २०६ ॥
 त दट्ठु घणदेवो एवं वज्जरइ हा ! किमेयति ।
 अइविसमावि हु पल्ली केण इमा हदि ! दद्धत्ति १ ॥ २०७ ॥
 एत्थंतरम्मि केणवि करक-मज्झ-ट्ठिण्ण वज्जरियं ।
 घणदेव ! एहि एत्तो अहय सो देवसम्मोत्ति ॥ २०८ ॥
 पैलिच्छिन्न-चलण-जुयलो गुरु-पहरण-घाय-जज्जरिय-देहो ।
 गाढं तिसाभिभूओ अज्जवि चिट्ठामि जीवतो ॥ २०९ ॥
 तं सोत्त घणदेवो पुरिसं पट्ठविय पाणिय-निमित्तं ।
 अइगुरु-विसाय-जुत्तो पत्तो अह तस्स पासम्मि ॥ २१० ॥
 भणियं घणदेवेण साहसु भो ! केण विलसिय एयं ।
 सो कत्थ सुप्पइहो अह सो सणियं समुल्लुवइ ॥ २११ ॥
 एत्तो तइयम्मि दिणे सिद्धपुराओ समागओ पुरिसो ।
 एगंताम्मि य सिद्ध तेण इमं पल्लि-नाहस्स ॥ २१२ ॥
 कुमार ! अहं पट्टविओ तुह-पिउ-वर-भति-सुंमइ-नामेण ।
 भणिय च तेण, एयं साहेज्जसु सुप्पइहस्स ॥ २१३ ॥
 सुगीवस्सिह रओ अतिसुरय-पसग-दोसओ जाओ ।
 खयं-वाही तेण इमो चेद्धइ खण-जीवियन्वोत्ति ॥ २१४ ॥
 एसोवि सुरह-कुमरो सतावइ सयल-पयइ-वग्ग तु ।
 दुस्तालो उल्लुठो असम्म-भासी अकज्ज-रओ ॥ २१५ ॥
 तह एयस्स विरत्ता सामत-महंतमाइया सब्बे ।
 रज्ज-सिराए अजोगो, ११ तं चैव य कुमार ! जोगो सि ॥ २१६ ॥

१ B ०यज्जणं १० । २ सुणहो = शुनकं भा । ३ सत्तो = सत्रस्तः । ४ A
 दुँप्पिच्छ । ५ पल्लह = प्लष्ट = दरुवम् । ६ समाकर्णम् । ७ पलिच्छिन्नं = प्रतिच्छि-
 न्नम् । ८ तृषाऽभिभूतः । ९ पाणिय = पानीय (H. P. I. 101) = जलम् (H. A
 C IV. 135) । १० शनैः । ११ B सुगइ । १२ क्षय-व्याधिः । १३ चेद्धइ = तिष्ठति
 (H. P. IV. 16) । १४ B ०मायओ । १५ त्वमेव ।

जुञ्ज पुण वहद्वाए कणगवईए पभूय-विकखेवो ।
 पट्टविओ ता तुमए रक्खेयव्वं निय-सरीरं ॥ २१७ ॥
 एवं च जाव साहइ सो पुरिसो भद ! पल्लि-नाहस्स ।
 ताव य सो विकखेवो पभूय-रह-तुरय-पाईक्को ॥ २१८ ॥
 सहसच्चिय संपत्तो समंतओ वेढिया इमा पल्ली ।
 अह भिल्ल-निवह-सहिओ नीहरिओ सुप्पइट्ठोवि ॥ २१९ ॥^३
 बहु-जण-सहार-करं लग्ग आओहण महा-घोर ।
 निहया बहवो भिल्ला विजिया अम्हे पर-बल्लं ॥ २२० ॥
 गहिऊण तओ सार सव्वं डहिऊण सीहगुहमेयं ।
 काउं हय-विप्पहय विणिग्गयं पर-बलं तत्तो ॥ २२१ ॥
 अहयपि ह्हु जुञ्जतो एयमवत्थतर इहं पत्तो ।
 धणदेव ! नेव जाणे किं जायं सुप्पइट्ठस्स ॥ २२२ ॥
 पच-नमोक्कारो अह दिन्नो सम्मत्त-वय-समेओ से ।
 तेणवि य भौव-सार पुँणरुत्त भणिलमाढत्तो ॥ २२३ ॥
 एत्थतरम्मि पुरिसो सल्लिं घित्तूण आगओ तत्थ ।
 धणदेवो भणइ तओ पियसु जलं देवसम्म ! इम ॥ २२४ ॥
 अह सो जल पिवंतो अइतण्हा-सुसिय-ताल्लयत्तणओ ।
 गुरु-वेयणा-परिगओ सहसा पाणेहिं परिचत्तो ॥ २२५ ॥
 धणदेवोवि ह्हु अइगुरु-सोगो डैहिऊण तँस्स तं देहं ।
 सव्वपि समर-भूमिं जोयावइ नियय-पुरिसेहिं ॥ २२६ ॥
 न य कत्थइ उवलद्धं कैरंकेत्तंपि पल्लि नाहस्स ।
 तत्तो चित्तइ एसो हा ! धी ! विहिणो विलसियस्स ॥ २२७ ॥
 तारिस-गुण-जुत्तस्सवि सरल-सहावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 निग्घिण-कणगवईए हा ! हा ! कह दारुण विहिय ? ॥ २२८ ॥
 मौइंदजाल-सरिसं सव्वं एयम्मि हंदि ! संसारं ।
 खण-दिट्ठ-नट्ठ-रूवं धण-परियण-जावियव्वाइं ॥ २२९ ॥
 न य नज्जइ किं जायं महाणुभावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 किं जीवइ अहव मओ संगामे एत्थ जुञ्जतो ? ॥ २३० ॥
 एमाइ चित्तयंतो धणदेवो आगओ निजे सत्थे ।

१ पाइक्को = पदातिः (H. P. II 138) । २ B युग्मम् । ३ आयोधन =
 संग्रामः । ४ भावसार = श्रद्धापूर्वकम् । ५ भूयः (H. P. 37) । ६ आढत्तो =
 आरब्धः । ७ अ घत्तो । ८ आतट्ठणाशुक्कताल्लकत्तवतः । ९ परित्यक्तः । १०
 दग्धा । ११ देवशर्मणः । १२ करइमात्रम् = आस्थमात्रम् । १३ मायेन्द्रजालसदृशम् ।

अह कमसो सपत्तो सत्थ-जुओ हत्थिणपुरम्मि ॥ २३१ ॥
 तुट्ठा आं जणणि-जणया सव्वं आणंदिया वयसा से ।
 सोहण-दिवसे वहुया पवेसिया नियय-गेहम्मि ॥ २३२ ॥
 अह पुव्व सिणेहेण सिरिकंता सौमुयाइणुन्नाया ।
 नियै चेडि-जुया पत्ता कमलावइ-देवि-गेहम्मि ॥ २३३ ॥
 दट्ठं पुव्व-वयंसिं वियसिय-मुह-पंकया महा-देवी ।
 अइगमय-सिणेहेण उट्ठिय आळिगए एयं ॥ २३४ ॥
 भणइ य वयमि ! उक्कठियाँए दिट्ठा पभूय-कालाओ ।
 अइसोहण हि जाय ज साँसुरयपि तुहवि एत्थ ॥ २३५ ॥
 ज तुमए दट्ठाए दिट्ठ मन्नामि पिई-हरं सव्वं ।
 इय भणित्ठ देवीए उचिय-पवित्ती कया तीए ॥ २३६ ॥
 उव्विदट्ठाओ दोन्निव कुसल-पवित्ती य साँहिया सव्वा ।
 खणमेग नभास काऊण भणइँ सिरिकता ॥ २३७ ॥
 गच्छामि इण्हि गेह तत्तां कमलावइँ इम भणइ ।
 पइटियह अँद ! तुमए आगतव्वं मह समवे ॥ २३८ ॥
 भणिय सिरिकताए एव काहामि एव भणित्ठण ।
 देवीएँ अणुन्नाया समागया नियय-गेहम्मि ॥ २३९ ॥
 एव सिरिकताए ससुर-कुले तत्थ अच्छमाणाए ।
 कमलावइँ-दवाएँ समय गुरु-पीई-जुत्ताए ॥ २४० ॥
 धणदेवेणं समय विसय-सुह सम्ममणुहवतोए ।
 बहुयाओ अइक्कता वासाण कोड-कोडीओ ॥ २४१ ॥^१
 अह अन्नया कयाइवि रिट्ठेँ-ण्हाया भत्तुणा सम सुत्ता ।
 रयणा-चारम-जामे सुामण पासत्तु पाँडबुद्धा ॥ २४२ ॥
 अह भणइ गए पययम ! सुँमिणे चदा मुहण पावसंतो ।
 दिट्ठो, त दट्ठूण सहसा बुद्धा तत्था अहयं ॥ २४३ ॥
 भणिय धणत्तण सुदरि । पुत्ता भविस्सए तुज्ज ।
 सयल वणि-वग्ग-पवरो इय एव सुँयए सुामण ॥ २४४ ॥
 भाणियं सिरिकताए एव पिय ! हाँउ वयणय सच्च ।

१ वयसा = आयुष्य । २ सासुरयाणुन्नाया = श्वश्रुऽनुज्ञाता । ३ चेटी =
 दासी । ४ वयसा = सदा । ५ अँयाइ, उत्कण्ठतया मयेत्यर्थः । ६ श्वशुर-
 इय । ७ पितृशुऽ । ८ कथिता । ९ अँ इह । १० अँ वीइ । ११ समक = सह ।
 १२ अँ युग्मम् । १३ ऋत-ज्ञाता । १४ एगमम् । १५ प्रातृद्धा = जागरिता । १६
 अँ सुविण । १७ सूचयति ।

सासण-देवी-पभावा बद्धो एसो मए गंठां ॥ २४५ ॥
 तीए चिय रयणीए ताए कुच्छिसि गम्भ-संभूर्इ ।
 जाता कमेण जाव य बोलीणा दोन्नि मासा से ॥ २४६ ॥
 तइयम्मि पुणो मागे दोह्लब्धो तीए अभय-दाणम्मि ।
 जाओ घणदंवेणाथ सित्ठे सो पूरिओ तीए ॥ २४७ ॥
 अह उगचिय-गम्भा पूरिए दोह्लम्मी
 पसवण-भमयम्मी आगयम्मी सुहेण ।
 सुह-गाह-निवहम्मी उच्च-ठाण-द्वियम्मी
 सुह-करण-मुहुत्त दारयं सा पसूया ॥ २४८ ॥
 साहु-धणसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ मिरिकता-त्तणय-पसवणो नाम ।
 सुरसुदीर-नामाए कहाए नवमो परिच्छेदो ॥ २५० ॥
 ॥ नवम. परिच्छेदः समाप्तः ॥

तक्कम्म-कुसल-विल्लया-समूह-विहियम्मि सूह-कम्मम्मि ।
 हेह्लुत्तावलि-गिह-दासि-विहिय-तक्काल-करणिजे ॥ १ ॥
 सहरिस-परियण-वज्जरिय-वैज्ज-सुय-जम्म-हरिसिय-मणेण ।
 धणधम्म-सेट्ठिणा अह वद्धावणयं समाढत्तं ॥ २ ॥

अधिय ।

गाहियेखवत्त-पविसंत-नयर-नारी-जणोह-रमणीयं ।
 रमणी-यण-मुह-मडण-वावड-निय-बंधु-वर-दारं ॥ ३ ॥
 वर-दौरग-निवसिय-वदण-माला-सैणाह-सिय-कलस ।
 सिय-कलस-हत्थ-पविसंत-वैट्ट-किज्जंत-कल-सई ॥ ४ ॥
 कल्ले-सइ-पउर-पाउल-संगल-संगीय-पवर-पेक्खणय ।
 पेक्खेणय-पिक्खणक्खित्त-जेय-दिजंत-तंबोलं ॥ ५ ॥

१ दोहदक । २ देव्या शिष्टे कथिते सति । ३ B °हाइ । ४ विलया=वनिता ।
 ५ हर्षाकुला । ६ A °ल्लतावलमि° । ७ वर्ये श्रेष्ठम् । ८ B युगम् । ९ वावडं =
 व्यापृतम् । १० क्षरग = द्वारप्रम् । ११ सनाथ = युक्तम् । १२ वष्टो = मार्गः
 (H D VII 31) । १३ कलशब्दप्रसुराणि यानि पापकुलानि तेषा यन्मङ्गलार्थं
 सगीत तेन प्रवरं श्रेष्ठ प्रेक्षणक यत्र वर्षापनके । १४ B पिक्ख° प्रेक्षणकं इदं तस्य
 प्रेक्षणे आक्षिप्ता य लालास्तभ्या दीयमान तबोल यत्र तत् । १५ B तिसभिः कुलम् ।

अविच ।

घोसिय-जीवा-ऽघाओं मोयाविय-विउळ-बेदि-निउरवो ।
 दिब्बत-विविह-दाणो दीणाणाहाइ-सुह-जणओ ॥ ६ ॥
 पइ-जिण-बंधिर-किज्जंत-वैज-वर-मज्जणाइ-मावारो ।
 वर-वत्थमाइएहि समाणिय-साहु-सदोहो ॥ ७ ॥
 भोअिय-सयण-समूहो समाणिय-वणिय-नायर-भेहल्लो ।
 जण-जणिय-चमक्कारो सुय-जम्म-महूसवो विहिओ ॥ ८ ॥
 एवं कय-कायवो संपत्ते वारसम्मि दियहम्मि ।
 गह्जिण देरिसणीय सपत्तो राइणो मूल ॥ ९ ॥
 कय-विणओ धणदेवो भणइ महा-राय ! सेट्ठि-वयणेण ।
 देवी-सहिएण तुमं मोत्तव्व अम्ह गेहम्मि ॥ १० ॥
 हसिऊ रत्ता भणिय न होइ किं सेट्ठिणो इमं गेहं ।
 पिउ-सरिसो ज सेट्ठी विचिंतगो सयल-रज्जस्स ? ॥ ११ ॥
 तहवि हु सेट्ठी जं भणइ किंचि तं चैव अम्ह कायव्वं ।
 इय मणिए धणदेवो महा-पसाउत्ति मणिऊण ॥ १२ ॥
 निय-गेहं गतूण तक्कालुचियं समत्थ-करणीयं ।
 निय-परियणेण कारइ आणदिय-माणसो जाव ॥ १३ ॥
 देवी-सहिओ राया करेणुया-विसैर-परिगओ ताव ।
 सपत्ता सेट्ठि-गिहे बदि-जणुग्घुट्ठ-जय-सदो ॥ १४ ॥
 कय-भंगलोवयारो उत्तरिय करेणुयाइ देवि-जुओ ।
 वर-मुत्ताहल-विरइय-चउक्क-सीहासणे पवरे ॥ १५ ॥
 उवविट्ठो देवि-जुओ तत्तो य विलासिणीहिं पवराहिं ।
 आरत्तियावयारण-पमुहम्मि विहिम्मि विहियम्मि ॥ १६ ॥
 मुत्तो दिब्बाहारं निय-परियण-सज्जओ जहा-विहिणा ।
 गोसीस-विलत्तगो परिहाविय-दिब्ब-वर-वत्थो ॥ १७ ॥
 विणय-नैएणं तत्तो धणदेवेण इमं तु विनेत्तो ।
 देवीए पिय-भगिणी वज्जरइ इम महा-राय ! ॥ १८ ॥
 पसवंति पिउ-हरम्मी पढम किल सयल-वणिय-जायाओ ।

१ निकुरम्ब = समूहः । २ वव = वयं = भेष्यम् । ३ SEE NOTE P 5 । ४ उप-
 ढीकनम् । ५ B विट्ठि । ६ B सय । ७ B तिद्यभिः कुलकम् । ८ A वाए ।
 ९ देव्या युतो = युक्तः । १० आरात्रिकावतारणप्रमुखे । ११ कर्तारि के मुक्कवान्
 (B. H. - V. I. II) । १२ B तिद्यभिः कुलकम् । १३ नएण = नतेन । १४ विज्जसः ।
 १५ पितृ-पुत्रे ।

कारण-वसेण केणवि संजायं नेव त मज्झ ॥ १९ ॥
ता देवि-दसणेणं इहेव किल पिउ-हरति मन्नामि ।
ता जइ इत्तिय-भूमिं आगच्छइ होइ ता लट्ठं ॥ २० ॥
एव च तेण भणिए अह देवी राइणा अणुण्णाया ।
सिरिकताए समीवे सपत्ता कंजुइ-समेया ॥ २१ ॥
तत्थ य मणोरमाए विलेवणाहरण-वत्थमाईहिं ।
पूइय भणिया देवी सुयस्स नामं करेसुत्ति ॥ २२ ॥
भणिय देवीए तओ सिद्धिणि ! तुह च्चव होइ उच्चियमिणं ।
तहवि तुमए भणियं कायव्वमवस्समम्हाणं ॥ २३ ॥
गहिऊण निउच्छो त बालं कमल-कोमल-करेहिं ।
कमलावईए भणिय सुगघ-गघे खिवतीए ॥ २४ ॥
सिरिकताए जाणिओ घणदेवेण तु बालओ एसां ।
माउ-पिउ-अद्ध-नामो सिरिदेवो नाममेयस्स ॥ २५ ॥
अइसोहणं हि नामं विहियं देवीइ इय भणंतेण ।
अविहव-नारि-गणेण मंगल-सहो समुघुट्ठो ॥ २६ ॥
अह तं मणहर-देह मुट्ठीकय-कर-जुयं विसालच्छ ।
सुकुमाल-पाणि-पायं दट्ठूण विचित्तए देवी ॥ २७ ॥
घन्ना मज्झ वयसी जीए सुओ एरिसो समुप्पन्नो ।
जण-मण-नयणाणंदो मह पुण एयंपि न इ जायं ॥ २८ ॥
किं मज्झ जीविणं किंवा मह विहल-गन्त्र-रज्जेण ।
जा निय-तणयस्स मुह पिच्छामि न मंद-भग्गत्ति ॥ २९ ॥
एमाइ चित्तयंती आभासित्ता वयंसियं निययं ।
रत्ता सहिया देवी सपत्ता नियय-गेहम्मि ॥ ३० ॥
तत्थ य तं चित्तती सुय-जम्मुकुठिया संसोइइहा ।
परिचत्त-देह-चित्तेठा उव्विग्गा सयल-कज्जेसु ॥ ३१ ॥
मत्ता व मुच्छिया इव सुत्तव्व मयव्व विगैय-सत्तव्व ।
झाण-गय-जोगिणि इव उवरय-नीसेस-वावारा ॥ ३२ ॥
परिहायंत-सरीरा गुरु-सोयायीस-साम-मुह-कमला ।

१ SEE NOTE P. ३ । २ B ताइ । ३ कञ्चुकि = प्रतिहार । ४ आमर-
णम् = विभूषणम् । ५ B वीइ । ६ A सेट्टि । ७ B निजुच्छ । ८ अविघवा =
समत्तुका । ९ B जीइ = यस्याः । १० सशोका । ११ चेष्टा = व्यापारः । १२ वट्टि-
ग्गा = खिन्ना । १३ विगतंसत्त्वा । १४ परिहायंतं = परिहीयमानं = कृशीभवदि-
व्यर्थः । १५ आयासो = यत्नः ।

रत्ना कथाइ दिहा पुहा कमलावई ताहे ॥ ३३ ॥
 देवि ! तुमं किं विमणा दुब्बल-देहा य दीससे इण्हि ।
 किं वंछियं न पुंजइ सैहीण किंकरम्मि मए ? ॥ ३४ ॥
 भणिय देवीएँ तओ अंसु-जलासार-सित्त-सिहिणाएँ ।
 पिययम ! तुह प्पसाया संपज्जइ वंछियं सव्वं ॥ ३५ ॥
 तं नत्थि किंपि सोक्खं तुह प्पसायाउ जं न मं पत्तं ।
 नवर पुत्त-पलोयण-सोक्खं सुँइणोवि नो दइं ॥ ३६ ॥
 धन्नाउ ताउ नारीओ इत्थ ज्जाओ अहोनिंसि नाह ! ।
 निययं थंयं थंयंतं थंणघय हदि ! पिच्छति ॥ ३७ ॥
 पच्छ परिणीयौइवि सिरिकंताए सुओ समुप्पन्नो ।
 तुमए मँनायाए न पुणं मह मदभागाए ॥ ३८ ॥
 ता देव ! देसु पुत्तं अह नवि ता नत्थि जीवियं मज्जा ।
 तुइइ थणोवि अह एइ खीरमन्ना गई नत्थि ॥ ३९ ॥
 तत्तो रत्ना भणियं एत्थत्थे कुणसु देवि ! मा सोम ।
 आराहित्ता तियसं पूरेभि मणोरहेऽवस्स ॥ ४० ॥
 इय भणित्ठण राया काउं पूय जिणंद-पडिमाणं ।
 सिय-वसण-धरो उम्मुक्क-सयल-भणि-कंचणाहरणो ॥ ४१ ॥
 पोसह-साल गंतुं अट्ठम-भत्त पगिण्हिउं विहिण्णा ।
 कुँस-सत्थरं निसंनो एव भणित्त समादत्तो ॥ ४२ ॥
 देवो व दाणवो वा जिण-सासण-भत्ति-सज्जुओ कोवि ।
 जह सनिहिवो सिग्घ आगच्छउ वंछिय देउ ॥ ४३ ॥
 एव च चिंतयतो एगते संनिरुद्ध-जण-पसरो ।
 निच्चल-देहो चिट्ठइ राया जा तिन्नि दिर्यँहाइ ॥ ४४ ॥
 ता रयणि-चरिम-जामे विद्धँसिय-सयल-तिमिर-संघायं ।
 भासुर-देह पुरिसं दट्ठूण विचिंतए राया ॥ ४५ ॥^{१०}
 निमिसंति लोयणाइ ता किं एसो न होइ देवोत्ति ।
 न य मणुयाण सरिरे जायइ एवंविहा दित्ती ॥ ४६ ॥
 ता होज्ज इमो को पुण चरणावि महिं पुँसंति नेयस्स ।

१ B तिष्ठभिः कुलकम् । २ पूर्वते । ३ स्वाधीने । ४ मयि । ५ B ०वीइ ।
 ६ B B B NOT B P 7 । ७ स्वमे । ८ याः । ९ स्तनम् । १० घयंतं - 'द्वे पाने'
 विवन्तमित्यर्थः । ११ स्तनन्वय - धृतम् । १२ A ०याय । १३ मान्याया ।
 १४ कुल संस्तरके । १५ निवणः = स्थितः । १६ विवसानि । १७ B युरमम् ।
 १८ दीप्तिः । १९ स्पृशतः ।

एवं विगप्पयंतो राया आभासिओ तेण ॥ ४७ ॥
 भो अमरकेउ-नर-वर ! उग-तवेणं किंलामिओ सि न किं ? ।
 एवं भणमाणो सो अब्भुंदिठ्य राइणा भणिओ ॥ ४८ ॥
 को सि तुमं कत्तो वा समागओ क्रहसु मह महाभाग ! ? ।
 भणियं सुरण नर-वर ! कहेमि कोऊहलं जइ ते ॥ ४९ ॥
 ईसाण-कप्प-वासी विहुप्पहो नाम सुर-वरो अहयं ।
 आसन्न-चवण-समओ पर-लोय-हियं समायरिउ ॥ ५० ॥
 तित्थयर-वंदणत्थ विदेह-वासम्मि आगओ आसि ।
 तत्थ मए सो^१ भयवं आपुट्ठो नियय-वुत्तंतं ॥ ५१ ॥^२
 उप्पत्ती कत्थ मह चुयस्स एत्तो भविस्सए भयवं ! ? ।
 नत्तो जिणेग भणिय भरहम्मि य हत्थिणपुरम्मि ॥ ५२ ॥
 ओ अच्छइ पुत्तत्थी पोसह-साळाइ पोसहाम्म ठिओ ।
 सिरि-अमरकेउ-राया तस्स तुमं होसि पुत्तोत्ति ॥ ५३ ॥^३
 तव्वयण सोऊणं समागओ राय ! तुह समीवम्मि ।
 ता मा कुणसु^४ किलेसं अहय होहामि तुह पुत्तो ॥ ५४ ॥
 गण्हसु कुंडल-जुयल नरिंद ! एय तव्वा उ देवीए ।
 जीए इच्छसि पुत्तं दायव्व^५ तीइ आमरणं ॥ ५५ ॥
 इय भणिउ केन्नाणं उच्चारिय कुंडलाइ दिव्वाइं ।
 रत्तो समप्पिऊणं देवो अइंसणीमूओ ॥ ५६ ॥
 रत्तावि रयणि-विरमे गंतुं देवीए^६ वियसिय-मुहेण ।
 सुर-दंसणाइ सव्वो वुत्ततो सीहिओ तत्तो ॥ ५७ ॥
 कुंडल-जुयलं अप्पिय पमाय-किच्चं करित्तु नीसेसं ।
 पेड्डिलाहिय साहु-जणं सय पेमुत्तो वराहार ॥ ५८ ॥
 अह अन्नया य देवी^७ रिउ-णहाया रयणि-चरिम-जामम्मि ।
 इट्ठं सुमिण सहसा पडिबुद्धा^८ वेविर-सरीरा ॥ ५९ ॥
 भणिया रत्ता सुदार ! कीस अकम्हाओ कपिया तं सि ।
 तीए भणिय पिययम ! सपइ सुमिणं मए दिट्ठं ॥ ६० ॥

१ क्लान्तः । २ अभ्युत्थाय । ३ कोतुड्डलम् । ४ च्यवनं = मरणम् । ५ अ
 ज्ञे । ६ B सुरमम् । ७ A लाए । ८ B सुग्मम् । ९ क्लेशम् । १० A तीए ।
 ११ कर्णाभ्याम्, पञ्चम्याः स्थाने षष्ठी (H P III. 134) । १२ B वीइ । १३
 कथितः । १४ प्रतिलाभय = आहारदानेन सत्कृत्य । १५ प्रमुक्तः = मुक्तवान्
 (M. P. 164) । १६ ऋतुज्ञाता । १७ क्षमम् । १८ वेविर = वेपथीशब्दम् ।
 १९ अकम्हात् ।

किल क्णगमओ कलसो मञ्ज मुहे पँविसिउं विणिक्खंतो ।
 केणावि मजणत्थ नीओ दूर स कुद्धेण ॥ ६१ ॥
 पुणरवि बहु-कालओ कहवि हु लद्धो स खीर-पडिपुनो ।
 सिय-कुसुम-मालियाए मएवि सपूइओ तत्तो ॥ ६२ ॥
 एयं सुमिण दट्ठु मुह-कहुयं परिणैईइ सुदरयं ।
 जाओ भएण कपो मह देहे तेण नर-नाह ! ॥ ६३ ॥
 तं सोऊण नरिंदो जाओ सोगाउरो दढ हियए ।
 वज्जरइ देवि ! सुँविणं लाभं सूपइ तणयस्स ॥ ६४ ॥
 संसं च सुविण-जाणग-पुच्छग-विहिणा विर्योणिउ तुञ्ज ।
 साहिस्स मा काहिसि उँव्वेग किंचि हिययम्मि ॥ ६५ ॥
 तत्तो पभाय-समए गंतुं अँत्याण-मडवे राया ।
 आणवइ सुमिण-सत्थत्थ-जाणए झत्ति वाहरह ॥ ६६ ॥
 तत्थ निउत्त-नरेहिं तहेव सर्पाडियाए आणाए ।
 सामंत-मंति-पुर-नायगेहिं पुन्नम्मि अँत्याणे ॥ ६७ ॥
 कय-विणया सुँविणन्नु उवविट्ठा अह नरिंद-आसन्ने ।
 धणदेवोवि हु रन्नो आसन्नो चैव उवविट्ठो ॥ ६८ ॥^{१०}
 तत्तो रन्ना तेसिं सिट्ठो सुर-दसणाइ-वुत्तंतो ।
 पुँवुत्तो सब्बोवि हु सुविणग-उवलंभ-अवसाणे ॥ ६९ ॥
 सम्म विणिच्छिऊणं सुविणं-सरूव कहेह भो । तत्तं ।
 इय भणिया ते रन्ना अनोन्न जाव चिंतिंति ॥ ७० ॥
 ताव य धणदेवेणं भणिय नर-नाह ! देसु अवहाण ।
 सुविण-परमत्थ-जाणण-हेउ निसुणेसु वुत्तंतं ॥ ७१ ॥^{११}

तओ ।

अह अडवीए दिट्ठो भिल्लवई, तेणं जह य सप्येहिं ।
 वद्धे उ चित्तवेगो विमोइओ मणि-पमावाओ ॥ ७२ ॥
 जह तेण नियय-चारिए सिट्ठे देवस्स आगमो आस ।
 देवेण केवली जह दिट्ठो य कुसगगनयरम्मि ॥ ७३ ॥
 जह भावि-भव पुट्ठो केवल्लिणा जह य तस्स आइट्ठं ।
 सिरि-अमरकेउ-रन्नो होहिसि पुत्तो तुमं मह ! ॥ ७४ ॥

१ प्रविश्य विनिष्कान्तः । २ सुखकटुकम् = आरम्भे दुःखदम् । ३ A °ई
 इँ । ४ स्वप्नः । ५ विज्ञाव । ६ B °व्वेव । ७ आस्थानं = समा । ८ सपादि-
 त्तया = परिपाकित्तयाम् । ९ स्वप्नहाः । १० B युगम् । ११ पूर्वोक्तः । १२ वि-
 निश्चित्य = निर्णय । १३ B युगम् । १४ भिल्लपतिना । १५ विमोचित्तः ।

जणणीइ समं तत्थ य अवहरिओ पुब्ब वेरिय-सुरेण ।
ता चित्तवेग ! खयरहिस्स गेहम्मि वड्ढिहिसि ॥ ७५ ॥
एमाइ पुब्ब-उत्तं सवित्थरं साहियं नर-वइस्स ।
धणदेवेण जाव य संपत्तो हत्थिणपुरम्मि ॥ ७६ ॥
ता देव ! देवि-उदरे विट्ठप्पहो सो सुरो समुप्पन्नो ।
होही, जओ न केवलि-वयणं इह अन्नहा होइ ॥ ७७ ॥
पुब्ब-विरुद्ध-सुरेणं हरिआं खयरस्स वड्ढिओ गेहे ।
साहिय-बहुविह-विजो मिलिही सो नियय-जणणीए ॥ ७८ ॥
इच्छिय-कन्नादाणं मालाए पूयणंपि मन्ना सि ।
एसो नरिंद ! सुविणय-परमत्थो फुरइ मह हियए ॥ ७९ ॥
एयं धणदेवस्स ओ वयण सोऊण सुविणयन्नुहिं ।
भणिय अहो ! अउव्व एयस्स उ बुद्धि कोसल्ल ॥ ८० ॥
सययं तल्लिच्छेहिवि बहु-सत्थ-वियक्खणेहिं अम्हहिं ।
तव्विह-बुद्धि-विउत्तेहिं सक्कियं नो विणिच्छेत्त ॥ ८१ ॥
सुसिलिद्धो नणु अत्थो निरुव्विओ राय ! वणिय-उत्तेण ।
सव्वेसिं अम्हाणवि सुसंमओ चेव एसोत्ति ॥ ८२ ॥
इय भणिए ते रत्ता तव्वोल-पयाण-पुब्बय सव्वे ।
पट्टविया तह सव्वे सामत्त-महंतमाईया ॥ ८३ ॥
तत्तो रत्ता भणियं इण्हि धणदेव ! किमिह कायव्वं ।
देवीइं सम अम्ह उवट्ठिए दुसह-विरहम्मि ॥ ८४ ॥
किं एत्थ अत्थि कोवि हु पडिघाय-विही सुदुट्ठ-सुविणस्स ।
भणियं धणदेवेण न अन्नहा केवलि-गिरा ओ ॥ ८५ ॥
तहवि हु एस उवाओ कीरइ मा होज्ज तेण पडिघाओ ।
मंचय-पडियाण पुणो तहट्ठिया चेव भूमित्ति ॥ ८६ ॥
पल्लीवइणा तइया दिव्व-मणी जो समप्पिओ मज्झ ।
सो एस अंगुलीयग-निवेसिओ चिट्ठत्त करम्मि ॥ ८७ ॥
एसो अचित्त-सत्ती अणय-ठाणेषु दिट्ठ-मीहप्पो ।
ता एयं देवीए कर-ट्ठियं देव ! कारेह ॥ ८८ ॥^{१३}
पुब्ब-विरुद्धोवि सुरो हरणे देवीइं होज्ज असमत्थो ।
एयस्स पभावाओ, अह कहवि करिज्ज अवहरण ॥ ८९ ॥

१ A °णीय । २ कथितम् । ३ A °नामि । ४ B °यइ । ५ स्वप्नैः । ६ अप-
वम् । ७ SEE NOTE P. 38 । ८ सुम्लिष्टः = सुसगतः । ९ वणिकपुत्रेण । १० A
°वीए । ११ उपायः । १२ माहप्प=माहात्म्यम् । १३ B युग्मम् । १४ A °वीए ।

तहवि ढु अवगारम्मी सक्किस्सइ नेव वड्डिउं वड्डी ।
 न्नाउं इमं नरेसर ! मा सोग किंचिवि करेह ॥ ९० ॥

अन्न च ।

सुविण-पडिघायणत्थं कारेसु जिणालएसु महिमाओ ।
 एसु सैमण-सघ तदुच्चिय-वत्थासणाईहिं ॥ ९१ ॥
 दावेसु अभय-दाण विविहाभिग्गह-तवेसु उच्चमसु ।
 एव कयम्मि नर-वर ! सव्वपि ढु सुंदर होही ॥ ९२ ॥
 इय भणित्त घणदेवो समप्पित्त अगुलीययं निययं ।
 पणमित्ता रायाणं विणिग्गओ राय-भवणाओ ॥ ९३ ॥
 रत्तावि ढु गंतूण देवी-भवणम्मि सयल-वुत्तंतो ।
 सिद्धो समप्पिय तह देवीए अगुलीयं त ॥ ९४ ॥
 भणिया य देवि ! एयं खणंपि हत्थाओ नेव मोत्तव्वं ।
 एयस्स पभावाओ पभवन्ति न खुद-सत्ताई ॥ ९५ ॥
 जिण मदिर-जैत्ताइ कारविय ताहि राइणा सव्व ।
 कमलावईवि तत्तो जाया आवन्न-सत्तत्ति ॥ ९६ ॥
 सुह-संपडत-हिय-इद्ध-वत्थु-सुविणीय-परियण-जुयाए ।
 अह सत्तमम्मि मासे जाओ देवीए दोहलओ ॥ ९७ ॥
 लज्जाए त कस्सवि जाहे न कहेइ ताव कइयावि ।
 परिहायत-सरीरा दिट्ठा रत्ता इम भणिया ॥ ९८ ॥
 देवि ! तुह किं न पुंज्जइ दीससि अइदुव्वला जओ इण्हि ।
 देवीए तो भणियं दोहलओ एस मे नाह ! ॥ ९९ ॥
 वर-वारणमारूढा दाण दिंती य अत्थि-लोयस्स ।
 तुह-उच्छंग-निविट्ठा तुमए छत्तं धरंतेण ॥ १०० ॥
 हिंडामि राय ! नयरे परियरिया सयल-भिच्चै-वग्गेण ।
 रत्ता भणियं सुंदरि ! कीरइ अहुणा दुंयं एय ॥ १०१ ॥
 अह पवर-पट्ट-हत्थी सिंगारिय अण्णिओ निउत्तेहिं ।
 तथारूढो राया देवी उण तस्स उच्छंगे ॥ १०२ ॥

१ ज्ञात्वा । २ भ्रमण. = स.धुः । ३ उद्यच्छ = उद्यमं कुर्वन् । ४ सुद्वसत्वा-
 दय । ५ जप्ता = यात्रा । ६ A ताहे । ७ आपन्नसत्त्वा = सजातगर्भा । ८ मुखेव
 मपथमाने हिंसेष्वस्तुभिः सुविनीतपरिजनेन च युक्ताया देव्या । ९ B °वाइ ।
 १० पूर्वते । ११ वारणः = इस्त्री । १२ A देती = ददती । १३ धृत्त्वं = क्लृप्तः ।
 १४ द्रुत = शीघ्रम् । १५ B युग्मम् । १६ आनीतः (P. P. I 101) ।

उवरि धवलायवत्त मुत्ताहल-रोहिर सैय रन्ना ।
 धरिय तत्तो विविह पँढंत-थुइ-पौढ-निवहेण ॥ १०३ ॥
 तूरेसु रसतेसु वज्जतेसु य असख सखेसु ।
 कलपाणँएहिं विहिए वियमँमाणे य संगीए ॥ १०४ ॥
 अंत्थि-जण-पूरियासं दाणं देता समत्थ-नयरम्मि ।
 आणंद-निम्भराहिं थुँव्वंता नयर-नारीहिं ॥ १०५ ॥
 आहिंढिऊण विविह चउक्क-तिय-चच्चरेसु इच्छाए ।
 अह पुर-वराउ बाहिं नीहरिओ कुंजरो कमसो ॥ १०६ ॥
 सहसच्चिय उँम्मिद्धो विच्छोळितो समत्थ-जण-नियरं ।
 अइवेगेण पयद्धो ईसाण-दिसा-मुहो ताए ॥ १०७ ॥
 रे ! लेह लेह धावह एस गओ एस जाइ पुरओत्ति ।
 एमाइ वाहरंतो भिच्च-जणो धाइ पट्टीए ॥ १०८ ॥
 रायावि हु जौँहि कहवि हु धरिउं व चएइ करि-वरं त तु
 ताहे भणिया देवी एस गँओ तौँत्र उँम्मिद्धो ॥ १०९ ॥
 अइवेगओ पयद्धो चाइज्जइ कहवि नो नियत्तेउ ।
 ता उत्तरिमो कहवि हु इयरह अडवीए पाडेही ॥ ११० ॥
 कमलँवैँए भणिय ओयरियव्वं कह नु नर-नाह ।
 रन्ना भणिय निसुणसु पिच्छसि वड-पायवं पुरओ ॥ १११ ॥
 एयस्स य हेदुठेण जाही हत्थी तओ तुमे देवि ! ।
 साहाए लग्गिअव्वं सहसा हत्थि पमोत्तूण ॥ ११२ ॥
 एवं च जाव राया देवि उल्लुवइ ताव सां हत्थी ।
 अइवेगेण पत्तो वड-वायव-हिदुठ-भूभागे ॥ ११३ ॥
 देँक्खत्तणओ राया ज्ञत्ति विलगो य तस्स साहाए ।
 लग्गसु लग्गसु देवि ! ज्ञत्ति एयं भणेमाणो ॥ ११४ ॥
 अइवेगओ करिस्सा (स्स ?) अदक्खयाए य इत्थि-भावस्स ।
 गब्भस्स य गरुयत्ता भय-वेविरओ सरीरस्स ॥ ११५ ॥
 कय-अज्जवसायावि हु न सक्किया जाहि तत्थ लग्गंउं ।
 ताहे य करि-वरो सो झडत्ति तत्तो अवक्कतो ॥ ११६ ॥^{१७}

१ धवलातपत्रं = श्वेतच्छत्रम् । २ B °लाइव° । ३ स्वयम् । ४ पठ्यमान-स्तु-
 ति-पाठ-निवहेण । ५ A वाड । ६ A °णपत्तिवि° । ७ विजृम्भमाणे = सपद्यमाने ।
 ८ स्तूयमाना । ९ B चतसृभिः कलापकम् । १० उन्मत्तः । ११ विच्छोळितो =
 कम्पयन् (M P IV. 46) । १२ A जाहे । १३ गजः । १४ A जाव । १५ B
 °इइ । १६ दक्षत्वम् = चातुर्यम् । १७ B युग्मम् ।

अह गुरु-सोगो राया तहदुठिओ जा तओ पलोएइ ।
 ता पिच्छइ गयणेण 'जंतं वेगेण तं करिण ॥ ११७ ॥
 अह विम्हिओ मणेणं चितइ राया अहो ! महच्छरिय ।
 मोत्तु भूमि-पयार वच्चइ हत्थी नह-यलेण ॥ ११८ ॥

अहवा ।

पुव्व-विरुद्ध-सुरो सो विलसइ नूण इमेण रूवेण ।
 न हु केवल्लिणा मणिया भावा इह अनहा होंति ॥ ११९ ॥
 एवं विचितयंतस्स तस्स, हत्थी अदसणीभूओ ।
 ताव अणु-मग्ग-लगं रओ सिन्नं समणुपत्तं ॥ १२० ॥
 अह करि-वर-मग्गेण समरप्पिय-पमुह-सुहड-सय-कलिय ।
 देवी-गवेसणत्थ पटुविउ सौहणं राया ॥ १२१ ॥
 कहकहवि गरुय-सोओ सामंत-महतगाण वयणेण ।
 पत्तो निय-नयरम्मी सुओ बुओ निराणंदो ॥ १२२ ॥
 परिचत्त-रज्ज चित्तो चिट्ठइ जा कइवि तत्थ दिवसाणि ।
 कमलावइ-संपावण-आसाए धरिय-निय-जीओ ॥ १२३ ॥
 ता अन्न-दिणे सिन्नं समरप्पिय-पमुहमागयं सहसा ।
 दीण विमणं खिन्न लज्जा-विणमंत-मुह-कमल ॥ १२४ ॥
 अह रत्ता आपुट्ठो समरप्पिओ कहसु भद ! बुत्तंत ।
 किं दिट्ठो दुट्ठ-करी देवीवि विमोइया तत्तो ? ॥ १२५ ॥
 दीह नीससिऊणं मणियं समरप्पिण सुण देव ! ।
 करि-वर-दिसा-पयट्ठा पत्ता अडवीइ ता अम्हे ॥ १२६ ॥
 तत्थ य बहु-प्पयार गवेसमाणेहिं देव ! अम्हेहिं ।
 दिट्ठो न सो करि-वरो नेव य देवी न य पत्तती ॥ १२७ ॥
 अवरावर-सैवर-गण पुच्छंताण सुदूर-पत्ताणं ।
 अह अन्न-दिणे कहिय कैप्पडिय-नरेण एक्केण ॥ १२८ ॥
 तत्तो सत्तम-दिवसे पत्तमोयर-नामए सर-वराम्भि ।
 गयणाउ निवडमाणो माहिला-सहिओ करी दिट्ठो ॥ १२९ ॥
 तत्तो भय-भीएण दूर-ट्टिय-गुविल-तरु-पविट्ठेण ।
 नारी-रहिओ पुणरवि पलोइओ तत्थ हत्थित्ति ॥ १३० ॥
 वियरंतो सर-तीरे, इय तस्स ओ वयणयं सुणेऊण ।

१ यान्तम् । २ सैन्यम् । ३ कटकम् । ४ बुओ = बुद्धिग्नः (H. D. १११ १५) । ५ ३ युग्मम् । ६ ३ युग्मम् । ७ १ वीए । ८ शवराः = भिक्षाः ।
 ९ कार्पाटकः = परिहितजीर्णवस्त्रो यात्रिकः ।

भणियं दंससु भद्वय ! तं सिग्धं सर-वरं अम्ह ॥ १३१ ॥
 अह तेण दंसियं तं पळेइयं सर-वर सम तेण ।
 न य उवलद्धा देवी निउणंपि गवेसमाणेहिं ॥ १३२ ॥
 सर-वर-जोयण-मित्ते विउत्त-पुरिसेहिं पाविओ हत्थी ।
 तं वित्तु^१ निराणंदा इहागया देव-मूलम्मि ॥ १३३ ॥
 ता किं तत्थेव सरं गभीर-नीरम्मि उवरया देवी ।
 अह तत्तो उत्तरिउ पत्ता उ क्कहिं पि वैसिमम्मि ? ॥ १३४ ॥
 अहवा सावय-पउरे वणम्मि केणवि विणसिया होज्ज ।
 न य जाणामो किंचिवि नरिंद ! देवीए वुत्तंतं ॥ १३५ ॥
 एवं च जाव जंपइ समरप्पिओ पत्थिवस्स से पुरओ ।
 ताव य दार-निउत्तो कय-विणओ एवमुल्लवइ ॥ १३६ ॥
 दारम्मि सुमइ-नामो नेमिती चिट्ठइत्ति सुणिऊण ।
 भणिय रत्ता किं भो ! सो एसो सुमइ-नेमिती ! ॥ १३७ ॥
 जस्साएसउ तथा दिन्ना नरवाहणेण मह देवी ? ।
 पास-दुठिएहिं सिद्धं, नरिंद ! एवंति, अह रत्ता ॥ १३८ ॥
 भणियं पविसउ सिग्धं पुच्छामो जेण देवि-वुत्तंतं ।
 वयणाणतरमेसो पवेसिओ दारवालेण ॥ १३९ ॥
 कय-उवयारो रत्ता उवविट्ठो विणय-पुव्वयं सुमई ।
 आपुट्ठो, किं देवी जीवइ व नवत्ति वज्जरसु ? ॥ १४० ॥
 उवओगं दाऊणं भणियं अह सुमइणा जियइत्ति ।
 अक्खय-देहा संपइ मिलिया इव बधु-वग्गस्स ॥ १४१ ॥
 कैइया समागमो मह तीए, किं वा हवेज्ज से गम्भे ? ।
 इय पुट्ठो नर-वइणा कय-उवओगो पुणो भणइ ॥ १४२ ॥
 जइया नरिंद ! सुविणे गिण्हसि विसम-द्वियं कुसुम-माल ।
 तत्तो य मास-मित्ते समागमो तुम्ह देवीए ॥ १४३ ॥
 होही तणओ तीए विज्जुज्जिही कित्तु जाय-मेत्तो सो ।
 निय-माऊए, नर-वर ! एवं किल कहइ हु निमित्तं ॥ १४४ ॥
 पुट्ठो पुणरवि रत्ता जणणि-विउत्तो स जीविही किं नो ? ।
 कत्थवि वुद्धिं जाही, कइया व समागमो तेण ? ॥ १४५ ॥
 अह सुमई भणइ पुणो वहु-काल जीविही स ते पुत्तो ।
 कत्थ य वुद्धिं जाही एयं पुण नेव जाणामो ॥ १४६ ॥

१ B युग्मम् । २ A धेत्तु । ३ उपरता = शान्ता = मृतोति यावत् । ४
 (X P 18) । ५ कदा । ६ A गण्ह° । ७ वियोक्षयते ।

१ कुसुमायर-उज्जाणे जइया गयणाओ केन्नागा पैडिही ।
 तत्तो य सिग्घमेव हि समागमो तुम्ह तणएण ॥ १४७ ॥
 तन्वयणं सोऊणं गय-सोगो पहसिओ मणइ राया ।
 भो ! भो ! सुवन्न-लक्ख सिग्घं सुमइस्स देहत्ति ॥ १४८ ॥
 एय-वयणाओ अम्हं देवी-विरहम्मि गरुय-सोगगी ।
 पसरंतो ओह्वैविओ समागमासा-जलोहेण ॥ १४९ ॥
 अह निययाभरणेण सुवन्न-लक्खेण पूइओ सुमई ।
 नीहरिओ रायावि ह्नु मणय जाओ विगय-सोगो ॥ १५० ॥
 अह अन्नया य राया सुत्तो रयणीइ पेच्छए सुमिणं ।
 उत्तर-दिसा-मुहेण वयमाणेणं मैए कूवे ॥ १५१ ॥
 पडिया अद्द-मिलाणा धवला कुसुमाण मालिया दिट्ठा ।
 गहिया सहसा जाया पच्चगा सुरहि-गघद्धा ॥ १५२ ॥
 दट्ठणमिण सुमिणं पडिबुद्धो चित्तए इम राया ।
 एय हि सुमइ-मणिय दिट्ठ सुमिण मए अज्ज ॥ १५३ ॥
 ता होही ल्हु इण्ह मज्झ वयंतस्स उत्तर-दिसाए ।
 विसम-दसा-पत्ताए देवीए सगमोऽवस्सं ॥ १५४ ॥
 इय चित्तिऊण राया निय-देस-पलोयण-च्छलेणं तु ।
 गुरु-सेणा-परियरिओ नीहरिओ हत्थिण-पुराओ ॥ १५५ ॥
 कइवय-पयाणगाइ गतु उत्तग-गिरि-समाइन्ने ।
 अइगुविल तरु-सणाहे अडवि-पएसम्मि एगम्मि ॥ १५६ ॥
 आवासिओ ससेन्नो अह कूवे दीह-तण-समोच्छइए ।
 कहवि ह्नु पमाय-वसओ पडिया रन्नो चमर-हारी ॥ १५७ ॥
 अह रन्ना आणत्तो पुरिसो रज्जु प्पओगओ तत्थ ।
 ओइन्नो सतमसे इओ त्तओ जाव गविसेइ ॥ १५८ ॥
 ता एगस्थ-निर्लेक्कं पिच्छइ जुवइ त्तीइ अगडस्स ।
 भय-कपंत-सरीरं संतमसे तत्थ अर्द्धतं ॥ १५९ ॥
 कासि तुम इह सुंदरि ! इइ पुट्ठा जा न देइ पडिवयणं ।
 ताव य जल-मज्झ-गया विलासिणी कंठ-गय-पाणा ॥ १६० ॥
 संपत्ता तेण तओ धित्तूण तयं कमेण नीहरिओ ।

१ कन्यका । २ पतिष्यति । ३ विध्यापितः । ४ मनाक् । ५ मया । ६ अर्ध-
 म्भाम् । ७ B युग्मम् । ८ लघु=शाप्रम् । ९ गुपिल = गहनम् । १० दीर्घतृणस-
 मवच्छेदे । ११ चामरधारिणी । १२ B युग्मम् । १३ संतमसे = अन्वकूपे ।
 १४ SEE NOTE P. 93 । १५ A °दीए ।

वज्ररइ राय ! एत्थ अन्नावि ङ्ग अच्छए जुवई ॥ १६१ ॥
 औमट्ठावि न भासइ भएण कंपंत-तणु-ल्या वरई ।
 एयं निसम्म रत्तो फुरियं अह दाहिणं नयणं ॥ १६२ ॥
 अह विम्हिण्ण रत्तो विंचितियं किं हविज्ज सा देवी ।
 अहवा इह अडवीए देवीए समवो कथ १ ॥ १६३ ॥
 अहवा कम्म-वसाणं सत्ताणं नवरि एत्थ ससारे ।
 भवियव्वया-वसेण नत्थि तय जं न समवइ ॥ १६४ ॥
 जइ सा हविज्ज देवी ता सुंदरमेव, कावि अह अन्ना ।
 तहवि ङ्ग उत्तारिज्जउ करुणा-मूले जवो धम्मो ॥ १६५ ॥
 इय चित्तिऊण रत्ता भणिओ पुरिसो तयपि कड्ढेहि ।
 अह सो रज्जूइ पुणो पुरिसो कूवम्मि ओइत्तो^२ ॥ १६६ ॥
 भणिया य सुयणु । अहयं रत्तो सिरि-अमरकेड-नामस्स ।
 वयणेणं तुहुत्तारण-कज्जेणं पुणरवि पविट्ठो ॥ १६७ ॥
 ता आरुह मंचीए नरगागाराओ अध-कूवाओ ।
 जेणुत्तारेमि लहुं एयं च निसम्म सा वयणं ॥ १६८ ॥
 आरूढा मचीए कमेण उत्तारिया तओ देवी ।
 दुब्बल-देहा रत्ता कहकहवि ङ्ग पंचभिन्नाया ॥ १६९ ॥^३
 सावि य दट्ठुं रायं^४ रोवंती घग्घरेण सदेण ।
 चरण-विलग्गा रत्ता असु-जल्लप्फुन्न-नयणेण ॥ १७० ॥
 नीया निययावासे देवि दट्ठूण परियणो सब्बो ।
 अइगुरु-सोगो रोवई विविह-पलावेहिं दीण-मुहो ॥ १७१ ॥^५
 अह कय-सरीर-चिट्ठा पुट्ठा कमलावई नरिंदेण ।
 तइया करिणा नीयाए किं तुमे देवि ! अणुभूयं ? ॥ १७२ ॥
 कइया व कहव पडिया भीसण-कूवम्मि एत्थ अडवीए ? ।
 कमलावंईइ भणियं सुणसु महा-राय ! साहेमि ॥ १७३ ॥
 वड-पायवम्मि लग्गे देवे तं विलग्गितं असंत्ता हं ।
 वेग-पहाविय-करिणा हरिया एगागिणी ताव ॥ १७४ ॥
 अह सो गिरि-सैरियाए विसम-ताडिं पाविऊण सहसत्ति ।
 अइवेग-भंग-भीउव्व नह-यलं ज्ञत्ति उत्पइओ ॥ १७५ ॥
 तत्तो भय-भीयाए विंचितियं हंत ! करि-वर-पविट्ठो ।

१ B युगमम् । २ आभोषितापि । ३ अवतीर्णः । ४ प्रत्यभिज्ञाता = उपल-
 क्षिता । ५ B युगमम् । ६ रुदती । ७ अप्फुन्नं = पूर्णम् (H. D. I. 20) । ८ B
 युगमम् । ९. A °ईए । १० अशक्त्य । ११ सरित् = नदी ।

अवहरइ कोवि देवो न जेण करिणो वयंति नहे ॥ १७६ ॥
इय विन्ध्य-हियया हं पुणो पुणो जा महिं पलोएमि ।
पिच्छामि ताव गिरि-तरु-पमुहं सैमंगं वचंतं ॥ १७७ ॥

अविय ।

एगागिणी अरण्णे महिला वीहिज्ज अबवी-मज्झम्मि ।
इय कल्लिव सहाया तरुणो वेगेण धावति ॥ १७८ ॥
किडिय-नयर-समाइ चलंत-मणुयाइं गाम-नयराइ ।
जल-भरिय-सर-वराइंवि (पि ?) महि-निवडिय-छत्त-सरिसाइं ॥ १७९ ॥
दीहर-वण-राईंओ सप्प-सरिच्छाओ सैवविज्जति ।
पालि-सरिच्छा गिरिणो सारणि-सरिसाओ सरियाओ ॥ १८० ॥
अह दूरमइगयाए सैभरिओ अंगुलीयग-मणी सो ।
अवहत्थिय ताहि भयं पहओ सो तेण कुंम-यडे ॥ १८१ ॥

अविय ।

मणि-सज्जुय-कर-पहओ वज्जेणिव ताडिओ गैइदो सो ।
मोसुं गुरु-चीहाँडिं अहोमुहो ज्ञात्ति गयणाओ ॥ १८२ ॥
जा निवडइ वेगेण ताव य हिट्ठा-मुह नियतीर्प ।
दिदं महंतमेगं सरो-वर भगुर-तरग ॥ १८३ ॥
परिहत्थ-मच्छ-पुच्छ-च्छडाहि उच्छलिय-सलिल-उप्पीलं ।
महु-मत्त-महुयरी-विसर-रुद्ध-वियसंत-तौमरस ॥ १८४ ॥

अविय ।

पुरत-मणि-जालयं तरत-टिट्ठिमीलयं ।
रहंग-पंति-मंडिय विहंग-सत्थ-त्रैडुयं ॥ १८५ ॥
भमंत-भूरि-गोहिय^१ सरोरुहाँलि-सोहियं ।
अणेग-सौवयाउल सैसोह लुद्ध-साउलं ॥ १८६ ॥
चलंत-मीम-गौहयं रैडंत-ददूरोहयं ।

१ नभसि । २ समक = युगपत् । ३ दृश्यन्ते (H P IV 181) । ४ सस्त्वं
तः । ५ अपहस्तवित्ता = अवगणय्य । ६ गजेन्द्रः । ७ चीहाडी = दुःखोद्भूता =
गर्जना 'वीर' इति मायायाम् । ८ पश्यन्त्या । ९ B युगमम् । १० उप्पीलं =
संघातः, स्थपुट्य (H D I 126) । ११ तामरसं = कमलम् । १२ टिट्ठिओ
जन्तुविशेषः । १३ वडुयं = महत् (H. D VII 29) B वडिय = न्यासम् ।
१४ योधा = जीवविशेषः । १५ आलिः = संमूहः । १६ श्रापदाः = दुष्टजन्तव ।
१७ ज्ञपाणां यत्स्यानामोघे समूहे लुब्धैः = धीवरैः संकुलं = न्यासम् । १८ गाहा =
जलजन्तुविशेषः । १९ रटन्तः = शब्दं कुर्वन्तः ।

मराल-पंति-सोहियं तमाले-ताल-रेहिय ॥ १८७ ॥
 रणत-छप्पयालिय बलाय-पति-मालियं ।
 फुरंत-सिप्पि-संपुढं भमंत-भीम-दीवैड ॥ १८८ ॥
 अह तम्मि नीर-पुन्ने अणोरपारम्मि सर-वरे हत्थी ।
 गयणाओ नीसहगो पडिओ बुद्धो य जल-मज्जे ॥ १८९ ॥
 अह नीसहे गइदे बुद्धे गंभीर-नीर-मज्जाम्मि ।
 मणिणां माहप्पेण जल-उवरिं चव थैक्का हं ॥ १९० ॥
 आसाइय-फलगावि य उत्तरितं सर-वरस्स तीरम्मि ।
 उवविद्धा भय-भीया गुरु-सोगा इय विचितंता ॥ १९१ ॥
 तारिस-रिद्धि-जुयावि ह्नु खणेण एयागिणीं कहं जाया ।
 देसियं-जुवईव अहो ! अइ-गुविळो कम्म-परिणामो ॥ १९२ ॥
 सो कथ भिच्च-वग्गो सा य सिरी सो विणीय-परिवारो ।
 होहामि कहं इण्हि विहिया एगागिणी विहिणा ! ॥ १९३ ॥
 एमाइ चितयंती उवरिम-वत्थेण छाइउ वयणं ।
 सरण-विह्वणा सोएण तत्थ अहं रोविडं लग्गा ॥ १९४ ॥
 एत्थंतरम्मि केणवि भणिया किं सुयणु ! रोयसे करुणं ? ।
 तत्तो ससंभमाए पळोइयं मे तौओहुत्त ॥ १९५ ॥
 कइवय-पुरिस-सहाओ तरुण-नरो वेसैरीइ आरुढो ।
 कैय-मुह-संधी पुरओ दिट्ठो उद्धूलियंगिल्लो ॥ १९६ ॥
 अह सो ददरूण ममं विम्हिय-हियउव्व वेसंरहितो ।
 उत्तरिय मज्ज चळणेसु निवडिओ भणइ एव तु ॥ १९७ ॥
 परिजाणसि भगिणि ! मम सिरिदत्तो हं कुसगनयराओ ।
 आसि गओ पर-विसैए वणिज्ज-बुद्धीए सत्थ-जुओ ॥ १९८ ॥
 वारसम-वच्छराओ पुणरवि चळिओ पुरम्मि निययम्मि ।
 सत्थेण समं इण्हि संपत्तो इह पएसम्मि ॥ १९९ ॥
 ता भगिणि ! केण विहिणा जाया एगागिणी तुमं एत्थ ? ।
 इय भणिया तेण अहं विगय-भया द्धत्ति संजाया ॥ २०० ॥
 तत्तो य मए सिद्धो गयावहाराइ-नियय-वुत्ततो ।

१ रेहियं=राजित (N P 5) । २ दीवडो=जन्तुविशेषः । ३ SEE NOTE
 P 3 । ४ बुद्धो=मग्नः । ५ स्थिता (N P 68) । ६ B^oविव । ७ देशिका =
 देशे प्रोषिता = प्रवासिनीत्यर्थः । ८ (N P. 172) । ९ तदभिमुखम् । १० A
^oरीए । ११ कृतो मुखस्य चन्धिः संबन्धो येन सः, संजातदर्शन इत्यर्थः । १२
 विषयः=देशः ।

अह दिने-वयण-सोया भणिया वैणिण तेणाहं ॥ २०१ ॥
 दूरम्मि हत्थिणपुरं सावय-चोरेहिं दुग्गामो मग्गो ।
 आसन्न खु कुसग्ग किं कायव्वं तुमे भणिणि ! ? ॥ २०२ ॥
 तत्तो य मए भणियं कुसग्गनयरम्मि वच्चिमो ताव ।
 पेच्छामि बंधु-वग्गं पमूय-कालावो सिरिदत्त ! ॥ २०३ ॥
 अह तेण सहरिसेण नीया सत्थम्मि नियय-आवासे ।
 विणओवयार-पुव्वं च कारिया सयल-देह-ठिइ ॥ २०४ ॥
 त देव-दिन्न-कुड्डल-पमुह सव्वंपि नियय-आभरण ।
 मोत्तूण अंगुलीय समप्पियं तत्स वणियस्स ॥ २०५ ॥
 तत्तो सत्येण सम चालिया सिरिदत्त-परियण-समेया ।
 किञ्जंत-विविह-विणया वणिणण, डौल्लियारूढा ॥ २०६ ॥
 सोवि हू सत्थो जाव य लहूय-पयाणेहिं वयइ अणुदियहं ।
 कइवय-पयाणगाइ ता एग-दिणम्मि अडवीए ॥ २०७ ॥
 अँवसउणेण थक्को दियहे दियहे न जायए सउणं ।
 ज्ञाव य दिवइ-मासे बोलीणे सव्व-सँत्थिल्ला ॥ २०८ ॥
 संबल-रहिया तहइं ठाउमसत्ता तओ समुच्चलिया ।
 अँवगन्निय अवसउणं निय-पुर-गमणस्स तुरमाणा ॥ २०९ ॥^१
 तत्तो बीय-पयाणे पमाय-समयम्मि तम्मि सत्थम्मि ।
 सहसा अन्नाउच्चिय दिन्नो मिच्छेहिं ओक्खंदो ॥ २१० ॥
 अह कलयलं निसामिय सत्थ-जणे तत्थ आउलीभूए ।
 मिच्छेहिं हम्ममाणे लँहंसिउजते य सँयरहं ॥ २११ ॥
 सज्जस-भरिया अहमवि पडियँ अडवीइ जाव इक्कल्ला ।
 घेत्तूण एग-दिसं नदूठा अइगुविल-तरु-गहणे ॥ २१२ ॥
 खणमेगं तत्थच्छिय वयामि किल तम्मि सत्थ-ठाणम्मि ।
 पुणरवि मिलामि जेणं सत्थस्स अहति चितती ॥ २१३ ॥
 जाव पयट्ठा गंतुं ताव न जाणामि कत्थ गतव्वं ।
 कत्तो समागया हं काए व दिसाए सो सत्थो ॥ २१४ ॥^{१२}
 भय-कंपत-सरीरा ताहे प्य दिसं गहेज्जण ।

१ दत्तवदनशौचा = कृतशुद्धशुद्धिकेस्यर्थः । २ B वयणेण । ३ डौल्लिका =
 शिविक (X P ४४) । ४ अपवाकणेन । ५ दिवइ = द्वितीयाधंम्, सार्थकमि-
 त्यर्थः । ६ सत्थिल्ला = सार्थसंवाग्धिनो जना । ७ अवगणय । ८ B युग्मम् ।
 ९ अवस्कन्द = धाटि । १० सस्यमाने (X P. ३०) । ११ शीघ्रम् (M. P. १४) ।
 १२ A °दिए अण्परम्मि एण° । १३ B युग्मम् ।

संजाय-दिसा-मोहा च्छलिया तरु-गहण-मज्जेण ॥ २१५ ॥
 दूर गतूण पुणो वलिया वच्चामि पिदूठओहुत्तं ।
 सिरिदत्त-जण-गवेसण-परायणा तत्थ वण-गहणे ॥ २१६ ॥
 अह मय-तरलच्छीए इओ तओ तत्थ परिममतीए ।
 उम्मग्ग-गमण-भज्जंत-कंटयाइन्न-चरणए ॥ २१७ ॥
 पह-सम-सुडियाइ दढं पए पए नीसह कैणंतीए ।
 वैसिमन्नेसण-हेउं चैडिऊण थलम्मि एगम्मि ॥ २१८ ॥
 जा पुलइयं समंता ताव न दीसइ कहंपि वैसिमति ।
 वियरंत-वैल-निवहा समतओ भीसणा अडवी ॥ २१९ ॥^१

अविद्य ।

कत्थ य कराळ-केसरि-गुजिय-सवणुत्तसंत-सारगा ।
 कत्थइ महंत-जुज्झंत-मत्त-वण-महिसयाइन्ना ॥ २२० ॥
 कत्थइ गरुय-पंवगम-विमुक्क-बोक्कार-वहिरिय-दियता ।
 कत्थ य वण-दव-डैज्झंत-जतु-कय-भीसणारावा ॥ २२१ ॥
 कत्थइ पयंड-गंडय-खाडिय-रुंरु-विसर-रुहिर-वीमच्छा ।
 कत्थइ सरहं-पळोयण-पळायमाणोरु-करि-विसरा ॥ २२२ ॥

अविद्य ।

वियरतं^१-महा-धणु हत्थ-लोद्धया सुंक्क-मय-सिर-सणाहा ।
 जैदूठक्क-मूल-कलिया गुंरु-चित्ता-रोहिणी-समेया ॥ २२३ ॥
 भइ वय-समण-साहिया उंदूठत-विसाह-पयड-मंदारा ।

१ पृष्ठतोमुखम्, प्रत्यावृत्तेति समुदितार्थः । २ सुडिया = श्रान्ता (H. D. VIII 36) । ३ 'कण शब्दे' कणन्त्या । ४ वसिम (N P 18) तस्यान्वेषणं गवेषण तस्य हेतोः । ५ आरुध (H P. IV. 206) । ६ वालो = व्यालः । ७ B तिसुमिः कुलकम् । ८ सारङ्गः = हरिणः । ९ छवद्गमः = वानरः । १० डज्झंतो = दक्षमानः । ११ रुंरु = हरिणविशेषः । १२ सरहो = सिंहः (H. D VIII 47) । १३ विचरन्त इतस्तत पर्यटन्तो महाधनुर्हस्ताः = बृहत्कोदण्डवाणा लुब्धकाः = व्याधा यस्यामटव्याम्, नमःश्र.पक्षे विचरन्ति विलसन्ति मघा = नक्षत्रम्, धनु = राशिः, इस्तो = नक्षत्रम्, रलयोरैक्यात् प्राकृतत्वेन रस्य लादेशाद् वा रौद्री = धार्द्रानक्षत्रं च (H A O II 24) यस्या सा । १४ शुक्कैर्मृगाणा क्षिरोमिः सनाथा युक्ता, पक्षे शुक्क-मृगशीर्षसहिता । १५ जेष्ठाकाः = अतिवृद्धाकंठशास्त्रेषा मूलैः कलिता = सहिता, पक्षे ज्येष्ठा = नक्षत्रविशेषः, अकंः सूर्यः, मूलम् = नक्षत्रं तैः कलिता । १६ गुर्वीभिश्चित्रारोहिणीभिरोषाधिबिधौ समेता, पक्षे गुरुः = बृहस्पतिः, चित्रा रोहिणी च नक्षत्रविशेषौ । १७ मद्रत्तै = शोभनविद्यमैः, भ्रमणैस्तापसादिभिः सहिता, पक्षे मद्रपदा-भ्रवणाभिः = नक्षत्रविशेषैः । १८ शाखारहितप्रकटमन्दारवृक्षा, पक्षे विशाखा नक्षत्रम्, प्रकटौ च मन्द = शानिः, आरः = मङ्गलश्च ।

वियरंत-भूरि-रिक्त्वा रेहइ अडवी नह-सिरिन्व ॥ २२४ ॥
 अह तं अडविं सुइरं पलोययंतीइ गाढ-तिसियाए ।
 एक्कम्मि दिसा-भाए दिहं जल-भरिय सरमेगं ॥ २२५ ॥
 तत्तो तैत्तोहुत्तं चळिया भाय-ळोल-ळोयणा अहयं ।
 कहकहवि इ सपत्ता तम्मि पएसम्मि किच्छेण ॥ २२६ ॥
 पीयं च तत्थ सळिळं उवविट्ठा तरु-वरस्त हिद्धम्मि ।
 एत्थतरम्मि तरणी अंतरिओ पसरिया रयणी ॥ २२७ ॥

तथो ।

फेकारंति सिवाओ जह जह गुंजंति सावया विविह ।
 तह तह भएण हिययं कपइ मह तत्थ रँन्नम्मि ॥ २२८ ॥
 अह अड्ढ-रत्त-समए जाया उदरम्मि दूसहा वियणा ।
 तन्वसओ य कणती लुळामि भूमीए जाव अहं ॥ २२९ ॥
 ताव य मिगीव रँन्ने अइगुरु-वियणाहि पीडिय-सरैरा ।
 सयमेव पैसविया ह महा-किळेसेण नर-नाह ! ॥ २३० ॥^f
 मुच्छा-विरमे य तओ लुळमाण महियलम्मि तं बाल ।
 विचूण निजुच्छंगे गरुय-सिणेहेण तत्तो य ॥ २३१ ॥
 गतूण जलासन्ने ण्हावित्ता ताहि नियय-वत्थाइ ।
 पक्खालिय एगंते उवविट्ठा तरु-ळया-गहणे ॥ २३२ ॥^c
 त दिव्व-मणि-सणाह उत्तारिय अंगुलीययं हत्था ।
 कंठम्मि मए बद्धं सुयस्त एवं भणतीए ॥ २३३ ॥
 एयस्त पभावाओ मा मह तणयस्त केवि अंगम्मि ।
 पहरंतु भूय-सावय-पिसाय-दुट्ठ-गहाईया ॥ २३४ ॥
 वण-वासिणीओ ! निसुणह भो भो वण-देवयाओ ! मह वयण ।
 तणय समेया संपइ सरण भैवईणमंळीणा ॥ २३५ ॥
 केसरि-वग्घाईणं मंसाहाराण कूर-सत्ताणं ।
 भीसण-अडवी-पडिया रक्खेयन्वा पयत्तेण ॥ २३६ ॥
 जइ पुत्त ! इमा रयणी होंती मह तम्मि हत्थिणपुरम्मि ।
 ता एत्तिय-वेलाए राया वद्धाविओ होंती ॥ २३७ ॥
 सयलस्त परियणस्त य पुरस्त सामंत-मंति-वग्गस्त ।

१ ऋक्षाणि = नक्षत्राणि, पक्ष ऋक्षा = भल्लकाख्या श्रापदजन्तुविकोपाः ।
 २ लुपितवा । ३ तवमिमुत्तम् (N P. 171) । ४ रत्त = शरणम् (H P I 66) ।
 ५ प्रसूता । ६ B युग्मम् । ७ लुट्ठ = १ । ८ B युग्मम् । ९ भवतीनाम् = युष्माकम् ।
 १० अलीणा = आलीना (H P IV 54) । ११ अभविष्यद् ।

कस्स व न होज्ज तोसो पुत्तय ! तुह जम्म-समयम्मि ॥ २३८ ॥
 दुब्बिहिय-विहि-विहाणा पडियाए भीसणे य रत्तम्मि ।
 जाओ सि मज्झ पुत्तय ! करोमि किं मद-भंग्गा ह ? ॥ २३९ ॥
 जायम्मि तुमे पुत्तय ! रत्तंपि ह्नु सपयं इमं वसिमं ।
 नट्टं भयं असेस उच्छंग-गए तुमे वच्छ ! ॥ २४० ॥
 तुह मुह-पलोयणेणं संपन्न-मणोरहा भविस्सामि ।
 रवि-कर-पहयधयारे जायम्मि दिणम्मि सकयत्था ॥ २४१ ॥
 एमाइ भणंतीए पैह-सम-खिन्नाए नीसहगाए ।
 वियणा-विगमाओ तहिं समागया मे तहिं निदा ॥ २४२ ॥
 तत्तो खणंतराओ पडिबुद्धा झत्ति मद-भंग्गा हं ।
 केणावि ह्नु उल्लवियं एयं सद सुणेऊण ॥ २४३ ॥
 विउंणं जोयंतेणवि पभूय-कालाआ पाव ! दिट्ठो सि ।
 काहामि वइर-अंतं अणुहव-दुब्बिहिय-फलमिण्हि ॥ २४४ ॥
 एयं सद सोच्चा भीया, को एस एवमुल्लवइ ? ।
 इय चित्तियं जाव अह निय-उच्छंगं पलोएमि ॥ २४५ ॥
 ता नत्थि तत्थ पुत्तो विचित्तियं ताहि हा ! किमेयंति ।
 किं कहवि होज्ज पडिओ अहवा केणावि अवहरिओ ? ॥ २४६ ॥
 किंवा सुमिणं एयं किंवा मइ-विब्भमो महं एसो ? ।
 एमाइ चित्तयंती गवेसितं ताहि पारद्धा ॥ २४७ ॥
 इओ तओ तत्थ गवेसयती सुयं महा-राय ! औपाडणंती ।
 सिरम्मि वज्जेणव ताडिया हं धसत्ति मुच्छाइ वसं गयत्ति ॥ २४८ ॥
 साद्ध-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ कमलावइ-पुत्त-हरण-नामोत्ति ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहाइ दसमो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ दशमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह लद्ध-चेयणा हं मुच्छा-विरहम्मि गैरुय-सोगिल्ला ।
 निय-हियय कुंइत्ती पलविउमेवं संमाढत्ता ॥ १ ॥

१ मग्ग = भाग्यम् । २ पथि-श्रम-खिन्नया । ३ निपुण यथा स्यात्तथा ।
 ४ खमः । ५ ऽ तिसुमिः कुलकम् । ६ अपदयन्ती । ७ गुरु-शोका; सार्येऽत्रकः,
 इत्यथ (H P. II 164) । ८ A कुहेती । ९ SEE NOTE P 8 ।

हा ! निदण केणावि अडवी-पडियाए दुक्ख-तवियाए ।
 तक्खणमंतुप्पन्नो पुत्तो हरिओ अहनाए ॥ २ ॥
 किल पुत्तयस्स वयणं पिच्छिस्समहं पभाय-समयम्मि ।
 नवर हयास विहिणा एय मह अन्नहा विहेयं ॥ ३ ॥
 अडवि-पवेसाईय दुक्खं दाऊण दूसह देव्व ! ।
 किं अज्जवि न हु तुहो अन्नहरिओ जेण मह पुत्तो ? ॥ ४ ॥
 वण-देवयाओ । तुम्हं सरणम्मि समागयाए मह पुत्तो ।
 हरिओ, ता किं जुज्जइ एत्थवि बेहो करेउ जे ? ॥ ५ ॥
 हा पुत्त ! कहमरणं मुक्का हं सरण-वज्जिया तुमए ।
 हा ! कहमुच्छा-नाओ सहसा अदंसणीभूओ ? ॥ ६ ॥
 नूण निट्ठुर-रूवं सद सोऊण जस्स पडिबुद्धा ।
 तण चिय अवहरिओ पिसाय-रूत्रेण केणावि ॥ ७ ॥
 जस्स पभावाओ तया सहसा गयणाओ गय-वरो पडिओ ।
 सांवि मणी अकयत्थो जाओ मह मंद-भायाए ॥ ८ ॥
 ज कठ निवेद्वेवि हु तम्मी अंक-ट्टिओवि हा पुत्त ! ।
 हरिओ निक्करणेणं केणावि अदिस्स-रूत्रेण ॥ ९ ॥
 एमाइ वहु-विगप्प पलवतीए तहिं सुदीणाए ।
 मद्दुक्ख-दुक्खिया इव खीणा रयणीवि सहसत्ति ॥ १० ॥
 अइकरुण कदंति दट्ठुव ममं ससोय-वयणिह्छा ।
 निवडत-थूल-तारय-अंसूहिं व रुयइ न्ह-लच्छी ॥ ११ ॥
 एत्थतरम्मि सूरु सुयावहारय-निहालणत्थव ।
 नासिय-घणंधयारो आरुढो उदयगिरि-सिहरं ॥ १२ ॥
 अह अद्ध-पहरमेत्ते दियहे अइदुक्खिया अहं तत्थ ।
 अइकरुण कदती इओ तओ जाव वियरामि ॥ १३ ॥
 ताव कमडल-हत्था मिठ-वक्कल-वसण-धारिणी तत्थ ।
 पौरिणय-वया पसन्ना समागया तावसी एया ॥ १४ ॥
 दट्ठु मम रुयंति विविह-पलवेहिं तत्थ वण-गहणे ।
 संजाय-गरुय-करुणा समागया मज्झ पासम्मि ॥ १५ ॥
 महर-वयणेण तीए आपुट्ठा सुयणु ! कीस त रुयसि ।

१ वेधा = विषाता । २ मन्दमागाया = हतमागयाया, A भायाए । ३ A
 पदपि इ । ४ नमोत्तमीः । ५ सुतापहारकनिमालनाथं, निमालनम् = दर्श-
 नम् । ६ सृष्टवरुलवधनधारिणी = कामलवृक्षलग्ना । ७ परिणतवयाः = वृद्धा ।
 ८ B युग्मम् ।

क्तो समागया इह भीसण-रंनम्मि ईकल्ला ? ॥ १६ ॥
 काउं तीइ पणामं तत्तो वियलत-असुयाए मए ।
 कुंजर-हरणाईओ सिद्धो सव्वोवि वुत्ततो ॥ १७ ॥
 अह तावसीए भणियं ईमस्स जोगा न होसि त सुयणु ! ।
 ताहवि ह्नु किमित्थ कीरइ स-कम्म-वसगम्मि जिय-लोए ? ॥ १८ ॥
 सुंदरि ! कम्म-वसाण सत्ताण इह भवे वसंताण ।
 एवंविह-दुक्खाइ हवति जं एत्थ न ह्नु चोर्जं ॥ १९ ॥
 जं किंचि असुह-कम्म अन्न-भवे संचियं तुमे आसि ।
 तस्स विवागाओ इर्म समागय सुयणु ! गुरु-वसणं ॥ २० ॥
 ता अन्न-भव-विदंत्ते दुक्खम्मि समागयम्मि को सोमो ? ।
 किं वावि विलविण्ण सरीरायास-भूएणं ? ॥ २१ ॥
 एत्तो उ समासन्ने अच्छइ अम्हाण आसमो रम्मो ।
 आगच्छ सुयणु ! अणुचियमेयं ठाणं जओ तुज्झ ॥ २२ ॥
 वायइ सीयल-पवणो एत्थ ओ त अभिणव-पसूया सि ।
 सुकुमाल-सरीराए मा होज्ज विरुवर्यं किंचि ॥ २३ ॥
 इय भणिय तावसीए नीया हं आसमम्मि रम्मि ।
 पडिजगिथा य सम्मं निक्कारण-वच्छलत्तेण ॥ २४ ॥
 अह कइवय-दिवसेहिं संजाया सत्थ-देहिया मणयं ।
 अन्नम्मि दिणे नीया तीए हं कुलवइ-समीवे ॥ २५ ॥
 तीएवि पुव्व-भणिओ वुत्ततो साहिओ कुळवइस्स ।
 करुणा-परेण तेणवि अणुसंढा महुर-वयणेहिं ॥ २६ ॥
 वच्छे ! इह ससारे सुलहाइं एरिसाइ दुक्खाइ ।
 अकयम्मि सुह-निमित्ते धम्मे परलोय-बधुम्मि ॥ २७ ॥
 जायति दूसहाइ जेणं चिय एत्थ दुसह-दुक्खाइं ।
 तेणेव चैत्त-रज्जा वण-वासमुवागया धीरा ॥ २८ ॥
 एवं भणमाणस्स उ कुलवइणो तीइ तावसीइ अह ।
 कन्ने होउं भणिया भयवं ! वर-नाण-जुत्तोऽयं ॥ २९ ॥
 तो पुच्छ इच्छियत्थ भणियाए ताहि विणय-पणयाए ।
 पुट्ठो मए महा-यस ! केण हिंओ नंदणो मज्झ ? ॥ ३० ॥
 किं जीवइ अहव मेओ पिक्खिस्समहं कयाइवि नवत्ति ? ।

१ रत्न = अरुण्यम् । २ A एगल्ला । ३ अस्य दुःखस्य । ४ चोर्जं = आश्रयम्
 (H. D. III. 14) । ५ विदत्तं = अर्जितम् । ६ A १सहा । ७ चत्तरवजा = त्यक्त-
 राज्यः । ८ हिओ = हतः । ९ मओ = मृतः ।

अह मणिय कुलवइणा सम्मं दाऊण उवओग ॥ ३१ ॥
 वच्छे ! उच्छंग-त्थो तुह तणओ अवहिओ उ देवेण ।
 पाण-विओयण-हेउं पुव्व-विरुद्धेण कुद्धेण ॥ ३२ ॥
 वेयद्ध-गिरि-निउजे^१ नेऊण सिला-यलम्मि विउलम्मि ।
 मुक्को छुहाभिभूओ किल किच्छेणेस मरउत्ति ॥ ३३ ॥
 अह कहवि विहि-वसेण समागओ तत्थ नह-यरो एक्को ।
 निय-मारिया-समेओ तेण य पुत्तोत्ति सो महिओ ॥ ३४ ॥
 खयरस्स तस्स गेहे बुद्धिं जाही सुहेण, तत्तो य ।
 संपत्त-जोव्वणो सो मिलिही तुह हत्थिणपुरम्मि ॥ ३५ ॥
 एव च तेण मणिए पणट्ट-सोगा नरिंद । जाया हं ।
 फल-मूल-कयाहारा विणय-परा तावसि-जणस्स ॥ ३६ ॥
 पिय ! कइवय-दिवसाइ अच्छमि तहिं तु आसमे जाव ।
 ता अन्न दिणे कुलवइ मूले घम्म सुणितीए ॥ ३७ ॥
 बहु-तावसि-सहियाए सहसा वीसेण वेग-जुत्तेण ।
 अवहरिओ संपत्तो राय-सुओ तत्थ एगागी ॥ ३८ ॥^२
 अह अतिहि-वच्छेहिं तावस-कुमरोहिं विहिय-संमाणो ।
 आगम्म विहिय-विणओ उवविट्ठो कुलवइ-समीवे ॥ ३९ ॥
 कुलवइणा सो पुट्ठो को सि तुम आगओ कुओ भइ ! ? ।
 तत्तो य तेण मणियं कहेमि निमुणेह मयवं ! ति ॥ ४० ॥
 सिद्धत्थपुरे राया सुग्गीवो नाम आसि विक्खाओ ।
 कणगवई से देवी तीए सुओ सुरह-नामो ह ॥ ४१ ॥
 अइवह्ठुहोत्ति पिउणा जुवराय-पयम्मि वाल-भावेवि ।
 अहिसित्तो अवमन्निय पुत्तं जिट्ठ तु सुप्पइत्तं ॥ ४२ ॥
 अह अन्नया कयाइवि खय-वाहीए मयम्मि जणयम्मि ।
 तस्स पए ह राया अहिसित्तो मति-वग्गेण ॥ ४३ ॥
 जिट्ठेस्स अन्न-जणणी-तणयस्स उ तस्स सुप्पइत्तस्स ।
 विज्जाहरेण केणवि कय-उवयारेण दिन्नाओ ॥ ४४ ॥
 नहगामिणि-पमुहाओ विज्जाओ तप्पभावओ तेण ।
 काऊण य संगाम अहिट्ठियं अप्पणा रज्ज ॥ ४५ ॥^३

१ विओयणं = विओजनम् । २ निकुञ्ज = वनम् । ३ विपुल = विशालम् ।
 * REE NOTE P 15 । ५ कृच्छेण = कष्टेनैव बालको म्रियतामिति 'विचार्य' इति
 शवः । ६ आसो = अश्वः । ७ B युग्मम् । ८ अवमत्य = अवगणय । ९ A जेह ।
 १० A जेट्ठो । ११ B युग्मम् ।

तस्स भएण अहंपि ङ्ग समागओ पुर-वरीए चंपाए ।
जणाणि-समेओ पासे मायामह-किच्चिधम्मस्स ॥ ४६ ॥
तेणवि निय देसंते दिन्नं गामाण सहस्सयं एगं ।
तत्थ य जणणी-सहिओ भयवं ! अच्छामि अहयति ॥ ४७ ॥
कइवय-^१दिणेहिं ईतो^२ इमाइ अडवीइ वाणियग-सत्थो ।
मह पुरिसेहि विळ्ळुत्तो पत्तं वित्तं तर्हि पउर ॥ ४८ ॥
अन्न च तत्थ पत्ता तुक्खार-तुरंगमा बहुविहीया ।
ताणावाहण-हेउं अज्जेव पभाय-समयम्मि ॥ ४९ ॥
बाहिं नीहरिओ हं कमेण तुरगे ओ जाव वाहेमि ।
ताविककेण सहसा हरिओ विवरीय-सिक्खेण ॥ ५० ॥^३

अविब ।

जह जह ओक्खिच्चिज्जइ तह तह वेगं पगिण्हमाणेण ।
भयव ! तुरंगमेणं इहाणिओ आसमे तुम्ह ॥ ५१ ॥
एव च जाव साहइ सो सुरहो कुलवइस्स वुत्ततं ।
तुरयमणुमग्ग-लग्ग ताव य सिन्नपि से पत्त ॥ ५२ ॥
अह भणिय सुरहेण भयवं ! वच्चामि नियय-ठाणम्मि ।
जं किच्चि मए इण्हि कायव्व तं च आइससु ॥ ५३ ॥
अह कुलवइणा भणिय गुरु-जण-पूयाइ-धम्म-करणम्मि ।
जह-सत्तीइ पयइसु सरणागय-वच्छलत्ते य ॥ ५४ ॥
अन्नं च भइ ! निसुणसु एसा रत्तो य अमरकेउस्स ।
देवी गय-अवहारिया अच्छई कमलावई नाम ॥ ५५ ॥
दूरे हत्थिणनयरं सौवय-पउरा य दुग्गमा अडवी ।
हल-किट्ठ-महीए तहा वियरंति न तावस-कुमारा ॥ ५६ ॥
तेण न एसा सक्कइ पैराणिसं निय-पुरम्मि अन्हेहिं ।
न य कोवि तहा-रूवो अन्नो इह आगओ सत्थो ॥ ५७ ॥
एसा सुकुमाल-तणू अच्छइ किच्छेण इत्थ वण-वासे ।
ता जइ तुम पराणसि स-दूठाणं होइ ता लैट्ठं ॥ ५८ ॥
अह सुरहेणं भणियं भयवं ! जं भणह तं करोमिच्चि ।
गंतुं सयमेव अहं अप्पिस्सं अमरकेउस्स ॥ ५९ ॥

१ A दिणाणि पत्तो इ^० । २ इतो = यन् = गच्छन् । ३ विळ्ळुत्तः = लुण्ठितः ।
४ B युग्मम् । ५ B ओक्खिं, आकूच्यते । ६ आदिश = अनुजानीहि । ७ श्रापदाः
अञ्जुरा यस्या सा । ८ कृष्टमद्या वनस्पतिजीववहुलत्वेन तद्वधपापोत्पत्तेरित्यर्थं
९ पराणेतुं = प्रापयितुम् । १० SEE NOTE P 3 ।

भणिया हं कुलवङ्गा वच्छे ! सुरहस्स भासियं निसुयं १ ।
 ता वचसु सह इमिणा अन्नो पुण दुल्लहो सत्थो ॥ ६० ॥
 अह चितिय मए किं इमेण सह होइ गमणमन्हाणं ।
 जुगग, अहवा जाणइ भयवं चिय एत्थ जे उच्चियं ॥ ६१ ॥
 इय चित्तिजण भणिय भयवं ! ज भणसि तं करोमिस्सि ।
 जइ एव ता वच्छे ! पयदु, इइ तेण भणिया ह ॥ ६२ ॥
 बहु मन्निय तव्वयणं ताहे चळिया नरिंद ! तेण सम ।
 तक्कालुच्चियं काळं तावासि-संभासणाइय ॥ ६३ ॥
 जाव य कमेण पत्ता एत्थ पएसम्मि ताव सुरहो सो ।
 किंपि मिस काळण थक्को एत्थेव रण्णाम्मि ॥ ६४ ॥
 आवासिजण सिन्नं दिणे दिणे एइ मह समीवम्मि ।
 दसेइ य बहु-माणं, अह अन्न-दिणम्मि एगंते ॥ ६५ ॥
 धित्तु आहरणाइं मह पासे आगओ भणइ एवं ।
 एयाइ गिण्ह सुदरि ! न सोहसे त निराभरणा ॥ ६६ ॥
 तं देव-दिन्न-कुडल-पमुह सव्वंपि नियय-आभरणं ।
 पैरियाणिकुण विम्हिय-हियाए मए इमं भणिओ ॥ ६७ ॥
 एयाइं कुओ तुमए पत्ताइ सुरह ! मज्झ साहेसु ।
 सो भणइ सुणसु सुदरि ! पुव्व मह मिल्ह-पुरिसेहिं ॥ ६८ ॥
 इह अडवीइ समिद्धो कुसरगपुर-पैत्थिओ वणिय-सत्थो ।
 गहिओ तहिं च पत्त एय तुह जोगगमाभरणं ॥ ६९ ॥
 वत्तो य मए भणियं मैह सत्तियमेवमाभरणमेयं ।
 सिरिदत्त-नामगस्स ओ वणियस्स समप्पियं आसि ॥ ७० ॥
 हरिसिय-मुहेण भणियं जइ एवं तैरिहि सुदरतरति ।
 ता गेण्ह इम सुदरि ! इमस्स जोगगा तुम, नैन्ना ॥ ७१ ॥
 अह तस्स दुट्ठ-भाव अन्नाज्जण तय मए गहियं ।
 तत्तो य पइदिण सो उव्वरइ मम असुह-भावो ॥ ७२ ॥
 आगच्छइ एगते परिहास-कहाओ कहइ मह पुरंओ ।
 सवियार च पलोयइ दंसइ अणुरत्तमप्पाण ॥ ७३ ॥
 अह अन्न-दिणे पिययम ! पावेण तेण मयण-मूहेण ।
 अगणिय कुल-मज्जाय उज्झिय लज्जं सुदूरेण ॥ ७४ ॥

१ ऽ युग्मम् । २ परिहास । ३ पत्थिओ = प्रस्थितः । ४ ऽ युग्मम् । ५ मम
 सत्त्वं = मम संबन्ध । ६ ऽ वमेयमाभरणं । ७ ऽ सरहि । ८ नन्ना = नान्या ।
 ९ अज्ञातवा । १० उपचरति = संभावयति ।

बहु मन्त्रिय भविवेयं भणिया एगंत-संठिया एवं ।
 वम्मह-पीडिय-देहो सरणं तुह सुयणु । अंछीणो ॥ ७५ ॥
 निय-अंग-संगमेण सहलं मह कुणसु जीवियं अज्ज ।
 तुह आयत्ता पाणां सव्वस्सवि सामिणी त सि ॥ ७६ ॥
 तुह सुयणु ! किं करो हं आणा-कारी य परियणो सव्वो ।
 गाढाणुराग-रत्तं किं बहुणा इच्छसु ममति ॥ ७७ ॥
 तव्वयणं सोऊणं सहसा वज्जेण ताडियाव अहं ।
 उप्पन्न-गरुय-दुक्खा पिययम ! चिंताउरा जाया ॥ ७८ ॥
 हा ! पविट्ठो एसो बलावि सील-खंडण काही ।
 सरणं-विट्ठोणइ ममं, ता इण्हि किं करोमिति ? ॥ ७९ ॥
 निमैमत्थामि गिराहिं सपइ अइनिट्ठुराहिं जइ-एयं ।
 ता एस अमज्जाओ इण्हिपि विरूत्रय कुञ्जा ॥ ८० ॥
 ता सपइ मूयत्त जुत्त अवलबिउ तओ पच्छा ।
 पथावं लहिऊणं नासिस्समिमाओ पाषाओ ॥ ८१ ॥
 इय चितिय तुण्हिक्का अहो मुहं काउं तत्थ थक्का हं ।
 सोवि य दट्ठूण मम निरुत्तरं उट्ठिओ तत्तो ॥ ८२ ॥
 पत्ताए रयणीए निम्भर-सुत्ते य सयल-सिन्नामि ।
 गहिऊणं तमाभरणं पासाइं पळोयणमाणा ॥ ८३ ॥
 निह्वय-गईए चलिया भएण कपत-तणु-ळया गाढं ।
 वंचिय पाहरिए हं नीहरिया ताओ सिन्नाओ ॥ ८४ ॥
 चित्तूण य एग-दिसं चलिया घण-तरु-वणस्स मज्जेणं ।
 निमुणती बहु-सावय-भीसण सदे बहु-विही (ह ?) ए ॥ ८५ ॥
 पवणाकपिय-पायव-चलत-पत्ताण सणंसणारावं ।
 सांहोराळि-समाण मन्ती वेविर-सरीरा ॥ ८६ ॥
 वेणेण य गच्छती घणंघयाराए तीइ रयणीए ।
 दीहूर-घण-तण-ओच्छाइयाए विसमाए भूमीए ॥ ८७ ॥
 अवियाणिय-परमत्था झडत्ति पडिया य एत्थ कूवमि ।
 पिययम ! कय-बहु-पावा जीवा इव घोर-नरयमि ॥ ८८ ॥
 भवियव्वया-वसेणं न मया गभीर-जल-निबुद्धावि ।

१ आलीनः=आगतः (M P 180) । २ अयुग्मम् । ३ निर्भर्त्सयामि । ४ मूकलम् ।
 ५ A सेन° । ६ निहुर्यं = निःशब्दं (M D IV 51) । ७ प्राहरिकान् = यामिकान् ।
 ८ B युग्मम् । ९ आराली = दीर्घमधुरध्वनिः (M D I 154) । १० दीर्घघन-
 वृणावच्छादि = तायाम् । ११ B युग्मम् । १२ निबुद्धा = निमग्ना (M. P. 42) ।

अगडस्स तडिं पाविय तत्थ निलुक्का अहं राय ! ॥ ८९ ॥

१ मरणे उवद्धिएवि हु सीळं सरक्खियति तुट्ठ-मणा ।

अप्पाण स-कैयत्थं मज्जता सुरह-भय-मुक्का ॥ ९० ॥

गाढं छुहाभिमूया चत्तारि दिणाणि एत्थ कूवम्मि ।

परिचत्त-जीवियासा ठिया अहं सरण-परिहीणा ॥ ९१ ॥

अज्ज पुण कलयलेणं सिबिरं आवासियंति नाऊण ।

सुरहासंकाए पुणो समाउला नाह ! संजाया ॥ ९२ ॥

तत्तो कूव-पविट्ठ तुम्ह नरं पासिऊण सुट्ठयर ।

भीयाइ पुच्छियाइवि न उत्तरं किंचि मे दिन्नं ॥ ९३ ॥

पुणरवि य तुम्ह नामं सोऊण विगय-अन्न-आसंका ।

हरिस-भर-निम्भरंगी उत्तरिया देव ! कूवाओ ॥ ९४ ॥

एयं मएणुभूयं सरण-विहूणाए तुम्ह विरहम्मि ।

निसुएण जेण जायइ दुक्ख पास-दिठ्याणंपि ॥ ९५ ॥

इय कमलावइ-भणिय आयन्निय अमरकेउ-नरनाहो ।

बाह-जलाविल-नयणो गुरु सोगो भणित्ताढत्तो ॥ ९६ ॥

किं देव ! इत्थ कीरइ स-कम्म-वसयाण नवरि जीवाण ।

जायंति दूसहाइं दुक्खाइं एत्थ ससारे ॥ ९७ ॥

स-कय सुहमसुह वा इक्को अणुहवइ विविह-जोणीसु ।

माया पिया य भत्ता बधु-जणो वावि न हु सरण ॥ ९८ ॥

राग-दोस-वसाए असुह-फल आसि जं कय कम्मं ।

तस्स वसाओ सुदरि ! संपत्ता वसण-रिंछोली ॥ ९९ ॥

एवं गएवि जं देवि ! एत्थ कूवम्मि निवडिया एवं ।

सपत्ता तं मन्ने अनण्ण-पुण्णोदओ कोवि ॥ १०० ॥

पैडिकूड-कारिणावि हु विहिणा विहिय तु एत्तिय लट्ठं ।

ज अक्खय-देहाए तुमए सह संगमो विहिओ ॥ १०१ ॥

एमाइ-बहु-विगप्प देवि आसासिऊण सो राया ।

निय-सिन्नेण समेओ समागओ गयपुरं कमसो ॥ १०२ ॥

कारिय-गरुय-पमोओ थुंभवतो नयर-नारि-निवहेण ।

कमलावई-समेओ दाण देतो अमरकेऊ ॥ १०३ ॥

१ अगडो = अयदो रूपः (B D I. 18) । २ स्मृतार्थम् । ३ आयन्निय = आकर्म्यं = धृत्वा । ४ व्यसनम् = कष्टम् । ५ रिंछोली = पङ्क्तिः (N. P. 10) । ६ अनन्यपुण्योदय = असाधारणसुकृतविपाकः । ७ पैडिकूड = प्रतिकूलम् । स्वयमानः । ८ D दितो ।

कय-मंगलोवयारो नैयर-जण-जणिय-हियय-आणंदो ।
 निय-मदिरे पविट्ठो पैक्कल-पाइक्क-परियरिओ ॥ १०४ ॥^३
 एवं च तस्स रत्तो अदिट्ठ-दुक्खस्स देवि-सहियस्स ।
 बोलीणाइ कइवि हु वरिसाण सय-सहस्साइं ॥ १०५ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अत्थाण-गयस्स राइणो तस्स ।
 पडिहराणुन्नाओ समंतभदोत्ति नामेण ॥ १०६ ॥
 उज्जाणम्मि निउत्तो पत्तो पणमित्तु राय-पय-कमलं ।
 सीस-निवेशिय-कर-कमल-संपुडो हरिसिओ भणइ ॥ १०७ ॥^४
 पुवं देवेण अहं नेमित्तिय-सुमइ-वयणय सोच्चा ।
 कुसुमायर-उज्जाणस्स पैल्लयत्ते, निउत्तो म्हि ॥ १०८ ॥
 तं च ति-सच्च निच्चं पळोयमाणस्स एत्तिओ फालो ।
 बोलीणो न य दिट्ठं किंचिवि नेमित्तियाइट्ठं ॥ १०९ ॥
 अउज पुण अप्पभाए गयणे उज्जाण-मच्चयारम्मि ।
 कुसुमिय-साहि-समूहं इओ तओ विच्छमाणेण ॥ ११० ॥
 एगम्मि दिसा-भाए बल्लर-बेल्लो-सणाह-दुम-गहणे ।
 उच्चासिय-हस-उलो उट्ठाविओ संउण-संदोहो ॥ १११ ॥
 निपुओ विम्हय-जणओ बैहिरिय-आसन्न-सत्त-सुइ-विवरो ।
 मुहरिय-दिसा-विमाणो गरुय-खडक्कार-संसदो ॥ ११२ ॥^५
 सोऊण य तं सद्धं विम्हिय-उप्फुल्ल-लोयणेण मए ।
 पुलइय तत्तोहुत्तं चिंतियमन्नो ! किमेयंति ॥ ११३ ॥
 कस्स पुण एस सद्धो समुट्ठिओ एत्थ वण-निगुंजम्मि ।
 इय चिंततो कोऊहलेण तत्तोमुहो चलिओ ॥ ११४ ॥
 ताव य दिट्ठा भू-पट्ठि-सठिया वउल-पायव-समीवे ।
 मुच्छा-निमीलियच्छी अधरिय-सुर-सुदरी-रूवा ॥ ११५ ॥
 आहिणव-जोव्वण-उब्भेय-सुदरा सयल-मणहरावयवा ।
 पैउम-चुया इव लच्छी नर-वर ! वर-वाळिया एकका ॥ ११६ ॥^६
 नूण नह-त्थलाओ निवडतीए इमीए भूमीए ।
 जुवईए पडिसद्धो समुट्ठिओ एस सहसत्ति ॥ ११७ ॥

१ नागराः = नगरनिवासिनः । २ पक्को = समर्थः, दत्तश्च (H D VI. 64)
 स्वार्थे ले पक्को । ३ B युग्मम् । ४ नियुक्तः । ५ B युग्मम् । ६ पालकत्वे ।
 ७ अप्रभाते = रात्रिप्रान्तभागे इत्यर्थः । ८ A पेच्छं । ९ शकुना = पाक्षिणः ।
 १० वधिरितासन्नसत्त्वश्रुतिविवरः । ११ B तिस्रभिः कुलकम् । १२ B विचिंतियं
 हा किं । १३ पउम = पद्मम् । १४ B युग्मम् ।

कह मन्ने एरिसस्सवि जुवई-रयणस्स एरिसाऽत्रथा ।
 विबुह-जण-सोयैणिज्जा धी । विहिणो विलसियं चित्तं ॥ ११८ ॥
 इय चित्तंतेण मए सीयल-जल-सीयरेहिं संसित्ता ।
 मिउ-पवण-करण-विहिणा अह विहिया सा समासत्था ॥ ११९ ॥
 हरिणिन्व जूह-मद्दा सतरल-तार दिसाओ पुँलयती ।
 भणिया मए सुमहुर कीस तुमं सुयणु ! वीहेसि ? ॥ १२० ॥
 मा भदे ! कुणसु मय ३धेवंपि, इ जणय-निव्विसेसो ह ।
 का सि तुमं कत्तो वा इह पडिया मज्झ साहेसु ? ॥ १२१ ॥

अविय ।

सग्गाओ निवडिया किं साँव-प्पहया सुरगणा तं सि ।
 किं वावि भट्ठ-विज्जा विज्जाहर-वाळिया सुयणु ! ? ॥ १२२ ॥
 तुह-रूव-दसणुप्पन्न-हरण-बुद्धिस्स नह-पयट्ठस्स ।
 विज्जाहरस्स कस्सवि किंवा हत्थाओ पन्मट्ठा ? ॥ १२३ ॥
 साहेसु सुयणु ! एयं महंत-कोऊहलं इमं मज्झ ।
 नीसाहारा कह नह-यलाओ पडिया इहुज्जाणे ? ॥ १२४ ॥
 इय सा भणिया भू-नाह ! मज्झ पडिउत्तर अदाऊण ।
 गुरु-दुक्ख-सूयण-पर असु-जलं मोत्तुमारद्दा ॥ १२५ ॥
 अह तं तहाविहं पासिऊण परिचितियं मए एय ।
 तं एय सजायं ज पुब्बं सुमइणा भणिय ॥ १२६ ॥
 कुसुमायर-उज्जाणे जइया गयणाओ कन्नगा पडिही ।
 तत्तो य सिग्घमेव हि पुत्तेण समागमो होही ॥ १२७ ॥
 ता किं इह पुट्ठाए इमाए वरईए, ताव साहेमि ।
 गंतु वैइयरमेय जहट्ठिय चैव नर वइणो ॥ १२८ ॥
 इय चित्तिऊण तत्तो आसासित्ता सुमहुर-वयणेहिं ।
 आणीया निय-गेहे समणिया सा स-मज्जाए ॥ १२९ ॥
 निय-परियणं च सब्ब सरीर-सवाहणाइ-वावारे ।
 तीए निँउइऊण समागवां देव-पासम्मि ॥ १३० ॥
 एव समंतमदेण साहियं वैइयर निसामित्ता ।
 विमिहिय-हियओ राया अह एव भणिउमौढत्तो ॥ १३१ ॥
 धव्वो ! इ अवितहं त पिच्छह नेमित्तियस्स सुमइस्स ।

१ शोचनीया = चेदकारिका । २ पश्यन्ती (M P 49) । ३ धेवं = स्तोत्रम् ।
 ४ शापग्रहता । ५ व्यतिकर = वृत्तान्तम् । ६ निषोऽय्य । ७ आइत्तो = स्मारकः
 (B. P. 8) । < SEE NOTE P. 34 ।

ता पुत्तेण सैमाणं आसन्नं दसणं इण्हि ॥ १३२ ॥
 ता भो समंतभद्वय ! सिग्घं आणेह बालियं तमिह ।
 जीए पमावेण मए पिक्खेयव्वो स-पुत्तोत्ति ॥ १३३ ॥
 वयणाणतरमेव हि समतभद्वेण गंतुमाणीया ।
 सा बालिया विणिज्जिय-सुर-ज्जुवई-रूव-सोहग्गा ॥ १३४ ॥
 तीए सरीर-सोह पिच्छिय रन्ना विच्चित्तिर्यं अव्वो । ।
 आगारो च्चिय सूयइ इमीए सुकुलम्मि संभूई ॥ १३५ ॥
 उच्चियासणोवविट्ठा सा कन्ना अमरकेउ-नरवइणा ।
 भणिया हिययन्मंतर-गुरु-सोर्गुन्वाय-पंडु-मुहा ॥ १३६ ॥
 वच्छे ! उज्जसु सोयं चैयसु भय जणय-निव्विसेसस्स ।
 साहिईजउ मह एय कम्मि पुरे त समुप्पन्ना ? ॥ १३७ ॥
 कस्स व धूया कह वा इहागया कह व मज्झ उज्जाणे ।
 पडिया सि नहयलाओ साहेसु सवित्थरं एयं ॥ १३८ ॥
 अह सा एवं भणिया गुरु सोया सज्झसेण अभिभूया ।
 उम्मुक्क-दीह-सासा न किञ्चि पडिउत्तर देइ ॥ १३९ ॥
 अह पुणरुत्त रन्ना पुट्ठाए तीए कहवि संलत्तं ।
 ताय ! चैएमि न वात्तुं बडु-दुक्खं नियय-वुत्तंत ॥ १४० ॥
 तहवि डु अलंघणीया आणा तायस्स तेण साहेमि ।
 जब्बुदीवे भरहे कुसगगनयरम्मि नामेण ॥ १४१ ॥
 अत्थि पुरं सुपमिद्धं तत्थ य नर-वाहणो पुहइ-नाहो ।
 रयणवई से देवी तीए धूया अहं ताय ! ॥ १४२ ॥
 सुरसुदरिचि-नामा पुन्नि दुव्विहिय-कम्म-परिणामा ।
 वेरिय-समेण केणइ पिसाय-रूवेण अवहरिया ॥ १४३ ॥
 एत्तिपमित्त भणिउं सोय-समुब्भुय-गरुय-मैन्नु-वसा ।
 थूलसुए मुयती निड्डयं रोउ पवत्ता सा ॥ १४४ ॥
 एत्थंतरम्मि रन्नो अद्दासण-संगयाए देवीए ।
 कमलावईए गहिया रोवती सा निज्जुच्छो ॥ १४५ ॥
 भणिया वच्छे ! मा रुय न होइ दीवतर इमं सुयणु ! ।
 हत्थिणपुर हि एयं एसो राया अमरकेऊ ॥ १४६ ॥

१ समाणं = सम = सहैस्वर्यः । २ प्रोक्षितव्यः । ३ संभूतिः = उत्पत्तिः ।

४ उन्वाय = उद्धृतं = शुष्कम् । ५ लज्ज । ६ साहिजउ = कथ्यताम् (N P 12) ।

७ चएमि = शक्नोमि (M. P. 17. 86) । ८ १ युग्मम् । ९ मन्नु = संतापः ।

कमलावई अहपि हु, सहोयरो होइ तुह पिया मज्झ ।
 वच्छे ! तुमंपि अन्हं सुय-पुत्रा नाममेत्तेण ॥ १४७ ॥
 बहुविह-पञ्चोयणेणं कुसग्गनयराओ जो जणो एंतो ।
 सो सब्बो सुरसुंदरि ! तुह गुण-निवहं मह कहितो ॥ १४८ ॥
 एवं सुख-कलिया एव पिउणो य वच्छला बाढ ।
 एवं कलासु कुसला एवं दक्खिन्न-दय-जुत्ता ॥ १४९ ॥
 ता मा कुणसु विसायं एयंपि य पिउ-हर निजं तुज्झ ।
 अच्छसु वीसत्थ-मणा कीडंती विविह-कीडाहिं ॥ १५० ॥
 एवविह-वयणेहिं आसासित्ता निजुत्तरीएण ।
 असुय-वोय-कवलं तीए मुहं सपमच्चिज्जा ॥ १५१ ॥
 मुह-सोयं दाऊणं नीया देवीए मंदिरे नियए ।
 तत्थवि उब्बिग्ग-मणा अच्छइ गुरु-सोय-संतत्ता ॥ १५२ ॥^२
 नीससइ दीह-दीहं खणेण थूलसुयाइं मिल्लेइ ।
 मुच्छिज्जइ खणेण खणेण सवरइ अप्पाणं ॥ १५३ ॥
 विल्लइ खणेण विहसइ रंनइ खणेण मूयल्लिया होइ ।
 गुरु-चिंता-भर-विद्धुरिय-हियया पॅरिहाइ अणुदियह ॥ १५४ ॥
 अह त विगयाणद पिच्छिय कमलावई विचित्तेइ ।
 आणाकारी सब्बोवि परियणो ताव एईए ॥ १५५ ॥
 तह य समाण-वयाओ सिणेह-साराओ राय-कन्नाओ ।
 नाणाविह-चेट्ठाहिं अणुदियहमिमं विणोएंति ॥ १५६ ॥
 तहवि हु रइ न पावइ एसा चिंताए सुसइ अणुदियहं ।
 ता मन्ने का चिंता जीए एसा उ पॅरिहाइ ॥ १५७ ॥
 जइ ता माउ-पिऊण सुमरइ ता किं कहेइ न हु मज्झ ? ।
 मयण-वियार-सरिच्छा नेय वियारा तहिं हुत्ति ॥ १५८ ॥
 एगंतं जह सेवइ विहडिय-चक्काइं जह य मेल्लेइ ।
 पिय-सगम-साराओ कद्दाओ जह सुणइ तच्चित्ता ॥ १५९ ॥
 तह मन्ने पेम्म-गहो विल्लसइ एवंविहाहिं चिद्धाहिं ।
 ता जइ एसा मज्झं तहट्ठियं साहइ सरुव ॥ १६० ॥
 ता तस्त पावणम्मिवि कोवि उवाओवि लब्भए नूणं ।
 न य एसा वज्जरिही पुट्ठावि जहट्ठियं मज्झ ॥ १६१ ॥^३

१ विश्वस्तमनाः । २ B युगमम् । ३ मिल्लेइ=सुषति (H. P. IV 91) ।
 ४ मूयल्लिया=मूला । ५ परिहाइ=कृशीभवति (H. D. VI 25) । ६ अनु-
 त्थिवसम् । ७ विनोदयन्ति विनोदं कारयन्ति । ८ विषदितं=विबुद्धम् । ९ B युगमम् ।

वाम-सहावो मयणो अक्खिज्जंतो न पायडो होइ ।
 नज्जइ आगारेहिं गौविज्जतोवि छेएहिं ॥ १६२ ॥
 तहवि इ लहामि केणवि हदि ! उवाएण भावमेईए ।
 इय चित्ति य आणत्ता निय-चेडी हंसिया नाम ॥ १६३ ॥
 सुरसुंदरीइ उब्बेव-कारण लहसु हसिए । कहवि ।
 तुब्ध समण-वयाए साहिस्सइ हियय-सम्भाव ॥ १६४ ॥
 जं आणवेसि सामिणि ! इय भणितं हंसिया गया क्षत्ति ।
 एगंत-ट्टिय-सुरसुंदरीए पासम्मि अल्लीणा ॥ १६५ ॥
 सम्भाव-नेह-सूयग-वीसमं-कहाहिं विविह-भणिइहिं ।
 उप्पाइय वीसमं भणिया सुरसुंदरी तीए ॥ १६६ ॥
 सुरसुंदरि ! तुह चरियस्स निसुणणे अत्थि कोउग मज्झ ।
 कह केण किं निमित्तं अवहरिया किंच अणुभूयं ? ॥ १६७ ॥
 सुरसुंदरीए भणियं ताएणवि आसि पुच्छिया एव ।
 किं पुण लज्जाए मए न सक्कियं तत्थ वज्जरितं ॥ १६८ ॥

किंच ।

मह चरियं सुम्मंतं जणेई पास-ट्टियाणवि दुक्खं ।
 तेण न वोत्तुं जुत्तं मज्झवि गुरु-दुक्ख-संजणगं ॥ १६९ ॥
 तहवि इ तुमए पुट्टा वयंसि ! कोउहलेण गरुएण ।
 साहेमि तेण निसुणसु एग-मणा वज्जरिज्जंतं ॥ १७० ॥
 अत्थि पुहई-पयासं निरग्गलोदग्ग-वैगिर-तुरग ।
 वगिरं-तुरंग-खर-खुंरुक्खय-खेहाइन्न-रिक्ख-पहं ॥ १७१ ॥
 रिक्खेवपह-पवण-कंपिर-धय-वड-रेहंत-भूरि-सौणूरं ।
 सौणूर-गहिर-वज्जिर-तूर-रवुप्फुण्ण-दिसि-चक्कं ॥ १७२ ॥
 दिसि-चक्क-गेय-सैत्थाह-सैत्थ-किज्जंत-वैज्ज-वाणिज्जं ।
 वाणिज्ज-क्कला-पैत्तट्ट-लट्ट-वाणियग-रमणीयं ॥ १७३ ॥
 रमणीयण-वर-वज्जिर-नेउर-झंकार-रुद्ध-सुइ-विवरं ।
 विवरीय-रय-वियक्खण-विलासिणी-लोय-पडिपुजं ॥ १७४ ॥

१ आख्यायमानः = उच्यमानः । २ पायडो = प्रकटः । ३ आकारः = इक्षितः ।
 ४ गोप्यमानः । ५ छेकः = चतुरः । ६ आक्षता - आदिष्टा । ७ विभ्रम्मः = विश्वासः ।
 ८ क्षणितिः = वचनम् । ९ वगिरो = वगवान् । १० उक्खयं = उत्खातम् । ११
 ऋक्षपयः = आकाशम् । १२ साणूरं = देवगृहम् (H. D. VIII 24) । १३
 उप्फुण्णं = पूर्णम् (M P 17) । १४ सत्याहो = सार्थवाहः । १५ सत्यो = सार्थः
 = समूहः । १६ वयंम् = श्रेष्ठम् । १७ SEE NOTE P.7 ।

पुंनुक्कड-जण-वासं ईम्म-सहस्सोवसोहियं विठळं ।
 विउळ-रसा-यळ-परिगय-परिहा-पायार-सोहिळ्ळं ॥ १७५ ॥
 सोहिळ्ळ-तिय-चउर्क उक्कड-दप्पिट्ट-जोह-सय-कलियं ।
 नामेण कुसग्गपुरं नयर दिय-लोय-सारिच्छं ॥ १७६ ॥^३
 अकंत-गुरु-परकम-अच्चंतुक्कड-पयाव-पडिबक्खो ।
 तत्थत्थि सुविक्खाओ राया नरवाहणो नाम ॥ १७७ ॥
 तस्स य रत्तो मित्तो कुमारभावम्मि कहवि संजाओ ।
 वेयड्ढ-कुंजरावत्त-चित्तमाणुस्स अंगरुहो ॥ १७८ ॥
 नामेण भाणुवेगो तेण य पीई-थिरत्तण-निमित्तं ।
 दिन्ना नियया भगिणी स्यणवई नाम एयस्स ॥ १७९ ॥
 सयलंतेउर-पवरा जाया सा तस्स हियय-वह्णहिया ।
 तीइ सह विसय-सोक्ख अणुहवमाणस्स क्खलेण ॥ १८० ॥
 एक्कच्चिय धूया हं जाया जम्मम्मि मज्झ ताएण ।
 सुय-जम्मण-अब्भहिओ नयरम्मि महोच्छओ विहिओ ॥ १८१ ॥
 सुरसुंदरि-सम-रूवा एसा इइ चित्तिऊण ताएण ।
 सुरसुंदरित्ति नाम पइड्डियं उच्चिय-समयम्मि ॥ १८२ ॥
 कमसो पवड्ढमाणा जुमारभावम्मि जुवइ जोग्गाओ ।
 गौहाविया कलाओ जाया य क्रमेण तक्कुसला ॥ १८३ ॥

अविय ।

वित्ते नहे गीए पत्त-च्छेज्जे य हत्थ कडेसु ।
 वीणा-सर-लक्खण-वंजणेसु वायरण-तक्केसु ॥ १८४ ॥
 जाया वियक्खणा ह बुद्धीए सुर-गुरुस्स सारिच्छा ।
 एक्कम्मि पए लद्धे सेस ऊहेमि लद्धीए ॥ १८५ ॥
 अंबाए तायस्स य सयलस्स य परिणयस्स आणंदं ।
 कुणमाणा संपत्ता कमसो हं जोव्वण पढमं ॥ १८६ ॥
 दइठूण जोव्वण मह ताओ चित्ताउरो दढ जाओ ।
 को अणुरूओ होही भत्ता इह मज्झ धूयाए ? ॥ १८७ ॥
 अह अन्नया य सुमई नेमित्ती आगओ तहिं रत्ता ।
 पुट्ठो मह धूयाए को होही भइ ! भत्तारो ? ॥ १८८ ॥
 भाणय च तेण नर-वर ! विब्जाहर-चक्कवट्ठिणो एसा ।

१ पुण्यमुत्कट प्रबलं येषा तेषा जनानां वासो यत्र तत् । २ इम्म = श्रेष्ठी ।

३ B पइभिः कुलकम् । ४ B शुरमम् । ५ गौहाविया = प्रादिता । ६ ऊहमि = वित्तकंयाणि ।

होही सयलंतेसर-पवरा अइवल्लहा देवी ॥ १८९ ॥
 तन्वयणं सोऊणं मणम्मि आणदिणण ताएण ।
 दाऊण भूरि-दन्व पट्टविओ सुमइ-नेमिती ॥ १९० ॥
 अह अनया य अहयं परियरिया बहुविहाहिं चेडीहिं ।
 निय-सहि-यण-सञ्जुत्ता पत्ता पुर-वाहिरुजाणे ॥ १९१ ॥
 तत्थ य विविह-पगारं क्रीडंतीए तदेग-देसम्मि ।
 दिहा पढम-वयत्था विजाहर-वालिया एक्का ॥ १९२ ॥
 परिजविय किंचि मत्तं उप्पइउ-मणा पैसारइ भुयाओ ।
 उल्लइ नह-यलम्मि निवडइ धरणीइ पुणरुत्त ॥ १९३ ॥
 उ ददुं विन्धिया ह संपत्ता तीइ अतिय तुरियं ।
 भणिया य मए सुंदरि ! का सि तुमं किंच कुणासि इम ? ॥ १९४ ॥
 तीए भणिय भदे ! आयन्नसु, गिरि-वरम्मि वेयइहे ।
 दक्खिण-सेठीए रयणसचयं अत्थि वर-नयरं ॥ १९५ ॥
 विजाहर-वर-चक्की राया तत्थत्थि चित्तवेगोत्ति ।
 राया य भाणुवेगो अत्थि पुरे कुजरावत्ते ॥ १९६ ॥
 तस्स य दो भगिणीओ सहोयराओ य अइव इट्ठाओ ।
 पढमा ओ वंधुदत्ता रयणवई नाम वीया उ ॥ १९७ ॥
 सा सुयणु ! वंधुदत्ता परिणीया चित्तवेग-नरवइणा ।
 तीए धूया अहय नामं च पियंवया मज्झ ॥ १९८ ॥
 अन्नावि महा-देवी तायस्स उ अत्थि कणगमालत्ति ।
 तीए य अत्थि पुत्तो नामेणं मयरकेउत्ति ॥ १९९ ॥
 सो मह अइव इट्ठो विरह न सहामि तस्स निमिसपि ।^१
 संपइ पुण ताएण दिन्नाओ तस्स विजाओ ॥ २०० ॥
 विजाण साहणत्थं पसत्त-खित्तम्मि सो गवो विजणे ।
 अह-भणिय-विहाणेण साहइ सो तत्थ विजाओ ॥ २०१ ॥
 वट्टइ वीओ मासो विजाओ तस्स साहयंतस्स ।
 अहमवि तस्स विओगे तरामि नो जाव अच्छेउं ॥ २०२ ॥
 ता पुच्छिऊण जणग चळिया ह तस्स दरिसण-निमित्तं ।
 आगमण-परिस्संता ओइन्ना इत्थ उज्जाणे ॥ २०३ ॥

१ बाहिर = बाह्यम् । २ उत्पतित्तुमनाः । ३ प्रसारयति । ४ उल्लइ = उन्न-
 मति । ५ अन्तिकं = समीपम् । ६ आकर्णय । ७ निमेयमपि = क्षणमपि । ८
 प्रशस्तक्षेत्रे । ९ विधानं = विधिः । १० तरामि = शक्नोमि (H. P. IV. 86) ।
 ११ परिश्रान्ता ।

अहिणव-पढियत्तणजो विज्जाए कहवि मज्झ पयमेरा ।
 पैम्हुट्टमहैनाए तेण य न चएमि उप्पइउं ॥ २०४ ॥
 त ज तुमए पुहं त एयं साहियं सुयणु ! तुज्झ ।
 विज्जा-वयस्स भसे स-ट्ठाणं कहणु पाविस्सं ? ॥ २०५ ॥
 पुणरुत्तपि हु पढिए संभरइ न मज्झ तं पयं कहवि ।
 उत्तैट्ट-मय-सिलिबच्चि ! तेणमहमाउला जाया ॥ २०६ ॥
 तत्तो य मए भणिय पियंवए ! अत्थि तीइ विज्जाए ।
 एसो कप्पो जं किल साहिज्जइ हंदि ! अन्नस्स ? ॥ २०७ ॥
 भणिय पियवयाए साहिज्जइ नत्थि कोवि दोसोत्ति ।
 जइ एव ता साहसु मा कहवि पयं उवळमिज्जा ॥ २०८ ॥
 एव च मए भणिए समाणसिद्धित्ति तीइ भणिज्जण ।
 ठाऊण कन्न-मूले पढिया सणिय तु सा विज्जा ॥ २०९ ॥
 तत्तो चितंतीए लहुमेव मए तय पयं लद्धं ।
 लहिल्लण तीए सिद्ध भवइ इमं किं नु एवति ? ॥ २१० ॥
 वियसिय-मुह-कमलाए तीए भणियं तु सुदरु उवळद्ध ।
 चळणेसु निवडिळणं भणियं मह होसि त गुरुणी ॥ २११ ॥
 जीए विज्जा दिन्ना, ता मह साहेसु तुज्झ किं नामं ? ।
 एत्थ पुरम्मी कस्स व घूया तं सुकय-पुन्नस्स ? ॥ २१२ ॥
 मज्झ सहीए भाणियं भदे ! नरवाहणस्स नरवइणो ।
 रयणवइ-देवीए घूया सुरसुदरी एसा ॥ २१३ ॥
 अञ्च-मुय-गुण-नियरा किं न सुया सयल लोय-विक्खाया ।
 विज्जाहर-घूयाए घूया सुरसुदरी महे ! ? ॥ २१४ ॥
 एव तीए वयणं सोऊण हरिसै बाह पुण्णच्छी ।
 गहिल्लण मम कंठ पियवया भणिलमादत्ता ॥ २१५ ॥
 अंवाए मज्झ पुच्चि वज्जरियं आसि, मज्झ लहु-भगिणी ।
 भूमिचर-मित्तस्स उ रन्नो मह माउणा दिन्ना ॥ २१६ ॥
 ता मौळ-सिया-घूया भगिणी त होसि मज्झ चंद-मुहि ! ।
 इय जपिल्लण दिन्नं तीए मह सौइयं गत्थं ॥ २१७ ॥

१ अभिनवपाठितत्वतः = नूतनाभ्यासवशतः । २ पम्हुट्ट = विस्मृतम् (H. P. 17. 75) । ३ अहसा = अधन्या = हतभाग्यति थावत् । ४ अन्न. = नाशः । ५ उप्पलम्भयताम् ! ; सिलिजो = शिशु (H. D. VIII. 30) । ६ उप्पलम्भयताम् । ७ निपत्थ । ८ अल्लदभुत्तगुणानां निकरः = समूहो यस्यां वा । ९ धुता । १० हर्ष-बाणपूर्णक्षी । ११ मातृत्वसद्दहिता । १२ सइय = सत्कारः (H. D. VIII. 25) ।

तत्तो य मए भणियं आगच्छसु भगिणि ! मज्झ गेहम्मि ।
 बधु-जण-वच्छलाए अंवाए दंसणं कुणसु ॥ २१८ ॥
 भणिय पियवयाए पिक्खिस्सं मांससिं पडिनियत्ता ।
 कारण-वसेण सपइ गच्छिस्स भाउय-समीवं ॥ २१९ ॥
 इत्थत्थे निब्बंधं मा काहिसि उच्छुगा अहं इण्हि ।
 तत्तो य मए भणियं एवंति य किंतु पुच्छामि ॥ २२० ॥
 किंचिवि, त मह साहसु, तीए भणियं तु पुच्छ, साहेमि ।
 भणियं च मए भदे ! कैक्खाए गोविए एत्थ ? ॥ २२१ ॥
 चित्त-पडे किं अच्छइ लिहिय, चित्तम्मि कोउग मज्झ ।
 ता दंसिज्जउ एयं जइ जोग्गं दसिउं भगिणि ! ॥ २२२ ॥
 वियसिय-मुहाइ तीए पसारिउं दंसिओ पडो अम्ह ।
 भणियं च तीइ एसो मए स-हत्थेण लिहिउत्ति ॥ २२३ ॥
 तत्थ य पडम्मि लिहियं ददूणमणंग-संनिभं तरुणं ।
 अमएणव सित्ता हं जाओ हिययस्स आणंदो ॥ २२४ ॥
 चिर-परिचियव्व दिट्ठो दिट्ठी आणंद-बाह-पंडिहत्था ।
 जाया सव्व-सरीरे समुट्ठिओ बहल-रोमंचो ॥ २२५ ॥
 फुरफुरियं अहरेण उल्लसिय भुय-ळयाहिं सहसत्तिं ।
 ऊससिय च थणेणं थरहरिय ऊरु-जुयलेण ॥ २२६ ॥
 सुत्ताव मुच्छिया इव मत्ता इव विगय-चेयणा जाया ।
 सोहग्ग-मंदिरं तं ददूणं चित्त-लिहियंपि ॥ २२७ ॥
 नाऊण मज्झ भावं वसतियाए सहीइ संलत्त ।
 को एस तए लिहिओ पियंवए ! लोयणाणंदो ? ॥ २२८ ॥
 भणियमह कुमुइणीए वसतिए ! किं तुहित्थ पुच्छए ? ।
 कामिणि-हिययाणंदो लिहिओ रइ-विरहिओ मयणो ॥ २२९ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ सिरिमइयाए सहीए संलत्त ।
 एत्तिय-कालं रइ-विरहिओ इमो आसि पंचसरो ॥ २३० ॥
 सपइ रईए सहिओ एसो मयणोत्ति किं न पुलएसि ? ।
 पयडा रईवि एसा आसन्ना चैव एयस्स ॥ २३१ ॥
 तं सोउं सव्वाहिं सहत्थ-ताळं तु पहसिउ भणियं ।
 एवं एयं सिरिमइ ! सम्मं हि विणिच्छियं तुमए ॥ २३२ ॥
 अह लद्ध-चेयणाए विजाया हति जाय-ळज्जाए ।

१ मालसी = मातृषला । २ कक्खा = कक्षा । ३ D युग्मम् । ४ पडिहत्त्वां =
 पूर्णः (B. P. 73) । ५ तए = त्वया । ६ तुह + इत्थ = तवात्र ।

आगारं विणिगूहिय सकोवमेवं मए भणियं ॥ २३३ ॥
 हंमो ! अलिय पलाविणि ! दसणमित्तंपि नत्थि एएण ।
 कत्तो आसन्नत्त जेण क्या हं रई तुमए ? ॥ २३४ ॥
 तीए भणिय मा सहि ! रूससु, दिट्ठम्भि जेण एयम्भि ।
 चित्तम्भि रई जाया तेण रई तं मए भणिया ॥ २३५ ॥
 भणिय च मए किंवा असमजस-भासिणीहिं एयाहिं ।
 ताव य, पियवए ! कहसु एस को वा तए लिहिओ ? ॥ २३६ ॥
 भणियं पियंवयाए माया मह एस मयरकेउत्ति ।
 रूवेण जो अणंगो सूरुो चाई कला-कुसलो ॥ २३७ ॥
 कइयावि चित्तफलए कइयावि पडम्भि तस्स पंडिख्व ।
 लिहिऊण मए अप्पा विणोईओ एत्तिय काल ॥ २३८ ॥
 संपइ पुण असमत्था सहिसं विरह इमस्स चलिया ह ।
 ता भगिणि ! मुच्च वच्चामि जेण पासम्भि तस्सेव ॥ २३९ ॥
 भणियं च सिरिमईए एव जो गरुय गुण-गणावासो ।
 सो तुह मायाऽवस्सं दट्ठव्वो होइ अन्हंपि ॥ २४० ॥
 चित्तभाएणवि ताव य आणदो सहि-जणस्स संजणिओ ।
 इण्हि पच्चकखंपि ङु दसिब्जओ अमय-भूओ सो ॥ २४१ ॥
 विहसिय पियंवयाए भणिय मा सहि ! समुच्चुगा होसु ।
 विग्जाओ ताव साहउ पच्छा सव्वं करिस्सामो ॥ २४२ ॥

अविय ।

जइ ताव कावि ङु अहं ताऽवस्सं तस्स संगमेण सुहं ।
 कायव्वं भगिणीए अणुकूलो जइ विही होही ॥ २४३ ॥
 भणिय च मए ताव य एयाओ हवतु अलिय-भणिरीओ ।
 पिय-सहि ! तुमंपि सपइ असमंजस-भासिणी जाया ॥ २४४ ॥
 अइनिउण किल चित्त अन्हे कोऊहलेण पुलएमो ।
 तुन्हे सैढ-हिययाओ अन्नहं सव्वं वियप्पेह ॥ २४५ ॥
 अह कुमुइणीए भणियं एव एयंति नत्थि सदेहो ।
 ता सहि ! तुमंपि एयं चित्तं लिहित्तं सैमव्वमससु ॥ २४६ ॥
 अप्पेसु पडं एय पियंवए ! जेण चित्तमव्वमसइ ।

१ रूप्य = रोपं कुंठ । २ रतिः = सुखम् । ३ रतिः = कामपत्नी । ४ मया ।
 ५ प्रतिरूपम् = प्रतिविम्बम् । ६ विनोदितः = आमोदितः । ७ अमृतभूतः । ८
 अलोकमणिभ्यः = मिथ्याभाषिण्य । ९ सढो = शठः, सढ = विपत्तम् (प्र. D. VIII. 46) ।
 १० समन्यस्य = अभ्यास कुंठ ।

तुह भंगिणी, अह तीए समपिओ कुमुडणीइ पढो ॥ २४७ ॥
 सँभासिउं ताहिं पियंवया सा तओ मम उप्पइया नहगो ।
 सहीहि जुत्ता बड्ड-केळियैहिं अहंपि पत्ता निय-मंदिरम्मि ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ पियंवया-दसणोत्ति नामेण ।
 सुरसुदरी-कहाए एकारसमो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

एकादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ २७९० ॥

अह तत्थ सुवित्थिणे पैसत्थ-वत्थोह-विहिय-उल्लोचे ।
 भेतुं निय-वास-गिहे पासुत्ता पवर-सयणीए ॥ १ ॥
 भणियाओ थ सहीओ वच्चह सन्वाओ नियय-गेहेसु ।
 मह कुँणकुणाइ सीस सीयंति य सब्ब-अगाइं ॥ २ ॥
 जर-आहियं व सररीं ता सोविस्सं खणंतरं एगं ।
 तत्तां य कुमुडणीए भणियं एवं करेसुत्ति ॥ ३ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ वज्जरियं सिरिमईए किं भगिणि ! ।
 सहसा जायमंसत्थं तुह देहं, कारणं मणसु ? ॥ ४ ॥
 भणियं वसंतियाए सिरिमइ ! त चेव वेज्जयं मुँणसि ।
 ता चित्तेसु सय चिय रोगस्स निदाणमेयस्स ॥ ५ ॥
 अह सिरिमईइ मज्झं संधाणाइ निंएवि सासूय ।
 भणियं न किंपि ताव थ लक्खिज्जइ बँज्ज-विट्ठीए ॥ ६ ॥

भावय ।

दुविहा सखेवेणं सारीराऽऽगंतुया थ रोगत्ति ।
 अह वीय-पित्त-सिमुम्भवा थ, इह आदिमा नेया ॥ ७ ॥
 ताणं मंखेण-लंघण-निवाय-सेवाइया चिगिँछाओ ।
 धेज्जय-सत्थुदिद्धा पुरिसं काल च नाऊण ॥ ८ ॥

१ अ °णीए । २ केळि. = श्रीडा । ३ प्रभासवल्लीविविहितविताने; उल्लोचो =
 वितानम् (H. D. I. 98) । ४ पीच्छते । ५ अस्त्वस्यम् । ६ वैयकम् । ७ मुणासि
 = जानासि (H. P. IV. 7) । ८ सघानादि = संधिप्रपत्ति, आदिना नाख्यादिकम् ।
 ९ दृष्ट्वा (H. P. IV. 181) । १० बाह्यदृश्या । ११ वातपित्तच्छेधोद्भवाः ।
 १२ अक्षणम् = अभ्यङ्गः, लङ्घन, निवाओ = स्वेद. (H. D. IV. 34) । १३ चिकित्साः ।

भूय-गह-चक्र-सागीणि-दोसा आगंतुया मुण्यन्वा ।
 बलि-होम-मत-तंताइया हु विविहा चिगिच्छा सिं ॥ ९ ॥
 सारीरिय-रोगाणं न लक्खणं किंचि दीसइ इमीए ।
 ता नूणं आगंतुय-दोसो तक्किज्जई नजो ॥ १० ॥
 उत्तारिज्जइ छेण^१ हैक्कारिज्जंतु विविह-गारुडिया ।
 सरिसँव-घाओ दिज्जउ वैज्जउ तह रक्ख-पोट्टिलिया ॥ ११ ॥
 अह ललियाए भणियं ता किं सिग्घं न कारिए एयं ।
 वाही उँविक्खिओ ज न होइ इह सुंदरो भदे ! ॥ १२ ॥
 तो सिरिमईए भणिय लक्खेमो अग्घि केवलं वाहिं ।
 न उणो पउणीकाउं सत्ता अह माहवी भणइ ॥ १३ ॥
 लक्खइ जो किर वाहिं पउणंपि हु सो कारिस्सिए पत्तं ।
 जेणिह दिट्ठा चोरा पंहरयमवि देइ सो नूणं ॥ १४ ॥
 निहुयं हसिऊण तओ सन्वाहिवि सहरिस समुल्लवियं ।
 सिरिमइ ! इण्हि न लुहुसि अग्घ सहिं जणसु पँउणंति ॥ १५ ॥
 अन्नं, स तुज्ज जणओ सुपसिद्धो मत्तै-जाणओ सुयणु ! ।
 ता वाहिऊण मंत पउण सुरसुंदरिं कुणसु ॥ १६ ॥
 अह सिरिमईइ भणियं जइ मह जणओ वियाणई मते ।
 ता किं मह, जइ मिट्ठं खीरं ता किं नु छाँणत्स ? ॥ १७ ॥
 किंपुण भणामि ईहं जइ मह एसा न रूसए सहिया ।
 एस अँउओ वाही न फिँट्टए मंतमेत्तेण ॥ १८ ॥
 अह कुमुइणीए भणियं किं पुण कावस्स कारण एत्थ ? ।
 साहेसु निव्विसंका विगमो वाहाँए जइ होइ ॥ १९ ॥
 तो सिरिमईए भणिय जो सो चित्तम्मि विळिहिओ दिट्ठो ।
 सो जइ नवर वेज्जां वाहिं अँवैणिज्ज एइए ॥ २० ॥
 अह चित्त-पढं सहसा पसारिय पूइऊण तो भणइ ।
 कुमुइणिया ! जइ एवं, ता एय हदि ! विर्नेवह ॥ २१ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ सन्वाहिवि सहरिसं समुल्लवियं ।

१ एयाम् । २ छेणे = लक्षणम् । ३ आकायन्ताम् । ४ सर्वपघातः । ५ बध्य-
 ताम् । ६ पोह्लं = चक्रनिषेद्धं द्रव्यम् (II D. II 34) । ७ उपेक्षितः । ८ A
 एवस्व । ९ प्रहारम् । १० प्रणुणम् = नीरोगमिति यावत् । ११ B तलतिओ ।
 १२ छणं = गोमयादि (II. D. III. 31) । १३ A एक । १४ अपूर्वः । १५
 फिट्टए = अत्रयते (II. P. IV. 177) । १६ B विजो, वैद्य । १७ अपनयेत् । १८
 विक्षययत् ।

एवंतिं, पंजलि-उडा भणिउ एयं समाढत्ता ॥ २२ ॥
 दक्खिन्न-निहि । महा-यस ! चित्त-द्विय । सुणसु अम्ह विणत्तिं ।
 तुह दंसणाओ एसा अम्ह सही आउरा जाया ॥ २३ ॥
 ता तह करेसु सुंदर ! जह एसा होइ विगय-वाहीया ।
 गुरु-भयणामय-सपीडियाण महिळाण तं विज्जे ॥ २४ ॥
 हुंकारं मोत्तुणं ताहिं सकोवं मए इमं भणियं ।
 माए ! गंह-गहिया इव किमसबद्धं समुल्लवह ? ॥ २५ ॥
 किं वावि अचित्तेणं विन्निविण गुणो इमेणं तु ।
 चित्त-गओ नहि कत्थवि कोवि हु उप्पायए वाहिं ॥ २६ ॥
 अह सिरिमईए भणिय तुह चित्त-गओ इमो हु जेणेव ।
 तेणेव य अचित्ता विहिया सुरसुंदरि ! तुमंति ॥ २७ ॥
 दीह नीससिऊणं ताहे सणियं मए समुल्लवियं ।
 जइ एयंपि वियाणसि ता किं न संपाडसि झत्ति ? ॥ २८ ॥
 इय भणिऊण अहो-मुह-वयणा विलिहामि जाव महि-वद्धं ।
 ताव य सहत्थ-ताळ हासिउ तीए समुल्लविउं ॥ २९ ॥
 सन्भाव-साहगेणं इमेण वयणेण रजिया सुयणु ! ।
 ता तह करेमि संपइ जह सन्व सोहण होइ ॥ ३० ॥
 इय भणिउं चित्त-पड गहिउं पासम्मि सा गया झत्ति ।
 मह जणणीए तत्तो सिद्धो सन्वोवि वुत्ततो ॥ ३१ ॥
 चित्त-पड-विलिहियो सो अणंग-रूवो पयसिओ तरुणो ।
 तीएवि गंतु रज्जो सिद्धो सन्वोवि वुत्ततो ॥ ३२ ॥
 अहं ताओ तं चित्त पळोइउं हरिसिओ इमं भणइ ।
 सोहण-ठाणे रागो सजाओ मज्झ घूयाए ॥ ३३ ॥
 अहवा न राय-हसं मोत्तुं अजत्थ रमइ वर-हंसी ।
 तस्सेव वैरिस्सामो ताहिय-विज्जस्स निय-धूयं ॥ ३४ ॥
 तह भाणुवेग-खयरो अम्ह समीवम्मि एइ अणवरयं ।
 तेणेव वैरिस्सामो निय-धूय अमरकेउस्स ॥ ३५ ॥
 इय नर-वइणा भणिए पहसिय-वयणाए मज्झ जणणीए ।
 भणिया सिरिमई गंतुं साहिज्जउ मज्झ घूयाए ॥ ३६ ॥

१ विज्ञप्तिम् । २ आतुरा = रोगिणी । ३ आमयः = रोगः । ४ प्रहृष्टहीता =
 भूताबावेशपीडिता । ५ अचित्तः = अचेतनः । ६ विहस्येन । ७ अन्तर्भूतगिज्य-
 त्वाद् वारथिष्यामः = परिणायथिष्यामः । ८ अनवरतम् = निरन्तरम् ।

' मा सुरसुंदरि ! इण्हि उन्वेव कुणसु नियय-चित्तमि ।
 सिद्धं सैमीहियं तुह इय भणिया सिरिर्मई ताहे ॥ ३७ ॥
 मज्झ समीवे पत्ता सिट्ठो सन्वोवि पुब्ब-वुत्तंतो ।
 अहयंपि हरिसिय-मणा मणयं जाया समासत्या ॥ ३८ ॥
 चित्तेमि कइय होही त दियह जत्य सो मए सक्खा ।
 दइव्वो नयणुच्छव-भूओ मण-वल्लुहो लोओ ? ॥ ३९ ॥
 तत्संगम-आत्ताए साहारतीए भाणस निययं ।
 तं चैव चित्त-कम्मं आळिहमाणा य अणुदियहं ॥ ४० ॥
 सुसिणिद्ध-सहि-ज्जणेणं तप्पावण-सूयगेहिं वयणेहिं ।
 जाव थ कइवि दिणाइं ठिया अहं सठविज्जंता ॥ ४१ ॥
 तावन्नमि दिणम्मि परिहिय-वैरणाओ चमरिया-हत्था ।
 कय-गोरोयण-तिल्लया नाहिय-सत्थेसु निम्मोया ॥ ४२ ॥
 परिवाईया उ एगा आसी-वाय करेतु अम्हाणं ।
 पुरओ उवविसिऊणं एवं भणितं समादत्ता ॥ ४३ ॥^१
 जह-रुइयं उवमुज्जइ इट्ठं रामिज्जए इयं सारं ।
 जम्हा न किंचि विज्जइ अन्नं इह-लोग-वैइरित्तं ॥ ४४ ॥
 सिर-तुंड-मुडणाइं पर-लोगत्थं कुणंतु जे केवि ।
 ते वरया वर-धुत्तेहि वचिया विसय-सोक्खाणं ॥ ४५ ॥
 जम्हा जीव-पैयत्थो विज्जइ अन्नो न देह-वइरित्तो ।
 पच्चक्ख-पमाणेण अँगहणा खर-विसीणंक् ॥ ४६ ॥
 पच्चक्ख मोत्तूण न य अन्नं अत्थि इह पमाणं तु ।
^२संतैवि पमाणत्ते न सिज्जइ तेण जीवोत्ति ॥ ४७ ॥
 पच्चक्ख-पुब्बगं जं अणुमाणं इह, न तेण तग्गहणं ।
 न य विज्जइ तग्गहणे लिंअपि अणिदिरेत्तणओ ॥ ४८ ॥
 लोय-पवंचण-हेतं धुत्तेहिं कयाणि विविह-सत्थाणि ।
 न पमाणं विवुहाण कह तेहिं भविज्ज तस्सिद्धी ? ॥ ४९ ॥
 ता पंच-भूय-समुदय-रूवो जीवो न तेसिं विगाममि ।

१ SEE NOTE P. 59 । २ समीहितम् = इष्टम् । ३ मनाक् (M. P. 54) ।
 ४ A ० जंतो । ५ B वलणा । ६ नास्ति कथाक्षेपु । ७ तिष्णाता । ८ परित्राजिका =
 तापसी । ९ आधीर्वादम् । १० B युरमम् । ११ व्यतिरिक्तम् = भिन्नम् = अधि-
 क्कमिति भावत् । १२ पदार्थः = वस्तु । १३ अप्रहणात् = अनुपलम्भात् । १४
 विषाणं = गृहम् । १५ सत्यपि प्रमाणत्वे । १६ अनिन्द्रियत्वतः = इन्द्रियाप्रत्यक्ष-
 त्वादित्यर्थः ।

तस्साभावम्मि कुओ पर-लोगो जेण य तदत्थं ॥ ९० ॥
 कीरइ अइदुद्धरयं बभ-व्वय-सील-पालणाईयं ।
 मूढोहिं सय नद्धोहिं तह परं नासयतेहिं ॥ ९१ ॥^१
 गम्मागम्म-विभागं मोत्तु विसयाण सेवणं कुणह ।
 भक्खह सरसं मसं पियह सुंरं विगय-आसंका ॥ ९२ ॥
 इय तीए बुद्धिहाए वयणं सोऊण कुगइ-संजणगं ।
 भणियं मए अहम्मे ! मा मा एवं समुल्लवसु ॥ ९३ ॥
 विबुह-जण-निदण्डजं अविचारिय-सुंदरं अजुत्तीयं ।
 को व सक्को एय तुह भणियं सइहेज्जावि ? ॥ ९४ ॥
 जं भणसि नत्थि जीवो अन्नो देहाओ, अणुवल्लमाओ ।
 तमसगयमच्चत्थं, जम्हा जीवस्त अग्गहणं ॥ ९५ ॥
 किं तुह पच्चक्खेण उयौडु नीसेस-पुरिस-विसएणं ? ।
 न य ताव पढम-पक्खो विस्साभाव-प्पसंगाओ ॥ ९६ ॥
 जं जं तुमं न पिच्छसि तं तं जइ नत्थि ता फुडं मुद्धे ! ।
 देसंतर-कालतर-भावाणमभावया पत्ता ॥ ९७ ॥
 अह सयल-देस-कालुमवा नरा नेय तं पलोइति ।
 एयं च कह णु नज्जइ दुरहिगया अन्न-चित्ता जं ? ॥ ९८ ॥

किं ।

जो चिय इमं विगप्पइ तुह देहे हंदि ! नत्थि जीवोत्ति ।
 सोधि य जीवो पर-लोग गामिओ नाण-लिंगोत्ति ॥ ९९ ॥
 पच्चक्खमेव एगं ज च पमाणं, न जुत्तमेयंपि ।
 पच्चक्ख-परोक्खाइं दुन्नेव जओ पमाणाइं ॥ १० ॥
 लोय-पयारण-हेउ इच्चाइं जमुत्तमहेलमेयंपि ।
 राग-दोस-विमुक्का सब्बन्नु सब्ब-लोग-हिया ॥ ११ ॥
 तेहि पेणीयं सत्थं तेसिं आणाइ जं च अन्नेहिं ।
 कह तं धुत्त-पणीयत्तणेण होज्जापमाणाति ? ॥ १२ ॥
 तैम्मि य भणिओ जीवो अन्न-भवो तस्स होइ पर-लोगो ।
 ता पंच-भूय-समुदय-रूवो जीवो कह मुद्धे ! ? ॥ १३ ॥

१ B युरमम् । २ सुराम् । ३ हे अघर्मे । । ४ अविचारितं यावत्, तावदेव
 सुन्दरमिति तात्पर्यम् । ५ अयुक्तिकम् । ६ भ्रष्टधीत । ७ उताहो=अथवा । ८
 विश्वम्=सर्वम् । ९ तम्=आत्मानम् । १० एतत्=जन्यपुरुषप्रत्यक्षाभावः । ११
 अभ्यचित्तानि, प्राकृतत्वात् पुंस्त्वम् । १२ अहल=अफलम् । १३ प्रणीत=रचितम् ।
 १४ तस्मिन्=सर्वं प्रणीतशास्त्रे ।

सिद्धम्मि य पर-लोगे बंम व्वय-पालणाइं सव्वंपि ।
 तव्वणियं ता जुत्तं काळं सव्वं हियत्थीण ॥ ६४ ॥
 गम्मागम्म-विभाग इच्चाइ जमुत्तमहलमेयपि ।
 जिण वयण-निसिद्धत्ता पर-लोए दुक्ख-हेउत्ता ॥ ६५ ॥
 एमाइ-विविह-जुत्तीहिं सा कया तक्खणं निरुत्तरिया ।
 जाया विलक्ख-वयणा असमत्था उत्तर दाळं ॥ ६६ ॥
 अह पास-वत्तिणीहिं अवहसिया सहीहिं सौल्लंठं ।
 टक्कर-टुं वय मुह-मक्कडाहिं बाढं अम्मिदविया ॥ ६७ ॥
 अम्ह सहीए सैद्धिं अच्चवि वाय करेसि दुस्सीळे ! ।
 ता वच्चसु स-ट्टाण दिट्ठ पंडिच्चय तुज्झ ॥ ६८ ॥
 इय हसिया सा रुद्धा फुरत-अहरा विणिग्गया तत्तो ।
 अहमवि सहि-जण-जुत्ता सुहेण जा तत्थ अच्चेमि ॥ ६९ ॥
 ता अन्न-दिणे राया समागमो मज्झ माउ-गेहम्मि ।
 भणियो अवाए किं दीसह चित्ताउरा तुम्हे ? ॥ ७० ॥^१
 ताएण तमो भणिय सम्म हि वियाणिय तुमे देवि ! ।
 निसुणेसु काहिज्जंतं गुरु-चित्ता-कारण जमिह ॥ ७१ ॥
 सुरसुंदरीए बुद्धिल-नामा परिवाइया जिषा वाए ।
 जा पुव्वं किञ्च तीए पउट्ठ-चित्ताए आलिहियं ॥ ७२ ॥
 सुरसुंदरीइ रूवं चित्त-पडे ताहि तं गहेऊण ।
 उज्जेणीए पत्ता सत्तुंजय-नर-वइ-समीव ॥ ७३ ॥^२
 तं दंसिय नर-वइणो वज्जरिय तीए दुट्ठ-हिययाए ।
 नर-वर ! अम्हे पुहइं हिंढामो तुम्ह कज्जेण ॥ ७४ ॥
 जं रयण पुहइंए पिच्छामो तं च तुम्ह साहेमो ।
 कन्ना रयण एयं कुसग्ग-नयरे मए दिट्ठ ॥ ७५ ॥
 नरवाहणस्स रन्ना घूया सुरसुंदरी इमा कन्ना ।
 को तीए निरवसेस. लिहिउ सक्किज्ज तणु-रूवं ? ॥ ७६ ॥

अविय ।

सव्वं चिय सो थेरो जेणेसा निम्मिया पयावइणा ।
 कहमन्नहा न विहिया सुह-खाणी अत्तणो भज्जा ? ॥ ७७ ॥
 एय विणिम्मिउं लद्ध-रूव-तारुण-चारु-सोहमं ।

१ A सोल्लंठ । २ अम्मिद्वता=सपीडिता । ३ सद्धिं = सार्धम् । ४ पडिच्चय =
 पाण्डित्यम् । ५ B युग्मम् । ६ B युग्मम् । ७ प्रजापतिः = विधाता । ८ लद्ध =
 रज्यम् (B. D. VII 17) ।

नृणं अइवहु-माणो विरिञ्चिणो^१ आसि अँत्ताणे ॥ ७८ ॥
 धणुहायडढण-खिन्नं मयणं नाऊण हियय-भेय-करा ।
 मन्न विहिणा विहिया एसा नणु हत्थ-मल्लिञ्च ॥ ७९ ॥
 अन्न च जो इमीए पाणिग्गहणं कारिस्सई पुरिसो ।
 सो भरहद्ध-नरीसो होही पुरिसो न संदेहो ॥ ८० ॥
 इय अइसय-नाणीहिं आइड्ढ तीइ जम्म-समयम्मि ।
 ता नर-वर ! तुह जोग्गा सा कन्ना न उण अन्नस्स ॥ ८१ ॥
 अह बद्ध-दविणं दाड पहड्ढ-वयणेण तेण सा रत्ता ।
 भणिया भयँवइ ! सिट्ठा जं कन्ना सोहणं विहियं ॥ ८२ ॥
 एयं च मञ्ज सुंदरि ! सिट्ठं सब्वंपि चार-पुरिसेहिं ।
 अह तेण मज्झ पासे पट्टविओ रयणचूडोत्ति ॥ ८३ ॥
 नामेण नियय-मंती तेण य आगम्म माग्गिओ अहयं ।
 सत्तुंजय-नर-वइणो दिज्जउ सुरसुंदरी कन्ना ॥ ८४ ॥^२
 भणिओ य मए एसो नेमित्थिय-सुमइ-वयणओ भइ ! ।
 होही खयरस्स पिया तस्सेव य तेण दायव्वा ॥ ८५ ॥
 अन्नं, सो तुह सामी येरो^३ ता किंथ तस्स कन्नाए ? ।
 तत्तो य तेण भणियं मा एवं भणसु नर-नाह ! ॥ ८६ ॥
 गुरु-आपरेण अहय पट्टविओ तेण देसु निय-धूय ।
 एईए अदाणेणं पिच्छामि न सुंदरं तुम्ह ॥ ८७ ॥
 तत्तो य मए गाढ कुद्धेणं एरिसं समुल्लवियं ।
 ताव य न देमि धूयं जं रुच्चइ त कुणेज्जासु ॥ ८८ ॥
 ता गच्छसु निय-पहुणो साहिज्ज जहट्ठियं इमं वयणं ।
 गिहमागयस्स को पुण तुह दंडो कीरउ इण्हि ? ॥ ८९ ॥
 अह तेण तत्थ गंतु काहिए सो निय-बलेण गारविओ ।
 उज्जेणीओ चलिओ अम्हाणं उवरि जँत्ताए ॥ ९० ॥

अधिय ।

बहु-भड-नरिंद-संदण-पँकल-पाइक्क-चक्क-परियरिओ ।
 खर-खुर-खय-खोणी-यल-असंख-तोक्खार-लक्ख-जुओ ॥ ९१ ॥
 दापिय-पयंड-पर-हत्थि-सत्थ-वित्तासणिक-रसिएहिं ।
 गुरु-गिरि-गरुयागारेहिं सगओ बहु-गइंदेहिं ॥ ९२ ॥

१ विरिञ्चिः = विघाता । २ आत्मनि । ३ भगवति । । ४ B युग्मम् । ५ स्थ-
 विरः = वृद्धः । ६ गौरवितः । ७ यात्रायै = रणयात्रायै इत्यर्थः । ८ SEE NOTE P-
 186 । ९ खोणी = खोणी = पृथिवी । १० तोक्सारो = वाजी ।

सो सत्तुजय-राया गुरु-रोसो भूरि-सिन्न-संजुत्तो ।
 चार-पुरिसेहिं सिद्धं संपत्तो अम्ह देसेत्ति ॥ ९३ ॥
 ता देवि ! निमित्तेण इमेण चिंताउरो अहं जाओ ।
 अबाए तओ भणियं पिययम । किं एत्थ चिंताए ? ॥ ९४ ॥
 सुरसुंदरिच्छि भणितं घूया कणगावळीए मयलेहा ।
 दिज्जउ कय-समाणो स-ट्ठाणं जेण सो जाइ ॥ ९५ ॥
 इहरा पभूय-सेन्नो अप्प-बलाणं स अम्ह देसस्स ।
 काही गरुयमुवद्दवमिय भणिए राइणा भणियं ॥ ९६ ॥
 मतीहिक्कि देवि ! इमं विमंतिय आसि नवरि मंतस्स ।
 मइसागरस्स एसो न सुदरो भाविओ मंतो ॥ ९७ ॥
 ज तेण इमं भणियं आगच्छउ ताव सो कुसग्गम्मि ।
 इह आगयस्स जम्हा मरणं से सुमइणा सिद्धं ॥ ९८ ॥
 अन्नं च तस्स रन्नो निग्गमणे आसि मंगुल्ला सउणा ।
 अजयावहा य सव्वे सणिच्छराई गहा घणियं ॥ ९९ ॥
 इह आगयम्मि तम्मी विजओ अम्हं पराजओ तस्स ।
 ता देव ! निव्विसक्का अच्छह किं अन्न-मंतेण ? ॥ १०० ॥
 रोहगं-सजुत्ती उण कीरउ गामावि तस्स जे मगो ।
 ते उव्वंसत्तु खिप्पं तिण-घासाई य उज्जंतु ॥ १०१ ॥
 देविकज्जउ कूवाई कुजळाइ सरोवराई कीरंतु ।
 पसर-निवारण-हेउ ससीहणं तत्थ वयउत्ति ॥ १०२ ॥
 इय देवि ! मति-वयण कारिय सव्वंपि आगओ एत्थ ।
 पबलत्तणओ सत्तुस्स तहवि चिंताउरो जाओ ॥ १०३ ॥
 अह हंसिणि । जा कइवि ह्मु सुहेण वधंति तत्थ दिवसाई ।
 ता अन्न-दिणे नयरं पवेढियं सत्तु-सिन्नाए ॥ १०४ ॥

तओ ।

पिहिआइं गोउराइं जळेण परिपूरियाओ परिहाओ ।
 संनद्ध-चद्ध-कवया पइक्कविसीस ठिया जोहा ॥ १०५ ॥
 संवारिम-जंताइ पउणीकीरंति, विविह-सत्थाइं ।
 तिक्कंखालिजंति तहा कीरइ सुहदाण सम्माणो ॥ १०६ ॥

१ B तिस्सामिः कुलकम् । २ मशुलो = अनिष्टः (H. D. VI 145) । ३ रो-
 वकसंयुक्तिः = प्रतिरोधसामग्री । ४ वद्धसन्दु = निर्वासान् कुर्वन्दु । ५ छायाताम्
 (H P 17 21) । ६ ससाधनं = सकटकम् । ७ A सेना । ८ प्रतिक्रियावर्धम् ।
 ९ जोहा = योधाः । १० टीक्षणीक्रियन्ते । ११ सुमदः = धोवः ।

तओ ।

पइदियहं दिज्जंति य उक्काला सत्तु-सिन्नमइग्गम् ।
 निवडंति सुहड-करि-तुरय-नर-वरा उभय-पक्खेवि ॥ १०७ ॥
 संसइया सामंता नायरया आउला दहं जाया ।
 किं-कायव्व-विमूढा जाया तह मंतिणो अम्ह ॥ १०८ ॥
 भीया कायर-पुरिसा संगैर-करणम्मि उँदुरा सुहडा ।
 साहस-घणो य ताओ सधीरइ सुमइ-वयणेण ॥ १०९ ॥
 एव हंसिणि ! जाए समंतओ आउलम्मि नयरम्मि ।
 अह अन्न-दिणे अहयं पासुत्ता हम्मिँय-तलम्मि ॥ ११० ॥
 रयणीए केणावि ङ्खु हीरतं अप्पयं पुलोइत्ता ।
 पडिबुद्धा भय-भीया विळविउमेवं समाढत्ता ॥ १११ ॥
 हा अम्मि ! ताय ! कोवि ङ्खु देवो वा नहयरो व म हरइ ।
 धावह धावह सुहडा ! इमाओ मेल्लावहँ ममंति ॥ ११२ ॥
 एमाइ विळवमाणा मणिया हं तेण सुयणु ! मा भौहि ।
 नो तुञ्ज किञ्चि विरूवं करेमि पाण-प्पिया तं सि ॥ ११३ ॥
 तुह-रूव-दंसणुप्पन्न-गरुय-अणुराय-परवसेण मए ।
 हरिया सि कौस सुंदरि ! भय-भीया एवमुल्लवसि ! ॥ ११४ ॥
 वेयइढ-नग-निवासी खयरो हं सुयणु ! मयरकेउत्ति ।
 भुजिहिसि मए सद्धिं भोएँ किं रुयसि उच्चिग्गा ? ॥ ११५ ॥
 एयं च तस्स वयणं सोऊणं हरिसिया अहं चित्ते ।
 किं नाम मज्झ दइओ एसो सो मयरकेउत्ति ? ॥ ११६ ॥
 भाया पियंवयाए जस्स तया चित्त-विळेहियं रूवं ।
 दट्ठूण मयण-वसगा जाया उम्मत्तिया अहवा ॥ ११७ ॥
 सो अज्जवि विज्जाओ साहइ ता आगमो कह णु तस्स ? ।
 कह मह इत्तिय-पुना ज सो दीसिज्ज पच्चक्खं ? ॥ ११८ ॥
 एमाई चिंतयती नीया हं तेण कथवि पएसे ।
 ओइन्ना भूमीए मुक्का हं कयलि-गहणम्मि ॥ ११९ ॥
 एरथतरम्मि रयणी खयं गया साहिज्ज परमत्थ ।
 सम्मं नियेच्छ वच्छे ! न होइ सो वल्लहो एस ॥ १२० ॥
 जाए पमाय-समए दिहो सो सामलेण देहेण ।

१ सद्यथितः = सङ्कल्पः । २ संगर = युद्धम् । ३ उदुधुरः = उद्धृतः ।
 ४ हर्म्यतले = प्रासादतले । ५ हियमाणाम् । ६ मेल्लावह = मोक्षयत (M. P. IV. 91)
 ७ विभेहि । ८ भोए = भोगान् । ९ पइय (M. P. IV. 181) ।

तत्तो गुरु-सोगाए विचिंतिय हा ! न सो एसो ॥ १२१ ॥
 सो तैत्त-कचण-निभो ख्वेण अणंग-ख्व-सारिच्छे ।
 चित्त-गएण इमस्स ओ सारिच्छं नत्थि थवपि ॥ १२२ ॥
 ता किं करेमि इण्हि सरण-विहूणा परव्वसा अहय ।
 इय चितंतोए तया भएण कंपो समुप्पन्नो ॥ १२३ ॥
 अह सो दट्ठूण ममं असु-जलासार-सित्त-गंड-थलं ।
 भय-भीयं कपति एव भणित्त समाढत्तो ॥ १२४ ॥
 किं सुयणु ! तुम बीहसि भूय-पिसाउत्ति-सकिरी मज्झ ।
 निमुणसु जो ह जेण व हरिया कज्जेण य मयच्छि ! ॥ १२५ ॥
 वेयद्धे वर-नयर गगावत्तति अत्थि सुपसिद्धं ।
 तत्थ य राया सिरि-गंधवाहणो आसि विक्खाओ ॥ १२६ ॥
 मयणावली-देवीए तणओ नहवाहणोत्ति से आसि ।
 बीओ य मयरकेऊ तइओ पुण मेहनाउत्ति ॥ १२७ ॥
 नहवाहणोवि साहिय-विज्जो अह जांब्बण तु सपत्तो ।
 वरिया य तन्निमित्तं वर-कन्ना कणगमालत्ति ॥ १२८ ॥
 सा उण विवाह-समए विज्जाहर-चित्तवेग-नामेण ।
 अवहरित्त परिणीया द्हो एसो तओ तस्स ॥ १२९ ॥
 अणुमगं गंतूणं बद्धो सो नागिणीए विज्जाए ।
 गहिऊण कणगमालं समागओ नियय-नयरम्मि ॥ १३० ॥
 तत्तो विज्जा-च्छेओ जाओ नहवाहणस्स जेणेसो ।
 महिला-समेय-विज्जाहरस्स जाओऽवगारित्ति ॥ १३१ ॥
 चिर-परिचिय-देवेणं दिन्नाओ चित्तवेग-खयरस्स ।
 विज्जाओ तेण जाओ विज्जाहर-चक्कवट्ठी से ॥ १३२ ॥
 सयमेव नहरिदा सन्वेवि इ पणइमुवगया तस्स ।
 इय मुणित्त मह जणओ सविग्गो भणित्तमाढत्तो ॥ १३३ ॥
 पिच्छह भो ! मणुयाण मणोरहा अन्नहा विसद्धत्ति ।
 भिहिणो वसेण नवर अन्नह कज्जाण परिणामो ॥ १३४ ॥
 किर निय-तणयं काळं विज्जाहर-चक्कवट्ठिण, कैरिही ।
 कय-किच्चो पव्वज्जं केवलि-जणयस्स पासम्मि ॥ १३५ ॥
 तं पुण अन्नह जाय ता किं कज्ज इमेण रउजेणं ।

१ तत्त = तत्तम् । २ सादस्यम् । ३ भूतः । पक्षाचो वति काङ्क्षित्रीत्यर्थः । ४
 अपकारी । ५ ओ विगा । ५ प्रणतिमुपगताः = प्रणताः । ६ कात्वा (अ. २. ५१) ।
 ७ ष आह । ८ कृतकलः = कृतार्थः ।

नरयाइ-निमित्तेणं, सेवामो ताय-पय-जुयलं ॥ १३६ ॥

अथो ।

संसारो ङ्ग असारो घोरा अइदारुणा य नरयम्मि ।
 दुसहाँओ वियणाओ चित्तो कम्माण परिणामो ॥ १३७ ॥
 चवलो इंदिय-गौमो राग दोसा य दुज्जया लोए ।
 अणवद्वियं च चित्तं किपाग-फलोवमा विसया ॥ १३८ ॥
 अइदुसहो पिय-विरहो वम्मह-ललिय विवैया-कडुयति ।
 नरय-पुर-वैत्तिणीओ सेविज्जताओ जुवईओ ॥ १३९ ॥
 कुस-सूइ-विसम-संठिय-पवणाहय-सलिल-चंचल जीयं ।
 सामन्नं सब्वेसिं मरण सत्ताण संसारे ॥ १४० ॥
 वंचण-परा य जीवा दुट्ठ-कसाएहिं ताविओ लोओ ।
 असुह-फलो घर-वासो मणुयत्तं तह य नो सुलहं ॥ १४१ ॥
 दुलहा धम्मम्मि मई बहु-विग्घ-समाउलं अहोरत्तं ।
 पयईए च्छे लच्छी पेम्मं सुविणोवम लोए ॥ १४२ ॥
 आरिय-खेत्ताईया अइदुलहा संपया य जिय-लोए ।
 अइदारुणमन्नाण जीवा मिच्छत्त-वामूढा ॥ १४३ ॥
 पैरिहायता भावा धम्मे अइनिंदिओ पमाउत्ति ।
 खिज्जइ तणु-सामत्थं आउयमवि थोवयं होइ ॥ १४४ ॥

किं बहुणा ? ।

नारय-तिरिय-नरा-ऽमर-गईसु गुरु-दुसह-दुक्ख-तवियाण ।
 मोत्तूणं जिण-धम्मं जियाण सरणं जओ नन्नं ॥ १४५ ॥
 तम्हा ताय-समीवं गंतुं सहलीकरोमि मणुयत्त ।
 नहवाहणेण भणियं अहमवि तायमणुगामिस्स ॥ १४६ ॥

अथो ।

सामित्त काऊण आणा-निहेस-कारगस्सावि ।
 कह सेवं काहामो संपइ भिच्चस्स निययस्स ? ॥ १४७ ॥
 भणियं ताएण तओ कायव्वामिमं विवेय जुत्ताण ।
 तत्तो निय-सुय-सहिओ तक्कालुचियं करेऊण ॥ १४८ ॥
 सुरवाहण-केवलिणो मूले काऊण निम्मल-चरित्तं ।
 निर्द्धंविद्य-अट्ट-कम्मो अतंगीढो केवली जाओ ॥ १४९ ॥^{१२}

१ A °हा अर्वावि° । २ आमः = समुदायः । ३ विपाकः = परिणामः । ४
 वर्तिनी = मार्गः । ५ सेव्यमाना । ६ आरियखेत्तं = आर्यक्षेत्रम् । ७ परिहीयमा-
 नाः । ८ B जइ । ९ अनुगमिष्यामि = अनुसरिष्यामि । १० निष्ठापितं = निर्णा-
 मितम् । ११ अन्तकृत् । १२ B शुभम् ।

अह चित्तवेग-खयराहिवेण तत्थेव नियय-नयरम्मि ।
 दात्त स-देस-खंड अहिसित्तो खयर-राया हं ॥ १९० ॥
 एवं च ठिए कारण-वसेण केणइ पभाय-समयम्मि ।
 निय-नयरा एगागी चलिओ हं रयण-दीवम्मि ॥ १९१ ॥
 नह-पेड्डिएण दिट्ठा सुदरि ! हम्मिय-तलम्मि पासुत्ता ।
 तं सि तओ अवहरिया मेत्तल-सर-सल्लिएण मए ॥ १९२ ॥
 ता मा रोवसु सुदरि ! पाणाणवि सामिणां तुमं मज्झ ।
 मुंजिहिसि मए सद्धिं मोए वेयड्ढ-सेलम्मि ॥ १९३ ॥
 तन्वयण सोउण वज्जेणव ताडिया सुदुक्खत्ता ।
 इय चित्तिउं पयत्ता हाँहा ! मह पाव-पसरस्स ॥ १९४ ॥
 मैज्झ कएण ताओ पारदो गइय-सत्तुणा ताव ।
 अहमवि इमेण हरिया अन्नत्थ निबद्ध-रागावि ॥ १९५ ॥
 धी ! धी ! मह जीएण न ताय-आसासणं न पिय-छामो ।
 सत्तुजय-दिन्नाए होज्ज सुही ताव ताओवि ॥ १९६ ॥
 मण-वच्छहस्स तस्स उ लामेण हविज्ज अहव सुहिया हं ।
 मह पाव-परिणईए एत्तो एककपि नो जायं ॥ १९७ ॥
 एव विचित्तयती मणिया ह तेण ताव एत्थेव ।
 चिट्ठउ तुम जाव अहं आसन्ने वंसि-गहणम्मि ॥ १९८ ॥
 गतुणं विज्जाए पन्नत्तीए लहु पयच्छामि ।
 जाव-सहस्समेत्त पारभिय-पुन्व सेवाए ॥ १९९ ॥^१

इय मणिऊण गओ सो अहमवि गुरु-सोय-त्ताविया तत्थ ।
 किं कायन्वय-भूढा सरण विहूणा मयुर्पित्था ॥ १९० ॥
 हरिणिन्व जूह-भट्टा सतरल-तारं दिसाओ पुलयंती ।
 अंसु-जल-पुन-नयणा क्यमाणी जाव चिट्ठामि ॥ १९१ ॥
 ताव य तत्थासन्न पिच्छामि विसाल-साल-सोहिल्लं ।
 पवणाकंपिय-फल-भर-विणामिय-गुंजोह-संकिन्नं ॥ १९२ ॥
 मणहारि-फल पसरत-परिमलं बहल-पेत्तल-च्छायं ।
 तप्पल-भक्खण-निवडंत-जंतु-संतोण-कय-सद ॥ १९३ ॥

१ पाहिओ = प्रस्थितः । २ मेत्तलसरसल्लिएण = कामदेवधारणवियतेन । ३
 विगत्तु । ४ मम कृत = मदर्थम् । ५ पारदो = पीडितः (म. D. VI. ११) । ६
 जीय = जीवितम् । ७ इ गुग्गम । ८ उप्पित्था = प्रस्था, विधुरा वा (म. D. I.
 १२१) । ९ पत्तलं = पत्रम् (म. P. ३६) । १० संतानः = समूहः ।

निवृद्धं-ससंत-तदुत्पन्नं-मय-विहग-कलिय-भू-वीडं ।
 तरुणमुच्चं मैच्चुवं जंतु-संताण-नासयरं ॥ १६४ ॥^३
 तं ददुं विस-रुक्खं विचितियं गरुण-दुक्ख-तवियाए ।
 पिय-सहि ! हंसिणि ! तइया मरणम्मि निवद्ध-चित्ताए ॥ १६५ ॥
 किं काहामि अहन्ना रहिया पिय-बंधु-जणणि-जणएहि ।
 विहिणा विडंबिया ह जीवती इय विचित्तेती ॥ १६६ ॥
 गंतुं तस्स समीवे गहिऊण फलं मुहम्मि पक्खित्तं ।
 मा मह हविज्ज एरिस-विडंबणा अन्न-जम्मेवि ॥ १६७ ॥
 इय भणिऊण ससोयं खणंतरं जाव तस्य अच्छामि ।
 ताव य गुरु-विस-वियणाए विभला महि-यले पडिया ॥ १६८ ॥^६

समो ।

भमियव वण-तरुहि उव्वत्तिययं व सयल-वसुहाए ।
 संधीहिं विहंडियं पिव विसीइयं सव्व-अंगेहिं ॥ १६९ ॥
 तत्तो य अकहणीय पावियं वत्थंतरं तथा भदे ! ।
 जाणामि नेव किंचिवि तदुत्तरं जं महं जायं ॥ १७० ॥
 केवलमुच्छंग-गयं कस्सवि तरुणस्स अमयभूयस्स ।
 विस-निव्ववण-समत्थं मणि-सलिलं पाययंतस्स ॥ १७१ ॥
 खणमेत्त तेणं चिय मज्झ सरीर पसिचमाणस्स ।
 सयमगाइं कोमल-करेहिं परिमदयंतस्स ॥ १७२ ॥
 जल-सित्त-तालवेटय-हत्थाए विहिय-सिसिर-वायाए ।
 चिर-दिट्ठं पिय-सहीए पियंवयाए काहिज्जंतं ॥ १७३ ॥
 सयलं मह वुत्तंतं चित्त-पडालोयणाइ-पज्जंतं ।
 हरिस-भर-पुलइयंगं खणंतरं निरुणमाणस्स ॥ १७४ ॥
 अप्पाणं पासित्ता पणदु-विस-वेयणा समासत्था ।
 सुमिणं व मन्नमाणा पडिबुद्धा हसिए ! तइया ॥ १७५ ॥
 उम्मीलिय-नयण-जुंया ताव य पेच्छामि मयण-पडिख्वं ।
 मह-हियय-निगयं पिव तरुण-नरं चित्त-संवाइं ॥ १७६ ॥
 तं ददुं चित्तियं मे किं मजे इंदजालमेयंति ? ।
 किं वावि अन्न-जम्मो उयाहु किं सुविणयं एयं ? ॥ १७७ ॥

१ निपतत्-श्वसत्-परिवलत्-मृत-विहग-कलित-भू-पीठम्; तदुत्पन्नं = परि-
 वलत् (N. P. 49) । २ B सत्तुव्व । ३ B पञ्चभिः कुलकम् । ४ अवन्त्या ।
 ५ विह्वला = व्वाकुला । ६ B तिस्रभिः कुलकम् । ७ विघटित = विभुक्तम् ।
 ८ अवस्थान्तरम् । ९ आलोचनं = आलोकनम् । १० शृण्वतः (N. P. 31) । ११
 B पञ्चभिः कुलकम् । १२ जुवं = युगम् । १३ चित्रसवादिनम् ।

किंवा मह-संमोहो किंवावि इ सच्चमेव एयंति ? ।
 अहवा नहि नहि एय क्तो मह एत्तिया पुंजा ? ॥ १७८ ॥
 जं सो मण-वल्लहवो दीसिज्ज जणो इमेहिं नयणेहिं ।
 जं से उच्छग-गया ईमस्स पुण संभवो कथ ? ॥ १७९ ॥
 एव विचिंतयती पियवयाए इम समुल्लुविया ।
 सुरसुंदरि ! किं अज्जवि उब्बुण्ण-मुहिंव्व पुलएसि ? ॥ १८० ॥
 एसो इ रयणदीवो भगिणी य पियवया अह तुज्ज ।
 साहिय-विज्जो एसो महभाया मयरकेउत्ति ॥ १८१ ॥
 एव च तीए भणिए एसोच्चिय सोत्ति हरिसिया चित्ते ।
 सज्जस-नेविर-देहा संकिन्न-रसंतर पत्ता ॥ १८२ ॥
 उट्ठेत्तु तंदकाओ पियवयाए समीवमल्लीणा ।
 अद्धच्छि-पेच्छिएहिं पेच्छित्ता त अपेच्छंत ॥ १८३ ॥
 एत्थंतरम्मि एगो खयरो आगम्म मणइ कय-विणओ ।
 जिण-भूयाए वेला समइच्छइ कुमर । उट्ठेह ॥ १८४ ॥
 तन्वयण सोऊण पियवय ठाविऊण मह पासे ।
 कइवय-पुरिस-समेओ जिण-भवण पाविओ एसो ॥ १८५ ॥
 ताव य पियवयाए पुट्ठा कह सुयणु ! एत्थ तं पत्ता ।
 भूमीचर-मणुयाणं सुदुग्गमे रयणदीवम्मि ? ॥ १८६ ॥
 कीस व-विसमुवमुंजिय अप्पा वसणम्मि पाडिओ भीमे ? ।
 तत्तो य मए तीए पुव्वुत्तं साहिय सव्वं ॥ १८७ ॥
 अह सावि मए पुट्ठा चित्त-यड अण्णिकणमम्हाणे ।
 तइया कथ गया त किंवा अणुचिद्विठिय तुमए ? ॥ १८८ ॥
 कह वा उवमुत्त-विसा भीम-अरन्नम्मि पाविया अहय ? ।
 कह वा दुट्ठंपि विस खणेण देहाओ अवणीय ? ॥ १८९ ॥
 भणिय पियवयाए चित्त-पडं अण्णिकण तुम्हाण ।
 वेगेण अहं पत्ता इमम्मि वर-रयणदीवम्मि ॥ १९० ॥
 दिट्ठो य मयरकेऊ कइवय-निय-परियणेण संजुत्तो ।
 भाउ-सिण्णेण ठिया कइवय-दिवसाणि अहमेत्थ ॥ १९१ ॥
 एत्थागय-ताएणं भणिया हं पुत्ति ! चिट्ठसु इहेव ।
 होसु पंडिचारिगा इह ताव तुम मयरकेउत्त ॥ १९२ ॥

१ पुण्यानि, प्राकृतलेन पुंस्तम् । २ अस्मार्थस्येत्यर्थ । ३ उब्बुण्ण = उद्धिरणम्
 (H. P. 53) । ४ तदङ्गात् = तस्य मकरकंतोरुत्सङ्गात् । ५ समइच्छइ = समच्छते
 (H. P. IV. 162) । ६ अणुचिद्विथं = अनुष्ठितम् (H. P. IV. 16) । ७ परिचारिका ।

जं आणवेइ ताउत्ति जंपियं ताहे एत्थ दीवम्मि ।
 विज्जा-पसाहणुज्जय-भाउ-समीवे ठिया सुयणु ! ॥ १९३ ॥
 नाउं विज्जा-सिद्धिं बहुविह-खयरेहिं सज्जुओ ताओ ।
 अट्टाहिया-निमित्त समागओ एत्थ दीवम्मि ॥ १९४ ॥
 महया विच्छट्ठेण जिणिंद-महिम करेत्तु विज्जाओ ।
 संपूइय जह-विहिणा संमाणिय माणणिज्ज-जणं ॥ १९५ ॥
 पूइत्तु पूयणीए दाण दाऊण खयर-लोयरस ।
 वर-नट्ट-गीय-वाइय-कळियं अट्टाहियं काउं ॥ १९६ ॥
 अज्जेव विसा-विरमे संपत्तो रयणसंचयं ताओ ।
 कायव्व-सेस-किच्चो ठिओ इहं मयरकेऊवि ॥ १९७ ॥^१
 काउं पमाय-किच्चं सरीर-चित्ताए निगगओ अज्ज ।
 वंसि-कुंडंगासन्ने दिट्ठं च पहाण-कंरवालं ॥ १९८ ॥
 गहिऊण कोउगेणं जम-जीहा-संच्छहं तयं खगं ।
 तरुण-तमाल-दलामं फुरत-वारा-सुहुप्पिच्छं ॥ १९९ ॥
 आसन्न-कुडंगीए छेय-परिच्छा-कएण सहसत्ति ।
 दाउं एग-पहारं छिन्ना सा वंस-जालत्ति ॥ २०० ॥^२
 अहं थूल-मुत्तियावळि-परियत्तण-खणिय-वाम-हत्यस्स ।
 विज्जा-परिजवण-निरुद्ध-नासिया-निमित्तं-नयणस्स ॥ २०१ ॥
 तम्मज्झ-देस-परिसठियस्स विज्जा-पसाहण रयस्स ।
 विज्जाहरस्स कस्सवि मणि-कुडळ-भूसिय-कवोळं ॥ २०२ ॥
 सहसत्ति उत्तिमंग निवडतं पिच्छिऊण मंहि-वड्ढे ।
 सजाय-सज्जसेण निरुविय हा ! किमेयति ? ॥ २०३ ॥^३
 पुलयंतेण य नायं एसे सो मयरकेउ-नामोत्ति ।
 सामी गगावत्तस्स गंधवाहण-नरिंद-सुओ ॥ २०४ ॥
 अब्बो ! पमाय-वसओ कह वरओ मारिओ निरवराहो ? ।
 धी ! धी ! अन्नाणस्स उ निरैत्थयं पावमायरियं ॥ २०५ ॥
 एमाइ चित्तयतो पुणो पुणो अप्पय च निंदतो ।
 जा वयइ थोव-भूमि ता फुरियं दाहिणं नयणं ॥ २०६ ॥

१ तात इति । २ B तिस्रभिः कुलकम् । ३ कुडङ्गः - वनम् । ४ करवालः =
 खड्ग । ५ सच्छहं = सदशम् (N. P 56) । ६ परिच्छा=परीक्षा । ७ B युगम् ।
 ८ स्थूलमौक्तिकावली (जापमाला) परिवर्तनव्यापृतवामहस्तस्य । ९ निमित्तं =
 न्यस्तम् (M P 13 199) । १० महिपृष्ठे । ११ B तिस्रभिः कुलकम् । १२ वरओ
 = वराह । १३ निरर्थकम् ।

किं मन्ने मह सूयइ सुनिमित्तमिमंति चितइ जाव ।
 ताव विस-खख-मूले दिट्ठा तं निवडिया सुयणु ! ॥ २०७ ॥
 मणहर-सयलावयवं मियकं-लेहव्व जण-मणाणंदं ।
 ददट्ठण तुमं सुंदरि ! सित्तो अमएणव कुमारो ॥ २०८ ॥
 भव्वो ! कह णु मयाँवि इ आणद देइ मज्झ हिययस्स ? ।
 पिय-पेणयिणिणव्व एसा जुवई नव-जोव्वणारमा ॥ २०९ ॥
 ता किं इमा मैयच्चिय किंवा सैजियत्ति जाव पुलएइ ।
 ताव य तुह-मुह-सठिय-विस-फल-खंडेण विन्नाय ॥ २१० ॥
 अइतिव्व-विस-वियारां जाया ओ अचेयणा इमा बाला ।
 तो नेऊण स-दठ्ठाणं कोरमि एईइ तेगिच्छं ॥ २११ ॥
 इय चित्तिय सुरसुंदरि ! गहिऊण तुमं समागओ एत्थ ।
 सिट्ठो पुब्बुदिट्ठो वुत्ततो तेण मह सव्वो ॥ २१२ ॥
 भणिया य अहमिमेणं ढोएँसु तमंगुलीयय सिग्घं ।
 विज्जा-पयाण-समए ताएण समप्पियं जं तु ॥ २१३ ॥
 तं दिव्व-मणि-सँणाहं निवारण सयल-दोस-पसरस्स ।
 उवलद्ध-पच्चयं पुण विसेसओ विस-समूहम्मि ॥ २१४ ॥
 भणिया खयर-कुमारा पूया-सामगियं लहु कुणह ।
 एयं पउणीकाउं जिण-पूयं ताहि काऊण ॥ २१५ ॥
 काहामि संत्ति-कैम्मं विग्घ-जयट्ठा य मंत-जावं च ।
 विज्जाहर-वैवायण-पाव-विसुद्धिं समिच्छंतो ॥ २१६ ॥^{११}
 एत्थंतरम्मि य मए समप्पियं अंगुलीययं तस्स ।
 तस्साल्लि-पाण-विहिणा कया पसत्था तुम सुयणु ! ॥ २१७ ॥
 जाव य इमस्स पुरओ चित्त-पढालोयणाइ-वुत्तंत ।
 साहेमि ताव सुंदरि ! उवलद्धा चेयणा तुमए ॥ २१८ ॥
 तं जं तुमए पुट्ठं तं सव्वं साहिय मए एय ।
 ता सुरसुंदरि ! सिद्ध समीहियं तुज्झ सव्वपि ॥ २१९ ॥

अहवा ।

दीवंतर-ठियंपि इ जलनिहि-मज्झाव्वो दूर-देसाव्वो ।
 आणित्तु षडेइ बिही अणुकूले इट्ठ-छोपति ॥ २२० ॥
 तत्तो य मए भणियं एव एयंति किंतु निसुणेसु ।

१ मृगाङ्गरेखा । २ SEE NOTE P 34 । ३ मृता । ४ प्रणयिनी = भावो ।
 ५ सञ्जीवेति । ६ तेगिच्छं = विकित्ताम् । ७ ढोक्य = आनय । ८ सनायं =
 अहितम् । ९ शान्तिकर्म । १० श्यापादनं = घातः । ११ ३ युग्मम् ।

मञ्ज कएणं ताओ अच्छइ गुरु-सत्तु-पारद्धो ॥ २२१ ॥
 पिय-दंसणेवि जाए अज्जवि सोगाउरं दढं हिययं ।
 पिय-सहि । मह संताओ तेणज्जवि बाहए देहं ॥ २२२ ॥
 सत्तुजय-पारद्धो वट्टइ पाणाण संसए ताओ ।
 ता कह अणुकूलत्तं विहिणो मह मद-भागाए ? ॥ २२३ ॥
 इय भणिऊणं हंसिणि ! सोगावेगाओ रोउमारद्धा ।
 ताव य कय-कायव्वो समागओ तीए सो भाया ॥ २२४ ॥
 भणिया य तेण किमियं पियंवए ! रुयइ तुद्ध पिय-भगिणी ।
 तीएवि सब्वं सोयस्स कारण तस्स अक्खाय ॥ २२५ ॥
 तत्तो य तेण भणियं सुंदरि ! मा रूय अवस्समज्जेव ।
 गंतुं कयंत-वयण नयामि तुह जणय-पडिवक्खं ॥ २२६ ॥
 जीवते मइ सुदरि ! को तुह जणय परामवेज्जत्ति ? ।
 ता गच्छिस्सं संपइ बाहु-सहाओ अहं तत्थ ॥ २२७ ॥
 एत्थेव पढम-जिणवर-भवणम्मि पियवया-समेयाए ।
 अच्छेयव्व तुमए जहा-सुहं सोय-रहियाए ॥ २२८ ॥
 जावागच्छामि अहं हंतुं सत्तुजयं दुरायारं ।
 इय भणिऊणुप्पइओ गयणं वसुंनंद-खग्ग-करो ॥ २२९ ॥
 सहिया पियंवयाए तत्थेव ठिया अहंपि तदिवस ।
 चित्तेती तस्सेव य समागमं गरुय-अणुराया ॥ २३० ॥
 किं अज्जवि मण-दइओ सहसा हंतूण त दुरायारं ।
 विज्जा-पयाव-कालिओवि आगओ नेय सो ज्जत्ति ॥ २३१ ॥
 वोलीणम्मि य दिवसे रयणिं सब्वंपि भगिणि-सहिया हं ।
 किं पुण न आगओ सोत्ति जाव चिट्ठामि उव्विग्गा ॥ २३२ ॥
 ताव य खर-फूरुस-गिरं तैज्जंतो मीसणो सरूवेण ।
 निद्धूम-सिहि-सिहावालि-पिंगल-धम्मिल्ल-विकरालो ॥ २३३ ॥
 जिय-दसणच्छय-दसणो करग्ग-नर-सिर-पणच्च-णिककरओ ।
 मरु-कूव-विवर-सरिसाऽऽपिंगल-लोयण-सुदुप्पिच्छो ॥ २३४ ॥
 गल-तल-विलेइय-खलखल-खलित-नर-मुड-माळिया-कालिओ ।
 तडि-पुंजुज्जल-चंचल-निर्ह्णालिय-दीह-जीहालो ॥ २३५ ॥

१ वाषटे=पीडित भवति । २ रोडे=रोदिपुम । ३ वदिहि । ४ बाहुषहायः,
 एकाक्षरार्थः । ५ SEE NOTE P २० । ६ पक्षं = निष्ठुरम् । ७ तर्जयन् = तिरः
 श्कर्षन् । ८ A हलयन् । ९ विलइयं = विरचितम् ।

मीमइहास-पडिरव-उत्तासिय-सयल-सत्त-संघाओ ।
 कसिणो विगाराल-मुहो वेयालो आगओ तत्थ ॥ २३६ ॥^१
 आ पावे ! जं तइया पर-पुरिसासत्त-माणसाए तुमे ।
 पर-नुवइ-लोलुएणं तेण य पाविदठ्ठ-पुरिसेण ॥ २३७ ॥^१
 मह विहियं गुरु-दुक्खं तस्स फलं तेण पावियं ताव ।
 इण्हि तुमपि पावसु निय-चिट्ठिय-सच्छहं फलति ॥ २३८ ॥
 एवं भणमाणो सो हसिणि ! धित्तुं मम मयुष्मित्थं ।
 लप्पइओ गयणेणं निदठ्ठुर-वयणेहिं तज्जेतो ॥ २३९ ॥^१
 मह अणुमगग-विलगं अक्कोसित्तिं पियंवयं सहसा ।
 काउं मय-जीविंयं पिव मीसण-हुंकार-करणेणं ॥ २४० ॥
 नेऊण दूर-देसं मुक्का गयणाओ तेण पावेण ।
 संचुंनियगुवंगा नूणं मरउत्ति बुद्धीए ॥ २४१ ॥^१
 दइव-वसेण य पडिया ल्या-वियाणम्मि तम्मि उज्जाणे ।
 दिदठा समंतभइेण ताहि पुट्ठय य वुत्ततं ॥ २४२ ॥
 किं इंदयालमेयं किंवा सुमिणति कत्थ वा पत्ता ।
 कत्थ गओ वेयालो पियंवयाए य किं जाय ? ॥ २४३ ॥
 मण-बल्लहस्स इमिणा हवेज्ज विहियं असोहण किंचि ।
 मन्ने तेणेव लहुं न आगओ तम्मि सो दीवे ॥ २४४ ॥
 किंवा मज्झ निमित्तं समागएण हविज्ज विहियं तु ।
 सत्तुंजय-नर-वइणा थोव-बलस्सेह तायस्स २ ॥ २४५ ॥
 एमाइ चितयंतीइ ताहिं गुरु-सोय-तावियाए मए ।
 पुच्छतस्सवि सिदठ्ठं समंतभइस्स नो किंचि ॥ २४६ ॥
 तत्तो य आणिया हं भूवइ-पुरओ समंतभइेण ।
 सज्झस-सोएहिं तहिंपि तारिसं किंचि नो कहियं ॥ २४७ ॥
 इय पयडिय गुज्झं नेह-साराइ तुज्झ
 निय-चरियमेवं हंसिए ! सव्वमेयं ।
 अइगरुय-सिणेहीं साहिय वित्थरेण
 पणय-परवसाए पुच्छियं ज तइत्ति ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

१ B पथभिः कुलकम् । २ SEE NOTE P. 210 । ३ B तिच्चभिः कुलकम् ।

४ सचूर्णिताज्ञोपाज्ञा । ५ B शुग्गम् । ६ पथम्यन्तम् । ७ तइ = त्वया ।

एसोवि परिसमप्पइ सुरसुंदरि-हरण-वन्नणो नाम ।
सुरसुंदरी-कहाए वारसमो वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ द्वादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ ३००० ॥

अह हंसियाए भणिय अब्बो ! अइदूसहं समणुभूयं ।
जे किल निसुणताणवि उप्पज्जइ गरुय-उब्बेवो^१ ॥ १ ॥
एवविह-दुक्खाणं न य उच्चिया हांसि पिय-सहि ! तुमंति ।
किं पुण कीरइ विहिणो विचित्त-चरियस्स लोयम्मि ? ॥ २ ॥
निच्चं सुहोचियंपि इ बह्विह-दुक्खाण कुणइ आवासं ।
अदिट्ठ-इट्ठ-विरहंपि विरहिय कुणइ दइएण ॥ ३ ॥
इय सुरसुदरि ! विहिणो विचित्तय जाणिऊण उब्बेव ।
थेवपि इ मा काहिसि, को णु गुणो तस्स करणेवि ॥ ४ ॥
अन्नं च जारिसाई, तुह देहे लक्खणाइ दीसंति ।
तह होयब्बं तुमए विजााहर-राय-पैत्तीए ॥ ५ ॥
अन्न च मएवि सुय कुसग्गनयराओ आगय-नरेण ।
कमलावइ-देवीए पुरओ एवं काहउजंतं ॥ ६ ॥
सत्तुजय-नर-वइणा रुद्धे नयरम्मि आउले लोए ।
नहवाहण-नर-नाहे संसई-भूए ससामते ॥ ७ ॥
धौंसिधण-हाणीए किच्छेणच्छतयम्मि पुर-लोए ।
जंतं-विमुक्क-महोवल-निहाय-निवडंत-पायारे ॥ ८ ॥
पटउडि-विवर-सठिय-कोहाळिग-खय-पडत-खंडीसु ।
धणु-सुह-विणिग्गयाणेय-पत्ति-पच्छाइय-नहग्गे ॥ ९ ॥
इय नयरम्मि कुसग्गे निवडंत-भडोह-रुहिर-चिक्खल्ले ।
सहसा फुरत-खग्गे समागओ खेयरो एगो ॥ १० ॥
तेण य गइद-परिसंठियस्स सत्तुंजयस्स खग्गेण ।
सहसा सीसं छिन्न फुरत-रोसारुणच्छेण ॥ ११ ॥
हंतूण य तं सत्तु रन्नो नरवाहणस्स पासम्मि ।
आगम्म तेण भणियं निहओ सत्तु तुह नरिद । ॥ १२ ॥

१ उट्टेगः (M P. 59) । २ पत्ती = पत्नी । ३ सक्कयितभूते = विजये शक्ति-
तमनधीत्यर्थः । ४ घासं = तुणम् । ५ कच्छेणसीने । ६ यन्त्राविमुक्कमहोपलसमूह-
(M. P. 55) निपतत्पाकारे । ७ चिक्खल्लो = कर्दमः (M D. XII. 11) ।

विज्जाहर-हरियाए रयणदीवे ठियाए धूयाए ।
 तुज्ज सुरसुंदरीए वयणाओ आगओ अहय ॥ १३ ॥
 सिरि-चित्तवेग-तणओ खयो हं मयरकेउ-नामोत्ति ।
 पासे पियवयाए तुह धूया अच्छइ सुहेण ॥ १४ ॥
 इय भणिकण गओ सो रत्ता उण हरिसिएण निगंतुं ।
 सबलेण सत्तु-सिन्ने पलायमाणम्मि पैहु-रहिए ॥ १५ ॥
 गय-रह-तुरंगमाइ गहियं सब्वपि दब्ब-सारं से ।
 ता सुर-सुदरि । पिय-सहि । तत्थत्थे कुणसु मा चित्तं ॥ १६ ॥^१
 जम्हा सो तुह जणओ तुज्ज पिपणेव निम्मओ विहियो ।
 अहिणव-साहिय-विज्जस्स तस्स किं काहिइ पिसाओ ? ॥ १७ ॥
 जाय हविज्ज अह कारणंतरं किपि तुज्ज दइयस्स ।
 तब्बसओ सो पिय-सहि ! न आगओ क्षत्ति तं दीवं ॥ १८ ॥
 एमाइ-निउण-वयणेहि तीए आसासिया नरिद-सुया ।
 जाया विमुक्क गुरु-सोग-वेगियाऽऽणद-पैडिहत्था ॥ १९ ॥
 अह हंसियाए सव्वं गत्तु कमलार्बईए देवीए ।
 सिद्ध तीएवि रओ जहडियं साहियं सव्व ॥ २० ॥
 सुरसुदरीए एवं पिउ-भगिणि-निकेथणे वसंतीए ।
 अंतोर-विर्लयाण अलमाणंदं जणतीए ॥ २१ ॥
 वच्चति वासराइं सुहेण जा कइवि, ताव अन्न-दिणे ।
 अम्मितर-परिसांए कइवय-निय-पुरिस-साहियस्स ॥ २२ ॥
 सुरसुंदरि-सहियाए देवीए सगयस्स नर-वइणो ।
 पडिहार-अणुन्नाओ रत्तो अइवल्लुहो वणियो ॥ २३ ॥
 मासुर-रयण-सुपूरिय-थाल-करो आगओ कय-पणामो ।
 धणदेवो नामेण उवविट्ठो राइणो पुरओ ॥ २४ ॥^{११}
 उवणीय-दरिसैणीयो ससभमेणेव राइणा भणियो ।
 भो भो धणदेव ! तुमं आसि गओ सिंहलदीवं ॥ २५ ॥
 ता कह णु लहु निर्यैत्तो कुसल पोयैस्स किंचि नो जायं ।
 जायं विग्वं जेणिह समागओ मासमेत्तेण ? ॥ २६ ॥
 बहु-दिवस-पावणिज्जे तम्मि गओ सिंहलम्मि दीवम्मि ।

१ प्रभुरहिते । २ B युगमम् । ३ निर्मेयः । ४ तं द्वीप = रत्नद्वीपम् । ५ पडि-
 हरया = पूर्णा (N P 73) । ६ B ईइ । ७ निकेतनं = पृथग्म् । ८ विलया =
 वनिता । ९ अलम् = अत्यर्थम् । १० B ०साइ । ११ B चतस्रमिः कुलकम् (?) ।
 १२ दर्शनीयम् = उपहारः । १३ निवृत्तः = प्रत्यागतः । १४ पोतः = प्रवहणम् ।

सिग्धं जं सि नियत्तो महंतमच्छेरय एयं ॥ २७ ॥
 भणिय धणदेवेणं आयन्नसु नर-वरिंद ! वुत्तंत ।
 जह तत्थ गओ सिग्धं समागओ एत्थ नयरम्मि ॥ २८ ॥
 सिंघलदीवागय-वाणिएहिं पोच्छाहिओ इओ ताव ।
 चळिओ तद्दुचिय-भडं घित्तूण बडु-प्पगारमह ॥ २९ ॥
 तुम्हाण पाय-जुयल पणमिय बडु-सैयड सत्थ-संजुत्तो ।
 गंभीर-नामयं त पत्तो वेळाउळं विउळं ॥ ३० ॥^१

अविय ।

नाविय-जण-पडिपुन्नं पैरणीकीरंत-जाणवत्तो हं ।
 पूग-फल-नालिप्राइ-रासि-रेहत-राय-पह ॥ ३१ ॥
 गय-दंत-पालि-कलियं गय-वइ-वयणं व कत्थइ विभाइ ।
 कत्थइ कप्पूरागुरु-चदण-सहिय सुर-गिरिन्व ॥ ३२ ॥
 मुत्ता-हार-विराइय-मही-चीठ पुंढरीय-सिहरव ।
 कत्थइ जाइफलेला-कलियं तं कामुय-मुहं व ॥ ३३ ॥
 नाणा-देस-समागय-भूरि-कर-निरुद्ध-सयल-दिसि-पक्खं ।
 पविसंत-भूरि-भंडं नर-वइ-मघणं व त दिट्ठं ॥ ३४ ॥
 दाउं तद्दुचिय-सुंकां भंडं नाय समुद-तीरम्मि ।
 नइ-नाह-गमण-दंच्छं बोहित्यं भाडियं वियंडं ॥ ३५ ॥
 कमसो य सयल-भंडं चडोविय जाहि तत्थ बोहित्ये ।
 ताहे सुह-तिहि-रिक्खे नइ-नाहे पूइए विहिणा ॥ ३६ ॥
 काउं जिणिंद-पूय दाणं दाऊण समण-संघस्स ।
 आपुच्छिय सुंहि-निवहं संभासिय सयल-परिवारं ॥ ३७ ॥
 कीरंत-भगल-रवे समुच्छलंते य तूर-निग्घोसे ।
 पडु-भागह-संदोहे जय-जय-सहं पडंजंते ॥ ३८ ॥
 पिडुं^२-पत्तासयमयल गुण-नियर-निवद्ध-फैलह-सघायं ।
 सजमिय-सयल जोग^३ बोहित्यं मुणिवर-सरिच्छ ॥ ३९ ॥
 आरूढो ह तत्तो वेलाए समागयाए गहिराए ।

१ A एणोच्छ^० । २ प्रोत्साहितः । ३ शकटम् = अनः । ४ B सुग्गम् ।
 ५ प्रद्युणीक्रियमाणयानपात्रः = सज्जयमानप्रवहणः । ६ शुल्कम् । ७ नदीनाथः =
 समुद्रः । ८ B सच्छ । ९ विततं = विस्तीर्णम् । १० आरोपितम् (H P. IV 206) ।
 ११ सुहम्निवहः = मित्रसमूहः । १२ पृथक् = मिथोविरलाना पत्राणा = अश्वदी-
 नामाश्रय, मुनिपक्षे पृथक् प्राप्त आशयश्चित्त येन । १३ मुनिपक्षे शयनयोग्यफ-
 लकम् । १४ बोहित्यं = यानपात्रम् ।

पवण-पडिपुत्र-सिय-वड-त्रसेण गंतु पयइ तं ॥ ४० ॥^१
 परिहैथ-मच्छ-पुंछ-च्छह-अच्छोडण-पोच्छलंत-सल्लोहं ।
 सल्लोह-समुच्छाइय-फुरंत-गिरि-गौडय-भीसणयं ॥ ४१ ॥
 भीसण-भारोवैगिय-मुयग-गसिजंत-गोहिया-निवहं ।
 निवह-परिसंठियुडिय-तिभिगिळाहत्ते-भावत्त ॥ ४२ ॥
 आवत्त-समुच्चिय-सत्त-समाहत्त-भीसणाराव ।
 आराव-वस-विसठुठ-जळयर-परिसरण-घोर-जळं ॥ ४३ ॥
 घोर-जळ-धण-घणारव-मुहारिय दिसि-वक्कमुक्कह-तरंगं ।
 रंगंत-विदुमासिय-सप्य-समुप्पिथ-मीण-उळं ॥ ४४ ॥

अभिप ।

बहु-सत्त क्याहार निवहंत-महंत आवया-निवह ।
 अप्पत्त-पयावासं दुग्गय-पुरिसंव नइ-नाहं ॥ ४५ ॥
 चळमाण-मीणं-मयर फुरंत-वैण-तिमिर-रुद्ध-पेरंत ॥^२
 कसिण-निसागासं पिव अपत्त-पेरंत-सीमाणं ॥ ४६ ॥
 एवविहं समुहं मज्झ-मज्झेण जाणवत्तं त ।
 जा वडइ कहवि हु जोयणाणि वेगेण नर-नाह ! ॥ ४७ ॥
 ताव य अन्नमि दिणे कूवय-खभगं-संनिविट्टेण ।
 निज्जाणएण भणिय पिच्छह अच्चेरयं पुरिसा ! ॥ ४८ ॥^३
 कौवि हु महाणुमावो अदीण-वयणो सुरिद-सम-रुवो ।
 बीहाहिं कह समुहं अणारेपारं इमं तरइ ? ॥ ४९ ॥
 तव्वयणं सोऊणं पडिबेहैथ-संगया मए राया ।
 तप्पासे पडविया पत्तहा कोलिय-कुमारा ॥ ५० ॥
 गंतूण तेहिं मणिओ सो पुरिसो भइ ! इत्थ आरुहसु ।
 घणद्वेण वणिणएण तुज्झ पासम्मि पडविया ॥ ५१ ॥

१ पश्चिमिः कुलकम् । २ परिहृत्य (जन्तुविशेष) मत्स्यपुच्छच्छटाच्छोडनश्रो-
 च्छलत्सल्लोहम् । ३ अडयो = गर्तक' । ४ उद्भूयितम् = उच्छलितम् । ५ आ-
 हतो = आरुधः (M P १) । ६ समुप्पित्थ = संप्रसृतम् (M P 210) । ७ बहु-
 चरणाणां कृत आधारे येन, दुर्गतपक्षे बहुसम्बन्ध- कृत आहारे येन । ८ आपत्त,
 आपग्य = नदी च । ९ अवात्राया पात्ररहितानां पयसामावास, पक्षे अत्रातः
 प्रजासु वासो येन । १० निशाकाशपक्षे मीन-मकरौ राशिविशेषौ । ११ घनः =
 मेघ, सान्द्र च । १२ पेरतो = पर्यन्तः । १३ खंभरगं = स्तम्भाग्रम् । १४ निर्वा-
 मकः = नाविक । १५ उ दुग्गमम् । १६ बाहा = बाहुः । १७. SEE NOTE P 3 ।
 १८ वेडओ = वौका (H D VI. 95) ।

इय भणियो आरूढो समागओ ताहि अम्ह बोहित्ये ।
 दिट्ठो य मए नर-वर ! तरुण-नरो सो महा-भागो ॥ ५२ ॥
 निजिय-अणंग-रूत्रो पुन्निम-मयलच्छणोव्व अइसोमो ।
 वर-कणय-निहेस-गारो अहिणव-उट्ठित-मुह-रोमो ॥ ५३ ॥
 किं बहुणा भणिएण अणुहरए नर-वरिंद ! सो तुम्ह ।
 दिट्ठम्मि तम्मि दिट्ठी अम्ह सित्तव्व अमएण ॥ ५४ ॥
 अब्बो ! महाणुभावो एसो अणुहरइ मयरकेउत्स ।
 ता होज्ज किं नु एसो जो तइया अडवि-पडियाए ॥ ५५ ॥
 कमलावइ-देवीए अंकाओ जायमित्तओ हरियो ।
 पुव्व-विरुद्ध-सुरेण केणवि अदिट्ठ-रूवेण ? ॥ ५६ ॥^३
 अहवा किं मह इमिणा विचित्तिएणेह ताव पुच्छामि ।
 को कत्थ कह व एसो पडिओ य समुद्ध-मज्झम्मि ? ॥ ५७ ॥
 इय चित्तिएण य मए अब्भगुव्वट्ठणाइयं तस्स ।
 परमायरेण कारिय भुंजाविय परम-विणएण ॥ ५८ ॥
 पुट्ठो सुहासण-गओ कह णु तुमं धार ! एत्थ भोमम्मि ।
 रयणायरम्मि पडिओ कत्थ व तुम्हाण आवासो ? ॥ ५९ ॥
 तत्तो य तेण भणिय निसुणसु धणदेव ! वज्जरिज्जंतं ।
 एगग-मणो होउ एत्थस्ये कोउग जइ ते ॥ ६० ॥
 दक्खिण-सेठीय-पुरे वेयइढ्ढे रयण-सचए अत्थि ।
 पवणगइ-खयर-पुत्तो बउलवई कुच्छि-संभूओ ॥ ६१ ॥
 खयरिंद-चक्कवट्ठी विक्खाओ चित्तवेग-नामोत्ति ।
 अमियगइ-खयर-धूया भज्जा से कणगमालत्ति ॥ ६२ ॥^४
 तीए य अह पुत्तो मण-दइओ मयरकेउ-नामोत्ति ।
 कमसो य वड्ढमाणो पत्तो हं जोव्वण पढमं ॥ ६३ ॥
 एत्तो य अत्थि नयरं वेयइढ्ढे उत्तराए सेठीए ।
 सैव्वोउय-तरु-वण-सड-मंडियं चमरचंचति ॥ ६४ ॥
 भाणुगइ-खयर-पुत्तो चित्तगई तत्थ खयर-वर-राया ।
 सो मह पिउणो मित्त अहपि अइवल्लहो तस्स ॥ ६५ ॥
 अह अन्नया कयाइवि पत्तस्स पुरम्मि चमर-चंचम्मि ।
 पीईइ चित्तगइणा दिन्ना मह रोहिणी विज्जा ॥ ६६ ॥
 सा सत्तहिं मासेहिं तत्थेव ठिएण साहिया विज्जा ।

१ निहसो = निकष । २ अनुहरते = अनुकरोति । ३ B युगमम् । ४ B युगमम् । ५ B युगमम् । ६ B राइ । ७ सव्वाचया = सर्वदुःखाः ।

जह-भणिय विहाणेणं विहीसियाणं अभीएण ॥ ६७ ॥
 तत्तो साहिय-विज्जो संपत्तो निय-पुरे अहं पिउणा ।
 परमाणंदिय-हियएण सिसिओ खयर-मज्झम्मि ॥ ६८ ॥
 पिच्छह कह बालेणवि रउइ-रूवावि रोहिणी विज्जा ।
 अक्खुहिय-माणसेण साहिया मज्झ तणएणं ? ॥ ६९ ॥
 अज्जवि विज्जाओ किल साहितमसमत्थओ इमो बालो ।
 इय चिंताए न दिन्ना विज्जाओ इमस्स अँदहिं ॥ ७० ॥
 ता जइ इमेण पढमं रउइ-रूवावि साहिया एसा ।
 का गणणा अन्नासिंपि साहणे होज्ज एयस्स ? ॥ ७१ ॥
 अह सोहणम्मि दियहे कारणद्वाहिय महा-महिमं ।
 सिद्धाययण-ठियाणं जिण-पडिमाण पमोएण ॥ ७२ ॥
 भणिल समाण-सिद्धिं दिन्नाओ मज्झ सयल-विज्जाओ ।
 सोहण-विहीवि सच्चो उवइद्धो ताणं ताएण ॥ ७३ ॥^६
 गत्तूण रयणदीवे फुरत्त-किरणोह-रयण-विच्छुरिए ।
 विज्जाहर-वर-निम्मिय-जुगाइ-जिण-मदिरे रम्मे ॥ ७४ ॥
 तत्थ य पसत्थ-खित्ते वियँणं विप्पुरिय-किरण-जालेसु ।
 विज्जा-पसाहणुज्जय-खयरोच्चिय-विविह-मवणेसु ॥ ७५ ॥
 साहसु विज्जा-नियरं परिमिय-पिय-परियणेण परियरिओ ।
 कय-जिण-वदण-पूओ परिहरियासेस-वावारो ॥ ७६ ॥
 जोयणंमेत्ते खित्ते हिंसा पांचिदियाण सत्ताण ।
 अप्पं पर-जोग-जणिया जत्तण य वज्जणीयत्ति ॥ ७७ ॥
 जम्हा पमायओवि इु जायाइ इमाइ जायए विग्घं ।
 इय भणिकुणं पिउणा समप्पियं मज्झ अंगुलिय ॥ ७८ ॥
 एयपि बधसु करे निवारण सयल-दोस-पसरस्स ।
 पुत्तय !, इय भणिकुण पट्ठविओ परियण समेओ ॥ ७९ ॥^{१०}
 गंतूण रयणदीवे पारद्धो साहित जहा-विहिण्ण ।
 वट्ट रूविणि-पमुहाओ नाणा-रूवाओ विज्जाओ ॥ ८० ॥

अविय ।

बहु-रूवा पन्नत्ती गोरी गंधारि-मोहणुप्पयणी ।

१ विमोपिकाभ्यः (M P. १५) । २ षडितः = बहुप्रमाणविधिना षडितः ।
 ३ B °एण । ४ अकहः = संवत्सरः । ५ ताषा विद्यानाम् । ६ B युग्मम् । ७ वि-
 जर्न = निर्जनम् । ८ A °णमेत्ते खेतते । ९ आत्मपरयोगजनिता = स्वपरकृता ।
 १० B षड्भिः कुलकम् ।

आगरिसणि उम्भोयणि उच्चाढाणि तह वसीयरणी ॥ ८१ ॥
 एमाइ-बहुविहाओ साहेमाणस्स मज्झ विज्जाओ ।
 छम्मासा बोलीणा ऊणा दिवसेहिं थोवेहिं ॥ ८२ ॥
 एत्थंतरम्मि रयेणीइ चरिम-जामम्मि जाव-पज्जते ।
 थेरहरियं धरणीए धणियं व दिसा-गइं देहिं ॥ ८३ ॥
 पज्जलिय गयणेण हासियं व पभूय-भूय-निवहेण ।
 दैणियं व पव्वएहिं वरिसियमिव उवल-वरिसेणं ॥ ८४ ॥
 तयणंतर समीरो सुगध-गंधो य वाइओ मउओ ।
 पविरल-फुसियं गधोदग च पडियं तहिं दिव्वं ॥ ८५ ॥
 दिव्वा य कुसुम-बुट्ठीं देसद्ध-वन्ना सैमंतओ पडिया ।
 पयडीभूयाओ तओ विविहालकार-कलियाओ ॥ ८६ ॥
 निय-निय-नामकेहिं कलियाओ विचित्त-चिचै-निवहेहिं ।
 चित्त-वर-वाहणाओ नाणा-नेवत्थ-कलियाओ ॥ ८७ ॥
 अब्भोन्न-वन्न-भासुर-सरूव-रूवाओ विविह-विलयाओ ।
 भणियं च ताहिं अम्हे विज्जाओ तुज्झ सिद्धाओ ॥ ८८ ॥^{१२}
 तव्वयणं सोऊणं हरिसिय-चित्तेण पूयणं विहियं ।
 अग्घाईय तासिं पत्तेयं जीइ जं उच्चिय ॥ ८९ ॥
 विज्जा-सिद्धिं नाउं महया भेडचडयरेण संजुत्तो ।
 आलज्ज-गीय-वायण-नट्ट-विहिं बहुविह घेत्तु ॥ ९० ॥
 अट्टाहिआ-निमित्त पूया-उवगरणय गहेऊणं ।
 वेयद्धाओ ताव य ताओवि समागओ तत्थ ॥ ९१ ॥^{१३}
 काऊण महा-महिम जुगाइ-जिण-मंदिरम्मि भत्तीए ।
 संपूजिय जह-विहिणा विज्जा-नियरं पयत्तेण ॥ ९२ ॥
 निम्मल-पवित्त-तित्थोदएहिं पडिमाओ जिणवरिंदाणं ।
 न्हाविऊण, महा-दाणं दाउं विज्जाहरोहस्स ॥ ९३ ॥
 पूएत्तु पूयणिज्जे समाणिय माणणिज्ज-जण-नियरं ।
 वर-गीय-नट्ट-वाइय-संजुयमट्ठाहियं काउ ॥ ९४ ॥
 पडु-पडह-भेरि-भमा-दुंदुहि-सदोह-पूरिय-दियतं ।
 सुदर-नहयर-सुंदरि-पेक्खणयक्खित्त-खयरोहं ॥ ९५ ॥
 निम्मल-जिण-गुण-कित्तण-पडिट्ठ-पडु-मागहोह-सकिचं ।

१ अ^०णीए । २ कम्पितम् (N P 1) । ३ ध्वनित्त=शब्दित्तम् । ४ मृदुकः ।

५ दशार्धवर्णा = पञ्चवर्णा । ६ समन्तत = परितः । ७ चिच = चिहम् । ८ B
 तिसभिः कुलकम् । ९ आडम्बरेण । १० आउण = आलोचयम् । ११ उपकरणकं =
 सामग्री । १२ B युगम् ।

वज्रत-वंस-वीणा-कल-सद्वाणदिय-जणोह ॥ ९६ ॥
 पेच्छागय-सुर-किन्नर-चित्त-चमुक्कार-कारयं रम्मं ।
 काउ जिणिद-भवणे जागरमुकु-पाव-विद्वणं ॥ ९७ ॥
 सयल-परिवारं-सहिओ पत्तो वेयद्ध-पव्वय ताओ ।
 कायव्व-सेस-किच्चो तत्थेव अवट्ठिओ अहयं ॥ ९८ ॥^२
 काउं जिणस्स पूयं विहिणा जिण-वदणं च काऊण ।
 उइए रविम्मि अहय सरीर-चित्ताए नीहरिओ ॥ ९९ ॥
 काउं सरीर-चित्तं कैय-सोओ दीहियाइ लीलाए ।
 वच्चांमि जाव थोवं भू-भाग ताव पिच्छामि ॥ १०० ॥
 वंसि-कुडगासन्ने खग्ग भू-पट्ठि-सठिय पवरं ।
 वित्तूण चवलयाए झडत्ति छिन्ना कुडंगी सा ॥ १०१ ॥
 तत्थ य पुव्व-पविट्ठो आसी खयरो उ मयरकेउत्ति ।
 सामी गगावत्तस्स गधवाहण-नरिद सुओ ॥ १०२ ॥
 छिन्नाए कुडंगाए छिन्न महि-वट्ठ-संठियं दिट्ठ ।
 सहसा सीसं तस्स ओ झरतय ख्हिर पैम्भार ॥ १०३ ॥
 त दट्ठूण ससभम-चलत पिहु-लोल लोयण-जुएण ।
 हा हा ! अहो ! अकज्जं कयति परिदेवियं बहुहा ॥ १०४ ॥
 अब्बो ! पमाय-वसओ विहिया हिंसा मए इमा जाओ ।
 तत्तो य किंपि होही विग्घ मह मंद-भग्गस्स १ ॥ १०५ ॥
 अहवा ससिद्धावा विज्जाओ विग्घ संभवो नत्थि ।
 तहवि हु विग्घ-जयट्ठा जुत्तं मह जाव-पूयाइं ॥ १०६ ॥
 इय चित्तिय चलिओ ह अह फुरिय दाहिणेण नयणेण ।
 किं मन्ने मह सूयइ सुनिमित्तमिमति चित्तित्तो ॥ १०७ ॥
 कइवि हु पयाणि जाव य वयांमि धणदंभ ! तत्थ वण-गहणे ।
 पिच्छामि ताव किपाग-साहिणो हिट्ठ-भूभागे ॥ १०८ ॥
 सुत्तव मुच्छिय पिव सरीर-सोहाए सूइय तिव्व ।
 निय-कुल-लच्छिमउँव्व भमएणव निर्म्मिय जुवइं ॥ १०९ ॥^३

अथिय ।

दीहर-कसिण-सुकोमल-कुंतल-भारेण संहइ अक्कंतं ।

आयद्धिय भमर-उलं तीए कमलव वर-सीस ॥ ११० ॥

१ उर = गरिष्ठम् । २ B सप्तमि. कुलकम् । ३ कृतधौचः । ४ B युग्मम् ।
 ५ पम्भारो = समूहः । ६ सूचिकाम् । ७ अपूर्वाम् । ८ अमृतेनेव । ९ B युग्मम् ।
 १० उहइ = राजते (II P. IV. 100) ।

कन्नत-पत्त-ल्लोयण-नासा-वंसोवसोहिओ रूइरो ।
 उवहसइव मुह-चदो तीइ सैसकं असपुचं ॥ १११ ॥
 कंबुन्नय-सुकुमाला गीवा जड-सग-वञ्जिया तीए ।
 खर-कंटय-कलियाइं उवहसइ मुणाल-नालाइं ॥ ११२ ॥
 घण-वक्कल-पीणुन्नय-धण-जुयलं सयल-ल्लोय-मणहारि ।
 कह उवमिज्जउ तीए सुरिंद-गय-कुभ-जुयलेण १ ॥ ११३ ॥
 ताव य विवेय-रहिय थण-जुयलं कामुए दढं दहउ ।
 पत्त-सँवणाण तुम्ह नयणाण न होइ जुत्तमिण ॥ ११४ ॥
 इय, भणमाण मन्ने झीण मज्झ तु तीइ बालाए ।
 अहवा अविणीय-जणे उवएसो लहुययं कुणइ ॥ ११५ ॥
 गरुओ सिहिणीण भरो वाढव्वो कह मइत्ति चिंताए ।
 झीण तीए मज्झं दालिदिय-धूय-जणउव्व ॥ ११६ ॥
 मणहारि-सुगंभीरा पयाहिणावत्त-नाभिया तीए ।
 मयरद्धय-मज्जण-कूवियव्व विहिणा विणिम्मविद्या ॥ ११७ ॥
 मसँल सूमालेणं विषड-नियव-च्छलेण सा कुणइ ।
 आलोइय-मित्तणवि सँमित्तल तरुण-जण-हिययं ॥ ११८ ॥
 । रसा-गम्भ-सुकोमलमुरु-जुय तीइ रेहए रम्मं ।
 मयण-वर-दार-देसे उज्झियमिव तोरणं विहिणा ॥ ११९ ॥
 ! कुम्मुन्नय-चलण जुयल सहय-मिउ-मसलगुलि-सणाहं ।
 अणुराईहं तीए भण कस्स न चोरए चित्तं १ ॥ १२० ॥
 इय तं सहसा दट्ठुं दिट्ठी आणदिया दढं मज्झ ।
 चिर-परिचियं व दट्ठुं जाओ हिययस्स आणदो ॥ १२१ ॥
 पिय-पणइणिव्व ताहं निरूविया सा मए विगय-चिट्ठा ।
 मुह-नीहरंत-फेणा सनील-देह-च्छवी बाला ॥ १२२ ॥
 निय-अगुलिं खिवित्ता तीए वयणं निरूविय जाव ।
 किपाण-फलं ताव य उवलद्धं अद्ध-चैविययं ॥ १२३ ॥
 एय-फल-वियाराओ जायाओ अचेयणा इमा नूणं ।
 ता नेरं स-ट्ठाणं करेमि एईइ परिकम्मं ॥ १२४ ॥
 विज्जाहरस्स कस्सवि धूया एसा हविज्ज इह पत्ता ।

१ रुचिरः = श्रेष्ठः । २ क्षयाङ्कम् । ३ उपमीयताम् । ४ श्रवणः = मुनिः,
 वणाक्ष । ५ झीणं = क्षीणम् । ६ स्तनयोः (M P. 7) । ७ मासल-सुकुमारेण ।
 ८ सकामम् । ९ कुम्भो = क्रूरः । १० B °इत्ता । ११ चर्वितकं = मक्षितम् ।

निव्वेएणं केणवि विस-फलमैसियांति मन्नामि ॥ १२५ ॥
 भूमिचर-मणुयाण सुदुग्गमो एस रयणदीवो ज ।
 तेणव भूमी-गोयर धूया एसा कह होज्जा ? ॥ १२६ ॥
 एरिस-नेवत्थाओ कन्ना एसत्ति निच्छओ एस ।
 ज पुण अक्कि-प्फुरणं मह होही भारिया तेण ॥ १२७ ॥
 दट्ठूणं विविहाओ विज्जाहर-नालियाओ अणुराओ ।
 न य आसि मज्झ पुब्बि दट्ठूण इम जहा जाओ ॥ १२८ ॥
 ता नूणं भवियव्व इमाए सुतणूए मज्झ दइयाए ।
 एमाइ विचिंतितो गहिउ निय-बाहु-उच्छंओ ॥ १२९ ॥
 तीए सुकोमल-मणहर-तणु-फास-सुहेत्ति निव्वुय-सरीरो ।
 निय-ठाणं सपत्तो जुगाइ-जिण-मदिरासन्ने ॥ १३० ॥^१
 अह आसि तत्थ भगिणी पियंवया अण्ण-जणणी धूया मे ।
 पुव्वुदिट्ठं कहियं वुत्ततं ताहि से भणिया ॥ १३१ ॥
 निम्मल-जलेण सहियं अप्पेसु तमगुलीयगं सिग्घं ।
 विज्जा-पथाण-समए ताएण समप्पियं ज तु ॥ १३२ ॥
 त दिव्व-मणि-सणाहं निवारण सयल-दोस-पसरस्स ।
 उवलद्ध-पच्चयं पुण विससओ विस-समूहम्मि ॥ १३३ ॥
 तस्सल्लिं पाइतो तीए अंगाइ तहय सिंचत्तो ।
 भणियो पियंवयाए एसा मह होइ भगिणित्ति ॥ १३४ ॥
 भणियं मए कहं पुण कत्थवि दिद्ढा इमा तैए पुब्बि ? ।
 भणिय पियंवयाए माऊए मज्झ लहु-भगिणी ॥ १३५ ॥
 रयणवई उ कुसग्गे दइया नरवाहणस्स नरवइणो ।
 तीए एसा धूया कन्ना सुरसुंदरी नाम ॥ १३६ ॥^२
 वेयइत्ताओ पुब्बि आगच्छती इमम्मि दीवम्मि ।
 खिन्ना अवइन्ना ह कुसग्गपुर-वाहिरुज्जाणे ॥ १३७ ॥
 तत्थ य दिद्ढा एसा विवैजाए पय तहिं च वीसरियं ।
 पैहु-पन्नाए इमीए साहियमेत्ताए उवलद्धं ॥ १३८ ॥
 तह चित्त-पढे विहियं रूवं दट्ठूण तुम्ह एयाए ।
 आहूओ अणुराओ गरुओ उम्माय-वद्धणओ ॥ १३९ ॥

अविय ।

अइसुदरोत्ति मुदियं दइओ होज्जत्ति खिजियं बहुहा ।

१ निव्वेदः = खेदः । २ अशित = भक्षितम् । ३ B युग्मम् । ४ पाइतो =
 पाययन् । ५ तए = त्वया । ६ B युग्मम् । ७ B ^०ज्जाइ । ८ पट्टप्रज्ञया ।

जइ ताव दंसणापि हु होज्ज कैयत्थत्ति नसिसियं ॥ १४० ॥
 जइ ताव कावि हु अहं ताऽवस्सं तस्स संगमेण सुहं ।
 कायव्वं भगिणीए इय भणिया अहं इहं पत्ता ॥ १४१ ॥
 एमाइ जाव साहइ पियंवया तीइ पुब्ब-वुत्तंतो ।
 ताव विस-वेग-विगमाओ चेषणा तीइ उवलद्धा ॥ १४२ ॥
 उवलद्ध-चेयणमहं सत्थ-सरीर पियवया-पासे ।
 मोत्तूण गतो रिसहस्स प्यैओ विग्घ-जय-हेउ ॥ १४३ ॥
 काउ जिणिद-भूयं विहिणा जिण-वंदण करेऊण ।
 तह सति-देवैयाए मंतं जविऊण उवलत्तो ॥ १४४ ॥
 तीए थुइं पढित्ता उस्सग्ग करिय तह सउस्सासं ।
 विज्जाहर-वावायण-विग्घस्स विवायणट्टाए ॥ १४५ ॥
 जाव य समागओ ह पुणरवि य पियंवया पासम्मि ।
 ताव य सोय-वसागय-त्राह-जलोहलिय-गंड-यला ॥ १४६ ॥
 रूयमाणी सा दिट्ठा पुट्ठा य पियंवया मया ताहे ।
 कांस इमा कमलच्छी रोयइ गुरु-सोग-तत्तव्व ? ॥ १४७ ॥^१
 तीए भणिय एईइ कारणे गरुय-सत्तु-सरुद्धो ।
 अच्छइ इमीइ जणओ तेण इमा रुयइ सोगेण ॥ १४८ ॥
 तत्तो य मए भणिया साहीणे किंकरम्मि एयम्मि ।
 को तुह पियर सुदरि ! सक्केइ परामवेउं जे ? ॥ १४९ ॥
 वसुनंदय-खग-करो एगागी चव तं दुरायार ।
 गंतु हणाभि सत्तुं जयारिमहमेव किं बहुणा ? ॥ १५० ॥
 एत्थेव पढम जिण-वर-भवणम्मि पियवया-समेयाएिं ।
 अच्छेयव्वं तुमए जहा-सुहं सोय-रहियाए ॥ १५१ ॥
 जावागच्छामि अह हंतुं सत्तुजयं दुरायारं ।
 इय भणिऊणुप्पइओ तमाल-दल-सामल गयण ॥ १५२ ॥^२
 पत्तो य कुसग्गपुरं उब्भड-भड-रुद्ध-वियड-पायारं ।
 अंतो-वहत-बहु-जत-वत्त-पासाण-भीसणय ॥ १५३ ॥
 अट्ठालय-रइय-धयं सियग्घि-संघाय-रुद्ध-कविसीसं ।
 वड्ढंत-बहल-कलयल-गज्जंतुम्भड-भडाडोव ॥ १५४ ॥
 अह कोऊहल-वसओ गयणत्थो पेच्छिउ पयत्तो हं ।

१ कृतायैति । २ पूजकः । ३ B ०याइ । ४ उत्सर्ग = कायोत्सर्गम् । ५ शतो-
 च्छ्रासम् । ६ तत्तव्व=तत्ता इव । ७ B चतस्रभिः कलापकम् । ८ SEE NOTE P 10 ।
 ९ B शुग्गम् । १० वृत्तः = मण्डलाकारः । ११ शतश्रीसघातरुद्धकपिशीर्षम् ।

ताव पुर-मंजणत्थ समुद्धियं मालवाणीयं ॥ १५५ ॥

अविद्य ।

अप्येह मञ्ज कौसियं कवय मह देह सुदर वफर ।
 इय सत्तुंजय-सिंने सुम्मंति भडाण उल्लावा ॥ १५६ ॥
 दुक्कतु वडइलाओ जंताइं वहंतु सरउ पेट्टउडी ।
 अह खुप्पउ नीसेणीं पायारे घडउ सूयरिया ॥ १५७ ॥
 दहह तमंगावरणं छुहेह परिहासु पत्थरे पंउरे ।
 अट्टालय-विकसियाहिं खणह सत्तुजई मणइ ॥ १५८ ॥
 मुंसुमूरिऊण गुरु-पत्थरेहिं चुडुलीहिं सतण-निवहाहिं ।
 डञ्जाति तैमंगतर-ठिएहिं जोहेहिं सूयरिया ॥ १५९ ॥
 पायार-निमिये^१-निसेणि सठिया पुर-नरिंद-जोहेहिं ।
 कुंतगाल च्छिञ्जता पडति परिहासु अरि-पुरिसा ॥ १६० ॥
 अट्टालय-जतागय-पत्थर-नियरेण वडइला-नियरो ।
 उमच्छिञ्जइ कत्तल-विह्वारिय-भड-हत्थ-धरिओवि ॥ १६१ ॥
 पक्खह-तमग-सठिय धाणुक्क-विमुक्क-बाण-निम्भिन्ना ।
 कलयल-चैडुल नियत्ता कसियाइत्ता विवैञ्जति ॥ १६२ ॥
 पायाल-मूल-परिसक्किराण खुंरु-दुक्खियाण जोहेहिं ।
 सीसाइं दल-सयाइ कीरंति सयाग्घ-पैयेरेहिं ॥ १६३ ॥
 पायारमपत्ताओ पट्टउडीओवि तिल्ल सित्तेहिं ।
 उञ्जाति ससकैल-जलिय-खुव-गुरु-कट्ठ-निवहेहिं ॥ १६४ ॥
 कविसीसंतर-सठिय-पक्कल-धाणुक्क-बाण संछन्नं ।
 जाय सिरि-धरिया-रण-निष्फंदैमराइणो सिन्न ॥ १६५ ॥
 ताव य रोस-वसुद्धिय अणेय-सामंत-सुहड-निवहेण ।
 आसासिय निय-सिन्न डुक्किञ्जइ साल-समुहयं ॥ १६६ ॥

१ मालवानीकम् = मालवराजसैन्यमित्यर्थः । २ कवितम् । ३ अ सेने ।
 ४ अ दुक्खत्तु । ५ पट्टउटी । ६ मज्जु, (H P IV 101) अन्तर्भूतगिण्यर्थत्वेन
 मन्ना करोत्वित्यर्थः । ७ सूयरिया = यन्त्रपीडनम् (H D VIII 41) । ८ क्षिपत्
 (H P IV 143) । ९ पउरे = प्रचुगन् । १० मुसुमूरिऊण = मङ्कत्वा (H P.
 IV 106) । ११ चुडुली = वल्का (H. D III 15) । १२ तमङ्ग. = मत्तवारणम् ।
 १३ निमिये = न्यस्तम् (N P 75) । १४ उमच्छिञ्जइ = वच्छेद्यते = विप्रतार्थते
 (H P IV. 93) । १५ धाणुक्क = धनु प्रहरण इत्य सः । १६ अ चडयलनि^० ।
 १७ विपयने = म्रियन्ते । १८ अ खुरडालियाण, खुरु = प्रहरणविशेषः । १९ प्रकटः
 समूहः । २० अल्लजडितरुपगुरुकाष्ठानिवहसहितैः । २१ अरातिः = शत्रुः ।

उन्मड-पसंडि-मडिय-पयंड-कोदंड-कड-निग्भिन्नो ।
 पायारो कय-पुर-रक्खणोव्व रोमंचमुव्वहइ ॥ १६७ ॥
 तो पूरिऊण परिहाओ सत्तु-जोहेहिं दीह-वंसेहिं ।
 पञ्जालिय पेरंतं पैलीवियं सयलमावरणं ॥ १६८ ॥
 लगगत-जंत-पत्थर-पडंत-पायार-सिहर-परित्तु दठ्ठ ।
 रहस-वसुट्ठिय-हँलबोल-मुट्ठुरियं होइ सत्तु-बळं ॥ १६९ ॥
 अह पडिया कोट्टालयावि गुरु-पिड्डुल-पत्थर-सुबद्धा ।
 जंतेहिं सुरंगाहि य कसियाहि य विद्विज्जंता ॥ १७० ॥
 इय परिवलेण सहसा पैराइए पिच्छिऊण पुर-सुहडे ।
 रोस-वस-दँट्ट-उट्टो उग्गीरिय मंडँलग्गो हं ॥ १७१ ॥
 पत्तो गइंद-परिसठियस्स सत्तुंजयस्स आसन्ने ।
 मणिओ य इमो रे ! रे ! दिट्ठो तं अज्ज कालेण ॥ १७२ ॥
 जो मह दइया-जणयस्स परिभवं कुणसि अकय-वेरस्स ।
 अहवा विणास-समए होइ फल वंस-विडवस्स ॥ १७३ ॥
 पुरिसो भवसु इयाणिं जइ सच्चं सुहड-वायमुव्वहसि ।
 धित्तुण तयं केसेसु ज्ञत्ति अह मत्थय छिंनं ॥ १७४ ॥
 अह छंय-सीसं दट्ठूण सामिय परिवळ ससंभंतं ।
 वळिऊण वाण-नियरेण घाइड मं समाढत्तं ॥ १७५ ॥
 अह तं सुत्तिक्ख-सर-नियर-धोरंणिं वंचिडं पयत्तेण ।
 पत्तो ससोय-नरवाहणस्स आत्थाण-भूमीए ॥ १७६ ॥
 सत्तुंजयस्स सीसं पुरओ मोत्तूण कय-पणामेण ।
 धणदेव ! पुव्व-वुत्तो^१ वुत्ततो साहिओ तस्स ॥ १७७ ॥
 ता अच्च निरुव्विग्गो अहर्यं पुण जामि रयणदीवाओ ।
 आणेत्तु तुम्ह घूरं जेण समप्पेमि सिग्घंति ॥ १७८ ॥
 इय भणित्तुणुप्पइओ दइया-मुह-दसणुस्सुओ जाव ।
 पत्तो इमं पएसं ताव य सहसा मए दिट्ठो ॥ १७९ ॥
 ताल-तरु-दीह-जंघो मसि-मूमा-महिस-कालग-सरीरो ।
 अँसिलिट्ठ-ळव-बाहू निग्गय-दसणो पळंबोदठ्ठो ॥ १८० ॥

१ पसंडि = कनकम् (H. D. VI. 10) । २ कडं = काण्डम् । ३ प्रदीपितम् =
 उज्ज्वलितम् । ४ कलकलः (H. D. VIII. 64) । ५ पराजितान् । ६ दड-उट्टो = ददौष्टः ।
 ७ मण्डकाग्रम् = सङ्गः । ८ B युग्मम् । ९ छन्नधीर्षम् । १० तिक्ख = तीक्ष्णम् ।
 ११ धोरणिः = समूहः । १२ आस्थानम् = समा । १३ इत्तो = उक्त्तः (H. D.
 17 421) । १४ अघिलिट्ठो = अश्लिष्टः ।

खेज्जोय-दित्त-चक्खु निल्लालिय-जमल-जुयल-जीहालो ।
 भैइवीण-चिचिद-नासो वेयालो ताव-संजणओ ॥ १८१ ॥
 अण्णोढतो बहुतो अभिगज्जंतो तहदट्टहासेहिं ।
 पॅलय-घण-नीसणेहिं कुणमाणो नहयल मुहल ॥ १८२ ॥
 रे! रे! तइया ज दिन्नमासि दइयावहारओ दुक्खं ।
 वइरस्स तस्स अतं करेमि, दिट्ठो कहिं जासि ? ॥ १८३ ॥
 रे वइरिय ! बालत्ते जीवंतो ताव कहव छुट्ठो सि ? ।
 इण्हि नो पुण छुट्ठसि छूट्ठो भीमम्मि जळहिम्मि ॥ १८४ ॥
 इय भणिरुणं सहसा पत्तो अइंसणं स वेयालो ।
 अहमवि गयणाहिंतो घसत्ति पडिओ जळनिहिम्मि ॥ १८५ ॥
 पुणरुत्त-जविज्जती जाव न सा वहइ नहगमा विज्जा ।
 ताहे नाय नूण हरियाओ मज्झ विज्जाओ ॥ १८६ ॥
 कोवे इ एस पयंढो वइरी असुरोत्ति चित्तयतेण ।
 धणदेव ! ताव बाहाहिं जळनिहिं तरिउमारद्धो ॥ १८७ ॥
 एव नरिंद ! साहिय जाव य सो मज्झ नियय-वुत्तंत ।
 निज्जामण ताव य समयं एवं समुल्लवियं ॥ १८८ ॥
 ओ ओ नाविय-पुरिसा ! सक्कन्धारा समुज्जया होह ।
 दीसइ कयंत-वयणव भीममुष्पाइय जेण ॥ १८९ ॥
 सुप्प-प्पमाणमुन्मूयमन्म-वइलयमुअह नह-मग्गे ।
 खल-सगयव ज कुणइ सखय झत्ति वद्धंत ॥ १९० ॥
 एरिस-ठाणे जाय एय उप्पाइय महा-घोरं ।
 अइरा समढ-नाविय-नावाइ-विणासणं कुणइ ॥ १९१ ॥
 एय निसम्म वयण कूवय-खंमग्ग-संठिय-नरस्स ।
 पवहण-पुरिस-समूहो-संखुँद्धो विगय-जीयँसो ॥ १९२ ॥

रओ ।

मुच्चइ नंगर निवहो कूवय खओ तिरिच्छओ विहिओ ।
 नावावि सिय-वडेण घणेण पच्छाइया सन्वा ॥ १९३ ॥
 एत्थतरम्मि पच्छाइयं नह कसिण-मेह-निवहेण ।
 सखोहिय-सलिलनिही पवाइओ मारुओ चढो ॥ १९४ ॥

१ यद्यंतदीप्तचक्षु । २ अतिपीनचिपेटनास । ३ आस्फोटयन् । ४ प्रलय-
 घननिस्त्रने । ५ ष चनस्रमि. कलापकम् । ६ क्षिप्त । ७ उग्रह = पश्यत (M. D.
 1 98) । ८ ष सुगमम् । ९ औत्पातिकम् । १० अचिरात् । ११ सङ्घुब्ध । १२
 बीयासा = जीवितासा । १३ तिरिच्छओ = तिर्यङ् ।

जम-जीहव्व चमकइ ताडि-च्छडा-संततं समंतेण ।
 धाराहरावि गज्जति भीसणं मच्चु-सुहडव्व ॥ १९५ ॥
 खर-पवणुद्धुय-सायर-तरंग-वेगेहिं हीरण नावा ।
 गुरु-कल्लोल-वसुडिय-नंगर-नियरेण धरियावि ॥ १९६ ॥
 अणवरय-तरगेहिं सैप्पय-निवयं कुणंतिया वहइ ।
 तंदूसयस्स लील कौट्टिम-कर-हम्ममाणस्म ॥ १९७ ॥
 ताव य खणतराओ खर-मारुय-खचणेण जज्जरिया ।
 कर-कर-करस्स तुट्ठंति नंगरा वीइ-वेगेहिं ॥ १९८ ॥
 पवर-तुरंगम-तरुणिव्व ताहिं उम्मुक-बंधणा नावा ।
 वीई-नोलिज्जतां पहाविया गरुय-वेगेण ॥ १९९ ॥
 कथइ सुसिद्ध-विज्जा खयरिव्व नहगणेण उप्पयइ ।
 विज्जा-विगमे कथइ निवडइ खयरिव्व गयणाओ ॥ २०० ॥
 ढंडाहया भुयंगिव्व जाइ कथइ तरग-रंगंता ।
 मह-जण-सदुत्तथव्व धावए कथइ अईव ॥ २०१ ॥
 कथइ ज्ञाणोवगया ज्ञायइ सा जोगिणिव्व निक्कया ।
 कथइ कंतार-गया थेरी^१ इव मदयं वयइ ॥ २०२ ॥
 कथइ गुरु-जण-दिट्ठा वराह-कुल-बालियव्व लज्जाए ।
 घुम्मइ वेविर-देहा सा नावा जलहि-मञ्जम्मि ॥ २०३ ॥
 कल्लोल-जल-पल्लविय-फल्य-गलंतोरु-बिंदु-अंसूहिं ।
 रुयइव्व समस्सिय-जणोह-परिरक्खणाऽसत्ता ॥ २०४ ॥
 विहडिय-बंधण-फलहोह-मुक्क-गुरु-सइ-विप्पलावेहिं ।
 आसन्न-भग-भीयव्व विलवई सरण-परिहीणा ॥ २०५ ॥
 उम्मत्तियव्व तत्तो इओ तओ सायरम्मि भममाणा ।
 अणवरयं विदंलंता जल-गरयंमामय-सरावुव्व ॥ २०६ ॥
 उव्वुन्न-कन्नधारा आउल-विलवंत-कोलिय-कुलोहा ।
 उत्तथ-वणिय-सत्था उद्धय-कदंत-कम्मयरा ॥ २०७ ॥
 कळोइतर-गोविय-सुवन्न-खडम्मि जण-समूहम्मि ।
 निय-तणु-संदाभिय-फल्य-खड-दक्खम्मि वणि-नियरे ॥ २०८ ॥
 निय-कुल-देवय-नियरं ओवा^२यते समत्थ-ल्लोयम्मि ।

१ धाराधरः = मेघः । २ उत्पातनिपातम् । ३ कुर्वती । ४ ऽ कौट्टिम । ५
 नोलिबंता = नोद्यमाना = प्रेर्यमाणा । ६ प्रधाविता । ७ स्थविरा = वृद्धा । ८ पला-
 विय = झावितम् । ९ समस्सियओ = समाधितः । १० विदंलंता = प्रुत्यन्ती ।
 ११ भाम = अपकम् । १२ कम्मकरः = दासः । १३ उपयाचसनि ।

नाविय-जणे य भंडं पविक्खरते समुदम्मि ॥ २०९ ॥
 जल-च्छाद्य-पेरंत एकं आसाइऊण गिरि-गडयं ।
 विदलंत-फल्य-नियरा फुट्टा सहसत्ति सा नावा ॥ २१० ॥^१
 अहमवि तत्तो नर-वर ! आसाइय-फलहयम्मि संलगो ।
 अंतैणिवेद्धि-नोलिज्जमाण लहु-मच्छ-विच्छुरिओ ॥ २११ ॥
 कत्थइ असख-संखोह-खोहिओ जलनिहिम्मि बुद्धतो ।
 कत्थइ गौह-गसिज्जंत-गोहिया-मुह-विणिम्मुक्को ॥ २१२ ॥
 कत्थइ नैक्कुक्कत्तिय-सिप्पि-पुट्टाप्फडिय-मोत्तियाइओ ।
 कत्थइ तरंग-वेविर-विदूदुम-गहणेण रुज्जतो ॥ २१३ ॥
 अवरावर-गुरु-लहरी-तरग-वेगेहिं हीरमाणो हं ।
 दिण-पचगेण नर-नाह ! पाविओ नीर-पेरंतं ॥ २१४ ॥^२
 रवि-कर-संपाय-पणट्ट-पउर-ज्जुओ तओ समुत्तरिउं ।
 काउं सुपक्क-कयली-फलाइणा पौण-वित्तिमहं ॥ २१५ ॥
 परिसुसिय-नालिपरुमाएण तिच्छेण काउमभंगं ।
 ण्हाऊण सरो-तीरे च्चदण-तरु-पल्लुव-रसेण ॥ २१६ ॥
 कप्पूर-मीसिएणं काऊण विलेवणं पयत्तेण ।
 जाइफलेला-सहियं समाणिय पवर-तबोळं ॥ २१७ ॥
 वर-रयण-सिला-वहे उवविट्ठो च्चित्तिउं पयत्तो ह ।
 अब्बो ! कह णु अक्कंठे जाओ धण-परियण-विणासो ? ॥ २१८ ॥^३
 कह सो महाणुभावो होही भग्गम्मि जाणवत्तम्मि ? ।
 आसाइय-फलोओ जइ समुत्तरेजा भवे लैट्टं ॥ २१९ ॥
 एमाइ च्चित्तयत्तो कइवि इ दिवसाणि जाव अच्छामि ।
 ता अन्न-दिणे केणवि उल्लुवियं वयणमेयति ॥ २२० ॥
 ओ धणदेव ! महायस ! उव्विगो कीस अच्छसे एवं ? ।
 तत्तो तत्तोइत्तं जाव पळोएमि सभंतो ॥ २२१ ॥
 ताव य दिट्ठो भासुर-सररीरवारी पहट्ट-मुह-कमळो ।
 परिहिय सैखिखिणी-पंच-वन्न-वर-वत्थ-सोहिल्लो ॥ २२२ ॥
 उत्तस-ट्टिय-भासुर-सम्प फणागार-चिंच-चिंचइओ ।

१ आसाद्य = प्राण्य । २ अ पवमि = कुलकम् । ३ प्राहाः = जलवारिजन्तुविशेषाः ।
 ४ मकाः = जलचरजैवविशेषाः, तदुत्कर्तितेषु किपुटोद्ग्रष्टमौक्तिकाकीर्णः । ५ अ चत-
 सभिः कलापकम् । ६ जडा = धीतम् । ७ प्राणवृत्तिम् । ८ अ चतसृभिः कलापकम् ।
 ९ मवेत । १० सुन्दरम् (M. P. 3) । ११ चिक्किणी = किक्किणी = चण्डिका ।
 १२ चिचइओ = मण्डितः (M. P. IV 115) ।

अइ-पिच्छणिज्ज-रूवो कोवि हु देवो महाभागो ॥ २२३ ॥^१
 अह कय-अञ्मुट्ठाणो अवगूढो तेण सायरं अहयं ।
 भणिओ य, ममं परिजाणसीह किंवा न तं मह ! ॥ २२४ ॥
 तत्तो य मए भाणियं अज्जवि सम्मं न याणिमो देव ! ।
 ता साहिज्जउ अन्हं को सि तुमं कथ दिट्ठो वा ! ॥ २२५ ॥
 भणिय देवेण तओ आसि तए हत्थिणाउरे नयेरे ।
 दिट्ठो मणोरमुज्जाण-संठिओ देवसम्मोत्ति ॥ २२६ ॥
 लक्खं दाऊण तथा जोगिय-हत्थाओ सुप्पइट्ठ-सुओ ।
 जयसेणो नामेणं विमोइओ जस्स वयणेण ॥ २२७ ॥
 जो य तथा अढवीए सत्थ-विलोवम्मि सुप्पइट्ठस्स ।
 पल्लीवइणो पासे बाल-ग्गाहो तए दिट्ठो ॥ २२८ ॥
 तह य कुसग्गपुराओ नियत्तमाणेण दड्ढ-पल्लीए ।
 सीहगुहाए बाहिं करक-मज्झ-ट्ठिओ दिट्ठो ॥ २२९ ॥
 पलिच्छिन्न-चलण-जुयलो गुरु-पहरण-वाय-जज्जरिय-देहो ।
 गाढ तिसांभिभूओ जो तइया कंठ-गय-पाणो ॥ २३० ॥
 पर-हिय-रण तुमए अरहं देवो सुसाहुणो गुरुणो ।
 इय अच्चंतं दाउं सम्मत्तं नियम-संजुत्तं ॥ २३१ ॥
 तत्तो य नमोक्कारो दिज्जो संसार-सागरुत्तारो ।
 जस्सासि तए तइया सो हं भो ! देवसम्म-जिओ ॥ २३२ ॥^२
 नवकार-पभावाओ वेळंघर-नाग-राय-मज्झम्मि ।
 जाओ सिवओ नामं सामाणिय-पणय-पय-कमलो ॥ २३३ ॥
 तत्तो य मए भाणियं एवं एयंति किंतु पुच्छामि ।
 ठाणम्मि कम्मि अच्छह तुम्हे साहेह मह एयं ? ॥ २३४ ॥
 अह सुर-वरेण भाणियं निसुणसु मेरुस्स दक्खिण-दिसाए ।
 बाँयालीस-सहस्साहिं जोयणाणं अण्णाइं ॥ २३५ ॥
 लवण-समुदं ओगाहिऊण अत्थित्थ पब्बओ रम्मो ।
 सत्तरसस(य !)एगवीसे उड्ढं उच्चत्तणं जस्स ॥ २३६ ॥
 अद्धइ-जोयणाइं समंतओ नियय-कंति-पसरेण ।
 लवणोहिस्स सल्लिं पयासईं अंक-रयणमओ ॥ २३७ ॥
 नामंण दउमासो तस्स य सिहरम्मि अत्थि वर-भवणं ।

१ तिष्ठभिः कुलकम् । २ तृदन्निभूतः = पिपासाक्रान्तः । ३ जिओ = जीवः ।
 ४ ३ सप्तभिः कुलकम् । ५ बायालीसा = द्वित्रित्वारिंशत् । ६ अनूतानि । ७ अह-
 स्मितरत्नमय इत्यर्थः ।

ब्रवद्वि-जोयणुच्चं रम्म वर-रयण-चिचइय ॥ २३८ ॥
 तत्थ य वसामि अहयं सामाणिय-दस-सहस्स परियरिओ ।
 पळिओवम-द्विईओ सिवओ वेळधराहिर्वई ॥ २३९ ॥ ॥^३
 छवण-समुद्दे अन्नावि अत्थि सिवया ओ रायहाणी मे ।
 जोयण-सहस्स-बारस-वित्थिन्ना सा समंतेण ॥ २४० ॥
 सिवयाइ तीइ बहुसो अच्छामि अह अणेय-देवीहिं ।
 परियरिओ दिव्व-सुह भुजतो तह दउ-भासे ॥ २४१ ॥
 ता भइ ! तुह पसायाओ एरिसी पाविया मए रिद्धी ।
 कळ्ळम्मि दउ-भासम्मि आगओ पव्वए अहयं ॥ २४२ ॥
 ओहि-न्नाणेण तुम पत्तं दट्ठूण रयणदीवम्मि ।
 आयाओ तुह-दसण-कंखी, भण जं मए किच्चं ? ॥ २४३ ॥
 अब्बो ! जिणिंद-धम्मस्स एरिसं एत्तियस्सवि फलति ।
 ता कीस न गेण्हामो जिण-दिक्ख इय विचिंतितो ॥ २४४ ॥
 भणिओ पुणोवि देवेण होइ देवाण दंसणममोहं ।
 तो भव पैउणो जेणाहमज्ज बहु-रयण-सज्जुत्त ॥ २४५ ॥
 दिव्व-विमाणारूढं नेमि तुम हत्थिणाउरे नयरे ।
 तत्थ य गयस्स हिय-इच्छियंपि होही महा-भाग ! ॥ २४६ ॥^५
 एवति मए भणिए दिव्व-विमाण विउंभिय सहसा ।
 भूरि-रयणोह-सहिओ च्छाविओ तम्मि तेणाह ॥ २४७ ॥
 रयण-निवहं तद्दीवत्थ अणेय-पयारयं
 नर-वर ! वरं वेत्तुं मज्झं समप्पिय सायर ।
 सिवग-पहुणा सम्मं दिव्वे विमाण-वरे ठिओ
 गयपुर-पुर तेणाणीओ खणेण तओ अहं ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ गयपुर-पच्चागमोत्ति नामेण ।
 सुरसुंदरी-कहाए तेरसमो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥
 ॥ त्रयोदशः परिच्छेदः समाप्तः ॥

१ नावड्डी = द्वाषष्टिः । २ (N. P २३२) । ३ B पञ्चभिः कुलकम् । ४ B
 चिंतितो । ५ प्रगुण = सञ्चित । ६ B तिस्रभिः कुलकम् । ७ विकुर्वितम् = विह-
 तम् । ८ १४६ NOTE P. २१९ । ९ गजपुरपुरं = 'हास्तिनापुरनगरम् ।

एवं च जाव साहइ धणदेवो नर-वइस्स वुत्तं ।
 एत्थंतरम्मि सुरसुदरीवि गुरु-सोय-संतत्ता ॥ १ ॥
 हा । मह इमस्स दुक्खागरस्स हिययस्स वज्ज-घडियस्स ।
 अस्सोयव्वं सोच्चावि फुट्टए ज न सेइ खंडं ॥ २ ॥
 किं धरिएहिं इण्ह इमेहिं पाणेहिं दुक्ख-निल्लएहिं ।
 मण-वल्लहस्स जायम्मि मंगुले जाण-भंगम्मि ॥ ३ ॥
 सइ दसणेवि नेहस्स पगरिसो दंसिओ तए नाह !
 सत्तुंजएण रुद्धो विमोइओ जण ताओत्ति ॥ ४ ॥
 अवहरिया जेणाहं सुरेण तेणेव छिन्न-वर-विज्जो ।
 कह होहिसि नाह ! तुमं जाण-विवत्तीए जळहिम्मि ? ॥ ५ ॥
 हा ! कह ससंक-कर-निम्मल मुहं नाह ! तुह पळोइस्सं ।
 एवविहम्मि विहिए विहिणा हय-भागधेया हं ? ॥ ६ ॥
 चल-नेहाओ महिलाओ ह्योति सच्चो जण-प्पवाओऽय ।
 जं एरिसेवि निसुए अज्जवि जीवामि पावा ह ॥ ७ ॥
 एमाइ विच्चित्तेती सोगावेगाओ विगय-चेयन्ता ।
 पास-ट्टिय-देवीए पडिया मुच्छए उच्छगे ॥ ८ ॥
 कमलावईवि देवी संभाविय-सुय-विओंग-सोगत्ता ।
 बाह-जलाविल-नयणा विल्लविउमेवं समाढत्ता ॥ ९ ॥
 हा ! पुत्तय ! अडवीए तइया मह जाय-मित्तओ हरिओ ।
 इण्हंपि अकय-दंसण ! कथ गओ मह अउत्ताए ? ॥ १० ॥
 धन्ना एसा जीए ताव य तुह पुत्त ! पुलइयं वयणं ।
 हा ! हा ! अहं अहन्ना जाए जाओवि न डु दिट्ठो ॥ ११ ॥
 जं तइया कुल-वइणा आइहं, होज्ज किं नु त अलियं ।
 संपत्त-जोव्वणो सो मिलिही किल हत्थिणपुरम्मि ? ॥ १२ ॥
 रायावि अमरकेऊ कर-यल-पह्हत्थ-वयण-विच्छाओ ।
 सुय-सोय-विहुरियंगो बाह-जळं मोत्तुमारद्धो ॥ १३ ॥
 धणदेवेणं एत्थंतरम्मि सुरसुदरिं पवीयती ।
 पुट्ठा विलासिणी हसिया उ संजाय-संकेण ॥ १४ ॥
 मुच्छा-निमीलियच्छी का एसा कन्नगा अउव्वत्ति ।
 उज्जाण-निवडणाहं तीइवि से साहियं सव्वं ॥ १५ ॥
 संभरिय-सुमइ-वयणो धणदेवो ताहि एवमुल्लवइ ।

१ अतखण्डम् । २ निलयं = स्थानम् । ३ मंगुल = अनिष्टम् (N. P. 206) ।

४ अपुन्यायाः । ५ अघन्या । ६ पह्हत्थो = पर्यस्तः (H. D. VI. 14) ।

क्रीस विसन्नो नर-वर ! विल्वसि किंवा तुमं देवि ! ॥ १९ ॥

किं तं विसुमरिय मे' नेमित्तिय-सुमइणा जमाइदठ ।

कुसुमायर-उज्जाणे जइया किर कन्नगा पडिही ॥ १७ ॥

तत्तो सिग्घ होही समागमो तुम्ह नियय-पुत्तेण ।

ता मा तूरह सपइ मिलिही सो नत्थि संदेहो ॥ १८ ॥^३

जं सो जहत्यवाई सुमई उवलद्ध-पच्चओ बहुसो ।

ता मा कुणह विसायं जाएवि हु जाण-मगम्मि ॥ १९ ॥

एव च समासासइ धणदेवो जाव निउण-वयणेहिं ।

एत्थंतरम्मि सहसा दुदुहि-सद्दां समुच्छलियो ॥ २० ॥

गयणाओ ओयरंता देवा दीसंति नयर-बाहिम्मि ।

सुम्मइ जय जय-सदो सुर-कामिणि-गीय-संवलियो ॥ २१ ॥

किं किं इमंति जपति जाव अत्थाण-सठिया लोया ।

ताव य समतभदो समागतो हरिस-पडिहँत्थो ॥ २२ ॥

भणइ य कय-प्पणामो पुरस्स पुण्वुत्तरे दिसा-भाए ।

कुसुमायर-उज्जाणे जइ-जण-जोग्गामि भूमीए ॥ २३ ॥

समण-गण-संपरिवुडो समत्थ-सत्थत्थ-वित्थर-विहिन्नु ।

पर-वाइ-वौर वारण-निवारणे केसरि-सरिच्छे ॥ २४ ॥

विबिह-तवो-विहि-निरओ विसुद्ध-चारित्त-सजमुज्जुत्तो ।

पर-हिय-करणेक्क-रओ सूरौ सुपइदठ-नामोत्ति ॥ २५ ॥

अज्जेव समोसरियो तस्स य निदइद-घाइ-कम्मस्स ।

सपइ अप्पडिवाई उप्पन्नं केवल नाण ॥ २६ ॥^४

केवलि-महिमा-करणत्थमित्थ तियसा समागया देव । ।

त सोऊण नरिंदो साणदो वदिउ चलिओ ॥ २७ ॥

देवि ! तुमंपि हु पउणा सहिया सुरसुंदरीए होहित्ति ।

वंदिता भगवंतं पुच्छ तुम पुत्त-वुत्त ॥ २८ ॥

णँहाय-विलित्तो राया महया भडचढयरेण सजुत्तो ।

पवर-गइंदारूढो पत्तो कुसुमायरुज्जाण ॥ २९ ॥

सयल-परिवारं-सहिओ काउं ति पयन्निखण मुणि-वरस्स ।

पय-जुयलं पणमित्ता उवविदठो उचिय-दंसम्मि ॥ ३० ॥

अहं कय-केवलि-महिमो सदेव-मणुयासुराइ-परिसाए ।

१ अं = भवताम् । २ तूरह = त्वरन्वम् । ३ B युजमम् । ४ SEE NOTE P.

२३६ । ५ वारः = समूहः । ६ B चतस्रभिः कलापकम् । ७ ज्ञातविलित्तः ।

गभीर-भारईए सूरी वज्जरिउमारद्धो ॥ ३१ ॥

नारय-तिरिय-नरामर-गईसु सचेहिं दुक्ख-तविएहिं ।

कहकहवि माणुसत्तं पाविज्जइ एत्थ ससारं ॥ ३२ ॥

लद्धूणवि तं दुलहं मिच्छत्ताईहिं मोहिया बहवे ।

न कुणंति परत्थ-हियं विसयामिस-लोलुया जीवा ॥ ३३ ॥

जिण-वयण-सुइ-विहीणा कज्जाकज्जाइ नेव जाणंति ।

भैक्खेयाभक्खेय पेयापेय न लक्खेति ॥ ३४ ॥

गम्मागम्म-विभार्ग गिद्धा न गणंति विगय-मज्जाया ।

धम्मिय-हिय-लोएणं वारिज्जंता इय भणंति ॥ ३५ ॥

मूढा तुम्हे धुत्तेहिं वंचिया, नत्थि कोवि ज जीवो ।

जो पर-लोयं गच्छइ सुह-दुह-मोत्ता अमुत्तो वा ॥ ३६ ॥

तस्साभावे पावं हिंसाइ-कयं हविज्ज कस्सेह ! ।

ता पंच-भूय-समुदय-मित्तं नन्नं जए किंचि ॥ ३७ ॥

एवंविह-परिणामा निग्घण-हियया कुणंति जिय-घायं ।

अलियं वयति, गिण्हतदत्तय, जतिं पर-दारं ॥ ३८ ॥

भूरि-परिग्गह-निरया राग-दोसेहिं मोहिय-मईया ।

निसि-भोयण-मसासी गिद्धा महु-मज्ज-पाणम्मि ॥ ३९ ॥

कोह-मय-माय-लोभेहिं विदुदुया सफिलिट्ठ-परिणामा ।

अविरय-मिच्छ-दिट्ठी किलिट्ठ-कम्मं समज्जति ॥ ४० ॥

तन्वसगा पुण कालं काउं निवडंति घोर-नरएसु ।

निच्च घणंधयारेसु तिन्व-सीउण्ह-कलिएसु ॥ ४१ ॥

तत्थ य ते उववन्ना परमाहम्मिय-सुरेहिं विरैसता ।

छिज्जति निसिर्य-करवत्त-दिच्च-परसूहिं सयद्धत्तं ॥ ४२ ॥

गुरु-तिक्ख-कटयाइन्न-सिबली-निविड साह-मज्जम्मि ।

आरोविकुण बहुसो आकडिडज्जंति रज्जूहिं ॥ ४३ ॥

कढकढकढेंत-कुभीसु तेहिं पच्चंति निदय-मणेहिं ।

पौइज्जति जलतं तवं तिसियत्ति जंपंता ॥ ४४ ॥

स-सरीर-समुक्कत्तिय-भंसं छुंहियाण अग्गि-संकासं ।

१ परत्र = परलोकोविवयं हितम् । २ भक्ष्याभक्ष्यम् । ३ अमूर्तः । ४ अ-
 वेष्टं गृह्णति + अदत्तम् । ५ यान्ति = सेवन्ते, पर-दारं = अन्यकलत्रम् । ६ अ-
 ० हिं भिद्दुं (अमिद्दुं) । ७ कण्ठ कन्दन्तः । ८ निश्चित = तीक्ष्णम् । ९ कल-
 कृत्व (अ P. II 158) । १० सिबली = शास्त्रमलीबुद्धः । ११ तैः = परमाभा-
 मिदैः । १२ पाठ्यन्ते । १३ ताम्रम् । १४ क्षुभितानाम् ।

कालं लुब्धं वयणे नेरइयाण अनाहाण ॥ ४५ ॥
 पूइ-धस-रुहिर-पुन्नं वेयरणिं निर्म्मय विरुंविचा ।
 वोळिज्जति रसता हा ! हा ! मायत्ति जपता ॥ ४६ ॥
 छायात्थी संपत्ता असिपत्त-वणम्मि निसिय-पत्तेहिं ।
 छिज्जति विलवमाणा असि-तोमर-कुंत-रूवेहिं ॥ ४७ ॥
 तत्थ कय-च्छिज्जंता रक्खह सरणागयत्ति जपता ।
 सुंमराविय-पुब्ब-भवा गाढयर तेहिं हम्मति ॥ ४८ ॥

किं बहुणा ।

अच्छि-निमीलिय-मित्त नत्थि सुहं दुक्खमेव सत्तेत्त ।
 नरए नेरइयाण अहोनिंसि पच्चमाणाणं ॥ ४९ ॥
 एव पमूय-कालं अणुहविंसं दारुणाइ दुक्खाइं ।
 कहविं डु उब्वाट्ठिता जायति तिरिक्ख-जोणीसु ॥ ५० ॥
 तत्थविं लुहा-पिवासुण्ह-सीय-वह-बंध-रोय-वियणाहिं ।
 भारारोवण-नत्थण-दमणंकुस-तोत्तयाइहिं ॥ ५१ ॥
 भवरोप्पर-भक्खण-ताडणाइ-दुक्खाइं विविह रूवाइं ।
 पच्चणुभवन्ति बहुसो पुणो पुणो विविह-जोणीसु ॥ ५२ ॥
 तत्तो लहति जइ कहविं दुल्लह माणुसत्तणं जीवा ।
 तत्थविं जायइ दुक्ख सारीर माणस विविहं ॥ ५३ ॥
 दारिइ-गरुय-मोगगर-निवाय-दुहिया करेति अत्तेसिं ।
 नीयाणविं आणत्तिं कदन्न-लव-पावणिच्छाए ॥ ५४ ॥
 न गणित्ति राइ-दियहं वच्चत्ति सुदूर-विसम-देसंपि ।
 पविसन्ति विसम-विषर लंघत्ति य जलनिहिं दीणा ॥ ५५ ॥
 धण-पावण-बंधाए दुक्ख न गणित्ति लोह-गह-गहिया ।
 दिप्पंत-कुंत-पठरे पविसत्ति य भीम-सगामे ॥ ५६ ॥
 इट्ठ-जण-वियोगाओ अणिट्ठ-संपावणे य ज दुक्ख ।
 विविहावयाहिं य तथा को पुण तं वन्निंसं तरइ ? ॥ ५७ ॥
 बहुविह-रोगायंकेहिं पीडिया निब्बुइ न पावित्ति ।
 धिप्पन्ति जराइ तओ भरेत्ति तत्तो सुनिव्विन्ना ॥ ५८ ॥
 जइ कइविं डु देवत्त पावित्ति तहिंपि जायए दुक्ख ।

१ निम्नगा = नदी । २ विकुम्भं = विकृत्य । ३ गम्यन्ते (N P 54)

४ सुमराविय = स्मारितम् (H. P IV 74) । ५ संतप्तं = संतप्तम् = निरन्तरम्

६ अवरोप्परं = परस्परम् (N. P. 71) । ७ नीचानाम् । ८ रात्रिदिवसम् ६

रायदि° ।

ईसा-विसाय-भय-सोय-लोह-संतत-चित्ताण ॥ ९९ ॥
 पर-रिद्धिं पेच्छंता मिच्छा विव सामिएण आणत्ता ।
 जायति चैवण-समए देवावि हु दुक्खिया धणियं ॥ १० ॥
 चुलसीइ-जोणि-लक्खेक्क-संकुले इह भवे भमतेहिं ।
 तं नत्थि किपि ठाणं अणंतखुत्तो न ज एतं ॥ ११ ॥
 सब्बत्थवि दुक्खत्ता जायति जिणिंद-धम्म-परिहीणा ।
 ता भो देवाणुपिया ! करह जिण-देसियं धम्म ॥ १२ ॥
 सो दु-विगप्पो भणियो जइ-धम्मो तह गिहत्थ-धम्मो य ।
 दुविहस्सवि विनेयं सम्मत्तं गुण-गणावासं ॥ १३ ॥
 तंतत्थ-सदहाणं सुहाय-परिणाम-रुत्तयं त तु ।
 जीवाइणो पयत्था तत्तं पुण होइ विनेयं ॥ १४ ॥
 जीवा-ऽजीवा पुन्नं पावासव-संवरं य निज्जरणा ।
 वंधो मुक्खो य तहा तत्ताणि इमाणि नव होंति ॥ १५ ॥
 सुहुमा बायर बेइंदिया य तेइंदिया य चउरिंदी ।
 सन्नी अस्सन्नी खल्लु चोइस पज्जत्त-ऽपज्जत्ता ॥ १६ ॥
 धम्मा-ऽधम्मा-ऽऽगासा तिय-तिय-मेया य तहेव कालो य ।
 खधा देस-पएसा परमाणू अजीव चोइसहा ॥ १७ ॥
 साय उच्च-गोय संत्ततीसं च नौम-पगईओ ।
 तिण्णि य आऊणि तहा बौयाळं पुन्न-पैगडीओ ॥ १८ ॥
 नौणं-तराय-दसग दंसंण नव मोह-पगइ-छत्तीसं ।
 नामस्स चउब्बीसं तिण्ह य एक्किक्क पावाट ॥ १९ ॥
 इदिय कसाय अब्बय किरिया पण चउर पण य पणवीसा ।
 जोगा तिन्नेव भवे बायाळं आसवो भणियो ॥ २० ॥
 समिई गुत्ती धम्मो अणुप्पेह-परीसहा चरित्तं च ।
 सँत्तावन्न मेया पण-तिय-मेयाइ संवरणे ॥ २१ ॥
 अणसण-मेयाइ तवो वःरसहा तेण निज्जरा भणियां ।
 कणगावलि-मेयाओ अहव तवोऽणेगहा होइ ॥ २२ ॥
 पयइ-ठिई-अणुभाग-पएस-मेया चउन्निहो वधो ।

१ संततं = सततम् । २ च्यवनं = मरणम् । ३ चुलसीइ = चतुरशीतिः ।
 ४ अणतखुत्तो = अनन्तवारम् । ५ दुःखार्ता । ६ द्विविकल्पः = द्विभेदः । ७ तत्त्वा-
 थप्रदानम् । ८ उच्चैर्गोत्रम् । ९ सप्तत्रिंशत् । १० नामकर्मप्रकृतय इत्यर्थः । ११
 द्विचत्वारिंशत् । १२ पगवी = प्रकृतिः । १३ ज्ञानावरणा-ऽन्तरायदशाकमित्यर्थः ।
 १४ दर्शनावरणमित्यर्थः । १५ अनुपेक्षा = भावना । १६ सप्तपञ्चाशत् ।

अद्विह-कम्म-विगमो मोक्खो पुण सासओ भणिओ ॥ ७३ ॥
 एएसिं सद्दहाणे अरिहं देवो सुसाहुणो गुरुणो ।
 इय पेड्वित्ति-निमित्तं सम्मत्तं होइ विन्नेय ॥ ७४ ॥
 सावब्ज-जोग-परिवज्जणं तु मण-वयण-काय-जोगेहिं ।
 एसो जईण धम्मो दुरैणुचरो मद-सत्ताण ॥ ७५ ॥
 कायन्वा जेण दया छण्हवि पुढवाइयाण जीवाण ।
 सब्बोवाहि-विसुद्ध भणियव्व सच्चय वयण ॥ ७६ ॥
 तैणमित्तपि अदिन्न न य वित्तव्वं असुद्ध-चित्तेण ।
 धारेयव्व च सया नव गुत्ति-सणाह-बेम-वय ॥ ७७ ॥
 धम्मोवगरण-वज्जो थेवोवि परिग्गहो न कायव्वो ।
 आहार-चउक्कपि हु रयणीए नेव भोत्तव्वं ॥ ७८ ॥
 समिईउ पच गुत्ताउ तिन्नि निच्चं च सेवियव्वाओ ।
 जेयव्वा तह उइया बावीस-परीसहा सम्म ॥ ७९ ॥
 कायव्वं सत्तीए वेयावच्च च सूरि-पमुहाण ।
 नर-तिरि-देवोह-कया उवसग्गा तह य सहियव्वा ॥ ८० ॥
 सदाइसु विसएसु राग-दोसा न चैव कायव्वा ।
 बायाल-दोस-सुद्धो भोत्तव्वो कारणे पिंडो ॥ ८१ ॥
 वेयण-वेयावच्चे ईरियैड्डाए य सज्जमड्डाए ।
 तह पाण-वत्तियाए छट्ट पुण धम्म-चित्ताए ॥ ८२ ॥
 कायव्वो सज्जाओ परिहरियव्वाओ सब्ब-विकहाओ ।
 उज्जमियव्व सयथ सन्निभतर-वाहिर-तवम्मि ॥ ८३ ॥
 मोत्तूण अट्ट-रुदे झाएयव्वाणि धम्म-सुक्काणि ।
 भावेयव्वो य अणिच्चयाइ-वर-भावणा-निवहो ॥ ८४ ॥
 अग्गसियव्वो विणओ पावा सँच्छंदया न कायव्वा ।
 निच्चपि अणुट्ठेओ दस-प्पयारोवि जइ-धम्मो ॥ ८५ ॥
 खंती मदव अज्जव मुत्तीं तव-सज्जमे य बोद्धव्वे ।
 सच्चं सोयं औकिचणं च 'बेम जइ-धम्मो ॥ ८६ ॥
 वसियव्वं मुणि-मज्जे नो कायव्वा कुसील-संसग्गा ।

१ पड्वित्ती = प्रतिपत्ति. = विद्वानम् । २ दुरजुचरः = दुरजुष्ठानः । ३ अ-
 नमेत्त । ४ ब्रह्मव्रतम् = ब्रह्मचर्यम् । ५ उदिताः सन्त इत्यर्थः । ६ ईर्या = कस्यापि
 वन्तोर्वाधा न स्याद तथा भूमि विलोक्य पादन्यासः । ७ अहरोदे; आतरौदे ।
 ८ स्वाच्छिन्द्यानि । ९ मुत्तिं = लोभाभावः । १० आदिश्रान्यम् = अकिञ्चनस्य
 प्रविणरहितस्य भावः कर्म वेति विप्लव । ११ बेमं = ब्रह्म ।

पंचविहोवि पमाओ परिहरियव्वो पयत्तेण ॥ ८७ ॥
 मज्जं विसय-कसाया निहा विगहा य पचमी मणिया ।
 इय पंचविह-पमाओ जीवं पाडेइ ससारे ॥ ८८ ॥
 किं बहुणा धी-दुब्बल-मण-ताव-करो उ जाव-जीवाए ।
 बोढव्वो अट्टारस-सीलंग-सहस्स-पम्भारो ॥ ८९ ॥
 कीरंतो जइ-धम्मो खिप्प मोक्खम्मि नेइ नर-नाह ! ।
 दीहर-कालेणं पुण सावग-धम्मोवि तं सव्व ॥ ९० ॥
 पंच य अणु-व्वयाइं गुण-व्वयाइं च होति तिन्नेव ।
 सिक्खा-त्रयाइं चउरो सावग-धम्मो दुँवालसहा ॥ ९१ ॥
 एमाइ-वित्थरेणं दुविहेवि हु साहियम्मि धम्मम्मि ।
 पत्थावं नाऊण रत्ता सूरी इमं पुट्ठो ॥ ९२ ॥
 कमलावईइ पुत्तो अडवीए जायमेत्तओ केण ।
 अवहरिओ, पुव्व-कय किंवा वेरं सरंतेण ? ॥ ९३ ॥
 बुद्धिं गओ स कत्थ व भयवं ! कइया व अम्ह सो मिलिही ? ।
 एयं सवित्थरेण साहेह अणुग्गहं काउ ॥ ९४ ॥
 नाऊण य उवगार कहिज्जमाणे पभूय-लोयस्स ।
 अह केवल्लिणा भणियं काहिमो आयन्नसु नरिंद ! ॥ ९५ ॥
 धायइ-सडे दीवे पुरिच्छिमद्धम्मि मरह-खित्तम्मि ।
 अत्थि पुरी पोरणा नामेण अवरककत्ति ॥ ९६ ॥
 तीए अबड-वणिणो महिला नामेण अत्थि अच्छुत्ता ।
 तीए कमेण जाया वर-रूवा तिन्नि पुत्ता ओ ॥ ९७ ॥
 मडण-मव्हण-चंदण-नामा, तेसिं च तिन्नि महिलाओ ।
 लच्छि-सरस्सइ-संपय-नामाओ पवर-रूवाओ ॥ ९८ ॥
 पंयईइ तणु-कसाया अन्नोन्नं पवर-पीइ-सजुत्ता ।
 दाण-रया सतुट्ठा सुहेण अच्छंति ते वणिणो ॥ ९९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि लच्छी वंठेणं निन्न-नामेण ।
 दिट्ठा, अम्भुववन्नो सो तीए रूव-लावन्ने ॥ १०० ॥
 पत्थेइ य तं बहुसो सा पुण तं नेच्छई मणेणावि ।
 अह अन्नया तंलाए तोर्ये-निमित्त गया लच्छी ॥ १०१ ॥
 तुरयारूढो अह निन्नओवि पत्तोऽणुमग्गओ तीए ।

१ विकया । २ B धिइइ^० । ३ B तासक^० । ४ A तप्पुव्वं । ५ द्वादशधा ।

६ B सइवं । ७ पुरिच्छिमद्धं = पश्चिमाधर्मम् । ८ वंठो = दासः (M. P. 34) ।

९ अम्भुपपन्नः । १० तडागे । ११ तोय = जलम् ।

वियणे गहिया मडाइ रोवियां तुरय पदठीए ॥ १०२ ॥
 विलंबती वेग-पहाविणण तुरएण पाडिया अडविं ।
 भिल्लेहिं समं जुञ्जाम्भि मारिओ निन्नओ रँने ॥ १०३ ॥
 गहियाभरणा लच्छी मुक्का भिल्लेहिं तत्थ अडवीए ।
 हिंडती तत्थ मूढ-रिसा असिया सांहेण छुहिएण ॥ १०४ ॥
 अह सा मल्हण-पत्ती सरस्सती मोहिळेण वणिएण ।
 पर्थिंजंती पइणो साहइ जहदुठिय सब्बं ॥ १०५ ॥
 अह मल्हणण रत्ता गतुं सिदुठम्मि तम्मि वुत्तते ।
 उद्दालिय-दविणो मोहिळोवि निन्वासिओ रत्ता ॥ १०६ ॥
 पुव्व-सय-सहस्साइ ब्रह्मणि परिवालिऊण नियमार्डं ।
 तिन्निवि काल काठं निबद्ध-मणुयाउया तत्तो ॥ १०७ ॥
 जवुदीवे एत्थ अत्थि पुरी मेहलावती नाम ।
 एरवए वर-खेत्ते आरिय-देसम्मि विट्ठिन्ना ॥ १०८ ॥
 मीमरहो तत्थासी राया कुसुमावली उ से देवी ।
 तीए पुत्तत्ताए उववन्नो मंडणो ताव ॥ १०९ ॥
 जाओ य उच्चिय समए देव-कुमारोन्नमो विसालच्छो ।
 कणगरहो से नाम विहिय उच्चियम्मि समयम्मि ॥ ११० ॥
 कमसो जोव्वण-पत्तो विसुद्ध-वसाण राय-कन्नाण ।
 राय-सिरी-पमुहाण पवराणं गाहिओ पाणि ॥ १११ ॥
 जुवराय-पए ठविओ भुजइ माणुस्सए पवर-भोए ।
 अतेउर-मज्झ-गओ देवो विव देव-लोगम्मि ॥ ११२ ॥
 तीइ नयरीइ ईव्वा सहोयरा दाञ्जि आत्ति सत्थाहा ।
 सागरदत्तो य तहा समुदुदत्तो य सुपसिद्धा ॥ ११३ ॥
 अह सो निन्नय-वठो निहआ भिल्लेहिं तत्थ अडवीए ।
 कइवय-भव-गहणाइ हिंडित्ता तिरिय जाईसु ॥ ११४ ॥
 उव्वट्टिऊण पुत्तो सागरदत्तस्स सत्थवाहस्स ।
 र्धेन्नाए भारियाए सुवधु-नामो समुप्पन्नो ॥ ११५ ॥
 सोवि हु मल्हण-जीवो कालं काऊण आउ-पज्जते ।
 जाओ सुदसणाए भज्जाए समुदुदत्तस्स ॥ ११६ ॥

१ बलात् (H P 48) । २ रोपिता । ३ अरण्ये । ४ प्रार्थमाना । ५ निन्न-
 भायुः । ६ पुत्रतया । ७ इन्मो = वणिक् (H D I 79) इन्म = अष्टी वा ।
 ८ सामंथाहौ । ९ उद्दाल्य = विक्रम्य । १० D साह । ११ D सुरमम् ।

पुत्तो धणवइ-नामो सुखव-जुत्तो कलासु पत्तट्ठो ।
 एत्तो य अत्थि नयरी विजया तत्थेव एरवए ॥ ११७ ॥^१
 तीए समिद्धि-जुत्तो धणभूई नाम आसि सत्थाहां ।
 महिला सुंदार-नामा पुत्तो य सुधम्म-नामोत्ति ॥ ११८ ॥
 अह चंदणोवि वणिओ मरिऊण तओ सुधम्म-नामस्स ।
 ऐगोयरो कणिट्ठो जाओ घणवाहणो नाम ॥ ११९ ॥
 तत्थेव य एरवए सुपइद्दपुरम्मि आसि हरिदत्तो ।
 इम्मो तस्स य महिला विणयवई विणय-सजुत्ता ॥ १२० ॥
 पुत्तो उण वसुदत्तो अह सा लच्छी तया ओ अडवीए ।
 सीह-हया मरिऊणं भमिऊण तिरिक्खं-जोणीसु ॥ १२१ ॥
 विणइवईए धूया जाया ओ सुलोयणात्ति नामेण ।
 वसुदत्तस्स कणिट्ठा सुखव-रूवा सुर-वहुव्व ॥ १२२ ॥^२
 सावि इ च्चदण-भज्जा कालं काऊण संपथा तत्तो ।
 जाया सुलोयणाए कणिट्ठ-भगिणी अणगवई ॥ १२३ ॥
 एत्थंतरम्मि मल्हण-भज्जावि सरस्सई मया संती ।
 ताणं दोण्हवि लहुई वसुमइ-नामा समुप्पन्ना ॥ १२४ ॥
 एवं च ताओ तिन्निवि वसेण भवियव्वयाइ एगत्थ ।
 जायाओ भगिणीओ अवरोप्पर-नेह-कलियाओ ॥ १२५ ॥
 जोव्वणमणुपत्ताओ समाण-जाईण रूव-जुत्ताण ।
 अणुरूवाण वराणं माया-वित्तेहिं वरियाओ ॥ १२६ ॥

अविय ।

जेट्ठा सुलोयणा सा परिणीया निक्क-वंठ-जीवेण ।
 सागरदत्त-सुएण सुबंधु-नामेण वणिएण ॥ १२७ ॥
 बीया अणगवइया घणभूइ-सुएण विजय-नयरीए ।
 घणवाहण नामेणं परिणीया पुव्व-दइएण ॥ १२८ ॥
 तइया वसुमइ नामा मल्हण-जीवेण पुव्व-दइएण ।
 धणवइणा परिणीया तणएण समुद्दत्तस्स ॥ १२९ ॥
 जिद्धं सुलोयणं वड्डिऊण भवियव्वया-निवोएण ।
 पुव्व-भव-वल्लहेहिं जुत्ताओ नेह-कलिएहिं ॥ १३० ॥
 पुव्व-भवन्मासाओ सुलोयणा वल्लहा सुबंधुस्स ।

१ बहुशिक्षितः (५ १ १) । २ B युग्मम् । ३ एकोदरः = सहोदरः । ४

तिर्यग्योनिषु । ५ B युग्मम् । ६ धृषा सती । ७ मातापितृभ्याम् । ८ A जेह ।

तीए उण सी न तहो, एवं वच्चंति दिवसाइं ॥ १३१ ॥
 अह अन्नया कयाइवि कणयरहो तुरय-वाहण-निमित्तं ।
 मैडचढयेण सहिओ निगच्छइ राय-मग्गेण ॥ १३२ ॥
 ताव य नोयरियाओ निय-निय-हम्मिय-तलेसु चडिऊण ।
 कुमरं निगच्छत पुलइउमेवं पयत्ताओ ॥ १३३ ॥
 एक्का विलास-पउर कुमरं दट्ठु अणग-पडिख्व ।
 कैय उन्ना सा जीएँ एसो दइओत्ति चितेइ ॥ १३४ ॥
 अन्ना कुमर-पलोयण-तग्गय-चित्ता विमुक्क-वावारा ।
 निष्फंद-लोयण-जुया सुर-वड्ड-लील समुव्वहइ ॥ १३५ ॥
 अन्ना उण कर-सठिय-मुत्ताहल-तार-हारिया सँहइ ।
 फँलिहक्ख-माल-वावड-झाण-द्विय-जोगिणि-सरिन्ळा ॥ १३६ ॥
 कोउंग-रहस-पयट्टा गुरु-जण-संकाइ तह निर्यत्तती ।
 रेहइ दोला-रूढव्व कावि कुमरस्स निग्गमणे ॥ १३७ ॥
 लीला-चलत-लोयण कुमर-पलोयण-विमुक्क-नीसासा ।
 मयण-सर-सल्लियगिन्व नज्जए चँउर-सहियाहिं ॥ १३८ ॥
 कावि हु चुवइ बाल अन्ना सहियाइ लगए गलए ।
 अन्ना करइ गीयं कावि हु उच्च समुल्लवइ ॥ १३९ ॥
 लीला-चलत-गीवो जन्तो जन्तो निर्यच्छइ कुमारो ।
 सोहग्ग-मँहो वड्डइ तहिं तहिं नयर-नारीण ॥ १४० ॥
 एवं च समयणाहिं पुँलेइजंतो स नयर-नारीहिं ।
 पत्तो कमेण सागरदत्त-गिहासन्न-भू-भागे ॥ १४१ ॥
 दिट्ठो सुलोयणाए अवलोयण-संठियाइ तेणावि ।
 दिट्ठा इमा सकज्जल-सिणिद्ध-पिड्डु-नयण-सोहिल्ला ॥ १४२ ॥
 पुव्व-भवन्मासाओ अवरोप्पर-दंसणाओ सज्जाओ ।
 अइगरुओ अणुराओ तक्खणमेत्तेण दोण्हपि ॥ १४३ ॥
 अह निग्गओ तुरंतो तुरंगमारूढ-विग्गहो कुमरो ।
 देहेण न चित्तेण सुलोयणा-ख्व-हय-हियओ ॥ १४४ ॥
 पुट्ठो अणेण सुमई बाल-वयंसो वयस ! कस्सेसा ।

१ सः = सुवन्धुः । २ तथा = वह्नमः । ३ अटपटलेन् । ४ A °यवरमग्गे ।
 ५ नागरिक्यः । ६ कृतपुष्पा । ७ यस्या । ८ राजते । ९ स्फटिकाक्षमालान्यापुत-
 प्यानस्थितयोगिनीसदृशी । १० कौतुकरभसप्रवृत्ता । ११ निवर्तमाना । १२ चतुर-
 सन्नोभि । १३ पश्यति । १४ महः = उत्सवः । १५ इत्ययानः (B. P IV 185)

दम्पण-नावड-हत्या अवलोकण-संठिया जुवई ? ॥ १४५ ॥
 एसा कुमर ! सुलोयण-नामा दइया सुबंधु-वणियस्स ।
 सागरदत्त-सुयस्स ओ इय भणिए सुमइणा कमसो ॥ १४६ ॥
 आवाहिऊण तुरए समागओ निय-गिहम्मि कणगरहो ।
 मयण-सर-विद्धुरियंगो चितइ तप्पावणोवायं ॥ १४७ ॥
 किं मज्झ विभूईए किंवा अंतेउरेण रज्जेण ? ।
 जो तीए मुह-कमले छप्पय-लील न पावेमि ॥ १४८ ॥
 जइवि ह्नु लोय-विरुद्धं सुकुलुप्पन्नाण एरिसं कज्जं ।
 तहवि ह्नु तीइ विउत्तो सत्तो धरिउं न जीयंपि ॥ १४९ ॥
 नाऊण तीए भावं दूई-संपेसणेण चित्त-गयं ।
 जइ ताव सावि इच्छइ खिवामि अंतेउरे नियए ॥ १५० ॥
 इय चित्तिऊण तेण पैड्डिया पैव्वाइया समाणत्ता ।
 तह कुणसु तुमं भयवइ ! जह सा मह पैणइणी होइ ॥ १५१ ॥
 तीएवि गंतु वियणे तह सा आभासिया सुनिउणाए ।
 जह पयडिय-सम्भावा हियय-गय झत्ति उल्लवइ ॥ १५२ ॥
 उव्विग्गा विव दीससि कीस तुमं पुत्ति ! केण भे कज्ज ? ।
 आणेमि जेण अइदुल्लहंपि निय-मंत-सत्तीए ॥ १५३ ॥
 तीए भणियं भयवइ ! मह हियय दुल्लहं जणं मेहइ ।
 निर्म्मग-रोर-पुरिसोव्व भोयणं चक्कवट्टिस्स ॥ १५४ ॥
 जह कावि सारमेई इच्छइ सीहेण संगममलज्जा ।
 तह चेव अहं भयवइ ! सगं इच्छामि कुमरेण ॥ १५५ ॥
 तीए भणियं इंदंपि पुत्ति ! आणेमि मत-सत्तीए ।
 कित्तियमेत्तं एयं मह मंतो जत्थ विप्फुरइ ॥ १५६ ॥
 मा पुत्ति ! कुण विसायं जावं मंतस्स तह पैयच्छिस्सं ।
 अज्जवि य कुमारेणं जह संगो जायए तुज्झ ॥ १५७ ॥
 तह कायव्वं भयवइ ! न होइ जह मज्झ लाघवं लोए ।
 इय भणिऊण तीए दिन्ना मुत्तावली नियया ॥ १५८ ॥
 पव्वाइयाए तत्तो गंतु कुमरस्स साहियं सब्बं ।
 हरिसिय-मणेण तेणवि आणाविय नियय-पुरिसेहिं ॥ १५९ ॥

१ A तीए । २ पट्टका = पट्टी = चतुरा । ३ प्रवाजिका = तापसी । ४ प्रण-
 यिनी = वल्लभा । ५ महइ = काइक्षति (H. P. IV 192) = वाळति । ६ निर्मा-
 ग्य-रोर (रङ्ग) पुरुष इव । ७ सारमेयी = श्रुती । ८ प्रदास्यामि = करिष्यामीत्यर्थः ।
 ९ ४ °याइ । १० आनाप्य ।

अनेतरम् खित्ता सुलोचना राग-मोहिय-भणेण ।
 अगणिय जेणावषाय उल्लघिय नियय-मञ्जाय ॥ १६० ॥
 विनाय-वइयरोहिं च साहियं नायरोहिं नरवइणो ।
 तेणवि बहु-प्यगारं सिक्खविओ महु-वयणेहिं ॥ १६१ ॥
 न थ इच्छइ तं भोत्तु ताहे नाकण तस्स निब्बधं ।
 रन्ना पलरा मणिया असमत्या अम्हे कुमरस्स ॥ १६२ ॥
 सामेण ता न मुचइ दंडो कुमरम्मि तीरंइ न काउं ।
 ता खमह एकमेय अवराहं अम्ह कुमरस्स ॥ १६३ ॥
 एय नर-वइ-वयणं सोलण नापरावि दीण-मुहा ।
 विच्छाय-निराणदा जहागय पडिगया सब्बे ॥ १६४ ॥
 कणगरहोवि ह्नु तीए सुरय-सुहासत्त-माणसो निच्चं ।
 कमसो सेसतेउर-परिमोग-परम्मुहो जाओ ॥ १६५ ॥
 चित्तेइ न रज्ज-ठिइ न नीईं वाहिं न देइ अत्थाणं ।
 सहिओ सुलोचनाए अच्छइ विविहाहिं कीलाहिं ॥ १६६ ॥
 एव पभूय-कालो बोलीणो तस्स राय-तणयस्स ।
 तीए अहिणव-जोब्बण-सुह-फास-पसत्त-चित्तस्स ॥ १६७ ॥
 अह अन्नया कयाइवि परिभूया हंति जाय-कोवाए ।
 पुब्बिं तस्सिदटाए देवीए रायसिरियाए ॥ १६८ ॥
 परिचरिय-परिव्वाइय-विदिन्न-उम्माय-कारुओ चुन्तो ।
 एगत-पसुत्ताणं दोण्हवि सिरम्मि पक्खित्तो ॥ १६९ ॥
 तस्स थ वसेण दोन्निवि सहसा उम्भत्तयाणि जायाणि ।
 गायांति हसंति समुल्लवंति असमंजस बह्हुहा ॥ १७० ॥
 भीमरहेणवि तत्तो भौहरिया मंत-ततिया बह्वे ।
 तेवि ह्नु करिंति किरिय भूय-विगारोत्ति मन्नता ॥ १७१ ॥

अथिय ।

काउं सरीर-रक्खं गाढं गहिज्जण केवि मुहासु ।
 पहणांति गुरु-चवेडा-घाएहिं कस-प्यहारेहिं ॥ १७२ ॥
 आलिहिय मल्लेसुं केवि ह्नु विणिवेसिज्जण उवत्ता ।
 अहिमतिय सिद्धत्थय-घाएहिं हणति पुणरुत्त ॥ १७३ ॥

१ जनापवादम् । २ B युग्मम् । ३ B अम्हि । ४ तीरइ = वाक्यंतं (B P IV 86) । ५ परम्मुहो = पराङ्मुखाः । ६ नीइ = गच्छति (B P IV 162) ।
 ७ अहमिति । ८ चूर्णं । ९ B युग्मम् । १० असमंजसम् = असंबद्धम् । ११
 भाहताः = आकारिताः । १२ भूविचारः । १३ अभियन्त्य ।

केवि डु विरोल-तन्नय-पुरीस-मीसेहिं गुग्गुलाईहिं ।
 उँवरियम्मी खिवित्ता उँदूवणिय पयच्छति ॥ १७४ ॥
 वायस्स विगौरासकिरेहिं वेज्जेहिं विविह-किरियाओ ।
 पारद्दाओ न उणो कोवि गुणो ताण संजाओ ॥ १७५ ॥
 उँम्मत्तय-रूवेणं पणट्ठ-चित्ताण वच्चए कालो ।
 अह अन्नया पसुत्ते पाहरिय-जणम्मि रयणीए ॥ १७६ ॥
 मंजित्ता नियैलाइं निर्हुय चिय निग्गयाइं नयरीओ ।
 दोन्निवि भमंति सीउण्ह-त्राय-बहु-दुक्ख-त्तवियाइं ॥ १७७ ॥
 इय नर-वर ! संसारे सुहिओ होऊण जायए दुहिओ ।
 रायावि भमइ भिक्ख सुवइ महीए निरौवरणो ॥ १७८ ॥
 पवराहार-विलेवण-आहरण-विभूसियाइं होऊण ।
 हिंडंति ताइ भिक्खं गिहे गिहे दुक्ख-त्तवियाइं ॥ १७९ ॥
 धूली-धूसरियाइं बालोह-हसेज्जमाण-चेट्टाइं ।
 हिंडंति सुदीणाइं निवसिय-जर-दाडि खडाइं ॥ १८० ॥
 बालोह-पेच्छणिज्जं वुँह जण-ससोयिणिज्जमच्चत्थं ।
 पिच्छसु नर-वर ! जाय तं मिहुणं कम्म-दोसेणं ॥ १८१ ॥
 एय च ताव एव, एत्तो उ पुरीए विजय नामाए ।
 रत्ताऽणंगवईए मुजइ धणवाहणो भोए ॥ १८२ ॥
 पडिवांहीओ सुहम्मेण सूरिणा जिट्ठ-भाउणा एतो ।
 सहिओऽणंगवईए पव्वइओ सूरि-पासम्मि ॥ १८३ ॥
 एत्तो य धणवईवि हु षसुमइयाए सिणेह-जुत्ताए ।
 सहिओ पच-पयारे मुजइ माणुस्सए भोए ॥ १८४ ॥
 जह सो मोहिल-वणिओ रन्ना निव्वासिओ सदेसाओ ।
 काऊण तहा-रूवं सुह-फल्यं किंपैणुट्टाणं ॥ १८५ ॥
 उववन्नो वेयद्धे उत्तरसेढीए वेजयत्त-पुरे ।
 चित्तंगयस्स पुत्तो पुहवीइ सुमगलो नाम ॥ १८६ ॥
 साहिय-बहुविह-विज्जो अह सो गयणगणेण हिंडंतो ।
 कइयावि महलावइ-पुरीए लीळाए सपत्तो ॥ १८७ ॥

१ विडालतर्णक-पुरीपमिश्रैः—मूषकारिवालकविष्ठासहितै । २ अपवरिकायाम् ।
 ३ उदूपनिकाम् । ४ विकाराऽऽशङ्कित्भिः । ५ वैद्यं । ६ उ अम्मुत्तं । ७ निग-
 ङानि । ८ निहुय = तूष्णीकम् (M D IV 50) — प्रच्छन्नमित्यर्थः । ९ उ युग्मम् ।
 १०-निरावरणः = नम्रः । ११ उ बहुजं । १२ संसोयणिवं = संशोचनीयम् =
 श्लोकविययम् । १३ किमप्यनुष्ठानम् ।

हम्मिय-तळमारूढा ण्हायंती तेण वसुमई दिट्ठा ।
 पुव्व-भवन्मासाओ रत्तो सो तीइ रूवम्मि ॥ १८८ ॥
 काळं धणवइ रूष उवमुत्ता तेण वसुमई मुद्धा ।
 तीए सुरय-पसत्तो धणवइ-रूवी ठिओ तत्थ ॥ १८९ ॥
 सो पुण धणवइ-वणिओ पुव्व-भवेवत्त-कम्म-दोसेण ।
 भवहरिय तेण मुक्को इहेव भरहे विणीयाए ॥ १९० ॥
 सो तत्थ रिसह-जिण-वर-वस-पसूयस्स दडवीरियस्स ।
 केवल्लिणो पय-मूले पव्वइओ जाय-निव्वेओ ॥ १९१ ॥
 पुव्व-सय-सहस्साइं तीसं काऊण उग्ग-तव-चरण ।
 उववण्णो ईसाणे देवो चंदज्जुणो नाम ॥ १९२ ॥
 पर-दार-पसत्तो सो सुमंगलो तेण छिन्न-वर-विज्जो ।
 मुक्को परओ माणूस-नगस्स देवेण कुद्धेण ॥ १९३ ॥
 पडिबोहिया उ देवेण वसुमई जाय-तिव्व-संवेगा ।
 सूरि-सुहम्म-पवत्तिणि-पय-मूले अज्जिया जाया ॥ १९४ ॥
 एव च अणंगवई वसुमइ-अज्जाइ संजुया तत्थ ।
 मैयहरि-चदजसाए पय-मूले कुणइ उग्ग-तवं ॥ १९५ ॥
 अह-अन्नया कयाइवि वियार-भूमि गयाहिं एयाहिं ।
 दिट्ठं तं उम्मत्तं मिट्ठण बहु-डिंभ-परियरियं ॥ १९६ ॥
 उग्गायंतं बहुहा नच्चतं घूलि-घूसर-सरीर ।
 त ददुमणगवई सविसाया एवमुल्लवइ ॥ १९७ ॥
 अज्जे ! वसुमइ ! एसा भगिणीइ सुलोयणाइ अणुहरइ ।
 जर-दंडि-खड-वैसणा गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९८ ॥
 भणियं च वसुमईए सुइर निर्ज्जाइऊण सविसायं ।
 एसो सो कणगरहो एसावि सुलोयणा नूणं ॥ १९९ ॥
 तत्तो गंतुं दोहिवि महुर आभासियं तयं जुयल ।
 उग्गायइ हसइ नच्चइ बोळ्ळइ असमजस बहुयं ॥ २०० ॥
 ताहे दोवि जणाइं सुहम्म-सूरिस्स पाय-मूलम्मि ।
 करुणा-पराहिं अज्जाहिं ताहिं नीयाइं सविसाय ॥ २०१ ॥
 अइसय-नाणी य गुरू पुट्ठो उम्माय-कारणं ताहिं ।

१ उवत्तं = उपात्तं = गृहीतम् । २ आर्थिका = साध्वी । ३ मयहरा = महत्तरा
 (N P 4) । ४ परिकरित = व्याप्तम् । ५ वसन = वस्त्रम् । ६ निध्याय =
 दृष्ट्वा । ७ बोद्धइ = कथयति । (H P. IV. २) ।

गुरुणावि ताण सिद्धो पुण्वुत्तो सयल-वुत्तंतो ॥ २०२ ॥
 भणिओ अऊजाहिं गुरू भयवं ! जइ अत्थि कोवि पडिजोगो ।
 ता एयाण पसजह जइ पिच्छह किंचि उवगार ॥ २०३ ॥
 तत्तो गुरुणा तेसिं दिन्नो उम्माय-नासण-पडिद्धो ।
 पडिजोगो जायाइं दोन्निवि अह सत्थ-चित्ताइं ॥ २०४ ॥
 अह ताण वसुमईए सिद्धो सब्बोवि पुण्व-वुत्ततो ।
 एयस्स गुरु-पभावा नद्धो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०५ ॥
 इय सोऊणं दोन्निवि सुहम्म-सूरिस्स परम-विणएण ।
 वदति चरण-जुयल अह सूरी भणिउमाढत्तो ॥ २०६ ॥
 भोग-सुह-लालसाण पर-दार-रय-प्पियाण पुरिसाण ।
 बहुविह-विडंबणाओ इह पर लोए य जायंति ॥ २०७ ॥
 पावति विसय-तिसिया वह-बंधण-मारणाइ-दुक्खाइं ।
 नारुण कुमर ! एव भोग-पिवास परिच्चयसु ॥ २०८ ॥
 पर-दार-पसत्तेणं जं पावं चिक्कणं तैए बद्ध ।
 पुप्फ-सरिसो विवागो रूज्ज-भंसाइओ तस्स ॥ २०९ ॥
 एत्तोवि अणंत-गुण कड्डुय-विवागं फल तु पर-लोए ।
 पाविब्जइ दुव्विसहं नारय-तिरियाइ-संसरणे ॥ २१० ॥
 एमाइ-देसणाए आविब्भूयम्मि चरण-परिणामे ।
 पैव्वावियाइं गुरुणा दोन्निवि निव्विन्न-चित्ताइं ॥ २११ ॥
 मयहरियाए पासे भगिणी-जुयलेण संजुया तत्तो ।
 सम्मं गुरु-विणय-रया सुलोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१२ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणीण ।
 तिण्हंपि हु भगिणीणं गयाणि बहु-पुण्व-लक्खाणि ॥ २१३ ॥
 सुणिणो कणगरहस्सवि घणवाहण-साहुणा समेयस्स ।
 बोलीणाओ बहुया वरिसाणं कोडि-कोडीओ ॥ २१४ ॥
 अह अणसणेण सूरी कालं काऊण वीय-कप्पम्मि ।
 जाओ ससिप्पह-सुरो विमाण-चंदेज्जुणाहिवई ॥ २१५ ॥
 घणवाहणोवि मरिसं जाओ सामाणिओ सुरो तस्स ।
 विज्जुप्पहोत्ति इयरा देवी से चंदरेहत्ति ॥ २१६ ॥
 वसुमई-अऊजावि तहा पुण्वुवन्नस्स तत्थ देवस्स ।

१ परिव्रज । २ लया । ३ राज्यभ्रष्टादिकः । ४ आविर्भूते = प्रकटीभूते ।

५ प्रमात्रितौ । ६ B °दणणा° ।

चंदज्जुणस्स जाया देवी चंदप्पहा नाम ॥ २१७ ॥
 एत्तो य सो सुवंधू दइयाइ गुरु-विरह-सोय-ससत्तो ।
 हट्ट-घर-काणणाईसु कथवि य धिइं अपाविंतो ॥ २१८ ॥
 कणगरहस्स पउडो चित्तो विविह-मारणोवाय ।
 रोह-ज्जाणोवगओ विळवंतो दीण-वयणिल्लो ॥ २२९ ॥
 रय-रमिय-हसिय-जंपिय सहरिस-अवैगूहणाइ दइयाए ।
 पुणरुत्तं सुमरतो जाओ सो गह-गाहिउव्व ॥ २२० ॥^१

तओ ।

नियय-घरम्मि न चिड्डइ हिंडइ उज्जाण-काणणाईसु ।
 कथ गयां कण हिया कीस निळुक्का सि जपतो ॥ २२१ ॥
 कह रुद्धा मह सुंदरि ! जेण न दंसेसि अप्पयं सिग्घ ।
 इं इ दिट्ठा दिट्ठा पसीय मह देसु पडिवयण ॥ २२२ ॥
 जं जं पिच्छइ लोयं तं त पुच्छइ, तए पिया दिट्ठा ? ।
 एमाइ विळवमाणो नीहरिओ ताओ नयरीओ ॥ २२३ ॥
 उम्मत्तय-रूवेण हिंडतो विविह-गाम-नयरेसु ।
 दुहिओ दीणो वियणो कुहा-पिवासाहि संतत्तो^२ ॥ २२४ ॥
 कइयावि हु संपत्तो अणेय-तावस-जणाउरे रम्भे ।
 नाणा दुम-सय-गहणम्मि आसमे विविह-फल-पउरे ॥ २२५ ॥
 तथ य से कुल-वइणा र्मणयं संजाय सत्थ-चित्तस्स ।
 निय-धम्मो परिकहिओ तस्सवि सो परिणओ ताहे ॥ २२६ ॥
 गिण्हिय तावस-दिक्खं दइया-गुरु-विरह-जाय-वेरंगो ।
 कय-कद-फलाहारो घोर-तवं चरिउमारद्धो ॥ २२७ ॥
 दोमासिय-तेमासिय-चउम्मासाइयं तवं विविहं ।
 काउ पभूय-कालं अंतुट्ट-वेराणुबंधो सो ॥ २२८ ॥
 मारिऊण य उववओ परमाहम्मिय-मुरेसु^३ अवरिमी ।
 उववन्न-मेत्तओ सो पुव्व-भवालोयण कुणइ ॥ २२९ ॥^४
 नाऊण पुव्व-वइर विहंग-नाणेण आसुरुत्तो सो ।
 चित्तइ कथ वडरी सा वा मह दुट्ठ-महिळत्ति ? ॥ २३० ॥

१ अ^१याए । २ अवगूहनं = आलिङ्गनम् । ३ स्मरन् । ४ B तिच्छमि. कुल-
 कम् । ५ निळुक्का = निर्लाना (म. २ IV ५५) । ६ लया । ७ संतत्तो = सतप्तः ।
 ८ मनाक् (N. P १०) सजातन्वर्थाचित्तस्य । ९ वेरगा = वैराग्यम् । १० अतुट्ट =
 अनुदितम् = अनष्टम् । ११ अम्मादिपु पच्चटगप्रकारेषु पारमाधार्मिकदेवेष्वेकतसो-
 उम्बरीयनामा सः । १२ B सुग्गम् ।

दुस्सीला सा पावा अणुरत्त तह ममं परिच्छेद्य ।
 आसत्ता कणगरहे सच्चिय ता वडरिणी पढम ॥ २३१ ॥
 तारिस दुक्खं दिन्नं तइया मह जेहिं दुट्ठ-सीलेहिं ।
 इण्हि गंतुं दोन्निवि हतन्वाइं मए ताइ ॥ २३२ ॥
 इय चित्तिऊण वेगेण आगओ रोस-फुरफुरंतो सो ।
 संलेहण-सुंसियगो जत्थच्छइ कणगरह-साहू ॥ २३३ ॥
 धम्म-ज्झाणोवगयस्म तस्स पडिमा-मयस्स रयणीए ।
 पित्तवण-ठियरस मुणिणां घोरुवसगो कुणइ पावो ॥ २३४ ॥
 काउं पिसाय-रूवं उक्कत्तइ निसिय-कत्तिया-हत्थो ।
 संसाइं सरुहिराइं संभारिय-पुव्व-कय-वडरो ॥ २३५ ॥
 मीमइहास-पुव्वं उद्धं उक्खिविय खिवइ खोणीर ।
 दुव्विसह-गुरु-कसाघाय-ताडण कुणइ पुणरुत्त ॥ २३६ ॥
 मुचइ घूली-वरिसं खणेण उव्वलोह-पूरियं कणइ ।
 जलण-वरिसेण वरिसइ छिंदइ खणेण अंगाइं ॥ २३७ ॥
 काऊण हत्थि-रूवं सुत्तिकव-दंतेहिं देइ वेणाइं ।
 निय-काइयाए सिंचइ लोळइ चळणेहिं मूमीए ॥ २३८ ॥
 किं बहुणा भणिएणं निग्घण-हियएण तेण असरेण ।
 मुणि-देहे दुव्विसहा विहिया नरओवमा वियणा ॥ २३९ ॥
 तीइ वियणाइ भाहू अचलिय-चित्तो पंसत्थ-सुह-छेत्तो ।
 धम्म-ज्झाणोवगओ निंदंतो नियय-दुं चरियं ॥ २४० ॥
 कय-अणसणो महप्पा कालं काऊण वीय-कप्पम्मि ।
 चंदज्जुणम्मि जाओ विहुप्पहो नाम देवोत्ति ॥ २४१ ॥
 अबरिसी मुणि-देहं पाण-विमुक्कंपि गरुय-रोसण ।
 छिंदिय संयहा पत्तो सुल्लेयणज्जा-सर्मावम्मि ॥ २४२ ॥
 सावि हु पभाय-समए काउस्सगो ठिया सुह ज्झाणे ।
 साहूणि-मज्झोवगया सुंमराविय-पुव्व दुच्चरिया ॥ २४३ ॥
 ओहमय-पुरिस-पडिम फुल्लिग-जालाउलं विउव्विय ।
 पावे ! पर-पुरिस-पिए ! अवगूहसु वल्लहं एयं ॥ २४४ ॥

१ परिच्छेद्य ३ ० चयइ । २ सुसियं = शुष्कम् । ३ पित्तवणम् = श्मशानम् ।
 ४ उक्कन्तति । ५ संभारिय = संस्मारितम् (B P. IV 74) ६ भाविय । ७
 खोणी = पृथ्वी । ८ वेधान् । ९ नरकायमा । १० प्रगस्तशुभलेयम् । ११ दुक्खरियं
 = दुश्चरितम् । १२ युगम् । १३ कतथा । १४ साहूणा = माध्वी । १५ सुमय
 विय = स्मारितम् (B. P. IV 74) ।

इय भणिय तेण समय गाढं बंधित्तु जलिय-दंढेहिं ।
 हणिकुण तक्खणेण सावि तओ मारिया तेण ॥ २४५ ॥
 अविचलिय-सुद्ध-भावा काल काउं विहुप्पह-सुरस्स ।
 उप्पन्ना पिय-देवी सयंपभा नाम तत्थेव ॥ २४६ ॥
 इय भो नर-वर ! दट्टुं राग-दोसाण दारुण विवाग ।
 दूरेण चयसु संग राग-दोसेहिं पावेहिं ॥ २४७ ॥
 वह विहायाऽऽसु पहिद्ध-माणसो मुणीण सो अंबरिसी सुराहमो ।
 कयत्थेमप्पाण मणे गणतो जहागय ताहि गओ स-ठाणयं ॥२४८॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागभि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि पारिसमप्पइ सुलोयणा-कणगरह-वहो नाम ।
 सुरसुंदरी-कहाए चोदसमो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ चतुर्दशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ ३५०० ॥

अह सो कय-समण-वहो अंबरिसी मुइय-माणसो तत्थ ।
 निच्चं नेरइयाणं कैयत्थणा-जाय-गुरु-तोसो ॥ १ ॥
 बधित्तु पाव-कम्मं तओ चुओ विह्व-पंसुली-गन्भे ।
 उववन्नो सो तीए बडुविह-कडु-खार-पाणेहिं ॥ २ ॥
 सौडिय-देहो रोइं ज्ञाणं आऊरिऊण नरयम्मि ।
 मरिऊण सत्त-पालिओ उववन्नो पढम-पुढवीए ॥ ३ ॥
 अणुहविय तिब्ब-दुक्ख निय-आउ-खए तओवि उव्वट्टो ।
 इह भरहे विष्ण-सुओ उववन्नो दुग्गओ नाम ॥ ४ ॥
 दारिइ-दुक्ख तविओ दिक्ख पँरिवाययाण घित्तूण ।
 काउं अन्नाण-तवं उक्कड-रोसो मओ तत्तो ॥ ५ ॥
 घरणिदस्स उ जाओ साहिय-पलियाउओ मँहाराओ ।
 नामेण काल-त्राणो दिब्ब-महा-रीद्धि-सपन्नो ॥ ६ ॥
 तत्थवि सुमरिय-वइरो उववोग देइ ताण दोण्हंपि ।
 ठाण-वियाणण-हेउ विमग-नाणेण सकसाओ ॥ ७ ॥

१ B तिस्रभि. कुलकम् । २ आत्मानम्, छन्दशाशुलोम्यादनुस्वारलोपः ।
 ३ कयत्थणा = कदर्यना । ४ विधवपाशुलागर्भे, पाशुला = पुंशला । ५ शाटितदेहः
 = नष्टशरीरः । ६ B तिस्रभि कुलकम् । ७ परिश्रावकः = तापसः । ८ मृतः ।
 ९ साधिकपन्यायुष्कः । १० महाराओ = सामानिकसुरः ।

पंचविहोवि पमाओ परिहरियव्वो पयत्तेण ॥ ८७ ॥
 मज्जं विसय-कसाया निदा विगंहा य पचमी मणिया ।
 इय पंचविह-पमाओ जीवं पाडेइ ससारे ॥ ८८ ॥
 किं बहुणा धी-दुब्बल-मण-ताव-करो उ जाव-जीवाए ।
 वोढव्वो अट्टारस-सीलंग-सहस्स-पम्मरो ॥ ८९ ॥
 कीरंतो जइ-धम्मो खिप्प मोक्खम्मि नेइ नर-नाह ! ।
 दीहर-कालेणं पुण सावग-धम्मोवि तं सव्व ॥ ९० ॥
 पंच य अणु-व्वयाइं गुण-व्वयाइं च होंति तिनेव ।
 सिक्खा-व्वयाइं चउरो सावग-धम्मो दुँवाळसहा ॥ ९१ ॥
 एमाइ-वित्थरेणं दुविहेवि ह्नु साहियम्मि धम्मम्मि ।
 पत्थावं नाऊण रत्ता सूरी इमं पुट्ठो ॥ ९२ ॥
 कमलावईइ पुत्तो अडवीए जायमेत्तओ केण ।
 अवहरिओ, पुव्व-कय किंवा वेर सरंतेण ? ॥ ९३ ॥
 बुद्धिं गओ स कत्थ व भयवं ! कइया व अम्ह सो मिलिही ? ।
 एयं सवित्थरेण साहेह अणुग्गहं काउ ॥ ९४ ॥
 नाऊण य उवगार कहिज्जमाणे पभूय-लोयस्स ।
 अह केवल्लिणा भणियं कहिमो आयन्नसु नरिंद ! ॥ ९५ ॥
 धायइ-सडे दीवे पुरच्छिमद्धम्मि भरह-खित्तम्मि ।
 अत्थि पुरी पोरणा नामेण अवरककत्ति ॥ ९६ ॥
 तीए अबड-वणिणो महिला नामेण अत्थि अच्छुत्ता ।
 तीए कमेण जाया वर-रूवा तिन्नि पुत्ता ओ ॥ ९७ ॥
 मडण-मल्हण-चंदण-नामा, तेसिं च तिन्नि महिलाओ ।
 लच्छि-सरस्सइ-संपय-नामाओ पवर-रूवओ ॥ ९८ ॥
 पयईइ तणु-कसाया अन्नोन्नं पवर-पीइ-सजुत्ता ।
 दाण-रया सत्तुट्ठा सुहेण अच्छंति ते वणिणो ॥ ९९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि लच्छी वंठेर्णं निन्न-नामेण ।
 दिट्ठा, अम्भुवन्नो सो तीए रूव-लावन्ने ॥ १०० ॥
 पत्थेइ य तं बहुसो सा पुण तं नेच्छई मणेणावि ।
 अह अन्नया तंलाए तोर्यं-निमित्त गया लच्छी ॥ १०१ ॥
 तुरयारूढो अह निन्नओवि पत्तोऽणुमग्गओ तीए ।

१ विक्या । २ B विइइ^० । ३ B तासक^० । ४ A तप्पुव्वं । ५ द्वादशधा ।

६ B मइवं । ७ पुरच्छिमद्धं = पश्चिमाधर्म । ८ वंठो = दासः (M. P. ३५) ।

९ अभ्युपपन्नः । १० तडागे । ११ तोय = जलम् ।

वियणे गहिया मझाइ रोवियाँ तुरय पदठीए ॥ १०२ ॥
 विलवंती वेग-पहाविणण तुरएण पाडिया अडविं ।
 भिल्लेहिं समं जुज्झम्मि मारिओ निन्नओ रंजे ॥ १०३ ॥
 गहियाभरणा लच्छी मुक्का भिल्लेहिं तत्थ अडवीए ।
 हिडती तत्थ मूढ-दिसा असिया सांहेण छुहिएण ॥ १०४ ॥
 अह सा मल्हण-पत्ती सरस्सती मोहिलेण वणिएण ।
 पत्थिंज्जंती पइणो साहेइ जहट्ठिय सब्बं ॥ १०५ ॥
 अह मल्हणंण रत्तो गतु सिट्ठम्मि तम्मि वुत्तते ।
 उद्दालिय-दविणो मोहिलेवि निव्वासिओ रत्ता ॥ १०६ ॥
 पुव्व-सय-सहस्साइ बहूणि परिवालिऊण नियंमाणं ।
 तिन्निवि क्वाल काउं निबद्ध-मणुयाउया तत्तो ॥ १०७ ॥
 जवुडीवि एत्थ अत्थि पुरी मेहलावती नाम ।
 एरवए वर-खेत्ते आरिय-देसम्मि विस्तिन्ना ॥ १०८ ॥
 भीमरहो तत्थासी राया कुसुमावली उ से देवी ।
 तीए पुत्तत्ताए उववन्नो मंडणो ताव ॥ १०९ ॥
 जाओ य उच्चिय समए देव-कुमारोवमो विसालच्छो ।
 कणगरहो से नाम विहिय उच्चियम्मि समयम्मि ॥ ११० ॥
 कमसो जोव्वण-पत्तो विसुद्ध-वसाण राय-कन्नाण ।
 राय-सिरी-पमुहाण पवराण गाहिओ पाणि ॥ १११ ॥
 जुवराय-पए ठविओ मुजइ माणुस्सए पवर-भोए ।
 अंतंउर-मज्झ-गओ देवो विव देव-लोगम्मि ॥ ११२ ॥
 तीइ नयरीइ ईंभा सहोयरा दोन्नि आति सत्थाहा ।
 सागरदत्तो य तहा समुद्दत्तो य सुपसिद्धा ॥ ११३ ॥
 अह सो निन्नय-वठो निह्वा भिल्लेहिं तत्थ अडवीए ।
 कइवय-भव-गहणाइ हिंढित्ता तिरिय जाईसु ॥ ११४ ॥
 उब्बट्ठिऊण पुत्तो सागरदत्तस्स सत्थवाहस्स ।
 धंजाए भारियाए सुबधु-नामो समुप्पन्नो ॥ ११५ ॥
 सोविंहु मल्हण-जीवो कालं काऊण आउ-पज्जते ।
 जाओ सुदसणाए भज्जाए समुद्दत्तस्स ॥ ११६ ॥

१ काल (B. P 48) । २ रोपिता । ३ अरण्ये । ४ प्रार्थयाना । ५ निव-
 मायु । ६ पुत्रतया । ७ इमो = वणिक् (B. D I 79) इयं = भेष्टी वा ।
 ८ धार्यवाहो । ९ उद्भूत्य = निष्कम्य । १० B °नाइ । ११ B युग्मम् ।

पुत्तो धणवइ-नामो सुखव-जुत्तो कलामु पंतट्ठो ।
 एत्तो य अत्थि नयरी विजया तत्थेव एरवए ॥ ११७ ॥
 तीए समिद्धि-जुत्तो धणभूई नाम आसि सत्थाहां ।
 महिला सुंदार-नामा पुत्तो य सुधम्म-नामोत्ति ॥ ११८ ॥
 अह चंदणोवि वणिओ मरिऊण तओ सुधम्म-नामस्स ।
 ऐगोयरो कणिट्ठो जाओ धणवाहणो नाम ॥ ११९ ॥
 तत्थेव य एरवए सुपइइपुरम्मि आसि हरिदत्तो ।
 इम्मो तस्स य महिला विणयवई विणय-सजुत्ता ॥ १२० ॥
 पुत्तो उण वसुदत्तो अह सा लच्छी तया ओ अडवीए ।
 सीह-हया मरिऊणं भमिऊण तिरिक्खे-जोणीसु ॥ १२१ ॥
 विणइवईए धूया जाया ओ सुलोयणत्ति नामेण ।
 वसुदत्तस्स कणिट्ठा सुखव-रूवा सुर-वडुव्व ॥ १२२ ॥
 सावि ड्ठ चंदण-भज्जा कालं काऊण संपया तत्तो ।
 जाया सुलोयणाए कणिट्ठ-भगिणी अणगवई ॥ १२३ ॥
 एत्थंतरम्मि मरुहण-भज्जावि सरस्सई मैया संती ।
 ताणं दोण्हवि लहुई वसुमइ-नामा समुप्पन्ना ॥ १२४ ॥
 एवं च ताओ तिज्जिवि वसेण भवियव्वयाइ एगत्थ ।
 जायाओ भगिणीओ अवरोप्पर-नेह-कळियाओ ॥ १२५ ॥
 जोव्वणमणुपत्ताओ समाण-जाईण रूव-जुत्ताण ।
 अणुरूवाण वराणं मैया-वित्तेहिं वरियाओ ॥ १२६ ॥

कविब ।

जेट्ठा सुलोयणा सा परिणीया निज्ज-वंठ-जीवेण ।
 सागरदत्त-सुएण सुबंधु-नामेण वणिएण ॥ १२७ ॥
 बीया अणगवइया धणभूइ-सुएण विजय-नयरीए ।
 धणवाहण नामेणं परिणीया पुव्व-दइएण ॥ १२८ ॥
 तइया वसुमइ नामा मरुहण-जीवेण पुव्व-दइएण ।
 धणवइणा परिणीया तणएण समुदत्तस्स ॥ १२९ ॥
 जिट्ठं सुलोयणं वडिऊण भवियव्वया-निओएण ।
 पुव्व-भव-वल्लहेहिं जुत्ताओ नेह-कळिएहिं ॥ १३० ॥
 पुव्व-भवन्मासाओ सुलोयणा वल्लहा सुबंधुस्स ।

१ बहुशिक्षितः (४ १) । २ B युग्मम् । ३ एकोदरः = सहोदरः । ४
 तिर्यग्योनिधु । ५ B युग्मम् । ६ वृत्ता सती । ७ मातापितृभ्याम् । ८ A जेह ।

तीए उण सो न तहाँ, एवं वच्चंति दिवसाई ॥ १३१ ॥
 अह अन्नया कयाइवि कणयरहो तुरय-वाहण-निमित्तं ।
 मैडचडयरेण सहिओ निग्गच्छइ रॉय-मग्गेण ॥ १३२ ॥
 ताव य नौयरियाओ निय-निय-हम्मिय-तलेसु चडिऊण ।
 कुमरं निग्गच्छत पुलइउमेवं पयत्ताओ ॥ १३३ ॥
 एक्का विलास-पउर कुमरं दट्ठु अणग-पडिखुवं ।
 कैय उन्ना सा जीएँ एसो दइओत्ति चित्तेइ ॥ १३४ ॥
 अन्ना कुमर-पलोयण-तग्गय-चित्ता विमुक्क-वावारा ।
 निप्फद-लोयण-जुया सुर-वहु-लीळ समुव्वहइ ॥ १३५ ॥
 अन्ना उण कर-सठिय-मुत्ताहेंळ-तार-हारिया संहइ ।
 फेळिहक्ख-माल-वावड-झाण-ट्टिय-जोगिणि-सरिच्छा ॥ १३६ ॥
 कोउंग-रहस-पयट्ठा गुरु-जण-संकाइ तह निर्येत्तंती ।
 रेहइ दोला-खुट्ठव्व कावि कुमरस्स निग्गमणे ॥ १३७ ॥
 लीला-चलत-लोयण-कुमर-पलोयण-विमुक्क-नीसासा ।
 मयण-सर-सहियगिण्व नज्जे चैउर-सहियाहिं ॥ १३८ ॥
 कावि हु चुन्नइ बाल अन्ना सहियाइ लगए गलए ।
 अन्ना करेइ गीयं कावि हु उच्च समुल्लवइ ॥ १३९ ॥
 लीला-चलत-गीवो जन्तो जन्तो निर्येच्छइ कुमारो ।
 सोहग्ग-भैंहो वद्धइ तहिं तहिं नयर-नारीण ॥ १४० ॥
 एवं च समयणाहिं पुंलइज्जंतो स नयर-नारीहिं ।
 पत्तो कमेण सागरदत्त-गिहासन्न-भू-मागे ॥ १४१ ॥
 दिट्ठो सुलोयणाए अवलोयण-संठियाइ तेणावि ।
 दिट्ठा इमा सकज्जल-सिणिद्ध-पिहु-नयण-सोहिल्ला ॥ १४२ ॥
 पुव्व-भवम्भासाओ अवरोप्पर-दसणाओ सजाओ ।
 अइगरुओ अपुराओ तक्खणमेत्तेण दोण्हपि ॥ १४३ ॥
 अह निग्गओ तुरतो तुरगमारूढ-विग्गहो कुमरो ।
 देहेण न चित्तेण सुलोयणा-खुव-हय-हियओ ॥ १४४ ॥
 पुट्ठो अणेण सुमई बाल-वर्यसो वयस ! कस्सेसा ।

१ सः = सुवन्धुः । २ तथा = वल्लभः । ३ अटपटलेन । ४ अ °यवरमग्गे ।
 ५ नामरिक्कयः । ६ कृतपुण्या । ७ यस्याः । ८ राजते । ९ स्फटिकाक्षमालाव्याघृत-
 प्यानस्थितयोगिनीसदृशी । १० कौतुकभसप्रवृत्ता । ११ निवर्तमाना । १२ चतुर-
 सस्त्राभिः । १३ पश्यति । १४ मद्दः = उत्सवः । १५ दृश्यमानः । (H. P. IV. 181)

दप्पण-वावड-हत्था अवलोयण-संठिया जुवई ? ॥ १४५ ॥
 एसा कुमर ! सुलोयण-नामा दइया सुबंधु-वणियस्स ।
 सागरदत्त-सुयस्स ओ इय भणिए सुमइणा कमसो ॥ १४६ ॥
 आवाहिऊण तुरए समागओ निय-गिहम्मि कणगरहो ।
 मयण-सर-विद्धुरियंगो चितइ तप्पावणोवायं ॥ १४७ ॥
 किं मज्झ विभूईए किंवा अंतेउरेण रज्जेण ? ।
 जो तीए मुह-कमळे छप्पय-ळीळं न पावेमि ॥ १४८ ॥
 जइवि ह्नु लोय-विरुद्धं सुकुलुप्पन्नाण एरिसं कज्जं ।
 तहवि ह्नु तीइ विउत्तो सत्तो धरिउं न जीयंपि ॥ १४९ ॥
 नाऊण तीए भाव दूई-संपेसणेण चित्त-गायं ।
 जइ ताव सावि इच्छइ खिवामि अंतेउरे नियए ॥ १५० ॥
 इय चित्तिऊण तेणं पँडुया पैन्वाइया समाणत्ता ।
 तह कुणसु तुमं भयवइ ! जह सा मह पँणइणी होइ ॥ १५१ ॥
 तीएवि गंतु वियणे तह सा आभासिया सुनिरणाए ।
 जह पयडिय-सम्भावा हियय-गय ज्जत्ति उल्लवइ ॥ १५२ ॥
 उन्विग्गा विव दीससि कीस तुम पुत्ति ! केण भे कज्जं ? ।
 आणेमि जेण अइदुल्लहंपि निय-मंत-सत्तीए ॥ १५३ ॥
 तीए भणियं भयवइ ! मह हियय दुल्लहं जणं मेहइ ।
 निर्भग्ग-रोर-पुरिसोव्व भोयणं चक्कवडिस्स ॥ १५४ ॥
 जह कावि सारमेई इच्छइ सीहेण संगममलज्जा ।
 तह चेव अहं भयवइ ! सर्गं इच्छामि कुमरेण ॥ १५५ ॥
 तीए भणियं इंदंपि पुत्ति ! आणेमि मत-सत्तीए ।
 कित्तियमेत्तं एयं मह मंतो जत्थ विप्फुरइ ॥ १५६ ॥
 मा पुत्ति ! कुण विसायं जावं मंतस्स तह पँयच्छिस्सं ।
 अज्जवि य कुमारेणं जह संगो जायए तुज्झ ॥ १५७ ॥
 तह कायव्वं भयवइ ! न होइ जह मज्झ लाघवं लोए ।
 इय भणिऊणं तीए दिन्ना मुत्तावली नियया ॥ १५८ ॥
 पन्वाइयांए तत्तो गंतुं कुमरस्स साहियं सव्वं ।
 हरिसिय-भणेण तेणवि आणाविय नियय-पुरिसेहिं ॥ १५९ ॥

१ A तीए । २ पट्टका = पट्टी = चतुरा । ३ प्रवाजिका = तापसी । ४ प्रण-
 यिनी = वल्लभा । ५ महइ = काइस्सति (H. P. IV. 192) = वाञ्छति । ६ निर्मा-
 ग्य-रोर (रङ्ग) पुरुष इव । ७ सारमेयी = श्रुती । ८ प्रदास्यामि = करिष्यामीत्यर्थः ।
 ९ B ०याइ । १० आनाप्य ।

अंतैतरम्भि खित्ता सुलोयणा ह्यग-मोहिय-मणेण ।
 अगणिय जेणाववाय उल्लंघिय नियय-मज्जाय ॥ १६० ॥^१
 विन्नाय-वइयरेहिं च साहियं नायरेहिं नरवइणो ।
 तेणवि बहु-प्पगारं सिक्खविओ महुर-वयणेहिं ॥ १६१ ॥
 न य इच्छइ तं मोत्तु ताहे नाऊण तस्स निब्बंधं ।
 रन्ना पउरा मणिया असमत्था अम्हे कुमरस्स ॥ १६२ ॥
 सामेण ता न मुचइ दंडो कुमरम्भि तीरइ न काउ ।
 ता खमह एक्कमेय अवरारं अम्ह कुमरस्स ॥ १६३ ॥
 एय नर-वइ-वयणं सोऊण नायरावि दीण-मुहा ।
 विच्छाय-निराणदा जहागय पडिगया सव्वे ॥ १६४ ॥
 कणगरहोवि ह्नु तीए सुरय-सुहासत्त-माणसो निच्चं ।
 कमसो सेसतेउर-परिमोग-परम्महो जाओ ॥ १६५ ॥
 चित्तेइ न रज्ज-ठिइ न नीई वारिं न देइ अत्थाणं ।
 सहिओ सुलोयणाए अच्छइ विविहाहिं कीलाहिं ॥ १६६ ॥
 एव पभूय-कालो बोलीणो तस्स राय-तणयस्स ।
 तीए अहिणव-जोव्वण-सुह-फास-पसत्त-चित्तस्स ॥ १६७ ॥
 अह अन्नया कयाइवि परिभूया हंतिं जाय-कोवाए ।
 पुब्बिं तस्सिउठाए देवीए रायसिरियाए ॥ १६८ ॥
 परिचरिय-परिव्वाइय-विदिन्न-उम्माय-कारओ चुन्तो ।
 एगंत-पसुत्ताणं दोण्हवि सिराम्भि पविखत्तो ॥ १६९ ॥^२
 तस्स य वसेण दोन्निवि सहसा उम्मत्तयाणि जायाणि ।
 गायंति हसंति समुल्लवंति असमज्जस बहुहा ॥ १७० ॥^३
 मीमरहेणवि ततो वैहरिया मंत-ततिया बहवे ।
 तेवि ह्नु करिंति किरिय भूय-विगारोत्ति मन्नता ॥ १७१ ॥

अपिय ।

काउं सरीर-रक्खं गाढं गहिऊण केवि मुहासु ।
 पहणांति गुरु-चवेडा-घाएहिं कस-प्पहारेहिं ॥ १७२ ॥
 आलिहिय मडलेसु केवि ह्नु विणिवेशिऊण उवत्ता ।
 अहिमतिय सिद्धत्यय-घाएहिं ह्णंति पुणरुत्त ॥ १७३ ॥

१ जनापवादम् । २ B युग्मम् । ३ B अम्हि । ४ तीरइ = क्षयते (H P IV 86) । ५ परम्महो = पराह्मुत्त । ६ नीई = गच्छति (H P IV 162) ।
 ७ अहमिति । ८ चूर्ण । ९ B युग्मम् । १० असमज्जसम् = असंबद्धम् । ११-
 न्याहताः = आकारिताः । १२ भूषणकारः । १३ अभिमन्थ्य ।

केवि हु विरोल-तन्नय-पुरीस-मीसेहिं गुग्गुलाईहिं ।
 उँव्वरियम्मी खिवित्ता उँद्ववणिय पयच्छति ॥ १७४ ॥
 वायस्स विगौरासकिरेहिं वेज्जेहिं विविह-किरियाओ ।
 पारद्धाओ न उणो कोवि गुणो ताण सजाओ ॥ १७५ ॥
 उँम्मत्तय-रूवेणं पणदठ-चित्ताण वच्चए कालो ।
 अह अन्नया पसुत्ते पाहरिय-जणम्मि रयणीए ॥ १७६ ॥
 भंजित्ता नियँलाइं निर्हुय चिय निग्गयाइं नयरीओ ।
 दोन्निवि भमंति सीउण्ह-त्राय-बहु-दुक्ख-तवियाइ ॥ १७७ ॥
 इय नर-वर ! संसारे सुहिओ होऊण जायए दुहिओ ।
 रायावि भमइ भिक्ख सुवइ महीए निरौवरणो ॥ १७८ ॥
 पवराहार-विलेवण-आहरण-विभूसियाइं होऊण ।
 हिंढंति ताइं भिक्खं गिहे गिहे दुक्ख-तवियाइं ॥ १७९ ॥
 घूली-घूसरियाइं बालोह-हसेज्जमाण-चेट्टाइं ।
 हिंढति सुदीणाइं निवसिय-जर-दाडि-खट्टाइं ॥ १८० ॥
 बालोह-पेच्छणिज्जं बुँह जण-ससोयँणिज्जमच्चत्थं ।
 पिच्छसु नर-वर ! जाय तं मिहुण कम्म-दोसेणं ॥ १८१ ॥
 एयं च ताव एव, एत्तो उ पुरीए विजय-नामाए ।
 रत्ताडणंगवईए भुजइ धणवाहणो भोए ॥ १८२ ॥
 पडिबोहिओ सुहम्मण सूरिणा जिदठ-भाउणा एसो ।
 सहिओडणंगवईए पव्वइओ सूरि-पासम्मि ॥ १८३ ॥
 एत्तो य धणवईवि हु वसुमइयाए सिणेह-जुत्ताए ।
 सहिओ पंच-पयारे भुजइ माणुस्सए भोए ॥ १८४ ॥
 जह सो मोहिल-वणिओ रन्ना निव्वासिओ सदेसाओ ।
 काऊण तहा-रूवं सुह-फलथ किंपेणुट्टाणं ॥ १८५ ॥
 उववन्नो त्रेयइढे उत्तरसेठीए वेजयंत-पुरे ।
 चित्तंगयस्स पुत्तो पुहवीइ सुमयलो नाम ॥ १८६ ॥
 साहिय-बहुविह-विज्जो अह सो गयणंगणेण हिंढंतो ।
 कइयावि मेहलावइ-पुरीए लीलाए सपत्तो ॥ १८७ ॥

१ विडालतर्षक-पुरीपमिधैः—मूपकारिबालकविद्यासहितै । २ अपवरिकावाम् ।
 ३ उद्वपनिकाम् । ४ विकाराऽऽवाङ्मिः । ५ वैद्यं । ६ B उम्मत्त° । ७ निग्ग-
 ङानि । ८ निहुय = तूष्णीकम् (B D IV 50) = प्रच्छन्नमित्यर्थः । ९ B गुरमम् ।
 १० निरावरणः = वनम् । ११ B बहुज° । १२ संसोयणिजं = संसोचनीयम् =
 शोकविषयम् । १३ किमप्यनुष्ठानम् ।

हृमिय-तलमारूढा ण्हायंती तेण वसुमई दिट्ठा ।
 पुव्व-भवम्भासाओ रत्तो सो तीइ रूवम्मि ॥ १८८ ॥
 काउं घणवइ रूव उवमुत्ता तेण वसुमई मुद्धा ।
 तीए सुरय-पसत्तो घणवइ-रूवी ठिओ तत्थ ॥ १८९ ॥
 सो पुण घणवइ-वणिओ पुव्व-भवोवत्त-कम्म-दोसेण ।
 अवहरिय तेण मुक्को इहेव मरहे विणीयाए ॥ १९० ॥
 सो तत्थ रिसह-जिण-वर-वस-पसूयस्स दंडवीरियस्स ।
 केवल्लिणो पय-मूले पव्वइओ जाय-निव्वेओ ॥ १९१ ॥
 पुव्व-सय-सहस्साइं तीसं काऊण उग्ग-त्तव-चरणं ।
 उववण्णो ईसाणे देवो चंदज्जुणो नाम ॥ १९२ ॥
 पर-दार-पसत्तो सो सुमंगलो तेण छिन्न-वर-विज्जो ।
 मुक्को परओ माणूस-नगस्स देवेण कुद्धेण ॥ १९३ ॥
 पडिवोहिया उ देवेण वसुमई जाय-तिव्व-संवेगा ।
 सूरि-सुहम्म-पवत्तिणि-पय-मूले अज्जिया जाया ॥ १९४ ॥
 एव च अणगवई वसुमइ-अज्जाइ संजुया तत्थ ।
 मैयहरि-चदजसाए पय-मूले कुणइ उग्ग-त्तवं ॥ १९५ ॥
 अह अन्नया कयाइवि वियार-भूमि गयाहिं एयाहिं ।
 दिट्ठं तं उम्मत्तं मिहुण वहु-डिंभ-परियरियं ॥ १९६ ॥
 उग्गायंतं वहुहा नच्चतं धूलि-धूसर-सरीर ।
 तं दट्ठुमणंगवई सविसाया एवमुल्लवइ ॥ १९७ ॥
 अज्जे । वसुमइ । एसा मगिणीइ सुलोयणाइ अणुहरइ ।
 जर-दीडि-खंड-वैसणा गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९८ ॥
 मणियं च वसुमईए सुइर निर्ज्जाइऊण सविसायं ।
 एसो सो कणगरहो एसावि सुलोयणा नूणं ॥ १९९ ॥
 तत्तो गंतुं दोहिवि महुरं आभासियं तयं जुयळं ।
 उग्गायइ हसइ नच्चइ वॉल्लंइ असमंजस बहुयं ॥ २०० ॥
 ताहे दोवि जणाइं सुहम्म-सूरिस्स पाय-मूलम्मि ।
 करुणा-पराहिं अज्जाहिं ताहिं नीयाइं सविसाय ॥ २०१ ॥
 अडसय-नाणी य गुरू पुट्ठो उम्माय-कारणं ताहिं ।

१ उवत्तं = उपात्तं = गृहीतम् । २ आर्थिका = साध्वी । ३ मयहरा = महतरा
 (N P 4) । ४ परिकरितं = व्याप्तम् । ५ वडन = वज्रम् । ६ निध्याय =
 दृष्ट्वा । ७ बोधइ = कथयति । (N P. IV. १) ।

गुरुणावि ताण सिद्धो पुव्वुत्तो सयल-वुत्ततो ॥ २०२ ॥
 भणिओ अज्जाहिं गुरू भयवं ! जइ अत्थि कोवि पडिजोगो ।
 ता एयाण पत्तजह जइ पिच्छह किंचि उवगार ॥ २०३ ॥
 तत्तो गुरुणा तेसिं दिन्नो उम्माय-नासण-पडिद्धो ।
 पडिजोगो जायाइं दोन्निवि अह सत्थ चित्ताइं ॥ २०४ ॥
 अह ताण वसुमईए सिद्धो सब्बोवि पुव्व-वुत्ततो ।
 एयस्स गुरू-पभावा नद्धो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०५ ॥
 इय सोऊणं दोन्निवि सुहम्म-सूरिस्स परम-विणएण ।
 वंदति चरण-जुयल अह सूरी भणिउमाढत्तो ॥ २०६ ॥
 भोग-सुह-लालसाण पर-दार-रय-प्पियाण पुरिसाण ।
 बहुविह-विडंबणाओ इह पर-लोए य जायंति ॥ २०७ ॥
 पावति विसय-तिसिया बह-बंधण-मारणाइ-दुक्खाइं ।
 नाऊण कुमर ! एव भोग-पिवास परिच्चयसु ॥ २०८ ॥
 पर-दार-पसत्तेणं जं पावं चिक्कणं तैए बद्धं ।
 पुप्फ-सरिसो विवागो र्ज्ज-भंसाइओ तत्स ॥ २०९ ॥
 एत्तोवि अणंत-गुणं कड्डय-विवागं फळं तु पर-लोए ।
 पाविब्जइ दुब्बिसहं नारय-तिरियाइ-संसरणे ॥ २१० ॥
 एमाइ-देसणाए आविभूयम्मि चरण-परिणामे ।
 पैव्वावियाइं गुरुणा दोन्निवि निब्बिन्न-चित्ताइं ॥ २११ ॥
 मयहरियाए पासे भगिणी-जुयलेण संजुया तत्तो ।
 सम्मं गुरू-विणय-रया सुलोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१२ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणीणं ।
 तिण्हंपि हु भगिणीणं गयाणि बहु-पुव्व-लक्खाणि ॥ २१३ ॥
 मुणिणो कणगरहस्सवि घणवाहण-साहुणा समेयस्स ।
 वोळीणाओ बहुया वरिसाणं कोळि-कोळीओ ॥ २१४ ॥
 अह अणसणेण सूरी कालं काऊण बीय-कप्पम्मि ।
 जाओ ससिप्पह-सुरो विमाण-चंदेज्जुणाहिवई ॥ २१५ ॥
 घणवाहणोवि मरिसं जाओ सामाणिओ सुरो तत्स ।
 विज्जुप्पहोत्ति इयरा देवी से चंदरेहत्ति ॥ २१६ ॥
 वसुमइ-अज्जावि तहा पुव्वुवन्नस्स तत्थ देवस्स ।

१ परिल्लज । २ लया । ३ राज्यप्रशाधिकः । ४ आविभूते = प्रकटीभूते ।

५ प्रव्रानितौ । ६ ३ °दलणा° ।

चंदञ्जुणस्स जाया देवी चंदप्पहा नाम ॥ २१७ ॥
 एत्तो य सो सुबधू दइयाइ गुरु विरह-सोय-ससत्तो ।
 हट्ट-धर-काणणाईसु कत्थवि य विइ अपाविंतो ॥ २१८ ॥
 कणगरहस्स पउद्धो चित्ततो विविह-मारणोवाय ।
 रोइ-ञ्जाणोवगओ विलवंतो दीण-वयणिल्लो ॥ २२९ ॥
 रय-रमिय-हसिय-जंपिय-सहरिस-अवैगूहणाइ दइयाए ।
 पुणरुत्तं सुमरतो जाओ सो गह-गहिलुब्ब ॥ २२० ॥^१

सजो ।

नियय-धरम्मि न चिहइ हिंडइ उज्जाण-काणणाईसु ।
 कत्थ गयीं कण हिया कीस निल्लुक्का सि जपतो ॥ २२१ ॥
 कह रुद्धा मह सुंदरि ! जेण न दंसेसि अप्पय सिग्घ ।
 हुं हुं दिट्ठा दिट्ठा पसीय मह देसु पडिवयणं ॥ २२२ ॥
 जं जं पिच्छइ छोयं त त पुच्छइ, तैए पिया दिट्ठा ? ।
 एमाइं विलवमाणो नीहरिओ ताओ नयरीओ ॥ २२३ ॥
 उम्मत्तय-रूवेण हिंडतो विविह-गाम-नयरेसु ।
 दुहिओ दीणो वियणो लुहा-पिवासाहि संतत्तो ॥ २२४ ॥
 कइयावि हु संपत्तो अणेय-तावस-जणाउरे रम्मे ।
 नाणा दुम सय-गहणम्मि आसमे विविह-फळ-पउरे ॥ २२५ ॥
 तत्थ य से कुळ-वइणा मणय सजाय सत्थ-चित्तस्स ।
 निय-धम्मो परिकाहओ तस्सवि सो परिणओ ताहे ॥ २२६ ॥
 गिण्हिय तावस-दिक्खं दइया-गुरु-विरह-जाय-वेरंगो ।
 कय-कंद-फलाहारो धोर-तवं चरिउमारद्धो ॥ २२७ ॥
 दोमासिय-तेमासिय-चउम्मासाइय तवं विविहं ।
 काउ पभूय-कालं अंतुदट्ट-वेराणुबधो सो ॥ २२८ ॥
 मारिउण य उववन्नो परमाहस्मिय-सुरेसु^१अवरिसी ।
 उववन्न-मेत्तओ सो पुब्ब-भवालोयण कुणइ ॥ २२९ ॥^२
 नाऊण पुब्ब-वइर विहंग-नाणेण आसुरुत्तो सो ।
 चित्तेइ कत्थ वइरी सा वा मह दुदट्ट-महिल्लत्ति ? ॥ २३० ॥

१ A^१ याए । २ अवगूहनं = आलिङ्गनम् । ३ स्मरन् । ४ B तिष्ठामि कुळ-
 कम् । ५ निल्लुक्का = निलीना (B. P. IV 55) । ६ लया । ७ सतत्तो = सततः ।
 C मनाक् (N P 10) सजातस्सत्थचित्तस्स । ८ वेरंग = वैराग्यम् । ९ अतुहं =
 अनुदितम् = अनष्टम् । १० अम्मादिपु पञ्चदशप्रकारेषु पारमाथार्थिकदेवेष्वेकतमो-
 उम्बरीषनामा सः । ११ B युग्मम् ।

दुस्सीला सा पावा अपुरत्त तह ममं परिच्चइय ।
 आसत्ता कणगरहे सच्चिय ता वइरिणी पढम ॥ २३१ ॥
 तारिस-दुक्खं दिन्नं तइया मह जोहिं दुट्ठ-सीलेहिं ।
 इण्हि गंतुं दोन्निवि हंतच्चाइं मए ताई ॥ २३२ ॥
 इय चित्तिऊण वेगेण आगओ रोस-फुरफुरंतो सो ।
 संलेहण-सुसियंगो जत्थच्छइ कणगरह-साहू ॥ २३३ ॥
 धम्म-ज्झाणोवगयस्स तस्स पढिमा-गयस्स रयणीए ।
 पिउवण-ठियस्स मुणिणो घोखसग्गे कुणइ पावो ॥ २३४ ॥
 काउं पिसाय-रूवं उक्कत्तइ निसिय-कत्तिया-हत्थो ।
 मंसाइं सरुहिराइं सभारिय-पुण्व-कय-वइरो ॥ २३५ ॥
 भीमदहास-पुण्वं उद्धं उक्खिविय खिवइ खोणीर ।
 दुण्विसह-गुरु-कसाघाय-ताडण कुणइ पुणरुत्त ॥ २३६ ॥
 मुंचइ घूली-वरिसं खणेण उवलोह-पूरियं कणइ ।
 जलण-वरिसेण वरिसइ छिंदइ खणेण अंगाइं ॥ २३७ ॥
 काऊण हत्थि-रूवं सुतिक्ख-दंतैहिं देइ वेहाइं ।
 निय-काइयाए सिंचइ लोलइ चलणेहिं भूमीए ॥ २३८ ॥
 किं बहुणा भणिएणं निग्घिण-हियएण तेण असरेण ।
 मुणि-देहे दुण्विसहा विहिया नरओवमा वियणा ॥ २३९ ॥
 तीइ वियणाइ साहू अचलिय-चित्तो पैसत्थ-सुह-लेसो ।
 धम्म-ज्झाणोवगओ निंदंतो नियय-दुच्चरियं ॥ २४० ॥
 कय-अणसणो महप्पा कालं काऊण बीय-कप्पम्मि ।
 चंदज्जुणम्मि जाओ विहुप्पहो नाम देवोत्ति ॥ २४१ ॥^१
 अबरिसी मुणि-देहं पाण-विमुक्कंपि गरुय-रोसण ।
 छिंदिय संयहा पत्तो सुलोयणजा-समीवम्मि ॥ २४२ ॥
 सावि इ पमाय-समए काउस्सग्गे ठिया सुह ज्झाणे ।
 सौह्णि-मज्झोवगया सुंमराविय-पुण्व-दुच्चरिया ॥ २४३ ॥
 लोहमय-पुरिस-पढिम फुलिग-जालाउलं विउण्विय ।
 पावे ! पर-पुरिस-पिए ! अवगूहसु वल्लहं एयं ॥ २४४ ॥

१ परिसज्य ४ °कयइ । २ सुसियं = सुक्कम । ३ पितुवनम् = श्मशानम् ।
 ४, उक्कन्तति । ५ संभारिय = सस्मारितम् (छ P. IV. 74) ६ °भाविय । ६
 खोणी = पृथ्वी । ७ वेघान् । ८ नरकोपमा । ९ प्रशस्तशुभलेश्यम् । १० दुत्तरिणं
 = दुत्तरितम् । ११ B युगम् । १२ सतथा । १३ साहूणी = साध्वी । १४ सुमरा-
 विव = स्मारितम् (छ. P. IV 74) ।

इय मणिय तेण समय गाढं बंधितु जलिय-दंढेहिं ।
 हणिकुण तक्खणेण सावि तओ मारिया तेण ॥ २४५ ॥
 अविचलिय-सुद्ध-भावा काल काठं विहुप्पह-सुरस्स ।
 उप्पन्ना पिय-देवी सयंपभा नाम तत्थेव ॥ २४६ ॥
 इय भो नर-वर ! दट्ठुं राग-दोसाण दारुण विवाग ।
 दूरेण चयसु संग राग-दोसेहिं पावेहिं ॥ २४७ ॥
 वह विहायाऽऽसु पहिट्ठ-माणसो मुणीण सो अंबरिसी सुराहमो ।
 कयत्यमप्पाण मणे गणतो जहागय ताहि गओ स-ठाणयं ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागिग-दोस-विसहर-पसमण-जळ-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ सुलोयणा-कणगरह-वहो नाम ।
 सुरसुदरी-कहाए चोदसमो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ चतुर्दशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ ३५०० ॥

अह सो कय-समण-वहो अंबरिसी मुइय-माणसो तत्थ ।
 निच्चं नेरइयाणं कयत्यणा-जाय-गुरु-तोसो ॥ १ ॥
 बधित्तु पाव-कम्मं तओ चुओ विह्व-पंसुली-गम्भे ।
 उववन्नो सो तीए बडुविह-कडु-खार-पाणेहिं ॥ २ ॥
 सौण्डिय-देहो रोहं ज्ञाणं आऊरिऊण नरयम्मि ।
 मरिऊण सत्त-पळिओ उववन्नो पढम-पुढवीए ॥ ३ ॥
 अणुहविय तिब्ब-दुक्ख निय-आउ-खए तओवि उव्वट्ठो ।
 इह भरहे विप्प-सुओ उववन्नो दुग्गओ नाम ॥ ४ ॥
 दारिह-दुक्ख तविओ दिक्ख पैरिवाययाण घित्तुण ।
 काठं अन्नाण-तवं उक्कड-रोसो मओ तत्तो ॥ ५ ॥
 धरणिदस्स उ जाओ सांहिय-पळियाउओ महाराओ ।
 नामेण काल-वाणो दिव्व-महा-रिद्धि-सपन्नो ॥ ६ ॥
 तत्थवि सुमरिय-वइरो उवओग देइ ताण दोणहंपि ।
 ठाण-वियाणण-हेउं विभग-नाणेण सकसाओ ॥ ७ ॥

१ B तिस्रभिः कुलकम् । २ आत्मानम्, छन्दभानुलोम्यादनुसारलोपः ।
 ३ कयत्यणा = कदर्यना । ४ विषवपाशुलागर्भे, पांशुला = पुंशुला । ५ शाटितदेहः
 = नष्टशरीरः । ६ B तिस्रभिः कुलकम् । ७ परिभाजकः = तापत्रः । ८ मृतः ।
 ९ साधिकपत्यायुष्कः । १० महाराओ = सामानिकसुरः ।

- जिण-मंदिरेसु विहिया मेहिमा परमायरेण सन्वेसु ।
 १ जिण-पडिमाणं वत्थाइएहिं विहिया महा-पूया ॥ १९० ॥
 वर-वत्थ-पत्त-कंबल-असणाईएहिं समण-सघोवि ।
 सन्वोवाहि-विसुद्धेहिं पूइओ परम-भत्तीए ॥ १९१ ॥
 गय-तुरय-पवर-सदण-गामागर-नगर-पट्टणाईयं ।
 २ दिन्नं सामताणं जहोच्चियं तत्थ नर-वइणा ॥ १९२ ॥
 अह अन्न-दिणे राया महा-विभूर्इइ परियण-समेओ ।
 सूरिस्स वंदणत्थं नीहरिओ खयर-सज्जतो ॥ १९३ ॥
 अभिवंदिऊण सूरिं अवसेस-तवस्सिणे य सन्वेवि ।
 उवविट्ठा, अह गुरुणा कहिओ जिण-देसिओ धम्मो ॥ १९४ ॥
 अह वदिऊण सूरिं देवी कमलावई इमं भणइ ।
 भयवं ! अन्नम्मि भवे आसि कयं किं मए पाव ? ॥ १९५ ॥
 सुय-विरह-जणिय-दुक्खं जस्स वसाओ सुदुस्सहं पत्तं ? ।
 ३ अह केवलिणा भणियं देवाणुपिए ! निसामेसु ॥ १९६ ॥
 जो सोऽवरकंकाए अम्मड-वणिओत्ति आसि मे कहिओ ।
 मंडण-पभिईण पिया अच्छुत्ता-भारिया-ताहिओ ॥ १९७ ॥
 सो भमिऊण भवेहं मरु-देसे हरिसऊय-गामम्मि ।
 मेहैरो अज्जुण-नामो इहेव भरहम्मि उववन्नो ॥ १९८ ॥
 अच्छुत्तात्रि इ तत्तो भमिऊण भवेसु विविह-रूत्वेसु ।
 महिला अज्जुणगस्स उ वघुसिरी नाम उववन्ना ॥ १९९ ॥
 अवरोप्पर-पिईए किसि-कम्म रयाण वच्चए कालो ।
 दोण्हवि दया-पराणं पयईए तणु-कसायाणं ॥ २०० ॥
 पत्ते पाउस-काले पडिए अह पाणियम्मि पउरम्मि ।
 ४ निय-पलिहईइ दोहिवि किसि-कम्मं काउमाढत्त ॥ २०१ ॥
 तत्थ य एगो कैमलो सगन्भ-हरिणाए संगओ वसइ ।
 पलिहइ-परिपेते चरइ तण तीइ सज्जतो ॥ २०२ ॥
 अह अन्नया पविट्ठं खित्ते दट्टूण हरिण-जुयलं तं ।
 ५ अज्जुणओ ईकंतो चलिओ नीसारणट्ठाए ॥ २०३ ॥
 अज्जुण-भएण हरिणीं गुरु-हारा वेग-धाविया सहसा ।
 संजाय-पसव-समया विर्यणा-विहलंघला पडिया ॥ २०४ ॥

१ पिता । २ मेहरो = प्राप्तप्रवरः (H. D. VI. 121) । ३ कृषिकर्मरतयोः ।
 ४ पानीयं = जलम् । ५ कमलो = हरिणः (H. D. II 54) । ६ निषेधक
 (H. P. IV 134) । ७ गुरुमारा । ८ वेदनाविह्वला ।

नद्धो सारगोवि हु पुणो पुणो अज्जुणं निरुवितो ।
 दइया-विभोग-विद्धुरिय-हियओ गुरु-सोय-सतत्तो ॥ २०५ ॥
 करुणा-पेरेण नीया हरिणीवि हु अज्जुणेण निय-ठाणं ।
 सीयल-जलेण सिन्ता मुच्छा-विरमे पसूया य ॥ २०६ ॥
 जायं कोट्टावणय हरिण-सिलिबं तु मुद्ध-सहाव ।
 हरिणीइ वट्टिय त दिन्नो य थणो तओ तस्स ॥ २०७ ॥
 दट्टूण त मुरूव विळास-सुसिणिद्ध-नयण-सोहिल्ल ।
 बंधुसिरीए मणियं मह होइ खिल्लुणं एयं ॥ २०८ ॥
 तत्तो य वाम-पाए बद्धं त कोमलाइ रज्जूए ।
 हरिणीवि विगय-वियणा मएण नद्धा तयं मोत्तुं ॥ २०९ ॥
 मिलिया कमलस्स तओ पुणो पुणो एइ तम्मि ठाणम्मि ।
 सिसु-नेहाओ, न पुणो अल्लियइ मएण सा तत्थ ॥ २१० ॥
 उव्विग-मणा वरई सिलिब-नेहेण विमण-दुम्मणिया ।
 न चरइ तणं न य पियइ पाणियं भमइ खिज्जती ॥ २११ ॥
 बीय-दिणेवि हु हरिणिं दुँरुद्धल्लतिं तहेव दट्टूणं ।
 जाय-करुणाए मुक्को स सिलिबो बंधुसिरियाए ॥ २१२ ॥
 अह सो बधण-मुक्कां गतुं माऊण सभय-नेहाए ।
 मिलिबो दट्टूण तयं सारंगी निव्वुया जाया ॥ २१३ ॥
 मज्झिम-गुण-सजुत्तां दया-पमावाआं अज्जुणो तत्तो ।
 मरिऊण समुप्पन्नो एसो राया अमरकेऊ ॥ २१४ ॥
 बंधुसिरीवि हु तत्तो निवद्ध-मणुयाउया मया पच्छा ।
 इह उप्पन्ना भदे ! देवी कमलावई त सि ॥ २१५ ॥
 जाया य तुम्ह दोण्हवि पुव्व-भवव्भासओ गरुय-पीई ।
 जीव-दया-करणाओ विउला भोगा समणुपत्ता ॥ २१६ ॥
 कमलो हरिणीए सम विओइओ जं च तत्थ खणमेगं ।
 तव्वम्मुदया रन्नो जाओ तुम्ह सह विओगो ॥ २१७ ॥
 जं च कओ एणीए विरहो लीवेणं अँह-पाहरिओ ।
 तत्थ य तए निवद्धं कम्मं सुय-विरह-दुक्ख-फलं ॥ २१८ ॥
 उदयाओ तस्स जाओ विरहो तणएण जाय-मेत्तेण ।

१ कोट्टववर्णकम् । २ सिलिबो = शिशुः (N P 10) । ३ खल्लनम् । ४
 भ्रमन्तीम् । ५ निव्वुता = सुविता । ६ B ०णीइ । ७ वियोवितः । ८ एणी =
 हरिणी । ९ लीबो = बालः (H D VII. 22) । १० अष्टप्रादरिफः = अष्टप्रहर-
 मान ।

खीणं च तयं सपइ अट्ठहिं लक्खेहिं वरिसाणं ॥ २१९ ॥
 खणमिच्च-सचियंपि ङु देइ विवाग सुदीह-कालीय^१ ।
 सुहमसुहं वा कम्मं भाव-विसेसेण जीवाण ॥ २२० ॥
 इयं नाऊण विवागं पमाय-निव्वत्तियस्स कम्मस्स ।
 दूरेण कम्म-वघस्स कारणं मुंयह जत्तेण ॥ २२१ ॥
 इयं गुरु-वयणं सोढं परिसा सव्वावि तत्थ संविग्गा ।
 दिक्खाभिमुही जाया भीया संसार-दुक्खाण ॥ २२२ ॥
 नरवइ-देवीणं पुणो विसुद्ध-लेसाहिं वट्टमाणाण ।
 जायं जाई-सरणं ईहापोह करेताण ॥ २२३ ॥
 सुमरिय-पुव्व-भवाणं आगय-सवेग-भाविय-मणाण ।
 चरणावरण-खयाओ संजाओ चरण-परिणामो ॥ २२४ ॥
 तत्तो य अमरकेऊ पुत्तं अहिंसिच्चिऊण रज्जम्मि ।
 तक्कालुचियं काढं करणिज्जं तिच्च-संवेगो ॥ २२५ ॥
 अणुसासिऊण पुत्तं आपुच्छित्ता य परियण सयलं ।
 कमलावइए सहिओ पव्वइओ गुरु-समीवम्मि ॥ २२६ ॥^२
 सिरिदेव निय-पुत्तं कुडुंब-चिताए सठवेऊण ।
 रन्ना सहं पव्वइओ घणदेवो भारिया-सहिओ ॥ २२७ ॥
 खयरोंवि चित्तवेगो चित्तगइ-प्पमुह-खयर-सेजुत्तो ।
 निव्विन्न-काम-भोगो पव्वइओ सूरि-पासम्मि ॥ २२८ ॥
 खयरीवि कणगमाला पव्वइया सूरि-वयण-पडिबुद्धा ।
 सहिया पियंगुमजरिमाईहिं पभूय-खयरीहिं ॥ २२९ ॥
 नरवाहणोंवि राया रज्जं दाऊण मयरकेउस्स ।
 पव्वइओ पय-मूले केवल्लिणो सुप्पइट्टस्स ॥ २३० ॥
 रन्ना सहं पव्वइया खयर-नरिदाण दस सहस्साओ ।
 कमलावइ-पमुहाणं वीस-सहस्साइं महिल्लाण ॥ २३१ ॥
 इय तीस-सहस्साइं समय पव्वावियाइं केवल्लिणा ।
 सनिहिय-देवयाए उवणीयं तेसिं मुणि-लिंणं ॥ २३२ ॥
 ता भणइ मयरकेऊ चरणं पडिबज्जित्त असत्तो म्हि ।
 गिहि-पौउगं धम्मं ता भयवं ! अम्ह साहेसु ॥ २३३ ॥
 संणिय गुरुणा निसुणसु थूलग-जीवाण निरवराहाण ।
 निसिरंति^३ जे न दंड तेवि ङु पाविति निव्वाणं ॥ २३४ ॥

१ निर्वातित = निर्मितम् । २ अ युग्मम् । ३ गृहिप्राचोश्य = गृहस्थोचितम् ।

थूलमसच्चं भासं मण-वइ-काएहिं जे न कैप्येति ।
 सुर-मणुएसर-सोक्खं भोत्तूण वयति ते मोक्ख ॥ २३५ ॥
 थूलमदत्तं वज्जति जे सया तिबिह-करण जोगेहिं ।
 सब्बत्थक्खय-वित्ता होऊण वयति ते सिद्धिं ॥ २३६ ॥
 सतोसो स-कलत्ते अहवा पर-दार-वज्जणमुदारं ।
 काउ सुरगणाओ भोत्तूण वयति निब्बाण ॥ २३७ ॥
 इच्छा-परिमाणं सेविरूण लद्धूण विउळ-रिद्धीओ ।
 देव-नरेसर-भावे कमेण गच्छति निब्बाण ॥ २३८ ॥
 एमाइ-वित्थरेणं गिहि-धम्मे साहियम्मि केवळिणा ।
 तो मणइ मयरकेऊ होमि समत्थो इमं काउ ॥ २३९ ॥
 तत्तो य गुरु-समीवे सुरसुदरि-मयरकेउ-पमुहेहिं ।
 सम्मत्त-रयण मूलो सावग-धम्मो पैवन्नोत्ति ॥ २४० ॥

अह चित्तवेग-पमुहा मुणिणो सूरिस्स पाय-मूळम्मि ।
 गहणासेवण-रूवं सिकखं अग्गसिउमाढत्ता ॥ २४१ ॥
 कमलावइ-पमुहाओ अज्जाओ सुब्बयाइ-गणिणीए ।
 पासम्मि साहु-किरिय सिक्खंति पढति अंग्गाइं ॥ २४२ ॥
 छड्डम-दसम-दुवाळसाइ विविहं तवं पकुब्बति ।
 विणयं गुरूण सम्मं वेयावच्चं च सब्बेवि ॥ २४३ ॥
 अह चित्तवेग-मुणिणा चोइस-पुब्बाइं तत्थ पढियाइं ।
 भिक्खवर-पुब्बघरो जाओ अचिरेण कालेण ॥ २४४ ॥
 अह सुप्पइरू-सूरी सूरिं ठविरूण चित्तवेग-मुणि ।
 कय-अणसणो महप्पा निब्बाणमणुत्तर पत्तो ॥ २४५ ॥
 अह चित्तवेग-सूरी मामागर-नगर-भंडिय वसुहं ।
 विहरइ सुप्पडिबद्धो बोहितो भविय जण नियर ॥ २४६ ॥
 अज्जावि कणगमाला सुब्बय-गणिणीए सग्ग-पत्ताए ।
 अहिसिचा मयहरिया साहुणि-गण-वहु-मया तत्थ ॥ २४७ ॥
 बोहितो भव-लोय तव सूसिय-तणू चैत्त-नीसेस-रागो
 सज्जाणद्धो मुणीण स-समय-विहिणा सारणाइं कारितो ।
 सूरीसो चित्तवेगो समण-परिवुडो देसयतो जणाणं
 धम्मं तित्थेसरुत्त विहरइ वसुह संजमुज्जोय-जुत्तो ॥ २४८ ॥

१ कल्पयन्ति = रचयन्ति । २ प्रपन्नः = अर्पितः । ३ द्वादशाक्षरान्तर्यम् ।
 ४ मित्राक्षर = मित्रान्तर्यम् । ५ B ० ग्रीह । ६ महत्तरा (M P 4) । ७ चतो =
 चत्वारः । ८ सदुभ्यानाल्लुः । ९ सारणादीन् । १० परिवुडो = परिवृतः ।

साहु-धणोसर-विरंइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोस-विसहर-पत्तमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि हु खयराहिव-चारित्तासेवणो परिसंमत्तो ।
 सुरसुदरी-कहाए पन्नरसो इह परिच्छेदो ॥ २५० ॥

॥ पञ्चदशः परिच्छेदः समाप्तः ॥

राया वि मयरकेऊ परिणित्ता खयर-दिन्न-कन्नाओ ।
 दाऊण नह-यराणं जहोचियं गाम-नगराई ॥ १ ॥
 आणा-निदेसकरे काउमसेसद्ध-भरह-रायाणो ।
 नीसेस-देस-विसरं विहाय गय-डमर-चोर-भयं ॥ २ ॥
 उचुंग-धवल-मणहर-चेइय-भवणेहिं मडियं कांड ।
 आरिय-देस-समुभव-गामागर-नगर-सटोह ॥ ३ ॥
 कर-भर-सुंक-विमुक्कं सावय-विसरं करित्तु नीसेसं ।
 उच्छाइत्ता सव्वे जिण-सासण-संघ-पडिणीएँ ॥ ४ ॥
 अक्खलियं च विहारं वियरित्ता मुणि-जणस्स देसेसु ।
 साहम्मिय-वच्छेत्ते निय-सामंते निआइत्ताँ ॥ ५ ॥
 कांडं रत्तागाराई विवह-रूवाइ ठाण-ठाणेसु ।
 दिज्जंत-जंतु-पत्थिय-समत्थ-वर-वत्थु-सत्थाई ॥ ६ ॥
 पालेइ रज्जमणवज्ज-कज्ज-पय-पालणिक्क-वावारं ।
 कय-दुड्ढ-धंइ-उल्लुंठ-वंठेँ-कय-उग्ग-निग्गहणं ॥ ७ ॥
 पणय-जण-जणिय-तोस वसीकयासेस-सत्तु-संताणं ।
 आणांदिय-जियेँ-सत्थं कय-सुत्थ-समत्थ-दुग्ग-पह ॥ ८ ॥^{१३}
 इय मयरकेउ-रज्जो सुरसुंदरि-पमुह-देवि-जुत्तस्स ।
 धम्मत्थ-काम-सारं विसय-सुहं अणुहवंतस्स ॥ ९ ॥
 कइयावि हु जिण-भवणे निम्मल-पसरंत-दस-दिसि-भेँऊहे ।
 विमल-सिला-यल-घडिए भत्तीए कारयंतस्स ॥ १० ॥
 अन्नोन्न-वन्न-कलिए निम्मल-मणि-रयण-हेम-निम्मविए ।

१ परिसमाप्तः । २ विसरः = समूहः । ३ उच्छाद्य = उन्मूल्य । ४ पडिणीओ
 = प्रत्यनीकः = शत्रुः । ५ अस्खलितम् । ६ सार्थमिक्वात्सल्ये । ७ निशोज्य ।
 ८ सत्रागारम् = दानगृहम् । ९ पयपालणं = प्रजापालनम् । १० घट्टो = घृष्टः, ३
 विह । ११ वठो = मूलः (M P ३४) । १२ जियसत्थो = जीवसार्थः । १३ ३
 अष्टभिः कुलकम् । १४ मऊहा = मयूखाः = किरणानि ।

संसार-जलहि-मज्जंत-जंतु-संतरण-बोहित्ये^१ ॥ ११ ॥
 वर-विज्ञाणिय-निवहेण दिन्न-बहु-दन्व-जाय-हरिसेण ।
 कइयावि हु जिण-विंबं वर-रूवं कारयतस्स ॥ १२ ॥
 आगम-विहिणा कय-सत्त-रक्खणं विहिय-सघ-वर-पूयं ।
 जिण-विवाण पैइट्ट कइयावि हु आइसंतस्स ॥ १३ ॥
 घणसार-सार-गोसीस-मीस-हरियंदणोइ-दब्बेहिं ।
 कुणमाणस्स कयाइवि जिणिंद-पडिमा-सैमालमणं ॥ १४ ॥
 निसिरंत-वहल-परिमल-दसैद्ध-वन्नेण कुसुम-नियरेण ।
 कइयावि बहु-वियप्प जिण-पूयं विरयमाणस्स ॥ १५ ॥
 पवर-वर-पईणुगय-अणग्घ-सुमहग्घ-वसण-सोहिहं ।
 उंल्लोचं जिण-भवणे कइयावि हु कारयंतस्स ॥ १६ ॥
 मोइय चारागारं जिणिंद-वर-मदिरेसु साणंदं ।
 कइयावि हु रह-जत्तं जत्तेण पेच्छमाणस्स ॥ १७ ॥
 जत्ता-समय-समागय-किविणोणाहाइ-दीण-ल्लोयस्स ।
 वर-वरिय-वियरेणाओ मणोरहे पूरयंतस्स ॥ १८ ॥
 रह-जत्तागय-साहम्मियाण कइयावि गुरु-पमोएण ।
 भोयण-वृत्थामरणाइ-दाणओ तर्पमाणस्स ॥ १९ ॥
 अतेउर-मज्झ-गयस्स विविह लीला-विलास-कळियाहिं ।
 भज्जाहिं सह कयाइवि सुरह-सुहं सेवमाणस्स ॥ २० ॥
 पत्तट्ट-वर-विलासिणि-विहिय-विविहगहार-सोहिहं ।
 कइयावि हु वर-गेय पेक्खणय पेक्खमाणस्स ॥ २१ ॥
 अन्नपि एवमाइ विसिद्ध-ल्लोयस्स समयं जं'जं ।
 पुब्ब-पुरिसाणुं'चिन्नं अविरुद्धं नियय-वसस्स ॥ २२ ॥
 नियय-अवरथा-सरिस सैलाहणिज्ज च सज्जंण-जणस्स ।
 लोयागमाविरुद्धं अणुचिन्नं पुं'व-राईहिं ॥ २३ ॥
 निय-निय काले सन्नं तं तं कमसो पकुव्वमाणस्स ।
 सुह-सागरावगाढस्स राइणो दुक्ख-राहियस्स ॥ २४ ॥

१ बोहित्य = यानपात्रम् । २ विज्ञाणिओ = वैज्ञानिकः । ३ प्रतिष्ठाया ।
 ४ आदिशतः । ५ हरिचन्दनम् = शकचन्दनम् । ६ समालमणं = विलेपनम् ।
 ७ दशार्धम् = पञ्च । ८ बहुविकल्पां = बहुभेदात् । ९ अनर्धम् = अमृत्यम् ।
 १० उल्लोच = वितानम् । ११ किविणो = कृपणः । १२ वितरण = दानम् ।
 १३ तर्पयत्त = वृष्टिं कर्षतः । १४ अन्नवर्णम् = आचरितम् । १५ श्लाघनीयम् ।
 १६ पूर्वराजैः ।

सुरसुंदरीए समयं सिणेह-सारस्स पुन्व-लक्खाई ।
 वोलीणाइ कइवि हु जिण-सासण-भत्ति-जुत्तस्स ॥ २५ ॥^१
 अह अनया कयाइवि रयणीए राइणा सह पसुत्ता ।
 पाहाउय-वेलाए पिच्छइ सुरसुंदरी सुविणं ॥ २६ ॥
 किल कोवि कसिण-सप्पो ढसिऊण ममं नरिंद-सजुत्तं ।
 मह उदरम्मि-पविट्ठो एयं दट्ठूण पडिबुद्धा ॥ २७ ॥
 भीया जाव विचित्तइ न सुंदर हंदि ! सुमिणमेयंति ।
 ता किं अमंगलेणं इमिणा सिट्ठेण-नर-वइणो ॥ २८ ॥
 ताव पट्टु-पट्टह-पट्टिरव-पट्टडिय-गीय-ज्झुणीहिं सवळियं ।
 तक्काल-निउत्तेहिं पँहयं पाहाउयं तूरं ॥ २९ ॥
 तस्सवणा पडिबुद्धो वित्तिय चित्तम्मि पच-नवकारं ।
 काउ सरिं-सोयं तक्कालुचियं-मयरकेऊ ॥ ३० ॥
 मणि-रयण-पणइ-तमं जुगाइ-जिण-पडिम-भंडियं वियडं ।
 चेइय-भवण गंतुं विहिणा-पुइत्तु-जिण-विंब ॥ ३१ ॥
 ची-वंदणं करित्ता पच्चक्खाण च तट्टुचियं काउं ।
 वार-विलासिणि-पउरे अत्थाणे ताहि संपत्तो ॥ ३२ ॥
 तक्कालमंगलीए वर-वार-विलासिणीहिं विहियम्मि ।
 खणमग अत्थाण दाऊण समुट्ठिओ राया ॥ ३३ ॥
 विज्जा-विहिय-विमाणो सुरसुंदरि-पमुह-भारिया-सहिओ ।
 हिमगिरि-सिहरे खयरोह-सगओ सो गओ झत्ति ॥ ३४ ॥
 कांडा-निमित्तमह सो अणेग-गोसीस-साहि-संकिने ।
 ओइओ उज्जाणे नंदण-वण-सरिस-सोहिछे ॥ ३५ ॥
 मणिमय-सिला-थलेसु कयली-वण-परिगएसु रम्मेसु ।
 उँक्किट्ट-गीय-वाइय-पेक्खणयक्खित्त-चित्तस्स ॥ ३६ ॥
 सिरि-मयरकेउ-खयराहिवस्स अतेउराइ-सहियस्स ।
 हिमवत-पव्वए अह पत्तो मज्झण्ह-समउत्ति ॥ ३७ ॥^२
 भोयण-वेला वट्टइ विनत्तो तत्थ सूवयरेण ।
 पूइय-जिणिद-विंबो विहिणा ची-वंदण काउ ॥ ३८ ॥
 नहयर-नियर-परिगओ भोत्तूणमणघ-पवरमाहार ।
 सुरसुंदरीए सहिओ कैयली-हरयं अह पविट्ठो ॥ ३९ ॥

१ सप्त (दश ?) मि- कुलकम् । २ पाहाउय - प्राभातिकम् । ३ झुणी -
 ध्वनिः । ४ प्रहसं - धादितम् । ५ चैत्यवन्दनम् । ६ अङ्गलपान् । ७ शास्त्री -
 वृक्ष । ८ उक्कट्ट - उत्कृष्टम् । ९ उ युद्धम् । १० रुद्धकाष्ट्रहम् ।

सयणीयम्भि पसुत्तो सुरय-सुहं सेविऊण खणमेगं ।
 पडिवुद्धए सुरसुंदरीइ अह नर-वई मणिओ ॥ ४० ॥
 पिययम ! ताव खणतरमच्छामो विवुह-जण-विणोएण ।
 ता वढसु किंचि पण्होत्तरंति, अह नर-वई मणइ ॥ ४१ ॥
 को^१ जाइ नैहे, अहिलसइ किं जणो, कत्थ वच्चइ सैसंको ? ।
 पइदियह सइ कम्मि व सुरसुंदरि ! सैलहिज्जए पीई ? ॥ ४२ ॥
 सुरसुंदरीइ भणियं ततावळियं कहेसु मण-दइय ! ।
 मणइ निवोऽतीतं ते, लद्ध देवीइ 'वी-संभे' ॥ ४३ ॥
 भणियं रत्ना तुरिय लद्धं पण्होत्तर इमं देवि ! ।
 ता मणसु तुम संपइ देवीए ताहि सलत्तं ॥ ४४ ॥
 को तीसाँए पढमो कम्मि व राया विणस्सइ विणद्धो ।
 किं सैक्य घोलीण कस्स व दइओ तुह नाह ! ? ॥ ४५ ॥
 आमंतिज्जउ लच्छी का वा गेयम्मि सैसरा होइ ।
 तुमए विदिन्न-पण्होत्तरस्स तंतावळी का वा ? ॥ ४६ ॥
 भणियं रत्ना अब्बो ! देवी पण्होत्तरेसु अइकुसला ।
 जं तंतावळियावि हु विहिया पण्होत्तर ज्ञात्ति^२ ॥ ४७ ॥
 वैत्थ दुहाणुलोमेण तह य पडिलोमओ भवे वत्थं ।
 अणुलोमेण सैमर्थं चउह कय देवि ती-तं-ते^३ ॥ ४८ ॥

पुणो रत्ना भणियः—

किं सन्व-जणो इच्छइ सक्कंदण-पहरण च बोहेसु ।
 पहिएहिं किं व घेप्पइ साहिज्जउ देवि ! एयंपि ? ॥ ४९ ॥
 सुरसुंदरीइ भणियं पवद्धमाणक्खर इमं देव ! ।
 'सं-व-ल'मुत्तरमेत्थं रत्ना भणियं पिए ! मणसु ॥ ५० ॥

१ A रोए । २ प्रश्नोत्तरमिति । ३ प्रश्नचतुष्टयस्याप्यस्योत्तरगाथास्य-'वी-सं-भ'
 पदषट्कैव्यस्तै पक्षि-सुख-नक्षत्रवाचिभिरक्षरैः, विश्वाप्तवाचिभिश्च समस्तैस्तरा-
 जुलोम्येन यथाक्रममुत्तरं विज्ञेयम् । ४ नमसि । ५ शशाङ्कः = चन्द्रः । ६ श्लाघ्यते ।
 ७ तीसाशब्दे प्रथम. वर्णः क इत्यर्थः । ८ कस्मिन् सतीति भावः । ९ सकृत् । १०
 सुस्तरा । ११ व्यस्तम् । १२ समस्तम् । १३ पूर्वप्रश्नाना सर्वेषामपि 'ती-तं-ते' इत्य-
 क्षरैर्द्विरानुपूर्व्या व्यस्तैः, सकृत् पश्चानुपूर्व्या व्यस्तैः, सकृदानुलोम्येन समस्तैश्च 'ती
 ('ती' इत्यक्षरम्) तंते (तन्त्रे = राष्ट्रैः), तीतं (अतीतम्) ते (तव), ते (हे
 ते ! = हे लक्षि ! A C II) तती (तन्त्री = वीणा), ती-तं-ते" इत्येवमुत्त-
 राणीति फलितार्थं । १४ शं = सुखम्, शम्भं = वज्रम्, शम्बल = पापेयम्, इत्येवं
 वर्धमानैकैकाक्षरैरुत्तराणीति ।

आमंतिञ्जल लच्छी कथ वसंताण नासए बुद्धी ।
 कथ न नासइ सुहडां पिययम ! साहेसु एयं मे ? ॥ ९१ ॥
 भणियं रत्नां सुंदरि ! पडिळोमं वड्ढमाण वचामिणं ।
 'सं-गा-मे' इति, तत्तो, रत्ना भणियं पिए । भणसु ॥ ९२ ॥
 किं धरइ पुन्न-चंदो, किंवा इच्छंति पौमरा खित्ते ।
 आमंतसु अंत-गुरुं किंवा सोक्खं पुणो सोक्ख ? ॥ ९३ ॥
 दद्रूण किं विसैट्टइ कुसुम वण जणिय-जण-मणाणंदं ।
 कह णु रामञ्जइ पढम पर-महिला जार-पुरिसेहिं ? ॥ ९४ ॥
 सुरसुंदरीइ चितिय भणियं एयंपि जाणियं देव ! ।
 दुंबत्थ दुँ-समत्थं उत्तरमेत्थ 'सँ-सं-क' ते ॥ ९५ ॥
 इय पण्होत्तर-भिदण-कराणिक्क-रसाणवग्ग-हिययाण ।
 देवी-निवाण तहियं समागओ कसिण-गुरु-सण्पो ॥ ९६ ॥
 अह पुन्व-वेरिपणवि सण्पेणं तेण दोष्णिवि जणाइं ।
 दुदुठेण पट्ठि-देसे ददुठाइ गरुय-रोसेण ॥ ९७ ॥
 सण्पो सण्पोत्ति पयपिरीइ देवीइ कलयलं सोच्चा ।
 अह खग्ग-वग्ग-हत्था समागया अंग-रक्खा से ॥ ९८ ॥
 मुयगोवि हु मय-संमम-वेविर-देहो कयावराहोत्ति ।
 नासंतो हणिऊणं खंडा-खंडाकओ तेहिं ॥ ९९ ॥
 तयणंतरमुच्छलिओ महत्त-कोलाहलो परियणस्स ।
 समयं चिय निव-देवी-देह-ट्ठिय विस-वियारेण ॥ १० ॥

तओ ।

वीहिप्पंति पहाणा गारुडिया गारुडेसु पत्तदुठा ।
 कीरांत मंत-जावा औणाविज्जंति मूलीओ ॥ ११ ॥
 अभिमतिथ-तोएणं दिज्जंतच्छिन्न-सलिल-धाराओ ।
 वज्जंति कंडैयाइ पउणीकीरति अँगयाइ ॥ १२ ॥

१ मे = हे लक्ष्मि ! (A. O. II.), ग्रामे, सग्रामे, इत्यर्थः । २ पामरो =
 कुटुम्बी । ३ अन्ते गुरुयस्य तम् , सगणमित्यर्थः । ४ विसट्टइ = विकसति । ५ द्वि-
 व्यस्तम् । ६ द्विः समस्तम् । ७ सस = (शशम् = हरिणम्) क (जलम्), स !
 (सगण ! इत्यर्थः) स (श = सुखम्) कं (कं = सुखं A. B. I.), ससकं (शशा-
 द्रुम्) ; ससक (सशद्रुम्) । ८ प्रजल्पिण्याः । ९ खण्डखण्डौकृतः । १० वाहिप्पंति
 = व्याहियन्ते (H. P. IV. 253) आहूयन्ते (H. P. IV. 258) इत्यर्थः । ११
 आनाप्यन्ते । १२ दिज्जति + अच्छिं = दिज्जंतच्छिं । १३ कण्टकानि = आंधवि-
 विशेषरूपाणि । १४ अगदानि = औपधानि ।

इय गार्हृदय-सणाहे नहयर-निवहम्मि आउलीभूए ।
 घय-सित्तेव्व हुंयासे पवलीभूए विस-वियारे ॥ ६३ ॥
 नर-नाहो अक्वत्तं दिव्व-मणिं आणहत्ति भणमाणो ।
 पिकखताण खयराण तत्थ जाओ विमय-चित्ठो ॥ ६४ ॥^२
 एत्थतरम्मि विन्नाय-वइयरा राइणो पिप्प मणिणी ।
 पभणइ पियवया वच्च वच्च लहु बाहुवेग ! तुमं ॥ ६५ ॥
 गंतूण भाणुवेगस्स नदणे चंदवेग-खयरेसं ।
 मह वयणेण मग्गसु नयेर सिरि-कुंजरावत्ते ॥ ६६ ॥
 भणसु य जो सो विज्जा-पसाहणुज्जएण रक्खट्ठ ।
 तुमए नीओ पुब्बि दिव्व-मणी मह समीवाओ ॥ ६७ ॥
 सो ढोइज्जउ सिग्घे इम मणिओ सो गओ तुरिय-वेगो ।
 गत्तं खणतराओ समागओ चदवेगेण ॥ ६८ ॥
 खयरेण सम ताहे मणि-सल्लिख-पयाण-पुव्वयं विहियं ।
 नीसिस-विस-विगारेण वज्जिय जुवळय जुगवं ॥ ६९ ॥^४
 तुट्ठो नहयर-वग्गो पियंवया तह य परियण-समग्गा ।
 रायावि भव-सरूवं चित्तो आगओ नगर ॥ ७० ॥

अविय ।

एत्तो तत्तो विविहावयाहिं धिप्पंत-जीव-साराणं ।
 सरणं नत्थि जियाण जिणिद-धम्मं पमोत्तूण ॥ ७१ ॥
 सूळ-अहि-विस-विसूइय-पाणिय-सत्थग्गि-संममेहिं च ।
 देहतर-सकमणं करेइ जीवां मुहुत्तेण ॥ ७२ ॥
 ता एरिसम्मि चवलम्मि जीविए विसय-भोहिया जीवा ।
 मोह-महा-गह-घंत्था तहवि इ धम्मे पमायंति ॥ ७३ ॥
 अह नहयर-निवहेण वोळीणा आवयात्ति तुट्ठेणं ।
 गयपुरमागतूणं वद्धावणयं करं रन्नो ॥ ७४ ॥

सुर-सुदरीवि देवी दियहं त चेव पढमय काउं ।

गम्भवई संजाया निन्नेहा नियय-दइयम्मि ॥ ७५ ॥

अविय ।

जह जह वद्धइ गम्भो तह तह देवीवि गम्भ-माहप्पा ।
 निट्ठूर-हियया चित्तइ मारेमि निवं स-हत्थेण ॥ ७६ ॥

तजो ।

आमासियावि रूसइ निट्ठूरमुल्लुवइ नेच्छए भोगं ।

१ इतायाः = अग्निः । २ ३ युग्मम् । ३ हांकयताम् = उपस्थाप्यताम् । ४ ३ युग्मम् । ५ पत्न्यो = प्रस्तः । ६ प्रमाद्यन्ति ।

ददोह-मिउडि-भीमा दिङ्गुमि परम्मुहा ठाई ॥ ७७ ॥
 त विवरीय-सरूवं ददूण पियंवया मणइ भदे ! ।
 कीस तुमं निन्नेहा बहु मन्नासिं नेव रायाणं ? ॥ ७८ ॥
 सुरसुंदरीइ भणिय दोसेण इमस्स पाव-गम्भस्स ।
 मह मेइइ पैंवोसो उप्पज्जइ पाव-कम्माए ॥ ७९ ॥
 ता गंतुं नर-वइणो साहिज्जसु जेण अन्नहाभावं ।
 न करेइ मज्झ उवरिं विवैलिय-नेह ममं ददू ॥ ८० ॥
 अन्नं च भणसु दइय दइव्वा नेव पाव-कम्मा ह ।
 जाव'च जाइ पसवो पावय-गम्भस्स गम्भस्स ॥ ८१ ॥
 गंतुं पियंवयाए सिद्ध सव्वंपि मयरकेउस्स ।
 तं सोउं रायावि हु विमिहिय-चित्तो इमं मणइ ॥ ८२ ॥
 अब्बो ! जा मह विरहं देवी निमिसंपि सोद्धमसमत्था ।
 सा गम्भस्स पभावा अदसणं निट्ठुरा महइ ॥ ८३ ॥
 ता किं न होज्ज सो च्चिय पुव्व-विरुद्धो सुवंपु-जीवोऽयं ।
 भवियव्वया-वसेणं उववन्नो देवी-कुच्छीए ? ॥ ८४ ॥
 एमाइ चित्तयंतो देवीए अदिन्न-दंसणो राया ।
 निय-वइरिय-सकाए जावच्छइ दू'मिन्नो चित्ते ॥ ८५ ॥
 ताव य देवि, ददूठुं असुहज्जवसाय-दारुण रन्नो ।
 मन्ने पिय-मित्ता इव साम-मुहा से थणा जाया ॥ ८६ ॥
 नर-वर-सुह-संगम-सुह-विरह्कंठियं देवीए ।
 उज्झिय साम-च्छाय गड-यलं पंडुर जाय ॥ ८७ ॥
 सब्बेहिवि गरुयत्त पत्तं न मएत्ति लद्ध-पत्थावं ।
 विर्यरिय से उदर नर-वइणो वेरि-उग्गमणे ॥ ८८ ॥
 ददूणव उदरस्सवि गरुयत्तं जाय-तिव्व-अमिमाण ।
 वइइइ नियव-विवं मा जिणिज्जत्ति चिंताए ॥ ८९ ॥
 कमसो पसवण-समए संपत्ते सैंसहरम्मि मूलत्थे ।
 पाव-ग्गहावलोइय-लग्गे लग्गाइ विट्ठीए ॥ ९० ॥
 सुरसुंदरी-पसूया महया किच्छेण दारयं ताहे ।
 हित्थ-हियएण रत्ता वाहरिओ पवर-जोइसिओ ॥ ९१ ॥

१ बलात् (N P 48) । २ प्रदोषः = प्रद्वेषः (R P 3) । ३ विपचित्तं =
 विचटितम् । ४ पापवर्भस्य = पापवृद्धितस्य । ५ दूमिओ = दूनः (R P. IV. 23) ।
 ६ सुहो' = शुभः । ७ सुह = सुहम् । ८ विस्तृतम् । ९ B जिपिज्जं जाप्ये = मा
 जित भूमहमित्यर्थः । १० वाधधरे' । ११ विष्टिः = मद्रा । १२ हित्यो = व्रतः
 (R P II 136) ।

पुट्ठो य कहसु तणयस्स गुण-गणं एयस्स समय-जायस्स ।
 धूणिय-सिरेण तेणवि भणिय नर-नाह । निसुणोसु ॥ ९२ ॥
 एरिस-समए जाओ जणयस्स न सुंदरी हवइ बाओ ।
 वद्धंतो पिउ-गेहे हणइ कुल राय-ळच्छि च ॥ ९३ ॥
 देव ! न रूसेयव्वं जाव तुम नेव पेच्छसे एयं ।
 तावच्चिय तुह कुसल पाणाणवि संसओ दिट्ठे ॥ ९४ ॥
 रत्ता भणिय भइय । को कोवो एत्थ वत्थु-परमत्थे ।
 सत्थ-समत्थिय-मज्जत्थ-तत्त-बुद्धीहिं कहियम्मि ? ॥ ९५ ॥
 कय-उंवयारम्मि गए स-दठाण अह निवेण वाहित्ता ।
 भणिया सुहासणत्था पियवया सोय-तविएण ॥ ९६ ॥
 पढम-सुय-जम्म-दियहे हरिसो किर होइ जणणि-जणयाण ।
 तं पुण दिव्व-वसेणं अम्मं अन्नारिसं जायं ॥ ९७ ॥
 ता भइ ! तं गच्छसु बालं घित्तूण धाँवि-सज्जुत्त ।
 निय-साँसुरए सिग्घ बुद्धिं तत्थेव नेयव्वो ॥ ९८ ॥
 तीए तहत्ति भणिल नीओ सुरनंदणम्मि नयरम्मि ।
 सिट्ठो तव्वुत्तंतो खयराहिव-नियय-दइयस्स ॥ ९९ ॥
 जलणप्पह-खयराहिव-पिय-भज्जा-चित्तलेह-तणयस्स ।
 जलकतस्स उ सव्वो तेणवि बह्व भन्निया एसा ॥ १०० ॥^६
 ताहे जलकतेणवि जम्मण-महिमाइ-सयल-कायव्व ।
 काऊण कयं नाम सुह-दियहे मयणवेगोत्ति ॥ १०१ ॥
 कमसो पवद्धमाणो पत्तो सो जोव्वण मयणवेगो ।
 अविणीओ दुस्सीलो अँकच्च-निरओ कैयग्घो य ॥ १०२ ॥
 जलकत-खयर-पुत्तो कचणदेवीइ गम्भ-संभूओ ।
 जल्वेगो से मित्तो जाओ सहपट्ठिय-रमित्ति ॥ १०३ ॥
 सुरसुंदरीइ कइयावि सीह-सुमिणेण सूइओ तणओ ।
 उप्पन्नो वीओवि य सुह-तिहि-नक्खत्त-जोगम्मि ॥ १०४ ॥
 रूवेण अणंग-समो सूरुो चाई पियवओ दक्खो ।
 नामेणऽणगकेऊ सुविणीओ जणणि-जणयाण ॥ १०५ ॥
 कमसो जोव्वण-पत्तो ज्जुवराय-पयम्मि ठाविओ एत्तो ।
 साहिय-विज्जो वियरइ इच्छाए खयर-नयरेसु ॥ १०६ ॥

१ B 'वगार', 'दैवज्ञ' इति शेषः । २ व्याहृत्य = आहृत्य SEE NOTE P' 273 ।

३ अन्वाह्वयम् । ४ घावी = घात्री । ५ सासुरयं = श्वशुरगृहम् । ६ B युग्मम् । ७

अकलानिरतः । ८ कृतप्रः । ९ A 'रीए ।

महु-मासे संपत्ते राया अतेउरण संभुत्ती ।
 अट्ठाहिय-महिमट्ठा पत्तो वयइह कूडम्मि ॥ १०७ ॥
 महया विच्छेणं पत्ता वेयइह-वासिणो खयरा ।
 गधब्ब-नह-पउरा वट्टइ अट्ठाहिया जाव ॥ १०८ ॥
 ताव य गंगावत्ताउ आगया खयर-नियर-परियरिया ।
 वर-खववई कन्ना अणंगवेगत्ति नामेण ॥ १०९ ॥
 दिट्ठा सा जुवरन्ना तीएवि सिणिद्ध-दिट्ठि-पाएण ।
 विद्धो अणंग-बाणंहि क्षत्ति आयल्लुयं पत्तो ॥ ११० ॥
 पुच्छइ अणंगकेऊ वसंतनामं वैयसिय, भइ ! ।
 कस्सेसा वर-विलया कस्स व धूया ओ किंनामा ! ॥ १११ ॥
 मणिय वसंतएण गगावत्ताम्मि आसि वर-राया ।
 सिरि-गंधवाहणोत्ति य माहिला मयणावली तस्स ॥ ११२ ॥
 तीए य तिणिण तणया पढमां नहवाहणो, मयरकेऊ ।
 तइओ य मेहनाओ विज्जा-बल-गव्विआ सूरा ॥ ११३ ॥
 पिउणा सह पव्वइए जाए नहवाहणे, मयरकेऊ ।
 जाओ राया सोवि य वियणे विज्ज पसाहिंत्तो ॥ ११४ ॥
 पिउणा तुज्ज पमाएण मारिआं छिन्न-वंस-जालीए ।
 गुरु-करुणाणुगएण तुह पिउणा ठाविओ रउजे ॥ ११५ ॥
 एसो उ मेहनाओ, दिन्नाणि पभूय-गाम-नयरणि ।
 चित्तगइ-खयर धूया दिन्ना पउमोयरा पवरा ॥ ११६ ॥^१
 तीए एसा धूया कन्ना नामेण मयणवेगत्ति ।
 एयं च कुमर ! मग्गइ पियंयमाए त्रिययमस्स ॥ ११७ ॥
 जलकंतस्स उ पुत्तो कंचणदेवीइ कुच्छि-सभूओ ।
 जलवेगो, किं दिन्ना नवत्ति सम्मं न याणाभि ॥ ११८ ॥
 इय.सोऊण कुमारो वज्जरइ वसंत ! सुणसु मह वयण ।
 एय कन्ना-रयण विणा उ महे नत्थि जीयासा ॥ ११९ ॥
 जइ जीविएण कज्जं अहयं वा वल्लुहो जइ य तुज्ज ।
 ता गंतूणं तायं तह मणसु जहा लहुं लहइ ॥ १२० ॥
 अह सो बाल-वयसो नाऊणं निन्त्थयं कुमारस्स ।
 गंतूण य तं रत्तो जहद्वियं साहए सब्ब ॥ १२१ ॥
 रत्तावि मेहनाओ वाहरिऊणं विमग्गिओ कच्चं ।

१ आयत्तता = वयसताम्; A नियमालय = निजगृहम् । २ वयस्य = मित्रम् ।
 ३ B तिस्रभिः कुलकम् ।

तेणवि य तस्स दिन्ना वियसिय-वयणारविदेण ॥ १२२ ॥
 गगावत्ते वत्तं पाणिग्गहणं महा-विभूईए ।
 नीया थ मयणवेया कुमरेण नियय-नयरम्मि ॥ १२३ ॥
 सोरुण पाणिग्गहणं जलवेगो दूमिओ य वित्तेण ।
 कन्ना-विओय-दुहिओ दुक्ख नरओवमं पत्तो ॥ १२४ ॥
 रुद्धो अणंगकेउस्स चित्तए विविह-मारणोवाए ।
 लद्धोवाओ गंतूण साहए मयणवेगस्स ॥ १२५ ॥
 मित्त ! तुमं न वियाणसि जेह-सुओ तं हि मयरकेउस्स ।
 सुरसुंदरीइ पुत्तो इहाणिओ जम्म-दिवसम्मि ॥ १२६ ॥
 अँवमन्निओ सि मित्तय ! जणएण तुमं सुनिदुत्तर-मणेण ।
 तुज्झ कणिदुठो भाया सुँवरउजे जेण अहिसित्तो ॥ १२७ ॥
 माया-वित्ताणि य तुज्झ दंसण कहवि नेय इच्छति ।
 वेरिय-सरिस धारेंति जेण दूर-दुठियं निच्चं ॥ १२८ ॥
 न य लहसि तुम गंतु तौइ दिसाएवि जत्थ तुह जणओ ।
 ता पित्त-परिभूएण वयस ! किं तुज्झ जीएण ? ॥ १२९ ॥
 एमाइ-वयण-महु-सँप्पि-होमिओ तस्स गुरु-पओसग्गी ।
 जल्लिओ जम्म-परपर-निवद्ध-संबंध-जोगेण ॥ १३० ॥
 अह सो रोस-वसट्ठो पमणइ दसेहि वेरियं पियरं ।
 दसेमि अँवन्नाए जेण फळं तस्स पावस्स ॥ १३१ ॥
 मणइ तओ जलकंतो सो तुज्झ पिया अणेग-खयरहिं ।
 रक्खिखज्जइ तिक्खाळिय-खग्ग-गयावग्ग-हत्थेहिं ॥ १३२ ॥
 खव-परिवत्तिणिं मित्त ! गेण्ह एय कुलागयं विज्ज ।
 जेण जहिच्छिय-अत्थस्स साहगो होसि अइरेण ॥ १३३ ॥
 दिन्ना य तेण विज्जा रँजं गंतूण साहिया कमसो ।
 गयपुरमाग्गम्म ठिओ चेढी-खवेण देवि-गिहे ॥ १३४ ॥
 सुरसुंदरीइ चेढी लळिय हरिजण दूर-देसम्मि ।
 मोत्तूण तौइ खवेण सो ठिओ निव-वहट्ठाए ॥ १३५ ॥
 कसिणाहि-ढसण-दिवसाउ नर-वई दिव्व-अंगुलीएण ।
 कर-संठिएण चिद्धइ सुरयाइय पमोत्तूणं ॥ १३६ ॥
 अह अन्नया नरिंदो भोत्तूण खयर-कंचुइ-समग्गो ।

१ ४ जिह । २ ५ ०रीए । ३ अवमतः = अवज्ञातः । ४ भौवराज्ये । ५ जी-
 वितेन । ६ छर्पिः = घृतम् । ७ रोषवन्नातः । ८ अवज्ञा = अपमानः । ९ अर-
 थम् ।

देवी-धरं पविट्ठो दिट्ठो चेडीइ पावाए ॥ १३७ ॥
 मोत्तूण अंगरक्खे वाहिं देवीए विहिय-मंगिल्लो ।
 वास-हरम्मि पविट्ठो रयण-विचित्तम्मि देवि-जुओ ॥ १३८ ॥
 परिहासाईहिं खणं अच्छित्ता सुरय-सेवणारंमे ।
 मिल्लेइ अंगुलीय देवी आभरण-ठाणम्मि ॥ १३९ ॥
 पारद्धम्मि, य सुरए सहसा आयद्धिऊण करवाळ ।
 चेडी-वेसेण ठिओ तणय-कयतो तहिं पत्तो ॥ १४० ॥
 जणणी-सुरयासत्तं जणय घाएउमुज्जओ तणओ ।
 हा ! हा ! कट्ठमकज्जं धिरत्थु ससार-वासस्स ॥ १४१ ॥
 जाणंतो निय-पुत्तो पियरं घाएइ जणणि-सज्जत्त ।
 दोस-पैरद्धो जम्हा अहो ! दुरतो इमो दोसो ॥ १४२ ॥
 रागाओ होइ दोसो दोसाओ होइ वेर-संबंधो ।
 बेराओ पाणि-घाओ तत्तो गुरु-कम्म-बंधोत्ति ॥ १४३ ॥
 कम्म-गुरु पाणि-गणो निवडइ तिरि-नरय-दुक्ख-गहणम्मि ।
 दुक्ख-पैरद्धो पावं कुणमाणो भमइ पुंणरुत्तं ॥ १४४ ॥
 नरयाओ तिरियत्ते तिरियत्ताओ पुणोवि नरयम्मि ।
 दुक्ख-सय-सपत्तं भव-परियेदट्ट कुणइ जीवो ॥ १४५ ॥
 एवं नाऊण जणा राग-दोसाण वज्जणं कुणइ ।
 भव-सय-किलेस-बहुलं संसारं जेण उत्तरइ ॥ १४६ ॥
 उगिक्ख-खगमवलं अवलोइय नरवईवि विम्हहिओ ।
 चित्तेइ अहो ! घट्ठा मज्झ वहट्ठा इह पविट्ठा ॥ १४७ ॥
 लैल्लक्क-मुक्क-हुंकार-पुन्त्रयं थंभणीए विज्जाए ।
 थंभिय-देहा जाया निव्विचिट्ठा चित्त-मुत्तिव्व ॥ १४८ ॥
 देवीवि विम्हिय-मणा भणइ य ललिए ! किमेवमारद्धं ।
 पावे ! केण पत्ता दुट्ठेणं घाइया रत्तो ? ॥ १४९ ॥
 रत्ता भणियं इत्थीए साहसं एरिस न संभवइ ।
 ता देवि ! कोवि दुट्ठो दिट्ठो कालेण पुरिसोऽयं ॥ १५० ॥
 पर-विज्जा-च्छेयकरिं विज्जं औवाहिऊण नर-वइणा ।
 चिर-काल-साहियाओ छिन्नाओ तस्स विज्जाओ ॥ १५१ ॥

१ तनयरूपकृतान्त इत्यर्थः । २ परद्धो = पीडित (H. D. VI. 70) । ३
 कर्मभिर्गुरुः, कर्मवद्गुरु इत्यर्थः । ४ भूयः (N P 31) । ५ परिवर्त = भ्रमणम् ।
 ६ B ० हुत्तं । ७ लल्लक्कं = सीमम् (H. D. VII. 18) । ८ चित्रमूर्तिरिव ।
 ९ यातिका । १० आहूय SEE NOTE P. 273 ।

तच्छेयाओ जाओ पयइत्थो सो पकंपमाण तणू ।
 भणियं निवेण अणुहरइ देवि ! एसो कुमारस्स ॥ १५२ ॥
 ता नूणं सो एसो पढमो तुह पुत्तओ न अजोत्ति ।
 तं सुणिय इमा जाया भय-लज्जा-सोय-संभता ॥ १५३ ॥
 तम्मि य दिणम्मि सुरनंदणाओ जलकंत-सतिओ दूओ ।
 फुड वयणो नामेणं समागओ राय-कज्जेण ॥ १५४ ॥
 सो वाहरिओ रजा पुट्ठो किं भइ ! होइ सो एसो ।
 सो जो पियंवयाए पासे सपेसिओ आसि ? ॥ १५५ ॥
 जम्म-दिणे नेमिच्चिय-वयणाआ जायमेत्तओ पुत्तो ।
 मणिय च तेण एव एसो सो मयणवेगोत्ति ॥ १५६ ॥^१
 सोऊण तस्स वयण राया सोयाउरो विचितेई ।
 अज्जवि पुब्ब-विकद्धो वइरी पट्ठि न छंडइ ॥ १५७ ॥
 धी ! संसार-सहाओ पुत्तावि हु दारुणो हवइ वइरी ।
 पिच्छ अकारण-कुविआं वैवसइ एयारिसं पावं ॥ १५८ ॥
 मतीहिं समं मंतं गुत्तं काऊण ताण वयणेणं ।
 कट्ठ-हरे सो छूढा नर-वइ-हिय-पुरिस-कय-रक्खो ॥ १५९ ॥
 तथवि कल्लसिय-हियओ पिय-वह-परिणाम-निच्छय-मईओ ।
 कांहेण धमधमतो किच्छेणं गमइ दियहाइ ॥ १६० ॥
 अह अनया कयाइवि पैज्जोसवणा-दिणम्मि संपत्ते ।
 चारागार-नर-गणे विसुज्झमाणे निवैणाए ॥ १६१ ॥
 सुमरइ तणयं जेह कट्ठ-हरे संठिय नर-वरिंदो ।
 चितइ हा ! हा ! कट्ठं न हु जुत्तं मज्झ परिसय ॥ १६२ ॥
 जइवि हु कयावराहो दुस्सीलो हदि ! नदणो मज्झ ।
 तहवि हु तम्मि निरुद्धे रज्ज-सुहं नो पसंसामि ॥ १६३ ॥
 पज्जोसवणावि हु मह न य सुज्झइ तम्मि बधण-ठियम्मि ।
 इय चित्तिऊण मुक्को पेसल-वयणेहिं आळविवो ॥ १६४ ॥
 सुंचसु पुत्त ! विसायं कुणसु पसायं कुमार-भुत्तीए ।
 दिक्खाइ गहण-समए नियय-पए त ठविस्सामि ॥ १६५ ॥
 देसंते गाम-सयं दाठं पैचइय-नियय-नर-सहिओ ।
 पट्टविओ सोवि गओ अमुक्क वेरो निय-मणम्मि ॥ १६६ ॥

१ प्रकृतिस्य । २ अनुहरते = अनुकरोति । ३ अ युग्मम् । ४ छंडइ = मुच्यति
 (अ P. 17. 91) । ५ दग्धव्यसति = करोति । ६ पयुषणा दिने । ७ वृपाश्रया ।
 ८ पेचल = सुन्दरम् । ९ प्रत्ययितः = विश्वस्तः ।

चित्तेइ सो कयग्घो विविहोवाएहिं मारणं पिउणो ।
 रत्तीए लहइ निदं न य सो कूडाइं चित्तैतो ॥ १६७ ॥
 तत्थ य.पव्वय-गहणे पल्ली-पासम्मि सवसतस्स ।
 मूर्त्तीए गवेसंतो धूम-मुहो आगओ जोगी ॥ १६८ ॥
 उवयरिओ सो तेण सयणासण-पाण भोगणाइहिं ।
 तुट्टेण तेण दिन्न आइस्स अजणं तस्स ॥ १६९ ॥
 अजिय छेयण-जुयल्ले अइस्सो सो मणेण चित्तेइ ।
 मोरिभि बेरिय तं जेण मणं निव्वुइं लहइ ॥ १७० ॥
 एस मह रज्ज-लंभो हतव्वो जं पिया स-हत्थेण ।
 बेरिय-जणेण दिन्नं रज्जं नरय विसेसेइ ॥ १७१ ॥
 अह सो आइस्स तणू वंचिय सयलंपि रक्खण-नरोहं ।
 आगम्म गयपुरम्भी रत्तो छिदं पलोएइ ॥ १७२ ॥
 वैच्चोहर-ड्डिओ सो सरीर चित्तत्थमागय पियर ।
 मणि-रहिय पट्टीए पावो घाएइ छुरियाए ॥ १७३ ॥
 दुट्टं अपिच्छमाणो य नर-वई तवखणेण निक्खतो ।
 पमणइ संभह दारं आइस्सो अच्छए कांवि ॥ १७४ ॥
 हण हण मणमाणेहिं कुतगाहंहिं रुद्ध-दारम्मि ।
 मरण भयाओ पडिओ वेट्टय कूत्रं मयणवेगो ॥ १७५ ॥
 पावं चित्तइ नरो बेरिय-लायस्स कूर-परिणामो ।
 नवरं निवडइ तस्सेव दुक्खयं इयर-पुत्तेहिं ॥ १७६ ॥
 रायावि अगरक्खेहिं तक्खण वेट्ठिओ परूढ-वणो ।
 जाओ मणि-सल्लिलेणं सिंचंतां वेयणा-रहिओ ॥ १७७ ॥
 देसंताओ पत्ता भणति परिरक्खगा नरा देव ! ।
 अइस्सो होऊणं नट्टो सो मयणवेगो म्ह ॥ १७८ ॥
 अह राया संविग्गो चित्तइ तणयस्स विलसिय एयं ।
 जाणंतो किं अज्जवि निरुज्जमां धम्म-करणम्मि ? ॥ १७९ ॥
 भोगासत्तो जिण-धम्म-वज्जओ कहवि जइ मओ होंतो ।
 अट्ट-ज्जाणोवगओ का मज्झ गई तओ होंता ? ॥ १८० ॥
 अह अन्नया कयाइवि विन्नतो सो निउत्त-खयरेण ।
 कुंसुमायरम्मि सूरी समागओ चित्तवेगोत्ति ॥ १८१ ॥

पहासिय-वयणो-राया दाऊणं पारिओसियं तस्त ।
 अंतरेण सहिओ संपत्तो सूरि-पासम्मि ॥ १८२ ॥
 ति पयक्खिणुणुण मुणिं वदइ विणओणमंत-सिर-कमलो ।
 तह अमरकेउमाई वंदिय भत्तीइ उवविट्ठो ॥ १८३ ॥
 संसारुवेयकरी राग-दोसाइ-सत्तु-निम्महणी ।
 संवेगकरी विहिया वित्थरओ देसणा गुरुणा ॥ १८४ ॥
 तं सोअं सविग्गो पुच्छइ राया कहेहि मे मयव ! ।
 किं वहइ वेर-भाव मह पुत्तो मयणवेगोत्ति ? ॥ १८५ ॥
 कथं व चिट्ठइ संपइ, पमणइ सूरि सुणेहि नर-नाह ! ।
 जो सो सुवधु-जीवो आसि सुरो कालबाणो ते ॥ १८६ ॥
 काठ विजा-च्छेयं सुरसुदरि-हरण-समय-खीणाऊ ।
 उप्पन्नो वण-महिसो दवेण दइठो मओ रत्ते ॥ १८७ ॥^३
 खय-किमि-कुलाउलाए गम्भे छुहियाए सारमेईएँ ।
 जाओ सुंणओ ताव य पंचम-दिवसे मया जणणी ॥ १८८ ॥
 डिंभ-कयत्थण-दुहिओ मुक्खाइ मओ तओवि विप्प-गिहे ।
 जाओ गळि-गोरहओ तोत्तय-घाएहिं विद्धविओ ॥ १८९ ॥
 गळियत्तण-खिन्नेणं दिन्नो विप्पेण घच्चियँ-वरस्स ।
 तिर्ल-जंतम्मि वहतो अहोनिंसिं दुब्बलो जाओ ॥ १९० ॥
 किमि-काय-खइय-देहो पाए घसिऊण दीहरं कालं ।
 गोसीस-तरु-गणइहे हिमवते पन्नगो जाओ ॥ १९१ ॥
 ढसिओ तेण नर-वर ! पणोत्तर-वावडो सह पियाए ।
 तुह अंगरक्ख निहओ उप्पन्नो मयणवेगो सो ॥ १९२ ॥
 पुव्व-कय-वेर-वसओ पुत्तोवि वैडुञ्जओ इमो तेण ।
 अदिस्सो हणइ तुमं सो चिय वच्चो-हरे तइया ॥ १९३ ॥
 कोतँकतो मय-संममेण पडिओ स वैच्च-कूवम्मि ।
 वच्चाहारो तँहियंव सो ठिओ दीहरं कालं ॥ १९४ ॥
 असुद्ध-विसोहय-पुरिसेहिं दार-पिहँणे कयाइ अवणीए ।
 रत्तीए निग्गओ सो नद्धो य भएण तुह राय ! ॥ १९५ ॥

१ पारितोषिकम् । २ A °तीए । ३ B शुग्गम् । ४ सारमेयी = शुनी । ५
 छुनकः = श्वा (M. P. I 52) । ६ A तत्थ य । ७ घञ्चिओ = तैलिकः ।
 ८ तिलयन्त्रम्, द्वितीयायाः स्थाने सप्तमी (M. P. III 235) । ९ कवडो =
 व्याशुतः । १० वधोघतः । ११ कुन्ताकान्तः । १२ वचं.कूपे । १३ तत्रैव ।
 १४ दीहर = दीर्घम् । १५ पिहण = पिधानम् ।

पावोदएण अणुचिय-आहार-निसेवणेण से कौढं ।
 जायं वेयण-पउरं संपइ सो भमइ दुक्खत्तो ॥ १९६ ॥
 सोऊण सूरि-वयणं सविग्गो जाय-विरइ-परिणामो ।
 सुरसुंदरि-बीय-सुयं अणगकेउं ठविय रज्जे ॥ १९७ ॥
 जिण-चेइयाण पूय काउं दाऊण विविह-दाणाइं ।
 वत्थासणाइएहिं सम्माणेऊण मुणि-संबं ॥ १९८ ॥
 बद्ध-विज्जाहर-सहिओ पव्वइओ जाय-तिव्व-संवेगो ।
 सुह-ल्लगो संपत्ते पय-मूले चित्तवेगस्स ॥ १९९ ॥^२
 सुरसुदरीवि सोउ वेर-निमित्तं सुदारुण दुक्खं ।
 पव्वइया गणिणीए पय-मूले कणगमालाए ॥ २०० ॥
 इय तिन्निवि मिलियाओ वय-पडिबत्तीए पुव्व-भगिणीओ ।
 ताण च पुव्व-दइया मित्ता ते तिन्निवि मिलिया ॥ २०१ ॥
 चित्तगइ-वायगस्स ओ पासे पडिऊण अग-सुत्ताइं ।
 अत्थ सुणेइ मूले गुरुणो सिरि-चित्तवेगस्स ॥ २०२ ॥
 कालेण मयरकेऊ सुत्तथ-विसारओ महा-सत्तो ।
 पंचविहंपि थ तुलण करेइ एगामि-पडिमहा ॥ २०३ ॥
 तव-भावणाए भाविय अत्ताण सत्त-भावणग्भास ।
 कुणमाणो पेयवणे रत्तीए ठाइ उस्सग्ग ॥ २०४ ॥
 एत्थतरम्मि सूरी विहरतो पाविओ पुरिं चंप ।
 पडिमाए मयरकेऊ पइदियहं ठाइ पेयवणे ॥ २०५ ॥
 चित्तगइ-वायगोवि थ वायण-समयम्मि साहु-मज्झ-गओ ।
 विगह-पमायासत्तो हरिओ केणावि देवेण ॥ २०६ ॥
 अह मुणिणो विम्हइया गुरुण सार्हिति हरण-वुत्तंतं ।
 उव्वत्तो पुव्व-गए नीउ त वैइयरं सूरी ॥ २०७ ॥
 आमंतिऊण समणे पवत्तिणिं सयल-साहुणि-समेयं ।
 वज्जरइ गुरू अज्जा । वज्जह वेर सुदूरेण ॥ २०८ ॥^६
 जो सो मोहिल-जीवो सुमंगलो पर-भवम्मि रुदठेण ।
 धणवइ-जीव-सुरेण हय-विज्जो माणुस-नगस्स ॥ २०९ ॥
 परओ मुक्को तइया हिंडंतो मणुय-विरहिए रणे ।
 डसिओ कुक्कुड-सप्पेण सो मओ भमइ ससारे ॥ २१० ॥^६

१ कुष्ठः । २ ऽ तिस्रभिः कुलकम् । ३ दयिताः = मर्तारः । ४ वायगो =
 वाचकः = उपाध्यायः । ५ प्रेतवन्नं = श्मशानम् । ६ ज्ञात्वा । ७ व्यतिकरम् ।
 ८ ऽ युग्मम् । ९ ऽ युग्मम् ।

नारय-तिरिय-नरेसुं दारुण-दुक्खाइं तत्थ अणुहविउं ।
 सिद्धत्थपुरे जाओ सुरहो सो कणगवइ-पुत्तो ॥ २११ ॥
 खय-वाहीए मयमी सुग्गीवे नर-इइ इमो जाओ ।
 तक्कमुदया रउजं अहिदुठ्ठियं सुप्पइटठणं ॥ २१२ ॥
 रउज-अमटठो चक्कए आगओ कित्तिवम्म-नर-वइणा ।
 देसते गाम सयं दिन्न से धूव-तणयस्स ॥ २१३ ॥
 दुन्नयकारी मीभेण राइणा कित्तिवम्म-तणएण ।
 निव्वासिओ अडंतो निव्विन्नो ताव सो जाओ ॥ २१४ ॥
 काऊण य बाल-तवं जोइसवासी सणिच्छरो जाओ ।
 सैरिऊण पुव्व-वइरं इहागओ चित्तगइ-पासे ॥ २१५ ॥
 छिइ गवेसयतो विगह-पमत्तो य वायगो अउज ।
 अवहरिउ पक्खित्तं सुरेण सो लवण-जलहिम्मि ॥ २१६ ॥
 सुह-परिणामो भयवं सुक्क-अज्ञाणेण दइद कम्ममो ।
 सपइ भव-भय-मुक्को अंतगडो केवली जाओ ॥ २१७ ॥
 सोऊण सूरि-वयणं समणा समणी य परम-सविग्गा ।
 तावय पेयवणाओ समागओ अमरकेउ-मुणी ॥ २१८ ॥
 मणइ य मुरु-आणाए धणदेव-जुओ अहं तु पेयवणे ।
 भयवं ! गओ पहाए पासे मुणि-मयस्केउस्स ॥ २१९ ॥
 तहियं च न सो दिट्ठो दिट्ठा य चिया फुरत-इंगला ।
 गंधोदग-कुमुम-वासं च निव्वडिय दीसए तत्थ ॥ २२० ॥
 दुग्गुणाणिय संवेगो पमणइ सूरिवि-नाय-परमत्थां ।
 दुक्खत्तो हिंडतो इहागओ मयणवेगो सो ॥ २२१ ॥
 पेयवणे पडिमत्थं पियर दइदूण चित्तए पावो ।
 इण्ह करेमि सहल निय-जम्म-वेरिय हत्तुं ॥ २२२ ॥
 दारुण-भरिय समड भगं मोत्तूण तत्थ सागडिओ ।
 उस्सुरति पैइडो वसभे चित्तूण नयरीए ॥ २२३ ॥
 जाए तमभयारं तहि ओ कइइहिं तंण पावेण ।
 पच्छाइऊण दइदो चीया-जलणेण सो साहू ॥ २२४ ॥
 देहं स दइइ सिही सुक्क-अज्ञाणेण सोवि कम्माइं ।
 अविचल-चित्तो भयवं अंतगडो केवली जाओ ॥ २२५ ॥

१ क्षय-व्याधिना । २ अ^०पाइ । ३ दुहितृत्तनयस्स । ४ स्मृत्वा । ५ स्फुरदज्ञारा
 चित्ता । ६ शाकडिकः=शाकटस्वामी । ७ प्रविष्टः । ८ तमाया रज्या अन्वकारे ।
 ९ शिबी=भग्निः ।

एवं समुल्लसन्तस्स सूरिणो उल्लसन्त-विरियस्स ।
 खविण कम्म-चउक्के उप्पन्नं केवलं नाणं ॥ २२६ ॥
 तह अमरकेउ-मुणिणो धेणदेव-जइस्स कणगमालाए ।
 कमलावइ-सुरसुंदरि-पियंगुवरमंजरीए य ॥ २२७ ॥
 सुह-भावाणमिमाणं उप्पण्ण केवलं वरं नाण ।
 देवेहिं कया माहिमा मोक्ख पत्ताणि कालेण ॥ २२८ ॥
 पविण मयणवेगो भमिही संसार-सायरमणंतं ।
 ता मो भन्वा ! उज्झह राग-दोसे महा-सत्तू ॥ २२९ ॥
 इत्थ य कहा समप्पइ सुरसुंदरि-नामिया पुरा भणिया ।
 राग-दोस-विमुक्कं पणमह भत्तीइ जिणइंदं ॥ २३० ॥
 निच्च-पलोयण-निरया तग्गय-चित्ता विमुक्क-वावारा ।
 अत्थ पयाण-रहिया जासि वयणपि न लहति ॥ २३१ ॥
 निय-अत्थ-पयाणेवि हु रस-रहियाओ न दिति सम्भावं ।
 परमत्थ-विरहियाणं अन्नत्थ-निबद्ध-चिन्नाओ ॥ २३२ ॥
 तासु वर-वेसियासुव सुवन्न-रयणुच्छलंत-सोहासु ।
 बहल-निरंतर-वन्नय-संजाय-सरीर-सोहासु ॥ २३३ ॥
 आसत्तं सुविर्यद्धाण माणसं जइवि अणुदिणं नूण ।
 तहवि हु मह विन्नत्तिं मुणतु इह सज्जणा सरला ॥ २३४ ॥
 निरलंकाराच्छंदाणुवत्तिणी ललिय-कोमल-सरीरा ।
 दाळिदिय-वर-कुल-बालियव्व एसा कहा तुम्ह ॥ २३५ ॥
 उव्वणीया सुयणाणं अन्नासत्तावि वारयं दाउं ।
 अविर्यद्धावि वियद्धा जह हंइ तहा जेइज्जाह ॥ २३६ ॥^१

आसि जिणो जैय-बंधू तित्थयरो वद्धमाण-नामोत्ति ।
 संसार-जलहि-मज्जंत-जंतु-जण-जाणवत्त-समो ॥ २३७ ॥
 सीसो तस्स सुहम्मो तत्तो जंबू तओ य पभवोत्ति ।
 एवं सूरिण परंपराए ता जाव वइरोत्ति ॥ २३८ ॥
 साहाए तस्स सूरी जिणेसरो नाम आसि विक्खाओ ।
 तत्तो य निम्मल-गुणो उज्झाओ अल्लओ नाम ॥ २३९ ॥
 सीसो य तस्स सूरी सूरौव्व सयावि जणिय-^२दोमंतो ।

१ धनदेवयते । २ अ युग्मम् । ३ अर्थ. = पदार्थः. धर्म च । ४ वेसिया =
 वेश्या । ५ सुवर्णा. = शोभनाक्षराण, सुवर्ण = हेम च; रयणा = रचना, रत्नाणि च ।
 ६ सुविदग्धानाम् । ७ अ स्वतन्त्रमिः कलापकम् । ८ अविदग्धापि । ९ यतम्बम् ।
 १० अ युग्मम् । ११ जगद्गन्धुः । १२ दंष्ट्रा = द्वेषः दोषा रात्रिश्च ।

आसि सिरि-वद्धमाणो पवद्धमाणो गुण-सिरीए ॥ २४० ॥
 रागो य जस्त धम्मे आसि पैओसो य जस्त पावम्मि ।
 तुळ्ळो य मित्त-सत्तुसु तस्स य जाया दुवे सीसा ॥ २४१ ॥
 दुँच्चार-वाइ-वारण-मरट्ट-निट्टवण-निट्टुर-मइंदो ।
 जिण-भाणिय-सुद्ध-सिद्धंत-देसणा करण-तैल्लिच्छो ॥ २४२ ॥
 जस्त य अईव-सुल्लिय-पय-सचारा पसन्न-वाणीया ।
 अइकोमला सिलेसे विविहाळंकार-सोहिल्ला ॥ २४३ ॥
 लीलावइत्ति-नामा सुँवन्न-रयणोह-हारि-सयलंगा ।
 वेसँव्व कहा वियरइ जयम्मि कय-जण-मणाणदा ॥ २४४ ॥^१
 एगो ताण जिणेशर-सूरी सूरुव्व उक्कड-पयावो ।
 तस्स सिरि-वुद्धिसागर-सूरी य सहोयरो बीओ ॥ २४५ ॥
 पुन्न-सरदिंदु-सुंदर-निय-जस-पन्मार-मरिय-भुवण-यलो ।
 जिण-भणिय-सत्य-परमत्य-वित्थरासत्त-सुह-चित्तो ॥ २४६ ॥
 जस्त य मुह-कुहराओ विणिगया अत्य-वारि-सोहिल्ला ।
 बुह-चक्कवाय-कलिया रंगत-सुँफक्किय-तरगा ॥ २४७ ॥
 तडरुह-अवसट्ट-महीरुहोह-उम्मूलणम्मि सुसमत्या ।
 अज्झाय-पवर-तित्था पँचैंगंधी नई पवरा ॥ २४८ ॥
 तेसि सीस-चरो धणेशर मुणी एयं कहं पायडं
 चड्ढावल्लि-पुरी-ठिओ स-गुरुणो आणाए पाढंतरा ।
 कौसी विक्कम-वच्छरम्मि य गए बैणक-सुन्नोडुपे
 मासे मडवए गुरुम्मि कसिणे वीया-वणिट्टा-दिणे ॥ २४९ ॥
 साहु-धणेशर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जळ-मत-भूयाए ॥ २५० ॥
 एसोवि पुव्व-सुइय-निव्वाण-विहाण-वन्नणो नाम ।
 सुरसुंदरी-कहाए सोलसमो इह परिच्छेओ ॥ २५१ ॥

॥ षोडश' परिच्छेदः समाप्त ॥

इति सुरसुन्दरी-कथा समाप्ता ॥

१ प्रह्वपः । २ दुर्वारवादिवारण(गज)गर्व (म D VI 120)निष्ठापन (विनाशन)
 निष्पूरणोन्मः । ३ तल्लिच्छो = तत्परः (N P. 38) । ४ म्ळेवे=शब्दालङ्कारविशेषे,
 आलिङ्गने च । ५ सुवन्न रयणा = शोभनवर्णरचना, स्वर्णरत्नानि च । ६ वेश्येव ।
 ७ ३ युगम् । ८ तयोः शिष्ययोर्मध्ये । ९ फक्किहा = प्रत्यविषमम्यानाम् । १०
 एतन्नामा प्रत्यविशेष । ११ अकार्षात् । १२ वामगत्या १०१५ ।

शुद्धिपत्रम् ।

पृ०	प०	अशुद्धिः	शुद्धिः ।
१	१३	सक्किदण	सक्कदण
१	२५	B सक्कद°	A सक्किद°
८	३१	विस्मरितः	विस्मृतः
१८	३१	सहसोत्रसत्-	संहसोत्रसत्-
२०	११	छिद्दागाढं	छिद्दा गाढं
३१	३१	सुनक्खते	सुनक्खते
३६	२९	कौतुकम्	कौतुकम्
३६	३२	प्रहा	पहा
४६	२९	विघूर्णयमानका	विघूर्णयमानिका
५५	१९	उज्झसि	उज्झसि
५५	३०	कौशिको	कौशिको
५७	१९	पुच्छिया	पुच्छिओ
६३	२१	कजा	कजा
७३	३०	29	28
७९	९	अह-रज्जं	अह रज्जं
८६	२०	निज्झाइओ	निज्झाइओ
९५	२	भणियं	भणितं
९५	२९	समाणया	समागया
९५	३३	मुखयातया	मुखया तथा
९६	१०	विज्जए	विज्जए
१०३	१७	होह	होइ
१०३	३०	VII.	VIII.
१०४	२२	निसम्म-निम्हिओ	निसम्म विम्हिओ
१०४	२५	उप्पइय	उत्पइउ
११२	३१	। ५ अजा ।	अजा । ५ शतकृत्वः ।
११७	२९	निर्वृत्तिः ।	निर्वृतिः ।
१२९	१	नाह ! निवडंतो	नाह ! निवेडंतो
१३९	११	दीसइ-गुरु-	दीसइ गुरु-
१४०	३१	अपहस्य	अपहस्तयित्वा
१४८	१२	निर्वियणे	निर्वियणे

पृ०	प०	अशुद्धिः	शुद्धिः ।
१५४	४	तेमित्तं-वच्छलं	ते मित्त-वच्छलं
१५६	२२	हरिं कारेतस्स	हारं करितस्स
१७७	१	तमाले-	तमाल-
१७७	१०	एयागिणी	एगागिणी
१८०	४	माय	भय-
१८१	१३	अणुहव-दु	अणुहव दु
१८१	३०	स्वार्थेऽत्रकः	स्वार्थेऽत्र कः
१८३	१६	रम्मि	रम्ममि
१९४	१७	जुमारभावमिः	कुमारभावमि
२०६	९	मंतस्स	मंतिस्स
२०६	१८	उज्झत्तु	उज्झत्तु
२१२	८	महभाया	मह भाया
२२६	१०	सुहंति निः	सुहेऽतिनि
२२७	१२	पियंवया	पियंवयाइ
२२७	२१	सत्तु जयः	सत्तुंजय
२२८	२०	उज्झति	उज्झंति
२३०	१५	साहिय	साहइ
२३०	२४	समूहो-सं	समूहो सं
२३२	१९	अक्कडे	अकंडे
२३६	१५	जोग्गमि	जोग्गमि
२३७	२५	आकड्ढिज्जतिः	आकड्ढिज्जंति
२३८	६	कय-च्छिज्जंता	कयथियज्जंता
२४४	१८	जन्तो जन्तो	जत्तो जत्तो
२५३	१५	मणः	मणि
२५८	२७	भाओ य	भाउय !
२६२	८	कुसणु	कुणसु
२६२	१४	सहिण्ण-महा	सहिण्णं महा
२७३	३१	२५४	२५७
२७५	२८	सुंदरी-प	सुदरी प
२७६	३	सुदरी	सुदरो

